

ئەللىف شەفەق

ۋەزىپىسى ۋە غەزەبىسى
جەللىل كاكەۋىس

چىل پىساكەي غەشىق

پۇملىكە نەربارەي جەلالەينى پۇمى

چل ريساكهى عشق

(رؤمانىكه دهر بارهى جه لاله دىنى رومی)

ئەلیف شەفەق

وهرگیزانی له عەرەبىيەو:

جه لیل کاکه وەیس

زنجیره‌ی کتبیی همزگای چاپ و پمخشی سهردهم ژماره (۷۳۲)
سهرپهرشتیاری گشتییی زنجیره
نازاد بهرزنجی

www.sardem.org

سهرچاوه:
قواعد العشق الأربعون
إلیف شافاق
ترجمة: خالد الجبیلی
الطبعة الأولى ۲۰۱۲
دار طوی للثقافة والنشر والإعلام - لندن

■ چل ریسلکمی عمشق

نووسینی: ئلیف شهفق

وه رگتپتی له عهه بییهوه: جهلیل کاکهرمیس

بابهت: بزمان

ههله چنی و ریئووس: دمریا غهفور

دیزاینی ناوهوه: رهوشت محهمه

دیزاینی بهرگ: ئاکار جهلیل کاکهرمیس

تیرلز: ۱۵۰۰ دانه

نرخ: ۹۰۰۰ دینار

چاپی بهکم: چاپخانه‌ی (تاران) سالی ۲۰۱۵

■ له بهرتوه بهرایه‌تی گشتییی کتبخانه گشتییی کان ژماره (۱۷۹۸) ی سالی ۲۰۱۴ ی پتیرلوه

■ مافی له چاپدانه‌وی بۆ همزگای چاپ و پمخشی سهردهم پاریزلوه ©

که منداڻ بووم، خودام بينى،

فريشته ڪانم بينى؛

رازه ڪانى ههردوو دنياى سهروو و ڙيريم بينى. پڄم و ابوو
ٺهوهى من ديتوومه هه موو پياوانيش بينويانه، وهلى هه
زوو تيگه يستم كه ٺهوان هيچيان نه بينيوه...

شهمسى ته ورڙي

ناومرۆك

۷ بهر له خویندنهوهی ئەم رۆمانه
۹ دەستپێك
۱۳ ئیلا
۲۹ كفری شبرین
۳۱ بهراییهك
۳۳ بكوژهكه

بهشی یهكهم

۳۹ زهوی له توخمی رهب و پاراو و ئارام پێكدیت
----	--

بهشی دووهم

۱۲۹ ئاو، شته شلهمهنبیهكان دهگورپین و پیشینی ناكرین
-----	--

بهشی سێیهم

۱۹۹ با، ئەو شتانەی كه دهبزوین، گهشه دهكهن، مهیدانخوازی دهكهن
-----	--

بهشی چوارهم

۳۱۷ ئاگر، ئەو شتانەی كه رووخینهر و تیکشکینهرن
-----	---

بهشی پینجهم

۳۷۹ عهدهم، ئەو شتانەی لهمیانهی نادیارییانهوه ههن
-----	--

۴۶۵ ئەلیف شهفهق
-----	-------------------

بەر له خویندنه وهی ئەم رۆمانه

رۆمانی (چل ریساکه‌ی عه‌شق) شۆرپوونه‌وه‌یه‌که به‌ره‌و ناخ و گه‌رانی‌که به‌نیو ئه‌و سووچ و که‌له‌به‌رانه‌ی که بوونه‌ته‌ه‌شارگه‌ی چه‌ندین نه‌ییتی که‌سانی ئاسایی و نا‌ئاسایی. کاتی ئه‌و نه‌ییتیانه‌ بۆ که‌سه‌که ئاشکرا ده‌بیت، ئیدی ململانییه‌کی به‌رده‌وام له‌خودی که‌سه‌که‌دا به‌رده‌وام ده‌بیت و ورده‌ورده ململانی‌که ده‌بیته‌ پیداجوونه‌وه و به‌راوردکردن و له‌ په‌فتار و ئه‌تواری ئه‌و که‌سه‌دا په‌نگ ده‌داته‌وه. زۆر جار ئه‌م هه‌لگه‌رانه‌وه‌یه له‌خود بۆ که‌سانی تر قووت ناچیت و نامۆیه‌ک یان بۆشاییه‌ک ده‌که‌ویته‌ نیوان ئه‌و خوده و کۆمه‌له‌وه تا ده‌گاته ئه‌و راده‌یه‌ی که‌سه‌که تووشی نه‌فره‌ت ده‌بیت و به‌هه‌سته‌م ده‌توانیت سرووته‌کانی خۆی جیبه‌جی بکات. ئه‌م لئووته‌لاییه‌ی کۆمه‌ل له‌و که‌سه به‌له‌سه‌ بووه، له‌ هه‌موو سه‌رده‌مه‌کاندا دووباره‌ ده‌بیته‌وه. هه‌ندێ جار به‌ ناوی فه‌لسه‌فه‌وه و بری جار به‌ ناوی بیر له‌ په‌وتده‌رچووی دیدگای کۆمه‌له‌وه و جارجاریش به‌ ناوی سۆفیگه‌ریتییه‌وه ئه‌و که‌سانه تووشی سزای دابونه‌ریتی کۆمه‌ل یان سزای که‌سانی توندپه‌وی ناو کۆمه‌ل ده‌بن و که‌سی که‌پیده‌ی ناو خود فریای گه‌یاندنی په‌یامه‌که‌ی ناکه‌ویت، یان به‌ نێوه‌چلی په‌یامه‌که‌ی جیده‌هیلیت و بۆ هه‌تا هه‌تایه به‌ جه‌سته سه‌رده‌نیته‌وه، به‌لام ده‌وسی په‌فتار و کردار و وتنه‌کانی به‌ زیندوویی ده‌میتته‌وه.

ئه‌م رۆمانه‌ ده‌رباره‌ی ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و پایه‌ی زانستی جه‌لاله‌دینی رۆمییه، به‌لام دوا‌ی ئه‌وه‌ی له‌گه‌ل شه‌مسی ته‌وریزیدا به‌یه‌ک ده‌گن، ئیدی جه‌لاله‌دینی رۆمی ده‌ست له‌ هه‌موو ته‌ماحیکی دنیا هه‌لده‌گریت و ده‌بیت به‌ جه‌لاله‌دینیکی دیکه و به‌ره‌و ناوه‌وه‌ی خۆی شۆرپه‌بیته‌وه و پ‌واله‌ته‌کانی دنیا ده‌کاته قوربانی رامانه‌ قووله‌کانی خۆی و عه‌شقی خودایی ده‌کاته ئامانجی

سۆفییەکی بېنیاژ و پښت له دنیا کړدو، جگه له وهش ئەم پۆمانه له شپوهی ته کنيکیکی هونه ریی ناوازه دا له دوو پۆمان یان له گيږانه وهی دوو پووداو که هر یه که یان له سهرده میکی جیا و دوور له یه کتر پوویان داوه، پیک دیت و مه ودا ی نپوانیان نزیکه ی 800 ساله، به لام له دواییدا له یه ک نوخته دا یه ک ده گرنه وه که ئه ویش شو پوونه وهیه به ره و ناوه وهی نه فس و هه ولدانیکه بو پاکردنه وهی خود له خلتی پوواله تباژی، به لام هه ریه که یان به که ره سه و ناو و زاراوه ی سهرده می خوی. ئه و پووداوانه ی که له سه ده ی دوانزه هه می زاینیدا پوویانداوه و باسی جه لاله دینی پومی و شه می ته وریزی ده که ن، له پۆمانه که دا شوین و کۆله که کانی فیږبوون و زانست له سه ده ی دوانزه هه مدا به قوتابخانه و قوتابی و ماموستا ناو ده بات، به لام من پیم وایه له و سهرده مه زووه دا ئه م ناوانه به و جوړه به کار نه هینراون، بویه له بری (قوتابی) وشه ی (فه قی) و له بری (قوتابخانه) وشه ی (سوخته خانه) م به کار هیناوه. له کاتیکدا وهک من پیم وایه قهوماوی دووم که باسی (ئیل) و عه زیز ز. زاهارایه و له سه ره تای سه ده ی بیستویهک پووده دن، ناوه کان هه مان ئه و زاراوه ته کتولۆژیانه ن که ئیستا به کار ده هینرین.

له هه ندی شوینی ئەم پۆمانه دا هه ستم به جوړه غاڤبوونیک کړدوه و به بوچوونی خۆم په راویزم بو پیکه ستون، هه روه ها له لیکدانه وهی ئایه ته کانی قورئاندا پرسم به ماموستای ئایینی شاره زا کړدوه، له هه ندی شوین سوودم له وه رگيږانه که ی هه ژاری موکریانیش وه رگرتوه. له گه ل ئه و زه حمه ته زۆره ی له وه رگيږانی ئەم پۆمانه دا بینیم، چيژیکي پوچی زۆریشم وه رگرتوه، ئومیدم وایه خوینهرانی ئەم پۆمانه به زیاده وه ئه و چيژه وه رگرن و نووسه ره که یشیم په نج به خه سار نه کړدیت. ئەم پۆمانه خالید ئه لجبیلی له ئینگلیزییه وه کړدوویه تی به عه ره بی.

جهليل كاكه و هيس

۲۰۱۴-۷-۱۴

دهسټپټيک

بهردټيک له نيو ټهنگو سټه کانت هه لږگريټ و بهرزی بکه يته وه، ټينجا فرټی بده يته نيو ټاويکی خوړه وه. رهنگه بينینی ټه وه ټاسان نه بيت، چونکه شه پوړوکه يه که له سهر ټه و ټاوه ی که بهرده که ی ټيکه و ټووه دروست ده بيت و پرژه ی ټاوه که په رت ده بيت، لی ټاوی خوړی پووباره که کچی ده کات. هه موو شته که ټا ټه مه يه.

بهردټيک باويژه نيو ده رياچه يه که، کار يگه رييه که ی ته نها بينراويک نييه، به لکو بهرده و امييه که ی زورتره، چونکه بهرده که ټارامی ټاوه وه سټاوه که ده شله قينيت و له و شوينه ی که بهرده که ی ټيکه و ټووه، بازنه يه که دروست ده بيت و له چاو تر و وکانیکا ټه و بازنه يه فراوان ده بيت و بازنه له دوا ی بازنه چی ده بيت. ټيدي زو و ټه و ورده شه پولا نه ی که له دهنگی ټيکه و ټنی بهرده که په يدا ده بن و له سهر پووی ټاوه که بهرده که ون، له هاويته ده چټت. ټيدي ټه م بازنه يه تا نه گاته که نار، نه ده وه سټيت و نه ون ده بيت.

ټه گهر بهردټيک هاويشته نيو پووباريکه وه، ټه و پووباره که له په و ټی هاژه هاژ که ری ټيکه چرژاوی خویدا بهرده که به جووله يه کی تری لرفه لرف داده نيت.

خو ټه گهر بهرده که که و ته نيو ده رياچه يه که وه، ټه و جار يکی دی ده رياچه که هه مان کچی نامينيت. ژيانی ټيلا پو بنشتاين به دريژايی چل سال وه که ټاويکی وه سټا و سبريتی سوو له زنجيره يه که خو پيوه گرتن و پيوستبوون و به هه ند وه رگرتنی شته ده فگرتووه کان. هه رچهنده ټه و ژيانه له چهندين پووه وه ژيانیکی پيکخراو و خواسابی بوو، لی ټيلا به تا قه ټپرووکين و بينزار که ری نه ده زانی. له م بيست ساله ی دوا ييدا، هه ر ټاره زوويه که هه لی

پېچا بيا ھاوړپټيټي له گڼل ھر كه سټكدا كرډبا، يان ھر بريار يكي بډايه، له ډيدگاي ژن و مټرډايه تيبه وه ته ماشاي ده كړد. ده يقيدي مټرډي پزيشكيكي سره كه وتووي ډدان بوو، چه ندين سه عاتي دوو روډريژ، كاري ده كړد و سامانكي زوري پيكه وه نابوو. خو ده يزاني كه په يوه نډيه كه يان قول نيه، لي به خو ي دهوت له ژياني ژن و مټرډا گرنگ نيه په يوه نډي سوزداري له ريزي پيشه وه بيت، چچاي ژن و مټرډيك ماوه يه كي زور به سر ژن و مټرډايه تيبه كه ياندا تپه رې بيت. له ژياني ژن و مټرډايه تيدا شتگلي هن له سوز و نه فيني گرنگ ترن، وهك خوشه ويستي و به زه يي، ئاخر نه و شته خودايانه ي كه رهنه مټرډيك په يره وي بكات، لي يو ورده ييه، به لام خوشه ويستي به چاو هه موو نه م شتانه وه لاهه كييه، مه گه ر بنيادم له دوو تويي رومانه كان يان فيلمه رومانسيه كاندا نه وه بينيت، كه هه ميشه كاره كته ره كان له ژياني خوا سايي خو يان گه وره تر وينا ده كرين و له نه فسانه يه ك ده چټت.

ئيتلا منډاله كان ي له ريزه نډي پيشه وه ي بايه خه كان ي بوون. كچيكي جوانيان به ناوي جانيت هه بوو له زانكو ده خويئند، هه روه ها كچ و كور يكي جمكي هه رزه كاريان به ناوي ئورلي و ئافي هه بوو، سه گيكي زه رديشيان به ناوي سپيريت هه بوو كه ته مهن ي دوانزه سال بوو و ئيتلا له پاسه ي به يان ياندا له گڼل خو ي ده ييرد و هر له گوجيله ييه وه خوشه ويست ترين ھاوړپټي بوو، وه لي نه ميستا پير بوو بوو و كيشي زياد بوو بوو و گويي كه ر بوو بوو و خه ريك بوو كوريش بيت. بيگومان ژياني سپيريت به ره و كوتايي ده چوو، وه لي ئيتلا ده يه ويست باور به خو ي بينيت كه هه تا هه تايه ده ژي. له ژيانيده مه رگي هيج شتيكي نه دي تبوو، ئيدي مه گه ر وهك ده قپتوه كرتنيك يان قوناغيك يان وهك ژن و مټرډايه تي به به رچاوييه وه به رووني رووي ډابا.

خيزاني روين شتاي له نور تامبتون له ولايه تي ماساشو سستس له خانوويه كي گه وره و له سره شتوازي فيكتوري ده ژيا. هه رچه نده خانووه كه هه وه جه ي به هه نډي بيراز كړدنه وه هه بوو، له گڼل نه وه شدا هيشتا خانوويه كي ناياب بوو، پينچ ژووري نوستن و سي گه رماوي تيدابوو. زه وييه كه ي به دار يكي پته و دره وشاوه مؤكيت كرابوو. گه راجيكي تيدابوو جيگه ي سي ئوتومبيلي لينده بووه وه، ده رگاي شووشه ي فراواني هه بوو، هه روه ها له

باخچه که یدا جاکوزی هه بوو. خیزانه که زیانبری ژیان و زیانبری ئۆتومبیلی هه بوو، بهرنامه‌ی خانه‌نشینی و پلانی پاشه‌که‌وتی له زانکۆ هه بوو، ههروه‌ها ژمیره‌ی هاوبه‌شیی بانکیشی هه بوو. جگه له و خانووه‌ی که تیندا نیشته‌جئ بوون، خیزانه که دوو شوقه‌ی نایابی دیکه‌یان هه بوو: شوقه‌یه‌ک له بوستن و ئه‌وی دی له رۆدئایلاند. خۆی و ده‌یفید له پای وه‌ده‌سته‌تینانی هه موو ئه‌وانه‌دا ده‌وانیکی زۆریان دا. مائیکی فراوانی پر مندال و پر له که‌لوپه‌لی نایاب، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی بۆنی نانی هه‌لاته‌ ماله‌که‌ی پر ده‌کرد، په‌نگه به لای هه‌ندی که‌سه‌وه شتیکی دووباره‌وه بووبیت، به‌لام وینه‌ی ژیانیکی نموونه‌بیش بوو. له‌سه‌ر ئه‌م دیدگا هاوبه‌شه ژیانی ژن و میزدايه‌تییان پیکه‌وه نا و گه‌ر هه‌موو خه‌ونه‌کانیشیان به‌دی نه‌هینابیت، ئه‌وا زۆربه‌یان به‌دی هینابوو.

له‌دوا جه‌ژنی ئالانتایندا، شووه‌که‌ی ملوانکه‌یه‌کی ئه‌لماسی شیوه‌ دلی له‌یه‌ل کارتیکدا پیشکesh کرد که ئه‌مه‌ی له‌سه‌ر نووسرابوو:

بۆ ئیلائی نازیزم

ئهو ژنه‌ ته‌بیات هین و دل باشه، که ئارامی قه‌دیسه‌یه‌کی هه‌یه. سوپاست ده‌که‌م، چونکه‌ تو منت وه‌ک چون هه‌م قه‌بووله. سوپاست ده‌که‌م، چونکه‌ تو هاوسه‌رمیت.

خۆشه‌ویستت

ده‌یفید

ئیلا پیشتر له لای ده‌یفید هه‌چی نه‌درکاندبوو، لی کاتی کارته‌که‌ی خوینده‌وه، هه‌ستی کرد شینیک ده‌خوینیته‌وه. به‌ خۆی گوت: کاتی که ده‌مرم هه‌ر ئه‌مه‌ ده‌نووسن، خۆ ئه‌گه‌ر له‌مه‌ش زیاتر دلسۆز بن، ئه‌وا ده‌کرئ ئه‌م په‌ره‌گرافه‌یشی بخه‌نه‌سه‌ر:

له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی ئیلا به‌شیکی زۆری ژیانی خۆی بۆ شووه‌که‌ی و منداله‌کانی ته‌رخان کردبوو، که‌چی شاره‌زایی له‌و شیوه‌ ژیانه‌ نه‌بوو که په‌نگه هه‌ر بایی ئه‌وه‌ی یارمه‌تی دابا تا به‌سه‌ر ئاسته‌نگه‌کانی ژیانی خۆیدا زال بیت. ئاخ‌ر خۆ

لهو كهسانهش نه بوو كه حهز له سهر كيشى دهكهن، چونكه گوپىنى جوړى
ئو قاوهيهى پوژانه دهخواردوه، بۇ ئو ئركىكى گوره بوو.
له سونگهى هموو ئه مانه وه كه سيك نه يتوانى تهنانهت به ئيلا
خويشيه وه له وشته بگات، كه دواى بيست سالى ژن و ميژدايه تى، له سالى
۲۰۰۸ دا دواى ليك جيا بوونه وه بگات.

* * *

به لام هوپه كه هه بوو، ئه ويش خو شه ويستى بوو.
خو ئوان له هه مان شار پي كه وه نه ده ژيان، تهنانهت له هه مان كيشوه ريش
نه بوون و چهنده ها ميل له نيوانياندا بوو، بهلكو به قهه جياوازي شه و پوژ
له يهك جيا بوون. شيوازي ژيانيان به جوړى جيا بوو، هيچيان ئه وي ترى پى
قووت نه ده چوو، ئيدى چون يه كتريان خوش بوئ. كه چى ئه وه به راستى
پووى دا، زور به خيرايش پووى دا، به خيرايه كى وا ئيلا خويشى بوارى
ئه وهى نه بوو تا لهو خو شه ويستيه ئاگادار بيته وه و لى تىبگات.
ئه وه بوو له ناكاو مينا كه سيك له شوينيكه وه به رديكى فريدا بيته ناو گومى
مهنگى ژيانى، ئاوا عه شق زورى بو ئيلا هينا.

ئىيلا

نۆرتامبىتون، ۱۷ ئايارى ۲۰۰۸

بالىنىڭ ئىكەنلىكى ھەم ھەمىيە فىنكىدا لەۋىيى پەنجەرى ناندېنەكەۋە دەيانخويىندى. ئىيلا دىۋاى ئەۋەى لە يادەۋەرىي خۇيدا نەك ھەر دېمەنەكەى ۋەك بەشىك لە رابردوۋ زىندوۋ نەكردەۋە، بەلكو ۋاى بە خەيالدا ھات كە لە شوئىنىكى تىرى ئەم بوۋنەۋارەدا چىركەساتىكى بەردەۋام لەئارادايە.

لە عەسىرى پۇزى شەممەدا، ھەموو ئەندامانى خىزانەكە بەدەۋىرى مېزەكەدا كۆبۈۋبۈنەۋە و نېۋەپۇزەيان دەكرد. شوۋەكەى قاپىكى لە پانەمىشىكى كولاۋ پىركىدبوۋ، كە بە لايەۋە خۇشتىن خوارىن بوۋ. ئافى ۋەك ئەۋەى چەقۇ و چەتالەكەى دوۋ شوۋل بن و دەۋلىان پى لىتبات، گەمەى پىدەكردن، لە كاتىكىدا ئۆرلىي خوشكە جىكانەى ھەۋلى دەدا ئەۋ پاروۋانە بژمىرەت كە دەخوارىن تا پۇزانە ۶۵۰ كالورى دەست بىكەۋىت و سىستەمى ۋزەى تىك نەچىت. جانىت كە ھىشتا لە قۇناغى يەكەمى زانكۆى ماونت ھۆلىۋك بوۋ، ۋا دياربوۋ لە فىكران پۇچوۋبوۋ و خەرىك بوۋ پەنئىرىكى سېى و تازەى دەخستە ناۋ پارچە نانېكەۋە، ھەروەھا پورە ئىستىرىش كە ھاتبوۋ تا قالېىك كاتۆيان بۇ دروست بىكات كە لە دروستكردنىدا دەستپىرەنگىن بوۋ، مابوۋەۋە تا نانىان لەگەلدا بخوات، چۈنكە ئىيلا كارى ناۋمالى زۆر بوۋ و پىي باش بوۋ يارمەتپىيان بىدات. ئاخىر لەم دوايىدە نەدەھاقتەۋە تا پىكەۋە نان بخۇن، ئىدى ئەمەى بە ھەل زانى تا سەرلەنۋى پىكەۋە لەسەر مېزەكە نان بخۇن.

ئىستىر، ئايا ئىيلا ھەۋالى خوشى پى پانەگە ياندوۋىت؟، دەپقىد لەناكاۋ پرسىيارى كىر، كارىكى گرىنگى دۆزىۋەتەۋە.

له گهل ئه وهی ئیلا ده رچووی زانکو بوو و بروانامه ی له ئه ده بیاتی ئینگلیزیدا به ده ست هیتابوو و هه زی له خویندنه وهی پۆمانیش بوو، به لام دوا ی ده رچوونی له بواری پسیپۆرییه که ی خۆیدا کاری نه کردبوو، ته نها هه ندی کورته گوتاری بۆ هه ندی گو قاری ئافره تان نووسیوو و به شداری له چه ند یانه یه کی کتیدا کردبوو و ناوبه ناویش و تاگه لیک ی بۆ چه ند پۆژنامه یه کی ناوخۆ نووسیوو، ئیدی هه مو شته که هه ر ئه وه نده بوو. بری جار ته ماخی ئه وه ی هه بوو که بیته ره خنه گرکی به نیوانگی کتیبان، لی دوا ی ئه وه به و دۆخه قایل بوو که ژیان به ره و شوینتیکی دیکه ی بر دووه و کردوویه تی به کابانیک ی به هۆله وه بووی مال و گه ره که بایه خ به هه رسن منداله که ی بدات، چونکه ئه رک ی له راده به ده ری به رپۆه بر دنی ماله که ی که وتووه ته ئه ستو.

بیزاری ده رنه ده بری. ئاخه ر ئه و دایکه و هاوسه ره، به زۆری مژوولی کاری ماله وه یه، به یانیا ن له گهل سه گه که یدا پیاسه ی ده کرد و به رپرسیاریتی بژیوی خیزانیشی له ئه ستو نه بوو. هه رچه نده دهسته خوشکه کانی تری له زانکو ی سمیت، به تابه تی ئه وانه ی لاگری یه کسان ی ژن و پیاو بوون، له گهل ئه م هه لپژاردنه یدا نه بوون، که چی ئه و به وه قایل بوو وه ک دایکیک مال جینه هیلت و ئاوه اش هه ستی به ره زامه ندی ده کرد، چونکه توانیوو ی له گهل شووه که یدا ئه و ئه رکه هه لگریت، به لام ده ستبه ردار ی ئاره زوو ی خویندنه وه نه ده بوو و هیشتا خۆی به خوینه ریکی به په رۆش داده نا.

به لام ئه وه چه ند سالیکی که مه خه ریکه شته کان ده گو پین: منداله کان گه وره بوون و خۆیا ن وا پیشان ده دن که ئیدی وه ک جاران ئاتاجی ئه و نین. ئیلا که زانیی کاتیکی زۆری ده ستبه تالیی هه یه، ئیدی که سیکیش نییه کاتی له گه لدا به سه ر بیات، بیری کرده وه که له کاریک بگه ریت، له مه دا ده یقید هانی دا. هه رچه نده له م باره یه وه قسه یان کردبوو، لی ئه و هه له ی که بۆی هه لده که وت، به که می هه ولی ده دا بیقوزیته وه. که کاریکی ده دۆزییه وه، خاوه ن کاره که پیی ده گوت که ئه وان منه ی که سیکی له و ته من که متر ده که ن، یان که سیکیان ده وئ شاره زاییه کی فراوانتری هه بیته. جا له ترسی ئه وه ی به رده وام ده ستیا ن به روویه وه ده نا، شته که ی پشتگۆی ده خست.

له ئایاری ۲۰۰۸دا، هه‌موو ئه‌و ئاسته‌نگانه نه‌مان که به درێژایی ئه‌م هه‌موو ساڵه له بهره‌میدا پێگر بوون. ئه‌وه‌بوو نزیکه‌ی دوو هه‌فته له‌مه‌وه‌ر له چله‌مین جه‌ژنی له‌دایکبوونیدا، کاتیکی زانی وا بۆ په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بی کار ده‌کات که بکه‌که‌ی له بۆسته‌نه. شووه‌که‌ی له پێگه‌ی یه‌کێ له مه‌عمیله‌کانییه‌وه ئه‌م کاره‌ی بۆ دۆزییه‌وه- دووریش نییه له پێگه‌ی یه‌کێ له ئافره‌ته دۆسته‌کانییه‌وه بووبیت.

ئێلا وتی: "ئه‌وه کاریکی ئه‌وه‌نده گرینگ نییه، ئاخ‌ر من جگه له خوینه‌ریکی خۆته‌رخانه‌کردووی کاره ئه‌ده‌بییه‌کانی په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بی پتر نیم."

وله‌ی ده‌یفید وا دیار بوو پتی له‌سه‌ر ئه‌وه داده‌گرت که نه‌هێلێت له‌ نرخێ کاره نوێیه‌که‌ی که‌م بکاته‌وه، ویستی به هاندانه‌وه پتی بلیت، ده‌ی پێیان بلی که ئه‌وه په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بییه‌ی به‌نیۆبانگه، لێ کاتی ئه‌مه‌ی نه‌وت، به سووربوونه‌وه گوتی: "ئێستر، ئه‌وه په‌خشکاریکی ئه‌ده‌بییه‌ی سه‌نگینه. گه‌ره‌که ئه‌وه‌ش په‌چاو بکه‌یت که ئه‌و کورپ و کچانه‌ی تازه له زانکۆ ده‌رچوون، ئێلا له نیۆیاندا تاقه ئافره‌تیکه‌ دوای سالانێکی زۆر ته‌نها کابانی مال بووه! ئایا ئه‌مه شتیکی گرینگ نییه؟"

ئێلا له خۆی پرسێ ئاخۆ شووه‌که‌ی له دله‌وه هه‌ست به تاوان ده‌کات که له ماوه‌ی ئه‌و ساڵه دووردرێژانه له کارکردن دووری خستووته‌وه، یان غایه‌نه‌تی لێده‌کات. ئیدی به‌وای زۆر په‌رۆشییه‌وه که له ئێستادا کاربکات، ئه‌وه‌نده ئه‌م دوو گریمانه‌یه‌ی به‌هه‌ند هه‌لنه‌گرت.

ده‌یفید که کۆتایی به‌ قسه‌که‌ی هیتا، هیتا زه‌رده‌خه‌نه به لالیوییه‌وه بوو "هه‌ر ئه‌مه‌شه من ناوی لێده‌نیم باوه‌ر به‌خۆبوونی ره‌ها، هه‌موومانیش شانازی به‌وه‌وه ده‌که‌ین."

وه‌ک ئه‌وه‌ی ئێلا بۆ هه‌تاهه‌تایه‌ میزه‌که‌ جی به‌هێلێت، پووره ئێستر به ده‌نگیکی به‌سۆز و ناسکه‌وه وتی: "ئه‌مه خه‌لاتکردنه، به‌راستی ئێلا شایسته‌ی ئه‌وه‌یه."

هه‌موویان به‌ خۆشه‌ویستی و نیانییه‌وه تێیان‌ڕوانی. ئافی وه‌ک پێشه‌ی هه‌میشه‌یی سه‌رنجی بێزاریی ده‌رنه‌بری، ئۆرلیش وا دیار بوو بۆ یه‌که‌م چاره جگه له دیمه‌نی خۆی بایه‌خ به شتیکی تر ده‌دات. ئێلا خۆی ناچار کرد که

پیزی ئەم چرکەساتی نیانی و ناسکییە بگریت، لئ هەستی بە شەهەتییەکی زۆر کرد که له وهه بهر هەستی پێ نه کردبوو. ئیدی خواخوای بوو یه کیکیان بابه ته که بگوریت.

بینگومان جانیتی کچه گهره ی گوئی له خواسته که ی بوو، بۆیه له ناکاو وتی: 'منیش هه والئکی نویم پتیه'.

هه موو سه ره کان به لایدا وه رسووران، روخسارگه لئ به زهرده خه نه یه کی چاوه پروانکراوه وه گه شانوه.

'من و سکوت بریارمان دا هاوسهرگیری بکهین، جانیت له گه ل جار دانه که دا وتی: 'ده زانم چی ده لئین! گوایا هیشتا خوتندمان ته واو نه کردوه و شتی له م بابه ته، وه لئ گهره که ئه وه بزائن ئیمه ئامادهین دواتر ههنگاوی گه وره بنئین'.

دوای ئه و گهرموگورپییه ی که پیش چه ند چرکه یه ک ده وری دابوون، بیده نگیه کی ته نگه تاوینامیز جئ گرتوه و بالی به سه ر میزه که دا کیشا. ئورلی و ئافی نیگایه کی ئالوزیان ئالوگور کرد، میمه که ئیستر که په رداخی خوشاوی سیوی به دهستی توند گرتوو، له جئ خوی وشک بوو، ده یفیدیش وه ک ئه وه ی له په ر دلی له خواردن تورا بئیت، چه تاله که ی خسته لاه و به چاوه مه پپییه کانی ته ماشای جانیتی کرد، وه ک ئه وه ی قومی سرکه ی خوار دبیته وه، له زهرده خه نه که وت و لئوه کانی هه لقرچان.

'جوانه! پیم وابوو که ئیوه به شداری شادمانییه که م ده کن، جگه له م ساردوسرپییه تان هیچی دیکه م پێ نه برأ. جانیت به دهم قسه وه دهستی به گریان کرد.

ده یفید وه ک ئه وه ی بیه وئ له قسه که ی جانیت دلنیا بئیت، پرسیی: 'ئهرئ وتت گوایا ئیوه هاوسهرگیری ده کن؟'.

'باوکه، وا دیاره پیتان وایه که ئه مه هیشتا زۆر زوه، به لام چه ند روژی له مه وه بهر سکوت داوای لیکردم که شووی پێ بکه م، منیش قایل بووم'.
ئیلا پرسیی: 'به لام بوچی؟'

له نیگای جانیت وه، ئیلا زانی که دویته که ی چاوه پئی پرسیاریکی ئاوه ای لئ نه ده کرد، به لکو ده بوو بپرسیت که ی؟ 'یان' چۆن؟' له هه ردوو باردا ئه وه

مانای وایه به دواى جلی بووکتینیدا دهگهړیت، بهلام پرسپاری (بوچی) ته و او
تووشی سهرسورمانی کرد.

“چونکه پیتم وایه خوشم دهوئ، جانیت ئەمەى به ږیتمیکى
خۆبه دهسته وه دانه وه وت.

“نازیزم، مه بهستم ئەوه یه بلیم ئەم په له کردنه بوچی؟، ئیلا پیى له سهر
داگرت، “بۆ نمونه ئایا تۆ دووگیانیت؟”.

میمکه ئیستر له سهر کورسییه کهى راپهړى و دهموچاوى گرز بوو، دیاره
نازاریکى هه بوو. بۆ هیورکردنه وهى دلە کزیکه ی حه بیکی له گیرفانى دهرهینا و
دهستى به کرۆشنتى کرد.

ئافى به پیکه نینه وه گوتى: “دهبم به خالۆ، ئیلا دهستى جانیتی گرت و به
نهرمى گوشى و گوتى: “دهتوانیت بهردهوام له گه لماندا راستگۆ بیت. خۆت
ئەوه دهزانیت، شته که هه رچییه ک بیت، ئیمه یارمه تیت ددهین”.

“دایکه، تکایه واز له وه بیته!، جانیت راپهړى و دهستى کیشایه وه و وتى:
“ئەمه په یوه ندى به دووگیانبوونه وه نییه. تۆ شهرمه زارم ده کهیت”.

ئیلا به هیورى به رسقى دایه وه: “تهنها دهمه وئ کومه کت بکه م”. دواى
هیوربوونه وه یه ک خه ریکبوو دهر بکه ویت که نیشانه ی ئەوه بوو شته که
هه سته مه سهر بگرت.

تۆ دته وئ سووکایه تیم پئ بکهیت. وا دیاره له شووکردنم به سکوت له
سک لئ ږبوونمى زیاتر نابینیت! ئایا بیرت له وه کردووه ته وه که ږهنگه
خۆشم بوئ؟ ئاخه دهمه وئ شوو بهم پیاوه بکه م، چونکه خۆشم دهوئ. ئەوه
هه شت مانگه ئیمه چاومان به یه کتر ده که وئ”.

ئیلا به ته وسه وه وه لامى دایه وه: “ئى ئى، به لى، له تۆ وایه به هه شت مانگ
دهتوانیت که سایه تى پیاویک بناسیت! ئەوه بیست ساله من و باوکت ژن و
میردین، که چی هیتشتا ناتوانین لافى ئەوه لیبدهین که هه ریه که مان دهر باره ی
ئەوى تر هه موو شتئ دهزانیت. ئاخه بۆ ئەم جوړه په یوه ندى، هه شت مانگ
هه ر هیچ نییه”.

ئافى به زهرده خه نه وه گوتى “خودا له شهش ږوژدا ئەم بوونه ی
دروستکرد، وه لى ئەو زهرده خه نه ساردوسره ی ئەوانه ی سهر میزه که

ئاراسته‌يان كرد، بېده‌نگيان كرد. كه زياته شله‌ژانگيش بالى كيشا، ده‌يفيد هاته قسه و هه‌ردوو چاوى له كچه گه‌وره‌كه‌ى برى، بروى تىك نا و وتى: 'تازيزم، ئه‌وه‌ى داىكت هه‌ولده‌دات پېتى بلېت ئه‌وه‌يه كه به‌لېن به‌يه‌كردان شتىكه و هاوسه‌رگيرى شتىكى دىكه‌يه'.

جانېت لى پرسی: 'به‌لام باوكه، ئايا تو پېت وايه كه ئېمه هه‌تاهه‌تايه ده‌بى هه‌ر خه‌رىكى به‌لېن به‌يه‌كردان بېن؟'

ئېلا هه‌ناسه‌يه‌كى قوولى هه‌لكيشا و گوتى: 'له راستيدا ئېمه چاوه‌پى ئه‌وه‌مان ده‌كرد كه لاوىكى باشتىر بدۆزىته‌وه. ئاخىر تو هېشتا له‌وه مندالترى تا بتوانيت په‌يوه‌ندييه‌كى راسته‌قىنه بېه‌ستيت'.

'دايكه، ئايا ده‌زانيت؟'، جانېت به‌ده‌نگىكى نزمى وا هه‌ر ئه‌وه‌تا بېسترا وتى: 'پېم وايه تو له روانگه‌ى په‌يوه‌ندييه‌كه‌ى خۆته‌وه ده‌روانىته په‌يوه‌ندييه‌كه‌ى من. تو له‌به‌ر ئه‌وه‌ى له ته‌مه‌نىكى زودا شووت كرد و هه‌ر له ته‌مه‌نى مندا بوويت دووگيان بوويت، ئه‌مه وا ناگه‌يه‌نېت كه منيش هه‌مان هه‌له بكه‌م'.

ده‌موچاوى ئېلا وهك ئه‌وه‌ى زلله‌يه‌كى لىدرايېت، سووره‌ه‌لگه‌پا. به وردى ماوه‌ى سه‌ختى دووگيانىيه‌كه‌ى خۆى بېرکه‌وته‌وه، كه بوو به‌واى ئه‌وه‌ى جانېت به‌نه‌به‌كامى له‌دايك بېت. منداله‌كه‌ى هېز و بېستى له‌به‌ر بېبېوو، بۆيه لىبرا شه‌ش سالى تر چاوه‌پى بكات ئىنجا دووگيان بېت.

'تازيزم، ئېمه شادمانىن كه په‌يوه‌ندىت له‌گه‌ل سكوټدا به‌ستوه'، ده‌يفيد ئه‌مه‌ى به‌ورىاييه‌وه گوت و هه‌ولى دا شىوازيكى جيا به‌كار به‌نېت، ئه‌و لاوىكى ناسكه، به‌لام دواى ده‌رچوونت له زانكو كى ده‌زانيت بۆچوونه‌كانت ناگورېن؟ په‌نگه به‌ته‌واوى بگورېن'.

جانېت كه‌مه‌كئ سه‌رى بادا و جوړه پاساوىكى په‌خه‌گرانه‌ى دروستكراوى هېتايه‌وه، ئىنجا پرسى: 'ئايا ئه‌مه هه‌مووى له‌به‌ر ئه‌وه‌يه كه سكوټ جووله‌كه نېيه؟'

ده‌يفيد له‌وه‌ى بېستى وهك ئه‌وه‌ى باوه‌پ به‌گوټيه‌كانى خۆى نه‌كات، تى تى پوانى. ئاخىر ئه‌و شانازى به‌وه‌وه ده‌كرد كه باوكىكى كراوه و پۆشنبېره و له ماله‌كه‌دا ده‌راره‌ى نه‌ژاد يان نايىن يان سىكس قه‌ت بۆچوونى خرابى نه‌بووه.

وا دیار بوو جانیت سووره له سهر بۆچوونه کانی خوئی، ئه وه بوو لای به لای دایکیدا کرده وه و لئی پرسسی: 'ئایا ده توانیت راسته وخۆ تهماشای چاوه کانم بکهیت و پیم بلئیت، ئه گهر سکوت لایکی جووله که بوایه و ناوی هاروون بوایه، ئه وسا ریگریت ده کرد؟'، دهنگی جانیت جووره بیزارای و ده رده دلپیه کی تیکهوت و ئیلای له وه ترساند که شت هایه ک له دلیدا په نگیان خوار دووه ته وه.

'نازیم. له گه لندا ته واو راستگو ده بم، ته نانهت گهر به قسه کانیشم قایل نه بیت. ده زانم چند نایابه که بنیادهم لای و عاشق بیت. بروام پی بکه، به لام شو کردن به پیاویک سهر به پاشخانیکی جیا بیت، قوماریکی گه وره یه. من و باوکتیش ده مانه وی دلنیا بین که تو پیاویکی شیاوت هه لبار دووه.'
'تو چوزانیت که هه لبار دنی شیاو له دیدی تووه بۆ من هه لبار دنیکی شیاوه؟'

پرسیاره که ئیلای تووشی هه ندی سهره گیز که کرد. وه ک ئه وه ی تووشی ژانه سهر بو بیت، هه ناسه یه کی هه لکتشا و دهستی به ته ویلیدا هیتا.
'دایکه، دایکه من خو شم ده وی، ئایا پیت وایه ئه مه شتیکی تیدایه؟ ئایا وشه ی خو شه ویستیت له شویتینکدا بیر ناکه ویته وه؟ ئاخو ئه م وشه یه به توندی دلم ده خاته خورپه و ناتوانم به بی ئه و بژیم.'
ئیلای گوئی له خوئی بوو به بیدهنگی بیده که نیت. قهت نیازی نه بوو گالته به ههستی کچه که ی بکات، لئ رهنگه پیکه نینه که ی به وای شتگه لیکه وه بن و خوئی په ی پی نه بات، بویه ئاوها شله ژاوه. خو ئه و و جانیت زور به گز یه کدا چون، به لام ئه مرۆ وا ههست دهکات به گز شتیکی دیکه دا ده چیت، شتیکی گه وره تر.
'دایکه، ئه ی تو له ژانندا که سینکت خو ش نه ویستوه؟'، جانیت به پیتمیک که که مریزی تیدابوو، وه لامی دایه وه.

'نه ختی راوهسته. ئه ری واز له خو نو قمکردن له نیو زینده خه ون ناهیتیت تا بگه ریته وه دوخی راسته قینه ی خوت؟ تو بوویت به...'. چاوه کانی ئیلای به ره و په نجه ره که هه لیانروانی و له وشه یه کی کاریگهر ده گه را، تا له کو تایدایا وشه ی (پرومانسی) ی به خه یالدا هات.

'چی تیدایه بیمه پۆمانسی؟'، جانیت پرساری کرد و له ریتمی دهنگیدا
ئوهی دهرخست که سووکایهتی پیکراوه.

بهراستی چیی تیدایه که ببیته پۆمانسی؟ ئیلا پرسیی ئهوه له کهیهوه
وشه‌ی پۆمانسی بیزارای دهکات؟ که نهیتوانی بهرسقی ئهوه پرسیاره
متبوانه‌ی لیواری مه‌ژگی بداتهوه، دریزه‌ی به قسه‌کانی با، دهی، ئازیزم. تو
له چ سه‌دهیه‌کدا ده‌ژبیت؟ ئهوه بخه بن سه‌رت که ئافره‌تان شوو به‌وانه ناکه‌ن
که خوشیان ده‌وین، به‌لکو ئه‌و پیاوه هه‌لده‌بژیرن که ده‌بیته باوکیکی باش و
میردیکی وا که پشتی پی به‌سترئ. خو‌شه‌ویستی هه‌ستیکی جوانه و دیت،
به‌لام زوو ون ده‌بیت.

کاتی ئیلا له قسه‌که‌ی بووه‌وه، ئاورپی له میرده‌که‌ی دایه‌وه. ده‌یفید مینا
ده‌سته‌کانی له‌نیو ئاودا تیکه‌پرنیت، به‌کاو‌ه‌خۆ له به‌رده‌م خۆی ده‌سته‌کانی
تیکه‌پرانند و وه‌ک ئه‌وه‌ی له ژیانیدا بۆ یه‌که‌م جار ببینیت ته‌ماشای کرد.

جانیت وتی: 'ده‌زانم بۆ وا ده‌که‌یت، ئیره‌یی ده‌به‌یت، چونکه من جحیل و
دلخۆشم. دایکه ده‌ته‌وی وه‌ک تو بم؟'

هه‌ستیکی نامۆ وه‌ک به‌ردیکی گه‌وره که‌وتبووه هه‌ناوی ئیلا. نایا کابانیکی
شادمانی مال نییه؟ یان له نیوه‌ی ته‌مه‌ندا له تو‌ری ژن و میردایه‌تییه‌کی
سه‌رنه‌که‌وتوودا گیری خواردووه؟ تو بلنیت منداله‌کانی ئاوها ته‌ماشای بکه‌ن؟
هه‌روه‌ها شووه‌که‌یشی به‌و گویره؟ ئه‌ی هاورپی و دراوسینکانی چی ده‌لین؟
له‌ناکاو بیرکردنه‌وه‌یه‌کی به‌سه‌ردا زال بوو، هه‌ستی کرد وا هه‌موو ئه‌وانه‌ی
ده‌وروبه‌ری شینی بۆ ده‌گێرن. ئه‌م گومانه‌ی له پاده‌به‌ده‌ر ئازاربه‌خش بوو و
هه‌ناسه‌یه‌کی سارد له ده‌می ده‌رپه‌ری.

ده‌یفید به‌ پوو‌گرژییه‌وه ئاورپی له جانیت دایه‌وه و گوتی: 'گه‌ره‌که داوای
لیبوردن له دایکت بکه‌یت.'

ئیلا به‌ مه‌لوولییه‌وه گوتی: 'گرینگ نییه. من چاوه‌رپی هیچ ته‌وا‌زویه‌کی لی
ناکه‌م.'

جانیت نیگایه‌کی ناویلی دایکی کرد و کورسییه‌که‌ی به‌ره‌و پشته‌وه پال نا
و سه‌رکۆشه‌که‌ی خسته‌ لاوه و به‌ توورپه‌ی له ناندینه‌که ده‌رچوو. دوا‌ی چهند
چرکه‌یه‌ک ئورلی و ئافی به‌ بیده‌نگی دوا‌یکه‌وتن. جا ئه‌م ره‌فتاره‌یان له

پشتگیریکردنیکی نااسایی خوشکه گورهکه یانهوه بوو، یان له قسهی گورهکان بیزار بووبوون، ئینجا میمکه ئیستر به بیانگیکی لاواز رویشت و دوا دهنکی حهیی دژه دلّهکزهی کرۆشت.

دهیفید و ئیلا به دهوری میزهکه دا مانهوه، ههستی شلهژانیک به توندی له نیوانیاندا بالی کیشا. ئه و شتهی ئازاری ئیلا دی، وهک خویان دهیانزانی رووبهرووبوونهوهی ئه و بۆشاییهی نیوانیان بوو، په یوهندی نه به جانیتهوه ههبوو نه به دوو مندالهکهی دیکه یانهوه.

دهیفید که چه تاله کهی خستبووه لاه، ههلیگرت و قه دهریک ته ماشای کرد و گوتی: "که واته ده توانم بگه مه ئه و به ره نجامه ی که تو شووت به و پیاوه نه کردوو که خوشت ویستوو؟".

"تکایه، مه بهستی من ئه مه نه بوو".

"ئه ی مه بهستت چی بوو؟"، دهیفید که هیشتا له گهل چه تاله که دا ده دوا، پرسیی: "کاتی هاوسه رگیریمان کرد، پیم وابوو که خوشت دهویم".
"تۆم خوش دهویست"، به لام ئیلا ئه مه یشی خسته سه ر و گوتی: "ئه و کاته".

دهیفید به دهنگیکی بی ده برین پرسیی: "ئه ی که ی دهستت له خوشه ویستی من هه لگرت؟".

ئیلا مینا ئافره تیک که قهت رهنگدانه وهی وینهی خوی نه دییت، به سه رسورمانه وه دیقه تی شووه که ی دا، وه لی ئه میستا ئافره تیک بوو ئاوینه یه کی هه لگرتبوو و به ره و پوخساری خوی به رزی کردبووه وه. ئه ری دهستی له خوشه ویستی میزده که ی هه لگرتوو؟ پرسیاریک بوو له وه و به ر له خوی نه کردبوو. دهیه هویست به رسقی ئه م پرسیاره بداته وه، وه لی ئه و شته ی حه وه جه ی بوو په یف بوو. له ناخه وه ده یزانی گه ره که هه ردووکیان چاره سه ری شته که بکه ن، نه ک منداله کانیا ن، به لام هه ردووکیان له جیاتی ئه وه تا له توانایاندا بوو هه ولیان دا که: لیکه رین با پۆژه کان تیپه رن و شته دووباره وه بووه کان به سه ر ژیاناندا زال بن و پۆژگار به ساردوسرپی راسته قینه وه پیره وی خوی بپریت.

دهستی به گریان کرد، نهیتوانی بهر له و خه مه بهردهوامه بگریت که به بچ
ئاگایی هردووکیان بالی کیشابوو و بووبوو به بهشیک له بوونیان. دهیغید
پوخساره گرژه که ی شاردهوه. هردووکیان دهیانزانی که به قهده ئه وهی رقی
له وهبوو که له بهرانبه ری بگری، ئه ویش نایه وهی بیبیتیت، دهگری. له بهختی
ئه واندا زهنگی تهلیفونه که رزگاری کردن.

دهیغید تهلیفونه که ی هه لگرت و وتی: "ئه لۆ... به لئێ لیرهیه. به یارمهتیت
نهختی چاوه ری بکه".

ئێلا خۆی کۆکردهوه و تا له توانایدا بوو هه ولی دا وا ده ربکه ویت که له
دۆخیکی دهروونی باشدایه. دهستی به قسان کرد: "به لئێ، ئێلا قسه دهکات".
"ئه لۆ، من میتیشلم، ببوره له م پشوووی کۆتایی ههفتهیه دا بیزارم کردیت،
دهنگی ئافرهتیکه گهنج بوو، دویتی ستیف داوای لیکردم په یوه ندیت پتوه
بکه م، به لام بیرم چوو. ئایا دهستت به خویندنه وهی دهستتوسه که کرد؟"
"ئوو، ئێلا داوای ئه وهی بیرم کهوته وه که ئه رکیک چاوه ری دهکات،
هه ناسه یه کی هه لکیشا. یه که م کاریکه که په خشکاریکی ئه ده بی بوی ده نیریت،
پۆمانیکه نووسه ریکی ئه وروویی نه ناسراو نووسیویتی و ده بیت راپۆرتیکه
تیروته سه لی له سه ر بنووسیت. پینی رابگه یه نه با نیکه ران نه بیت، دهستم به
خویندنه وهی کردوه، ئێلا ئه مه ی به درۆ گوت. ئاخو ژنیکی به ته ماح و
سه رسهخت، نایه وئ له یه که م کاریکدا که داوای جیبه جیکردنی لیکراوه، میتیشیل
بیزار بکات.

"باشه، ئه ی شته کان چۆن ده پۆن؟"

ئێلا که مه کئ بیدهنگ بوو و نه یزانی چی بلیت. ئاخو جگه له وهی که
دهستتوسه ری پۆمانیکه میژوویی ده رباره ی پۆمی شاعیری سو فی به نیو و
دهنگ که به (شه کسپیری دنیا ی ئیسلامه تی) یش داده نری، ده رباره ی
دهستتوسه که هه یج شتیکی نه ده زانی.

"پۆمانیکه سو فیانه یه"، ئێلا پیکه نی و ئومیده وار بوو که به شوخیکردن
درۆکه ی په رده پۆش بکات.

بەلام مېشىل مژوول بوو و بە كرده بېرى كوتى: باشه، كوئى بگره. پېم وایه وهك خوت پېشېبىنى دهكەيت كه راپورتووسىن دەر باره ی رۆمانىكى ناوھا كاتىكى زۆرتى گەرەكه...".

كه دهنگى مېشىل كپ بوو، له دوورى تەلیفونەكه وره ورىكى ژنەوت. ئىلا وای به خەيالدا هات كه له يەك كاتدا چەندىن كار دەكات- نامە ئەلیكترونىيەكانى دەخوینىتەوه، پىداچوونەوهى يەكئى له نووسەرەكان دەخوینىتەوه، قەپال له بابۆلە يەكى زەلاتەى تونا دەدات، نىئۆكەكانى بۆیه دەكات- هەموو ئەمانەش له كاتى تەلیفونكردندا.

مېشىل دواى خولەك كىك پرسى: 'هېشتا لەوئىت؟'.
'بەلى'.

'باشه، كوئى بگره، لىرە دۆخەكه ئالۆزه. دەبى برۆم. تەنها ئەووت له ياد بىت كه دوامۆلەت بۆ رادەستكردنى كارەكه سى هەفتەى تره'.

له پەر ئىلا وتى: 'دەزانم، هەولى دا وای دەر بخت كه زۆر به پلانە، كارەكه له كاتى ديارىكراوى خۆيدا ئامادە دەبىت'.

له راستىدا ئىلا له هەلسەنگاندنى ئەم دەستووسەدا متمانەى به خۆى نەبوو، هەرچەندە له سەرەتادا زۆر پەرۆش و لەخۆ دلتيا بوو، خوشحالىش بوو، چونكه يەكەم كەس بوو رۆمانى نووسەرىكى گومناوى دەخویندەوه كه هېشتا چاپ نەكراوه و له ديارىكردنى ئەم نووسەرەدا رۆلىكى دەبىت، با كه مېش بىت. كه چى ئىستا دلتيا نەبوو كه دەتوانىت له بابەتىكى وهك سۆفىگەرئىتى قولبىتەوه كه پەيوەندى به ژيانى ئەوهوه نىبه و پروداوهكانى بۆ سەدهى سىانزەهەم دەگەرئىنەوه.

بىگومان مېشىل هەستى به دوودلىيەكهى كردبوو، بۆيه لىي پرسى: (ئایا كىشە يەك هەيه؟).

كاتى وهلامى نەژنەوت، پتر پىي داگرت و پرسى: (كوئى بگره، دەتوانىت پىم بلىت دەتەوى چى بلىت؟).

ئىلا دواى كه مى بىدەنگى، برىارى دا كه راستىيەكهى بلىت.

'پىم وایه له م رۆژانەدا سەرودلىكى ئەوتۆم نىبه تا له رۆمانىكى مژووى وردبمەوه. مەبەستم ئەوهيه من بايەخ به رۆمى و شتى وا نادەم و هېشتا

بابه ته که به لاهوه نامویه. کاشکی رومانیکي دیکهت دهادمی - شتیک زورتر په یوه ندی به خومه وه هه بیت.

"وای چ بچوونیکي سهیره!" میثیل ئەمهیشی گوت، "تو پیت وایه گهر شتیکت خوینده وه و شاره زایی باشت لئی هه بوو، ئیدی ده توانیت باشت کار ی له سهه بکیت؟ نه خیر، قهت وا نییه! هر به وای ئه وه ی له م ولایه ته نیشته جیت وات به خه یالدا دیت که ده توانیت رومانگه لئ بنوسیت، پروداوه کانی له ولایه تی ماساشوستس قه ومان، ئایا ئەمه راسته؟".

"من مه به ستم ئەمه نه بوو..."، ئیلا که وای گوت ده سه به جی زانیی دواینیوه رۆش هه مان رسته ی دووباره کردووه ته وه. نیگایه کی شووه که ی کرد تا بزانت ئاخو ئه ویش سه رنجی ئه وه ی داوه، وه لئ زه حمهت بوو سیمای ده موچاری ده یقید بخوینیته وه.

"زور جار وا پتویست ده کات کتیکه لیکش بخوینینه وه که په یوه ندییان به ژیانمانه وه نییه، ئەمه به شیکه له کاره کانمان. هر له م هه فته یه دا کتیکم خوینده وه ئافره تیکي ئیرانی نووسیویتی که له تاران سه ره رشتی سوزانیخانه یه ک ده کات، ئیدی ناچار بوو له ولات هه لیت. ئایا ده کری داوای لئ بکه م که ده ستنوسه که بۆ په خشکاریکی ئیرانی بنیریت؟".

"بیگومان نه خیر"، ئیلا وره ور یکی کرد و ههستی به خوی کرد که هیچ له بار دانه بوو و تووره اته.

"ئایا ئاشنابوون به خاک و کولتووری دووره وه به نیشانه ی هیزی ئەده بیاتی باش دانانری؟".

"بیگومان. گوئی بگره، ئه وه ی پیم وتیت له بیر ی خۆتی به ره وه. پیش واده ی دیاریکراو راپورتیک له سهه میزه کهت ده بینی، ئیلا به دم قسه وه رقی له میثیل هه لگرت، چونکه به شیوه یه ک مامه له ی له گه لدا ده کات وه ک ئه وه ی له هه موو کهس وه رسکه ر و گیلتر بیت، رقی له خۆیشی بووه وه، چونکه بواری دا ئه وه روویدات.

"نایابه، ئەمه یه گیانی به هۆله وه بوون"، میثیل ئەمه ی به جوړی گوت مینا ستران بچریت، خراب لیم تیمه که، لئ پیم وایه ده بی ئه وهت له یاد بیت که

دهيان كهس ئاواته خوازن ئهم كارهى تويان دهست بكه ويټ و زوربه شيان له نيوه ي ته مهنى تودان، ئهمهش بۆ كار كردن په روشترت دهكات.

كه ئيلا ته ليفونه كه ي داخست، بيني ده يقيد ته ماشاي دهكات و له روخساريدا نيشانه ي په روش و دوودلى دياربوو. وا دهرده كه وت چاوه پتي ئه وه ي كرد بيت له كوئ كوتايان پي هيتابوو هر له ويوه دهست پيكتات، به لام ئيلا ئيدي نه يده ويست دهر باره ي دوپته كه يان قسه بكات، مادام بهر له هر شتيك ههردووكيان نيگه ران ده كرد.

دواتر هه ر ئه و پورژه خوئ بيني به ته نها له بالكونه كه له سهر ئه و كورسييه بزوكه دانيشتوو ه كه چه زى ده كرد له سهر ي دابنيشيت و بپروانپته په نگه سوور و مهيله و پرته قالييه كه ي پورژاوابوون له تورتامبتون. وا ههستي كرد كه ئاسمان به راده يه ك لپيه وه نزيك و ئاوه لايه، له وه يه بتوانيت دهستي پي بگات. مه ژگي خوئ هپوركرده وه، چونكه وا دياربوو به واي ئه و ژاوه ژاوه ي كه له ناوه وه ي ده خولايه وه، ماندوو بوويت: دانه وه ي خه رجبي كارتى زيانبژيري ژيان (تامين على الحياه) ي ئهم مانگه، خووه توور په اته كاني ئورلى له كاتى نانخواردندا، نمره كه مه كاني ئافى له قوتابخانه دا، ميمكه ئيستر و كيكه غه مگينه كاني، خراپوونى ته ندروستى سه گه سپيريتى، پلانه كاني جانيت بۆ شوو كردن و په يوه ندييه سيكسييه كاني شووه كه ي و سه ربارى نه مانى خو شه ويستى له ژيانى خو يشيدا... ئه مانه هه موو پي كه وه يه ك له دواي يه ك له چه ند سندوقى بچووكى ئاوه زيدا به سهر يه كدا داخران. ئيلا له و دوخه دهر وونپيه دا ده ستنوسه كه ي دهر هيتا و وه ك ئه وه ي بزانيت كيشى چه نده، به ده ستى به رزى كرده وه. ناو نيشانى رومانه كه له سهر به رگه كه ي به مه ره كه بيكي شيني توخ نووسرا بوو: "كفرى شيرين".

ئيلا زانپى كه كهس دهر باره ي نووسه زه كه كه ناوى عه زيز. ز. زاها رايه و له هۆله ندا ده ژى، شتيكى ئه وتو نازانيت. ده ستنوسه كه له ئه مستردامه وه بۆ په خشكارى ئه ده بى نيرد رابوو و له ناو زه رفه كه دا كارتيكيشى له گه لدا بوو، ديمهنى په له گوله زه نبه قىكى زه رد و ئه ر خه وانپى نايابى له سهر بوو و له پرووكارى پشته وه ي تيبنييه ك به ده ستخه تيكي جوان نووسرا بوو:

سەيدايىن من - خاتوونا من

له ئەمستردامەوه سلاو.

پۆمانى نىردراوى ھاوپىنچ پووداوهكانى له سەدهى سىانزەھەمدا له قۇنيا له ئاسىيائى بچووك پوويان داوه، بەلام پاستگۆيانە دەلیم كه پووداوهكانى كارىگەرييان بەسەر ھەموو ولاتان و پۆشنبىرىي ھەموو سەدەكانەو ھەيە.

ھىوادارم بۆ خویندەنەوھى پۆمانى (كفرى شىرىن) كاتتان ھەبىت، كه پۆمانىكى باتىنىي ميژوويیە دەربارەى پەيوەندىي شىرىنى نىوان پۆمىي شاعىرى ھەلكەوتوو و پىشەوای مەزن و ھىژاى دىرۆكى دىيائى ئىسلام و شەمسى تەورىزيى بىھاوتا و ونبوو و لىوانلىو له سەركىشى و كارى چاوهپوانتەكراو.

ئومىدەوارم خۆشەويستى بەردەوام ياوەر و سايەبانقان بىت.

أ. ز. زاھارا

ئىلا ھەستى كرد كه ئەم كارته پۆستكراوه خۆتپهلقورتانىكى پەخشكارە ئەدەبىيەكەيە، چونكه ستيف ئەوئەندە كاتى بە دەستەو ەنيە تا پۆمانى نووسەريكى ئەدەبدۆست بخوینتەو، ئىدى زەرفەكەى داوه بە مېشىلى يارىدەدەرى و ئەمىش بە يارىدەدەرە نوئپەكەى داوه. بەم شىوہيە پۆمانى (كفرى شىرىن) كەوتە بەردەست ئىلا. ئاخىر ئەو له كوچى بزانت ئەم كىتپە ھەر ئەو ەنيە كه كىتپىكى ئاسايى بىت، بەلكو كىتپىكە ژيانى دەگۆرپىت و كه دەيشى خوینتەو، چىرۆكى ژيانى خۆى دووبارە دەنووسىتەو.

ع.ز.زاھارا كاتى له سەفەرى شوینتە جياوازەكانى دنيا نەبوايە، ئەوا له ئەمستردام لەگەل كىتپەكانى و پشیلەكانى و كىسەلەكانى دەژيا. پۆمانى (كفرى شىرىن) يەكەم پۆمانىتى و رەنگە دوا پۆمانىشى بىت. نىيازى نىيە بىتە پۆماننووس، چونكه ئەم پۆمانەى له سەرسامبوونىكى پەتپيەو نووسى، له خۆشەويستى زۆرىيەو ەبۆ پۆمىي شاعىر و سوڤى و خۆرە ئازىزەكەى، شەمسى تەورىزيى بوو. چاوهكانى بەرەو دامىنى لاپەرەكە بۆ دىپرى دواتر نىگايان كرد. ئىلا شتىكى خویندەو ەبە شىوہيەكى سەير بە لايەو ئاشنا بوو.

گەرچى وەك ھەندى كەس دەلین، عەشق تەنھا ھەستىكى شىرىنى لەچارەنووسراو نىيە كه خىزا دىت و دەروات.

ئىلا دەمى داچەقاند و ھەستى كرد ئەم دەربېرېنە ئاۋەژوۋى ئەو دەربېرېنە يە كە ئەو پۈژە لە ناندېنە كە بە كچەكەى خۆى وت. چركەساتىك وەستا. بېرۆكەيەكى بە خەيالدا ھات و ھەللەرزى، ھىزىكى تەماۋى، يان ھىزىكى تىرى ئەم گەردوونە بووبىت، پەنگە ئەم كىتېبە، يان ھەر كەسىكى دى سىخوړپى بەسەرەوہ كرديت، پەنگە نووسەرى كىتېبە كە ئەم كىتېبەى نووسيوہ، پېشتر زانبييتى يەكەم كەس كى دەيخوښنيتەوہ. بېگومان نووسەرەكە دەزانيت كە ئەم دەبېتە يەكەم خوښەرى . بە ھۆيەكى ناديار كە خۆيشى نەيدەزانى چيپە، ئىلا بېرۆكەكەى بە بېزاركەر و ھاوكات بە وروژيتەر زانى.

لە چەندىن شىۋەدا سەدەى بېستويەكەمىن زۆر لە سەدەى سىانزەھەم جيا نىيە. لە ميژوودا ئەوہ تۆمار دەكرى كە ئەم دوو سەدەيە سەردەمى مەملانتيەكى ئاينىنى ئەوتو بوون لەو پېش وینەى نەبووہ، سەردەمىك بوون بەدھالىبوونى پۇشنىرى تىياندا باوبووہ، ھەرۋەھا ھەستىكى دەستەجەمى بەواى نەبوونى ئارامى و لەيەكتر ترسان باوبووہ. لە كاتىكى ئاۋەادا خۆشەويستى لە ھەموو كاتىكى تر پېويستتەر.

بايەكى سارد و توند بەرەو پووى ھەلىكرد، لاپەرەكانى لەسەر بالۆكەنەكە پەرت كرد: خۆرەكە بەرەو ئاۋابوون شۆرپوۋەوہ و جوانىيەكەى گۆرپوۋو بە كەشكى مات و خەمىن.

وہك پۆمى بېرمان دەخاتەوہ، مادام عەشق گەوھەرى ژيان و ئامانجى بالايەتى، كەواتە لە دەرگای ھەموان دەدات، بەوانەشەوہ كە خۆيان لە خۆشەويستى دوور دەگرن - تەنانەت بەوانەوہشە كە پەيفى (پۆمانسى) وەك ئاماژەيەكى پەتكردەنەوہ بەكار دىنن.

ئىلا مينا (خۆشەويستى لە دەرگای ھەموان دەدات، تەنانەت لە دەرگای ئەو كابانى مالىش دەدات كە لە ناوہراستى تەمەندايە و لە تورتامېتون دەژى و ناوى ئىلا پۆبىشتاين) ھى خوښدېتەوہ، ھەستى بە سەرسورمان كرد.

حەز و غەريزە ھانىيان دا كە دەستتووسەكە بداتە لاوہ و بچيتە ژوورەوہ و تەليفون بۆ مېشيل بكات، تا پىيى بلىت كە ئەو دەتوانيت دەربارەى ئەم پۆمانە راپۆرتىك بنووسىت، وەلى لەبرى ئەوہ ھەناسەيەكى ھەلكىشا و لاپەرەكەى ھەلدايەوہ و دەستى بە خوښدەنەوہ كرد.

کفری شیرین

رؤمان
ع.ز.زاهارا

سؤفیه کان ده لئین نهئینی
قورئان له سورهتی فاتیحاده
نهئینی سورهتی فاتیحاش له دهر بپرینی
به ناوی خودای دههنده و دلوقاندايه
گوههری به ناوی خودای دههنده و دلوقانیش له پیتی (ب) دایه
که خالیک له ژیر ئەم پیتهدایه...
خالی ژیر (ب) نیه کەش هه موو بوونه واره که بهرجهسته دهکات...
هر وهک چۆن مهسنهوی به پیتی (ب) دهست پیتهداکات،
بۆیه هه موو به شهکانی ئەم رؤمانهش به پیتی (ب) دهست پیتهداکان.

بەرايپەك

بەردەوام سەدەي سىانزەھەم بە مەملانئى ئايىنى و ناكۆكى سىاسى و مەملانئى لەسەر دەسەلات بارگاوى بوو، دۆخىكى شەژا و لە ناوچەي ئەنادۆل سەرى ھەلدابوو. لە پوژاواو خاچپەرستان قوستەنتىنەيان داگىرکرد و بەرەو داگىرکردنى قودس پىشەرەوييان دەکرد و گەندەلى و خراپەكارىيان تىدا دەوھشانە و ئىمپراتۆرىتىنى بىزەنتى دابەش بوو. لە پوژەھلاتەو سوپاي مەغول بە سەرکردايەتتى سەرکردەي سەربازىي مەزن چەنگىزخان زور بە خىرايى بلاوبووو. لە ناوھراستەو خىلە توركە جوړاوجۆرەكان لە نىو خوياندا لە شەپوشوږدا بوون، ھاوكات بىزەنتىيەكان ھەوليان دەدا ئەو خاك و سامان و ھىزەي لە دەستيان دابوو، بەدەستى بىتئەو. ئىدى سەردەمى ئازاويەكى وا بوو، كە لەو ھەو بەر وىتەي نەبوو، بە جوړى مەسىحىيەكان دژى مەسىحى دەجەنگان، مەسىحىيەكان دژى مۇسلمانەكان شەپيان دەکرد، مۇسلمانەكان دژى مۇسلمان دەجەنگان. ئىدى بنىادەم پووى لە ھەر شوئىنى كردبا، جەنگ و ئازار و ترسكى ئەوتو بوو وىتەي نەبىنرابوو. لە گەرمەي ئەم ئازاويەدا زانايەكى ئىسلامىي بىھاوتا دەژيا، كە بە جەلالەدنى پۆمى دەناسرا و نازناوى "مەولانا" بوو، لە ھەموو ناوچەكە و دەرەوھى ناوچەكە، ھەزاران ھەوادار و مرید دەورىان دابوو و بۆ ھەموو مۇسلمانان ھەك پووكەيەك بوو. سنالى ۱۲۴۴ى زايىنى (پۆمى) لەگەل (شەمس) بەيەك گەيشتن - شەمس دەرويشكى گەپىدە و پەفتار سەيربوو و بۆچوونى ھەرتەقىيانەي ھەبوو. ئەم بەيەك گەيشتنەيان ژيانى ھەريەكەيانى گۆږى. ئەو بەيەكگەيشتنە سەرھەتاي ھاوپىتەتتەيەكى تۆكمە بوو و لە سەدەكانى دواتردا سۆفییەكان بە يەكگرتنى دوو ئۆقيانوسيان چواند. دواي ئەوھى پۆمى بەم ھاوپى ناوازيە گەيشت،

له پیاویکی ئایینی خواساییه وه بۆ شاعیریکی لیوانلیو له سۆز و سۆفیه کی وابهسته و بانگخوازیکی عشق گۆرا، سه مای دهرویشانی داهینا و له هه موو کۆت و بنه مایه کی کۆنخوازی پزگاری بوو. له سهرده میکدا گیانی ده مارگیری و ناکۆکی ئایینی تیتیدا ته شه نه ی کردبوو، ئه و بانگه وازی پۆحانییه تیکی جیهانی گشتگیری ده کرد و ده رگا کانی له بهردهم هه موو تیره ی مرۆف به جیاوازی ئاره زوو و پاشخانیا نه وه والا کردبوو. له بری ئه وه ی بانگه وازی جیهادی پوآله تبازی بکات، که به (جهنگی دژی خودانه ناسان) ده ناسری و زۆریک له و سهرده مه دا بانگه وازیان بۆ ده کرد و ته و او وه ک ئه وه ی ئه مرۆ پووده دات - پۆمی بانگه وازی بۆ جهنگی ناوه وه ی مرۆف ده کرد، ئامانجه که یشی له جهنگی دژی (منی بالا) دا به رجهسته ده بوو و له کۆتاییدا دژی (نه فس) و پیشیلکردنی نه فس بوو.

به لام بیروبوچوونه کانی له لایه ن هه موو خه لکه وه پیشوازی لی نه کرا و دلایان بۆ خو شه ویستی والا نه کرد. په یوه ندیی پته وی گیانی نیوان شه مسی ته وریزی و پۆمی بوو به جیگه ی واته وات و پتوه هه لبه ستان و هیرشکردن. ئه وه بوو خه لکی خراپ لییان تیگه یشتن و ئیره ییان پنده بردن و تانه یان لیده دان، ئه وه نده بیتریزیان پیکردن، تا نزیکترین که سی خویان غایه نه تیان لیکردن. ئه وه بوو دوا ی سی سال له به یه کگه یشتنیان، به شیوه یه کی کاره ساتبار له یه کتر دابیران.

وه لی چیرو که که له ویدا کۆتایی نه هات.

له پاستیدا کۆتاییه ک له ئارادا نه بوو. دوا ی نزیکه ی هه شتسه د سال، هینشتا پۆحی شه مس و پۆحی پۆمی تا پۆژی ئه مرۆمان قولپ به ژیان ده دن، له ناخماندا و له شوینیکدا ده سوورپینه وه...

بکوژه که

ئەسکەندەرییە، تشرینی دووهم ۱۲۵۲

بەنی ئاویکی لیخنی بیریک، مردوویەکی تیندا راکشاو. ئیدی پووم لە
هەر شوینیک کردبا، چاوه‌کانی دوام دەکەوتن، دوو چاوی گەش و بیدار وەک
دوو ئەستێرە تاریک بە بەرزایی ئاسمانەوێ که نوقلانەیی شووم لێدەن
هەلواسرابوون. بەو نیازەوێ بۆ ئەسکەندەرییە هاتم تا بتوانم بۆ شوینیکی
دوور سەفەر بکەم و لەم یادگە کونکەرە هەلیم و ئەو لوورەلوورە بوەستینم
که لە سەرمدادەنگ دەداتەو، لەو دوا هەوارەیی هەلیم که بەر لەوێ
خوینەکی بۆردریتەو و چاوه‌کانی بەقوولدا بچن و لە هەناسەبرکێیەکی
بێپرانەویدا گەرووی دابخات، لێیەو هەنگاوم نا، مالتاواپی پیاویکی بە خەنجەر
دابێژراو، لوورەیی گورگێکی بەتەلەوێبوو.

کاتی که سێک دەکوژیت، ئەوا شتیک لەوێو بۆ تۆ دەگوێزریتەو –
هەناسەیهک، یان بۆنیک، یان ئاماژەیهک. من ناوم لەوێ ناوێ (نەفرەتی
قوربانی). بە جەستەتەوێ دەلکیت و بەنیو پێستەکتەدا پۆدەچیت و پاستەوخۆ
بەرەو دلت دەخزیت و لە ناوێوێتەو و هەلەدەپلکیت. ئەوانەیی لە
شەقامدا دەمینن، شیوازیکی وا شک نابەن تا ئەوێ بزانن، لێ من پەوسی
هەموو ئەو پیاوانەم لەگەڵ خۆمدا هەلگرتووە، که کوشتوومن. وەک
گەردنبەندیکی شارراوێ بە گەردنی خۆمدا هەلمواسیون و بە توندی هەست بە
قورساییان دەکەم. هەرچەندە هەست بە ئاسوودەیی ناکەم، بەلام راهاتم
لەگەڵ ئەو بارە قورسەدا بژیم و وەک بەشتیک لە کارەکەم قەبوولی بکەم.

لهوساوه که قابیل هابیلی کوشت، له هه موو بکوژیکدا ئه و پیاوهی که کوشتوویه تی هه ناسه دهدات. ئه وهی دهیزانم ئه مهیه، شتیکه بیزارم ناکات، به لام بۆچی دواى ئه و پووداوه خیرایه، ته زووی هه لله رزین دایگرتم؟
 ئه م جاره هه ر له سه ره تاوه هه موو شتی جیاواز بوو. ده ته ماشاکن، بۆ نمونه ئه و شیوازی کارکردنه ی دۆزیمه وه، یان ئایا گه ره که بلیم ئه و شیوازه ی که منی بۆ کارکردن دۆزییه وه؟ له سه ره تای به هاری سالی ۱۲۴۸دا، له قونیا له کن خاوه ن سۆزانیخانه یه ک کارم ده کرد، نیره موو کینک بوو به توندوتیژی و توورپه یی ناسرابوو و له چاودیریکردنی له شفرۆشه کاندایارمه تیم دهدا و ترسم ده خسته دلئى ئه و مه عمیلانه وه که به باشی ره فتاریان نه ده کرد.

به پرونی ئه و پۆژه م له یاده، دواى له شفرۆشیک که وتبووم که له سۆزانیخانه که هه لاتبوو و له خودا ده گه را. ئافره تیکی ئه ونده جوان و جحیل بوو، له وه بوو به ندی دلم بیسنیت، ئاخه گه ر پیتی گه یشتبام، به ته مابووم به جوړی ده موچاوی بشیونیم، ئیدی هه یچ پیاویک بیزی نه یه ت ته ماشای بکات. ئه ونده ی نه مابوو ئه و ئافره ته گیله ده سنگیر بکه م، کاتی نامه یه کی ئالۆزم دۆزییه وه که له به رده م ماله که م فریدرابوو. له به ر ئه وه ی نه خوینده وار بووم و نه مده توانی بخوینمه وه، نامه که م بۆ سوخته خانه برد و دام به یه کینک له فه قینکان تا بۆمی بخوینیته وه، له به رانه ردا بری پاره م پیتی دا.
 دواى بۆم ده رکه وت که نامه که له نه ناسراویکه وهیه و (ژماره یه ک له خوداناسانی به ئه مه ک) واژوو یان له سه ر کردوو.

له نامه که دا وا هاتبوو: 'له سه رچاوه یه کی باوه رپیکراوه وه زانیومانه که تو کینیت و له کوپوه هاتوویت و له کوپ کارده که یه ت. تو ئه ندامیکی پینشوویت له ده سته ی تلپاککیشه کان! هه روه ها ئه وه ش ده زانین که دواى مردنی سه سه نی سه باح و ده سنگیرکردنی سه رکرده کانی، ئیدی ده سته که ئه و هیزه ی جارانی نه ما. ده زانین تو له ترسی سزادان هه لاتوویت و بۆ قونیا هاتوویت، ئیدی له وساوه خۆت گوپیوه و ژیان به سه رده به یه ت.'

له نامه که دا نووسرابوو که ئه وان یه کجار هه وه جه ی منن و پاره یه کی مؤلم ده دهنی. وتبوویان گه ر من به راستی ده مه وئ به دهنگیانه وه بچم، ئه وا

گەرەکه لەو ئیوارەیدا دواى تاریکان بەرەو مەىخانەىەکی بەنیوبانگ بپۆم. کاتى دەگەمە ئەو مەىخانەىە، لەسەر نزیکترین میزی لای پەنجەرەکه دانیشم و پشت لە دەرگاکی بکەم و سەر بەربەدەمەو و چاو ببپرمە زەویبەکه. ئینجا کەسیک یان کەسانیک کە بەکارم دینن، بۆ لام دین و هەموو ئەو زانیاریانەم پێدەدەن کە پێویستم بە زانیانە، کاتیکیش دەگەنە جی، یان دەپۆن، گەرەکه سەر هەلنەبپرم و تەماشای دەموچاویان نەکەم.

نامەىەکی سەیر بوو، لى من پراھاتبووم کە چۆن مامەلە لەگەل ئارەزووی مەعمیلەکاندا بکەم. چەندین سال جۆرەھا کەس بەکاریان هێنام و زۆربەیان دەیانەویست ناوەکانیان بە نەینى بمانیتەو. ئەزموون فیری کردم، جاری وا هەبوو مەعمیلەکە چەند هەولى شاردنەوہى ناسنامەى خۆى دابا، ئەوا دەبووہ نزیکترین قوربانى، بەلام کارم بەوہ نییە، چونکە ئەرکی من تەنھا کاری کوشتنە. ناییت لە هۆکارە پەنھانەکانى پشت ئەرکەکەم بپرسم. لەو چەندین سالەى کە (ئەلەمووت)م جیھێشتبوو، ئەو ژیانەم بۆخۆم هەلبزاردبوو.

لە هەموو باریکدا مەگەر چۆنھا پرسسیارم کردبا. بۆچی بپرسم؟ زۆربەى ئەوانەى کە دەیانناسم، لای هەریەکیکیان، یان بە لای کەمەوہ یەکیک هەىە کە دەبپهوی یەکیک لەناو بیات، کاتیکیش ئەوہ ناکەن، مانای ئەوہ نییە لە کوشتن پاریزراون. لە راستیدا لە ناخى هەر کەسیکدا ئارەزوویەکی پەنھان هەىە کە پۆژى یەکیک بکوژیت. خەلکی تا دواى ئەوہى شتەکیان بەسەر دیت، ئینجا ئەوہ دەزانن. ئاخەر ئەوانە پێیان وایە لە کوشتندا دەستەوسانن، وەلى شتەکە تەنھا مەسەلەى ویزدانە، کەچی بپری جار تەنھا سەرلەقاندنیک بەسە بۆ دایساندنى توورەبیان. ئیدی بەدحالیبوونیکى ئەنقەست، یان دەمەقالتى لەسەر شتیکى توورەھات، یان کاتى بنیادەم لە شوینیکى هەلە و کاتیکى هەلەدا بیت، پەنگە نیازیکی تیکشکینەر لە کەسانیک دەربکەویت کە لە کاتى خواساییدا کەسانیکى باش و بەرپزیش بن. دەکرئ هەر کەسیک، کەسیک بکوژیت، بەلام لە توانای هیچ کەسیکدا نییە کە کەسیکی غەریب و لایدە بە ئەنقەست و بە مەبەست بکوژیت، ئا لێرەوہ دەچمە نێو دیمەنەکەوہ.

من کارگەلیکی قیزەونم بۆ کەسانیکى تر جیپەجی دەکرد، تەنانەت خوداش لە پلانە پیرۆزەکیدا، کاتى عیزرائیلی فریشتەى مەرگی بۆ کوتایبپھێتان بە

ژیانی خەلکی دانا، هەستی بە پێویستبوونی کەسیکی وەک من کردبوو. بەم ئاوهایە خەلکی لە فریشتە دەترسن و نەفرەتی لێدەکەن و ڕقیان لێتەتی، لە کاتیکدا دەستەکانی خودا و ناوی خودا بە پاکی و بیگەرەدی دەمیتنەو. لەوهدا ستمەیک لەو فریشتەیه دەکرێ، لێ بۆ دووهم جار دەلێم کە ستم هەموو دنیای تەنیو. ئەرێ وا نییه؟

کە شەو داها، ڕووم کردە مەیخانەکە. ڕیکەوت وای ویست پیاویک کە دەوسی کۆنەبرینیک بە دەموچاوییهو دیاربوو، لەتەک ئەو میزەمی نزیک پەنجەرەکە دابنیشیت و لە پرخەمی خەودا بیت. وام بە خەیاڵدا هات بێداری بکەمەو و داوای لێ بکەم بچیتە سەر میزیکێ تر، بەلام تۆ نازانیت کاردانەو هێ سەرخۆشان دەبیت چۆن بیت، بۆیه دەبوو ئاگاداریم و خەلکی لە خۆم نەورووژینم. لەبەر ئەو ئەو لای میزە بەتالەکەمی داوای ئەو، بەرانبەر پەنجەرەکە دانیشتم.

داوای کەمی دوو پیاو گەیشتنە جێ، بۆ ئەو هێ ڕوخساریان نەبینم، هەریەکیان لە لا تەنیشتی کەمەو دانیشتم. پێویستم بەو نەبوو تەماشایان بکەم تا بزانی کە ئەوان دوو گەجن و ئامادەمی ئەو هەنگاوانانە نین کە خەریکە هەلەهینرێ.

"راسپاردەیهکی گرینگمان بۆ تۆ پێگەیشتوو، یەکیکیان ئەمەمی گوت و ڕیتمی دەنگی پتر دوودلی بوو، نەک وریایی، پیمان و تراو کە تۆ لێهاتوویت. شیوهمی وتەنەکەمی پێگەنیناوی بوو، لێ من زەرەدەخەنەکەم خەفەکرد. دیقەتم دا هەردووکیان دەترسان، ئەمەش کاریکی باش بوو، ئەگەر لە دۆخی ترسدا بن ئەوا لەگەڵ مندا زات ناکەن هیچ هەلەیهک بکەن.

بۆیه گوتم: "بەلێ من لێهاتووم، بۆیه ناوی (سەرچەقال)یان لێناوم. ئەو ئەرکە چەند سەخت بوو، قەت مەعمیلەکانم ناوومید نەکردوو. هەناسەیهکی هەلکێشا و وتی: "باشە، ئاخر ئەم ئەرکە ڕەنگە ئاسان نەبیت."

لێردا لاوهکەمی تر هاتە قسە و گوتی: "تەماشاکە، ئەم پیاو دوژمنیکێ زۆری بۆخۆمی پەیدا کردوو. لەو هەتەمی هاتوو تە ئەم شارە، جگە لە کێشە، شتیکێ تری لەگەڵ خۆیدا نەهیناوه. چەند جارێ ئاگادارمان کردوو تەو،

به لَام گویی له قسه مان نه گرت و بووه به مایه ی خراپه کاری و کیشه و هیچ هه لیزارنیک تری له به رده ممان نه هیشتوو ته وه.

به رده وام شته کان به م جوړه ده رویشتن. هه موو جارئ پیش ئه وه ی بگه ی نه ریکه و تنیک، مه عمیله کان وهک ئه وه ی بۆ قایلکردنم مه ترسی کاره که که م بکه نه وه، هه ولیان ددها پاساویک بۆ ئه و کاره به یتنه وه که ده یانه وه ی ئه نجامی بدن.

لیم پرسین: 'له مه به سستان تیگه ی شتم. پیم بلین ئه و که سه کتیه؟' له ناوه تانی پراپوون و چه ندین وه سپ و ناو نیشانی ئالوزیان دا.

'پیاویکی خودانه ناسه و هیچ په یوه ندییه کی به ئیسلامه وه نییه، لامل و سه رکیشه، له ناخدا خراپه کار و بیباوه ره. ده رویشیکی له ئاین وه رگه پاره.'

که دوا وشه م ژنه وت، هه ستیکی ترسناک به باسکه کاندا گه را. مه ژگم به له ز که وته هزرکردن. منیک جوړه ها خه لکم کوشتوو، گه وره و بچووک، ئافره ت و پیاو، وه لی قه ت ده رویشیک، پیاویکی بروادارم نه کوشتوو. من بروام به شتی پروپوچ هه یه و ئاره زوی ئه وه م نه بووه خودا له خو م بکه م، چونکه سه رباری هه موو شتی، بروام پیته تی.

'پیم وایه داواکه تان ره ت ده که مه وه. پیم وا نییه من به وه ی پیاویکی ئاینی بکوژم. که سیک تر بدوژنه وه.'

که قسه که م ته واوکرد، هه ستامه سه ر پین و ئاماده ی رویشتن بووم، به لَام یه کی له دوو پیاوه که ده ستی گرتم و به پارانه وه وه کوتی: 'تکات لیده که م چاوه ری بکه: ئه و پاره یه بۆ ئه و ئه رکه ی ده یکیشیت گونجاوه، ئیمه ئاماده ین بیکه ین به دوو ئه وه نده.'

'ئهی ئه گه ر سی ئه وه نده بیت؟'، لیم پرسین و پیم وابوو که بره که له وه زیاتر ناکه ن.

به لَام سه رم سوپما، دوا ی دوو دلویه ک هه ردووکیان هه سستان. به شله ژاوییه وه دووباره له شوینه که ی خو م دانیشتمه وه. به م بره پاره یه ده توانم ماره یی ژنیک پیکه وه بنیم و له دوا ییدا ژن به ینم. ده رباره ی به رتیه بردنی کاروباری ژیانم هیچ په ژاره یه ک داینه گرتم. ده رویش بیت یان ده رویش نه بیت، به رانبه ر ئه م بره پاره یه هه ر که سیک بیت شایانی کوشتنه.

چۆن بزنام كه من له و چركه ساته دا له ژيانمدا گه وره ترين هه له م كردوه
و له سوڤنگه ي ئه و تاوانه ي كردومه، پاشماوه ي ژيانم به په شيمانى
به سه رده به م؟ ئاخى چۆن بزنام كه كوشتنى ده رويشه كه ده بيته شتيك له
ملۆزم ملۆزمتى و دواى مردنيشى به رده وام به نيگا تيز و چه قوئاساكه ي له
هه موو شوپيئيك دوام ده كه ويته؟

ئه ميستا وا چوار سال به سه ر ئه و كاته دا تنيه پيوه كه له و حه وشه يه دا به ر
خه نجه رم دا و لاشه كه يم فرى دايه نيو بييريكه وه و چاوه رينى ئه وه م ده كرد كه
گويم لى بيت ده كه ويته ناو ئاوه كه وه، ئه وه ش شتيك بوو قه ت نه مبيست. هيچ
ده نكيكى لئوه نه هات. له جياتى ئه وه ي بكه ويته نيو ئاوه كه وه، وا دياربوو كه
به ره و ئاسمان هه لكشابوو. ئيستاش به بين ئه وه ي موته كه بيته كوئلم، چاويكم
بو لئك نه نراوه. كاتى ته ماشاى ئاوه كه م، هه ر سه رچاوه يه كى ئاوه، بو چه ند
چركه يه ك ئازاى جه سته م ترس دايده گرئيت، ئيدى ده رشيومه وه.

به شی یه که م

زهوی له توخمی رهق و پاراو و
نارام پیکدیت

شەمس

مەخاڤەتەك لە دەرهوہی سەمەرقەند، ئاداری ۱۲۴۲

بە دیمەنیکێ یەكجار درەوشاوہی ئەم ئیوارە یە لیوانلیو بووم. پرووناکیی كۆمەلە مۆمیکێ لە شەمییە ھەنگ دروستكراو و لەسەر میزیکێ دارینی درزبردوو، لە بەرچاوم پرتەپرتی دەكرد. مائیکی گەورەم دی ھەوشەكە ی پربوو لە گولی زەردی شكۆفەكردوو. لە ناوہ پاستی ھەوشەكە دا بیریکێ سەرداپۆشراو ھەبوو، ئاوہكە ی لە ھەموو ئاوی دنیا تەزیتەر بوو. شەویکی سامالی كۆتایی پایز بوو. مانگی پڕ لە ناوہ پاستی ئاسمانی بیگەرد بوو. لە دوور را گویم لە دەنگی قیپە و لوورە ی گیاندارانی شەو بوو. دوا ی كەمەكێك پیاویکی تەمەن مامناوہندی، پوخسار ناسك، ناوشان پان، دوو چاوی تیژ و بادەمی، لە مالاكە ھاتە دەرهوہ و منە ی منی دەكرد. دەموچاوی شلەژاو دیاربوو و چاوەكانی خەمیکێ قوولیان دەنواند.

"شەمس، شەمس، تۆ لە كییت؟"، بانگی دەكرد و بە پاست و چەپدا ئاوری دەدا یەوہ.

بایەكی توند ھەلیكرد، مانگەكە وەك ئەوہی نە یەھوئ ئەوہ ببینییت كە پرووی داوہ، لە پشت ھەوریکەوہ ونبوو. كوندە پەپووەكە وازی لە خویندن ھێنا؛ شەمشەمەكوێرەش ئیدی بالەكانیان لێك نە دەدا، تەنانت ئاگری ناو ئاگردانی مالاكەش نە دەئایسا.

خامۆشییەكی تەواو دنیای داگرت.

پیاوہكە لەسەر خۆ لە بیرەكە نزیک بووہوہ و خۆی نوشتاندوہ و تەماشای خواروہوہی كرد، بە چەپە دوو گوتی: "شەمس، ھۆ لە ھەموو

خۆشه‌وێستانم خۆشه‌وێستتر، ئه‌ری توو لێره‌یت؟'. ده‌مم هه‌لێنا تا وه‌لام
بده‌مه‌وه، لێ چ ده‌نگیک له‌نیوان لێوه‌کانمه‌وه ده‌رنه‌چوو.

پیاوه‌که پتر خۆی داچه‌مانده‌وه و دووباره ته‌ماشای ناو بیره‌که‌ی کرد.
یه‌که‌م جار جگه له‌ لێلێی ئاوه‌که هه‌چی تری نه‌بینی، وه‌لێ دوا‌ی ئه‌وه له
قوولایی بیره‌که‌دا هه‌ردوو ده‌ستی بینی چون به‌له‌میک بایه‌کی به‌هه‌یز رایمالیت
به‌بێ هووده سه‌ر ئاوه‌که که‌تبوون. ئینجا دوو چاو ده‌رکه‌وتن - دوو بیلبیله‌ی
ره‌ش ده‌ره‌وشانه‌وه - ته‌ماشای مانگه‌که‌یان ده‌کرد که ئیستا خه‌ریکبوو له
پشت هه‌وره ره‌ش و چه‌رکه‌وه ده‌خزی. چاوه‌کانم مینا له‌ حه‌ناس مانگه‌که‌دا
چاوه‌رێ بن، هۆکاری کوشتنه‌که‌م لیک بداته‌وه که‌وتته نیکاکردن.

پیاوه‌که به‌ کړنۆشه‌وه چۆکی دادا و له سه‌لای گریانێ دا، به هه‌ردوو
ده‌ستی سینگێ خۆی ده‌کووتا و هاواری ده‌کرد: 'کوشتیان! شه‌مسیان کوشت'.

ئه‌وسا سێهه‌ریک له‌ پشت ئاوه سه‌رکردووه‌که‌وه په‌یدا بوو و به
جووله‌یه‌کی به‌له‌ز و په‌نه‌ان چون پشیله کتویه‌ک به‌سه‌ر دیواری باخچه‌که‌دا
بازی دا، به‌لام پیاوه‌که بکوژه‌که‌ی نه‌دی. ئازاری لێ ده‌چۆرا و له‌ هاوار و
زایه‌له نه‌ده‌که‌وت، ئیدی چۆن شووشه وردوخاش ده‌بیت، ده‌نگی وردوخاش
بوو و به هه‌موو لایه‌کی شه‌وه‌که‌دا بوو به پارچه‌ی ورد و تیژ و بلا‌بووه‌وه.
- هێی له‌گه‌ل تۆمه! ده‌لێ شیت بوویت، واز له‌ هاوارکردن بینه.

.....

- واز له‌م هاوارکردنه بینه، ئه‌گینا وه‌ده‌رت ده‌نیم.

.....

- گوتم بیده‌نگ به! گویت لیمه؟ بیده‌نگ به.

ده‌نگی ئه‌و پیاوه‌ی که ئه‌م وشانه‌ی لێ په‌یدا ده‌بوو، به شیوه‌یه‌کی
ترسناک تا ده‌هات لیم نزیک ده‌بووه‌وه. وام پیشان دا که من نایژنه‌وم، چونکه
باشتر وابوو ماوه‌یه‌کی زۆر له‌ نێو دیدگای خۆم بمیتمه‌وه. ده‌مه‌وێست پتر له
چۆنیتی مردنه‌که‌ی خۆم تیبگه‌م، هه‌روه‌ها گه‌ره‌کم بوو ئه‌و پیاوه ببینم که
دوو چاوی خه‌مینی هه‌یه. ئه‌و کتیه؟ ئه‌ی په‌یوه‌ندی به‌ منه‌وه چیه؟ ئه‌ی
بوچی له‌ شه‌ویک له‌ شه‌وه‌کانی پایز شیلگیرانه لیم ده‌گه‌را؟

به لام بهر له وهی بتوانم دزه نیگایه کی تر بکه م، یه کیک له دنیایه کی دیکه وه
قوئی گرتم و به توندی رایوه شاندم و ههستم کرد ددانه کانم له نیو زارمدا
چیره چیریانه. نه وه بوو که دهستی لئ گیرکردم به ره و نه دنیایه په لکیشی
کردم.

له سه رخو و به دوو دلییه وه، چاوه کانم کرده وه، بینیم پیاوه که به
ته نیشتمه وه وه ستاوه. پیاویکی پانو پور بوو، ریشی ماشو برنج بوو، دوو
سمیلی گه وهی هه بوو، شوپ و له هه ردو لاره بادرابوون. زانیم که نه مه
خاوه نی مه یخانه که یه. ده سه جی دوو تییینیم لئ هه لینجا: پیاویکه به قسه زبر
و په وتاره تونده کانییه وه ترس له دلی خه لکیدا ده چیتیت، نه میستا له دخیکی
یه کجار توو په بیدایه.

لیم پرسى: "چیت ده وئ؟ بوچی قوله کانم راده کیشیت؟".
"چیم ده وئ؟"، خاوه نی مه یخانه که به گرمه گرم و گرژییه وه گوتی، "ده مه وئ
واز له هاوارکردن بینیت، من نه مه م ده وئ... تو ترس ده خه یته دلی
مه عمیله کانمه وه".

"به راستیته؟ نایا من هاوارم کرد؟"، دواى نه وهی دهسته کانم له چنگی
په هاگرد بلمه بلمیکم کرد.

"گروه ده کهم که تو هاوارت ده کرد! تو وهک ورچیک درک له نیو له پی
روچوو بیت هاوارت ده کرد. تو چیت به سه رهاتووه؟ نایا دواى نانی شیوان
نوستیت؟ بیگومان ده بی مؤته که یه ک، یان شتی له و بابه ته ت بینى بیت".

ده زانم نه مه تاقه لیکدانه وه یه کی دروسته، خو نه گه ر پیى قایل نه بم، نه وا
خاوه نی مه یخانه که قایل ده بیت و وازم لیدینیت تا به بی کیشه برؤم، به لام من
نه مده ویست درؤ بکه م".

وتم: "نه خیر براهه م، من نه نوستم و مؤته که شم نه بینیه وه، به لکو قه ت
خه ویش نابینم".

"که واته نه م هاوارکردنه ت چون لیک ده ده یته وه؟"، خاوه نی مه یخانه که
ده یه ویست نه وه بزانتیت. گوتم: "من دیدگایه کم بو هاتووه، نه مه ش شتیکی
جیاوازه".

به نيگايه‌کي پر له سه‌رسامي ته‌ماشاي کردم و هه‌ردوو لاي سميله‌کاني
لسته‌وه، ئينجا وتي: 'ئيوه‌ي ده‌رويشي شيتوشوور، به تاييه‌تي ده‌رويشه
گه‌پيده‌کان وه‌ک جرجي ناو کوگاي زه‌خيرهن . ئيوه هه‌موو پوژه‌که به‌پوژوو
ده‌بن، نويز ده‌کن و له‌به‌ر تيشکي سووتينه‌ري خوڤدا ري ده‌کن. ئيدي
سه‌ير نيه‌ه که ورينه‌ه بکه‌يت - ئاوه‌زت ژه‌نگي گرتوه‌ه.'

زه‌رده‌م هاتن، ره‌نگه قسه‌که‌ي راست بيت، ئاخ‌ر له نيوان له‌خودا
قوولبوونه‌وه و ئاوه‌ز له‌ده‌ستداندا داويکي باريک هه‌يه.

له‌و ده‌مه‌دا دوو مي‌ردمن‌دالي به‌رده‌ست ده‌رکه‌وتن، به هه‌ردوو‌کيان
سينييه‌کي گه‌وره‌يان هه‌لگرتبوو که خوڤراکيکي زوري له‌سه‌ر بوو: گوشتي
برژاوي بز، ماسي خويکراوي وشکه‌وه‌کراو، گوشتي مه‌ري به‌هارات
پيوه‌کراو، کيکيکي دروستکراو له ئاردي گه‌نم و نوک، نيسکينه به‌دونگي مه‌ر
ليئراو. به هه‌موو هۆله‌که‌دا ده‌يانگيڤا و خواردنيان به‌سه‌ر ئاماده‌بوواندا دابه‌ش
ده‌کرد و ناو هۆله‌که‌يان پر له بونوبه‌رامي پياز و سير و به‌هارات کرد. کاتي
له هه‌ردوو لاي مي‌زه‌که وه‌ستان، که‌مي شوڤرام وه‌رگرت که هه‌لمسي لئ
هه‌لده‌ستا، له‌گه‌ل که‌مي ناني بوڤ.

'تاي پاره‌ت پينه تا نرخه‌که‌ي بده‌يت؟، خاوه‌ني مه‌يخانه‌که به‌ جوڤه فيز و
لووتبه‌رزييه‌وه لئي پرسيم.

وتم: 'نه‌خير، پاره‌م پئ نيه‌ه، به‌لام به‌رانبه‌ر به‌ خواردنه‌که و مانه‌وه،
ده‌توانم شتيکت پيشکه‌ش بکه‌م . ده‌توانم خه‌ونه‌کانت بو ليک بده‌مه‌وه.'

هه‌ردوو ده‌ستي خسته سه‌ر که‌م‌ري و به ته‌وسه‌وه به‌رپه‌رچي دامه‌وه:
'تو ئيستا وتت که خه‌ون نابيينت.'

'راسته من ليکده‌ره‌وه‌ي خه‌ونم، به‌لام خه‌ون نابينم.'
خاوه‌ن مه‌يخانه‌که گوتي: 'هه‌ر وه‌ک وتم گه‌ره‌که ده‌رت بکه‌مه ده‌ره‌وه،
ئيوه‌ي ده‌رويشان شيتن.'

'ئه‌مه ئاموژگارييه‌که و پيشکه‌شتي ده‌که‌م. من نازانم ته‌مه‌نت چه‌نده، وه‌لئ
دلنيام که تو بو هه‌ردوو دنيا بايي ئه‌وه نويزت کردوه. بوخوت ئافره‌تيکي
جوانکيله بدوژه‌وه و داکاسري. من‌دال بخه‌وه. ئه‌مه يارمه‌تيت ده‌دات تا
پينه‌کانت له‌سه‌ر زه‌وي گير بکه‌يت. ئاخ‌ر له دنيايه‌کدا که کلۆلي و به‌دبه‌ختي

هه موو شوینیکی ته نیوه، ئیدی گه پیدهیی چ دادیکت ده دات؟ هیج شتیکی نوئ نییه. له هه موو شوینیکی دنیا دا مه عمیلم هه یه، دوای ئه وهی چهند پیکتیک ده خوئنه وه، هه مان چیرۆکیان لی ده بیستم. بنیاده م له هه موو شوینی هه مان بنیاده من، هه مان خواردن، هه مان ئاو، هه مان گیلایه تییه کۆنه که. گوتم: "من به دوای شتیکی جیاوازا ناگه پریم. من له خودا ده گه پریم. ده وانی من گه رانه به دوای خودادا."

به ره ره چی دامه وه و گرپییه ک که وته ده نگیه وه، "که واته تو له شوینیکی هه له دا ده گه پریت. خودا ئه شوینه ی جیه شتووه! نازانین که ی ده گه پرته وه." کاتی ئه م قسانم ژنه وت، دلم به سه ر کۆله ی سینگدا که وت و گوتم: "که بنیاده م به خراپه باسی خودا بکات، ئه وا به خراپه باسی خو ی ده کات." زه رده خه نه یه کی مه کراوی له سه ر لیوه کانی خاوه ن مه یخانه که نه خش بوو، له ده موچاویدا درژی و بیزارییه کم بینی، شتیکی تریشی پتوه دیار بوو که له ئازاریکی ئاشکرای ده موچاوی مندالیک ده چوو.

ئینجا لیم پرسی: "ئه ی خودا نافه رمویت (خودا له شاده ماری لامل لی مان نزیکتره)؟ خودا له و دووره، له ئاسمانه به رزه کاندای خو ی نه شار دووه ته وه، به لکو له ناخی هه ر یه کی له ئیمه یه، بۆیه ئه و ده ستمان لی هه لئاگریت، ئیدی چۆن ده ست له خو ی هه له ده گریت؟"

"به لام ئه و ده ستمان لی. هه لئاگریت، خاوه نی مه یخانه که ئاوا به ره ره چی دامه وه و چاوه کانی ساردوسر و به رهنگار کار بوون: "گه ر خودا لیره یه، بۆ بیده نگه، له کاتی کدا تا ئه و په ری ئازار ده چیژین، ئه ی ئه مه چی ده گه یه نیت؟"

گوتم: "براکه م ئه وه ریسای یه که مه: ئه و شیوازه ی که خودای تیدا ده بینین، هه ر په نگدانه وه ی ئه و شیوازه یه که خو مانی تیدا ده بینین. گه ر خودا جگه له ترس و سام هیج شتیکی دیکه ی بۆ ئاوه زمان نه هیتابا، واتای وابوو بریکی زۆر له ترس و سام له ناخی خو ماندا هه له ده قولا، وه لی ئه گه ر خودا مان لیوانلیو له خو شه ویستی و به زه یی بینی، ئه وا ئیمه ش به هه مان شیوه ده بین." خاوه ن مه یخانه که به ناقایلییه وه وه لامی دامه وه، چونکه قسه کانم توشی سه رسورمانیکی له نا کاویان کرد: "ئه مه چۆن له و وته یه جیا ده کریته وه که خودا بۆ خو ی ویتایه که له ده ستردی خه یالی خو مان؟ من تینا گه م."

له پشت هۆلی نانخواردنه که وه ژاوه ژاویک پهیدا بوو و وای لیکردم له وه لامدانه وهی بووه ستم . که به لای سه رچاوهی دهنکه که دا ناوړمان دایه وه، دوو پیواری نیسکقورس و سه رخوشمان بینی به دهنکی بهرز و ناحالی قسهی هه له قوم له ق و ناشیرینیان ده کرد. جنتویان دها و ترسیان خستبووه دلی مه عمیله کانی تره وه، خواردنیان له قاپه کانیان دهرفاند و له په رداخه کانیان ده خوارده وه. گهر یه کئی ناره زایی ده ربړیا په، وهک دوو مندالی چه تونی حوچره شوخییان پیده کرد.

پیت وای نییه که ده بی یه کئی بهر بهم دوو ئاژاوه گپه بگریت؟، خاوهن مه یخانه که به چیره چیری ددانه کانییه وه به چه ئه مهی گوت و له سه ری پویشت: بپروانه نیستا چی ده که م.

له چاو ترو و کانی کدا گه یشته ئه وسه ری هۆله که، یه کئی له دوو سه رخوشه که ی له سه ر کورسیه که ی راکیشا و به دهمو چاویدا کیشا. بیگومان پیاو هه که قهت چاوه پئی شتیکی وای نه ده کرد، ئیدی وهک فهدیه کی به تال له سه ر زهوییه که تهخت بوو. جگه له سووکه ئاهیک که له نیوان لیوه کانییه وه ده رچوو، دهنگیکی دیکه ی لیوه نه هات.

دیار بوو که پیاو هه که ی دیکه له وهی یه که م به هیزتر بوو، به توندی به گزیدا چوو، به لام خاوهن مه یخانه که ده سبه چی به زهوییدا دا و به پیله قه که وته لیدانی قول و باسکی مه عمیله ده ستنه کرد و وه که ی، ئینجا پیی خسته سه ر دهستی و له ژیر پیلاره قورسه کانیدا شیلای. گویمان له قرچه قرچی په نجه یه کی یان زیاتری بوو ده شکا.

هاواری کرد: وازی لی بینه. تو خه ریکه ده یکوژیت. ئه مه بوو که به ته ما بوویت بیکه ییت؟.

له بهر ئه وهی من سوئی بووم، سویندم خواردبوو که ژیانی خه لکی بیاریزم و ئازار به که س نه گه یه نم. ئاخه له م دنیا پر وه هم و خه یالییه ی تیتیدا ده ژیین، خه لکیکی زور هه ن ئاماده ن به بی هۆ شه ر بکه ن، هه ندیکی دیکه ش هه ن له بهر هۆ کار ییک شه ر ده که ن، وه لی سوئی له گه ل هیچ که سی کدا شه ر ناکات، ته نانه ت گهر هۆ کار ییکیشی به ده سته وه بیت. هیچ شتیکی نییه وام

لی بکات په‌نا بۆ توندوتیژی بیه‌م، به‌لام ده‌توانم وه‌ک په‌تویه‌کی نه‌رم خۆم باویمه‌ نیوان خاوه‌ن مه‌یخانه‌که و مه‌عمیله‌که‌وه تا ناوبژیان بکه‌م.
هه‌ی ده‌رویش، دووره‌وه بکه‌وه، ئه‌گینا لیدانیکی کوشنده به تۆش ده‌گه‌یه‌نم، خاوه‌ن مه‌یخانه‌که هاواری کرد، هه‌رچه‌نده ده‌مانزانی که شتی وا ناکات.

دوای خوله‌کیک دوو خزمه‌تگوزاره‌که هه‌ردوو مه‌عمیله‌که‌یان هه‌لگرت که په‌نجه‌ی یه‌کیکیان شکا و ئه‌وی تریش لووتی شکا و به هه‌موو لایه‌کدا خوین په‌پیبوو. بیده‌نگییه‌کی سامناک بالی به‌سه‌ر هۆلی نانخواردنه‌که‌دا کیشا. خاوه‌ن مه‌یخانه‌که به‌و ترسه‌ی خستیه‌ی دلی هه‌موانه‌وه، به‌تیلی چاو نیگایه‌کی کردم و شانازی ده‌کرد. که دووباره هاته‌وه قسه، وه‌ک ئه‌وه‌ی هه‌موو ئاماده‌بووان بدوینیت و مینا بالنده‌یه‌کی گۆشتخۆر به بیباکی به ئاسماندا بخولیته‌وه، وه‌ک هاریبوویه‌ک ده‌نگی به‌رز کرده‌وه.

هه‌ی ده‌رویش، وه‌ک بینیت کاروبار به‌رده‌وام به‌م جووره‌ ناروات. توندوتیژی قه‌ت ئاکاری من نه‌بووه، به‌لام وا ئیستا شته‌که پرووی دا. ئاخ‌ کاتی خودا له بیرمان ده‌کات و لیره به‌ته‌ها جیمان دیلینت، ئیمه‌ی بنیاده‌می خواسایی ئه‌رکی ئه‌وه‌مان ده‌که‌وینته ئه‌ستو، که توند بین یان به‌ده‌ستی خۆمان دادپه‌روه‌ری جیه‌جی بکه‌ین، بۆیه له‌مه‌ولا گه‌ر قسه‌ت له‌گه‌لیدا کرد، تکایه ئه‌وه‌ی پێ بلی. منیش پێی ده‌لیم کاتی به‌رخه‌کانی به‌ره‌لدا ده‌کات، ئه‌وا به‌رخه‌کان به‌سه‌لاری و ملکه‌چیه‌وه چاوه‌پێی ئه‌وه ناکه‌ن تا سه‌ربه‌ردین، به‌لکو ده‌بن به‌گورگ.

شانه‌کانم هه‌لته‌کاند و ئاماژه‌م بۆ ده‌رگا‌که کرد و وتم: "تۆ هه‌له‌یت."
"ئایا له قسه‌که‌مدا هه‌له‌م که گویا رۆژی له‌ پۆزان به‌رخ بووم و ئه‌م‌رۆ بووم به‌گورگ؟"

"نه‌خێر، تۆ راست ده‌که‌یت. من وای ده‌بینم تۆ به‌راستی بوویت به‌گورگ، لی له‌وه‌دا هه‌له‌ت کرد که وتت دادپه‌روه‌ری جیه‌جی ده‌که‌یت."
"چاوه‌پێ بکه، من هه‌ستا له‌گه‌ل تۆدا ته‌واو نه‌بووم، خاوه‌ن مه‌یخانه‌که له‌ پشتمه‌وه بانگی کرد: "تۆ له‌جیاتی خواردن و جیکردنه‌وه قه‌رزاری منیت، تۆ به‌ریاربوو خه‌ونه‌کانم بۆ لیک بده‌یته‌وه."

‘شتیکی باشتەر دهکەم، پېشنیاریم کرد، ناوله پت دهخوینمه وه.’

سورامه وه و به ره و لای رۆیشتم و هاوکات چاوم برپیه نیتو چاوه دایساوه کانی. له م کاتانه دا به شیوه یه کی زگماکانه و غه ریزه یی و گومانای چاوه کانم دهنوو قینم. کاتی دهستی راسته ییم گرت و ناوله پیم به رز کرده وه، هیچ به رهنگارییه کی نه کردم. دیکه تی هیله کانی ناو له پیم دا، بینیم قوولن، درزبردوون، ئاماژه بو رێچکه و دهر به ندی پێچاوپێچ و لیکدا بر او ده که ن. په ننگه کان له نیتو خه رمانه یه کدا ورده ورده دهر که وتن: قاوه ییه کی په ننگ ژهنگاوی، شینیکی کالی خۆله میشی ئامال. وهک ئه وه ی له هر هیزیکی خۆپاریزی دنیای دهر وه به تال بوو بیته وه، هیزه رۆحیه که ی بوو به ناو به تالکی قوول و به لیواره کاندای ته نک بووه وه. ئیدی له ناخی پیاوه که دا ژیان له درهختیکی په ژمورده زیاتر نه بوو. بو قه ره بوو کردنه وه ی له ده ستدانی وزه ی رۆحی، هیزی جهسته یی زیاد ی کردبوو و زیاده رۆیی له به کاره ی تانیدا ده کرد.

دلم به په له که وته خورپه، چونکه خه ریک بوو شتیکم ده بینی. له سه ره تادا وهک ئه وه ی له پشت په رده وه ببینم به کالی دیار بوو، ئینجا پتر رپوونبووه وه، له پاشان دیمه نیک له به رچاوم دهر که وت.

کچیکی گهنجی قژ مه یله و سوور، پێخاوس و خالیک له سه ر پێیه کی بوو، شالکیکی سووری نه خشینتراو به سه ر شانیدا دا بوو.

گوتم: ‘تۆ خۆشه ویستیکت له ده ست داوه، به ده م قسه وه ناوله پیم به دهستم گرت.’

هه ردوو مه مکی شیریان لی ده چۆر پیه وه، زگی ئه وه نده گه وره بوو، له وه دا بوو بته قیت. له کوختیکی گرتیبه در او دا هه لواسرابوو. کۆمه له جهنگاوه ریک به سواری ئه سه یی زین زیو و زیره وه له وێ ده خولانه وه. به وای سووتانی داروپه ردوو و گوشتی بنیاده مه وه بۆنیکی تیژ بلاو بوو بووه وه.

ئه وانه سواری مه غۆل بوون، لووتیان فس و پان بوو، ملیان ئه ستوور و کورت بوو، دلایان چون به رد په ق بوو. سوپای به هیزی جهنگیزخان.

‘تۆ دوو خۆشه ویستت له ده ست داوه، قسه که ی خۆم راست کرده وه و گوتم هاوسه ره که ت به مندالی تۆ به ره ت دوو گیان بوو.’

خاوهن مه‌بخانه‌که هه‌ردوو برۆی لێک دا و چاوه‌کانی له‌سه‌ر پێلاوه
چه‌رمه‌که‌ی گیرکرد و به‌ توندی لێوه‌کانی کرژکرد، ده‌موچاوی وه‌ک
نه‌خشه‌یه‌کی بێسه‌روبه‌ر تیکچوو. له‌ناکاو له‌ ته‌مه‌نی راسته‌قینه‌ی خۆی پتر
نیشانه‌ی پیریتیی لێ ده‌رکه‌وت.

وتم: 'ده‌زانم ئه‌وه‌ی ده‌یلیم ته‌سه‌للات پێ نایات، به‌لکو پیم وایه‌ شتیک
هه‌س گه‌ره‌که‌ پیتی بێژم. ژنه‌که‌ت ئاگر یان دووکه‌ل نه‌یکوشتوو، به‌لکو
ته‌خته‌داریک له‌ بنمیچه‌که‌وه‌ به‌ربووه‌ته‌وه‌ و به‌سه‌ر سه‌ریدا که‌وتوو و
ده‌سه‌جێ به‌بێ ئازار مردوو. تۆ به‌رده‌وام له‌و باوه‌ردا بوویت که‌ ئازاریکی
زۆری کیشاوه، به‌لام له‌ راستیدا هه‌چ ئازاریکی نه‌کیشاوه.'

خاوهن مه‌بخانه‌که‌ برۆکانی تیک نا و به‌ کاریگه‌ریی فشاریک له‌ خۆی
به‌ولاوه‌ که‌س تیی نه‌گه‌یی، نوشتایه‌وه، که‌ پرسیاوی کرد ده‌نگی گه‌تر بوو 'تۆ
چۆن ئه‌وه‌ت زانیوه؟'

خۆم له‌ پرسیاوه‌که‌ی نه‌بان کرد و گوتم: 'تۆ خۆت سه‌رکۆنه‌ ده‌که‌یت که
گوايا بۆ ناشتنی رپوره‌سمیکی شایانت بۆی نه‌کردوو. ئه‌و هه‌شتا دینه‌
خه‌ونت و له‌و چاله‌ی لێی نێژراوه‌ به‌ زگه‌خشکی دینه‌ ده‌ره‌وه، به‌لام ئاوه‌زت
که‌مه‌ت پنده‌کات. له‌ راستیدا هاوسه‌ره‌که‌ت و کوپه‌که‌ت له‌ دۆخیکی باشدان،
هه‌ردووکیان له‌ دنیاوه‌کی بیکۆتاییدا وه‌ک دوو تیشک به‌ ئازادی دین و ده‌چن.'
ئینجا له‌سه‌ری رۆیشتم و ئه‌وه‌ی ده‌موت به‌ وردی لیم ده‌کۆلییه‌وه:
'ده‌توانیت دووباره‌ بیه‌سته‌وه‌ به‌ به‌رخ، چونکه‌ هه‌شتا له‌ ناخندا به‌رخه‌که‌ت
پاراستوو.'

که‌ خاوهن مه‌بخانه‌که‌ ئه‌وه‌ی بیست، وه‌ک ئه‌وه‌ی ده‌ستی به‌ مه‌قاله‌یه‌کی
داخبوودا چزاییت، ده‌ستی له‌ ده‌ستم کیشایه‌وه: 'هه‌ی ده‌رویش، من تۆم خۆش
ناوی. رینگه‌ت ده‌ده‌م ئه‌مشه‌و لێزه‌ بمینیته‌وه، به‌لام ده‌بێ به‌یانی زوو برۆیت.
نامه‌وی جارێکی تر لێزه‌ ده‌موچاوت بیه‌نم.'

ژیان ئاوه‌ایه، کاتی راستی به‌ به‌کێک ده‌لێیت، ئه‌و رقی لیت ده‌بیته‌وه. هه‌ر
گاوی باسی خۆشه‌ویستیت کرد، پتر رقت لێ هه‌لده‌گریت.

ئىيلا

نورتامبوتون، ۱۸ ى ئايار ۲۰۰۸

بەدوای گفتوگۆكەى نيوان دەيفيد، جانيتدا، توندوتيزييهك سەرى ھەلدا، ئىيلا ھەستى بە ماندوويىتى كرد و بپياري دا بۆ ماوھەيك دەست لە خويندەنەوھى رۆمانى (كفرى شيرين) ھەلبگريت. ھەستى دەكرد مينا سەرقاپى مەنجەلىكى پىر لە ئاوى بەكولھاتوو لەپىر بەرز بېتتەوھ و لە ھەلمە بەرزبووھەكەوھ ناكۆكىي كۆن و توورپەى تازە دەرىچىت و بۆ بەدبەختىش جگە لە خۆى كەسىكى تر ئەو سەرقاپەى ھەلنەدايەوھ، ئەوھىشى لە كاتىكدا كرد كە پەيوھەندىي بە ژمارە تەليفونى سكۆتەوھ كرد و داواى لىكرد كە كچەكەى نەخوازىت.

ديارە لە ژيانى لەمەولاي بۆ ھەر وشەيەك كە لەمیانەى ئەم تەليفونكردنەوھ كە كردى زۆر نىگەرەن دەبىت، بەلام لەم رۆژى مانگى ئايارەدا، تەواو لە خۆى دلتيا بوو كە ناتوانىت لە ئاكامى ئەم خۆتتەھەلقورتانە ترسناكەى باش تىبگات. 'سكۆت، سلاو. من ئىيلام، داىكى جانىتەم، وەك ئەوھى ئاسايى رۆژانە پەيوھەندى بە ھاورپنى كچەكەيەوھ بكات، خۆى خۆشحال پيشان دا، ئايا دەكرى خولەككە قسان بكەين؟'

'خاتوو رۆبىنشتاين، خزمەتىكت ھەبوو؟' سكۆت بە پچرپچىرى و واق وپماويەوھ، بەلام بە شىتوازيكى شارستانىيانە ئەمەى گوت.

بە رىتمىكى شارستانىيانەى ھاوتاي ھىنەكەى ئەو ئىيلا پىتى وت كە شتىكى تايبەتى دژى ئەوى نىيە، ئەو كە گەنجىكى مندالكارە و ھىنشتا ئەزموونى ئەوھى نىيە كچەكەى بخوازىت، لە تەليفونەكەشدا لەوھ ئاگادارى كردهوھ كە لە بانەرۆژىكى نىكدا بە باشى لەوھ تىدەگات، بگرە سوپاسىشى دەكات، چونكە لە كاتىكى گونجاودا ئاگادارى كردهوھتەوھ. ئىدى داواى لىكرد تا ئەو كاتە دىت

بابەتى ھاوسەرگىرى لەگەل كچەكەيدا لە بىر خۆى بىباتەوہ و ئەم قەسەيەش لە نىوان ھەردوو كياندا بە نەينى بەيلىتەوہ.

بىدەنگىيەكى چر و قورس بالى كىشا.

"خاتوو رۆبىشتاين، پىم وا نىيە كە تۆ تىنى گەيشتەيت، سەكۆت كە دەنگى ئاسايى بووہوہ وتى، من و جانىت يەكترمان خۆش دەوئ."

بەزەمە! ئاخىر چۆن دەكرى خەلكى بەم ئاواھايە ساويلكە بن و وا بزانن كە خۆشەويستى ھەموو دەرگاكانيان بۆ واز دەكات؟ ئەوانە وا تىدەگەن كە ئەفەين داردەستىكى ئەفسووناوييەو دەكارى بە يەك بەركەوتنى سەرورى توانا، ھەموو شتى بەدى بىنىت.

وہلى ئىلا ئەوہى نەوت، بەلكو وتى: "بروام پى بکە، من ئاگام لە ھەستى تۆ ھەيە. بەلام تۆ ھىشتا لاويكى ھەرزەكارىت و ژيانىكى درىژ لە بەردەمتدايە. كى دەزانىت؟ رەنگە سەينى كچىكى تەرت خۆش بوئ."

"خاتوو رۆبىشتاين، نامەوئ بەرانبەرت بىچاوپروو بىم، وەلى پىت وا نىيە كە ئەم شتە بۆ ھەموان چوניהكە، تەننەت بە تۆشەوہ؟ كى دەزانىت؟ رەنگە تۆش كەسىكى تەرت خۆش بوئ."

ئىلا پىكەنىنىكى خەفەبووى بە دەنگىكى بەرزتر و درىژتر لەوہى خۆى دەيەويست رەھا كرد و گوتى: "من ئافرەتىكى مىرددارم و ھەلبژاردەى ژيانى خۆم ھەيە، ھەروەھا مىردەكەمىش وەك من، ئەمەش تەواو ئەو شتەيە كە دەمەوئ بۆتى رافەبەكم. ھاوسەرگىرى پىش ئەوہى ھەنگاوى بۆ بنرى، بىريارىكى بەھۆلەوہبووانەيە و گەرەكە زۆر بە وردى لىنى بۆلریتەوہ."

سەكۆت لىنى پرسى: (ئايا ئەمە وا دەگەيەنىت كە ھەر لەبەر ئەوہى رەنگە لە بانەرۆژىكى نادىيار و دىيارىنەكراو كچىكى نادىيارم خۆش بوئ، تۆ داوام لىدەكەيت لەگەل كچەكەتدا ھاوسەرگىرى نەكەم كە خۆشم دەوئ؟).

لەم نوختەيەوہ گەتوگۆى نىوانيان دەستى بە ھەرسەھىتان كرد، ئەو گەتوگۆيەى كە پەروو لە تەنگرە و نائومىدى. كە ئىلا لە كۆتايىدا تەليفونەكەى دانا، پرووى كردە ناندىنەكە و بەردەوام كە توشى پەژارەيەكى سۆزدارى بووبا، دەستى بەو كارە دەكرد: چىشتلىتان.

* * *

دوای نیو سعات میرده که ی تالیفونی بو کرد.

'خه ریکه باوه پ ناکه م که تو تالیفونت بو سکوت کردوه و داوات لی کردوه که له گهل کچه که ماندا هاوسه رگیری نه کات. پیم بلن چیت کردوه؟). ئیلا به قسه که ی سه ری سورما و به هه ناسه برکتیه وتی: 'ئای خودایه، چهند به خیرایی قسه ده گوئیریتیه وه. خوشه ویستم، بو ارم بده یه با بوت راقه بکه م'.

به لام ده یقید به شله ژاوییه وه قسه که ی پی بری و گوتی: 'پیویست به راقه کردنی هیچ شتی ناکات. ئه وه ی کردوته هه له یه. سکوت په یوه ندیی به جانیتیه وه کردوه و یه کجار توور په یه. ئه و نایه ته وه و بو چهند رۆژی له گهل دهسته خوشه کانیدا ده مینیتیه وه، ئیستا نایه وئ بتیینیت'. که می بیده نگ بوو، ئینجا له سه ری رۆیشت: 'من له سه ر ئه وه گله یی لی ناکه م'.

له و ئیواریه دا ته نها جانیت نه بوو که بو ماله وه نه گه رایه وه، ئه وه بوو ده یقیدیش نامه یه کی بو ئیلا نارد و تیندا گوتی که شتیکی کتوپر هاتوه ته پیش و چۆنیتی شته کتوپره که یشی بو رپون نه کرده وه.

خو خووی دیقید وا نه بوو، به لکو ئه و رهفتاره ی دژی کرۆکی ژنومیردایه تیبیه که یان بوو، له گهل ئه وه شدا له وه یه هاوجیتی له گهل ئافرهت له دوای ئافرهتدا بکات، رهنگه له گهل یاندا بنویت و پاره شیان لی خه رج بکات. ئه و که ئیواران بو ماله وه ده گه رایه وه، شوینی خو ی له ده وری میزه که ده گرت. گه ر درزی ناکوکیش بکه وتایه ته نیوانیانه وه، ئه م چیتستی هه ر لیده نا و ئه ویش به رده وام به خوشی و پیزانینه وه بری ئه و خواردنه ی که بوی ده کرده ناو قاپه که یه وه، ده یخوارد و له کوتایی هه ر نانخواردنیکدا ده یقید له دلله وه سوپاسی ده کرد. ئیلا هه میشه به وای غایه نه تیبیه کانییه وه ئه و پیزانینه ی به ته وازوه یتانه وه یه کی شارراوه داده نا و به رده وام لی خوش ده بوو.

ئه مه یه که م جار بوو که میرده که ی به م شیوازه بیچاره و پرووییه ره وتار بکات. ئیلا بو ئه م گوپانه خو ی سه رکونه کرد، به لام هه ستردن به 'تاوان' بوخوی ناوی سیته می ئیلا رۆبنشتاینه.

* * *

هر که ئیلا له گه‌ل کچه‌که‌ی و هه‌ردوو منداله جمکه‌که‌ی له ده‌وری میزه‌که دانیشتن، ئیدی ئه‌و هه‌ستکردنه‌ی به تاوان بۆ خه‌مۆکی گۆرا. گویی نه‌دایه پارانه‌وه‌کانی ئافی که داوای پیتزای ده‌کرد، هه‌روه‌ها هه‌وله‌کانی ئورلی که نه‌یده‌ویست هیچ بخوات، ئه‌وه بوو ناچاری کردن برنجی خۆمالی له‌گه‌ل گاکۆزی سه‌وز و گوشتی برژاوی مانگا بخۆن که که‌می ره‌شکه‌ی پتیه‌وه کرابوو. له‌رواله‌تدا وا ده‌رده‌که‌وت که هه‌ر ئه‌و دایکه کارکرده و خه‌مخۆری جارانه، وه‌لنی له ناوه‌وه‌دا هه‌ستی به شه‌پۆلنی نائومی‌دی ده‌کرد و له زاریدا هه‌ستی به تالییه‌کی وه‌ک گوزالک ده‌کرد.

دوای نانی شیوان، ئیلا له ناندینه‌که له به‌رده‌م میزی ناخواردنه‌که به‌ته‌نها دانیشتن و خامۆشییه‌کی قورس بآلی به‌سه‌ردا کیشا. له‌ناکاو بۆی ده‌رکه‌وت که ئه‌و کاری خواردن ئاماده‌کردنه و ئه‌و سه‌عاته دووردریژانه‌ی به‌کاری قورسه‌وه به‌سه‌ری بردوه، بیزارکه‌ر و گیلایه‌تی بووه. هه‌ستی کرد چه‌سه‌ره‌ت بۆ خۆی هه‌لده‌کیشیت. چه‌سه‌ره‌ته‌که‌یشی بۆ ئه‌وه بوو، ته‌مه‌نی خۆی له چل سال ده‌دا و شتیکی گرینگی له ژیانیدا به‌دی نه‌هینابوو و بی ئه‌وه‌ی که‌سیک داوای لێ بکات، خۆشه‌ویستییه‌کی زۆری به‌خیزانه‌که‌ی به‌خشی بوو. له‌په‌ر بیرکردنه‌وه‌ی که‌وته سه‌ر پۆمانی (کفری شیرین) که تیندا که‌سایه‌تی شه‌مسی ته‌وریزی سه‌رنجی راکیشابوو.

"چه‌ند خۆش بوو که که‌سیکی وه‌ک ئه‌و لی‌ره بوايه"، به‌شۆخیه‌وه ئه‌مه‌ی به‌خۆی گوت: "له‌گه‌ل پیاویکی وه‌ک ئه‌و‌دا پوژیک به‌ناخۆشی تیناپه‌ریت).

ئه‌و وینه‌یه‌ی که له‌خه‌یالی ئه‌مدا وینا بووبوو، دیمه‌نی پیاویکی بالابه‌رن، په‌شته‌اله، مۆن بوو، پانتۆلیکی چه‌رم و چاکه‌تیک له‌شی‌وه‌ی ئه‌وانه‌ی ماتۆرپسواره‌کان له‌به‌ری ده‌که‌ن، له‌به‌ری بوو. پرچیکی په‌ش به‌سه‌ر شانه‌کانیدا هاتوه‌ته‌خواری و سواری ماتۆریکی هارلی دیقیدسنی سووری بریقه‌دار بووه و له‌هه‌ردوو لای سوکانه‌که‌یه‌وه گولینگی په‌نگاوپه‌نگ شۆرپوونه‌ته‌وه. به‌م ویناکردنه‌ زه‌رده‌ی هاتی. ماتۆرپسواریکی قۆز و سه‌رنجراکیشه، سۆفییه‌ک به‌سه‌ر رینگه‌یه‌کی تیزپه‌وی و چۆلدا ماتۆره‌که‌ی ده‌هاژویت. ئه‌ری باشته‌ر نییه‌ له‌گه‌ل پیاویکی ئاوه‌ادا سوار بیت و داوای لێ بکه‌یت بنگه‌یه‌نیته‌ چی؟

ئینجا ئیلا له خۆی پرسى: گەر شەمس ناو لە پى بخوینیتەوه، ئاخۆ چى ببینیت، ئایا هۆى ئەوهى بۆ پروون دەکاتەوه که ناوبەناو بىرکردنەوهى دەگۆریت و دەبیتە ئەشکەوتىكى تارىک؟ یان بۆچى له گەل ئەوهى خیزانیتكى گەوره و خوشەویستیشى هەیه، هەست بە تەنهایى دەکات؟ ئەى دەربارەى رەنگەکانى خەرمانەى بەختى چى؟ ئاخۆ بریقه دار و پرووناکه؟ ئایا شتىكى بریقه دار و پروون له ژيانیدا هەیه؟

لهو دەمهیدا ئیلا به تەنها له بەردەم میزى نانخواردنەکه دانیشتبوو و تروسکهیهكى روشنایى کز له فرنەکهوه دەردەچوو، زانیى سەربارى ئەوهى نکولى له بىرکردنەوه ئومیدبەخشەکانى دەکات، له گەل ئەوهشدا به سووربوون و خۆراگرییهوه توانای مانەوهى بەرانبەر تەنگزەکان هەیه. له ناخەوه ئەلھای خوشەویستى دەکرد.

شەمس

مەيخانەيەك لە دەرەوہى سەمەرەقەند، ئادارى ١٢٤٢

بەسەر چەندىن پىي پەتى و دەستى ڤوتى رىيوارە شەكەتەكاندا كە
ژمارەيان لە دە كەس زياتر بوو، لە نەۆمى سەرەوہى مەيخانەكە كە ھەموو
لە خەويكى قوولدابوون و ھەريەكەيان خەونىكى دەبىنى، بەرەو پىش چووم،
تا گەيشتمە جىخەوہ ڤوشەكەم كە بۆنى گەلمەخاو و بۆگەنى لىدەھات. لە ھەر
تارىكييەدا ڤاكشام و ڤووداوہكانى ئەو ڤۆژەم بىر خۆم ھىتايەوہ، لە ھەر
ئامازەيەكى خودايى كە بىنيبوومن، وردەبوومەوہ، رەنگە لە پەلەپەلىي خۆمدا،
يان لە نەزانىمەوہ بووبىت، ھىچيانم نەدەزانى.

ھەر لە مندالىمەوہ، خەونم دەبىنى و دەنگگەلىكم دەبىست، بەردەوام
خودام دەدواند و ھەلامى دەدامەوہ. ھەندى ڤۆژ زۆر بە سووكى بەرەو
ئاسمانى ھەوتەمىن ھەلدەكشام، ئىنجا بەرەو قوولترىن چال لە زەويدا
دادەكشام، سامناك چوون بەردىكى نىژراوى ژىر داربەرووى زەبەللاج و
درەختى كەستەنايى شىرىن، بۆنى خاكى لىدەھات. ناوبەناو مەيلى خواردم
نەدەما، چەندىن ڤۆژ رادەبوردن و خواردنىكم نەدەخوارد. ئەم شتەنە
نەياندەترساندم، وردەوردە فىر بووم بۆ ھىچ كەسىك باسيان نەكەم. ئاخىر
مروڤ تواناي تىگەيشتمى شتىكى نەبىت، ھەز دەكات شوخىي پى بكات.

باوكم يەكەم كەس بوو بىرئىزى بەو خەونانەم دەكرد كە دەمىنين. ھىشتا
لە تەمەنى دە سالىدا بووم و بىرئ ساويلكە بووم، ھەموو ڤۆژئ فرىشتە
پاسەوانەكەم دەبىنى، وام دەزانى كە ئەو سەر لە خەلكانى دىكەش دەدا.
ڤۆژىكيان ئەو دەمەي باوكم لە دارى ئورز فىرى چۆنىتىي درووستكردى

سندووقیتیکی دهکردم تا وهک خوئی بېمه دارتاش. ئهوه بوو باسی ئه و فریشته بهم بۆی کرد که دههاته خهونم.

”رۆله، خه یالئیکی سه رکیتشت ههیه، باوکم به ساردوسرپییه که وه ئه مهی گوت، باشتر وایه ئه وه بۆ که س باس نه که یت. نامانه وئی لادنییه کان به م شتانه بیزار بکه ین.”

زۆری ین نه چوو هه ندی له دراوسیکان له کن دایبایم گله بیان لی کردم و به وه خه تاباریان کردم که گویا رهفتاری نامۆم ههیه و ترس دهخمه دلی منداله کانیا نه وه.

باوکم وتی: ”کوړم من له رهفتاره کانت تیناگم. بۆچی به وه دانا که ویت که تو جیا وازییه کت له گهل دایک و باوکت نییه؟ ئاخو هه موو مندالیک به دوا ی ریچکه ی دایبایی خویدا ده پروات و وهک ئه وان دهکات، گهره که توش وا بکه یت.”

ئو ده مه زانیم له گهل ئه وه ی دایبایم خوش دهوین و حه ز ده که م پیتیا نه وه پابه ند بم، وه لی بۆ من نامۆ بوون.

”باوکه، من له هیلکه به که وه ده رچووم جیا یه له و هیلکه به ی که منداله کانی دیکه تی لیوه ده رچوون. تکات لی ده که م وام دابنی مر او بییه کم و له گهل مریشکان ده ژی. ئه و ئاوه ی تو ده ترسینیت، ژیان به من ده به خشیت، من مه له وانی ده زانم، بۆیه مه له ده که م. ئوقیانووس نی شتمانی منه، گهر له گهل مدایت، وه ره بۆ ناو ئوقیانووسه که، خو ئه گهر نایه یت، ئیدی واز له ده ستیوه ردانی ژیانم بهینه و به ره و کولانه ی مریشکان بکه رپوه.”

هه ردوو چاوی باوکم کرانه وه، ئینجا بچووک بوونه وه، به روو خو شیییه وه گوتی: ”گهر تو ئیستا به م شیوازه له گهل باوکتدا بدوینیت، ئه ی که گهره ده بییت، ده بی له گهل نه یاره کانت چۆن قسه بکه یت.”

له گهل ئه وه ی دایک و باوکم خه م دایگرتبوون، خه وینینه کانیشم به رده وام بوون، به لکو زۆرتو بووون. دایبایم تا دههات تووره ده بوون و ده شله ژان، بۆیه ههستم به خه تاباری ده کرد، چونکه خه ونه کان بیزاری کردبوون، لی نه مه زانی چۆن سنووریک بۆ ئه و خه ونانه دابنیم. خو ئه گهر ئه وه شم له توانادا بوایه، پیم وا نییه ههنگاوم بۆ ده نا. ماوه یه کی زۆری نه برد ماله وه م

جیهیتشت و ئیدی نه‌گه‌پامه‌وه. له‌وساوه وشه‌ی ته‌وریز بوو به په‌یفتیکی شیرین و ناسک، نایاب و به زه‌مه‌مه‌یه‌کی وا له‌سه‌ر زمانم ده‌توایه‌وه. سنی بۆنی ئەم شوینه بوون به یاده‌وه‌ریم که ئەمانه‌ن: داری هه‌لپاچراو، نانی له‌تووخه‌شخاش دروستکراو، بۆنی به‌فیری نه‌رم و تازه.

به‌م ئاوه‌ایه‌ بووم به‌ ده‌رویش و له‌ شوینتیکه‌وه بۆ شوینتیکه‌ی تر ده‌گه‌پام، له‌ جارێ زیاتر له‌ یه‌ک شوین نه‌ده‌نوستم، له‌ناو هه‌مان قاپی چینییدا دوو جار خواردنم نه‌ده‌خوارد. وام لی‌هات له‌ هه‌موو پۆژیکدا له‌ ده‌وروبه‌ری خۆم ده‌موچاوی جیام ده‌بینی. که‌ برسیم ده‌بوو، به‌ لی‌کدانه‌وه‌ی خه‌ون برێ پاره‌م ده‌ست ده‌که‌وت. پۆژه‌ه‌لات و پۆژاوا ده‌گه‌پام و له‌ هه‌موو شوینتیکه‌ی منه‌ی خودام ده‌کرد، له‌ ژیانیک ده‌گه‌پام که‌ شایسته‌ی ژیان بیت، له‌ زانیاری نوێ و زانستی شایان ده‌گه‌پام. له‌به‌ر ئەوه‌ی له‌ هه‌یچ شوینتیکه‌ی په‌گورپیشه‌م نه‌بوو، هه‌موو دنیا بوو به‌ هی من و له‌ هه‌موو شوینتیکه‌ی ده‌گه‌پام.

له‌ میانه‌ی گه‌شته‌کانمه‌وه هه‌موو جوژه‌ ریگه‌یه‌کم گرت‌ه‌به‌ر، ئیدی هه‌ر له‌ ریگه‌ی بازرگانی میلییه‌وه بیگه‌ر تا ده‌گاته‌ئو کویره‌پێشانه‌ی که‌ چه‌ندین پۆژ ناتوانیت زینده‌وه‌ریکی تیدا ببینیت. له‌ رۆخه‌کانی ده‌ریای په‌شه‌وه بۆ شاره‌کانی ولاتی فارس، له‌ ده‌شتایه‌ هه‌راوه‌کانی ئاسیای ناوینه‌وه بۆ ته‌پۆلکه‌ لمینه‌کانی دوورگه‌ی عه‌ره‌بی. دارستانی چر و له‌وه‌رگای ته‌خت و بیابانی زۆرم بری. له‌ چه‌ندین خان و له‌ چه‌ندین حه‌وانه‌وه‌گه‌ مامه‌وه، له‌ چه‌ندین کتێبخانه‌ی گشتی و کۆن گفتوگۆم له‌گه‌ل پیاوانی ئەه‌لی زانست کرد، گویم له‌ مامۆستایانیک گرت که‌ له‌ حوچه‌کاندا فه‌قیی مندالیان فێرده‌کرد. له‌گه‌ل فه‌قیانی حوچه‌کاندا ده‌رباره‌ی زانستی لی‌کدانه‌وه و زانستی لوژیک گفتوگۆم ده‌کرد. سه‌ردانی چه‌ندین په‌رستگه‌ و مه‌زارگه‌ و دیر و گۆری پیاوچاکانم کرد، له‌گه‌ل خه‌لکانی پشت له‌ دنیاکردوو له‌ ئەشکه‌وته‌کانیان تیرامانم جه‌پابند. له‌ کۆری زیکردا به‌شداریی ده‌رویشانی دیکه‌م کرد، له‌ خزمه‌ت هۆشمه‌نداندا خۆم کپه‌ده‌کرد، له‌گه‌ل خودانه‌ناساندا شیوم ده‌خوارد، له‌گه‌ل کاهینانی ئەفسوونکار له‌به‌ر تریفه‌ی مانگ سه‌مام کرد. ئیدی له‌ هه‌موو نه‌ته‌وه و تیره‌یه‌ک، له‌ هه‌موو ته‌مه‌ن و پیشه‌یه‌ک خه‌لکانیکم ناسی و پووداوی خۆش و ناخۆش و په‌رجووی زۆرم دی.

دیهاتی هه ژار و کیلگهی سووتماک و ره شهه لگه پراوم دی، شار و شاروچکهی داگیرکراو و تالانکراوم بینی که پرووباره کانی سووره لگه پرابوون و نیرینه یه کیان تیدا نه مابوو ته مهنی له ده سال زیاتر بیت. له مروقایه تیدا چاک و خراپم دی، بویه ئیدی شتیک نه ماوه تووشی سه رسورمانم بکات. له میانهی ئەم سەفەر و ئەزمونانەوه دەستم بە کۆکردنەوهی لیستیەک کرد که له هیچ کتیبیکدا تۆمار نه کرابوو، به لکو تهنا له روحی خۆمدا هەلم کۆلی بوو. ئەم لیسته تایبه تیبه م ناو نا (پرسیا سه ره کییه کانی سووفیه گه ریده کان له ئیسلامدا)، من وهک یاسا کانی سروشت به لیستیکی گشتگیر و باوه پیتکراو و جیگیری داده نیم.

ئەمە تۆماری (چل پرسیا کهی ئایینی عه شق) پینکدینیت، که تهنا له میانهی عه شقه وه، تهنا عه شق، به دی ده هینری. یه کی له و پرسیایانه ده لیت: ریگهی به ره و راستی له دلوه تیده په ریت، نهک له (سه ر). دلت بکه به پینوینی سه ره کیت نهک ئاوه زت. پرووبه پروو بیه وه، مه یدانخوازی بکه، له ئەنجامدا دلت به سه ر (نه فس) دا زال ده بیت. ئیدی خۆناسین به ره و ناسینی خودا ده تبات. شته که چه ندین سالی خایاند تا توانیم ئەم چل پرسیایه دابنیم. ئەمیستا دوا ی ئه وهی لئی بوومه وه، تیگه یشتم له م دنیا یه دا من له دواقوناغی زه مه نی خۆم نزیک ده بمه وه. له م دوا یه دا خه ونیکی زۆر ده بینم که هه موویان ئاماژه بو ئه وه ده که ن. ئه وه مردن نییه که په ژاره م ده کات، چونکه من مردنم به کۆتایی دانه ناوه، به لکو ئه وهی نیگه رانم ده کات ئه وه یه که بمرم و کولتووریکم له دوا ی خۆم جینه هینشتبیت. له سینگدا په یقه لیک که له که ده بن، چیرۆکیکی زۆر چاوه رین که بیانگیرمه وه. من ده مه ویست ئه و زانیاریایانه ی پیمان گه یشتووم بو که سیکی دی بیانگو یز مه وه، ئیدی که سه که ماموستا بیت یان فه قی. من منه ی هاوتایه ک - هاوه لیک ده که م.

(هۆ خودایه)، له ژوره شیدار و تاریکه که دا چه دوویه کم کرد، (من به هه موو شویتیکی دنیا دا ژیا نی خۆم به گه ران برده سه ر و ریگه که ی تۆم گرته به ر، هه موانم وهک کتیبیکی کراوه، قورئانیکی گه رۆک بینی. له تاوه ری به رزی زانیان دوور که وتمه وه و کاتی خۆم له گه ل نه فره تلیکراوان و ده رکراوان و ده ره به ده رکراوان به سه ربرد، من له هه موو ئه وانه لیوانلیو بووم،

بۆیه یارمه تيم بده، تا حيكمه تي تۆ بۆ كه سيكي شياو بگويزمه وه، ئيدي دواي
ئه وه چيت پي باشه وام لي بکه).

له ناکاو له نيو ژووره که دا پروناکيه کی به کجار دره وشاوه له بهرچاوم
داکشا، دهموچاوی ريبواره نوستوو هکان له نيو جينگه کانيانه وه بوو به گرپکی
شين. ئيدي وهک ئه وهی هه موو په نجه ره کان کرابیتنه وه، له گه ل هه وا بینگه رد و
بووژیتنه ره وه که دا بايه کی توند هه لیکرد و له گه ل خويدا بۆنی گوله زه نهبه ق و
ياسه ميني له باخه دووره کانه وه هیتا.

فريشته يا وه ره که م به دهنگتي نه رمی نه یئاسا وتی (بۆ به غدا برۆ). ليم
پرسی: (له به غدا چی چاوه رپم دهکات؟).

تۆ داواي هاوه لیکت کرد و هاوه لیکت پی ده به خشری. له به غدا ئه و
(سه يد) ه ده بينی که به ره و رپگه ی راست رینوینیت دهکات.

چاوه کانم پرپوون له عه سري پيزانين. ئه وسا زانيم که ئه وهی له
خه ونه کانمدا ده ميني، جگه له هاوه لی رۆحيم، که سی تر نه بووه. ئیتر له
چاره مان نووسراوه درهنگ يا زوو به يهک بگه ين، کاتيکيش به يهک ده گه ين،
ئه و ده مه ده زانم بۆچی چاوه باده می و ناسکه کانی بۆ هه میشه خه مينن و
چۆن له شه ویک له شه وه کانی سه ره تاي به هاردا کوژرام.

ئىتلا

نورتامبوتون، ۱۹ ى ئايارى ۲۰۰۸

بەر له خۇراوا بوون، پىش ئەوئى مندالەكان بۇ مال بگەرینهو، ئىتلا ئەو لاپەرەيەى كه له پۇمانى (كفرى شيرين) گەشتبوويى، نيشانهكرد و خستىيه لاهه. هەر وهك حەزىك و ناسىنى ئەو پياوهى كه پۇمانهكهى نووسيوه، ئىتلا ئىنتەرنىتى كردهوه و بۇ دوزينهوهى ناوى (ع. ز. زاھارا) به بزوينهري گۆگۆل دەستى به گەران كرد و له خۇى پرسى ئاخۆ چىسى بۇ دەردهچىت، زۆر چاوهپىي نەكرد، له پەر تۇمارى كهسايەتییەكى بۇ دەرکهوت.

هەردوو پەنگە سەرەكییەكه كه لاپەرەكهیان رازاندبووهوه، دوو پەنگى وەنەوشەيى و پیرۆزەيى بوون. له سەرۆوى لاپەرەكهوه وینەى پیاویك دەرکهوت كه عەبايەكى سپى ئاودامانى له بەر بوو و به هیواشى به دەورى خۆیدا دەسووراپاوه. له بەر ئەوهى ئىتلا له ژيانیدا كهسىكى نەدیبوو سەمای دەرویشى بکات، بۆیه به وریاییهوه نیگایهكى وینەكهى كرد. ناوینشانى تۆمارهكه (توینگلههیلکهیهك ناوى ژيانه) بوو و له ژیریدا شیعریك نووسرابوو، هەمان ناوینشانى هەبوو:

با هەریهكهمان ئەوى ترمان بکا به هاوپی خۆى

با هەریهكهمان له خاك و پای ئەوى ترمان چۆك دابدات

له ناخماندا تەبايیهكى زۆر هەیه، وا مەزانه تەنها ئیمه دەیانینین

لاپەرەكه له هەموو لایهكى دنیاوه پربوو له پۆستكارتى شاران و شویتان. له ژیر هەر پۆستكارتیکدا دەربارەى ئەو شوینە تاییهتییە روونکردنەوهیهك نووسرابوو. كه ئىتلا دەستى به خویندنهوهیان كرد، دەسبەجى سى زانیارى سەرنجیان پراکیشا: یهکه م، پیتی (ع) کورتکراوهى ناوى (عەزیز)ه. دووهمیان،

عەزیز خۆی بە سۆفی دادەنیت. سێیەمیان، ئیستا عەزیز بۆ گواتیمالا سەفەری کردوو.

لە گۆشەیه‌کی تردا چەند نموونەیه‌کی لەو وێنانە بینی که گرتبوونی زۆر به‌یانی به‌ جۆره‌ها په‌نگ و مه‌یل و ئاره‌زوو ویناکرد. سه‌رباری جیاوازی زۆریان، به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌یر هه‌ندیکیان له‌ هه‌ندیکیان ده‌چوون: ئاشکرا بوو له‌نیو هه‌موو وێنه‌کاندا شتیکی بزر بوو کۆیده‌کردنه‌وه. په‌گه‌زی ونبوو لای هه‌ندیکیان شتیکی ساده‌ بوو، وه‌ک گواره، یان پێلاو، یان قۆچه. هی هه‌ندیکی تریان له‌وه گرینگتر بوو، وه‌ک ددان، یان په‌نجه، یان هه‌ندی جار لاق. له‌ژێر وێنه‌کاندا ئەمهی خوینده‌وه:

ئیمه‌ هه‌رچییه‌ک بین، یان له‌ هه‌ر شوینیکی بژیین، وه‌ک ئەوه‌ی شتیکیان ون کردییت و ده‌بی بیدۆزینه‌وه، له‌ دلای خۆماندا هه‌ست به‌ ناته‌واوییه‌ک ده‌که‌ین، لی زۆر به‌مان قه‌ت ئەو شته‌ نادۆزینه‌وه، ئەوانه‌ش که له‌ توانایاندا به‌ بیدۆزینه‌وه، ته‌نها که‌میکی که‌میان زات ده‌کات بچیته‌ ده‌ره‌وه و به‌دوایدا بگه‌ریت.

ئێلا لاپه‌ره‌که‌ی سه‌ره‌وژوور و سه‌ره‌وخوار جوولاند و یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک له‌سه‌ر پۆستکارته‌کان کلیکی کرد تا گه‌وره‌یان بکاته‌وه. هه‌موو ئەو پرونکردنه‌وانه‌ی خوینده‌وه‌که‌ عەزیز نووسیبوونی. له‌ دامیاتی لاپه‌ره‌که‌دا ناوێشانی پۆسته‌ ئه‌لیکترۆنییه‌که‌ی دۆزییه‌وه: azizzahara@gmail.com له‌سه‌ر پارچه‌ کاغه‌زیکی بچووک نووسی که به‌ ته‌نیشتییه‌وه یه‌کی له‌ شیعره‌کانی پۆمی بینی:

عەشق بکه به سه‌رمه‌شقت، عەشق! وه‌ک ده‌بینی

ژیان به‌بی عەشی بیگه‌رد ده‌بیته‌ باریکی قورس

له‌ کاتیکیدا ئێلا ئەم چامه‌یه‌ی ده‌خوینده‌وه، بیروکه‌یه‌کی سه‌یر له‌ سه‌ریدا چه‌خماخه‌ی دا. هه‌ستیکی په‌وته‌نی دایگرت، په‌نگه‌ عەزیز. ز. زاها را ئەم هه‌موو شته‌ی له‌ تۆماره‌ تایبه‌ته‌که‌ی خۆی - وێنه‌کان و پرونکردنه‌وه‌کان و وه‌رگرته‌کان و چامه‌کان - له‌ خۆشیی چاره‌کانی ئەم دانابیت. بیروکه‌یه‌کی تا راده‌یه‌ک سه‌یر و خۆبه‌زلزانی بوو، وه‌لی بۆ ئەو واتایه‌کی نایابی هه‌بوو.

* * *

له عەسرى ئەو رۆژەدا، ئیلا بە شەكەتى و جۆره خەمۆكییه كه وه، له نزیك پهنجهره كه دانیشت، تیشكى خۆره كه له سه ر پشتى قورس بوو، ههوا له نیو ناندینه كه دا تژی بوو له بۆنى ئه و كێكه ی كه ده بیڕژانند. رۆمانی (كفری شیرین) له بهردهمی كرابووه وه، بهلام بیرى مژوول بوو و نهیده توانی به وردی خه یالی له سه ر بیت. وای به خه یالدا هات كه ئه میش كۆمه لێ ریسای سه رهكی تایبهت به خۆی بنووسیت، كه ده كری ناوی بنیت (چل ریساكه ی كابانیکى مالى كرامه ی ناگه رۆك له ده وروبه ر ده ژى).

به ترمه ترمیک گوتی: (ریسای یه كه م: ده ست له منه كردنى خۆشه ویستی هه لېگره. به دواى خه ونى ناكرده نیدا مه چۆ! بیگومان شتگه لێ له ژياندا هه ن بۆ ئافره تیکى ته مه ن نزیكه ی چل سال گرینگترن).

بهلام ئه م گه مه كرده نى پشووسواریه كه ئالۆزى له لا دروستكرد و خولیاى گه وره ترى بیرخسته وه. ئیدی له بهر ئه وه ی نهیده توانی خۆی رابگریت، په یوه ندیی به كچه گه وره كه په وه كرد و گوئی بۆ ئامیتری تۆمارى په یوه ندیه كان هه لڅست.

"ئازیم جانیت، ده زانم من هه له بووم كه ته لیفۆنم بۆ سكۆت كرد، لى نیازم خراب نه بوو. ویستم دلنیا ت بكه مه وه كه...".

كه مه كى وه ستا و خه میكى زۆر داىگرت، چونكه پینشتر خۆى بۆ ئه م په یامه ئاماده نه كردبوو. دهنگى خشه خشینكى نه رمى له ئامیتری تۆمارى په یوه ندیه كانه وه ژنه وت كه له پشته وه تۆمارى ده كرد. كاتى بیرى كرده وه كه وا به كره كه ده سووپیته وه و رۆژگاریش به له ز ده روات، هه ستى به شله ژانیک كرد.

"جانیت، من به داخه وه م بۆ ئه وه ی كه كردم. ده زانم گه ره كه له و خۆشییه ی كه له سایهیدا ده ژیم بیزار نه بم، بهلام هه مووى له بهر ئه وه یه كه من.. به خته وه ر نیم."

دهنگی قرته قرتیک. ماوهی ئامیری توماری قسه کان خه ریک بوو ته واو ده بوو. دلی ئیلا به و قسانه ی که ئیستا کردبووی گوشرا. ئه وه چیی به سهر هاتووه. ئه ویک که ههستی به خه مباری نه کردبیت، ئیدی چون ده کړئ توشی خه مۆکی بووبیت، خو په ی به وه هر نه بردووه؟ به شیوه یه کی سه یر پیی وا بوو که ههست به خه مۆکی ناکات، که چی ددانی پندا نابوو که ئه و به خته وهر نییه.

به دزه نیگا ته ماشایه کی ئه و پارچه کاغه زه ی کرد که ناویشانی پۆسته ئه لیکترۆنییه که ی عه زیز زاهارای له سهر تومار کردبوو. ناویشانه که ساده و ساکار و تا راده یه ک سه رنجراکیش بوو. به بی ئه وه ی زور بیر له شته که بکاته وه، پرووی کرده کۆمپیوته ره که ی و ئه م نامه یه ی نووسی:

سه یدا عه زیز. ز. زاهارا،

من ناوم ئیلایه. له سهر داوا ی په خشکاره ئه ده بییه که، وا خه ریکم پۆمانه که ت (کفری شیرین) ده خوینمه وه. ماوه یه کی که مه دهستم به خویندنه وه ی کردووه و چیژیک ی زورم لی وه رگرت. به هه رحال ئه مه بۆچوونی تاییه تی خو مه و په نگدانه وه ی بۆچوونی په خشکاره ئه ده بییه که نییه. گه ر پۆمانه که تم خوش بو ی یان نا، بۆچوونی من له سهر بلاو کردنه وه ی پۆمانه که ت نابیته دوا بریار و په زامه ندی.

وا دیاره تو باوه رت وایه که عه شق گه وه ره ی ژبانه و شتیکی دیکه ی له وه گرینگتر نییه. ئیستا نیازم نییه ده رباره ی ئه م بابه ته له گه لتدا بیمه نیتو گفتوگۆیه کی نه زۆکه وه. ئه وهنده به سه بلیم که من ته واو له گه ل بۆچوونه که تدا نیم.

وه لی من ئیستا له بهر ئه م هۆیه بۆت ناووسم، چونکه نا کړئ بۆ خویندنه وه ی پۆمانی (کفری شیرین) کاتیکی پچرپچر ته رخا ن بکه م، به لکو بۆیه بۆت ده نووسم، من له هه ولی ئه وه دام کیژه گه وره که م قایل بکه م که شوونه کات، چونکه هیشتا منداله. دوینی داوام له هاو ریکه ی کرد که پرۆزه ی

هاوسه رگيريبه كه يان ههلبوه شينيتته وه، كچه كه ميش رقى لى هه لگرتووم و نايههوى قسه م له گه لدا بكات. هه ست ده كه م مامه له كردن له گه ل تودا خو شه، چونكه وا دياره ده رباره ي خو شه ويستى هاوبؤ چوونين.

داواى ليپوردن ده كه م، كه ده رباره ي كيشه تاييه تيبه كانى خوم قسه ت بؤ ده كه م. من ئەمەم نە دە وىست. (ناونيشانه ئەليكترونئيبه كه تم دؤزيبه وه) و له توماره تاييه تيبه كه تدا وا هاتووه كه تۆ ئيستا له گواتيمالايت. بيگومان سه فه ركردن بؤ شوينانى دنيا شتيكى خو شه. گهر ريكه وت و سه ردانى بؤ ستنت كرد، رهنگه چاومان به يه ك بكه ويت و به دم قاوه خواردنه وه وه گفتوگويه ك بكه ين.

به هيوای خوشيت

ئىلا

به كه م نامه ي ئەليكترونى بؤ عه زين، پتر داوه تيك بوو نه ك نامه، هاواريك بوو بؤ به دنهنگه وه هاتن، به لام ئىلا كاتى به بيدهنكى له ناندينه كه ي دانيشت، هه ستى به وه نه كرد كه نامه ي بؤ نووسه ريكي ناديار نووسيوه و چاوه رپى ئەوه يشى نه ده كرد كه نه ئيستا و نه له بانه روژدا چاوى پى بكه ويت.

سەیدەكە

بەغدا، نيسانی ۱۲۴۲

بەغدا تیکرا بە هاتنی شه‌مسی ته‌وریزی سی زانیبوو، بەلام من ئەو
رۆژەم لەبیر ناچیتەوه که بۆ ته‌کی سادەکه‌ی ده‌رویشه‌کان هات که لیتی
دەماینه‌وه. لە عەسری ئەو رۆژەدا ژماره‌یه‌ک لە گه‌وره‌پیاوان بۆ
سەردانیکردنمان هاتبوون، سەرۆکی دادوهرانی‌ش لەگەل چەند پیاویکدا بۆ
سەردانم هاتبوو، گومانی ئەوهم لا پەیدا بوو که شتی لە سەر‌ووی
دۆستایه‌تییه‌وه لە پشت سەردانه‌که‌یه‌وه هه‌یه. دادوهره‌که پەوه ناسرابوو که
زۆر رقی لە سۆفیگه‌رییه، پیم وابوو هەر وه‌ک چۆن لە ناوچه‌که‌دا چاوی
خستبووه سەر هه‌موو سۆفییه‌کان، ده‌یه‌ه‌وی بیرم بخاته‌وه که ئیمه‌ش له‌ژیر
چاودیری ئەوداین.

دادوهره‌که پیاویکی چاوچنۆک بوو، دەموچاوی پان و ورگی داچۆراو
بوو، په‌نجه‌کانی کورت و پته‌و بوون و ئەنگوستیله‌یه‌کی به‌نرخ‌ی لە هەر
په‌نجه‌یه‌کی کردبوو. پیم وایه‌ ده‌بوو واز لە زۆرخۆری به‌ینیت، وه‌لی گومان
ده‌که‌م که یه‌کی بویریت و ئەوه‌ی پی بیژیت، ته‌نانه‌ت پزیشکه‌که‌یشی ناتوانیت
موچیاریه‌کی ئاوه‌ای بکات. دادوهره‌که لە خانه‌واده‌یه‌که ژماره‌یه‌ک لە زانا و
خاوه‌ن ده‌سه‌لاتی ناوچه‌که‌ی لی هه‌لکه‌وتوو. به‌ بریاریک ده‌توانیت پیاویک
بنیریته‌ به‌ر پای سیداره، یان به‌ ئاسانی له‌ تاوانباریک خوش بینیت و له
تاریکترین زیندان ده‌ری به‌ینیت. به‌رده‌وام عه‌بای فه‌روه و جلی گرانبه‌های له
به‌ر ده‌کرد. وای پیشان ده‌دا که که‌سیکه‌ یه‌کجار له‌ ده‌سه‌لاته‌که‌ی خوی
دلنیايه. هه‌رچه‌نده من له‌گەل شیوازه‌ پۆزاوییه ئاشکراکانیدا نه‌بووم و

ئەوئەندەي لە توانامدا بوو بۆ بەرژەوندیی تەككەمان ھەولم دەدا لەگەل ئەم پیاوھ خاوەن دەسلەتەدا پەيوەندیم باش بیت.

"ئیمە لە نایابترین شاری دنیادا دەژیین"، دادوهرەكە بە دەم قسەوھ ھەنجیریکی خستە زارییەوھ، "بەلام ئیستا بەغدا لەو پەنابەرانیە جمەي دیت كە لە جەووروستەمی مەغولەكان ھەلاتوون، ئیمە ئارامگەيەكی ئاسوودەیان بۆ دابین دەكەین. ئاخەر بەغدا چەقی دنیايە. ئەری باوہزەمان تۆش ھەر وای نایینیت؟"

"بێگومان ئەم شارە مروارییەكە بۆخۆی، بە پێداگرییەوھ ئەمەم وت، وەلی ناییت ئەوھمان لەبیر بچیت كە شارانیش مینا ئادەمیزادن. لەدایك دەبن و بە ھەردوو قوناغی مندالی و ھەرزەكاریدا تێدەپەرن، ئینجا پیر دەبن و لە كۆتاییدا دەمرن. پیم وایە كە ئیستا بەغدا گەیشتووھتە كۆتایی لاویتی، چونكە ئیدی دەولەمەندبووین، وەك چۆن لە سەردەمی خەلیفە ھارون ئەلرەشید دەولەمەند بووین، وەلی لەگەل ئەوھشدا بۆمان ھەيە شانازی بەكەین كە ھیشتا مەلبەندی بازرگانی و پیشەیی و شیعرین، بەلام كی چووزانیت دوی ھەزار سال دۆخی شارەكە چیی بەسەر دیت؟ رەنگە ھەموو شتی بگۆریت."

"ئای لەم رەشبینییە"، دادوهرەكە سەری بادا و دەستی بۆ قاپە چینییەكە درێژكرد و ھەنجیریکی ھەلگرت و لەسەری پۆیشت: "خەلافەتی عەباسی سەقامگیر و بەربلاو دەبیت و خیر و فەر زیاد دەكەن، بێگومان ئەمە لە كاتێكدا ئەگەر ئەو غایەنانەي بۆ ناومان دزەیان كردوھ، ئارامی دۆخی ئیستا نەشیتوینن، ئەوانە بانگەشەي موسلمانیتی دەكەن، بەلام بۆچوونیان لەمەر ئیسلام گەلی مەترسیدارتەرە لە ھەرشەي گاورەكان."

وام بە باش زانی كە بێدەنگ بم، چونكە لە كەس شاراوھ نییە كە دادوهرەكە، سۆفییەكان و لێكدانەوھ تاییەتی و پەنھانەكانیان دەربارەي ئیسلام، بە ھۆكاری كێشەنانەوھ و خراپەكاری دادەنیت. بەوھ تاوانباری دەكردین كە گوايا ئیمە شەریعەتمان وەلاوھ ناوھ، ئەمەش سووكایەتیکردنە بە پیاوانی دەسلەت - پیاوانی وەك خۆی. ھەندی جار ھەستم دەكرد دەیھەوی ھەموو سۆفییەكان لە بەغدا دەرپەرتنیت.

ئەم براھەتییەى تۆ زیانی نییە، وەلى پیت وا نییە كە ھەندى لە سۆفییەكان سنوورى ئاسایى دەبەزینن، دادوەر پرسیى و دەستى بە پشیدایا ھیتا. نەمزانى وەلامى پرسىارەكەى چۆن بدەمەوہ. سوپاس بۆ خودا لەو چركەساتەدا گویمان لە لیدانى دەرگا بوو. فەقى قژسورەكە ھاتە ژوورەوہ و راستەوخۆ بەرەو لای من ھات، چپاندییە بن گوچكەمدا كە میوانىك لە دەرگا وەستاوہ، دەرویشكى گەپیدەيە و لەسەر بیینی من پىی داگرتووہ و نایەوئ لەگەل كەسىكى تردا قسەبكات.

فەقیكەم لەسەر ئەوہ راھینابوو، كە میوانىكى تازە دەھات بۆ ژوورىكى تر دەبیرد و خۆراكىكى گەرمى پشكەش دەكرد، تا میوانەكان دەپۆشتن چاوہپى دەكرد، وەلى دادوەرەكە كەشكى ئاواى دروستكردبوو، بۆیە بیرم كردهوہ كە پەنگە دەرویشە گەپیدەكە بە گپرانەوہى چەند چیرۆكىكى شوینە دوورەكان، ئەم ئالۆزىیە برەوینیتەوہ، بۆیە داوام لە فەقیكە كرد دەرویشەكە بەینیتە ژوورەوہ.

دواى چەند چركەيەك دەرگا كە كرايەوہ و پیاویكى سەرتاپا رەشپۆش ھاتە ژوورەوہ. بالابەرز و لاواز، ھەستەم بوو مەزەندەى تەمەنى بكرى. لووتى تیژ و چاوەكانى رەش و خەوالوو، پرچە رەشەكەى ھۆنبووہ و بەسەر چاوەكانیدا ھاتبووہ خوارى. عەبايەكى درىژى كلاودار و بەرگىكى سۆفیانەى لە بەر بوو، پىلاویكى پىستەمەپى لە پى بوو. چەند تەزىبى و ملوانكە بە گەردنیدا شۆرپووبوونەوہ. قاپلەمەيەكى دارىنى پى بوو لەو جۆرەى كە سۆفییە سوالكەرەكان بۆ تىكشكاندنى لووتبەرزى ھەلیدەگرن و خۆ بە خۆشحال دەزانن كە خەلكى خىریان پىندەكەن. زانىم كە من لە بەردەم پیاویكدام ئەوئەندە بايەخ بە دابونەرىتى خەلكى نادات، رەنگە خەلكى بە دەربەدەر یان بە سوالكەرى بزائن، وا دیاربوو ئەو گوئى بەوہ ھەر نەدەدا.

كە بینىم لەوئ وەستاوہ و چاوہپىیە فەرمووى لى بكرى تا خۆى بناسىتیت، ھەستم كرد كە پیاویكى جیايە و ئەوہش بە پوونى لە چاوەكانى و لە جوولە و ئامازە رىكوپىكەكانى جەستەیدا دیاربوو، لە بەرى داربەرپوو دەچوو و خاكەرا بوو، چاوى كالفامان گرینگىیان پى نەدەدا، وەلى نوقلانەى

ئەوئى لىدەدا كە داربەرۈۈپەكى گەشە و لە بانەرۈۈژدا گەشە دەكات. بە چاۋە
تېز و بەشەكائى تەماشائى كىردم و بە بېدەنگى سەرى لەقاند.

دەرۈيش بەخېزبېيت بۇ تەكىكەمان، بە دەم بەخېرھېنانەۋە ئامازەم بۇ
كرد كە لەسەر رايەخەكائى بەرانبەر دابنېشېت.
دەرۈيشەكە دوائى ئەوئى سلاۋى لە ھەموان كرد، دانېشت و بە چاۋى
پشكېنەۋە بە وردى تەماشائى ئامادەبۈۋانى نېۋ ژوۋرەكەى كرد. لە كۈتايىدا
پشكېنەكەى لە ھەناس دادۈەرەكە راگرت. ھەردوۋ پياۋەكە بەبى ئەوئى
ۋشەيەكېان لە دەم دەرېچىت، خولەكېكى تەۋاۋ تەماشائى يەكتىران كرد. لە
خۇم پىرسى ئاخۇ چۈن لە يەكتەر تېگەيشتوۋن، چۈنكە بە دوۋ كەسى نەيارى
يەكتەر دەچوۋن.

شېرى شلەتېنى بىزن و چەند دانەھەنجىرى خۇمالى و چەند دەنى
خورمايەكم بە دەرۈيش دا. بە وېلىكى زۆرەۋە ھەموۋى رەتكردهۋە. كە لە
ناۋىم پىرسى، خۇى بە تەۋرىزى ناساند و گوتى دەرۈيشىكى گەرىدەيە و
لەسەر زەۋىي پان و بەرىنى خودادا لە خودا دەگەرېت.

لېم پىرسى: ئايا دۆزىتەۋە؟

كە سەرى لەقاند، سېبەرېك دەموچاۋى دەرۈيشى داپۇشى و گوتى:
بەلى، ئەۋ ھەموۋ كاتى لەگەلمدايە.

دادۈەرەكە بە زەردەخەنەيەكى دەستكردهۋە ھاتە نېۋانەۋە و گوتى:
ئاتوانم لەۋە تېبگەم، بۇچى نېۋەى دەرۈيش بەم جۆرە ژيان ئالۋز دەكەن
گەر خودا بە درېژايى كات لەگەلتدا بېت، ئىدى بۇچى مەنى دەكەيت؟

شەمسى تەۋرىزى سەرى بەردايەۋە و لە فكران راجوۋ و ساتى بېدەنگ
بوۋ. كە دوۋبارە سەرى ھەلبىرى، رۇخسارى ھېمن و دەنگى ھاۋسەنگ بوۋ،
ۋتى: لەگەل ئەۋەى ناكىرى بە گەران بېدۆزىتەۋە، تەنھا ئەۋانەى لىنى دەگەرېن
دەتوانن بېدۆزىتەۋە.

ئاي ئەمە چ گەمەكرىنكە بە ۋشە، دادۈەرەكە بە شۇخېيەۋە ئەمەى ۋت:
ئايا دەتھەۋى بېيىت كە ئىمە بە درېژايى ژيانمان گەر لە ھەمان شېۋىن
ماينەۋە، ئەۋا ناتوانىن خودا بېدۆزىنەۋە؟ خۇ نايىت بىيادەم ۋەك تۇ جلى دېۋ
لە بەر بىكات و لە رېگەۋبانان بسوۋرېتەۋە!

به دواى نه و قسه يه دا شه پولىك پيکه نين به رزبووه وه، چونکه وا ديابوو که
همه موو ناماده بووان به بؤچوونه که ي دادوهره که قايلن، قاقايه کي به رز له و
که سانه وه به رزبووه وه که راهاتيون مه راى بؤ که سانىکي له خويان پله بالاتر
بکن، هه ستم به تهنگه تاوى کرد و بؤم روونبووه وه که بىروکه ي
پيکه وه گريدانى دادوهر و دهرويش، بىروکه يه کي باش نه بوو. دهرويشه که
گوته: رهنگه خراپ له من که يشتيت. من له قسه که مدا مه به ستم نه بوو
که مرؤف له شوينى زاینده ي خوى مایه وه، ناتوانيت خودا بدوزيته وه.
بيگومان نه مه دهبيت و هندی که س قهت سه فهريان نه کردووه، له گهل
نه وه شدا دنيايان بينوه.

دهق وايه: دادوهره که وهک سه رکه وتوويهک نه مه ي گوت و
زهرده خه نه يه کي به رين له سه ر روخسارى نه خشا، به لام دواى نه وه ي قسه ي
دهرويشه که ي بيست، زهرده خه نه که ي ره وييه وه.

هؤ دادوهر، له قسه که مدا مه به ستم نه وه بوو، که مرؤف به رده وام
فهروه و جلوه رکی ناو ريشم و زيروزه به رى گرانبه هاي وهک نه وه ي توى له
به ر بيت، نه وا ناتوانيت خودا بدوزيته وه.

خاموشيه کي سامناک بالى به سه ر ژووره که دا کيشا و دهو ربه رمان
هه ناسه ي له به ر برا، نيدى وهک نه وه ي چاوهرى روودانى شتيکي که وره تر،
به ريه که و تنىکي زورتر بين، نازانم بؤ هه موومان هه ناسه ي خومان قه تيس
کردبوو.

دادوهره که وتى: نه م زماندريزييه له دهرويشيک ناوه شيته وه.

کاتى هه ست بکه م که دهبيت شتيک بليم، نه وا ته نانه ت که ر هه موو دنيا
ناقرگه م بگريت و داوام لى بکات بيدهنگ بم، بيدهنگ نابم.

که دادوهره که نه وه ي بيست، ده موچاوى تىک نا، به لام به شوخييه وه
شانه کانى هه لته کاند و وتى: چونت که ره که با واييت. له هه موو بارىکدا تو نه و
پياوه ي که نيمه پيوستمانه. نيمه باسى نايابى شاره که مان ده کرد. بيگومان
تو شوينانى زورت ديوه، نيا شوينىک له به غذا جوانتر هه يه؟.

شه مس به هيمنى يه که يه که چاوى به پياوه کاندا گيرا، نينجا گوته: که س
لارى له وه نيه که به غذا شارىکي نيا به، به لام له سه ر رووى زهوى جوانيه ک

نییه هه تاهه تایه بهردهوام بیت، چونکه شارهکان لهسه کۆلهکهی رۆحی وهستاون و مینا چهند ئاوینهیهکی گهوره دلێ دانیشتوانهکانیان پیشان دهن، گهر ئهم دلانه تاریکداهاتن و بروایان لهدهست دا، ئهوا درهوشانهوه و بههایان لهدهست دهن. ئهوه بهسه زۆر شاردا هاتوه و بهردهوامیش پوودهات.

جگه لهوهی سهرم بابهدهم، نه متوانی هیچ بکهه. شه مسی ته وریزی به لای مندا ئاوری دایهوه و کهمهکی بیری رۆیشت، دۆستانه چاوهکانی پرووکاند و ههستم کرد چاوهکانی چون خۆریکی سووتینهه دایساون. ئیدی بۆم پروونبووهوه که به لیهاتووویهوه شایانی ناوهکهی خۆیهتی. ئاخه ئه پیاوه بهجۆش و چالاکی و درهوشانهوهیهوه له ناوهوهی خۆیدا وهک تۆپهله ئاگریک دهسووتا. بهراستی شه مس (خۆریک) بوو بۆ خۆی.

بهلام بۆچوونی دادوههکه جیاواز بوو. ئهوهبوو گوتی: "ئیهوهی سووفیهکان به چهشنی فهیلهسووفهکان و شاعیرهکان، شتهکان زۆر ئالۆز دهکن! چ پێویست بهم ههموو وشانه دهکات؟ مرۆف بوونهوهی سادهن و پنداویستییهکانیشیان ههه سادهن. ئهوهی دهکهویته ستۆی سههرکردهکان ئهوهیه بهدهم داواکارییهکانیانهوه بچن و ههولبدهن گومرا نهبن و له رینگهی راست لانهدهن، ئههههش وا دهخوازیت شهریعت به وردی جیهیجی بکری."

شه مسی ته وریزی وتی: "شهریعت مینا مۆمه، پرووناکییهکمان بۆ دابین دهکات نرخی تهواو نابیت، لی گهرهکه بیرمان نهچیت که مۆم یارمهتیمان دهدات تا له تاریکیدا له شوینیکهوه بۆ شوینیکی تر بچین. خۆ ئهگهر بیرمان چوو که ئیمه بۆ کوئی دهچین و تهها چاومان بریبه مۆمهکه، ئیدی چ سوودیکی ههیه؟"

دادوههکه به زهردهخهنهیهک لالیتهکانی کشان و دهموچاوی ویکهاتهوه. شه پۆلیکی پهژاره به جهسته مده تپهپهری. ئاخه چونه نیو گفتوگۆیهک دهبرارهی گرینگی شهریعت، ئینجا لهگهله پیاویکیشدا ئهکهکهی وا بخوازیت فههمانداری خهلی بکات و زۆر جاریش ههه به پێی شهریعت سزایان بدات، مهله کردنیکه له ئاویتی ترسناکدا. تۆ بلیت شه مس ئههه نه زانیت؟

له کاتیکدا له بیانگیکی گونجاو دهگه پام تا دهر ویشه که له ژورره که ببه مه دهره وه، گویم لئ بوو ده لیت: ریسایه که هیه به سهر ئه م دۆخدا جینه جی ده بیت.

دادوره که به گومانه وه پرسیی: "چ ریسایه که؟".

شه مسی ته وریزی وه که ئه وهی کتیبیککی نادیار بخوینیته وه، راست راوه ستا و چاوه کانی جیکیر کرد و گوئی:

(هر خوینهریکی قورئانی پیروز به گویره ی قولی تیگه یشتنی به ئاستی جیاواز تیی ده گات. چوار ئاستی تیگه یشتن هیه: ئاستی به کم له واتای دهره کی خۆ دهنوینیت، ئه مه ش واتایه که هه موو خه لکی قنیاتی پیده که ن، ئینجا ئاستی ناوه کی 'باتینی' دیت، له ئاستی سئیه مدا ناوه وه ی ناوه کی دیت، به لام ئاستی چوارهم قوولاییه و ناکرئ به وشه دهر ببردئ، بۆیه وه سپکردنی هه سته مه).

شه مس به دوو چاوی دهره وشاوه وه له سهری رۆیشت: 'به لام ئه و زانایانه ی که پئ له سهر شه ریه ت داده گرن، ئه وانه ته نها واتای دهره کی ده زانن، هه رچی سۆفیه کانیشن واتای باتینی ده زانن، به لام وه لی و پیاوچاکان ئه وانه ن که ناوه وه ی ناوه کی ده زانن. له کاتیکدا ته نها پیغه مبه ران و پیاوچاکان و نزیکانی خودا ئاستی چوارهم ده زانن.

(ئایا مه به ستت ئه وه یه که سۆفیه کی خواسایی له زانایه کی شه ریه ت پتر له قورئان تیده گات؟، دادوره که به دم پرسیار کردنه وه به په نجه کانی له قاپه فه خفوریه که ی ده دا.

زه رده خه نه یه کی کال و شوخی نامیز له سهر لئوه کانی دهر ویشه که نه خش بوو، به لام پاسووخی نه دایه وه.

"هیی برادر، وریابه"، دادوره که گوئی: "له نیوان قسه کانی تو و کفر کردنیکی ته واودا داویکی باریک هیه".

خۆ ئه گه ر له م وشانه دا هه ره شه یه کی شاراره هه بوو بیت، وا دیاره دهر ویشه که ئاگای لئ نه بووه، پرسیی: "به دیار یکرایی کفری ته واو چیه؟"، دوا ی ئه وه ی هه ناسه یه کی قولی هه لکیشا، له سهری رۆیشت: "رینگم بده با چیرۆکیکت بۆ بگنر مه وه".

ئەمەش چىرۆكەكەيە كە بوى گىراينەوہ:
رۇژىكىان موسا لە چياكاندا بە تەنھا دەروىشت، كاتى شوانىكى لە
دوورەوہ بينى. شوانەكە لەسەر ھەردوو ئەژنوى بە چۆكدا ھاتبوو و ھەردوو
دەستى بەرەو ئاسمان بەرزكردبووہوہ. موسا لە خوشيان شاگەشكە بوو،
وہلى كاتى لىنى نزيكبووہوہ و گووى لى بوو شوانەكە نويزدەكات، سەرى
سورما.

ھۆ خودای خوشەويستم، من لەوہ زياتر خوشتم گەرەكە كە خوت
دەيزانيت. لەپای تۇدا ھەر چتيك بيت دەيكەم، تەنھا پيم بيژە تۆ چيت گەرەكە.
خۆ ئەگەر داوام لى بكەيت، ئەوا لەپای تۇدا قەلەوترين بەرخى ناو رانەكەم
سەردەبەرم، دەبييرژينم و بە رۇنى دونگەكەى برنج ليدەدەينم تا تامى بەلەزەت
بيت.

موسا لە شوانەكە نزيكبووہوہ تا باشتەر گووى لى بگريت.
ئىنجا ھەردوو پات دەشۆم و گوئچكەكانت پاكدەكەمەوہ و ئەسپيت
ليدەدۆزم. ناخر بەم تەرەحە تۆم خوش گەرەكە.

كە موسا ئەوہى بيست، بانگى شوانەكەى كرد و نويزەكەى پى بېرى و
گوئى: ھەى پياوى نەفام بووہستە! ئەوہ تۆ بيت وايە چى دەكەيت؟ بيت وايە
كە خودا برنج دەخوات؟ ئايا لەو باوہرەدايت كە خودا دوو پىي ھەيە تا
بيانشويت؟ ئەمە نويز نيبە، بەلكو كفرىكى تەواوہ.

شوانەكە كە تووشى سەرسورمان و شەرمەزارى بووبوو، تەوازوى بۆ
خواستەوہ و بەلبنى پى دا كە وەك خواپەرستان نويز بكات. ئىدى موسا ھەر
عەسرى ئەو رۆژە فىرى نويزى كرد و بە رەزامەندييەوہ بە ريگەى خۇيدا
رؤيشت.

ھەر لەو شەوہدا موسا دەنگىكى بيست. دەنگى خودا بوو.
(ھۆ موسا، ئەوہ تۆ چيت كرد؟ تۆ ئەو شوانە داماوەت سەركۆنە كرد و
ئاگات لەوہ نيبە چەند لای من ريزى ھەيە، رەنگە بە شىوازىكى دروست
نويزى نەكردبيت، بەلام لەوہى دەيليت راستگووہ. دلې پاكە و نيازى باشە. من
لەو پاريم، رەنگە لە گووى تۇدا وشەكانى كفر بن، بەلام بە لای منەوہ كفرى
شيرين).

موسا دہسبہجی لہ ھلہکھی خوی گہیشٹ. بےیانیی بوژی دواتر بہرہو
چیاکان گہرایہوہ تا لہ شوانہکے بگہریت. کہ دوزیپہوہ خہریکی نویژکردن
بوو، بہلام تہم جارہ بہو شیوازہ نویژی دہکرد کہ فیری کردبوو. جا بو
تہوہی نویژہکھی بہ دروستی بکات. دہمی تیکدہٹالا و تہو جوش و سوزہی
جارانی نہمابوو. موسا لہو کارہی کہ کردبووی ژیوانبووہوہ و دہستی خستہ
سہر شانی شوانہکے و وتی: "ھاوریم، من ھلہم کرد. تکات لیندہکےم کہ لینم
خوش بیت و وہک چون لہمہو بہر نویژت دہکرد، ھہر ٹاوا نویژبکہ، چونکہ
نویژہکےت لہ لای خودا بہنرخ و دہگمہن بوو."

کہ شوانہکے تہوہی بیست، ھہستی بہ ٹاسوودہییہکی قولتر کرد، کہچی
نہیدہویست بگہریتہوہ سہر نویژہکھی جارانی و خویشی بہو نویژہ
دروستہش وابہستہ نہکرد کہ موسا فیری کردبوو. تہمیتستا تہو ریگہیہکی
تازہی بو بہردہوامبوون لہگہل خودادا دوزیبووہوہ و بہ بروا ساکارہکھی
خوی قایل و بہختہوہر بوو، چونکہ ٹیستا تہو قوناغہی تیہہراندبوو - قوناغی
دوای کفرہ شیرینہکھی.

شہمس کوتایی بہ چیروکہکھی ھینا و وتی: "وہک دہبینی، بریار لہسہر
تہو شیوازہ نادری کہ خہلکی لہگہل خودادا پەیودست دہکات، ھہر کہسی
شیوازی خوی و نویژی تاییہتی خوی ھہیہ. خودا لہسہر وشہکانمان سزمان
نادات، بہلکو تہماشای قوولایی دلمان دہکات. ریورہسم و سرووت نامانکہن
بہ بروادار، بہلکو تہوہ دلمانہ بیگہردہ یان نا.

دیقہتی دہموچاوی دادوہرہکےم دا، بینیم لہبن دہمامکی برواہہخوبوون و
ھینییہ رہھاکھیہوہ، بیزارییہکی توند سہرہتاتکی دہکات. لہبہر تہوہی
پیواویکی زیرہک بوو، ھہستی کرد کہ لہ دؤخیکی سہخت و ناسکدایہ. گہر
وہلامی چیروکہکھی شہمسی تہوریزی بدابایہوہ، تہوا دہبوو ھہنگاویکی دیکہ
ھلینیت و بہوای بیچاوورویہکھیہوہ سزای بدات، ٹاواش شتہکان خراپتر
دہبوون، چونکہ ھہموان بیستیان کہ دہرویشیکی خواسایی لہ بہردہم
سہروکی دادوہران پەتی پساندوہ، بوپہ بہ باشی زانی کہ خوی وا پیشان
بدات ھیچ شتی بیزاری نہکردوہ و واز لہ شتہکے بینیت.

له دهره وه خۆر پرووی له ئاوابوون بوو، ئاسمان پهنگی سیبهریکی سوورئامالی لئ نیشتبوو، ناوبه ناو هه وریکی خۆله میشی تاریک بهری دهگرت. دواى كه من دادوه ره كه هه ستایه سه ر پئ و گوتی كه چه ندین کاری گرینگی له پیشه و ده بی جینه جینان بکات.

دواى ئه وه ی سووکه ئاماژه یه یه کی بۆ کردم و نیگایه کی ساردوسری شه مسی ته وریزی کرد، بی ئه وه ی شتی بلیت، چوو ده ره وه و پیاوه کانی دوایکه وتن.

"پیم وایه كه دادوه ره كه زۆر خوشی پیتدا نه هات"، دواى ئه وه ی هه موان پویشن وام به شه مس گوت.

شه مسی ته وریزی قژه که ی له سه ر ده موچاوی دوورخسته وه و به زه رده خه نه وه گوتی: "گرینگ نییه، من له گه ل ئه و که سانه ی که خوشیان ناویم، راهاتووم".

هه ستیکی وروژاو دایگرتم. له بهر ئه وه ی ده میکه من به رپرسی ئه م ته کنیهم، بۆیه ده زانم میوانیکی ئاوها زۆر روو ناکاته ئه م ته کنیه. پیم گوت: "ده رویش، پیم بلی که سیکی وه ک تۆ چ شتی تۆی بۆ به غدا هینا؟".

په رۆش بووم وه لامه که ی بژنه وم، وه لئ به شیوه یه کی سه یر هه ستم کرد سلی لئ ده که مه وه.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۲۰ ئاينى ۲۰۰۸

بۇ شەھىر ئىيلا كە شوۋەكەي بۇ مال نەگەرپايەۋە، لە خەۋندا چەند
ژنەسەماكەرىكى پۇژھەلاتىيى بىنى، سەمايان دەكرد، دەرويشگەلىكى بىنى بە
دەورى خۇياندا دەسوۋرپانەۋە، ھاۋكات لە يەكى لە خانەكانى سەر پىگە
ژمارەيەك لە جەنگاۋەرى توندوتىژى بىنى، نانايان دەخوارد و قاپەكانيان
پېبوۋ لە ناسكەنان و شىرىنىي بەلەزەت.

ئىنجا لە ولاتىكى بىانيدا لە بازارپىكى جەنجال و پېر جوۋلە و چالاکى
قەلەيەكدا خۇي بىنى لە كەسىك دەگەرپىت، خەلكەكە ۋەك ئەۋەي لەسەر پىتم
و ئاۋازىكى نەبىستراۋ سەما بىكەن، لەسەر خۇ بە دەۋرىدا دەجوۋلىتەۋە.
پىاۋىكى قەلەۋ و سىمىلشۇپى راگرت تا دەربارەي شتى پىرسىارى لى بىكات،
ۋەلى لە يادى نىيە چ پىرسىارىكى لىكرد. پىاۋەكە بە مۇنى تەماشاي كىرد و
دووركەۋتەۋە. ھەۋلى دا لەگەل ژمارەيەك لە فرۇشىار و ھاتوچۇكەرانى ناۋ
بازارەكە قسە بىكات، لى كەسى ۋەلامى نەدايەۋە. يەكەم جار ۋاي بە بىردا ھات
ھۆيەكەي ئەۋەيە كە ئەۋ بە زمانى ئەۋان قسەي نەكردوۋە، ئىنجا دەستى
خستە سەر زارى و بە ترسەۋە زانىي كە زمانى براۋە، بە ترسىكى زۆرتەرەۋە
دېقەتى دەۋرۋبەرى خۇي دا و منەي ئاۋىنەيەكى كىرد تا ۋىنەي خۇي تىدا
بىنىت و دلىيا بىت كە ھىشتا ھەر خۇيەتى. لەبەر ئەۋەي لە بازارەكەدا ئاۋىنە
نەبوۋ، دەستى بە گىران كىرد و بە دەنگىكى بىزاركەر بىداربوۋەۋە و
نەيدەزانى ئاخۇ ھىشتا زمانى ھەيە، يان نا.

كاتى ئىيلا چاۋەكانى كىردەۋە، بىنىي (سپىرىت) ۋەك ھاربوۋىەك چىرئوك لە
دەرگاي پىشتەۋە دەدات، رەنگە گىاندارىك ھاتىتە نىۋو بالكۇنەكەۋە و ۋاي لە

سه‌گه که کردبیت ئاوها شیلگیرانه بوهریت، چونکه ده‌له‌که‌کان زور ده‌یان‌شله‌ژاند و هینشتا شه‌ره‌که‌ی زستانی رابردووی له‌یاد ماوه‌که له‌گه‌ل یه‌کسی له‌ ده‌له‌که‌کان کردی. ئیلا سه‌گه‌که‌ی له‌حه‌وزیکی پر دوشاوی ته‌ماته‌نوقم ده‌کرد، چونکه بؤنه‌که له‌بؤنی لاستیکی سووتاو ده‌چوو و بنبر نه‌ده‌بوو، ئیدی تا دوا‌ی چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک ئینجا ده‌یتوانی ئه‌و بؤنه‌بؤگه‌نه له‌سه‌گه‌که‌ بپریت.

ئیلا ته‌ماشای سه‌عاتی سه‌ر دیواره‌که‌ی کرد. سه‌عات سی چاره‌ک که‌می به‌یانی بوو. ده‌یفید نه‌گه‌رابوو ده‌وه، ره‌نگه‌قه‌ت نه‌گه‌ریته‌وه. جانیت وه‌لامی ته‌لیفونه‌که‌ی نه‌دایه‌وه و ئیلا له‌م دؤخه‌ره‌شبینیه‌یدا دلنیا نه‌بوو که وه‌لامی ده‌داته‌وه. ترسی ئه‌وه‌ی لی نیشته‌که شووه‌که‌ی و کچه‌که‌ی وازیان لینی هینایت و جیان هینشتیت. یه‌خچاله‌که‌ی کرده‌وه و چه‌ند خوله‌کیک ته‌ماشای ناوی کرد. هه‌زه‌که‌ی ئاگاداری کرده‌وه تا کیشی زیاد نه‌بیت، گه‌ره‌که که‌می هه‌ولبدات واز له‌خواردنی مؤته‌ی قانیلای گیلای بینیت. که‌می به‌توندی ده‌رگای یه‌خچاله‌که‌ی پیوه‌دا و لینی دوورکه‌وته‌وه.

ئیلا شووشه‌یه‌کی شه‌رابی سووری کرده‌وه و په‌رداخیکی بؤ خۆی تیکرد، شه‌رابیکی نایاب و سووک و بوورینه‌ره‌وه بوو، تامیکی تال و شیرینی ده‌دا که‌هزی لیده‌کرد. له‌و ده‌مه‌یدا که په‌رداخ‌ی دووه‌می پر ده‌کرده‌وه، وای به‌ خه‌یالدا هات که ره‌نگه‌یه‌کی له‌و شووشه‌ شه‌رابی بؤردؤ گرانبه‌هایه‌ی هه‌لپچربینیت که ده‌یفید ده‌یانه‌ینیت. نووسراوه پیوه‌لکاوه‌که‌ی سه‌ر شووشه‌که‌ی خوینده‌وه شاتو مارگو ۱۹۹۶. نه‌یزانی به‌رانبه‌ر ئه‌وه چی بکات، ئیدی به‌گرژییه‌وه ته‌ماشایه‌کی شووشه‌که‌ی کرد.

ماندوو بوو و هه‌ستی کرد وه‌نه‌وز ده‌دات، ئیتر نه‌یده‌توانی له‌وه زیاتر بخوینیته‌وه، بؤیه‌برپاری دا که پؤسته ئه‌لیکترۆنییه‌که‌ی بخوینیته‌وه، شه‌ش نامه‌ی ئه‌لیکترۆنی که‌مبایه‌خ هه‌بوون، نامه‌یه‌ک له‌میشیله‌وه‌یه و ده‌رباره‌ی ده‌ستورسه‌که‌ لینی ده‌پرسیته‌که ئاخو کاره‌که چون ده‌روات، نامه‌یه‌کی ئه‌لیکترۆنی تریشی بینی که له‌عه‌زیز. ز. زاهاراوه بوو.

ئه‌وکاته‌ی ئازیز (گه‌ر بؤم هه‌بیت که وات پی بلیم)،
مؤمؤستینانگو بووم، که یه‌کیکه له‌پاشماوه‌ی ئه‌و شته‌ده‌گمه‌نانه‌ی که

دانپښتوانه که ی هیشتا رۇژژمیری گهلی ئەلمایا به کار دینن. له به رانبهر ئەو
هوتیله ی که لئی دهمینه وه، درهختی ئاوات چه قینراوه، که به سهدان پارچه
قوماشی هه مه رهنگ و هه مه شیوه رازینراوه ته وه که ده توانیت وینای بکهیت.
خویان پنی ده لین (درهختی خاوه ن دلهره نجاوه کان). خه لکی له سه ر په ره کاغه ز
ئاوی خویان ده نووسن و به لقه کانی درهخته که دا هه لیده واسن و له پای
چاکبونه وه ی دلهره نجاوه کانیان له خودا ده پارینه وه.

تکایه ئەم قسه یه م به جوړی له بی چاووړووی نه زانیت، وه لی دوا ی
ئوه ی نامه ئەلیکترۆنییه که تم خوینده وه، رووم کرده درهختی ئاوات و بو تو
نزام کرد تا له و به دحالیوونه ی نیوان خوت و کچه که ت، بگه یته چاره سه ریک.
ئاخر ده بیت ته نانه ت ریز له گه ردیله یه ک خوشه ویستی بگیری ت، چونکه وه ک
رومی و توو یه تی، خوشه ویستی ئاوی ژیا نه.

ریگه م بده پیت بلیم که له رابردوودا یه کیک له و شتانه ی به تایبه تی
یارمه تی دام، ئەوه بوو کاتی نه مه ده توانی خه لکی بگوړم، هه ستم به نائومی دی
ده کرد، به لام وازم له وه هینا که خوم له کاروباری ده ورو به رم هه لبقورتینم،
که واته له بری خوتیه له قورتانندن یان خراپه کاری، ئایا بوم هه یه پیشنیاری
ددانپیدانان بکه م؟

هه ندی به هه له دا ده چن کاتی له نیوان (دانپیدانان) و (لاوازی) تیکه لیه ک
دروست ده که ن. ددانپیدانان به مه رجه گه ردوونییه که ی شیوه یه که له
شیوه کانی قه بوولکردنی ئاشتیانه، به تایبه تی ئەو شتانه ی که ناتوانین
بیانگوړین، یان ئەمیستا تییانناگه ی ن.

به گویره ی رۇژژمیری گه لی ئەلمایا، ئەمرۆ به رۇژیکی پیروز داده نری.
گوړانیکی گه ردووناسی سه ره کیی تیده که ی ت، که مزگینی وشیاری مرؤقینی
نوی ده به خشیت. ده بی پیش رۇژاوا بوون و کوتایی رۇژه که په له له ناردن
ئەم نامه ئەلیکترۆنییه بو تو بکه م.

هیوادارم خوشه ویستی له کاتیکی چاوه پروانه کراودا بتدووزیته وه.

دلسۆزت

عهزیز

ئىلا كۆمپىوتەر دەستىيەكەى داخست، كە زانىى لە شوئىتىكى دورى
دنيا كەسىكى نەناس ھەيە و لەپاى ئەو و لەپاى بەختەوهرىي ئەودا نزا دەكات،
خۆشئوودىيەك سەراپاى گرتەوہ. چاوەكانى نوقاند و بىرى لە ناوى خۆى
كردەوہ كە لەسەر پارچەكاغەزىك نووسراوہ و بەقەد لقتىكى درەختى
ئاواتەكانەوہ وەك كۆلارەيەكى كاغەزىن شوپووەتەوہ و بە ئازادى و
شادمانى لە ھەوادا دەشەكىتەوہ.

دواى چەند خولەكىك، دەرگاي ناندىنەكەى كردەوہ و بەرەو ھەوشەى
پشتەوہ پۆىشت، تا چىژ لە ھەواى سارد و سازگار وەرېگرىت. بە
تەنىشتىيەوہ (سپىرىت) بە شلەزاوييەوہ وەستابوو و دەوہرى. چاوەكانى
سەگەكە بچوو كىوونەوہ، ئىنجا بە پەژارەوہ كرانەوہ، وەك ئەوہى لە دوورەوہ
ھەستى بە شتىكى ترسناك كرديت، گوئيەكانى قوتكردەوہ. ئىلا و سەگەكەى
لەبەر تريفەى مانگى كۆتايى بەھاردا بە تەنىشت يەكەوہ وەستابوون و
چاويان بربووہ تاريكايى چر و بىكۆتايى، لەو شتانە دەرسان كە لە تاريكدا
دەجوولانەوہ، لە ناديارىك دەرسان.

فه قیکه

به‌غدا، نیسانی ۱۲۴۲

به ئیکلامیکی زوره‌وه، دادوهره‌که‌م گه‌یانده‌ده‌رگا، به‌په‌له‌بو ژووری
دانیشتن گه‌رامه‌وه تا قاپه‌پیسه‌کان کۆبکه‌مه‌وه، به‌لام به‌بینینی باوه‌زهمان و
ده‌رویشه‌که واقم ورم، وه‌ک چۆن به‌بیده‌نگی جیم هیشتبوون، هیچیان قسه‌ی
نده‌کرد. به‌تیل چاو ده‌ستم به‌چاودیریکردنیان کرد، له‌خۆم پرسى ئایا
ده‌کری دوو که‌س به‌بێ ئه‌وه‌ی ده‌م هه‌لینن، پیکه‌وه قسان بکن. له‌سه‌ر خۆ
ده‌بزوام، سه‌رینه‌کانم ریکده‌خست، ژوره‌که‌م پاکده‌کرده‌وه، ورده‌نانم له‌سه‌ر
فه‌رشه‌که هه‌لده‌گرت، ئینجا هه‌ستم کرد ئیدی هۆیه‌ک نییه‌ بینه‌ وای مانه‌وم.

به‌خاوخلیچکی و له‌سه‌رخۆ، پینه‌کانم به‌ره‌و ناندینه‌که بکیشیان کردم.
چیشتلینه‌ره‌که هه‌ر ئه‌وه‌نده‌چاوی پیکه‌وتم، ریزی فرمانی پیدام: (میزه‌که
پاکبکه‌وه، زه‌وییه‌که پاکبکه‌وه! قاپه‌کان بشۆ! تۆزی ئاگردان و دیواره‌کانی
ده‌وری برژینه‌ره‌که بته‌کینه. که‌ ئه‌وانه‌ت ته‌واو کرد، بیسرت نه‌چیت
ته‌له‌مشکه‌کان سه‌ح بکه‌یته‌وه). شه‌ش مانگه‌ له‌وته‌ی پیم ناوته‌نیو ئه‌م
ته‌کینیه‌وه چیشتلینه‌ره‌که به‌شیوه‌یه‌کی خراب مامه‌له‌م له‌گه‌لدا ده‌کات. پوژانه
زۆرم لینه‌کات وه‌کو سه‌گ کار بکه‌م، پینی ده‌وتم که‌ گوايه ئه‌م شیوه
ئازاردانه‌م به‌شیکه‌ له‌مه‌شقی رۆحی، وه‌ک ئه‌وه‌ی شتتی ئه‌و قاپانه‌ی که
تویژی چه‌ورییان پتویه‌یه مه‌شقی رۆحی بیت.

چیشتلینه‌ره‌که پیاویکی که‌مدوو بوو و ئه‌م ده‌ربهرینه‌ی لێ خۆش هاتبوو:
(پاکی نوێزه و نوێژ پاکیه).

جاریکیان زاتم کرد و گوتم: گه‌ر ئه‌وه راست بیت، ئه‌وا هه‌موو کابانانی
مالان له‌به‌غدا ده‌بوون به‌پابه‌ری رۆحی.

که وچکلیکی تیگرتم و سه‌ری شکاندم و به همووه ده‌نگییه‌وه هاواری
ده‌کرد: کورم، نه‌وهی ده‌لیم گهر به‌رچه‌رچم بده‌بته‌وه، هیچ دادیکت نادات. گهر
بته‌وی بییته ده‌رویش، ده‌بی وهک ئەم که‌وچکه داره بییته‌نگ بیت. سه‌سه‌ختی
و یاخیوون سوخته‌تی فه‌قیی باش نین. چهند قسه‌ که‌م بکه‌یت، زووتر
پیده‌گیت.

رقم له چیشتلینه‌ره‌که ده‌بووه‌وه و لییشی ده‌ترسام. قهت فه‌رمانه‌کانیم
ره‌ت نه‌ده‌کرده‌وه. ئیدی تا ئەم ئیواره‌یه شته‌که وابوو.

هه‌ر نه‌وه‌نده چیشتلینه‌ره‌که پشتی تیگرتم، دزه‌م کرد و له ناندینه‌که
ده‌رچووم، له‌سه‌ر نووکی په‌نجه‌کانم به‌ره‌و ژووری میوان به‌شوین خومدا
که‌رامه‌وه. ده‌باره‌ی ئەم ده‌رویشه‌ که‌پیده‌یه په‌روشی زانیاری زیاتر بووم.
نه‌و کییه؟ لی‌ره چی ده‌کات؟ له ده‌رویشه‌کانی تری ته‌کی ناچیت. چاوه‌کانی
ته‌نانه‌ت له کاتی سه‌رداخستنی ئاساییدا سه‌خت و یاخی ده‌نوین. شتیکی
نااسایی وای تیدا بوو له مه‌زنده‌ به‌ده‌ر بوو. شتیکی ره‌نگه ترسناک بیت.

به‌ نه‌له‌اوه له درزی ده‌رگا‌که‌وه دیقه‌تم ده‌دا. له سه‌ره‌تادا نه‌متوانی هیچ
بیینم، لی نه‌وه‌نده‌ی نه‌برد چاوه‌کانم له‌گه‌ل نیمچه تاریکی ژووره‌که راهاتن و
ده‌موچاوی هه‌ردووکیان ده‌رکه‌وت.

گویم لی بوو سه‌ید پرسپاری لیده‌کات: شه‌مسی ته‌وریزی، نه‌وه چی بوو
که‌سیکی وهک توی بو به‌غدا هینا؟ ئایا ئیره‌ت له یه‌کی له خه‌ونه‌کانتا دیوه؟
ده‌رویشه‌که سه‌ری با‌دا و وتی: نه‌خیر، نه‌وه‌ی منی بو به‌غدا هینا خه‌ون
نه‌بوو، به‌لکو دیدگا بوو. من خه‌ون نابینم.

(هه‌مووان خه‌ون ده‌بینن)، باوه‌زه‌مان به‌ ناسکییه‌وه ئەمه‌ی گوت، (ره‌نگه
به‌رده‌وام له‌بیرت نه‌مین، وه‌لی ئەمه‌ وا ناگه‌یه‌نیت که‌ تو خه‌ون نابینیت).

ده‌رویشه‌که به‌ پیداگرییه‌وه وتی: به‌لام من خه‌ون نابینم: ئەمه‌ به‌شیکه له
په‌یمانی نیوان من و خودا. که‌ من‌دال بووم، فریشه‌کان و نه‌ینییه‌کانی
گه‌ردوون له به‌رچاویم دیار بوون. که‌ ئەوه‌م به‌ دایبام وت، تووره‌ بوون و
داوایان لیکردم واز له خه‌ونبینین بینم. کاتی ئەوه‌م به‌ هاواری‌کانم وت، نه‌وانیش
گوتیان که‌ من خه‌ونبینیکی ره‌نجه‌سه‌سارم. هه‌ولم دا که‌ ئەوه‌ به‌ ماموستا‌کانم
لیم، که‌چی وه‌لامه‌کانیان جیاواز نه‌بوو. له کو‌تاییدا زانیم که‌ خه‌لکی شتیکی

نااسایی دهیستن، ناوی لیدنه‌نین خهون، بویه وام لیهاات رقم له وشه‌ی خهون و خهونبیش ده‌بووه‌ه.

ده‌رویشه‌که وهک ئه‌وه‌ی له‌پر ده‌نگیکی بیستیت، وازی له قسه‌کردن هینا، له دواییدا شتیکی سه‌یر پووی دا. هه‌ستایه سه‌ر پی و به سه‌نگینی و ئارامیه‌وه به‌ره‌و ده‌رگا‌که بۆ لای من هات و ته‌ماشای ده‌کرد. وهک ئه‌وه‌ی له‌میانه‌ی ده‌رگا داره‌که‌وه شت بیین، پیده‌چوو بزانتیت من خۆم لئ داگرتوون. دلم به توندی که‌وته خورپه. ویستم برۆم و به‌ره‌و ناندینه‌که بگه‌رپیمه‌وه، لئ نه‌مزانی چۆن ئه‌وه بکه‌م. قۆله‌کانم و هه‌ردوو لاقم و هه‌موو جه‌سته‌م وشک بوون. له پشت و له‌میانه‌ی ده‌رگا‌که‌وه، چاوه نادیاره‌کانی شه‌مسی ته‌وریزی ته‌ماشایان ده‌کردم.

ترستیکی زۆرم لئ نیشت، هه‌ستم کرد هینیکی گه‌وره به جه‌سته‌مدا ده‌گه‌ریت. نزیکه‌وته‌وه و ده‌ستی خسته سه‌ر ده‌سکی ده‌رگا‌که، وه‌لی هه‌ر ئه‌وکاته وای بۆ‌چووم که ده‌رگا‌که ده‌کاته‌وه و ده‌مگریت، وه‌ستا. له‌م مه‌ودا که‌مه‌وه ده‌موچاویم نه‌بیینی و نه‌مزانی چ شتی وای لیکرد که رابوه‌ستیت. به شتیوه‌یه‌کی توانا‌پرووکتین دوو خوله‌کی دوورودریژ چاوه‌ریمان کرد، ئینجا وه‌رسورا. که له ده‌رگا‌که دوورکه‌وته‌وه، له‌سه‌ر گه‌یرانه‌وه‌ی چیرۆکه‌که‌ی رۆیشت:

"که که‌می گه‌وره‌بووم، جا بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ر کاتی تووشی خه‌ونبیین بووم وا بزانی که خه‌ون نابیین، داوام له خودا کرد که له خه‌ونبیین بییه‌شم بکات. خودا نزا‌که‌می گیراکرد و خه‌ونبیینی له‌کوڵ کردمه‌وه. ئاوها ئیدی خه‌ونم نه‌بیینی."

شمسی ته‌وریزی به‌ر له‌وه‌ی بلیت: "خودا توانای خه‌ونبیینی لئ سه‌ندمه‌وه، به‌لام به‌وه قه‌ره‌بووی بۆ کردمه‌وه که توانای لیکدانه‌وه‌ی خه‌ونی که‌سانی دیکه‌ی پی به‌خشیم. من لیکده‌ره‌وه‌ی خه‌ونانم، له‌ته‌ک په‌نجه‌ره‌ کراوه‌کانی ژووره‌که وه‌ستا و ته‌ماشای خوناوی بارانه‌که‌ی ده‌کرد و بییری ده‌کرده‌وه.

چاوه‌رپی ئه‌وهم ده‌کرد که باوه‌زه‌مان به‌م گالته‌جارییه باوه‌ر نه‌کات و وه‌ک چۆن به سه‌رکۆنه‌کردنی منه‌وه ماندوو بوو، ئه‌ویش سه‌رکۆنه بکات.

به لام سهید به ریزه وه سهری له قاند و گوتی: "پنده چیت تو که سیتی
نااسایی بیت. پیم بلنی چیت دهوی تا خزمهتت بکم".
"نازانم. له راستیدا، من ئومیدم ئه وه بوو که تو بتوانیت پیم بلنیت چون
دهتوانیت یارمه تیم بدهیت".
"مه بهستت چییه؟"، سهید پرسیی و نیشانهی سهرسورمان له دهموچاویدا
نهخش بوو.

"من دهرویشیکم و نزیکه ی چل ساله به ولاتاندا دهگه ریم و شاره زای
شیوازه کانی سروشت بووم. هرچنده شیوازه کانی کومهل بو من نامون،
به لام گه پنیوست بکات، دهتوانم به قهه درندهیی گیانداریکی کتوی بجهنگم،
به لام ناتوانم ئازاری که سیک بدهم. دهتوانم که لووه کانی ئاسمان بژمیرم، له
دارستانه کانددا درهخته کان له به کتر جیابکه مه وه، وهک کتیبیکی کراوه جووری
که سهکان دهخوینمه وه که خودا له شیوهی خوئی ئه فراندوونی".

شه مس که مه کیک وهستا و چاوه رپی کرد تا سهید فانوسیکی پیکرد، ئینجا
له سهه وته که ی بهره وام بوو، "به کئی له ریتساکان ده لیت: له م گه ردوونه دا
له میانه ی هه موو شتیکه وه و له میانه ی هه موو که سیکه وه دهتوانیت خودا
بخوینیت وه، چونکه خودا له مزگهوت یان له که نیسه یان له که نیشت قهتیس
نییه، لی تو گه هیشتا بتههوی بزانیته عه رشه که ی به دیاریکراوی له کوئییه،
ته نها به ک شوین هه یه دهتوانیت تیندا لئی بگه ریتت، ئه ویش دلی عاشقیکی
راسته قینه یه. ئیدی دوا ی بینینی ئه و که سیک ناژی، دوا ی بینینی ئه و که سیک
نامریت. ئه وه ی بیدوزیتته وه هه تاهه تابه له که لیدا ده میتیتته وه".

له بهر ئه و تیشکه کز و له رزۆکه دا، شه مس بالابه رزتر دیار بوو، پرچه که ی
له شیوه ی شه پۆلی ناریکدا به سهه ر شانه کانیدا شو پربوو بو وه.

"به لام زانیاری گه ر له شوینیکه وه هه لئه قولیت، له ئاویکی که مخوئی بن
گولدانیکی کۆن ده چیت. ئه وه سالانیکه من داوا له خودا ده کم که هاوه لیکم بو
بنیریت تا ئه و زانیارییه ی له که لیدا به ش بکم که له ناخی خو مدا
کو مکردو وه ته وه. له ئه نجامدا کاتی له سه مه رقه ند بووم هه ر له و پوانینه مه وه
زانیم که ده بی به دوا ی ئه و چاره نووسه مدا بو به غدا بپم. من ده زانم تو ناوی

هاوله کهم دهزانیت و دهشزانیت له کوئییه، ههروهه دهزانم که تو ئیستاش نه بیته، له مهولا هه پیم دهلیت.

له دهرهوه شهو خه ریکبوو بالی دهکیشا، له میانهی په نجه ره کراوه کانه وه تیروژیک له تیشکی مانگ دزه ی دهکرد. زانیم که درهنگم به سهردا هاتوو. بیگومان چیشتلینه ره که لیم دهگه پیت، به لام گویم پی نه دا. بق یه که مین جار بوو ههستم به بهخته وه ری کرد، چونکه گوپرایه لیم فه رامؤش کردبوو.

"نازانم جووری ئه و وه لامانه چین که له من داوایان ده که یته، سهید وره ورئیکی کرد، "خو ئه گه ره له چاره م نووسرابیت زانیاریه که ئاشکرا بکه م، دهزانم ئه وه له کاتی خویدا هه ره روودهدات. ئیدی تا ئه و کاته ده توانیت وه ک میوانیک له لامان بمینیته وه."

که دهر ویشه گه پیده که ئه وه ی ژنه وت، به خاکه رای و پیزانینه وه داچه مایه وه تا دهستی باوه زه مان ماچ بکات. له و ساته دا سهید پرسیارئیکی سهیری کرد: "تو گوته ئاماده یته هه موو ئه وه ی دهیزانیت پیتشکه شی که سیکی دیکه ی بکه یته. دهته وئ وه ک ئه وه ی راستی مرواریه کی به نرخ بیت و له ناو دهستدا رایبگریته و پیتشکه شی که سیکی دیاریکراوی بکه یته، به لام که سینک دلئ و الا بکات تا به پیری رووناکی رۆحیه وه بجیت بو هه ره مرۆفیک کارئیکی ئاسان نییه. تو هه وره بروسکه ی خودا ده دزیت. ئه ی به رانه ره به وه ده توانیت چ شتیک به خشیت؟"

تا له ژیاندا ماوم وه لامه که ی ئه و کاته ی دهر ویش له یاد ناکه م. بروکانی هه لبری و به دلنیا یه وه وتی: "من ئاماده م سه ری خو م پیتشکه ش بکه م."

ترسام، ته زوویه کی سارد به پشتندا تیپه ری. که گه رامه وه چاوه کانم خسته سه ره درزی دهرگا که، بینیم که سهیدیش به وه لامه که ئه بله ق بووه.

"پیم وایه ئه مرۆ به گویره ی پیویست قسه مان کرد، باوه زه مان هه ناسه یه کی هه لکیشا و له سه ری رۆیشته: "بیگومان تو ماندوویت. با بانگی فهقی لاوه که بکه م، تا جئ خه وتنت پیشان بدات و پیخه فی پاک و قاپئ شیرت بداتی."

شه مسی ته ورئیزی به ره و دهرگا که وه رسورا و ترسم لئ نیشت نه بادا دووباره تیم بروانیت. وا دیاربوو که ته ماشای دهکردم، نیکاکانی دهرگا که

دهسمن و له بۆشایی و سووچهکانی پۆحم ورد دهیتهوه، لهو پازانه دهگه‌ریت که تهنانهت له خۆمیش په‌نهانن. له‌وه‌یه جادووی ره‌ش بکات، یان له به‌ردهستی هاروت و ماروت، ئه‌و دوو فریشته بابلییه‌ی که قورئان باسیان دهکات، مه‌شقی کردبیت، یان به‌هره‌یه‌کی وای هه‌یه که ده‌توانیت له‌میانه‌ی ده‌رگا و دیواره‌وه شت ببینیت. شته‌که هه‌رچییه‌ک بیت ئه‌و ترسی خستوه‌ته دلمه‌وه.

“بئویست به بانگکردنی فه‌قیکه ناکات، له‌گه‌ل قسه‌که‌دا پیتمی ده‌نگی تا ده‌هات به‌رزده‌بووه‌وه: هه‌ست ده‌که‌م ئه‌و له شویتینکی نزیکه و په‌نگه گویتیشی لیمان بووبیت.”

هاواریکی وام لی هه‌ستا په‌نگه مردووه‌کانم له نیو گۆره‌کانیانه‌وه بیدار کردبیته‌وه. به ترستیکی بئقه‌وام راپه‌پیم و له‌سه‌ر پینه‌کانم وه‌ستام و به‌ره‌و باخچه‌که رامکرد. له‌و تارکییه‌دا له‌هه‌شارگه‌یه‌ک ده‌گه‌رام، وه‌لی له‌وی شتیکی کتوپری ناخۆش چاوه‌پێی ده‌کردم.

“هه‌ی بچکۆلی گیل، که‌واته تو لیره‌یت، چیشتلینه‌ره‌که هاواری کرد و گسکه‌که‌ی ده‌ستی راده‌وه‌شانند و به‌ره‌و رووم ده‌هات: کورم، تو کیشته‌ت ناوه‌ته‌وه، کیشه‌یه‌کی گه‌وره.”

لابه‌لا ده‌ره‌پیم و دواچار توانیم خۆم له گسکه‌که لابده‌م.

چیشتلینه‌ره‌که به هه‌ناسه‌برکێوه بانگی کردم: “بۆ ئیره وه‌ره، ئه‌گینا هه‌ردوو لاقت ده‌شکینم.”

وه‌لی نه‌چووم و وه‌ک تیر بۆ ده‌ره‌وه‌ی باخه‌که ده‌ره‌پیم. له‌و ده‌مه‌دا پوخساری شه‌مسی ته‌وریزی له به‌رچاوم ده‌دره‌وشایه‌وه، به دریزی ئه‌و پیگه پیناوپینچه‌ی که ته‌کیکه‌ی به پیگه سه‌ره‌کیه‌که‌وه ده‌به‌سته‌وه، هه‌ر رامکرد و رامکرد. تهنانهت دوا‌ی ئه‌وه‌ی زۆر دووریش که‌وتبوومه‌وه، له راکردن نه‌که‌وتم. دلم به توندی لی‌ی ده‌دا و گه‌رووم وشک بووبوو. هه‌ر رامده‌کرد تا هه‌ستم به شلیوونی چۆکه‌کانم کرد، ئیدی توانای پۆیشتم نه‌ما.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۲۱ ئايارى ۲۰۰۸

بەھيانىي پۇژى دواتر دەيفىد زوو بۇ مال گەپايەوۋە و ئامادەى شەپ و دەمەقالى بوو، بەلام سەيرى كرد ئىيلا لەنتو جىگەكەيدا لە پرخەى خەودايە و دەستنوسى پۇمانى (كفرى شىرىن) لە باوۋەشىدايە و پەرداخى بەتالى شەراب بە تەنىشتىيەوۋە دانراوۋە. بەرەو لاي پۇيشت تا دۇنيا بىت كە بە پەتۇ بچوۋكەكەى خۇى باش داپۇشىوۋە، بەلام زوو نيازەكەى گۇپى.

دواى دە خولەك ئىيلا لە خەو رابوو. كاتى گۇپى لى بوو لەسەر شۇركەكە خۇى دەشوات، سەرى سورما. ھەرچەندە ئەو لەگەل ئافرەتانى تردا سەرجىپى دەكرد و پوونىش بوو لەگەلىاندا شەوى بەسەر دەبىرد، بەلام لەسەر شۇركى مالەكەى خۇيدا نەبوايە، خۇى نەدەشت. كە دەيفىد لە خۇشتن بووۋەوۋە و بۇ ژوورەكە گەپايەوۋە، ئىيلا خۇى كرده خەوتوو تا لە چەندوچوونى نەھاتنەوۋەكەى خۇى دووربگرىت.

دواى سەعاتىك كەمتر، شووۋەكەى و ھەردوو مندالەكەى پۇيشتن و ئىيلا بە تەنھا لە ناندىنەكە دانىشت. وا دياربوو كە ژيان گەپراوۋەتەوۋە دۇخى ئاسايى خۇى. ئىيلا ئەو كىتپى چىشتلىتەنەى كردهوۋە كە بە لايەوۋە پەسند بوو (چۇن ھونەرى چىشتلىتان ئاسان و لەزەتەخس دەكەيت؟)، دواى ئەوۋەى لە چەند بابەتىكى ھەلبۇزاردەى كۆلىيەوۋە، خواردنىكى ھەلبۇزارد كە ئامادەكردنى ھەندى قورس بوو، بۇيە ھەموو دواينىوۋەپۇكە پىوۋەى مژوول بوو.

شۇرباى گۇيكە ماسى لەگەل زەغفەران، گۇيزى ھندى، پرتەقالى جنراو و قارچك، گژوگىياى تازە، پەنيرى پۇزمارى، فاسۇلىياى سەوز، سىر و لىمۇى

تیکه لکراو و زهلاته‌ی که له‌رم، ئینجا دهرباره‌ی شیرینی برپاری دا: کیکێ شکولاته.

چهند هۆکاریک هه‌بوون وایان له ئیلا ده‌کرد که هه‌ز له چیشتلینان بکات، چونکه هه‌زه‌که‌ی هه‌ر ئه‌وه نه‌بوو له چهند که‌ره‌سه‌یه‌کی ئاسایی ژه‌مه‌خۆراکیکی به‌له‌زه‌ت ئاماده بکات و دلێ خۆش بێت و هه‌ست به خۆشحالی بکات، به‌لکو کاره‌که هه‌ستیکی سه‌یری ده‌خسته دلێیه‌وه، له‌وه‌ش گرینگتر خۆی چیژی له چیشتلینان ده‌بینی، چونکه وه‌ک ئه‌وه‌ی مه‌ژگی ئارام بکاته‌وه، هه‌زی لێ ده‌کرد و داهینانی تیدا ده‌کرد. له ژیانیدا نان‌دین تا‌قه شوینیک بوو که له سایه‌یدا ده‌یتوانی له هه‌موو دنیای ده‌ره‌وه خۆی دووربگریت و له ناوه‌وه‌یدا ره‌وتی رۆژگار بووه‌ستینیت. به خۆی ده‌وت ره‌نگه سینکس هه‌مان کاریگه‌ری له‌سه‌ر هه‌ندێ که‌س هه‌بیت، وه‌لێ ئه‌وه هه‌میشه پێویستی به دوو که‌س هه‌یه، که‌چی چیشتلینان هه‌موو ئه‌وه‌ی بنیاده‌م ئاتاجیتی کات و بایه‌خدان و کرپینی کۆمه‌لێ که‌ره‌سه‌ی لای به‌قاله.

ئهو که‌سانه‌ی له ته‌له‌فزیۆن به‌رنامه پێشکه‌ش ده‌که‌ن ئاماژه به‌وه ده‌ده‌ن که چیشتلینان به‌نده به سه‌رووش و په‌سه‌نایه‌تی و داهینانه‌وه. وشه‌ی دل‌خوازیشیان (ئه‌زموون)ه. لێ ئیلا له‌گه‌ل ئه‌و بۆچوونه نه‌بوو. بۆچی (ئه‌زموون) بۆ زانا‌کان و هونه‌رمه‌نده‌کان جێ ناهێلرێ! ئاخ‌ر چیشتلینان په‌یوه‌ندی به شته‌ بنه‌ره‌تیه‌کان و ره‌چاوکردنی مۆچیاریه‌کان و حکمه‌تی سه‌رده‌مه‌کانه‌وه هه‌یه. ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر تو پێویسته بیکه‌یت په‌یره‌وکردنی دابه‌ په‌سه‌نه‌کان و به‌کاره‌یتانیانه، نه‌ک ئه‌زموونکردنیان، چونکه سه‌رچاوه‌ی لێهاتووبی له چیشتلیناندا دابونه‌ریته‌کانه. هه‌رچه‌نده سه‌رده‌می نوێ به‌های ئه‌م شتانه‌ی که‌م کردووه‌ته‌وه، به‌لام زیانیکیش له‌وه‌دا نییه که بنیاده‌م له خواردن چیکردندا کۆنه‌خواز بێت.

هه‌روه‌ها ئیلا رۆژانه گه‌شه‌ی به‌ کاره‌ دووباره‌بووه‌کانی ده‌دا. له به‌یانی هه‌موو رۆژیکدا، تا راده‌یه‌ک له هه‌مان کاتدا، ئه‌ندامانی خه‌زانه‌که‌ی قاره‌وته‌ی ده‌که‌ن، له پشووی کۆتایی هه‌فته‌دا بۆ هه‌مان مه‌له‌بندی بازا‌کردن ده‌پۆن، له په‌که‌م رۆژی په‌که‌شه‌ممه‌ی هه‌موو مانگی‌دا بۆ شیوکردن دراوسێکانیان داوه‌ت ده‌که‌ن. له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ده‌یفید مژوولی کاره‌که‌ی بوو و کاتی به‌ده‌سته‌وه نه‌بوو،

ئىدى بەرپرسىيارىتى ماله كه كه وتبووه ئەستوى ئىلا: مشوورخواردن و سەرپەرشتىکردنى دارايى مال، دووباره دەستپىداھىتان و رېكخستنى كه لوپه له كان، چوونه بازار و دابىنکردنى پىويستىيەكانى ماله كه، رېكخستنى چەند خستەيەك بۆ مندالەكان و يارمەتيدانىان له ئەركەكانى قوتابخانەياندا و شتى تر. له رۆژانى پىنجشەمووه كاندا بۆ (يانەى تىكەلكردنى خواردنەكان) دەچوو، لەوئ ئەندامانى يانەكە قاپەخواردنى چەندىن ولاتيان تىكەل دەکرد و بە بهارات و پىكەتەى نوئ شىوازە كۆنەكانيان تازە دەكردهوه. ھەموو رۆژانى ھەينىيەك لە بازارى جوتيارەكاندا چەند سەعاتىكى بەسەردەبرد و دەربارەى بەروبوومەكانيان لەگەلياندا قسەى دەکرد و دىقەتى ئەو دەرمانەى دەدا كه خۆشاوى قوخی كەمشەكرىان تىدا بوو، يان باشترىن شىوازى لىنانى قارچكى پۆرتابىلاى قەوارە بچووكى بۆ كرىارىك رافە دەکرد. كه بەرەو مال دەرۆيشتەوه لە رىزە دوكانىك ئەوہى بەرچاوى كەوتبا دەيكرى.

لە ئىوارەى رۆژانى شەممەدا، دەيفىد لەگەل خويدا ئىلاى بۆ چىشخانەيەك دەبرد (تايلاندى بوايە يان ژاپونى)، گەر ماندوو يان سەرخۆش نەبوونايە، يان سەرودليان خۆش بوايە، ئەوا كه بۆ مال دەگەرانهوه، پىكەوه جوت دەبوون. ماچوموچى كورت و خىرا، جوولەى ناسكى لە سۆزەوه ھەلقولاو پتر لە ئەفین. دەمى بوو گرى جوتبوونيان تىدا كورژابووهوه. چەندىن ھەفتە تىدەپەرى بى ئەوہى توخنى يەكتر بکەون. سەير لەوہدا بوو ئىلا سەرچىيى بە شتىكى گرىنگ دەزانى، وەلى ئەمىستا دواى ئەوہى ئەلھاي كزبووبوو، ھەستى بە ئاسوودەيى دەکرد و پىي وابوو كه خەرىكە رەھا دەبىت. بە شىوہەيەكى گشتى دەربارەى ئەو بىرۆكەيەى كه ژن و مىزدىك ماوہەيەكى زۆر بەسەر ژن و مىزدايەتییاندا تىپەرى بىت، ئىدى وردەوردە جۆشى سروشتى لەدەست دەدەن، شىوازى پىكەوہژيان و پەيوەندىيەكى پر لە دلىايى و جىگىرى جىگەى دەگرىتەوه، ئاواش ھەستى بە قايلبوونىك دەکرد.

تاقە كىشەيەك ئەوہبوو كه دەيفىد وەك لەگەل ژنەكەيدا وازى لە سەرچىيى ھىتابوو، وەك دىكە لە دەرەوہ وازى نەھىتابوو، ئەمىش راستەوخۆ بە روويدا نەدەدا، بەلكو گومانەكانىشى دەرئەدەخست. جا لەبەر ئەوہى كەسىك لە ھاوړى نزيكەكانيان بە نىوانيانى نەدەزانى، ھىچ واتەوات و شتىكى

ئابړووبه رانه پرووی نه دابوو، هیچ شتی نه بوو که زمانه کان بیتته گو، ئەمه ش شته که ی بو ئاسان کردبوو که خووی به بیتاگا پیشان بدات. نه یده زانی شوو که ی به وای په یوه نندیه کانیه وه له گهل ئافره تانی تر دا چون کاری خووی ده کات، به تایبه تی له گهل ئافره ته جحیله یاریده دهره کانیدا، به لام پیاو ه شته که ی به هیوری و لیژانییه وه ده کرد. جا له بهر ئه وه ی خیا نه تکر د نیش بو نی هیه و بهم ئاوه ایه ئیلا زور شتی ده زانی.

گهر ریزه پروو دویک قه و مابان، له توانای ئیلا دا نه بوو که بزانی ت کامیان یه که م جار پروویدا وه و کامه یان دوی ئه وه پروویدا وه. ئایا هویه که ی ئه وه بوو که میزده که ی غایه نه تی لینده کرد؟ یان به ئاوه ژووه وه بوو؟ ئایا یه که م جار ده یقید غایه نه تی لیکرد، ئینجا ئه می ش جهسته ی خووی فه رامؤشکرد و ئاره زووی جووتبوونی له ده ست دا؟

له هه ردوو باردا شته که وه ک خووی مایه وه: ئیدی پرووناکی له نئوانیاندا نه مابوو، ئه و پرووناکییه ی که یارمه تی ده دان له ئاوی ژن و میزدا یه تییه کی نادیاردا مه له بکه ن و ته نانه ت دوی خسته وه ی سن مندال و تییه پینی بیست سال، له سه ر ئاره زووه سه ر ئاوکه تووه کانیا ن بمیتنه وه.

له ماوه ی سئ سه عاتی دوا ییدا بیرو که کان له مه ژگیدا پینکا ده هاتن، له کاتینکا دهسته کانی شله ژابوون، ته ماته ی قازقاژ کرد و سیره که ی جنی و پیازه که ی سوور کرده وه و زه لاته که ی ئاماده کرد و پرته قالی پاککرد. به گویره ی ئه و ئاموژگاریه زی پینه ی که دایکی ده یقید له کاتی ده زگیرانیاندا کردبووی، بو نان دروستکردن هه ویری شینلا (هیچ شتی ئه وهنده ی بو نی نانی گهرمه ته نووری تازه، مال به بیری پیاو ناهینیتته وه)، پوژی ئه مه ی پی گوتبوو (قه ت بوخوت نان مه کره، ئازیزم خوت دروستی بکه، کاریگه رییه کی سه یری ده بیت).

ئیلا هه موو دوا ینیوه رو که کاری کرد، میزکی نایابی ئاماده کرد و له جی هه ر که سیک وه ک یه ک به رکوشی دانا، هه روه ها مومی بو ندار و چه پکی گولی زه رد و پرته قالی دره وشاوه ی دانا که تا راده یه ک له ده سترکد ده چوو. وه ک دوا چاوپیندا خشاندن چه ند پارچه دهسته سړیکی بریقه داری بو زیادکرد. که

ته‌واو بوو، میزی نانخواردنه که له و میزانه ده‌چوو که له ماله ریکوپیکه‌کاندا له
گوفاره‌کاندا ده‌بیرئ.

ماندوو بوو، به‌لام قایل بوو، ته‌له‌فزیونی ناندینه‌که‌ی کرده‌وه و گویی له
هه‌واله ناو‌خوییه‌کان گرت: کچیکی پسپور و گنج له شوقه‌که‌ی خوی به‌ر
چه‌قو درا، به‌وای شوورتیکی کاره‌باره له یه‌کئی له نه‌خوش‌خانه‌کان
ئاگرکه‌وته‌وه، به‌تومه‌تی به‌ئه‌نقه‌ست تیکدانی که‌لوپهل، چوار قوتایی قونافی
دواناوه‌ندی ده‌ستگیر کران. هه‌واله‌کانی بیست و دهرباره‌ی ئه‌و مه‌ترسییه
بیکوتاییانه‌ی پرویان کردوو ته‌جیهان، سه‌ری بادا. ئاخ‌ر چو‌ن بتوانیت
که‌سانیکی وه‌ک عه‌زیز. ز. زا‌ه‌ارا بدوزیته‌وه که‌ ئه‌و ئاره‌زوو و بویرییه‌ی تیدا
بیت بۆ شوینه که‌م پیشکه‌وتوو‌ه‌کانی سه‌ر گوی زه‌وی سه‌فه‌ر بکه‌ن، له
کاتیکدا ده‌وروبه‌ری ئه‌مریکا ئارامی و ئاسایشی تیدا نییه؟

ئیلا وای بینی ئه‌وه‌ی جیگه‌ی سه‌رلینشوانه ئه‌وه‌یه له دنیا‌یه‌کی ئالوزدا
ناکرئ چاوه‌رپی ئه‌وه بکه‌یت که بتوانئ خه‌لکی به‌ره‌و ماله‌کانیان
بگیردرینه‌وه، دیاره‌ کاریگه‌رییه‌که‌ی له‌سه‌ر که‌سیکی وه‌ک عه‌زیز که‌ سه‌رووش
له سه‌رکیشیی سه‌فه‌ری به‌ره‌و دوور و ریگه نه‌کو‌تراوه‌کان وه‌رده‌گریت،
جیاوازه.

خیزانه‌که‌ی پو‌بنشتاین به‌ ده‌وری میزیکی نمونه‌بیدا دانیشن، تا له
سه‌عات هه‌وت و نیوی ئیواره‌دا وینه بگرن. مؤمه دایساوه‌کان شیوه‌یه‌کی
پیروزیان به‌ ژووری نانخواردنه‌که به‌خشیبوو، په‌نگه که‌سیکی نه‌ناس بیانی
بینایه وای به‌ خه‌یالدا هاتبا، که‌ ئه‌وان وه‌ک دووکه‌لیکی ته‌نک که به‌ هیواشی
له هه‌وادا ده‌تویته‌وه خیزانیکی نمونه‌یی و ناسک پیکدینن، ته‌نانه‌ت نه‌بوونی
جانی‌تیش وینه‌که‌ی نه‌شیتواندبوو. نانیان خوارد و ئورلی و ئافی دهرباره‌ی ئه‌و
شتانه‌ی که‌ ئه‌و پو‌ژه له قوتابخانه پرویان دابوو، ده‌ستیان به‌ زوربلی کرد.
یه‌که‌مین جاربوو ئیلا هه‌ستی کرد لی‌یان رازییه، چونکه به‌ چه‌نه‌بازی و
ژاوه‌ژاوه‌که‌یان به‌سه‌ر ئه‌وه بیده‌نگییه قورسه‌دا زال بووبوون که به‌سه‌ر خوی
و شووه‌که‌یدا بالی کیشابوو.

ئیلا به‌تیل چاو سه‌یری ده‌یفیدی کرد که چه‌تاله‌که‌ی له پارچه قه‌رنابیتیک
ده‌چه‌قاند و به‌کاوه‌خۆ بۆ زاری ده‌بیرد و ده‌یجوو. نیگای به‌ره‌و هه‌ردوو لیه‌وه

تهنک و زهردهه لگه پراوه کانی و ددانه مرواریئاسا و سپیبه کانی شوپ کرده وه -
ئو زاره ی که باش دهیناسیت و ماچیشی کردوه. دهیقیدی هینایه بهرچاوی
خوی و ماچی ئافره تیکی تر دهکات. له بهر هر هویهک بوو ئو دژه ی که ئم
وینای کرد سکر تیره گه نجه که ی دهیقید نه بوو، به لکو کویبهک بوو له سوزان
ساراندون، به لام به سینگیکی گه وره تر و له ژیرکراسیکی ته نکدا به ئاشکرا و
به له خورازیبوونه وه مه که کانی ده رختبوو. پیلایوکی چه رمی پاژنه به رزی
دریژ و سووری له پی بوو که تا چۆکه کانی هاتبوو، به وای ئارایشی
زیاده پوه ده موچاوی ده بریقایه وه و پهنگی کۆلکه زیرینه ی ده نواند. ئیلا
دهیقیدی هینایه بهرچاوی خوی و به خیرایی و به هه لپه وه ئم ژنه ماچ
دهکات، به لام نهک وهک جوینی قه رنابینه که ی سهر میزی خیزانه که.

ههر له و شوینه دا و ته و او له و ساته دا کاتی ئیلا له کتیبی (هونه ری
چیشتلینانی ساده و ئاسان) خواردنی ئیواره ی دروست ده کرد، ئو ئافره ته ی
که میرده که ی تیکه لاوی بوو بوو، وینا کرد و شتیکی به خه یالدا هات. زور به
پوونی و ئارامیه وه تیگه یشت که له گه ل ئه وه ی که مئه زموون و شه رمنه،
پوژی دادیت که ده ست له هه موو شتی هه لده گریت: ناندینه که ی، سه گه که ی،
منداله کانی، دراوسیکانی، میرده که ی، کتیبه کانی چیشتلینان و رینماییه کانی
خواردن دروستکردن بق ماله که. ئیدی به ئاسانی به ره و ئو دنیا یه هه پپای
لیده کات که به رده وام شتی گرینگی تیدا پووده دات.

سەیدەكە

بەغدا، ۲۶ى كانوونى دووهم ۱۲۴۲

بەنيادەم كە بېتە ناو يەككى لە تەككى دەرويشەكان، ئەوا دەبى تۈاناي لە سەرۋوى تۈاناي شەمسى تەوريزىيەو بەت، وەلى وا نۆ مانگ رابرد و ئەو ھېشتا لە نۆماندايە.

سەرەتا پېم وا بوو لە ھەر ساتىكدا بېت شتومەكەكانى كۆدەكاتەو و دەپوات، ئاخىر ئەو پقى لە ژيانى پىكوپىك و وردەكارى بوو، سەرنجى ئەو ھەم دا كە نۆستن و رابواردن و خواردنى ژەمە خۇراكى پىكوپىك و جىبەجىكردى كارە دووبارەبووھەكانى وەك خەلكانى تر لە كاتى ديارىكراوى خۇيدا بۆ ئەو شتەگەلىكن مایەى بىزارىيەكى زۆرن. ئەو وا راھاتبوو بە تەنھا بە سەركىشى و ئازادى بفرىت. چەندىن جار پېم وا بوو كە ھەلدېت، بەلام بەقەد گەورەيى پىويستبوونى بە خەلۆت، بۆ دۆزىنەوھى ھاوھەكەى پىويستبوونەكەى گەورەتر بوو. شەمس پىي وا بوو كە من دەگەمە ئەو زانىارىيانەى كە ئەو ھەوھەيانە و ھەر دەبى پىي رابگەيەنم بۆ كوئى بروت و ئەو كەسە كىيە بۆ لای دەپوات. ھەر بەواى ئەم خوليايەشەو بوو لەتەككى مایەوھ.

لە ماوھى ئەو نۆ مانگەدا، لە نزىكەوھە چاودىترىم دەكرد و دەمپرسى ئاخۇ پۆژگار بۆ ئەو بە شىوھەيەكى جيا و خىراتر و زۆر تىژتر فەراھەم بووھ؟ ئاخىر ئەو شتەى دەرويشەكانى تر بە چەندىن مانگ و ھەندى جار چەندىن سال فىترى دەبوون، شەمس لە چەند ھەفتەيەكدا، بەلكو لە چەند پۆژىكدا فىترى دەبوو. بە وردى خۇى لە ھەر شتىكى نۆى و نااسايى ھەلدەقورتاند و چاودىترىكى وردەكارى سروشت بوو. پۆژانىكى زۆر دەمبىنى لە باخەكەدا دەوھەستا و بە سەرسامىيەوھە لە تەونى جالجالۆكە يان دلۆپە ئاونگى

دره‌شاوه‌ی سەر گولێکی پشکتووی شهو ورد ده‌بووه‌وه. بۆم ده‌رکه‌وت که بایه‌خ به‌ گه‌زنده و پووکه و گیانداران ده‌دات و له‌ کتیب و ده‌ستتوسه‌کان پتر سرووشی پیده‌به‌خشن. ئه‌و ده‌مه‌ی وام ده‌زانی که ئاره‌زووی خویندنه‌وه‌ی نه‌ماوه، که‌چی ده‌مبینی نوقمی نیتو خویندنه‌وه‌ی کتیبکی کۆن بووه.

پاشان چهند هه‌فته‌یه‌ک راده‌بورد نه‌ ده‌یخویندنه‌وه و نه‌ له‌ شتیکی ده‌کۆلییه‌وه.

که‌ ده‌رباره‌ی ئه‌وه لیم پرسی، وتی گه‌ره‌که بنیاده‌م بیرى خۆی تیر بکات، وه‌لێ ده‌بێ ئاگای له‌وه بێت گه‌ندهلێ نه‌کات. یه‌کێ له‌ ریساکان ده‌لێت: (هزر و خۆشه‌ویستی له‌ چهندین ره‌گه‌زی جیا پیکدیت. هزر بنیاده‌م به‌ چهندین کۆت به‌ند ده‌کات، به‌لام خۆشه‌ویستی هه‌موو کۆته‌کان ده‌شکینیت. هزر به‌رده‌وام سرکه و به‌ مۆچیاریه‌وه ده‌لێت: ئاگات له‌ به‌ده‌ستی بێت، له‌ کاتیکدا خۆشه‌ویستی ده‌لێت: گوێ مه‌ده‌ری بۆ ئه‌م سه‌رکیشیه هه‌نگاوین. هزر به‌ ئاسانی له‌ نیتو ناچیت، که‌چی خۆشه‌ویستی به‌ ئاسانی هه‌ر سه‌دینیت و له‌ خۆرا ده‌بێته داروپه‌ردووێکی به‌ سه‌ریه‌کدا که‌وتوو، به‌لام گه‌نجینه له‌ نیتو داروپه‌ردوودا ون ده‌بیت، دلێ شکاویش گه‌نجیان هه‌شارده‌دات).

تا پتر شاره‌زای ده‌بووم، پتر به‌ بویری و زیره‌کییه‌که‌ی سه‌رسام ده‌بووم، به‌لام گومانیشم له‌ روویه‌کی دیکه‌ی خه‌وشداری ره‌سه‌نایه‌تی لێهاتوویه بیهاتوکه‌ی شه‌مس ده‌کرد. ئاخ‌ر تا راده‌ی دل‌ره‌قی قسه‌له‌پوو و سه‌رپاست بوو، له‌ کاتیکدا من له‌ ته‌کیکه‌ی خومدا ده‌رویشه‌کانم فیری ئه‌وه کردبوو که ته‌ماشای خه‌وشی که‌سانی تر نه‌که‌ن، گه‌ر خه‌وشه‌کانیشیان بینی لێ بیوورن و چاوپۆشی لێ بکه‌ن، به‌لام شه‌مس به‌بێ تیبینی نه‌یده‌هیتشت هه‌له‌یه‌ک تپه‌ریت. هه‌ر گاوی هه‌له‌یه‌کی دیبا، ده‌سه‌بجی قسه‌ی ده‌رباره‌ ده‌کرد و قه‌ت له‌ بابه‌ته‌که‌دا پێچوپه‌نای نه‌ده‌کرد. راستگۆیه‌که‌ی که‌سانیکى تووره‌ ده‌کرد و هه‌ستیان به‌ سووکایه‌تی ده‌کرد، بۆیه‌ هه‌زی له‌ تووره‌کردنی خه‌لک بوو تا بزانیته‌ له‌ ساته‌کانی تووره‌بیدا چیان لێ ده‌رده‌که‌وێت.

هه‌سته‌م بوو ناچاری بکه‌یت کاریکى خواسابی بکات، چونکه‌ هه‌وسه‌له‌ی ئه‌م شتانه‌ی نه‌بوو، که‌ فیری هه‌ر شتی ده‌بوو، لێی سارده‌بووه‌وه. که

تووشی کارئیکی بیزارکه ر ده بوو، وهک پلینگى نئو قه فه ز نا ئومئیدی دایده گرت. گهر ده مودوو یهک بیزارى کردبا، یان که سئ سهرنجیکى گیلانه ی ده ربرپیا، ده سبه جئ هه لده ستا و جئى ده هیشت و کاتى خۆى به دلراگرتنى به فیرو نه ده دا. ئه و به هایانه ی که زۆربه ی خه لکى پاریزگارى ده که ن، وهک ئاسایش و ئاسووده یی و به خته وه رى، بۆ ئه و هیچیان نه ده به خشى. له په یقان زۆر به گومان بوو تا ئه و راده یه ی چه ندىن روژ تیده په پین وشه یه کى له زار ده رنه ده چوو، ئه مه ش ریسایه کى دیکه یه له ریساکانى: زۆربه ی کیشه کانى دنیا له هه له ی زمانه وانى و له به دحالیوونیکى ساده وه سه ره لده دن. قهت وشه کان به واتا ئاشکراکه یان وه رمه گره. کاتى بازنه ی خۆشه ویستى قورس و سه خت ده بیت، زمانى ده ربرپینه که یشى به سه رده چیت، چونکه ئه و شته ی به په یقان ده رنابردرى، ته نها بیته نگى ده ره قه تى دیت.

تا ده هات پتر بۆى په ژاره ده بووم. له ناخه وه هه ستم ده کرد ئه و که سیکه به گریکی توند ده سووتیت و رهنگه خۆى بخاته مه ترسییه وه.

له دواقوناغدا چاره نووسمان ده که ویته ده ست ئه و خودایه ی که هه ر خۆى ده زانیت هه ر یه کى له ئیمه چۆن و که ی ئه م دنیا به جیده هیلیت. بریارم دا تا له توانامدا هه یه زیاتر شه مس ئارام و له سه رخۆ بکه م و به گویره ی تواناش له سه ر شیوازی ژیانیکى دلنیا تر رایبه ینم. پیم وا بوو سه رده که وم، وه لى که زستان داها ت، په یکیک په یدا بوو و نامه یه کى له دووره وه هینابوو. ئه م نامه یه هه موو شتیکى گوړى.

نامه‌که

له قه‌سه‌رییه‌وه بۆ به‌غدا، خاکه‌لیوه‌ی ۱۲۴۲

به‌ناوی خودا که ده‌هنده و دلوقانه

برای نازیم باوه‌زهمان

سلواتان لی بیت و به‌زه‌یی و فه‌پی خوداتان به‌سه‌ردا برژیت

ماوه‌یه‌کی زۆر به‌سه‌ر دوا دیدارماندا تپه‌ریوه، نزاده‌که‌م کاتی ئەم نامه‌یه‌ت پنده‌گات باش بیت. ده‌بارهی ئەو خانه‌قایه‌ی که له ده‌وروبه‌ری به‌غدا کردووته‌وه و تپیدا ده‌رویشه‌کان فه‌ری حکمه‌ت و خۆشه‌ویستی خودا ده‌که‌یت، هه‌ندێ شتی نایابم بیستووه. ئەم نامه‌یه‌ت به‌ نه‌ینی بۆ ده‌نوسم تا له‌باره‌ی شتی‌که‌وه که بیرکردنه‌وه‌می مژوول کردووه، بۆچوونت بزانی. رێگه‌م بده با له نووکه‌وه ده‌ست پێیکه‌م.

وه‌ک ده‌زانیت، سولتانی کۆچکردوو (عه‌لانه‌دین که‌یقوباد) پیاویکی بیوتینه بوو و له کاتی ته‌نگ‌ژه‌کاندا له رابه‌رایه‌تیکردندا لیهاتوو بوو. خه‌ونی به‌وه‌وه ده‌بینی که شاریک دروست بکات شاعیران و پیشه‌وه‌ران و فه‌یله‌سووفه‌کان به ناشتی کاری تپدا بکه‌ن. خه‌ونیک بوو به‌وای ئاژاوه و جه‌نگه‌کانی جیهان، به تایبه‌تی به‌وای هه‌ترشی دووسه‌ره‌ی مه‌غوله‌کان و خاچه‌رسته‌کانه‌وه. زۆر که‌س پێیان وا بوو نایه‌ته‌دی. ئیمه‌ هه‌موو ئەوانه‌مان دی، که کریستیان موسلمانان ده‌کوشت، کریستیان کریستیانان ده‌کوشت، موسلمان موسلمانان ده‌کوشت. ئاییندار و تیره و هۆز، ته‌نانه‌ت برا دژی برا ده‌جه‌نگان، به‌لام که‌یقوباد رابه‌ریکی باوه‌رپه‌خۆبوو بوو، ئەوه بوو - یه‌که‌م شوینی دوا نیشتنه‌وه‌ی توفانی گه‌وره - بۆ هه‌ینانه‌دیی خه‌ونه‌مه‌زنه‌که‌ی، شاری قونیای هه‌لبژارد.

ئەمىستا لە قۇنيا زانايەك دەژى، رەنگە ناوئىشيت بىستىت، ناوى مەولانا جەلالەدینە، بەلام بەزۆرى بە رۆمى دەناسرئ. شانازى ئوھەم پى برا چاوم پى بکەوئیت، نەك ھەر ئوھە، بەلكو شانازى ئوھەشم بەرکەوت كە لەگەلیدا بخوئىنم، يەكەم جار ھەك مامۇستايەكى، ئىنجا دواى كۆچى دواى باوكى ھەك مامۇستا و مۆچيارى ئو، دواى سالاننىكىش ھەك قوتابىيەكى ئو. بەلى ھاوپىم، بووم بە قوتابىي قوتابىيەكەم. لەبەر ئوھەى رۆمى يەكجار بەھرەدار و بەحىكەت بو، ئىدى من شتىكم پى نەمابوو فىرى بکەم، دەستم بەوھە کرد لەوھە فىرىم. باوكىشى زانايەكى ناودار بو، بەلام رۆمى تايبەتمەندىيەكى ھەبوو زۆر بە دەگمەن لە زاناياندا ھەيە، ھەك: تواناى قولبوونوھەى زۆر توئىكى ئابىن و دەرھىتانی گەوھەرە جىھانى و ھەتاهەتايبەكەى.

دەمھەوئى بزائىت كە ئەمە تەنھا بۆچوونى تايبەتى خۆم نىيە. كاتى رۆمى لائو چاوى بە (شىخ فەرىدەدەن عەتارى سۆفى) پايەدار كەوت، كە كارى وردەوالەفرۆشى دەکرد، دەرمانى مىللى و بەھارات و عەترى دەفرۆشت، عەتار لەبارەى ئوھەوھە گوتى: (ئەم لاوھە لە دلى عەشقدا دەرگايەك دەكاتەوھە و ناگرىك لە دلى ھەموو سۆفىيە عاشقەكان دادەگىرسىتت). رۆژىكىان ئىبن عەرەبى فەیلەسوفى ديار و نووسەر و سۆفى ناسراو، كاتى رۆمى لائو بىنى بەدواى باوكىدا دەپۆئىشت، گوتى: (پەنا بە خودا، ئوقيانووسىك بەدواى دەرياچەكەدا رى دەكات).

رۆمى ھىشتا لە تەمەنى بىستوچار سالىدا بو، بوو بە رابەرىكى رۆحى. بەلام ئەمىرۆ دواى تىپەرىنى سىانزە سال، دانىشتوانى قۇنيا بە پىشەنگى خۇيانى دەزانن. ھەموو رۆژىكى ھەينى لە سەرتاسەرى ناوچەكەوھە خەلكى بۆ بىستى و تارەكانى رۆو لەو شارە دەكەن. لە بوارى زانستە ئىسلامىيەكان و فەلسەفە و لاھوت و ئاسمانناسى و مېژوو و كىمىيا و جەبىردا دەستپۆئىشتووھە. دەوترئ ئىستا پتر لە دە ھەزار مريدى ھەيە. مريدەكانى بە ھەموو وتەكانىيەوھە وابەستەن و واى دەبىنن گەر لە مېژوو جىھانىش گۆران دروست نەكات، ئەوا لە مېژوو ئىسلامدا گۆرانكارى دروست دەكات.

بەش بە حالى خۆمىش ھەمىشە رۆمى ھەك كورپىكى خۆم تەماشا دەكەم، ئاخىر بەلئىنم بە باوكە كۆچكردووھەكى دا كە بەردەوام چاوم لىنى بىت.

ئەمىستا بەسالدا چووم و خەرىكە لە دواين پوژەكانى تەمەنم نزيك دەبمەو،
بە پەرۆشەو دەمەهەوئ بکەوئتە دەستىكى متمانەپىنکراوہو.

ھەر وەك دەبىنيت، سەربارى سەركەوتن و بالايىبەكەى، كەچى پۆمى
چەند جارىك بەرباى گوئى داوم كە لە دلەوہ لە خۆى قايل نىيە، چونكە لە
ژيانيدا شتىكى ناتەواوہ - ئەوئش بۆشايىبەكە نە خىزانەكەى و نە مرىدەكانى
دەتوانن پرى بکەنەوہ. جارىكيان پىم گوت، ھەرچەندە ھىشتا كەمئەزمونە و
ھىشتا نەسووتاوئشە، وەلى كاسەكەى سەرپىژ پىر بوو، لەگەل ئەوہشدا
گەرەكە دەرگاى پۆحى خۆى بکاتەوہ تا ئاوى خۆشەوئستى بەرەو ناوہوہ و
بەرەو دەرەوہ ھەلبقوئت. كە لئى پرسىم ئەوہ چۆن پىنك دىت؟ پىم وت كە
ئەو ھەوہجەى ھاوہلئىك، ھاوئىبەكەى ھاوسەفەرە، ھەرەوہا فەرموودەبەكەى
پىفەمبەرم ھىنايەوہ يادى، (بىروادار ئاوتەى بىروادارە).

گەر بابەتەكە دووبارە نەوورووژئىنرايەتەوہ، لەوہبوو بەتەواوى لەبىرم
بچوايەتەوہ، بەلام كاتى قونىام جىھىشت، پۆمى بۆ لام ھات و دەربارەى
خەونىك پرسىبارى لئىكردم كە گوئا بەردەوام دەبىنيت و تەنگەتاوى دەكات.
پىمى گوتم لە خەونەكەيدا مەنى كەسىك دەكات كە لە خاكىكى دوور لە
شارىكى گەرە و پىر لە خەلك دەژى. لەوئ پەفەكان عەرەبىن و كاتى
پوژاوبوونى دلگىرە، كرمى ئاورىشم لەسەر گەلاى دارتوو لەنىو قوزاخەى
نادياردا چاوہرئى پىنگەئىشتن دەكات. ئىنجا خۆى لە ھەوشەى مالەكەى خۇيدا
بىنىوہ لە نزيك بىرىك دانىشتووہ و فانوسىكى بە دەستەوہ بووہ و گرياوہ.

سەرەتا نەمزانى خەونە تەرتەووہرتەكانى ئاماژە بۆچى دەكەن. خەونەكانى
دىار نەبوون، وەلى دواى ئەوہ، پوژىكيان ملپىچىكى ئاورىشم بە دىبارى
پىنگەئىشت، ئىدى وەلامەكە و مەتەلەكەم ھەلئىنا. بىرم كەوتەوہ كە من چەند
ھەزم لە ئاورىشم و كرمى ئاورىشم بووہ. ئەو شتە نايابانەى كە بىستبووم،
دەربارەى ئەو (شئواز)ەى كە تۆ پەپرەوى دەكەيت، ھاتەوہ ياد. بىرم كەردەوہ
كە ئەو شوئىنەى پۆمى لە خەونەكانيدا دىوئىتى، جگە لەو تەكىتى دەرئىشانەى
كە تۆ داتمەزاندووہ، ھىچ شوئىنكى تر نىيە. ھۆ براكەم، بە كورتى دەپرسم
ئايا ھاوہلەكەى پۆمى لە سىبەرى تەكىكەى تۇدا دەژى؟ ھەر ئەمەش واى
لئىكردم ئەم نامەيەت بۆ بنووسم.

نازانم ئاخۇ ئەو كەسە لە تەككەي تۆيە يان نا. گەر وايە، ئەوا من شتەكە
 بۇ تۇ جىدەھىلم تا ئەو چارەنوووسەي پىن رابگەيەنيت كە چاوەرپى دەكات، گەر
 منيش و توش لە تواناماندا بيت بيبىنە يارمەتيدەرىك بۇ پىكگەياندىنى دوو
 رووبار تا برژينه نيو ئوقيانووسى عەشقى خودايى و يەك دەراوى ئاو
 پىكبنن، گەر توانيمان يارمەتیی دوو ھاوړپى باش بدەين كە لە ھاوړپيانى
 خودان، تا بەيەك بگەن، وا دەزانم كە فەرى خودام بەسەردا بارىو.

بەلام شتى ھەيە ناييت لە يادت بچيت، رەنگە رۆمى پياويكى كاريگەر بيت
 و لای زۆر كەس خوشەويست و بەرپيز بيت، ئەمەش وا ناگەيەنيت كە ناحەزى
 نيبە، بىگومان ناحەز و تانەلیدەرى ھەيە، ھەرۋەھا ئەم پىكەو ھە جۆشسەندەنە
 رەنگە توورپەي و بەرھەلستى لى بکەوئتەو ھە و ببيتە مايەي جۆرە ناکۆكيەك
 و ئيمە بە باشى لىتى تينەگەين و رەنگە لە سەرۋوى تىگەيشتنى ئيمەشەو
 بيت، ھەرۋەھا ئەو جۆشسەندەنى لەگەل ھاوہلەكەيدا لەوہيە لە چوارچىوہى
 خىزانەكەي و دەوروبەرى خۆيدا ببيتە مايەي كيشە، چونكە ئەو كەسەي كە بە
 ئاشكرا خۆشى دەوى و خەلكىكى زۆر پىنى سەرسام دەبن و پىزى دەگرن،
 بىگومان دەبيتە مايەي وروژاندنى ئىرەيى و رقى كەسانى دىكە.

رەنگە ھەموو ئەوانە ھاوہلەكەي رۆمى تووشى مەترسىيەك بگەن و كەس
 پەي بەو مەترسىيە نەبات. براكەم، بە واتايەكى تر، رەنگە ئەو كەسەي كە تۇ
 بۇ قونیا دەينىزيت جاريكى تر نەتوانيت بگەرپتەو، بۆيە پيش ئەوہى برپار
 بدەيت و ئەم نامەيە بۇ ھاوہلەكەي رۆمى ئاشكرا بگەيت، داوات لىدەكەم كە بۇ
 بىرکردنەو لەم مەسەلەيە ماوہيەكى زۆرتەر تەرخان بگەيت.

ئەفسووس من تۆم خستە دۇخىكى قورسەو، وەلى وەك ھەردووكمان
 دەزانين، خودا داواي شتىك لە كەسىك ناكات كە لەتواناي خۆي بەدەر بيت.
 چاوەرپى وەلامت دەكەم. دلنيام ئەنجامەكە ھەرچىيەك بيت، تۇ ھەنگاوى
 دروست بەرەو ئاراستەي دروست دەنيت.

داوا لە خودا دەكەم كە رووناكى و تيشكى باوہر لە خۆت و
 دەرويشەكانت نەبريت.

سەيد

سەعيد بورھانەدين

شهمس

به‌غدا، ۱۸ ی کانونی به‌کەم ۱۲۴۳

به‌ناو به‌فره چون خوری هه‌لاجیکراوه‌که‌وه و ریچکه به‌فرگرتوو‌ه‌کانه‌وه، له دووره‌وه په‌یکتک ده‌رکه‌وت. وتی که له قه‌یسه‌ریبه‌وه هاتوو، به‌مه واته‌واتیک که‌وته نیو ده‌رویشه‌کانه‌وه، چونکه ده‌یانزانی له‌م کاته‌ی سالدا میوان له تری‌ی شیرینی هاوین ده‌گمه‌نتره. ئاخ‌ر به‌م به‌فر و زریان‌ه هاتنی په‌یکتک به‌خۆ و به‌نامه‌یه‌کی به‌په‌له‌وه به‌کئ له‌م دوو شته ده‌گه‌یه‌نیت: یان شتی پرویداوه، یان شتیکی گرینگ خه‌ریکه پرووبدات.

گه‌یشتنی ته‌ته‌ره‌که وای له ده‌رویشه‌کانی ته‌کیکه کرد که بی‌نه زمان، چونکه هه‌موویان په‌روشی زانی‌نی نیوه‌پۆکی ئه‌و نامه‌یه بوون که درایه ده‌ست سه‌یده‌وه، سه‌یدیش خۆی له‌عه‌بای نه‌پتیبه‌کانی پینچابوو و هه‌یج ئاماژه‌یه‌کی بۆ نیوه‌پۆکه‌کی نه‌ده‌کرد. به‌سوخته‌سارد و لاملیبه‌که‌یه‌وه و به‌خۆپاریزیبه تونده‌که‌یه‌وه، چه‌ند پۆژی هه‌ر وا مایه‌وه و سیمای پیاویکی پتوه دیاربوو، که به‌ویژدانی خه‌بات ده‌کات و بۆ گه‌یشتن به‌بریاریکی دروست زه‌حمه‌ت ده‌کیشیت.

له‌و ماوه‌یه‌دا خۆه‌لقورتان نه‌بوو که پالی پتوه‌ده‌نام چاو بخه‌مه سه‌ر باوه‌زه‌مان، به‌لکو له‌ناخه‌وه هه‌ستم ده‌کرد نامه‌که تایبه‌ته به‌من، به‌لام نه‌مه‌زانی چۆنه. چه‌ند پۆژیکم به‌ته‌نها و به‌خه‌له‌وتی له‌ژووری نوێژکردن به‌سه‌ر برد و هه‌ر نه‌وه‌دونۆ ناوه‌جوانه‌کانی خودام ده‌وته‌وه تا ریتناییم بکن. له‌هه‌موو جاریکدا ناوی (جبار)م ده‌هاته پیتش که جگه له‌ده‌سه‌لاتی خۆی، هه‌یج شتی پینکایه‌ت.

له پوڙه‌کانی دواتردا، ئه‌و دهمه‌ی دهر‌ویشه‌کان خه‌ریکی واته‌وات بوون، من به‌ته‌ن‌ها له‌باخه‌که‌دا کاتم به‌سه‌ر ده‌برد و له‌دایکه‌سروشته‌که‌مان رامابووم که‌ئیتسا له‌ژیر پو‌شاکینکی قورسی به‌فردا بوو. دوا‌ی چه‌ند پو‌ژئ گویمان له‌زه‌نگه‌مسینه‌که‌بوو که‌له‌ناندینه‌که‌به‌زنجیریکه‌وه‌ه‌لو‌اسرابوو، چه‌ند جارئ زرینگی لئوه‌هات، داوا‌ی کۆبوونه‌وه‌یه‌کی په‌له‌ی له‌هه‌موومان ده‌کرد. کاتئ چووینه‌ژووری سه‌ره‌کی ته‌کئ، هه‌موان ئاماده‌بووبوون، فه‌قئ تازه‌ده‌ستپیکردوو‌ه‌کان و موسسته‌عیده‌کان و دهر‌ویشه‌کان به‌بازنه‌یه‌کی فراوان دانیشتبوون، سه‌یدیش له‌ناوه‌راستی بازنه‌که‌دانیشتبوو و لئوه‌کانی هه‌لقراچابوون و چاوه‌کانی به‌قوولدا چوووبوون.

دوا‌ی ئه‌وه‌ی خۆی به‌ملا و به‌ولادا هیتا و برد، گوتی: 'به‌ناوی خودا، بیگومان له‌هۆی بانگکردنتان بۆ ئه‌م کۆبوونه‌وه‌یه‌ی ئه‌م‌په‌رۆ ده‌پرسن. ئه‌مه‌ده‌رباره‌ی ناوه‌پو‌کی ئه‌و نامه‌یه‌یه‌که‌پیم‌گه‌یشتوو. ئه‌وه‌گرینگ نییه‌له‌کوئیه‌هاتوو، به‌لام ئه‌وه‌به‌سه‌که‌ئو نامه‌یه‌بۆ‌بابه‌تینکی‌یه‌کجار‌گرینگ سه‌رنجی‌راکیشاوم.'

باوه‌زه‌مان که‌مه‌کئ وه‌ستا و بۆ‌ده‌ره‌وه‌ی په‌نجه‌ره‌که‌هه‌لیروانی. وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌ماوه‌ی ئه‌م چه‌ند پو‌ژه‌ی رابردوودا چه‌ند سالی‌ک به‌ته‌مه‌نتر بووبیت، شه‌که‌ت و لاواز و په‌نگ هه‌لبه‌زپکاو دیاربوو، به‌لام کاتئ له‌سه‌ر قسه‌کانی رو‌یشت، ده‌نگی به‌شئوه‌یه‌کی چاوه‌روانه‌کراو په‌ربوو له‌پیتمی سه‌نگینی.

'زانایه‌کی‌بالا له‌شاریکدا ده‌ژی که‌زۆر لئیره‌وه‌دوور نییه‌، له‌به‌کاره‌یتانی په‌یفان شاره‌زایه‌، به‌لام زۆر خوازه‌به‌کار ناهیتیت، چونکه‌شاعیر نییه‌. هه‌زاران که‌س خۆشیان ده‌وی و به‌مه‌زنی ده‌زانن و ریزی ده‌گرن و یه‌کجار پئی سه‌رسامن، وه‌لئ ئه‌و عاشق نییه‌، به‌هۆی چه‌ند شتیکه‌وه‌که‌له‌سه‌رووی تیگه‌یشتنی من و ئیوه‌شه‌وه‌یه‌، پئویسته‌یه‌کئ له‌ده‌رویشه‌کانی ته‌کیکه‌مان بۆ دیداری په‌روات و له‌گه‌لیدا بمیتیته‌وه‌.'

دل‌م له‌قه‌فه‌زه‌ی سینگدا گوشرا. هه‌ناسه‌م قه‌تیس بوو، زۆر قه‌تیس بوو. ئیدی له‌وه‌زیاترم له‌توانادا نه‌بوو ته‌ن‌ها ئه‌وه‌نه‌بیت یه‌کئ له‌پئساکان بیر خۆم بینمه‌وه‌که‌ده‌لئیت: ته‌نه‌ایی و خه‌لوه‌ت دوو شتی جیان. کاتئ به‌ته‌ن‌ها ده‌بیت، ئاسانه‌خۆت هه‌لبه‌خه‌له‌تینیت و وا بیر بکه‌یته‌وه‌که‌تو په‌نگه‌یه‌کی

راستت گرتوو، به لام خه لوته بۆ ئیمه له بارتره، چونکه وا دهگهیه نیت که تو تنها خۆتیت بێ ئه وهی ههست بکهیت ته نهایت. به لام له کوتاییدا باشتر وایه منهی که سێک بکهیت، که سێک وهک ئاوینه بێت بۆت. ئه وهت له یاد بێت، مه گهر له دلی که سێکی تر و خودای ناوه وهی خۆت زیاتر، ئیدی له وههولا ناتوانیت خۆت ببینیت.

سهید له سههه قسه کهی پۆیشت و گوتهی: لیره کۆمکردوو نه ته وه تا لیتان بپرسم ئایا کن له ئیوه ئاره زووی خۆبه خشیی ههیه که ئه م گه شته پۆحیه بکات؟ ده توانم یه کێک دیاری بکه م، به لام ئه مه ئه رکێک نییه له پوانگه ی ئه رکه وه ته ماشا بکری، چونکه تنها له پوانگه ی عه شق و به ناوی عه شقه وه نه بێت ناکری.

ده رویشکی گه نج بۆ قسه کردن داوای مۆله تی کرد و پرسیی: "گه وره مان، ئه و زانایه کتییه؟"

"جگه له وه که سه ی که دهیه وئ بۆ لای بپوات، ناتوانم ناوه که ی بۆ هه یج که سه ی ئاشکرا بکه م."

ئه وسا ژماره یه ک له ده رویشه کان به جۆشه وه ده ستیان به رز کرده وه، نو ده رویش بوون، منیش چومه پالیان و ژماره مان بوو به ده. باوه زه مان به ده ست ئاماژه ی کرد که چاوه رپئ بکه ین تا له قسه که ی ده بیته وه، گوتهی: "پیش ئه وه ی بپیار بدن، شتیکی دی ههیه پتویسته بیزانن."

ههروه ها سهید پینی راگه یان دین که سه فه ره که پره له ماندوو بوون و مه ترسیی زۆر، هه یج ده سه ته به ریک بۆ گه رانه وه ی ئه و که سه نییه که ده پوات. ئه وه بوو جگه له من هه موویان ده ستیان داگرت.

باوه زه مان هه ر له سه ره تا وه به رده وام راسته وخۆ ته ماشای چاوه کانی ده کردم، کاتی چاوه کانی له گه ل چاوه کانم یه کانگیر بوون، زانیم که ئه وه هه ر له یه که م چاره وه ده یزانی من ده بمه تاقه خۆبه خشیکی.

(شه مسی ته ورپزی)، سهید له سه رخۆ و به جه خته وه ناوی هیتام، ناوه که م تامیکی قورسی له زاریدا جیهیشت، "من پززی پئداگرییه که ت ده گرم، وه لی تو ئه ندامیکی گرینگی ته ریفه ته که مانی، جگه له وه ش تو میوانی ئیمه یه ت."

وتم: "من وای نابینم، چۆن ده کری ئه وه بیته کیشه."

سەید ماوہیەکی زۆر بێدەنگ بوو، چەندین سات بە قوولی بیرى کردووە، ئینجا لەناکاو هەستایە سەرپى و گوتى: "با ئیستا ئەم بابەتە بخەینە لاون، کە بە هار هات جارىکى دى قسەى لێدەکەینەو".

دلم هاروشیت بوو. هەرچەندە ئەو دەیزانى کە ئەم ئەرکە بە پلەى یەکەم تاقە ھۆیەک بوو منى بۆ بەغدا ھینابوو، باوہزەمان دەیەویست بۆ بەدیهینانى چارەنووسەکەم، ھەلەکەم لەدەست بەدات.

وتم: "ئاخر گەرەم بۆچى؟ چاوەرپیکردن لەپای چى، لە کاتیکدا منیک ئامادەبم دەسبەجى برۆم؟ پیم بلئى شارەکە کامەیه و زاناکە ناوى چیبە؟ تا دەسبەجى ھەپپای لئى بکەم".

سەید بە دەنگیکى یەکلاکەرەوہ و ساردەوہ کە رانەھاتبووم دەنگى وای لئى بژنەوم، وەلامى دایەوہ: "شتى نىیە تا گفتوگۆى لەبارەوہ بکەین. کۆبوونەوہکە کۆتایى هات".

* * *

زستانیکى دريژ و سەخت بوو، باخەکە وەک لاشەیهکی ساردوسر بەستبووى، ھەر وھا لێوھکانى منیش. لە ماوہى سى مانگى دوايیدا کە سیکم نەدواند. ھەموو پۆژى بەو ئومیدەى درەختى ببینم شکوفەى کردووە، ئیدی کردبووم بە پيشە مەودایەکی دوور دەپۆیشتم و لە دىیەکە دوور دەکەوتمەوہ. وەلئى دواى بەفرەکە، بەفریکى زۆرتى بەسەردا بارى. ھینشتا بەھار نزیک نەبوو بووہوہ. لەگەل ئەوہى لە دەرەوہمدا سەرودلم تیکچوو بوو، لە ناوہوہى خۆم بە رەزامەندى و گەشبینى مامەوہ. لێرەدا ریتسایەکی دیکەم ھاتەوہ یاد، ئەمیش بنەمایەکە لەگەل مگیزم دەگونجیت: ھەرچى شتیک لە ژيانندا پووبدات، جا با بیزارکە ریش بنوینت، مەچۆ نێو دەقەرى ناو میدیہوہ، تەنانەت ئەگەر ھەموو دەرگاگانیش داخران، ئەوا خودا دەرگایەکی تازەت بۆ دەکاتوہ. سوپاسى خودا بکە! کاتى ھەموو شتى بە دلى تو و لەبەر دلان بیت، ئاسانە سوپاسى خودا بکەیت. سۆفى تەنھا لەبەر ئەوہى خودا ئەو شتانەى

پتی به خشبوه سوپاسی خودا ناکات، به لکو بۆ ئەو شتانهش سوپاسی دهکات
که لئی بپهش کردوه.

به یانی پۆژیکیان پهنگیکی دلگیرم بینی، که وهک سترانیکی خوش
دلکه رهوه بوو و له بن توپژه به فره کانه وه سه ری دهر کردبوو. چه ندین درهخت
به ریز له چه شنی ئەنگوستیلهی نقیمداردا، به بلاوی روابوون و گوله زهنبهقی
رهنگاوپهنگیان دهر کردبوو. دلم لیوانلیو بوو له شادمانی. که به رهو تهکی
که پامه وه، تووشی فهقی قزسووره که بووم، به شادمانییه وه سلاری لیکردم.
وا راهاتبوو که دهیبینیم به بیدهنگی نومی نیو توورپهیهک دهبوو، ئەوه بوو له
سه رسامیدا زاری کرده وه.

"لاوق، پووت خوش بیت، هاوارم کرد، ئەی نابینی وا به هار هات؟"
لهو پۆژه وه دیمه نی سروشت به خیرایی گۆرا. پاشماوهی به فر توایه وه و
درهخته کان چرویان دهر کرد و چۆله که و بالندهی خوشخوان گه رانه وه و
زۆری نه برد هه وا پرپوو له سووکه بۆنکی تیژ.

به یانییهک گویمان له زهنگه مسه که بوو دووباره زرینگی دههات. ئەم
چاره من یه که م کهس بووم گه یستمه ژووره سه ره کییه که. جاریکی دی به
دهوری سهیدا به باز نهیهکی فراوان دانیشتین. ئیمه گویمان لیگرتبوو و
ئویش به نیشانهی خوشه ویستی دهربارهی ئەم زانا موسلمان و سهنگین و
هه مووشتزانه قسهی ده کرد! جاریکی تر جگه له من، کهس ئامادهی
خۆبه خشیی نه بوو.

"دهیبینم شه مس تاقه دهرویشیکه ئامادهی خۆبه خشیی، پیتمی دهنگی
باوه زه مان به رزبووه وه، ئینجا وهک شنه با ناسک بووه وه، به لام من چاوه پتی
پایز ده که م تا ده گمه بریاریک."

وهک بروسکه لئی دابم، باوه پم نه ده کرد ئەمه پووبدات. ئاخو من
ئاماده بووم دواي سنی مانگی دواخستن برۆم، که چی ئەوه تا سهید داوام
لیندهکات شهش مانگی تر سه فه ره که م دوا بخه م. نار هزاییم دهر بری، گله ییم

کرد، تکام له سهد کرد که ناوی شارهکه و ناوی زاناکه م پى بلیت، بهلام ئه و پنى داگرت که پیم نه لیت.

زانیم که ئه م جاره چاوه پروانییه که م ئاسانتره، چونکه ئیدی دواخستنیکی تری به دوا دا نایات. دواى ئه وهى له زستانه وه بق به هار بهرگه ی چاوه پروانیم گرت، دهشتوانم له به هاره وه تا پایز بهرگه ی گرہی ئه و ئاگره بگرم که تیم به ربووه. ره تکرده وه که ی باوه زه مان جوشو خرؤشه که می خاونه کرده وه، به لکو وره ی بهر زکرده وه تا پلانه که م زیاتر بکه م. ریسایه کی تر ده لیت: ئارامگرتن مانای ئه وه نییه به خرابی بهرگه ی ئاستهنگان بگرت، به لکو ئه وه ده که یه نیت ئه ونده دووربین بیت له و ئه نجامه کۆتاییه دلناییت که له هر کرداریک ده که ویته وه؟ ئارامگرتن مانای چیه؟ واتای ئه وه یه که سهیری درکت کرد، گول ببینیت، سهیری شهوت کرد، به ره به بیان ببینیت، به لام بیئارامی ئه وه ده که یه نیت که تر کورتبینیت و ناتوانیت ئه نجام ببینیت. ئارامی عاشقانی خودا قهت چک ناکات، چونکه ده زانن تا مانگی نوچ ده بیته مانگی پر، کاتی ده وئ.

کاتی له پایزدا بق جاری سته م زهنگه مسه که لیدرا، به ههنگاوی خیرا و دلناییه وه پۆیشتم. دلنایبووم له کۆتاییدا شتهکان چاره سه ر ده بن. سهد مینا شنگی له بهر برابیت له هه موو کاتهکانی تر رهنگزه ردرتر و بنیستر دیار بوو، به لام که ببینمی وا دیسان دهسته کانم بهرز ده که مه وه، نیگای که لانه خست و خوی له شته که نه بان نه کرد، به لکو به بر واوه سه ری بق له قاندم.

هؤ شه مس، ده ی باشه. بیگومان تو ئه و که سهیت که بق ئه م سه فه ره ده چیت. گه ر خودا ویستی ئه و ا سبه ی به یانی ده که ویته ری.

دهستی سه دیدم ماچ کرد. ئاخریکه ی به هاوه له که م ده که م.

باوه زه مان وهک چۆن باوکیک پیش ئه وه ی کوره تاقانه که ی بق مهیدانی جهنگ بنیريت، زه رده خه نه یه کی به پرودا ده پزینیت، ئاوها زه رده خه نه یه کی که رمی به پرومدا پزاند. ئینجا له بن عه با دریزه که یه وه نامه یه کی مۆرکراوی ده رهیتنا، دواى ئه وه ی نامه که ی پندام، به بیدهنگی ژووره که ی جیهیشت و

ئەوانى تر دواى كەوتن. كە بە تەنھا لە ژوورەكە مامەو، مۆرەمۆمەكەم
شكاند.

لە ناوئەویدا بە دەستخەتێكى جوان دوو زانیاری نووسرابوون كە بریتى
بوون لە ناوى زاناکە و ناوى شارەكە. ئىدى بۆ دیدارى زانایەك كە ناوى
(پۆمى)یە بەرەو قونیا دەپۆم.

دلم بە توندى كەوتە خورپە. لەمەوبەر ناویم نەبیستبوو. بیگومان
زانایەكى بەنۆبانگە، وەلى بۆ من بە تەواوى مەتەلىك بوو. دەستم بە وتنى
پیتەكانى ناوئەكەى كرد: پیتی پى قورس و درەوشاوە، پیتی واوى مەخمەلى،
پیتی میمی بویری و باوەر بەخۆبوو، پیتی یى ئالۆز كە دەبیت هەلبهتیرى.
پیتەكانم خستنهو سەرەك و چەندینبارە دەستم بە دركاندنى ناوئەكەى
كرد تا وشەكە لەسەر زمانم وەك پارچە هەلواىەكى شیرین توایەو، ئىدى
شەكە وەك (ئاو) یان (نان) یان (شیر) لام ئاشنا بوو.

ئىلا

نورتامبوتون، ۲۲ى ئايارى ۲۰۰۸

پەۋاى ھەۋكردنى گەروويەۋە، ئىلا لەژىر لىفە سىپىيەكەيدا، چەستەى مەندوو بوو و بەھەستەم دەيتوانى تەفەكەى قووت بەداتەۋە. ئاخىر شەۋانى رابردوو تا درەنگانى شەۋ زىاد لە پىۋىست خواردبوويەۋە و كارى تىكردبوو، لەگەل ئەۋەشدا بۆ نەۋمى خوارەۋە دابەزى تا قاۋەلتى دروست بکات. لەگەل ھەردوو مەندالە جەمكەكەى و مېردەكەى بە دەورى مېزەكەدا دانىشت و بە ھەموو توانايەۋە ھەۋلى دا خۆى وا پىشان بەدات كە بايەخ بە قسەكانيان دەدات كە باسى جوانترىن ئۆتۆمبىليان لە قوتابخانەكەيان دەكرد، ھەموو ئەۋەى دەيەۋىست ئەۋەبوو بگەرپتەۋە سەر جىخەۋەكەى و بنويت.

لەناكاو ئۆرلى ئاۋرپى لە دايكى دايەۋە و لىنى پرسى: "ئافى دەلىت خوشكەكەمان ئىتر بۆ مالەۋە ناگەرپتەۋە. دايكە، ئايا ئەمە راستە؟". دەنگى گومان و تاوانباركردنى پىۋە دياربوو.

ئىلا گوتى: "بىگومان ئەمە راست نىيە. ۋەك دەزانىت مەن لەگەل خوشكەكەتدا دەمەقالبەكەمان بوو، بەلام خۆشى دەۋىم و خۆشم دەۋى".
"ئايا راستە كە تۆ قسەت لەگەل سەكوتدا كەردوۋە و داۋات لىنى كەردوۋە كە ۋاز لە جانىت بىنىت؟"، ئافى ۋا دياربوو كە چىژ لە ۋروۋزاندنى بابەتەكە ۋەردەگرىت، بەدەم پرسىاركردنەۋە زەردەخەنەيەك لەسەر پوخسارى نەخشا.

ئىلا بە دوو چاۋى كراۋەۋە تەماشاي مېردەكەى كەرد، لى دەيفىد بىرۆكانى تىكنا و ۋەك ئامازەيەك كە ئەۋەى پى نەۋتوون ھەردوو لەپى ۋالاکرد.

ئىيلا رېتىمىكى دەسەلاتخوزانەى بە دەنگى خۆى بەخشى، ئەمەيشى لەو كاتانەدا دەکرد كە رېنىماى بە مندالەكانى دەدا، وتى: "ئەمە قەت راست نىيە، من لەگەل سەكۆتدا قەسەم كەردووه، بەلام داوام لىتى نەكەردووه كە واز لە خوشكەكەت بەئىنىت. ھەموو ئەوھى پىم گوتووه ئەوھبوو كە ناپىت لە ھاوسەركىرىدا پەلە بگەن".

"من قەت شووناكەم"، ئۆرلى ۋەك لەخۆدلىنبايەك، ئەمەى راگەياندا. ئافى گوتى: "بەلى، ئاۋھا! ۋەك ئەوھىە پىاۋىك چاۋەپىتى خواستى تۆ بىت".

لەو دەمەيدا كە ئىيلا گوتى بۆ دوو مندالە جەكەكەى پادىراپوو، كە ھەرىكەيان ئەوى تى دەورووژاند، زەردەخەنەيەكى شلەژاۋ لە دەموچاۋى نەخش بوو كە خۆيشى نەيزانى ھۆيەكەى چىيە. ھەرچەندە زەردەخەنەكەى خەفەكەرد، بە خەفەكراۋى ھەر ماىەو، كاتىكىش ھەردوو مندالەكەى و مېردەكەى گەياندا بەردەرگا، ھىۋاى رۆژىكى خۆشى بۆ خواستن.

ئىيلا تا ئەو دەمەى گەرايەو ۋ لەسەر كورسىيەكەى خۆى لە بەردەم مېزى نانخواردن دانىشت و نىۋچەۋانى گىرژ كەرد و ھىشتا زەردەخەنەكە بە لالئويىيەو بوو. ھەستى كەرد ۋەك ئەوھى سوپايەكى رسق (چىرچ) پەلامارى ناندېنەكەيان داىت، پاشماۋى ھىلكەى كولاۋ و قاپى نىۋە بەتال و كوپى پىس لەسەر مېزى نانخواردنەكە بلاۋبوۋبوۋنەو. سەگەكە بەم سەروبەوسەرى ناندېنەكەدا دەھات و دەچوو، پەروشى دەرچوون بوو تا كەمى پىاسە بىكات، ۋەلى ئىيلا تا دواى ئەوھى دوو كوپ قاۋەى خواردەو ۋ كەمى فېتامىنى خوارد، ھەموو ئەوھى لە توانايدا بوو بىكات، ئەوھى بوو كە بۆ ماۋەى چەند خولەكىك سەگەكە بۆ ناۋ باخەكە دەر بىكات.

* * *

که ئیلا له باخه که گه رایه وه، بینیی له ئامیری تۆماری تەلیفۆنه که وه
پروناکیه سووره که ده بریسکیته وه. ئهنگوستی خسته سه زهنگه که. ئای له و
خۆشییه! دهنگی ناسکی جائیت ژووره که ی پرکرد.

"دایکه، تو له وئیت؟ دهی باشه، پیم وا بوو له مال نیت، ئهگینا بیسته کی
تەلیفۆنه که ت هه لده گرت"، به نیمچه پیکه نینیکه وه له سه ر قسه که ی به رده وام
بوو: دهی باشه، زۆر لیت تو وره بووم و نه مده ویست جاریکی تر ده موچاوت
ببینمه وه، لی ئیستا تو وره نیم. مه به ستم ئه وه یه که ئه وه ی تو کردت هه له بوو،
ئمه راستیه که. نه ده بوو په یوه ندی به سکو ته وه بکه یه، به لام من له وه یه
تیده گم که وای لیکردیت ئه وه بکه یه. گوئ بگره، نابیت تو به درێژی کات
مژوولی پاراستن و چاودێرکردنی من بیت. ئیدی من ئه و کچه منداله نیم که
ده بیت له دایه نگه بمینیته وه. واز له م پارێزگارییه زیده پۆیه بیته و لیمگه پێ با
به سروشتی خۆم رهفتار بکه م. پیکهاتین؟)

چاوه کانی ئیلا عه سریان تیزا. له هزریدا وینه ی جائیت به شیره خۆره یی
بروسکه ی دا، پیستی به جۆری سووربوو مایه ی خه م بوو، په نجه بچکۆله کانی
ئه وه نده ته نک بوون، له وه بوو ئه و دیویان ده رکه ویت، هه ردوو سییه که ی بۆ
هه ناسه دان به بۆرییه که وه به سترابوون - هیشتا ئاماده ی ئه وه نه بوو که بۆ
ئهم دنیا یه بیت. ئیلا چه ن دین شه و به دیارییه وه شه و نخوونی کرد و گوئی له
هه ناسه ی راهه گرت تا دلنیا بیت که هیشتا له زیاندا ماوه.

"دایه، شتیکی تر هه یه"، جائیت به ئاگاییه وه گوئی: "من تۆم خۆش دهوئ".
که ئیلا ئه وه ی ژنه وت، هه ناسه یه کی قوولی هه لکینشا و راسته وخۆ بییری
به ره و نامه ئه لیکترۆنییه که ی عه زیز چوو، رهنگه دره ختی خۆزگه کان به دهنگ
داواکارییه کانییه وه چوو بیت، هه ر هیه چه نه بیت به شی یه که میان، رهنگه جائیت
به م په یوه ندییه ئه وه ی له سه ری پیویست بوو کرد بیت، ئه وه ی ماوه ته وه له
ئه ستۆی ئیلا یه. په یوه ندییه به مۆبایلی کچه که یه وه کرد و زانیی وا به ره و
کتیبخانه ی زانکۆ به رپوه یه.

"کچی خۆشه ویستم، نامه که تم خوینده وه. گوئ بگره. من زۆر داوای
لیبور دن ده که م. ده مه وئ ته وازۆت لی بخوازمه وه".

ماوهیه کی کورت، به لام بارگاوی بالی کیتشا، دایکه، کیتشه یه ک نییه.
"نا، شته که وا نییه، ده بوو پیزیکی زورترم له ههستی تو بگرتایه."
وهک ئه وهی جانیت خوی دایک بیت و ئیلاش کچه یاخییه که ی، گوتی: "با
شته که له بیر خومان ببهینه وه."
"به لی، کچه خوشه ویسته که م."

جانیت وهک ئه وهی بترسیت که دوا ی ئه وه چ پرسیاریکی لیده کات، مینا
وره ورینکی په نهان بکات، دهنگی نزم کرده وه: "ئه وهی پیش چهند پوژتیک وتم
نیگه رانی کردووم. مه به ستم ئه وه یه، ئایا ئه وه راسته؟ ئایا تو زور
خه مباریت؟"

ئیلا به له ز به رسفی دایه وه: "بیگومان نه خیر"، ئینجا له سه ری رویشت،
سی مندالی جوانم به ختو کرد، ئیدی بوچی خه مبار بم؟
به لام جانیت وهک دیار بوو دلنیا نه بوو، گوتی: "مه به ستم له گه ل باوکه یه."
ئیلا جگه له راستی نهیزانی چی بلیت، "ماوه یه کی زور به سه ر ژن و
میردایه تیی من و باوکتدا تیپه ریوه، دوا ی ئه م هه موو ساله هه ستمه وهک
دوو عاشق بمینینه وه."

"تیگه یشتم"، جانیت ئه مه ی گوت و به شیوه یه کی سه یر لای ئیلا هه ستیک
دروست بوو که جانیت لئی تیگه یشتوو.

ئیلا دوا ی ئه وهی ته لیفونه که ی داخست، ده رباره ی عه شق خوی راده ستی
بیرکردنه وه یه کی قوول کرد. له سه ر کورسییه بزۆکه که ی دانیشت و خوی
ویکهنایه وه و له خوی پرسی ئاخۆ ئه میکی بریندار و ئازارزده چون بتوانیت
جاریکی تر بجیته نیو ئه زموونی خوشه ویستییه وه. ئاخۆ ئه فینداری بو ئه و
که سانه یه که له م دنیا تیزپه وه دا به دوا ی ئامانجیک یان هوکاریکه وه عه ودالن،
به لام بو ئه وانه ی زور ده میکه ده ستیان له وه هه لگرتوو چی؟

پیش روژاوبوون وه لامی نامه که ی عه زیزی دایه وه.

ئازیزم عه زیز (گه ر بۆم هه بیت ئاوا بانگت بکه م)

سوپاس بو وه لامه ناسک و به سوژه که ت که یارمه تیی دام به سه ر ته نگزه
خیزانییه که مدا زال ببم. من و کچه که م توانیمان ئه و به دحالیبوونه
ئابوو به ره یه، هه ر وهک خۆت به و ئله وه ناوت نابوو، تیپه پینین.

من له تاقە شتىكدا راست بووم. من له نيوان دوو دژدا ديم و دهچم:
 شهپانگيزى و نهرينى، يان زور له كاروبارى ئه و كهسانه خوم هه لده قورتينم
 كه خوشم دهوين، يان به رانبهر رهوتاره كانيان ههست به دهسهوسانى دهكه م.
 به لام دهربارهى دهسه لاتخوازي، له ژيانمدا ئه م جوره ملكه چيپكرده
 ناشتيا نه يه م په يره و نه كردوه كه تو دهربارهى بو ت نووسى بووم.
 راستگويانه ده ليم، پيم وا نيه كه ئه و توانايه م هه بيت بيم به سو فى، به لام
 گهره كه ئه مهت پى بليم: شته كانى نيوان من و كچه كه م هه ر وه ك خوم
 ده مه ويست، دواى ئه وهى وازم له دهستتوهردانى كاروباره كانى هيتا، به
 شيويه كى سه رسوره ينه ر گوران. قهرزاري تو م و زور سو پاسه ده كه م،
 هه روه ها نزام بو ت كرد، وه لى ده ميكه له دهرگاي خودام نه داوه و دنيا نيم
 ئاخو هيتا له هه مان شوين نيشته جييه. هه ش به سه رم، ئايا وه ك چون له
 چيرو كه كه تدا خاوه ن مه خانه كه ده وي ت، منيش ئاوها ده دويم؟ نيگه ران مه به،
 من به دهرده ليه وه به رانبهر به به هاكان كفر ده كه م. هيتا كفر نه كردوه.
 له مه ولاش نايكه م.

له نورتامبقرنه وه

هاورپيت، ئيلا

نامه‌که

له به‌غداوه بۆ قه‌یسهرییه، ۲۹ی ئه‌یلوول ۱۲۴۳

ب‌ه ناوی خودا که ده‌هنده و دلۆفانه

برامان سه‌ید بوره‌انه‌دین

سلۆتان لی بیته و به‌زه‌یی و فه‌ری خوداتان به‌سه‌ردا برژی

که نامه‌که‌تم پێگه‌یشت شادمان بووم وه‌ک چۆن ناسیوتمه‌ هه‌ر وا وه‌فاداری پێگه‌ی عه‌شقیته. نامه‌که‌ت تووشی گولمه‌زێکی کردم، چونکه‌ هه‌ر ئه‌وه‌نده زانیم که بۆ رۆمی منه‌ی هاوه‌لێک ده‌که‌یت، ئیدی زانیم مه‌به‌سه‌ت کێیه، وه‌لی ئه‌وه‌ی نه‌مه‌زانی ئه‌وه‌ بوو که له‌دوای ئه‌وه‌ چی بکه‌م.

وه‌ک ده‌زانیت، ده‌رویشیکی گه‌ریده‌ له‌ ته‌که‌یکه‌ی منه‌ و ناوی شه‌مسی ته‌وریزییه. وه‌سه‌پی ئه‌و که‌سه‌ی که تو منه‌ی ده‌که‌یت، به‌ته‌واوی له‌مدا به‌دی ده‌کری. برۆای وایه‌ که ئه‌و په‌یامیکی بۆ ئه‌م جیهانه‌ پێیه. جا بۆ ئه‌وه‌ی مه‌به‌سه‌ته‌که‌ی بێنیته‌ دی، له‌ که‌سیکی رۆونبین و رۆوناکییر ده‌گه‌ریت تا په‌یامه‌که‌ی خۆی بۆ بگۆزیته‌وه‌ و بیرری زاخاوبدات و رۆوناک بکاته‌وه‌. ئه‌و له‌ مریدیک یان له‌ فه‌قییه‌ک ناگه‌ریت، به‌لکو داوا له‌ خودا ده‌کات که هاوه‌لێک بدۆزیته‌وه‌. جاریکیان پێی گوتم که ئه‌و له‌ پیناوه‌ که‌سانی خواسایی نه‌هاتووه‌، به‌لکو هاتووه‌ تا په‌نجه‌ بخاته‌ سه‌ر خورپه‌ی دلی که‌سێک که به‌ره‌و راستی ریتوینی دنیا ده‌کات.

که نامه‌که‌تم پێگه‌یشت، زانیم له‌ چاره‌ی شه‌سی ته‌وریزی نووسراوه‌ که بگات به‌ رۆمی. جا بۆ ئه‌وه‌ی به‌ یه‌کسانی بۆ هه‌موو ده‌رویشه‌کانی ته‌که‌یکه‌م هه‌ل بره‌خسینم، کۆمکردنه‌وه‌ و بێ ئه‌وه‌ی بچمه‌ نێو ورده‌کارییه‌وه‌، ده‌رباره‌ی زانایه‌ک که ده‌یه‌ه‌وێ دلی خۆی بکاته‌وه‌ قسه‌م بۆ کردن. له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی

ژماره‌یه‌کی که م و دیاریکراو بوون، شهمس تاقه کهسیک بوو تهنانهت دواى بیستنی مه‌ترسیی ئه‌رکه‌که، پیی له‌سه‌ر قه‌بوولکردنی ئه‌وه داگرت. ئه‌مه له زستانی پابردوودا بوو. ئه‌وه بوو ههمان شت له به‌هار و ئینجا له پایزدا دووباره‌بووه‌وه.

رهنکه بپرسیت بۆچی به دریزایی ئه‌م ماوه‌یه چاوه‌پیم کرد. به ئاشکرا ده‌لیم زۆر بیرم لیکرده‌وه، جگه له تاقه هۆیه‌ک ناتوانم هۆی دیکه به‌پنمه‌وه: وام لیها‌ت‌بوو شه‌مس زۆر خو‌ش ویست و دل‌م نه‌ده‌هات بۆ سه‌فه‌ریکی ترسناک بینیرم.

شه‌مس له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ژیانیکی تهنه‌ ژیاوه، که‌سیکی ته‌بیات ئاسان نییه و هه‌ر ئه‌وه ده‌توانیت ئه‌م ئه‌رکه جیبه‌جی بکات، به‌لام ئه‌گه‌ر له شاریکدا نشته‌جی بوو و تیکه‌لاوی خه‌لکه‌که‌ی بوو، ئه‌وه ده‌ترسم هه‌ندێ که‌س بیزار بکات، بۆیه به‌گویره‌ی توانا هه‌ولم دا سه‌فه‌ره‌که‌ی دوا‌بخه‌م.

ئیواره‌ی پیش رۆیشتنه‌که‌ی شه‌مس، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کرمی ئاوریشم به‌خپو ده‌که‌م، به‌ ده‌وری دارتووه‌کاندا پیاسه‌یه‌کی دریزمان کرد. ئاخ‌ر دابونه‌ریته کۆنه‌کان به‌ که‌می له‌نیو ده‌چن. عه‌شق وه‌ک تروسکاییه‌ک ناسکه و به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌رسوره‌هین‌ر چون ئاوریشم به‌هینزه. بۆ شه‌مس پاقه‌کرد که چۆن کرمی ئاوریشم دوا‌ی ئه‌وه‌ی له قۆزاخه‌که‌ی سه‌رده‌ردینیت، ئه‌و ئاوریشمه له‌نیوده‌بات که دروستی کردووه، بۆیه وه‌رزیره‌کان لیده‌بهرین له‌نیوان ئاوریشمه‌که و کرمی ئاوریشمه‌که‌دا یه‌کیکیان هه‌لبژیرن. زۆر جار کرمی ئاوریشمه‌که هیشتا له‌ناو قۆزاخه‌که‌یدا یه‌ دیکوژن تا به‌ ساغی ئاوریشمه‌که ده‌ربینن، بۆ دروستکردنی یه‌ک ملپنچی ئاوریشم، سه‌دان کرمی ئاوریشم به‌کار ده‌هینرێ.

خه‌ریک بوو ئیواره داده‌هات، بایه‌کی سارد به‌سه‌رماندا هه‌لیکرد و له‌رزم لیها‌ت. له‌م پیرییه‌مدا به‌ ئاسانی سه‌رمام ده‌بییت، لی زانیم که ئه‌م له‌رز لیها‌تته‌م به‌وا‌ی پیرییه‌وه نییه، به‌لکو زانیم که له‌م دنیا‌یه‌دا ئه‌مه دوا‌جاره شه‌مس له‌ناو باخه‌که‌مدا ده‌وه‌ستیت و جاریکی تر هیچمان یه‌کتر نابینن. بیگومان ئه‌ویش هه‌ستی به‌وه کردبوو، چونکه خه‌مینکم له چاوه‌کانیدا بینی.

كازيوه‌ی ئەم بەيانىيە، هات تا دەستەكانم ماچ بكات و داواى فەرم لى
بكات، واقم وړما كه بىنيم قژە رەش و درىژەكەى بړيوه و سمىلەكەى تاشيوه،
ئەو هۆكارەكەى نەوت و منىش پرسىارم لىنى نەكرد. پىش ئەوہى بړوات،
گوتى پۆلى ئەو لەم چىرۆكەدا لە پۆلى كرمى ئاورىشم دەچىت و ئەو و
پۆمى بەرەو قۆزاخەى عەشقى خوداى دەكشىنەوہ، تا ئەو كاتە دىت و
ئاورىشمىكى بەنرخ دەچنرئ، لە ناويدا دەمىتنەوہ. وەلى لە كۆتاييدا بۆ ئەوہى
ئاورىشمەكە بژى، گەرەكە كرمى ئاورىشمەكە بمرىت.

ئىنجا بەرەو قۇنيا كەوتە رى . خودا بىپارىزىت. دەزانم ئەوہى لەسەرم
بوو كردم، ھەر وھا تۆش، بەلام خەمىكى قورس كەوتووہتە سەر دلم،
خەرىكە بۆ دەرويشىك پەرۆش دەبم كە لە ھەموو ئەو دەرويشانەى لە
تەكىكەى خۆمدا بىنىومن، سەىرتەر و سەركىشتەر بوو.

لە كۆتاييدا ھەموومان بۆ لای خودا و بۆ لای ئەویش دەگەرئىنەوہ.

ھەر خودا پشتوپەنات بىت

باوہزەمان

فه قیکه

به‌غدا، ۲۹ی ئه‌یلوول ۱۲۴۳

ب‌وون به‌ده‌رویش وه‌ک هه‌موان ئاگاداریان کردمه‌وه، ئاسان نییه، به‌لام
ئه‌و شته‌ی بیریان چوو پیمی بلین، ئه‌وه بوو گهر من بووم به‌ده‌رویش، ئه‌وا
له‌ دوو لاهه‌ تالاو ده‌چیزم. له‌وه‌ته‌ی گه‌یشتوومه‌ته‌ ئه‌م ته‌کیه‌ وه‌کو سه‌گیک
کارده‌که‌م. پوژانه‌ ئه‌وه‌نده‌ کارده‌که‌م که‌ ده‌چمه‌ نیتو جییه‌که‌م، له‌تاو ئازاری
ماسوولکه‌کانم و پینه‌کانم، خه‌و ناچیته‌ چاوم. له‌ خۆم ده‌پرسم ئاخۆ که‌سی
ئاگای له‌وه‌ هه‌یه‌ که‌ چ مامه‌له‌یه‌کی خراپم له‌گه‌لدا ده‌کرئ؟ ته‌نانه‌ت گهر
یه‌کیکش سه‌رنجی ئه‌وه‌ی دابیت، بیگومان هه‌ر گویشی پی نادات. تا زیاتر
کارم ده‌کرد، شته‌که‌ خراپتر ده‌بوو، ته‌نانه‌ت ئه‌وان ناویشم نازانن و له‌نیتو
خۆیاندا به‌چه‌ له‌ دوامه‌وه‌ به‌ (فه‌قی تازه‌که‌ و نه‌ناسه‌که‌ و قژسووره‌که‌)
ناویان ده‌هینام.

خراپترین شتیک بۆ من ئه‌وه‌ بوو له‌ ناندینه‌که‌ به‌ سه‌رپه‌رشتی
چیشتلینه‌ریک کارم ده‌کرد. ئه‌م پیاوه‌ له‌جیاتی دل، خاوه‌نی پارچه‌ به‌ردیک
بوو. ده‌بوو له‌ سوپای مه‌غوله‌کاندا بووبووايه‌ته‌ سه‌رکرده‌یه‌کی درنده‌ و
تینووی خوین، نه‌ک له‌ ته‌کیه‌ی ده‌رویشه‌کاندا بیته‌ چیشتلینه‌ر. له‌ یادم نییه
قسه‌یه‌کی ناسکی له‌گه‌ل یه‌کیندا کردبیت. پیم وا نییه‌ بزانیته‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک
بخاته‌ سه‌ر لیوی. پوژیکیان له‌ گه‌وره‌ ده‌رویشیکیانم پرسی ئاخۆ له‌سه‌ر فه‌قی
پنویسته‌ که‌ له‌ ناندین له‌گه‌ل چیشتلینه‌ریکا ملکه‌چی مه‌ینه‌تی کارکردن بیت؟
به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی ئالۆزه‌وه‌ وه‌لامی دایه‌وه‌: (نه‌ک هه‌موو فه‌قیکان، به‌لکو
ته‌نها هه‌ندیکیان).

که واته بۆچی هر من؟ سهید بۆچی دهیه وی من له فهقیکانی تر زیاتر
نازار بکیشم؟ ئایا له بهر ئه وهیه که (نهفسی من) له (نهفسی ئه وان) گه وره تره،
بۆیه بۆ په روه رده کردنم ئاتاجی مامه له یه کی سه ختترم؟

هموو پۆژی یه که م کهس من راده بم، له جۆگه نزیکه که ئاو دههینم،
ئینجا له کوانوه که ئاگر ده که مه وه، نانی کونجیدار ده که م. بۆ قاوه لتی شوربا
ئاماده ده که م. ئاخو ئاسان نییه بۆ په نجا کهس خواردن دابین بکهیت، چونکه
پتویسته هموو خواردنه کان له مه نجه لگه لی لیتیرین که گه ره یی هه ری هکیکیان
له قه واره ی چه وزی گه رماوه کان که متر نییه. جا ئه وه بینه به رچاوتان کئ
پاکیانده کاته وه و ده یانشوات. من له به یانییه وه تا ئیواره هه موو کاته کانم به
پاککردنه وه ی زه وی و سه ربان و قالدرمه به سه ر ده بم و چه وشه گسک
ده دم و دار ده برم. چه ندین سه عات به سه رینه وه و پاککردنه وه ی ته خته به نده
کۆنه کانی زه ویی ژوره کان به سه ر ده سه ته کانم و ئه ژنۆکانم کووڤ ده بمه وه،
که جیره جیریان لیه دیت. مره بای پرته قال و خوراکي گه رم ئاماده ده که م و
گیزه ر و کوله که سویر ده که م و به وریاییه وه بریکی گونجاوی خوئ به کار
دینم به جۆری ناییت به شی تامی هیلکه یه کی زیاد بیت. خو ئه گه ر بریکی
زۆرتر یا که متر خویم تیکردبا، ئه وا چیشتلینه ره که تووشی نۆره توورپه یه ک
ده بوو، ئه وسه هه موو شتیکی به سه ر یه کدا ده شکاند و ده بوو سه ره له نوئ
هه موو شتی ئاماده بکه مه وه.

له هه موو ئه وانه خراپتر، ئه وه بوو له کاتی کارکردندا داوای لینه کردم که
به زمانی عه ره بی دوعا بخوینم، داوایشی لینه کردم به دهنگی به رز ئه و نزایانه
بلیمه وه تا دلنیا بیت که وشه یه کم بیر نه چوه، بۆیه من پیکه وه نوئژ ده که م و
کار ده که م، کار ده که م و نوئژ ده که م. ئازارده ره که م لافی ئه وه ی لینه دا که:
(کوڤی خوُم، له ناندیندا چه ند به رگه ی زه حمه تیه کان بگريت، زیاتر پینه گه یه ت
و له گه ل فیربوونی چیشتلیناندا، ورده ورده رۆحت پینه گات).

جاریکیان لیم پرسی: (به لام ئه م ئه زمونه تا که ی به رده وام ده بیت؟) .

له وهلامدا گوتی: (هزار و یهک پوژ، مادام له توانای شههرزادی
حهکایه تخواندا بوو بیت که به دریژیایی ئەم ماوهیه هه موو شهویک ههکایه تیکی
تازه دروست بکات، ئەوا له توانای توشدا ههیه بهرگه ی ئەوه بگریت).

ئەمه شیتیه! ئایا له نیوان من و شههرزاددا چ لیکچوونیک ههیه؟ ئاخیر
هه موو ئەوه ی ئەو دهیکرد ئەوه بوو له سهه نوینیکی مهخمهلی رادهکشا و
پهنجی پینهکانی دهجوولاند و دهنگه تریی شیرینی دهکرده ده می پاشا
گیلهکه وه و چیرۆکی خه یالیی دروستده کرد و خه یالیکی تیژیی نه بوو. پیم وا
نییه که کاریکی قورسی کردبیت، ههروه ها پیم وا نییه گه ر داوای لی کرابا
نیوه ی ئەوه بکات که من دهیکه م، ههفته یهک بهرگه ی نه دهگرت. نازانم ئایا
کهس ههیه پوژهکان بژمیریت، بهلام بیگومان من دهیانژمیرم، ئەوه تا هینشتا
٦٢٤ پوژ له پینشم ماوه.

له ئەزموونه که مدا چل پوژی یه که م له ژووریکی بچکۆله ی نزم به سهه
دهبرد که نه مده توانی رابکشیم یا به پتوه بوهستم، بۆیه لیده پرام به ردهوام
له سهه چۆکه کانم دانیشم. گه ر ئاره زوی خواردنیکی باش یان که می
پشوودانم کردبا، یان له تاریکی یان له ته نیایی ترسابام، یا خودانه که ران به
ئافره تیکه وه شهیتانی بووبام، داوای لیده کردم که ئەو زهنگه مسیه یی له
بنمیچه که وه شوپو بوو وه لیده م تا یارمه تی رۆحیم بدات. وه لی من قهت
ئوه م نه ده کرد، خو ئەمه ش وا ناگه یه نیت که من ئەو بیره هه له قومه له قانم به
خه یالدا نه ها تووه که بنیاده م که یفساز ده که ن، به لام چ هه له یهک له وه دایه که
بیری هه له قومه له ق به خه یالی مرۆفیکدا بیت که به ندکراویکی بی جووله بیت؟
دوای ته وا بوونی خه لوه ته که، ده بوو بۆ ناندینه که بگه ریمه وه تا به ده ست
چیشتلینه ره که وه ئازاره کانم ده ست پینبکه نه وه، بیگومان به راستی ئازارم
ده چه شت، به لام ئەو راستیه تاله ی که به قهت تالچه شتنه که م بوو ئەوه بوو
قهت له رینماییه کانی چیشتلینه ره که لام نه ددا - تا ئەو ئیواره یه ی که
شه مسی ته وریزی گه یشته جی. له و شه وه دا که له کۆتاییدا چیشتلینه ره که
دهستی لیم گیربوو، تیروپری لیدام، داردهسته قه له م توژهکان یهک له دوای

یهک له سهر پشتم دهشکان. ئینجا ههردوو پیتلاوه که می له بهردهرگا دانا که نوکه کانیان پرووه دهرهوه بوون، ئهمهش نیشانهی ئهوهبوو که کاتی ئهوه هاتوه برۆم. له تهکیی دهرویشهکاندا دهرت ناکن و به ئاشکرا پیت نالین که تو سهرکهتوو نهبوویت، بهلکو وات لیدهکن به بیدهنگی برۆیت.

(ناتوانین به زۆر بتهکین به دهرویش)، چیشتلینهره که ئهمهی درکاند، (چونکه بنیادهم دهتوانیت که رینک بیاته سهر ئاو، بهلام ناتوانیت به زۆر ئاوی دهرخوارد بدات. دهبن که ره که خۆی ئامادهی تیدا بیت، لهمهش زیاتر رینگهیهکی تر نییه).

بینگومان مه بهستی ئهوه بوو که من کهرم. له راستیدا گهر شه مسی تهوریزی نهبوایه، دهمی بوو به ته مابووم ئهم شوینه جی بهیلیم، که واته ختووکهی پتر ناسینی ئه وای لیکردم لهم شوینه چهق ببهستم، چونکه له وهه پیتش من که سیکه وهک ئهوم نه دیبوو. ئاخو ئه و له کهس نه ده ترسا، ملکه چی کهس نه بوو، ته نانهت چیشتلینه ره کهش زۆر ریزی دهگرت. گهر لهم تهکییه دا گهر پیشهنگی هه بوو بیت و هی ئهوه بیت چاوی لی بکری، تهنها شه مسی تهوریزی به ئه فسوونه کهی و ئابروومه ندییه کهی و یاخیبوونه که یه وه بوو، نهک مامۆستا و شیخه خاکه راکهی تهکیکه.

بهلن، شه مسی تهوریزی له بهرچاوی من قاره مانیک بوو. دواي ئه وهی که بینیم، زانیم من چه وهجهی ئه وه نیم که بجم به دهرویشیکی سه لار. گهر ماوه یهکی زۆرم له گه لیدا به سه ر بردبا، ئه وا ده بوومه که سیکه پیشهنگ و به وهج و سه رکیش، بۆیه که پایز داهات، زانیم شه مس دهروات و ئیتر ناگه ریته وه، بریارم دا له گه لیدا برۆم.

دواي ئه وهی خۆم یه کلا کرده وه، چووم چاوم به باوه زهمان بکه ویت، بینیم دانیشتوو و له بهر پروناکیی فانتوسیک کتیبیکی کۆن ده خوینیته وه. (هیی فهقی، چیت دهوی؟) وهک ئه وهی به بینینی من بیتاقت بوو بیت، به بیتاقتیه وه لی پرسیم.

به گویزه‌ی ئه‌و توانای قسه‌له‌رووییه‌ی هه‌مبوو، گوتم: (گه‌وره‌م، زانیومه به‌م زووانه شه‌مسی ته‌وریزی ده‌روات. ده‌مه‌وئ له‌گه‌لیدا برپۆم، په‌نگه له سه‌فه‌ره‌که‌یدا ئاتاجی هاوده‌میک بیت).

(نهمده‌زانی تو ئاوها هۆگری بوویت)، سه‌ید به‌گومانه‌وه پنی گوتم: (یاخود بۆیه وا ده‌لئیت تا له کارکردنی ناندین رابکه‌یت؟ هیشتا ماوه‌ی مه‌شکردنه‌که‌ت ته‌واو نه‌بووه، هیشتا ماوته ببیت به‌ده‌رویش).

(په‌نگه یاوه‌ریکردنی که‌سیکی وه‌ک (شه‌مسی ته‌وریزی) له سه‌فه‌ره‌که‌یدا بۆ من باشترین مه‌شق بیت)، هه‌رچه‌نده زانیم قسه‌یه‌کی ئاوها ئازایه‌تی ده‌وئ، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا هه‌ر گوتم.

سه‌ید که‌وته بیرکردنه‌وه‌وه و چه‌ند بیده‌نگییه‌که‌ی درێژه‌ی ده‌کیشا، ئه‌وه‌نده بروام به‌وه زیاتر ده‌بوو که له‌سه‌ر بیچاوه‌رووییه‌که‌م سه‌رکۆنهم ده‌کات و بانگی چیشتلینه‌ره‌که ده‌کات، تا سزام بدات، به‌لام ئه‌وه‌ی نه‌کرد، به‌لکو به‌ ناو‌می‌دییه‌وه ته‌ماشای کردم و سه‌ری له‌قاند.

(پۆله، په‌نگه تو بۆ ئه‌وه نه‌خولقابیت تا له‌ته‌کی بژیت. له‌نیوان هه‌ر چه‌وت فه‌قی‌دا له‌یه‌کیکیان زیاتر نامینیته‌وه و ئه‌وانی تر ئه‌م پرێگه‌یه ده‌گرنه‌به‌ر. هه‌سته‌وه‌ریم پیم ده‌لئیت که تو بۆ ئه‌وه ناشینیت ببیته ده‌رویش، بۆیه ده‌بیت له‌شوینیکی تر به‌دوای به‌ش و چاره‌نوسی خۆندا بکه‌ریت. ده‌رباره‌ی یاوه‌ریکردنی شه‌مسیش له سه‌فه‌ره‌که‌یدا، ده‌بی له‌خۆی بپرسیت). که ده‌مودوه‌که‌مان ئاوها کۆتایی هات، باوه‌زه‌مان به‌سه‌ر ئاماژه‌یه‌کی به‌وێل و یه‌کلاکه‌ره‌وه‌ی کرد و کۆتایی به‌بابه‌ته‌که هیتا و گه‌رایه‌وه سه‌ر کتیبه‌که‌ی. هه‌ستم به‌خه‌مباری و بچووکی خۆم کرد، به‌لام به‌راوه‌یه‌کی سه‌یر پیم وا بوو که من ئازاد بووم.

شەمس

بەغدا، ۳۰ ئىيۇلى ۱۲۴۳

بە سواری ئەسپەكەم لە كازیوهدا پرووہ و بایەكە تىم تەقاند، تەنھا جارىك وەستام تا تەماشایەكى دواوہ بكەم، تەكىنى دەرویشەكانم بینى وەك هیلانەى پەلەوہر لە نیو دارتووہكان و درەختیلەكان تا دەهات ون دەبوو. دەموچاوی ماندووی باوہزەمان لە بەرچاوم بوو، دەمزانی نىگەرانی منە، بەلام ھۆكاریكى راستەقینەى وام نەدەبینى وای لى بکات تا نىگەرانی بیت.

ئیدی لە سەفەرىكى عەشقى ئاوەهای ناوہوهدا ھەپپام لىکرد، ئیدی چۆن دەبیت تووشى زیان بىم؟ ئەمەش پىسای دەیەممە: لە نىوان پۆژھەلات و پۆژاوا و باشوور و باكووردا جىاوازییەكى ئەوتۆ نییە. ئیدی ئاراستەت پرووہ و ھەر لایەك بیت، ئەو سەفەرەى كە دەیکەیت دەبیت بیکەیت بە سەفەرى ناوہوہى خۆت. گەر لە ناوہوہى خۆتدا سەفەرت کرد، ئەوہ دەتوانیت دنیا پانوبەرىنەكە و ئەوہى پششىیەوہ بىریت.

ھەرچەندە پششىبىنى ئەوہم دەکرد كە پرووبەرووی ھەندى ئاستەنگ بىمەوہ، وەلى پەژارە داينەگرتم و ئەو چارەنوسەم بەخىرھىنا كە لە قونیا چاوەرپىم بوو. لەبەر ئەوہى من سۆفیم، فىرى ئەوہ بووبووم كە پىكەوہ بە دپك و گول، بە دزیوى و جوانى ژيان قایل بىم. ئەمەش پىسایەكى دیکەى:

کاتی مامان که ده بینیت دو گیانه که له کاتی ژاندا نازار ناچیزیت، ئیدی ده زانیت هیشتا ریگه بۆ مەلۆتکه که خوش نه بووه، که واتا جاری مندالی نابیت، جا بۆ ئه وهی نه فسیتی تازه له دایک بیت، پتویسته نازار هه بیت. هه وهک چون خشتی سوور ئاتاجی که رمیه کی به رزه تا رهق بیت، خوشه و یستیش به نازار نه بیت کامل نابیت.

* * *

ئهو شه وهی پیش ئه وهی ته کیی ده رویشه کان جی بهیلم، په نجه ره کانی ژووره که م والا کرد تا دهنگ و بۆنی تاریکی بینه ژووره وه. له بهر پرته پرتی پووناکی مۆمه که، پرچه دریزه که مم بری و چند داویکی زبری لی که وته سه زه وییه که، ئینجا ریش و سمیلم و ههردوو بروم تاشی. که لیوومه وه، له پووخساره ی نیو ئاوینه که ورد بوومه وه که پتر دره وشاوه و لاو ده ینواند. دوا ی ئه وهی تووکه کانم لابر، ده موچاوم له هه ناو و ته من و په گه زیک خالیبووه وه و ئیدی نه رابردوی هه بوو نه بانه پوژ. له م ساته وه بۆ هه تاهه تایه داخرا. به هیوری گوتم: (به لئ، خو م ئه وه ده زانم). ئه مه ش ریسایه کی تری چل ریساکه یه: "گه ران به دوا ی خوشه و یستیدا ده مانگوریت. که سیک نییه به دوا ی خوشه و یستیدا بگه ریت و له کاتی سه فه ره که یدا پهن نه گه یشتیت. هه ر ئه وه منده ده ست به سه فه ری گه ران بکه یه، ئیدی له ناوه وه و له ده ره وه ده ست به گوران ده که یه".

باوه زه مان به سووکه زه رده خه نه یه که وه سن دوو قتیکی مه خمه لی ده ره ینا و پیشکه شی کردم. له ناویدا سی شتم بینی که ئه مانه بوون: ئاوینه یه کی زیوین، ده سته سپرکی ئاوریشم و که مۆله یه ک که عه تری تیدا بوو.

(ئهم شتانه په نگه له سه فه ره که تدا یارمه تیت بدن، که ئاتاجیان بوویت به کاریان بینه. گه ر پروات به خو ت نه ما، ئه وا ئاوینه که جوانی ناوه وه ت پیشان ده دات. ئه گه ر هه ستت کرد ناو و ناویانگت له که یه کی گرتووه، ئه وا

دهسته سږه که یه کسه ر بنگه رډی دلت دینته وه یاد، به لام عه تره که برینه کانی ناوه وه و دهره وه تمار دهکات).

دهستیکم له هه ریه که یان دا، ئینجا سندو ووقه که م داخست و سوپاسی باوه زه مانم کرد و گوتم: (پیم وایه تو ئیتر ناته وئ شتیکی تر بلتیت). له گه ل گه رډی به یاندا، کاتی چوله که کان دهستیان به جریوه جریو کرد، که دلۆپه ئاونگه بچوو که کان له سهر لقه کانه وه دهستیان به تکانه وه کرد، سواری ئه سپه که م* بووم و به ره و قونیا تیمته قانده. نه مده زانی چی چاوه پریم دهکات، وه لی له و چاره نووسه دلنیا بووم که خودا بۆی نووسی بووم.

* نووسه ر پیشتر و لاخه که ی شه مسی به (ماین) ناو بردوه، به لام له مه ولا به دریزایی پوزمانه که به (ئه سپ) ناوی ده بات، بۆیه منیش هه ر ئه سپم به کار هیناوه. (و. کوردی).

فه قیكه

به غدا، ۳۰ ئی ئیلوولی ۱۲۴۳

په دواى شه مسی ته ورئزیدا، به سواری ئه و ئه سپه ی که دزیبووم، تیم ته قاندا. تا له توانامدا بوو هه و لم دا مه و دایه که له نیوانماندا بهیلمه وه، بۆم ده رکه و ت نا کرئ بئ ئه وه ی بمیینیت که دواى که و تووم، پئی بگم. کاتی شه مس له یه کی له بازاره کانی به غدا وه ستا تا که می پشو و بدات و هه ندئ پیویستی سه فه ر بکرئیت، بریارم دا خو می لئ ئاشکرا بگم، ئیدی له به رده م ئه سپه که ی خو م به زه ویدا دا.

"هئی لاوی نه ناسی پرچسوور، ئه وه بۆ وا له سه ر زه ویه که خو ت درئژ کردوه؟"، شه مس له سه ر پشٹی ئه سپه که یه وه نیوه شادمان و نیوه سه رسورماو بانگی کردم.

له به رده میدا به چۆکا هاتم و وه ک ده رۆزه که ران ده سته کانم پانکرده وه و ملم درئژ کرد، به پارانه وه وه گوتم: "ده مه وئ یا وه ریت بگم. تکات لیده که م با له گه لندا بیتم."

"ئایا ده زانیت من بۆ کوئ ده رۆم؟".

بیته نگ بووم. بیرم له م پرسیاره نه کردبو وه وه، گوتم: "نه خیر، به لام ئه وه گرینگ نییه. من ده مه وئ بیمه مریدی تو. تو پیشه نگی منیت."

شه مس گوئی: "وا راهاتووم به ته نها سه فه ر بگم و نامه وئ مرید یان فه قیم هه بیئت، سوپاست ده که م! بیگومان من پیشه نگی که س نیم، به تاییه تی تو، ده ی به رپی خو تدا بگه رپوه، به لام ئه گه ر له بانه رۆژدا به دواى مامۆستایه کدا گه رایت، تکایه رپسایه کی زیرین بیته وه یادت که ده لیت: له م دنیا یه دا ژماره ی فیرکه ری درۆزن و مامۆستای درۆزن له ژماره ی ئه ستیره

ببناوه کانی گهردون زورتړن. څو کسه خو په رستانه ی که له پای
دهسه لاتدا کار دهکن له گهله ماموستا راسته قینه کان تیکه له مه که. ماموستای
پوځیې راستگو سهرنجت بو خوی رانا کیشیت و چاوه پتی ملکه چیی په ها،
یان سه رسامیی ته وایو تر نییه، به لکو یارمه تیت ده دات تا به های خودی
ناوه و هت بزانیته و پیزی بگریته. ماموستا راسته قینه کان وهک شووشه
پوون و نووری خودایان پیدا تیده په پریته.

تکات لیده کهم هه لیکم بده ری، لیتی پارامه وه، هه موو گه پیده
به ناو بانگه کان که سیکیان وهک مرید یان خزمه تکار هه بووه له بارگه خستن و
پویشتنیاندا، یارمه تیان داوون.

شه مس وهک څه وهی ددان به راستی قسه کاندا بنیت، به دم
ریشخوراندنه وه پرسیی: څایا ده توانیت یاوه ریم بکه یته؟

پا په ریم و به رزه پی هه ستام، له هه موو دلته وه سه رم له قاند و گوتم:
ببگومان، له ناخوه هه ز ده که م.

که واته باشه. یه کهم څه رکت څه وه یه: ده مه وی پوو بکه یته نزدیکترین
مه یخانه و داوای ده فریکی پر شه راب بکه یته، ببه یته تیت و لیره له بازاره که دا
ببخیوته وه.

منیک که به عه با کهم زه ویی ژووره کانم پاکده کرده وه، مه نجه له کانم وا
سپی ده کرده وه، وهک شووشه ی جوانی فینیسیا ده بریسکانه وه، که له لای
یه کیک له پیشه وه ره کان ببینیووم و زور ده می بوو کاتی خاچه رسته کان
دایان به سه ر شاره که دا له قوسته نینه تالانیان کردبوو، هه روه ها ده توانم به
یهک دانیشن سده پیاز پاک بکه م، یان له ته سیر بجنم، هه موو څه مانه شم به
ناوی گه شه کردنی پوچه وه ده کرد، به لام خواردنه وهی شه راب له نیتو هه موو
خه لکی و له بازاردا له سه رووی توانای منه وه یه، بویه ئیدی به ترسه وه تینم
پروانی.

څا توانم څه وه بکه م. گهر باو کم بزانیته، لاقه کانم ده شکینیت. څاخر څه و منی
بو ته کیتی ده رویشه کان ناردووه تا ببمه موسلمانیکي چاکه خواز، نهک ببمه
یه کي له گاوانی بته رسته. څاخر خانه واده که م و هاوړیکانم چیم پی ده لیتن؟

ههستم به نیگا سووتینه ره که ی شه مس کرد که ئاراسته ی کردم. هه موو جهستم که وته له رزین، هه ر وهک چۆن ئه وسا که وته له رزین، کاتی له پشت دهرگا داخراوه کانه وه خۆم لئ داگرتبوو.

’وهک ده بیینی ناگرئ بیته یاوه رم، ئه مه ی به پیتمیک گوت بۆنی تاوانبارکردنی لیده هات، ’تۆ زۆر بایه خ به بۆچوونی خه لک ده دهیت، تۆ ئه مه ت زانیوه؟ زۆر به تهنگ به دهسته پینانی ره زامه ندیی خه لکه وهیت، ئی هه رچه ند هه ولئیش بدهیت له ره خنه یان رزگار نابیت.

زانیم که هه لی یاوه ریکردنیم وا دوور ده که ویته وه، ئیدی دهستم به به رگریکردن له خۆ کرد، ’چۆن بتوانم که بزنام تۆ به م پرسسیاره تا قیم ناکه یته وه؟ ئاخه ئیسلام شه رابی هه رام کردووه، ’به لام ئه مه که مه کردنه به خودا. ئه رکی ئیمه ئه وه نییه که یه کیکمان بریار له سه ر بروای ئه وی تر بدات، شه مس ئاوها وه لامی دامه وه.

به نا ئومیدی دیقه تی ده ور به ری خۆم دا و نه مده زانی چۆن وه لامی قسه کانی بده مه وه، مه ژگم وهک هه ویری هه لاته تیک هه لده چوو.

شه مس له سه ر قسه که ی پۆیشت و وتی: ’تۆ ده لیت گویا ده ته وی رینگه که بپریت، لئ ناته وه وی له پای وه دیه پینانی ئه م ئامانجه، قوربانی به هیه شتی بدهیت. سامان یان هیز یان نیوانگ یان زیده پۆیی یان چیژی جهسته یی. که ره که یه که م جار له و شتانه خۆت رزگار بکهیت که لای مرووف ئازیزن.

شه مس له سه ر ئه سه په که ی جینی خۆی خۆشکرد و به مه کوتایی به قسه که ی هیتا: ’پیم وایه ده بی بۆ به غدا بۆ لای خیزانه که ت بکه ریته وه، منه ی پیشه وه ریکی راستگۆ بکه و له به رده ستیدا فیربه. وای بۆ ده چم ره نگه پۆژی بیت بیته بازرگانیکی باش، به لام چا وچتۆک مه به. رینگه م بده که ره که برۆم.

به م شیویه بۆ دوا جار دو عاخوازی لیکردم و ئاوزهنگی له ئه سه په که ی دا، تیتته قاند و دوور که وته وه، دنیا له ژیر سمه کانی ئه سه په که یدا گرمه ی ده هات و ده خزی. خۆم هه لدا یه سه ر ئه سه په که م و به ره و ده ره وه ی به غدا دووی که وتم، به لام مه وای نیوانمان تا ده هات زۆر تر ده بوو، تا بوو به خالیکی تاریک و دوور، ته نانه ت تا دوای ماوه یه کی زۆر که خاله تاریکه که ش له ئاسۆوه دیار نه ما بوو، ههستم به کاریگه ریی نیگای شه مس ده کرد.

ئىلا

نورتامبتون، ۲۴ى ئايارى ۲۰۰۸

بەيانيى ھەموو رۆژىك، ئىدى كۆتايى پشوى ھەفتە بوايە يان رۆژەكانى تر، ئىلا پووى دەكرده ناندینهكە و بە خۆى دەوت ژەمى قاوہلتى باش، رەوتى پاشماوہى رۆژەكە ديارى دەكات، چونكە پىنى وا بوو ژەمى بەيانيان گرینگترين ژەمى رۆژەكەيە. لە يەكئ لە گۆقارەكانى تايبەت بە ئافرەتان خویندبوويەوہ كە ئەندامانى ئەو خيزانەى پىكەوہ بە رىكوپىكى قاوہلتى دەكەن، لە ئەندامانى ئەو خيزانە تەباتر و يەكگرتووترن كە بە نيوہتيرى لە مال دەردەچن. ھەرچەندە وەك گۆقارەكان باسيان دەكرد، برۆاى بەوہ ھەبوو كە دەبىت چىژ لە خواردنى بەيانيان وەربرگىت، بەلام ئەزموونى لەگەل ژەمى بەيانياندا وەك پىكدادانى ھەسارەكان وا بوو، چونكە لە خواردندا ھەر يەكئ لە ئەندامانى خيزانەكەى ئارەزوويەكى جياوازى ھەبوو و ھەريەكەيان حەزى لە خواردنىكى جيا بوو، ئەمەش دژى بىرۆكەى پىكەوہ نانخواردنى ئىلا بوو. ئىدى چۆن لە سەر مىزى نانخواردن ھەماھەنگى دروست دەبىت، كاتى جانىت لەتە نانىك بە مرەباوہ دەقرتىت و ئافى نانى تيرى بە ھەنگوينەوہ دەخوات و دەيفىد چاوەرپنە قاپى ھىلكەى كولاوى بىتە بەردەم، ئۆرلىش نايەھوئى ھىچ بخوات؟ سەربارى ھەموو ئەمانە، ژەمى بەيانيانى گرینگ بوو و بەيانيى ھەموو رۆژى ئامادەى دەكرد. سووربوو لەسەر ئەوہى كە نايىت ھىچ يەكئ لە مندالەكانى رۆژەكەى بە خواردنى پارچە پىكىتىك، يان خواردنىكى دىكەى ھەرزان، دەست پىيكات.

بەلام ئەم بەيانيى كە ئىلا چووە ناندینهكە، يەكەم شتى كە كردى ئەوہ بوو لە بەردەم مىزى نانخواردنەكە دانىشت و كۆمپىوتەرەكەى كردەوہ.

لهجياتى ئۇەى قاۋە يان خۇشاۋى پزەقال ئامادە بكات، يان نان بكات،
ئىنتەرنىتەكەى كردهۋە تا بزانت ئاخۇ عزیز نامەى ئەلىكترونىى بۇ ناردوۋە.
ئای لەو خۇشىيە كە نامەيەكى بىنى!

ئىلاى ئازىز

كە زانىم نىۋان تۇ و كچەكەت باش بوۋە شادمان بووم. دويىنى
دەمەۋىەيان گوندى مۇمۇستىنانگۇم جىيەشت. سەير لەۋەدا بوو من جگە لە
چەند پۇژى زياتر لەۋى نەمامەۋە، كەچى كە كاتى دوعاخۋازى ھات زۇر
خەمبار بووم، بەلكو ھەستەم بە خەمۇكى دەكرد. لە خۇم پرسى ئاخۇ جارىكى
دى دەتوانم لە گواتىمالا ئەم گوندى بچوۋكە بىننەۋە؟ پىم وا نىيە.

ھەر جارى مالئاۋايى لە شوينى بكام كە خۇشم دەۋى، ھەست دەكەم
پاژىك لە خۇمى تىدا جىدەھىلم. وام بە خەيالدا دىت، گەر ئىمە ۋەك ماركوپۇلۇ
گەپىدەيى ھەلبۇزىرىن، يان لەنىۋ بىشكەۋە تا ناو گۇر لە ھەمان شوين
بمىننەۋە، ئەوا ژيان دەبىتە زنجىرەيەك لە لەدايكبوزن و مردن، چونكە
چركەساتىك لەدايك دەبىت و لەۋى تردا دەمرىت. جا بۇ ئەۋەى تاقىكردنەۋەى
نوي دەربكەون، تاقىكردنەۋەى كۇن دەپوۋكىتەۋە. ئەرى تۇش پىت وا نىيە؟

كە لە مۇمۇستىنانگۇ بووم، دەستەم بە پامان كرد و ھەۋلم دا رەنگ و
خەرمانەى تۇ وىتا بكام. ھەر زوو سى رەنگ لە بەردەمدا دەركەۋتن كە
ئەمانە بوون: زەردىكى گەرم، پزەقالىيەكى شەرمىتون، ئەرخەۋانى. وام
مەزەندە كرد كە ئەمانە رەنگەكانى تۇن، بە خەيالدا ھات كە ئەمانە چ بە جيا
بن يان پىنكەۋە بن، رەنگگەلىكى جوانن.

لە گواتىمالا، تشاگۇل دوا وىستگەمە - شارۇچكەيەكە خانوۋەكانى پەرش
و بلاۋ و لە قور دروستكراون. حىكمەتىك لە چاۋانى مندالەكانىاندایە لە
سەرۋوى تەمەنىانەۋەيە. ئافرەتەكانى لە ھەموو جۇرە تەمەنىك لە مالەكانى
خۇياندا خەرىكى چىنىنى فەرشى سەر دىۋارن كە بە نەخشى ناياب
پازاۋنەتەۋە. داوام لە پىرېژنىك كرد كە فەرشىكى سەر دىۋارم بۇ ھەلبۇزىرىت،
پىم گوت كە بۇ خاتونىكى دەنىترم لە نۇرتامبوتون دەژى. دواى ئەۋەى
كەمەكىك بىرى كردهۋە، لەنىۋ كۇمەلە فەرشىكى زۇرى پشت خۇيەۋە،
فەرشىكى راکىشا. بە خۇدا سوئىدى خۋارد، ئەو كۇمەلە پتر لە پەنجا فەرشى

له هه موو پهنگه كان تيدا بووه، به لام ئه و فهرشهي كه بق توي هه ليارد، تنها به سي رهنك چنرابوو: زهر د و پرته قالي و وهنه وشه يي. وا بزائم تو حز دهكيت ئه م ريكه و ته بزانيت، گه له مه دا شتي هه بيت، ئه وا هه ر له خوداو هه. ئايا به خه يالندا هاتوه كه نامه گورينه وه ي نيوانمان پهنگه له ريكه و ته وه نه بيت.

له گه ل سلاوي گه رممدا

عه زيز

تيبيني: گه ر ويستت، ده توانم فهرشه كه ت به پوستانا بق بنيرم، يان تا ئه و روزه ديت چاو مان به يه ك بكه ويت و كو پي قاوه پي كه وه بخوينه وه، چاوهر پي بكه م و خوم پيشكه شتي بكه م.

ئيتلا چاو ه كانى نوقاند و هه ولى دا ئه وه ويتا بكات كه چون پهنگه كانى دهورى خه رمانه ي ده موچاوى ده دن. سه ير له وه دا بوو كه ئه و وينه يه ي له خه ياليدا به رجه سته بوو بوو، ئه و وينه يه نه بوو كه ه ي ژنيكي له ته من خويدا بيت، به لكو وينه ي ئه و كاته يه تي كه كيژوله يه كي هه وت سالان بوو.

بيره وه ريبه كي زور هه لده قولان و بق لاي ده گه رانه وه، ياده وه ريگه لئ بوون وايد ه زاني ده ميكه له بيري چوونه ته وه. وينه ي دا يكي كه وه ستاوه و پشتينيكي فستقي سه وز نامالي به ده وري كه مه ري دا به ستوه و كو پينيكي پيوانه كردي به ده سته وه يه، ماسكيكي خوله ميشي ئازاراي ده موچاوى داپوشيوه، چه ندين دلي كاغه زيني دره وشاوه و بريقه دار به ديواره كه وه هه لو اسراوه.

چه سته ي باوكي وه ك ئه وه ي بيهه وي له گه ل كه ره سه ي پازاندنه وه ي چه ژني له دا يكوون تيكه ل بيت، له بنميچه كه وه شو ر بووه ته وه و شيوه يه كي دلگيري به ماله كه به خشيوه. بيري كه وته وه چون سالاني هه رزه كاري به سه ر بر دوه، چون به رپرسياريتي خو كو شتنه كه ي باوكي خسته ئه ستوي دا يكي. كه ئيتلا هيتشتا كيژوله يه كي بچووك بوو، به ليتي به خوي دا كه شوي كرد ده بيت مي رده كه ي به خته وه ر بكات و نا بيت وه ك دا يكي له شو و كر دندا سه ركه وتوو نه بيت. به پي توانا هه ول ب دات هاوسه رگيري به كه ي له وه ي دا يكي

جیا بیت، شوری به پیاویکی کریستیانی نه کرد، به لکو پیتی باش بوو هر له
ثایینه که ی خوی شوو به پیاویک بکات.

ئه وه چهند سالیکی که مه ئیلا وازی له وه هیناوه که رقی له دایکه
پیریژنه که ی بیته وه. هه رچهنده له م دوا ییه دا نیوانیان باش بووه، لی که یادی
رابردوو ده کاته وه، هینشتا له ناخه وه دلته نگیه ک دایده گریته.
"دایکه! ... خاک دایکمانه! خاک دایکمانه."

ئیلا له دوا ی خویه وه شه پۆلیک پیکه نین و چپه چپی ژنه وت. که ئاوری
دایه وه، بینی چوار جوت چاو چاودیری ده کن. بۆ یه که مین جار، ئۆرلی و
ئافی و جانیت و ده یقید پیکه وه بۆ قاوه لیکردن هاتن. هه موویان به تهنیشت
یه که وه وهستان و وهک ئه وه ی بوونه وه ریکی نامۆ بیت، تیان ده پروانی. له
شیوه ی ته ماشا کرده که یانه وه دیار بوو که ئه وان ده می بوو له و ی وه ستاون
و هه ولیان داوه سه رنجی رابکیشن.

ئیلا به زه رده خه نه وه گوته: "به یانی هه مووتان باش."
"ئه وه گویت لیمان نه بوو؟"، ئۆرلی به سه رسورمانه وه لتی پرسی.
ده یقید بی ئه وه ی ته ماشای بکات، وتی: "تۆ ته واو نومی نیو ئه و
شاشه یه بوو بویت."

ئیلا دوا ی نیگای شووه که ی که وت و له سه ر شاشه کراوه که ی به رانه ری
نامه یه کی عه زیز. ز. زاهارای بینی که به شیوه یه کی کال بریسکه ی ده دا. به
په له به بی کوژاندنه وه کومپیوته ره که ی داخست.

"چهند نامه یه کی په خشکاری ئه ده بی هیه، ده بی بیانخوینمه وه، ئیلا
له سه ری پۆیشت، خه ریکی نووسینی راپۆرته که م بووم."
ئافی به ده موچاویکی گرژه وه گوته: "نه خیر، تۆ نامه ئه لیکترۆنییه کانت
ده خوینده وه."

ئیلا له خوی پرسی ئاخۆ چی وای له منداله هه رزه کاره کانی کردوه
ئاوها پژد بن و خه وش یه کتر و درۆی ئه وانی تر ئاشکرا بکن؟ به لام که
ئه وان به لای بابه ته که دا نه چوون، به لکو ته ماشای شویتیکی دیکه یان ده کرد و
چاویان بریبوو میزی نانخواردنه که، بۆیه هه سته به ئاسوده یی کرد.

ئۆزلى لاي به لاي ئىلادا كرده وه و لهبرى همويان پرسىي: "دايكه،
بۆچى ئەم به يانييه ژهمى قاوه لتيت ئاماده نه كرده وه؟"
ئىلا به ره و ميزه كه ئاورپدايه وه و بينىي كه ئەوهى ئەوان ته ماشايان
ده كرد، نه قاوهى لى بوو نه هيلكهى كولاو و نه نانى گهرم و نه مرهباى ترى.
چهند جارى سهرى بادا و وهك ئەوهى له ناوه وهيدا به و دهنگه قايل بيت كه
راستىيه كى حاشاهه لئه گر ده دركىتت.
راسته، له بهر خووه گوتى چۆن بىرت چوو خواردنى به يانى دروست
بكه يت؟

بهشی دووهم

ئاو

شته شلهمه نيه كان دهگورين و

پيشبيني ناکرين

پۆمی

قونیا، ۱۵ تشرینی یەکەم ۱۲۴۴

بەینیم مانگە پەر و درەوشاوەکەى ئاسمان لە مروارییەکی نایاب و
هەلۆاسراو دەچوو، لەنیو جینگەکم رابووم و لە پەنجەرەکەو تەماشای
خەوشەکەم کرد که لێوانلیۆبوو لە تریفەى مانگ، لێ ئەم جوانییە دلرفیتەى که
دیتم خورپەى دلم و لەرزینی دەستەکانمى سووک نەکرد.

"ئەفەندی، تۆ پەنگت زەرد هەلگەراوە. ئایا دیسان خەونت بینێوه؟"
هاوسەرەکم بە نەرمى وای پێ گوتم، "جامى ئاوت بۆ بینم؟".

دلنیام کردەوه و داوام لیکرد که بۆ ناو جیبەکەى بگەریتەوه و ناتوانیت
هیچ شتی بکات، چونکه خەونەکانمان بەشیکن لە چارەنوسمان و خودا
چۆنى بویت ئاوها پەوتى خۆیان وەردگرن. بە خۆم گوت بێگومان هۆیک
هەیه وام لێدەکات که هەموو شەویک لەو چل شەوهى رابردوو هەمان خەون
ببینم. لە هەر جارێکدا سەرەتای خەونەکە کەمى جیاواز بوو، یان پەنگە
بەردەوام هەمان خەون بووبیت، بەلام ئەوه من بووم لە هەر شەویکدا لە
خانەیهکی جیاوه مەملانیم کردوو.

ئەمجارە لە ژووریکى بە فەرش پاخراو و ئاشنا خۆم بینى قورئانم
دەخویند، بەلام لە هیچ شوینى لەو شوینانە نەدەچوو که پێشتر بینیبووم.
دەرویشیکى بالابەرز و باریکەله لە بەرانبەرم قیت دانیشتبوو، دەمامکى لەسەر
دەموچاری بوو و مۆدانیکى بە دەستەوه بوو، پینج مۆمى داگیرساوی تیدا
بوو، پووناکییان بۆ دەکردم تا بتوانم بخوینمەوه.

دوای کەمى سەرم هەلبێرى تا دەرویشەکە لەو چامەیه ئاگادارکەمەوه که
دەمخویندەوه. وای لەو ترسەى که دایگرتم، ئاخەر ئەوهى من بە مۆمدانم

دهزانی، دهستی راسته‌ی پیاویک بو. که ده‌رویشه‌که دهستی بو دریت‌کردم، بینیم هر په‌نجه‌یه‌ک له په‌نجه‌کانی داگیرسابوون.

به ترسه‌وه ته‌ماشای ده‌روبه‌ری خۆم کرد و له ئاو ده‌گه‌رام، به‌لام چند چاوم گنرا، ئاوم ده‌ست نه‌که‌وت. ئیدی عه‌باکه‌م له به‌ر خۆم داکنه‌ند و دام به‌ سه‌ر ده‌رویشه‌که‌دا تا ئاگره‌که بکوژینمه‌وه.

کاتی عه‌باکه‌م به‌رزکرده‌وه، ئه‌و نه‌ما‌بوو و له دوا‌ی خۆی مؤمیتی داگیرسای جیه‌یشتبوو.

له‌وساوه وام لی‌هاتووه به‌رده‌وام هه‌مان خه‌ونم ده‌بینی. له ماله‌که‌دا به‌دوا‌یدا ده‌گه‌رام و هه‌موو گۆشه و سووچیکم ده‌پشکنی. دوا‌جار به‌ره‌و حه‌وشه‌که رامکرد، گوله‌کانی ناو حه‌وشه‌که له ده‌ریایه‌کی په‌نگی زه‌ردی دره‌وشاوه‌دا پشکو‌توو‌بوون. به‌ راست و چه‌پدا بانگم کرد، وه‌لی له هه‌چ شوینی پیاوه‌که‌م نه‌دی.

“هۆو خۆشه‌ویست بگه‌ریوه، تو له کویت؟”

له کۆتاییدا وه‌ک ئه‌وه‌ی هه‌سته‌وه‌ریه‌کی شووم پیش خۆی دابم، له بیره‌که نزیک بوومه‌وه و له بنی تاریکی بیره‌که‌دا ته‌ماشای ئاوه‌که و شه‌پۆله‌که‌یم کرد. سه‌ره‌تا هه‌چم نه‌دی، لی دوا‌ی که‌می، له تریفه‌ پروناکه‌که‌ی مانگ لیوانلیو بووم و حه‌وشه‌که‌ی پروناک کرده‌وه. ئه‌وسا دوو چاوی په‌شم بینی که له بنی بیره‌که‌وه به‌ خه‌مکی بیپیشینه‌ نیگایان ده‌کردم.

“کوشتیان، یه‌کن بانگی کرد، په‌نگه‌ ئه‌وه هر ده‌نگی خۆم بووبیت. له‌وانه‌یه ده‌نگه‌که‌ی خۆم له دۆخی ئازاریکی بی‌په‌رانه‌وه‌دا، وا ده‌رکه‌وتبیت.

ئیدی هاوارم کرد و هاوارم کرد، تا هاوسه‌ره‌که‌م به‌ توندی گرتمی و به‌ سینگی خۆوه‌ی نوساندم. به‌ ناسکی لی‌ی پرسیم ئه‌فه‌ندی، دیسان هه‌مان خه‌ونت دیوه‌؟”

* * *

دوای ئەوێ کیرا دووبارە نوستەو، بەرەو حەوشەکە دزەم کرد. لەو ساتەدا ئەو سەرئەوجەم لا دروست بوو، کە هێشتا خەونەکە بە پرونی و ترسناکییەو دەبینم. لە کێپی شەوێکەدا بە بینینی بیرەکە تەزووێک بە هەموو جەستەمدا تێپەری، بەلام توانام نەبوو لە تەنیشتیەو دابنیشم، ئێدی بۆ سرتەئێ شەوێ شەوێ نۆ درەختەکان گویم هەلخست.

لە کاتی ئاوادا، نۆرەخەمێک دایدەگرتم و نەمدەزانی بەوای چییەوێ. ئاخر مێک ژێانی خۆم دروستکردوو و ئەوێ بەهەوایی بووم وەدیم هێناو. خودا سێ شتی ئازیزی پێ پەوا بینوم کە ئەمانەن: زانست، چاکەخواری، توانای یارمەتیدانی خەلکی تا بەدوای خودادا بگەڕێن.

دوای ئەوێ گەیشتمە تەمەنی سیوھەشت سالی، خودا لەو زۆرتەری پێ بەخشیم کە داوام دەکرد. خویندم تا بووم بە وتارخوین و زانایەکی ئیسلامی و شەرعی، زانستەکانی عێرفانم خویند، ئەمەش زانستیکە بە پلەئێ جیا جیا تەنھا بە پێغەمبەران و پیاوچاکان و زانایانی ئایینی دەبەخشرێ. بە موچپاری باوکم خودا لێی خوش بیت، لە لای باشتەری زانایانی سەردەمەکەمان خویندم و بۆ قوولکردنەوێ باوەرەکەم کە ئەرکیکە خودا منی بۆ تاییبەتمەند کردوو، دەوانتێکی زۆرم دا.

سەید بورھانەدینی کۆنەمامۆستام دەگوت من لەو کەسانەم کە خودا زۆر خوشی دەوین، چونکە بۆ ئەم ئەرکە پیرۆزە راسپێردراوم تا پەيامەکەئێ بگەینەنمە بەندەکانی و بۆ جیاکردنەوێ دادووبێدای کۆمەکیان بکەم.

چەندین سال لە حوجرە خویندم، لەگەڵ زانایانی دیکەئێ ئایینناسیدا لە لاهووتم کۆلییەو، فەقێکانم فێرکرد و لە زانستی ئایینی و فەرموودەم کۆلییەو و وتاری هەینیم لە گەورەترین مزگوتەکانی شاردا خویندەو. بە دەگمەن ناوی ئەو فەقیانەم لە بیردەچوو کە وانەم پێ گوتبوونەو. هەست بە زیادەرۆیی ئەو کەسانە دەکەم کە لێیان دەبێستم دەلێن گواپە یەکجار ئاتاجی ئەو وتارانەئێ من بوون و پێنوینیی کردوون و ژێانیانێ گۆپو.

خودا بە خێزانیکێ خوشەویست و برادەری باش و مریدی دلسۆز خەلاتی کردووم. لە ژێانەدا هەژاری و نەبوونیم نەچەشتوو، هەرچەندە بە لەدەستدانی یەکەمین هاوسەریم ئێشیکێ توندیم پێگەیشتم و پێم وا بوو ئێتر ژن

ناھینمەو، بەلام ژنم ھیتا. لە سایەى کیراوە ژیانیکى پىر خوشى و گەشى
ژيام. ھەردوو کورەكەم گەورە بوون، لەگەل ئەوھشدا ھەر ئەو پرسىارە
دەكەم چۆن دەبیت يەكئىكیان لەوى دیکە جیابیت. ئەو دووھ مینا دوو تۆون،
لەگەل ئەوھى بە تەنیشت يەكەوھ و لە ھەمان خاكدا پوینراون و ھەمان خۆر
گەشەى پىداون و ھەمان ئاو پاراوى كردوون، ئىدى سەریان دەرھیتا و دوو
رووھكى تەواو جیایان لى پەیداوو. من شانازىیان پىوھ دەكەم، شانازى بەو
كچەمانەوھش دەكەم كە ھەلمانگرتووھتەوھ و خاوەن چەند بەھرەيەكى
دەگمەنە. من پىاوئىكى بەختەوھرم، بە ژیانى خۆم و بەو كۆمەلەى كە تىياندا
دەژىم، رەزامەند و قايلم.

كەواتە بۆچى لە ناوھوھمدا ھەست بە بۆشایى دەكەم و پۆژ لەدواى پۆژ
بۆشایىبەكە قوول و ھەراوتر دەبیت؟ وەك نەخوشى رۆحم بۆگەن دەكات و بۆ
ھەر كوئىبەك بپۆم لەگەلمدايە، وەك مشك ھىمنە، بەلام موزىر و دپندەيە.

شنه مس

قونیا، ۱۷ تشرینی یه که م ۱۲۴۴

بهرله وهی له دهروازهی هر شاریک که پیشتر نه م دی بیت، بجمه ژووره وه، که می دهو هستم تا سلو له پیاوچاکان و پیروزه کان بکه م، ئیدی به مردوو و زینوویانه وه، به ناسراو و گومناویانه وه. هر کاتی گه یشتبیتمه شوینیکی نوئی، یه که م شتی که کردومه ئه وه یه فه رم له پیاوچاکانی خیرخواز وه رگرتوه، ئیدی موسلمان بووبن یان کریستیان یان جووله که بن، چونکه بروام وایه پیاوچاکان له سهرووی ئه م ناولیتانه جیاوازه تووره هاتانه وهن، چونکه ئه وان سهر به هه موو مرؤقایه تین.

هر ئه وه نده بۆ یه که م جار له مه ودایه کی دووره وه قونیا م لی ده رکه وت، ئه وه ی له وه پیش کردبووم لی ره ش کردم، به لام شتیکی نا ئاسایی رووی دا. له بری وه لامدانه وه ی سلاره که م و فه ر پتیه خشینم، پیاوچاکان وه ک کیلی وردوخاشبووی گو ره کان بیده نگ بوون. دووباره به دهنگیکی به رزتر و توندتر سلوم لی کردنه وه، به لکو ئی نه یان بیستیتم. دیسان بیدهنگی بالی کیشا. ئیدی زانیم ئه وان به باشی گوئیان له من بووه، به لام فه ری خو یان پی نه به خشیوم.

‘پیم بلی ئه وه چی قه و ماوه؟’، داوام له (با) یه که کرد تا به درژیایی و پانایی ولاته که قسه کانم بۆ پیاوچاکان و ریژ لیگیراوه کان بیات.

دوای که مه کی بایه که به خو و وه لامه وه گه پاره وه و گوئی: ‘هۆ ده رویش، له م شاره دا له دوو شتی دژ به یه کتر زیاتر نابینیت و له نیوانیاندا شتی تر نییه، ئه ویش یان خو شه ویستییه کی بی غه لوغه شه، یان رقیکی ئه ستوره. ئیمه

ئاگادارت دەكەينەو ڭەر بېرۆيت لەسەر بەرپرسىيارىتى خۆت دەچىتە ناو
شارەكەو.

وتم: لەم بارەدا پىويست بە پەژارە ناكات، من تا ماوم خۆشەويستى
بىڭەرد دەدۆزمەو، ئەمەش بۆ من بەسە.

كاتى پياوچاكانى قونيا ئەوھيان بىست، فەرى خۇيان پى بەخشىم، بەلام
من بپيارم دا لە چوونە نىوشارەكە پەلەنەكەم، ئەو بوو لەژىر داربەروويەك
دانىشتم. لەو دەمدا كە ئەسپەكەم لەو گىاوگولانە دەلەوھرا، دەستم بە
تەماشاكردنى شارەكە كرد كە لە دوورپا لىمەوھ دياربوو. منارەكانى قونيا
لەبەر تىشكى خۆرەكە وەك پارچە بلوور دەبرىسكانەوھ. ناوھناو وھرىنى
سەگ و زەپەى كەر و پىكەنىنى مندانان و دەنگى فرۆشيارانم دەبىست كە بە
ھەموو ھىزىانەوھ بانگيان دەكرد - دەنگگەلىكى ئاسايى كە نىشانەى
دەنگەكانى شارىكە پرە لە ژيان. لە خۆم پرسى ئاخۆ دەبى لە پشت دەرگا
داخراوھكان و پەنجەرە بە پەردە داپۆشراوھكان، جۆرى شادمانى و خەم چى
بىن؟ لەبەر ئەوھى لەگەل ژيانى گەرىدەبىدا راھاتبووم، بۆيە مانەوھ لە شاردا
كەمى بىزارى دەكردم، بەلام رىسايەكى بنچىنەى دىكەم ھاتەوھ ياد كە دەلىت:
(ھەول مەدە بەرەنگارى ئەو گۆرانكارىيانە ببىتەوھ كە رىت لىدەگرن، بەلكو
لىڭەرى با ژيان لەناوتدا بژى. ڭەر ژيانت سەرەوژىر و قلپەوھ بوو، نىگەران
مەبە. چۆن دەكرى بزانت كە ئەو شتەى لەگەلىدا راھاتوويت، لەو شتە باشترە
كە بەرپۆھىە؟).

دەنگىكى ناسك لە زىندەخەوھكەم وھئاڭاى ھىنام و ڭوتى: دەرويش،
سلاوت لى بىت.

كە ئاورم داىوھ، جوتيارىكى پىستتەسەمەر و دەستوبازوو ئەستوور و
سىمپلشۆرم دى. سواری پەيتوونىك بووبوو كە گايەكى لەپولاواز پرايدەكىشا،
ئەم گياندارە بەستەزمانە وا دياربوو ھا ئىستا ھا نەختىكى تر گيانى
دەردەچىت.

وھلامم داىوھ: سلاو لە تۆش، بەرەكەتى خودات بەسەردا بېرۆيت.
ئەوھ بۆ لىرە بە تەنيا دانىشتوويت؟ ڭەر لە سواری ئەسپەكەت ماندوو
بوويت، ئەوھ دەتوانم بىڭەنم.

به زرده‌خه‌نوه پیم وت: "سوپاست ده‌کهم، پیم وایه به پیمان برۆم له گایه‌که‌ی تو زوتر ده‌گمه جی".

جوتیاره‌که وتی: "گایه‌که‌م به که‌م مه‌زانه"، هه‌ستی به سووکایه‌تی کرد، "ره‌نگه پیر و لاواز بووبیت، به‌لام نازیزترین هاوپیمه".

ئهم قسانه‌م به دل‌وه نووسان، ئیدی به‌رزه‌پی راپه‌ریم و به‌رانبه‌ر جوتیاره‌که دانوشتامه‌وه. ئاخ‌ر منیکی ساکاری پیکهاته‌ی بازنه فراوانه‌که‌ی خه‌لقه‌نده‌کانی خودا، چۆن ده‌کرئ پیکهاته‌یه‌کی دیکه‌ی ئهم بازنه‌یه به که‌م بزانه، ئیدی ئه‌و پیکهاته‌یه ئازهل بیت یان مرۆف؟

گوتم: "داوای لیبوردن له خۆت و له گایه‌که‌ت ده‌کهم، تکات لیده‌کهم بمه‌خشه".

سپه‌ریکی باوه‌رنه‌کردن له‌سه‌ر روخساری جوتیاره‌که نه‌خش بوو. ماوه‌یه‌ک له شوین خۆی وشک وه‌ستا و وایزانی شوخی پیده‌کهم، گوتی: "قه‌ت هیچ که‌سی وای پین نه‌وتووم"، زرده‌خه‌نه‌یه‌کی گه‌رمی به پوومدا پزانده. "مه‌به‌سنت ئه‌وه‌یه داوای لیبوردم له گایه‌که‌ت کرد؟".

"مه‌به‌ستم ئه‌مه‌شه، به‌لام قه‌ت هیچ که‌سی داوای لیبوردن لئ نه‌کردووم، به‌لکو گه‌ر روویشی دابیت ئه‌وه به پیچه‌وانه‌وه بووه، به‌رده‌وام منم ته‌وازو ده‌خوازمه‌وه. ته‌نانه‌ت کاتی خه‌لکی هه‌له‌یه‌کم به‌رانبه‌ر ده‌کهن، هه‌ر من داوای ته‌وازو یان لیده‌کهم".

به بیستنی ئه‌وه نیگه‌ران بووم، به هیمنی گوتم: "قورئانی پیروز ده‌لینت (مرۆفمان له باشترین شیوه‌دا دروستکرد)، ئه‌مه‌ش پێسایه‌که له پێساکان". پرسیی: "کام پێسا؟".

"خودا مژوولی ته‌واوکردنی دروستکردنی ده‌ره‌وه و ناوه‌وه‌ی تویه. ئه‌و ته‌واو مژوولی تویه. هه‌ر بنیاده‌میک بریتیه‌یه له کرده‌یه‌کی به‌رده‌وام و له‌سه‌رخۆ و بزواو، به‌لام به خۆراگرییه‌کی به‌ره‌و به‌رکه‌مالبوون. هه‌ر یه‌کێ له ئیمه بریتیه‌یه له کاریکی هونه‌ری ته‌واونه‌کراو و لیبراوانه‌هه‌ولی به‌رکه‌مالبوون ده‌دات. خودا له‌گه‌ل هه‌ریه‌که‌ماندا به جیا مامه‌له ده‌کات، چونکه مرۆفایه‌تی تابلویه‌کی جوانه و شیوه‌کاریکی به‌هرمه‌ند وینه‌ی کیشاوه، له پووی بایه‌خیشه‌وه هه‌موو خاله‌کان له ته‌واوکردنی وینه‌که‌دا یه‌کسان".

’ئايا هاتوويت تا گوڭ له وتاره کهش بگريت؟‘، جوتياره که سهرله نوځ به بایه خه وه پرسياړی کرد و له سهری رږوښت: ’وا دياره شوينه که له خه لکی جمه ی بیت. نه و پياوړکی مه زنه‘.

که زانیم مه به سستی کښه، دلّم به توندی که و ته خورپه، لیم پرسى: ’پیم بلی جياوازیی وتاره کانی رږومی له چیداپه؟‘.

جوتياره که بیدهنگ بوو و چاوی بریبه ئاسوی فراوان. وا دياربوو که بیړی له هه موو شویتینکدا دهات و دهچوو، بی نه وهی له شویتینکی دياریکراو بگيرسیته وه.

’ئینجا وتی: له گوندی رزئیته وه به کومه لى دهرده سهریبه وه هاتم. سهره تا برسیتی داهات، ئینجا مه غوله کان هاتن و پرویان ده کرده هر دینیه که دهیانسووتاند و تالانیاں ده کرد، به لام نه وهی به شاره گوره کانیاں کرد، خراپتر بوو. نه وه بوو ئه رزه رږوم و سیواس و قهیسهریبه یان داگیر کرد، هرچی نیرینه بوو سهریان برین و ئافره تانیاں به دیل گرت. بوخوم که سینکم له خوښه ویستانم له ده سست نه چووه یان مالّم تیندا نه چووه، به لام شتینکی گرینگم له ده سست داوه، نه ویش خوښی و گه شیبه‘.

لیم پرسى: ’نه وه چی په یوه نندیبه کی به رږومیبه وه هه یه؟‘.

جوتياره که دووباره چاوی بریبه وه گایه که ی و به ئاخافتنکی خالی له هر ریتیمیک، که و ته بلمه بلّم: ’هه موو خه لکی ده بیژن گهر گوڭ له وتاره کانی رږومی بگريت، خه مه کانت دهره وینه وه؟‘

به ش به حالی خوم پیم وا نیبه که له گهل خه مدا کیتشه یه که هه بیت، به لکو ته واو به پیچه وانه وه یه – نه وه دوورپوویبه که خه لکی به خته وه ده کات، به لام راستی وایان لیده کات هه سست به خه مباری بکن، به لام نه وه به جوتياره که نه وت، به لکو پیم گوت: ’بوچی تا قونیا هاوه لیت نه که م تا دهر باره ی رږومی پتر قسه م بق بکه ییت؟‘.

هه وساری ئه سپه که م به گالیسکه که وه به سست و سهرکه وتم و به ته نیشته جوتياره که وه رږونیشتم. که زانیم گایه که گوڭ به سهر باره که ی نادات، هه ستم به خوښحالی کرد. به شیوه یه کی بیزار که ره کجار له سهرخو ده سستی به رږوښتن کرد. جوتياره که له تی نان و پارچه یه که په نیری بزنی پیدام و ده ستم

به خواردنیان کرد. ئینجا به بهرچاوی نه‌نوستووی پیاوچاکانی شاره‌که‌دا و له‌ژیر ئاسمانیکی سامال و شین و خۆره‌تاویکی داگیرساودا چووینه ناو قوئیاوه.

‘هاورپم خودا پشتیوانت بیت’، ئه‌مه‌م گوت و له‌سه‌ر گالیسکه‌که‌یه‌وه قه‌له‌مبازیکم دا و هه‌وساری ئه‌سپه‌که‌م کرده‌وه.

‘له‌بیرت نه‌چیت ئاماده‌ی وتاره‌کان بیت’، جوتیاره‌که‌ به‌په‌رۆشه‌وه بانگی کردم. سه‌رم له‌قاند و به‌ئاماژه‌ی ده‌ست دوعاخوازیم لیکرد، گوتم ‘گه‌ر خودا مه‌یلی لئ بیت’.

له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی ئه‌له‌های بیستنی وتاره‌که‌ و چاوه‌رینی بینینی پۆمی بووم، به‌لام سه‌ره‌تا ویستم له‌شاره‌که‌دا هه‌ندی کات به‌سه‌ر ببه‌م، بۆ ئه‌وه‌ی یه‌که‌م جار ده‌رباره‌ی ئه‌م وتارییژه‌مه‌زنه‌ بۆچوونی دانیشتوانی شاره‌که‌ بزاتم. ده‌مه‌ه‌ویست به‌ر له‌وه‌ی به‌چاوی خۆم ببینم، له‌چاوی خه‌لکه‌که‌وه‌ ببینم، له‌چاوی یار و نه‌یاره‌وه، چاوانی خۆشیان ده‌وی و چاوانی رقیان لیتیه‌تی.

حەسەنی سەوالکەر

قونیا، ۱۷ تشرینی یەکەم ۱۲۴۴

پاوەر دەکەیت یان نایکەیت، ئەوان بەم پاککەرەووە زەمینیە* دەلتین (تازاری پیروژن). ئاخر منیکی گەرگولی لە یەمبوسوس** هەلواسراو لەووە زیاتری ناوی کە تەنیا بیژن لە ناویاندا بیت، ئیدی مردوو بن یان زیندوو. لە شەقامەکاندا دایکەکان بۆ ترساندنێ مندالە هاروواجەکانیان ئاماژە بە من دەکەن، مندالان بەردبارنم دەکەن، خاوەن دوکانەکان لە بەردەم دوکانەکانیان دەرم دەکەن تا تووشی ئەو بەدبەختییەیان نەکەم کە بۆ هەر شوێنێ برۆم لەگەڵمدا، ژیە دووگیانەکان کە چاویان بە من دەکەوێت لە ترسی ئەووەی مندالی شیناویان نەبیت، رووی خۆیان دادەپۆشن. ئەوانە نەیاندرانی چەند خۆیان لە من دوور بگرن، منیش بە هەمان شیوە خۆم لییان دوور دەگرم تا لە نیگا توورەکانیان خۆم بپاریزم.

پێستم دەگۆرا و رەش هەلدەگەرا و ئەستوور دەبوو، لەسەر هەردوو شانم و چۆکەکانم و بالەکانم و دەموچاوم لە رەنگی هیلکەیی پیس بە قەوارەیی جیا جیا بلق دەردەکەوتن و هەستم بە زوررانیوە و سووتانەوویان دەکرد، بەلام ئەوئەندەیی نەدەبرد ئیشەکەیی نەدەما. ئەم پەلانی گەرە دەبوون و هەلدەئاوسان و کیسەیی ناشیرینیان لێ پەیدا دەبوو، دەستەکانم چەرتۆکیان لێ پەیدا دەبوو و دەموچاوم بە رادەیهک دەگۆرا هەر نەدەناسرایەووە. کە دەگەیشتمە دواوایی، نەمدەتوانی پیلووەکانم لێک بنێم. لێک بە دەمدا دەچۆرایەووە و هەر لەخۆوە چاوەکانم فرمیسکیان دەپژانند، شەش نینۆکی

* پاککەرەووەی زەمینی: دیواریکی نیوان بەهەشت و دۆزەخە.

** یەمبوسوس: پینچیکی نیو دۆزەخە.

په نجه كانم كه وتن و نينو كيكى ترم خهريكبوو دهكوت. سهير له وه دايه كه هيتشا جه ستم مووى پتويه، بويه دهبن له مدها خوّم به بهخته وهر بزنام. بيستبووم كه گه پرووه كان فریده دهنه دهره وهى شووراكاني شار، به لام له م شارهدا مادام گروى بوون بؤ ئاگادار كرده وهى خهلكى زهنگيكى پنيه تا لىي نزيك نه كه ونه وه، وازيان لىي هيتاوه تا له ناوشار بؤى.

ههروه ها ريگه ي دهرۆزه كردنيان پيداوين، ئه مهش شتيكى باشه، چونكه گه ر ئه وه نه كه ين، له برسان دهرين. دهرۆزه كردن به كيكه له و دوو ريگه يه ي پنى ده ژيين، به لام ريگه ي دووهم نويز كرده، ئه مهش نهك له بهر ئه وهى كه خودا چاوديرييه كى تاييه تى گه پرووه كان دهكات، به لكو هه ندئ پنيان وايه كه به هؤيه كى سهيره وه ئه مه دهكات، بويه دانيشتوانى شاره كه به قه د ئه وهى نه فره تيان لى ده كردين، به و ئوميده ي برئ زياده نزا له ده ممان دهر بينن، خو شيان ده ويستين و برئ پاره يان خوارديان پيده داين. رهنگه له شه قامه كاندا گه پرووه كان له سهگ خراپتر مامه له يان له گه لدا بكرئ، به لام له و شوينانه ي كه تارمايى مهرگ يان نا ئوميديان لى دهرده كه ويت، ئه وا ئيمه مانان تنيدا ده بين به پاشا.

كه داوام لى ده كرى به رانبه ر هه ندئ پاره بؤ كه سيك هه ندئ نزابكهم، سه رم به رده ده مه وه و به چه ند وشه يه كى ناحالى به عه ره بى بلمه بلميك ده كه م و خوّم وا پيشان ده دم كه نو قمى نيو نزا كردن بووم. هه موو ئه وهى له ده ستم ديت تا بيكه م ئه وه يه زور له خوّم ده كه م، چونكه له و باوه ره دام كه خودا نامبيستيت، ئى هؤكارنيكيشم به ده سته وه نيه و ام لى بكات كه ئه و ده مبيستيت.

هه رچه نده سوال كردن قازانجيكى واى نيه، به لام له نزاكرن پيم ئاسانتره. خو هيچ نه بيت كه س هه لناخه له تينم. پوژى هه ينى بؤ دهرۆزه كردن باشتريين پوژه كانى هه فته يه، به لام هه موو پوژه كانى ره مه زان به هه رمينه. دوا هه مين پوژه كانى ره مه زانيش باشتريين پوژى سوال كردن، خه لكى ته نانه ت ئه وانه ي هيچيان نيه، بؤ زه كاتدان كيپر كى ده كهن، تا خودا له گونا هى سه ره تا و كو تاييان خوش بيت، بويه ده بينن خه لكى له ساليكدا يه ك جار له سوال كه ر پاناكهن، به لكو به دواى سوال كه ردا ده گه رين، ئيدى تا سوال كه ره كه داماوتر

بیت، باشتره و شانازی به ووه دهکن که بهخشندهن و حزیان له چاکه به. ئهوان تهنه کتیرکئی له سهر ئه وه ناکه که زه کاتمان بدهنی، به لکو ئه و ههسته شمان لا دروست دهکن که له و پوژده دا خوشیان دهوین.

رهنگه ئه مپو له هه موو پوژده کان به هه پرمیتر بیت، چونکه پومی وتاری ههینی ده خوینیته وه. مزگه وته که پره له نویژکه ران و ئه وانیه له ناو مزگه وته که جییان دهست ناکه ویت، له ناو حه وشه که ریزده بهستن. نویژی عه سر بۆ نویژکه ران و گیرفانبران باشترین کاته، ئه وانیش وه ک من هه موویان لیزه ن و له ریزی نویژکه ره کاندایا بوبونه ته وه.

به رانبهر مزگه وته که دانیشتم و پشتم دایه درهختیکی که وه ته وه. هه وای دواى باران له بۆنی شی یه قی دابوو وه و تیکه لی ئه و بۆنه خوشه بوبوو که له باخه دووره کانه وه هه لیکرد بوو. جامولکه ی سوالکرده که م له بهرده م خۆم دانا. وه ک سوالکه ره کانی تر به ئاشکرا داواى خیرم نه ده کرد. ئاخیر که پروگول ئاتاجی ناله و گریان و پارانه وه نییه، حه وه جه ی ئه وه ش نییه هه ندی چیرۆک دروست بکات و کلۆلی و نه خوشی خوی پیشان بدات، چونکه هه ر به بینینی ده موچاوم کاریگه ری هه زار وشه ی هه یه، بۆیه پروی خۆم هه لمالی و دانیشتم.

دواى سه عاتی پارچه دراوی کانه زایی یه ک له دواى یه ک که وته نیو جامولکه که مه وه، هه ره هه مووی پارچه مسی شکاوبوون. من ئه له ای ئه وه م ده کرد پارچه زیریکم دهست بکه ویت که هیمای خۆر یان شیر یان مانگی دووشه وه ی له سهر هه لکو لرایت. ئیدی له وه ته ی خوالی خوشبوو عه لانه دین که یقوباد یاسا سه پینراوه کانی له سهر دراوه کان سووک کرد، بپیار درا هه موو ئه و پاره کانه زاییانه ی که له لایه ن والیه کانی حه له ب و فه رمانره وا فاتمییه کانی قاهیره و خه لیفه ی به غدا و فلورینی ئیتالی لیده درین بۆ مامه له به کاردین، ئاوه اش فه رمانره وایانی قونیا به سوالکه ره کانی شاریشه وه هه موویان قایلن به کاری بهینن.

چهند پارچه پاره‌یه‌کی کانزایی و هه‌ندی پاره‌ی وشک‌ه‌ی کاغه‌زین که‌وتنه
کۆشمه‌وه. که‌لازیرین و مه‌یله‌و سووره‌کانی دارکه‌وه‌ته‌که‌ش داده‌پژان و که
بایه‌کی توند هه‌لیکرد مینا دره‌خته‌که‌ش بیهه‌وئ خیرم پی بکات، هه‌ندی له
که‌لاکانی که‌وتنه ناو جامه‌که‌مه‌وه. له‌ناکاو زانیم که‌شتیکی هاوبه‌ش من و
دارکه‌وه‌ته‌که‌کۆده‌کاته‌وه. ئه‌و دره‌خته‌ی که‌له‌ پایزدا که‌لاکانی ده‌وه‌رین و له‌و
پیاوه ده‌چیت کاتی ده‌گاته دوا قوناغه‌کانی نه‌خۆشیی که‌روویی و په‌له‌کانی
هه‌لده‌وه‌رن.

وه‌ک دره‌ختیکی پروت بووم. پیستم و ئه‌ندامه‌کانم و ده‌موچاوم
هه‌لده‌وه‌رین، ئیدی هه‌موو رۆژی به‌شیکی دیکه‌ی جه‌سته‌م جیی ده‌هیشتم و
وه‌ک دارکه‌وه‌ته‌که‌وه‌رزیکی به‌هارم نه‌بوو گوله‌کانم تیندا خونچه‌ده‌ربکات.
ئوه‌ی له‌ده‌ستی ده‌دم، هه‌تاهه‌تایه‌له‌ده‌ستی ده‌دم. کاتی خه‌لکی ته‌ماشام
ده‌که‌ن، بۆ ئه‌وه‌ته‌ماشام ناکه‌ن تا بزانی من کیم، به‌لکو ته‌ماشای ئه‌وه‌ده‌که‌ن
که‌له‌ده‌ستی ده‌دم. کاتی پارچه‌دراوئیکیان فریده‌دایه‌نیو جامه‌که‌مه‌وه، زۆر
به‌خیرایی فریانداده‌و وه‌ک ئوه‌ی گهر ته‌ماشام بکه‌ن تووشی
نه‌خۆشییه‌که‌م ده‌بن، خۆیان له‌ته‌ماشاکردنی چاوه‌کانم ده‌دزییه‌وه. من به‌لای
ئه‌وانه‌وه‌له‌دزیک یان بکوژیک خراپتر بووم. هه‌رچنده‌ئه‌وان رقیان له‌و
تاوانبارانه‌بوو و په‌تیان ده‌کردنه‌وه، به‌لام به‌شیوه‌ی که‌سانی نه‌بینراو
مامه‌له‌یان له‌که‌لدا نه‌ده‌کردن، به‌لام ئوه‌ی له‌مندا ده‌یانبینی مه‌رگیک بوو له
ده‌موچاویانی ده‌روانی. ئه‌وه‌ی ده‌یترساندن بینینی ئه‌و مه‌رگه‌نزیک و دزیوه
بوو که‌به‌و راده‌یه‌لیتانه‌وه‌نزیکه.

له‌ناکاو له‌پشته‌وه‌هاتوهاواریک به‌رزبووه‌وه، گویم لی بوو یه‌کئ هاواری
ده‌کرد: 'وا هات! وا هات!'

وه‌ک چاوه‌روان ده‌کرا، پۆمی هات. سواری ئه‌سپیکی سپیی وه‌ک چۆری
شیر بووبوو، عه‌بایه‌کی عه‌نبه‌ریی نایابی له‌به‌ردا بوو که‌به‌گه‌لای زی‌رین و
مرواریی بچووک نه‌خشینرابوو، به‌شانازی و حیکمه‌ت و خانه‌دانیه‌وه‌خۆی
قیت گرتبوو. حه‌شیمه‌تیک له‌هه‌وادارانی و مریدانی دوا‌ی که‌وتبوون. سه‌نگینی

و دلتیایی لئ ددره وشایه وه، ئاوه اش وهک دهسترۆیشتوو یهک دهرده که وت نهک زانایه کی ئایینی - دهسه لاتنداری با و ئاگر و ئاو و خاک - ته نانهت ئه سه په سه نگینه که یشی وهک ئه وهی گرینگی ئه و پیاوهی له سه ر پشتیتی بزانتت، به ئارامیه وه وه ستابوو.

پاره کانم ئاخنییه نیو گیرفانم و سه رم پیچایه وه و نیوهی ده موچاوم به هه لمالراوی هیشته وه و چوومه ناو مزگه وته که وه. مزگه وته که به راده یهک له خه لکی جمه ی ده هات، هه سه ته مبوو بنیاده م بتوانیت هه ناسه بدات، چجای شویتیکی ده ست بکه ویت و لینی دابنیشیت، به لام باشتر وایه شوینه که چه ند جه نجال بیت، گه روگول ده توانیت شوینی ده ست بکه ویت، چونکه که س نایه وی له ته نیشتییه وه دابنیشیت.

”براکانم”، رۆمی به ده م قسه وه دهنگی به رز و نزم ده کرد، فراوانیی گه ردوون و امان لیده کات هه ست به بچووکی، به لکو به بینایه خیی خۆمان بکه ین. رهنگه هه ندی بپرسن: له زانیی سنوورداری من دهرباره ی خودا ده کری چ واتایه کم ده ست بکه ویت؟ ناو به ناو وام به بیردا دیت رهنگه ئه م پرسیاره به خه یالی زۆرتاندا بیت. له وتاری ئه مپۆدا، ده مه وی هه ندی وه لامی دیاریکراو دهرباره ی ئه م پرسیاره بدۆز مه وه.

هه ردوو کورپه که ی رۆمی له ریزی پیشه وه دانیشقبوون، قۆزه که یان که (سوڵتان وه له ده) هه موان ده لئین له دایکه خوالیخۆشبووه که ی ده چیت، عه لئه دینی کورپه بچووکی ده موچاوی پر چالاکییه و چاوه کانی مه کراوین.

رۆمی له سه ر قسه که ی رۆیشت و گوتی: ”مرۆف به زانیاری مه زنی ئه وتو خه لاتکراوه، ته نانهت چیاکان و ئاسمانه کانیش ناتوانن هه لی بگزن، بۆیه خودای گه وره ده فه رمویت (انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابین ان یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان - ئیمه ئاوه زمان به ئاسمان و زه وی و چیاکان دا، به لام لئی ترسان و نه یانتوانی هه لی بگرن، مرۆف هه لیگرت). دوا ی ئه وه ی ئه م پایه به رزه ی به مرۆف به خشی، پیویسته ئامانجیان له وه که متر نه بیت که خودا پئی به خشیون.

پڙمی دہربارہی خودا قسہی دہکرد و پیتہ بزویتہکانی بہ شیوہیہک دہدرکاند، مہگر ہر زاناکان بتوانن ٹاواہا بیاندرکینن. پینی لہسہر ٹہوہ دادہگرت کہ خودا لہ ٹاسماندا لہسہر عہرشیکی دوور دانہنیشٹوہ، بہ لکو لہ ہہریہکہمانہوہ نزیکہ. ہہروہا وتی جگہ لہ ٹیش و ٹازارچہشتن، ہیچ شتیکی دیکہ لہ خودا نزیکمان ناخاتہوہ.

دہستت بہردہوام دہکریتہوہ و دادہخریت، گہر وانہکہیت، تووشی ٹیفلجی دہبیت. لہ ہہموو گرژبوونہوہ و خاوبوونہوہیہکدا تو ہہبوویہکیت، جا با ٹہو دووہ بچووکیش بن، ہہردووکیان مینا دوو بالی پلہوہر بہ شیوہیہکی جوان ہاوسہنگ و پیکن.

لہ سہرہتاوہ بہ قسہکانی سہرسام بووم، ٹہوہی دلمیشی گہرم کرد، ٹہو بیروکہیہ بوو کہ خوشی و خہم وہک دوو بالی بالندہ پشت بہ یہکتر دہبہستن، بہ لام لہ ہہمان ساندہ ہہستم بہ شہپولیک توورہی کرد کہ بہرو ٹہوکم ہہلدہکشا.

پڙمیہک کہ کورپی پیاویکی ناسراو و میراتگری خانہوادہیہکی دہولہمہندہ و بہ تیروتہسہلی دہژی، ٹیدی دہربارہی ٹیش و ٹازار چی دہزانتیت؟ ہہرچہندہ دہمزانی کہ ژنی یہکہمی مردوہ، بہ لام پیم وا نییہ تووشی مہینہتیہکی راستہقینہ بوویت. کہ لہدایک بووہ کہوچکی زیوی بؤ دہمی بردوہ و لای باشترین زانایان خویندوویہتی، ہہمیشہ خوشہویست و نازپراگراو و پریزگراو بووہ، ٹیدی چون زات دہکات دہربارہی ٹیش و ٹازار وتار بدات؟

بہ دلکی خہمینہوہ زانیم کہ بہراوردکردنی نٹوان من و پڙمی سوودینکی نییہ. بیرم لہ نادادپہروہری کردہوہ، خودا ہہژاری و نہخوشی و کلؤلئی بہ من بہخشیوہ و بہ پڙمی سامان و سہرکہوتن و حکمہت، ناوبانگی پاک و پرفتاری بالا. ٹہو مہگر چونہا، دہنا سہر بہم دنیایہ نییہ، ہہر ہیچ نہبنی سہر بہم شارہ نییہ، بہ لام من تا خہلکی بہ بینیم سل نہکہنہوہ، گہرکہ دہموچاوی خوم ہہلبیچم، کہچی پڙمی دہدرہوشیتہوہ و مینا بہردی

گرانبه‌ها دهبریسکیته‌وه. له خۆم پرسى گەر ئه‌و له شوین من بوايه چۆن
پهفتارى دهکرد؟ ئايا قهت به خه‌يالیدا هاتوه که کهستىكى نمونه‌یى و خاوه‌ن
پایه و دهسکه‌وتى وهک ئه‌و پوژى پى هه‌لده‌که‌ويت و ده‌که‌ويت؟ ئايا پوژى
بیرى له‌وه کردوه‌ته‌وه گەر مرۆف ته‌نانه‌ت بۆ تاقه پوژىک نه‌فره‌تلىکراو بیت،
هه‌ست به چى ده‌کات؟ ئايا پۆمى مه‌زن گەر ژيانىكى وهک ئه‌وه‌ی من ژيابا،
هه‌ر ئاوها به ژياندۆستى ده‌مايه‌وه؟

له‌گه‌ل هه‌ر پرسىيارىكى نویدا، بىزارتر ده‌بووم و هه‌موو
سه‌رسامبوونه‌که‌مى راده‌مالى. به هه‌ستىكى تال و سه‌ره‌پۆيه‌وه، هه‌ستام و
به‌ره‌و ده‌ره‌وه پى خۆم کرده‌وه، ژماره‌یه‌ک له نوێژکه‌ران به ته‌وسه‌وه
ته‌ماشايان ده‌کردم و له‌به‌ر خۆوه ده‌يانپرسى ئاخۆ ده‌بى بۆچى وتارىک جى
به‌یلم که خه‌لكىكى زۆر به په‌رۆشه‌وه ئاماده‌ی بون.

شهمس

قونیا، ۱۷ تشرینی به کهمی ۱۲۴۴

به هوای ئه و جوتیاره وه که گه یاندمیبه ناوهندی شار، شوینی داگردنم بۆ خۆم و ئه سپه کهم دۆزیبه وه. بۆم ده رکهوت که خانی بازرگانانی شه کر بۆ من گونجاوه. له و چوار ژورهی پیشانیان دام، ئه و ژوره م هه لێژارد که که مترین که لوپه لی تیدا بوو، هه سیریک بۆ خه وتن راخرابوو، په تۆیه کی بۆگه ن و فانۆسیک که خه ریکبوو ده کوژایه وه، له گه ل خشتیکی کال که وه ک سه رین به کار ده هینرا. هه موو دیمه نی شار به ته پۆلکه کانی ده وروبهریشیبه وه له وئوه دیاربوو.

دوای ئه وهی له خانه که جیگیر بووم، ده رچووم و له شه قامه کان دهستم به گه ران کرد. له و تیکه له یه ی ئایینه کان و دابونه ریته کان و زمانه کان سه رم سوورما که ده وروبهره که یان پرکردبوو، چونکه به ده م رتیه قه ره جم بینی مۆزیکیان ده ژهنی، رتیه وارانی عه ره ب و هه جکه رانی کریستیانی و بازرگانانی جووله که و کاهینانی بوودایی و شاعیرانی گه پۆکی ئه ورووپایی و هونه رمه ندانی فارس و پاله وانانی چینی و جادووگه ری هیندی و ئه فسوونگه رانی زه رده شتی و فه یله سووفانی یۆنانیم بینی. له بازاری که نیزه کاندانا ئافره تانی سه پپستی وه ک چوری شیر و قوله ره شی خه سینراوم بینی که له و زه بری ترسه ی چیشتبویان، توانای قسه کردنیان له ده ست دابوو. له بازاریدا تووشی ده لاکه گه پۆک بووم که تفاقه که له شاخگرتنه وه یان پی بوو. فالگه وه م بینی تۆپی بلوورینیان پی بوو، جادووگه رانم بینی ئاگریان قووت ده دا. هه ندی حاجی به ره و قودس ده رپۆشتن، هه ندی ده ربه ده رم دی مه زه نده م بۆ ئه وه چوو که سه رباز بن و له دواپه لاماری خاچه رسته کاندانا

هەلاتبن. گویم لى بوو كەسانىك بە زمانى ئىتالى و فەرەنسى و ساكسونى
يۇنانى و فارسى و توركى و كوردى و ئەرمانى و عىبرى و چەندىن شىئوہ زار
قسە دەكەن و من لىيان تىناگەم. لەگەل جىاوازيبە پروالە تىبە بىنكوتايبە كانياندا،
هەموويان لە كەموكوورى و ناتە واويدا لە شتىكى لەيەكترچوو دەچوون،
ئەويش ئەوہە ھەريەكەيان پارچەيەكى ھونەرىي تەواونەكراو پىنگدینن.

شارەكە لە تاوہرى بابل دەچوو. بەردەوام ھەموو شتىكى تىدا دەگۆرا،
لقى لىدەبووہوہ، خۆى دەدايە بەر پرووناكى، پەرت دەبوو، گەشەى دەكرد،
ئىنجا دەتوايەوہ و بۆگەن دەبوو و دەمرد. لە جەنگەى ئەم ئاژاويەدا، لە
شونىتىكى خامۆش و پەنا وەستام. گویم بە دنىاي دەوروبەرى خۆم نەدا، لى
لە ھەمان كاتدا بۆ ھەموو ئەوانەى تىدەكۆشن و ئازار دەكيشن، ھەستم بە
خۆشەويستىبەكى بىقەوام كرد. رىسايەكى زىپىنى دىكەم ھاتەوہ ياد كە
ئەمەيە: (ئاسانە خودايەكت خۆش بوئ كە خاوەنى كەمال و بىگەردى و
پاكزى بىت، لى لەوہ قورستر ئەوہە كە برامرۆفەكانت بە ھەموو كەموكوورى
و خەوشىكيانەوہ خۆش بوئ. لە بىرت بىت كە مرۆف جگە لە تواناي
خۆشەويستى، ھىچى تر نازانىت. بەبى خۆشەويستى ھىكەت بەنرخى
نەبووانە. گەر فىر نەبىن چۆن ئافەرىدەكانى خودامان خۆش بوئ، ئەوا
ناتوانىن خۆشەويستى راستەقىنە لە دلماندا بىت و بەراستى خودا بناسىن).
بەنىو كوچە و كۆلانە تەنگەكاندا دەستم بە گەران كرد، لەوي پىشەوہران
لە تەمەنى جىاجىادا لە دوكانە بچووك و پەپپوتەكانيان رەنجيان دەكيشا.
پرووم لە ھەر شوينى كردبا لەنىو خەلكى شارەكەدا باس باسى رۆمى بوو. لە
خۆم پرسى كاتى مرۆف ناوبانگ دەردەكات و دەبىتە جىي سەرنجى
جەماوہرىكى زۆر، ئاخۆ دەبى ھەستى چۆن بىت؟ ئەى ئەوہ چ كارىكى
دەروونى دەبىت؟ لە كاتىكدا بىرم بەم پرسىارانەوہ مژوول بوو، رىگەى
پىچەوانەى ئەو مزگەوتەم گرتە بەر كە رۆمى وتارى تىدا دەخویندەوہ،
شوینەكەى دەوروبەرم وردەوردە تا دەھات دەگۆرا. تا بەرەو باكور
دەبوومەوہ، مالەكان پەپپوت و دارپووخاوتب و دىوارى باخەكان پماوتر
دەبوون و مندالانى ژاوەژاوكەر و چەقاوہسوو زىاتر دەردەكەوتن، بۆنەكانىش
گۆران و بۆنى بەھارات و سىر تىژتر بوون. لە كوتاييدا گەيشتمە شەقامىك

سى بۆنى لى ھەلدەستا: شەراب، عەتر، شەھوت. لىرەدا زانىم كە من گە يىشتوومەتە بەشى ھەژارنىشىنى شارەكە.

لە سەرۋى شەقامە زۆر لىژەكەو ھە خانوۋىيەكى پەرىپووت دىياربوو، دىوارەكانى بە كۆلەكەي دارحەيزەران راگىرابوون و سەربانەكەي گۆگيا داپۆشى بوو. لە بەردەم مالاكە كۆمەلى ئافرەت دانىشتبوون و خەرىكى دەمەتەقى بوون. كە بىنىيان و لىيان نىك دەبمەو، بە چاۋى خۆتپەلقورتانەو تەماشايان كردم، لى دىياربوو گۆتەدەرەن. لە نىك باخىك دانىشتبوون ھەموو جۆرە گۆلىكى تىدا بوو و نايابترىن بۆنيان لى ھەلدەستا. لە خۆم پىسى تۆ بلىكى كى سەرىپەرىشى ئەم باخە بكات؟

زۆر چاۋەرىم نەكرد و ۋەلامەكەم دەستكەوت. كە گەيشتمە باخەكە دەرگاي چوونەژوورەو ھەي مالاكە كرايەو ھە ئافرەتلىكى قەلەوى لى ھاتە دەرەو، خىلى بەقەد خۆيەو كەردبوو و بالا بەرز بوو. كە چاۋەكانى بە نىوہنوقاۋى دادەخست، ھەردوۋ چاۋى ۋەك ئىستا دەمىنى لى توى گۆشتەكەيدا ون دەبوون. سىملىكى بارىك و پەشى ھەبوو و دوو گوارەي ئەستورى لى گۆي بوو. تا زانىم كە ئەمە ھاۋكات پياۋە و ژنىشە ماۋەيەكى پىچوو.

"چىت دەۋى؟"، نىزەموۋكەكە بە گومانەو لى پىسىم. بەردەوام سىماي دەموچاۋى دەگۆرا: لە ساتىكدا دەموچاۋى ۋەك ئافرەت دەپنە، ئىنجا دەگۆرا و دەموچاۋى پياۋىك جىگەي دەگرتەو.

خۆم پىسى ناساند و پىسىرى ناۋىم كرد، بەلام خۆي لى پىسىارەكەم نەبان كرد.

"ئىرە شوپىنى تۆ نىيە"، ئەمەي گوت و مىنا مىنىك لى خۆي دوور بخاتەو دەستەكانى ھەلتەكاند.

"لەبەر چى؟".

"ئەي نابىنىت كە ئەم شوپىنە سۆزانىخانەيە؟ دەرۋىشىنە، ئەي ئىوہ سوپىندان نەخواردوۋە كە لە ئارەزوۋى سىكىسى خۆتان دووربەنەو؟ ھەرچەندە خەلكى پىيان وايە كە من لىرە خەرىكى گوناھكارىم، ۋەلى خىر

دهكهم و له مانگی پهمه زاندا دهرگاكانم دادهخم. ئەمبستا دهمه وئ پزگارت بكم. دهی دوره وه بكهوه. له شاره كه دا ئيره پيسترين شوينه.
به ناره زاييه وه وتم: پيسي له ناوه وه خوي حه شارداوه، نهك له دهره وه. ريساكه وا ده لئت.

به دهنگيكي بهرز گوتی: ئەوه باسی چی دهكەیت؟
ئەمه يه كيكه له چل ريساكه، ههولم دا پرونی بكه مه وه: (پيسي راسته قينه له ناوه وه خوي حه شار داوه، به لام پيسييه كە ی تر به شوردين ده پوات.

یهك جوړه پيسي هه يه كه به سازگارترین ئاو پاک نابيته وه، ئه ویش پيسي رق و دهمارگيرييه و روح ده له وتينيت. ده توانين جهسته مان به خوداپه رستی و نويز پاكيكه ينه وه، به لام ته نها خوشه ويستی دلگه كانمان پاک ده كاته وه).

ئوهی گوتم نيره موو كه كه گوتی پی نه دا، گوتی: هیتی دهرويتشینه، ئیوه ئاوه زتان له ده ست داوه. من لیره له هه موو جوړه مه عمیلیکم هه يه، به لام دهرويتش و ئیره؟! گهر شاخیش له سه رت برويت، نايه لم بچيته ژووره وه. ئاخړ له بهر ئه وهی خوداناسيک له ری دهر ده كه ين، خودا ئەم شوينه مان به سه ردا دهر پووختينيت و بهر نه فره تی ده كه وين.

له پيکه نيندا خۆم پی به رزه وت نه كرا و گوتم: ئەم بيروكه تووره هاتانه ت له كوتوه هيتا؟ ئايا پيت وايه كه خودا باوكيكي مگيز دهمده مييه و هه ر كاتن هه له يه كمان كرد له ئاسمانه وه به رد و بو قمان به سه ردا دهبارينيت؟.

خاوه ن سوزانبخانه كه لايه كي سميله باريكه كه ی گرت و كه می بای دا و به بيزاری و قينه وه ته ماشای كردم؟

ننگه ران مه به، من بو ئه وه بو ئيره نه هاتووم تا سه ر له سوزانبخانه كه ت بده م، بو دلنيا كردنه وهی ئەمهم گوت، به لكو حه زم له بينینی گوله كانی باخه كه ت بوو.

ئى ئى، كه واته ئاوها، نيره موو كه كه به ته وسه وه شانە كانی هه لته كاند، كچيک پرواندوونی كه لای من كاردەكات، ناوی گولی بياپانه.

نیره مووکه که ئاماژهی بۆ کچیکی جحیل کرد که بهرانبه رمان له ناو له شفرۆشه کان دانیشتیبوو. ده موچاوی گنده مووی پیوه بوو، ناسک، پیسته که ی وهک مرواری دهره وشایه وه، چاوه کانی باده می و خه میکیان له سه ر نیشتیبوو، یه کجار جوان بوو. که ته ماشام کرد، هه ستم کرد که له م شوینه زۆر نامینیتته وه.

بۆ ئه وه ی جگه له خاوه ن سۆزانیخانه که زیاتر که سی تر نه میستیت، ده نگم نزم کرده وه و گوتم: 'ئه و کچه، کچیکی باشه. پۆژیک دیت بۆ گه پان به دوا ی خودادا ده ست به سه فه ریکی پۆحی ده کات. ئه و ئه م شوینه جیده هیلیت و قهت بۆ ئیره ناگه ریته وه. که ئه و پۆژه هات هه ول مه ده ریگه ی لی بگریت.'

نیره مووکه که به سه رسورمانه وه ته ماشای کردم، پیش ئه وه ی به قه یته وه کوتی: 'ئه وه تۆ ده لیت چی؟ که س بۆی نییه فه رمانم پی بکات که له گه ل کچه کانم چی ده که م! ده ی لیره برۆ، ئه گینا بانگی سه رچه قه ل ده که م. لیم پرسی: 'ئه و که سه کتیه؟'

'بروا بکه، پیم وا نییه که تۆ به ویت تیگه ی ت، نیره مووکه که به ده م قسه وه په نجه کانی راده وه شاندا و پیی له سه ر ئه و خاله داده گرت که ده یه ویست جه ختی له سه ر بکات.

به بیستنی ئه م ناوه نامۆیه که می ته زووم پيدا هات، به لام گویم به شته که نه دا و گوتم: 'ئیس تا ده پۆم، به لام ده گه ریتمه وه، که دووباره چاوت پیم که وته وه سه رت سورنه مینیت. من له و خودا په رستانه نیم که ژیا نی خویان له سه ر به رمالی نوێژکردن به چۆکدادانه وه به سه رده بن و چاو و دلای خویان بۆ دنیا ی دهره وه داده خه ن و بۆ پووکه شی نه بیت قورئان ناخوین، به لام من له میانه ی گولی پشکو توو و بالنده کۆچه ریبه کانه وه ده یخوینمه وه. من ئه و هه ناسانه ی قورئان ده خوینمه وه که له میانه ی مرقه وه تیده په رن.'

'ئایا ئه مه وا ده گه یه نیت که تۆ که سه کان ده خوینیتته وه؟، خاوه ن سۆزانیخانه که به ته وه سه وه پیکه نی، 'ئه م شته توو په هاتانه چیه؟'

'هه ر بنیاده میک بریتییه له کتیبیکی کراوه، هه ریبه کئی له ئیمه قورئانیکی که پۆکه. گه پان به دوا ی خودادا له دلای هه مواندا هه لده قولیت، ئیدی ئه و که سه

پیاوی خودا بیټ یان قەدیسټیک بیټ یان داوینپیس. لەو ساتەوہی لەدایک دەبین، خۆشەویستی لە دلی ھەریەکەماندا چەکەرە دەکات، ئیدی چاوەرپی ھەلیکە و لە کاتی خۆیدا دەردەکەویت. ھەر وەک یەکیک لە چل بنەماکە دەلیت: لە ناوہوہی ھەر مرقۆنکدا ھەموو گەردوون جیگیر بووہ – لە ناوہوہی تو. ئەوہی لە دەوروہەری خۆتدا دەیبینی، بەو شتانەشەوہ کە خۆشت ناوین، تەنانت ئەو کەسانە کە بیزت لیان دەیتەوہ و رقت لیانە، بە پلە جیا جیا لە ناوہوہتدا خۆیان جیگیر کردوہ، بۆیە لە دەروہی نەفسی خۆت منە شەیتانیش مەکە. شەیتان ھیزیکی لەتوانا بەدەر نییە لە دەروہ پەلامارت بدات، بەلکو دەنگیکی خواساییە و لە ناوہوہتدا ھەلدەقولیت.

گەر بەتەواوی خۆت ناسی و بە راستگۆیی و دلپەقییەوہ پووبەرۆوی ھەردوو لای تاریکی و پووناکي بوویتەوہ، ئەوسا دەگەیتە بالاترین شیوہکانی وشیاری و ھەر ئەو دەمە خۆت دەناسیت، ئاواش خودا دەناسیت.

نێرەموو کە ھەردوو باسکی لەسەر سینگی تیکپەپاند و بەرەو پیتشەوہ خۆی نوشتاندەوہ، بە نیگایەکی ھەر شەئامیزەوہ تەماشای کردم. ئینجا وتی: "دەرۆتیشیک و ئامۆژگاری سۆزانیان بکات! من ئاگادارت دەکەمەوہ، پتگەت نادەم بە بیروکە توورەھاتەکانت لێرە کەس بیزار بکەیت.

باشتر وایە لەم سۆزانیخانە یە دوور بکەویتەوہ! چونکە گەر وا نەکەیت، سویند دەخۆم کە (سەرچەقل) ئەو زمانە درێژت دەبریت و منیش بەوپەری لەزەتەوہ دەبخۆم".

ئىيلا

نورتامبوتون، ۲۸ ئايارى ۲۰۰۸

بە خەمبارىيەۋە ئىيلا رابوو، نەك لەبەر ئەۋەى گريانى دەھات، يان لەبەر ئەۋەى شادمان نەبوو، بەلكو لەبەر ئەۋە خەمبار بوو، چونكە ھەستى نەدەکرد كە ئارەزۋوى زەر دەخەنەى ھەيە تا شتەكان بە ئاسانى ۋەربگرىت. ھەستى دەکرد ۋەك ئەۋەى گەيشتېتە خالىكى گرېنگ و خۇى بۇ ئامادە نەكردوۋە. لەو كاتەدا لە ناندېنەكە قاۋەى ئامادەدەكرد، لە چاۋى مېزەكە لېستى ئەۋ بېرارانەى دەرھىتا كە تۆمارى كرىبوون. ئىدى دەستى بە خويندەنەۋەيان كرى. پېش ئەۋەى بگەيتە تەمەنى چل سالى، دە شت ھەن گەرەكە بيانكەيت:

۱- كاتى خۆت بە باشى رېك بخە. باشتىن رېكخەر بە و تا ئەۋپەرى پلان بۇ باش بەكارھىتانى كاتەكەت دابنى. بۇ تۆماركردنى پلانەكانى رۆژانەت، دەفتەرىكى تېپىنى بىكەرە. (جىبەجى كرا).

۲- قىتامىن و كانزا تەۋاۋكەرەكان و دژە ئۆكساندن بۇ خواردەنەكەت زىاد بىكە. (جىبەجى كرا).

۳- بۇ نەھىشتى لۆچەكان شىتك بىكە. بەرھەمەكانى ئەلفا ھايدروكسىد تاقى بىكەۋە، كرىمى لۇريالى نوئى بەكار بېتە. (جىبەجى كرا).

۴ - قوماشى تاخمى ناۋمال بگۆرە، درەختى نوئى بىكەرە، سەرىنى نوئى بھېتە. (جىبەجى كرا).

۵ - ژيانت و بەھاكانت و بىروباۋەرەكانت ھەلسەنگېتە. (بەتەۋاۋى جىبەجى نەكراۋە).

۶- گوشت له لیستی خواردنه کانت دهر بکه، هموو ههفته یه ک لیستیکی تندرست دابنخ، بهو شیوه یه ریژی جهسته ت بگره که شایانیتی. (به ته واوی جیبه جی نه کراوه).

۷ - دهست به خویندنه وهی شیعره کانی رومی بکه. (جیبه جی کرا).

۸ - منداله کان بۆ برۆدواوی بۆ شانۆیی موزیک ببه. (جیبه جی کرا).

۹ - دهست به نووسینی کتیبی چیشتلینان بکه. (جیبه جی نه کراوه).

۱۰ - دلت بۆ خوشه ویستی بکه وه.

ئێلا لیره له شوین خۆی وهستا. چاوه کانی له سه ر بهندی دهیه می لیسته که ی گیرکرد، نهیده زانی ئایا ده بیته تیبینییه ک له تهنیشتی دابنیت یان نا. ته نانه ت کاتی ئه و بهنده ی نووسی به راستی خۆیشی نه یزانی مه بهستی چی بووه. ئه ی بیر ی له چی ده کرده وه؟ به چه به خۆی گوت بیگومان ئه وه له ژیر کاریگه ری رۆمانی (کفری شیرین) وه بووه. برۆای به خۆی هیتا که له م دوا ییه دا زۆر بیر له خوشه ویستی ده کاته وه.

* *

سه یدا عه زیز

ئه مپۆ ریکه وتی رۆژی له دایک بوونمه! هه ست ده که م له ژیاندا گه یشتوومه ته خالیکی بنچینه یی. دهوتری ته مه نی چل سالی به تایبه تی بۆ ئافره ت ساتی به کلاکه ره وه یه، ههروه ها دهوتری که چل بۆخۆی سییه کی تازه یه (شه ستیش چلیکی تازه یه)، لی له به راست وه رگرتی ئه وه دا به گویره ی ئاره زوی من شته که ئامانجیکی دووره. مه به ستم ئه وه یه به کئ پئده که نن؟ چل هه ر چله! پیم وایه ئه میتستا من هه موو شتیکم به زیاده وه دهست ده که ویت - زانستی زیاد، حکمه تی زیاد، بیگومان له چرچولۆچی و سپی بوونی پرچیش به زیاده وه.

به رده وام جه ژنه کانی له دایک بوون شادییان به دلّم به خشیوه، به لام ئه م به یانییه که له خه و رابووم له سه ر سینگم هه ستم به قورساییه ک کرد. پرسایاریکی زۆر گه وره روه به روه ی ئافره تیک ده که مه وه که هیتشتا قاوه ی

به یانینی نه خوار دووه ته وه. له خوم پرسى ئایا نه و پښگه یه ی له ژيانمدا
 گرتمه بهر، هر نه و پښگه یه یه که دهمه هوئ له سهرى بهرده وام بم؟
 دواى ترسیک دایگرتم. نه ی نه گهر ههردوو وشه ی به لئ و نه خیر بوونه
 مایه ی نه جامگه لیکی خراب؟ بویه وه لامیکی دیکه م دوزییه وه، نه ویش: رهنگه.

سلاوى گهرم

ئیلای

تیبینی: بیووره، چونکه نه متوانی نامه یه کی له وه گه شینانه تر بنوسم.
 نازانم بوجی نه مړو ههست به خه موی ده کم و خومیش نازانم هوپه که ی
 چیه. (مه بهستم جگه له گه شتتم به چل سالی، پیم وایه که نه مه یه ناویان
 ناوه ته نگزه ی ناوه راستی ته من).

* * *

ئیلای نازیز

جه ژنی له دایکبوونت پیروژ! ته منی چل سالی بو پیاوان و ئافره تان وه کو
 یهک جوانترین ته منه. ئایا ده زانیت که چل له بیرى سو فیکه ریدا بو راجه نینی
 روح هیمایه بو هه لکشان له ئاستیکه وه بو ئاستیکى بالاتر؟ کاتى توشى
 خه میک ده بین، بو ماوه ی چل روژ خه مبار ده بین، که مندالیک له دایک ده بیت تا
 چله ی ده چیت و بو ژيانى سهر زهوى ئاماده ده بیت چل روژ ده خایه نیت، کاتى
 عاشق ده بین، ده بی چل روژ چاوه رى بکهن تا له ئاستى ههسته وه ریمان دلنیا
 ده بین.

توفانى نوح چل روژ بهرده وام بو، له کاتیکدا ئاو ژيانى ویران کرد،
 به لام هه موو خلت و خاشاکیکیشى رامالی و توانای دایه مروف تا دهست به
 ژيانیکى نوئ بکاته وه. له ئیسلامدا چل ئاستى سو فیتی هه یه که مروف له
 خودا جیاده کاته وه. سهربارى نه وه له و شیریدا چوار قوناعى بنه رته ی هه یه،
 له هر یه که یاندا ده پله هه یه و کوی هه موویان ده بیته چل. مه سیح چل شه و

و چل پوژ پووی کرده چۆلی و بیئاوه دانی. محهمه د له ته مه نی چل سالییدا
سرووشی بۆ هاته خواره وه. بوودا له ژیر درهختی زه یزه فون چل پوژ له
پاماندا بوو. ئەمه جگه له چل پيساکه ی شه مس.

تو له چل سالییدا ئەرکیکی نوێ و ژيانیکی نویت ده که ویتته ئەستۆ! ئیدی
تو گه یشتوویتته ژماره یه کی پیروژ و له هه موو ژماره کان زیاتر مزگینی و
فه ری پیییه. پیروژه! نه که ی خه م داتبگریست له بهر ئەوه ی سالییک
گه وره تریبوویت. نه هیزی چرچولۆچی و نه سپیتی سهر ده توانن پووبه پووی
هیزی چل ببنه وه.

به هیوای به خته وه ری

عزیز

گولی بیابانی له شفرۆش

قونیا، ۱۷ تشرینی یه‌که‌م ۱۲۴۴

بۆچی هه‌ندێ ده‌لێن که خه‌لکی رقیان له چاره‌ی له‌شفرۆشه، له کاتێکدا له‌ دێر زه‌مانه‌وه‌ خانه‌ی له‌شفرۆشان که ئافره‌تانی وه‌ک من له‌خۆده‌گرن، هه‌ر هه‌بوون. به‌مه‌ش سه‌رم سوپماوه‌ که هاوکات ژیان له‌و له‌شفرۆشه‌ تال ده‌که‌ن، که ده‌یه‌وه‌ی تۆبه‌ بکات و ژیانکی نوێ ده‌ست پێیکاته‌وه‌؟ وه‌ک ئه‌وه‌یه‌ پیمان بێژن که به‌زه‌بیان پیماندا دێته‌وه‌، چونکه‌ که‌وتووینه‌ته‌ نیو زلکاوه‌وه‌، بۆیه‌ ده‌بی هه‌تاهه‌تایه‌ له‌و شوینه‌ بمینینه‌وه‌ که تێکه‌وتووین. ناتوانم هۆی ئه‌وه‌ تێبگه‌م، به‌لام ئه‌وه‌ ده‌زانم هه‌ندێ که‌س له‌سه‌ر به‌ده‌بختی که‌سانی تر ده‌ژین و چه‌زناکه‌ن ژماره‌ی به‌ده‌بخته‌کانی سه‌ر زه‌وی که‌م بینه‌وه‌، به‌لام هه‌رچیه‌ک بڵێن یان بیکه‌ن، ئه‌وا من رۆژی له‌م شوینه‌ هه‌ر ده‌رده‌چم.

ئه‌م به‌یانیه‌ که‌ له‌ خه‌و رابووم، بۆ بیستنی وتاری رۆمی مه‌زن ئاره‌زوویه‌کی سه‌رکێشانه‌م لا په‌یدا بوو. گه‌ر راستیه‌که‌م به‌ خاوه‌ن سۆزانیخانه‌که‌ گوته‌با و داوام لێ کردبا که رێگه‌ی رۆیشتنم بدات، ئه‌وا گالته‌ی پێده‌کردم و ده‌یگوت: "ئه‌وه‌ له‌که‌یه‌وه‌ له‌شفرۆشه‌کان روو له‌ مزگه‌وت ده‌که‌ن؟"، ئیدی له‌ پێکه‌نیندا شه‌قی ده‌بێرد و ده‌موچاوه‌ خه‌ره‌که‌ی سوور هه‌لده‌گه‌را، بۆیه‌ درۆم له‌گه‌لدا کرد. ئه‌وه‌بوو دوا‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌و ده‌رویشه‌ رووته‌له‌یه‌ رۆیشت، دیاربوو بیرێ ئالۆز بووبوو، بۆیه‌ هه‌ستم کرد ئیستا کاته‌که‌ی له‌باره‌ تا برۆم قسه‌ی له‌گه‌لدا بکه‌م. ئاخه‌ر مه‌گه‌ر خه‌یالی به‌ بیرکردنه‌وه‌یه‌ک مژوول بوايه، ئه‌گینا قسه‌ی له‌گه‌لدا به‌کردن نه‌ده‌هات. پێم وت بۆ کړینی بری پێویستی بۆ بازار ده‌چم. باوه‌ری پێکردم دوا‌ی نو‌و سال کارکردن له‌ لای، ئینجا وه‌ک دێله‌سه‌گێک باوه‌ری پێکردم.

وتی: 'به مهرچیک کونجی له گه لندا بیت'.

ئەو کیشەیهک نەبوو، کونجیم خۆش دەویست، ئەو پیاوێ قەلەو و گۆشتنە ی عەقلی مندالانە و ساویکە و راستگۆ و جیگە ی برۆا بوو. نازانم چۆن توانیبوو ی لەم دنیا پر دەرەقییە دا بژی. ئەمە بۆ من مەتەلێک بوو. کەسێک ناوی راستەقینە ی نەدەزانی، پەنگە خۆیشی هەر نەیزانی بیت. ئەو ناوەمان بۆیە لێی نابوو، چونکە خوو ی دابوو خوارنی شیرینی بە کونجییەو. کاتی یەکی لە لە شفرۆشەکان لە خانە ی سۆزانییەکان بچواوەتە دەرەو، وەک سێبەرێکی بێدەنگ یاوهری دەکرد، بۆیە باشترین پاسەوان بوو کە دەمەویست یاوهرم بیت.

ئەو پێگە خۆلەمان گرتەبەر کە بە باخەکاندا تێدەپەری. کە گەیشتیە یەکەم دوورپیان، داوام لە کونجی کرد کە چاوەرێم بکات. ئیدی لە پشت ئەو چال و بارستە خۆلانە ی کە جانتایەکی پر لە جلی پیاوانەم تێدا شارەدبوو، خۆم حەشار دا.

لەبەرکردنی جلی پیاوانە لەو قورستربوو وەک بیرم لێکردبوو. جا بۆ ئەو ی سینگم تەخت دەرەبکەو، ملیچی درێژم لە دەوری مەمکەکانم ئالاند، ئینجا شەرۆالێکی پان و بەروانکە یەکی لۆکە و عەبایەکی درێژ و سووری تێرم لە بەر کرد و میزەرێکم لە سەرم بەست. ئینجا بە لەچکێک نیو ی دەموچاوم داپۆشی تا وەک عەرەبێکی رەوهند دەرەبکەوم.

کە بۆ لای کونجی گەرەمەو، سلی کردەو و سەری سورما بوو.

'دە ی با برۆین، ئەمەم گوت و هانم دا. کە بینیم لە شوینی خۆی نابزویت، دەموچاوی خۆم هەلمالی و پێم گوت 'نازیم، ئەو نامناسیتەو؟'. 'گولی بیابان، ئەری ئەو تۆیت؟، کونجی هاواری لێ هەستا و وەک مندالێکی ترساو دەستی خستە سەر دەمی، 'بۆچی ئەم جلانەت لە بەر کردووە؟'.

'نەینییەک هەیه، ئایا دەتوانیت بیشاریتەو؟'.

کونجی سەری بادا و چاوەکانی ئەبلەق بوون.

بە چپە گوتم: 'دە ی با بۆ مزگەوت برۆین، بەلام بە خاوەن سۆزانیخانە کە مەلی'.

لچی کونجی کهوتہ تہ تہ لہ و گوتی: "نا، نا، ئیمہ بق بازار دہرؤین".
"بہلی ئازیزم، بہ لام یہ کہم جار بق مزگہوت دہچین تا گویٰ لہ وتارہ کہی
رؤمی مہزن بگرین".

بہ ہوی گورپینی پلانہ کہوہ، و ہک پیشینیم کردبوو، کونجی لہ رزی لیہات.
بہ پارانہ وہوہ پیم گوت: "تکات لیدہ کہم، ئاخر ئہم شتہ بق من زور گرینگہ، گہر
قابل بیت و بہ لینم پی بدہیت کہ شتہ کہ بہ کہس نالیت، ئہوا پارچہ یہ ک
شیرینی گہورہت بق دہ کریم". کونجی و ہک ئہوہی قسہ کہ تامیکی شیرینی لہ
دہمیدا جی ہیشیتیت، بہ خوشحالییہ وہ بہ زمان دہستی بہ ملچہ ملچ کرد.
بہ ہویای پارچہ شیرینییہ کہوہ، بہرہو ئہو مزگہوتہ کہوتینہ ری، کہ
رؤمی وتارہ کہی تیدا دہخویندہ وہ.

* * *

لہ دینیہ کی بچوکی نزیک نیکیا لہ دایک بوو بووم. دایکم بہر دہوام
پی دہوتم: "لہ شوینیکی گونجاو لہ دایک بوویت، من لہ وہ دہترسام کہ لہ ژیر
ئہستیزہ کی شوومدا لہ دایک ببیت". ئہو دہمہ رؤزگارہ کہ خراپ بوو و سال
لہ دوی سال شتہ کان دہگوران. سہرہتا دہنگو بلاو بووہ وہ کہ خاچہ رستہ کان
دہگہرینہ وہ، ہر وہا چیرؤکی ترسناکمان دہر بارہی ئہو کوشتارہ دہندانہ یہ
دہ بیست کہ لہ قوستہ نتینہ کردبوویان، کوشکہ کانیاں داگیر کردبوون و
تالانیاں کردبوون و ئایکونہ کانی کہ نیسہ کانیاں شکاندبوون. دویی ہوالی
ہترشہ کانی سہلجووقییہ کانمان بیست. پیش ئہوہی خہلکی ئہو چیرؤکہ
ترسناکانہ و ئہو تاوانانہ یان بیربچیتہ وہ کہ سوپای سہلجووقی کردبوویان،
مہغولہ بیہ زہییہ کان ہاتن. ہرچہندہ ناو و روخساری دوژمن دہگورا، بہ لام
ترسی پہلامار دہرہ دہرہ کییہ کان و ہک بہ فر لہ سہر لوتکہی چیاں تیدا و ہک
خوی مایہ وہ.

دایبام ہر دووکیان نانکەر و کریستیانی باوہردار بوون. بوئی نان کہ لہ
نانہ واخانہ کہوہ ہلہدہستا، یہ کیکہ لہو یادہوہرییانہی کہ تا ئہمرؤ ہر
لہ گہلمدایہ. خیزانیکی دہولہ مہند نہ بووین، ہر لہ مندالییہ وہ من ئہوہم دہزانی،
بہ لام نہ داریش نہ بووین. لہ چاوی ہزارہ کاندا ئہو نیکیانہم دہبینی کہ بق

نانه‌واخانه که ده هاتن و بۆ وه ده‌سته‌هینانی له‌ته‌نانیک سوآلیان ده‌کرد. هه‌موو شه‌وی پیش ئه‌وه‌ی بچمه‌ نیو جی، سوپاسی خودام ده‌کرد، چونکه به برسیتی نه‌یناردوو مه‌ته‌ نیو نوینی نوسته‌وه. وا هه‌ستم ده‌کرد که هاوڕێیه‌کم ده‌دوینم، چونکه ئه‌و ده‌مه‌ خودا هاوڕێم بوو.

که له‌ ته‌مه‌نی حه‌وت سآلیدا بووم، دایکم دووگیان بوو. پێم وایه‌ به‌رله‌وه‌ی به‌ من دووگیان بێت، چه‌ند جارێ مندالی له‌بار بردبوو، به‌لام له‌و باره‌یه‌وه‌ هه‌یچ نه‌ده‌زانی. ئه‌و ده‌مه‌ من کیژۆله‌یه‌کی بێگونه‌ه‌ بووم، گه‌ر لێیان پرسیبام مندال چۆن دروست ده‌بیت، ده‌مگوت خودا له‌ هه‌ویریکی شیرین و ته‌ر دروستی ده‌کات.

به‌لام بێگومان ئه‌و مه‌لۆتکه‌یه‌ی که خودا بۆ دایکمی شیلا، گه‌وره‌ بوو، چونکه ئه‌وه‌نده‌ی نه‌برد زگی هه‌لاوسا و به‌رزبووه‌وه‌، دایکمیش ده‌رمانی لێ برا و ئیدی نه‌یده‌توانی جووله‌ بکات. مامانه‌که‌ گوتی که گویا ئاوبه‌ن بووه‌، بۆیه‌ ئازاری هه‌یه‌، به‌لام به‌ لای منه‌وه‌ ئه‌وه‌ شتیکی خراب نه‌بوو.

ئه‌و شته‌ی نه‌ دایکم و نه‌ مامانه‌که‌ش ده‌یانزانی، ئه‌وه‌ بوو یه‌ک مندال له‌ زگیدا نه‌بوو، به‌لکو سی مندال بوون و هه‌رسیکیانیش کوپبوون. براکانم له‌نیو مندالانی دایکما ده‌ستیان به‌ شه‌ر کرد، ئیدی یه‌کیان وه‌ک ئه‌وه‌ی بیهه‌وی تۆله‌ بکاته‌وه‌، به‌ ناوکه‌ په‌تکه‌که‌ی، براکه‌ی خۆی خنکاند. منداله‌ مردووکه‌ ده‌ریچه‌که‌ی داخست و رێگه‌ی ده‌رچوونی له‌ دوو منداله‌که‌ی دیکه‌ گرت. دایکم به‌ دریزیایی چوار رۆژ به‌ ژانه‌وه‌ مایه‌وه‌ و شه‌و و رۆژ گویمان له‌ هاواری بوو و جگه‌ له‌ هاواری ئه‌و، گویمان له‌ هه‌یچی تر نه‌بوو.

مامانه‌که‌ که نه‌یتوانی دایکم پزگار بکات، ئینجا بۆ پزگارکردنی براکانم هه‌رچی له‌ توانایدا بوو به‌کاری هێنا. مقه‌ستیکی به‌ ده‌سته‌وه‌ گرت و زگی دایکمی هه‌لدی. له‌ کۆتاییدا ته‌نیا مندالیکیان پزگاری بوو. به‌م جۆره‌ ئه‌و برایه‌م له‌دایک بوو که باوکم لێی خۆش نه‌بوو و له‌ رێپه‌رسی شتن و پاککردنه‌وه‌که‌یشی ئاماده‌ نه‌بوو.

دوای ئه‌وه‌ی دایکم مرد، باوکم هه‌میشه‌ گرژ و مۆن بوو، ئیدی ژیانمان وه‌ک جاران نه‌ما، کاره‌کانمان له‌ نانه‌واخانه‌که‌دا زۆر به‌ خیرایی هه‌ره‌سیان هێنا و مه‌میله‌کانمان ته‌کینه‌وه‌. که هه‌ستم کرد له‌ هه‌ژاری ده‌ترسم و په‌نگه‌

پوژئی ناچاریم دەرۆزه بکه‌م، ئیدی نانه‌په‌قم له‌ژیر سه‌رینه‌که‌م ده‌شارده‌وه، تا وشک و په‌ق ده‌بوونه‌وه. براهکه‌م سه‌ختترین ئازاری ده‌چه‌شت. هه‌ر هه‌یج نه‌بێ من له‌ پابردوودا خۆشه‌ویستی و نازیکم پێ درابوو، لێ ئه‌و له‌ هه‌ردووکیان بیه‌ش بوو. که‌ ده‌مبینه‌ی باوکم خراپ مامه‌له‌ی له‌گه‌لدا ده‌کات، زۆر نیگه‌ران ده‌بووم، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا شتیکم تیدا بوو ئاسووده‌ی ده‌کردم و ئه‌رخایه‌ن بووم، چونکه‌ به‌وای ئه‌وه‌وه نه‌ده‌بوومه ئامانجی توورپه‌یه‌کانی باوکم. ئاواته‌خوازبووم بتوانم براهکه‌م بپاریزم. خۆ ئه‌گه‌ر وام لێ نه‌هاتبا، ئه‌وا ئه‌مڕۆ لێ نه‌ده‌برام له‌ قونیا له‌ خانه‌ی سۆزانییه‌کان کاربکه‌م. ئای له‌ سه‌یروسه‌مه‌ریی ژیان!

دوای سالیکی له‌ مردنی دایکم، باوکم ژنی هه‌تایه‌وه. ئیدی تاقه‌ جیاوازییه‌ک که‌ به‌سه‌ر ژیا‌نی براهکه‌مدا هات، ئه‌وه‌ بوو، باوه‌ژنه‌که‌م چوه‌ پال باوکم و به‌ هه‌مان خراپی مامه‌له‌ی له‌گه‌ل براهکه‌مدا ده‌کرد. ئیدی له‌ مال هه‌لده‌هات، که‌ ده‌گه‌راپه‌وه خراپترین خوی له‌گه‌ل خۆیدا ده‌هه‌تایه‌وه و هاورپه‌یه‌تی که‌سانی خراپی ده‌کرد.

پوژئیکیان باوکم ئه‌وه‌نده‌ی لێ دا خه‌ریکبوو بیکوژیت. له‌وه‌وه هه‌رزه‌کاره‌که‌ گۆرا و له‌ چاوه‌کانیدا نیگایه‌کی توند و سارد و تازه‌ ده‌رکه‌وتن. ده‌مزانێ شتیکی له‌ بن سه‌ردایه، به‌لام نه‌مه‌دزانی ئه‌و پلانه‌ سامناکه‌ چیه‌ که‌ له‌ سه‌ریدا ده‌خولیته‌وه، ئای ئاواته‌خواز بووم بزانی. چه‌ند چه‌زم ده‌کرد ریگه‌ له‌ پرودانی کاره‌ساته‌که‌ بگرم.

به‌یانیی پوژئیکی به‌هار بوو، باوکم و ژنه‌که‌ی به‌ مردوویتی دۆزرانه‌وه که‌ به‌ ژه‌هری پسق کوژرابوون. کاتی هه‌واله‌که‌ بلابووه‌وه، هه‌موو خه‌لکی گومانی ئه‌وه‌یان کرد که‌ بکوژه‌که‌ براهکه‌مه. که‌ پاسه‌وانه‌کان ده‌ستیان به‌ تاقیکردنی کرد، له‌ترسان هه‌لات، ئیدی له‌و ساوه‌ نه‌مبینه‌یه‌وه. به‌م ئاوه‌ایه‌ له‌م دنیا‌یه‌دا به‌ ته‌نیا مامه‌وه و به‌رگه‌ی ئه‌وه‌م نه‌گرت له‌ ماله‌که‌دا بمه‌ینه‌وه که‌ هه‌شتا بۆنی دایکمی لیده‌هات، له‌ توانامیشدا نه‌بوو له‌ نانه‌واخانه‌که‌ کار بکه‌م که‌ یاده‌وه‌ریی ناخۆشی تیدا بوو. ئیدی بپارم دا پرووبکه‌مه قوسته‌نتینه‌ تا له‌گه‌ل پووریکی و جاخکویر و پیرمدا که‌ ئیستا تاقه‌ خزمیکم بوو، بژیم. ئه‌و کاته‌ ته‌مه‌م سیانزه‌ سالان بوو.

به گالیسکه یه ک بۆ قوسته نئینه سه فه رم کرد. له گالیسکه که دا من مندالترین ریوار بووم و تاقه مئینه یه کیش بووم که به ته نیا سه فه رم ده کرد. دوا ی ئه وه ی چه ند سه عاتی ریگه مان بری، کۆمه له دزیک ریگه یان لیگرتین و هه موو شتیکیان لی سه ندین: جانتا، جلو به رگ، پیلاو، پشتین، خشل، ته نانه ت ئه و قاو رمه یه ی که خاوه ن گالیسکه که پی پی بوو، ئه وه شیان برد. له بهر ئه وه ی من هیچ نه بوو بیانده مئ، به هیو ری له لایه که وه وه ستام و دلنیا بووم که هیچ ئازاریکم پی ناگه یهن، لی کاتی کاره که یان ته واو کرد و خه ریک بوون برۆن، ده مرآسته که یان ئاو ری لئدامه وه و لئی پرسیم: ئه ری جوانکیله تۆ پاکیزه یه ت؟

له شه رمان ده موچاوم سووره له گه را و وه لامی ئه م پرسیاره ئابروو به ره یه مه نه دایه وه، به لام نه مزانی شه رمکردنه که م وه لامیکه ئه و چاوه ری پی بوو.

”ده ی با برۆین، سه رکرده ی ده ستکه ده نگی دان و ئه مه یشی وت: ئه سه په کان و که چه که بیه ن.”

که ده ستم به گریان کرد و خۆم له ده ستیان راپسکان، هیچ به کی له ریواره کان هه ولی نه دا یارمه تیم بدات. ریگه کان به ره و دارستانیکی چر پیش خویان دام. که بینیم له ناو دارستانه که گوندیکی ته واویان چیکردوه و ئافره ت و مندال و مراوی و بز و به رازی تئدایه، سه رم سو رما. وه ک گوندیکی شاعیرانه ده هاته به رچاو، به لام له حه شارگه یه کی کۆمه له تاوانباریک زیاتر نه بوو.

ئه وه نده ی نه برد زانیم بۆچی سه رده سته ی ریگه کان ده رباره ی پاکیزه ییم پرسیاره ی لیکردم. گه وره ی گونده که نه خۆش بوو و تووشی گرانه تا بووبوو. ده می بوو له سه ر جی که وتیوو و هه موو جه سته ی بووبوو به په له ی سوور، ده رمانیکی زۆری تاقی کردبووه وه و دادی نه دابوو. یه کی له گونده که قایلی کردبوو که ئه گه ر له گه ل کچیکی پاکیزه دا بنویت، ئه وا نه خۆشییه که ی بۆ که چه که ده گو یزریته وه و ئه م چاک ده بیته وه.

هه ندی شت له ژیاندا هه ن نامه وی بیته وه یادم، له وانه ئه و ماوه یه ی که له دارستانه که به سه رم برد، تا ئه مرق جگه له دارسه رووه کان، شتی ترم له

یاد نییه. حەزم دەکرد لە ژیر ئەو درەختانەدا لە گەل ژمارەیهک لە ئافەرەتەکانی گوندەکە دابنیشتم که زۆربەیان ژن یان کچی پێگرەکان بوون. هەندێ لە شەفرووش هەر خۆیان بۆ ئەوێ دەهاتن، بەلام لەو تینەدەگەیشتم که بۆچی هەلنایەن، لە کاتیکدا من پلانم دانابوو که هەلبیتم.

چەندین گالیسکه بە دارستانەکەدا تێدەپەڕین، که زۆربەیی خاوەنەکانیان لە خانەدانەکان بوون. تالاننەکردنی ئەو گالیسکانە بۆ من بووبوو بە مەتەلێک، دواجار تێگەیشتم که هەندێ لە گالیسکهوانەکان پێش ئەوێ بە دارستانەکەدا تێپەڕن، بەرتیلیان بە دزەکان دەدا تا بە سەلامەتی سەفەر بکەن. که تێگەیشتم کارەکان چۆن راپی دەبن، مشووری تایبەتی خۆم خوارد. دواي ئەوێ گالیسکهیهکم راگرت که بەرەو شارە گەورەکە دەپۆیشت، لە گالیسکهوانەکە پارامەوێ که هەلم بگریتم، بەلام ئەو داوای بڕیکێ زۆر پارەیی لێ کردم، هەرچەندە دەیشیزانی که من هیچ شتیگ شک نابەم، ئیدی بەو تاقە رینگەیهی خۆم دەیزانم، قایلیم کرد.

که گەیشتمە قوستەنتینە، دواي ماوێهێکی زۆر ئینجا زانیم که بۆچی لە شەفرووشەکان لە دێیهکەیی ناو دارستانەکە راناکەن، چونکه دۆخی شارەکە خراپتر بوو، شوینیکە بەزەیی نازانیت. لە پوورە پێرەژنەکەمیش نەگەرام، چونکه دەمزانی خانمیکێ بەرپیزی وەک ئەو قایل نابیت لە گەل ئابرووتکاوینکی وەک من بژی. ئیدی ئاوا بە تەنیا مامەوێ. ماوێهێکی زۆر بەسەر هاتنەکەمدا بۆ شار تێنەپەڕیبوو، ورم بەردا و جەستەم هەلا هەلا بوو. لە پەر خۆم لە دنیا یهکی تردا دۆزیهوه - دنیا یهک پەر لە پەر و دەستدریژیکردن و وەحشیگەری و نەخۆشی. چەندین جاری یهک لە دواي یهک مندالم لە بار خۆم برد تا جەستەم پەکی کەوت و لاواز بوو، سوپری بینوویژیم وەستا و ئیتر توانای دووگیانبوونم نەما.

لە شەقامەکاندا شتەهایهکم دی ناتوانم بە وشەیی پرووت باسیان بکەم. دواي ئەوێ شارەکەم جیهیتشت، لە گەل سەربازان و پیاوانیکێ قۆشمە و قەرەج سەفەرم کرد و بە دەم هەموو پتووستییەکانیانەو دەچووم. ئینجا پیاویک بە ناوی (سەرچەقل) دۆزیمییەوێ و بۆ ئەم خانەیی لە شەفرووشانەیی هینام لە قونیا. بە لای خاوەن سۆزانیخانەکەوێ گرینگ نەبوو بزانیتم لە کوێوێ

هاتووم، به لکو ئه وهی لا گرینگ بوو تهن دروستییه کی باشم هه بوو. که زانیی مندالم نابیت یه کجار خو شحال بوو، چونکه ئه مه هیچ کیتشه یه ک بۆ کاره که م دروست ناکات. به وای نه زۆکییه که مه وه ناوی نام (بیابان)، جا بۆ ئه وهی ره ونه قینک به م ناوه بیه خشیت، وشه ی (گول) ی خسته سه ر و منیش دلم کرتی، چونکه عاشقی گول بووم.

وای داده نیت که بر وای شیوازیکه وه ک باخچه یه ک بیت و گولی شاراوه ی تیدا بوو بیت و پۆژی به ناویدا سوورایتمه وه و بۆیانم هه لمژیبیت، به لام نه متوانیوه بچه ناوییه وه. ده مه وئ هه ر وه کو جاران خودا ببیته وه به هاوړیم و به م ئه له هایه وه به ده وری ئه و باخچه یه دا بخولیمه وه. ئیستا له ده رگای چوونه ژووره وه ده گه پړیم، ره نگه ده رگایه ک بدۆزمه وه تا بتوانم بچه ژووره وه.

* * *

کاتی له گه ل کونجیدا گه یشتمه مزگه وته که، بر وای به چاوانی خۆم نه کرد. پیاوان له جۆره ها ته مه ن و پیشه له سووچه کانی مزگه وته که و ته نانه ت ئه و شوینه ش که بۆ ئافره تان ته رخانکرا بوو، دانیشتبوون. خه ریکبوو نائومیډ بيم و برۆم، کاتی سه رنجم دا سوالکه ریک وا جیه که ی جیده هیلیت و ده روات. سوپاسی به ختی خۆم کرد و پړیگه ی خۆم له نیو خه لکه که کرده وه و به ره و ئه و شوینه زۆیشتم که چۆلی کردبوو. داوام له کونجی کرد که له ده ره وه چاوه پړیم بکات.

به مجۆره له مزگه وتیکی پړ له پیاو خۆم بینیه وه و وا گویم له رۆمی مه زن گرتوه. ته نانه ت نه مویست بیر له وه بکه مه وه گه ر بۆیان ده رکه وت وا ئافره تیک له نیویاندایه، چی پرووده ات، چجای ئافره ته که له شفرۆشیش بیت. دوا ی ئه وه ی هه موو خه یاله ناخۆشه کانم له سه ری خۆم ده رکرد، ئیدی هه موو هۆشی خۆم خسته سه ر وتاره که.

رۆمی گوتی: 'خودا ئازاری دروستکردوه تا له میانه ی دژه که یه وه به خته وه ری ده ربکه ویت. شته کان له میانه ی دژه کانیانه وه ده رده که ون. له به ر ئه وه ی خودا دژیک نییه، بۆیه به نادیا ری ده میتیته وه.'

له کاتیڤدا وتاریژه که قسه ی دهکرد، وهک چون به فری تواوه گوږ ده داته جوگه له ی چیا، ئاوها دهنگی بهرز و نیر ده بوو: ته ماشای پووچی زهوی و شکومه ندی ئاسمان بکن. بزائن که هه موو ئه و شتانه ی له دنیا دا پووده دن، وهک: لافاوه کان و وشکه سالی و ئاشتی و جهنگ، له بیرتان نه چیت هه رچییهک رووبدات، خودا له خوږایی دروستی نه کردوون. ئیدی شته که تووږه یی یان خه ونیین بیت یان راستگوویی یان زیره کی.

له و دانیشتنه ی ئه و یمدا خه ریکبووم تینگه م که هه موو شتی له ژیاندا ئامانجیکی هه یه. په ته ناوکه که ی دایکم و کوشتاری براکانم له مندالدانیدا، ئه و دۆخه ته نیاییه ی براکه م تیندا ده ژیا، به لکو ته نانه ت تاوانی کوشتنی باوکم و باوه ژنه که م و ئه و پۆژه سامناکانه ی که له دارستانه که دا ژیا، هه موو ئه و شته وه حشیکه ریپانه ی له شه قامه کانی قوسته نتینه تووشیان بووم، که هه ریه که یان به شیوازی تاییه تی خو ی به شداری له چیرۆکه که مدا کرد. له پشت هه ریه کی له م ده رده سه ری و ئاسته نگانه وه، پلانیکی گه وره تر خو ی مه لاس دابوو و بهروونی لیتی تینه ده گه یشتم، به لام به هه موو بوونیکمه وه ده متوانی ههستی پی بکه م. دوا ی ئه وه ی له مزگه وتیکی پر له خه لک و له عه سری ئه و پۆژهدا گویم له پۆمی گرت، هه ستم به هه وریکی سوکنایی کرد که به سه ر سه رمدا داده به زی، هه روه ها چون دایکم ده بیینی نانی ده کرد، ئاوها هه ستم به شادمانی و ئاسووده یی کرد.

حەسەنى سۆالکەر

قونیا، ۱۷ تشرینی یەکەم ۱۲۴۴

بە توورەیی لە بن دارکەووەتەکە دانیشتبووم، لە پۆمی توورپە بووم، چونکە لە وتارە بەئاووتاووەکەیدا باسی ئیش و ئازاری دەکرد و وا دیاربوو شتیکی ئەوتۆی لێ نازانیت. سێبەری منارەکە خەریکبوو دەکەوتە سەر شەقامەکە. نیوێ نوستوو و نیوێ بەئاگا تەماشای رێبوارانم دەکرد. خەریک بوو خەوم لێ بکەویت، چاوم بە دەرویشیک کەوت کە لەوێبەر نەم دی بوو. جلیکی پەش و کۆنی لە بەردا بوو، داردەستیکی دریزی بە دەستەوێ بوو، پێشی تاشی بوو، گوارەیهکی کردبوو بەکێ لە گۆیەکانی، ئەوێندە لە خەلکی جیاوو، بەتەواوی نەمتوانی تەماشای بکەم.

لە کاتیکیدا بە راست و چەپدا چاوی دەگیرا، هەر ئەوێندە چاوی پێم کەوت، لەجیاتی ئەوێ خۆیم لێ گێل بکات، هەر وەک چۆن خەلکی لە رینگاوبان دەمبینن و خۆیان لێم گێل دەکەن، دەستی راستەمی خستە سەر دلی و وەک ئەوێ دوو هاوڕێی دێرین بین، سلاوی لێکردم. سەرم سوورما و بە دەوری خۆمدا چاوم گێرا تا دلییا بم کە سلاوی لە کەستیکی تر نەکردوو، بەلام جگە لە من و دارکەووەتەکە کەسی تر لەوێ نەبوو. بەپەشوکاری و سەرسوورمانەوێ دەستم خستە سەر دلم و سلاوێکەیم سەندەوێ.

دەرویشەکە بە هەنگاوی سەنگینەوێ بەرەو لام هات. چاوم لەوێ بوو کە پارچە دراویکی مس بخاتە ناو جامیلکەمەوێ، یان پارچە نانیکم پێیدات، بەلام ئەوێ نەکرد و بەرانبەرم بە چۆکدا هات.

گوتی: 'هۆ سۆالکەر، سلاوت لێ بیت.'

وه لاسم دايه وه و گوتم: "دهرويش، سلاو له توش، دهنگم به جورى
بيباكانه بوو، به لاي خوميشه وه نامق بوو. ئاخو ماويه كي زور بوو قسم
له گهل كه سدا نه كرده بوو، به جورى خهريكبوو توني دهنگي خوميش
بيريچيته وه.

خوي ناساند و گوتي كه ناوي شه مسي ته ورزييه، ئينجا پرسياي ناوي
مني كرد.

پيكنيم و گوتم: "پياويكي وهك من چ پيوستيه كي به ناو هيه؟".
به ناقابليه وه وتي: "هر كه سهو ناويكي هيه. خودا ناوي زوري هيه و
له نه وه دونو ناوه كه ي زياتر نازانين. ئي ئه گهر خودا ئه وهنده ناوي هيه يت،
ئيدي چون دهكري بنيادهم كه وينه يه كي خودايه، به بيتاو جووله بكات؟".
نه مزاني چون وه لاسي بدهمه وه، به لكو هر هه و ليشم نه دا، ئينجا وتم:
"پورزي له پوزان هاوسهر و دايكم هه بوو، به ناوي حه سن بانگيان ده كردم.
كه واته ناوت حه سه نه"، دهرويشه كه سه ري بادا، ئينجا ئاوينه يه كي زيوييني
دامي و گوتي: "لاي خوت بپاريزه. له به غدا پياوچاكيك پيشكه شي كردم، به لام
رهنگه تو له من زياتر ئاتاجي بيت. ئه م ئاوينه يه نه وه ت ده خاته وه ياد كه تو له
ناوه وه ي خوتدا خودات هه لگرتوه".

به ره له وه ي هه لي وه لاسمانه وه م بو هه لكه ويت، له پشتمانه وه
غه لبه غه لبيكمان ژنه وت. يه كه م شت كه به خه يالما هات، نه وه بوو كه رهنگه
گيرفانبريكيان له مزگه وته كه دا ده ستگير كرديت، لي كاتج دهنگه دهنگه كه به رز
بووه وه و پتر بوو به توندوتيژي و ژاوه ژاو، گوتم بيگومان شته كه له وه
كه وره تره، چونكه ده ستگير كردني گيرفانبريك نه م بگه ره وبه رده يه لي
ناكه ويته وه.

نه وهنده ي نه برد شته كه مان بو ده ركه وت. نه وه بوو له مزگه وته كه دا
ئافره تيكي له شفروشي ناسراويان دوزيبووه وه كه خوي گورپيوو و جلوبه ركي
پياوانه ي له بهر كرده بوو. چه ندين پياو به ره وه ده ره وه ي مزگه وته كه پاليان
پتوه دهنه و هاوريان ده كرد: "ئه م ئافره ته فيلبازه بهر قامچي بدن! ئه م
له شفروشه بهر دباران بكن".

لەم کاتەدا کۆمەڵی چەورە و دەستوپیوھندی توپۆرە گەیشتنە شەقامەکە.

ئافەرەتە جەیلەکەم بینی کە جلی پیاوانەیی پۆشیبوو، ڕەنگی مردووی لێ نیشتبوو، چاوە بادەمییەکانی ترسیان تێدازابوو. لەو پێش کاری کوشتنی زۆرم دی بوو، بۆیە سەرم سورنەدەما کە ببینم چۆن ھەندێ خەلک دەگۆڕین و دەچنە پال تێکدەران، چونکە لە پەر پیاوانی ئاسایی کە پێشینیەکی توندوتیژیان نییە -پیشەوەر یان فرۆشیار یان فرۆشیاری دەستگیر- دەگۆڕین و دەبنە کەسانێکی شەپانگیز، تەنانەت کاتی کۆدەبنەو، دەبنە بکوژ. ئیدی کاری کوشتن تەشەنەیی کردبوو، جا بۆ ئەوێ چاوی خەلکی پێش بکشین، کارەکە بەو کۆتایی دەھات لاشەکانیان لە شەقامەکاندا پیشان دەدا.

ئای چەند ئافەرەتێکی بەستەزمانە!، وەرەوریکم بەربای گوێی شەمسی تەوریزیدا دا، لێ کە ئاورم دایەو تەو لامەکەیی بژنەوم، ئەو نەمابوو، بەلکو دەرویشەکەم بینی وەک ئەوێ تیریکی دایساو بیت و ھاویژرایت، بە توندی بەرەو ناو ئازاوەکە تەکانی دەدا. بەرزەپەن پاپەریم و پامکرد تا بگەم پێی. کە گەیشتمە بەرایی کۆرەو، شەمس داردەستەکەیی چون ئالایەک بەرزکردەو و بە ھەموو دەنگییەو بانگی کرد: 'راوەستن، ھوو خەلکینە راوەستن!'

بێدەنگییەک بەالی بەسەر پیاوەکاندا کیشا و بەواقوڕمانەو تەماشایان کرد. 'دەبێ شەرم لە خۆتان بکەن!'، شەمسی تەوریزی ھاواری دەکرد و داردەستەکەیی بە زەویدا دەکوئا: 'ئەو سێ پیاو پەلاماری تاقە ئافەرەتێک دەدەن. ئایا ئەمە دادپەرورەییە؟'

'ئەمە شایستەیی دادپەرورەیی نییە، پیاویکی کەتە و دەموچاوی چوارگۆشە و چاومات وای گوت و دیاربوو خۆی کردبوو بە دەمراستی ئەم تاخمە کە ھەر لەخۆو دروست بووبوو. ئیدی دەسبەجی ناسیمەو. حەسحەسیک بوو ناوی پێپەرس بوو، بە ھۆی دڕندەیی و چاوچنۆکییەو ھەموو دەروژەکەرەکانی شارەکە دەیانناسی.

پێپەرس گوتی: 'ئەم ئافەرەتە خۆی گۆریو و جلۆبەرگی پیاوانەیی لە بەر کردوو و بە دزییەو ھاتوو تە ناو مزگەوتەکەو تە موسلمانە باوەردارەکان لەخشتە بیات، ئێمەش دۆزیمانەو.'

’ئايا مەبەستت ئەو يەككە ئىيە دەتەنە ئى سزاي كە سىك بەن ھەر لە بەر ئەو يەككە پۈۈي كىر دەۋەتە مەزگەۋتە كە؟ ئايا ئەمە تاۋانە؟، شەمسى تەۋرىزى بە دەنگى قىزھاتنەۋەي لى دەتكا، لىنى پىرسى.

ئەم پىرسىيارە ھىۋىر بىۋىنەۋە يەككى ئىزەتى دروست كىر. دىيار بىۋى كەس بىرى لەم شتە نە كىر دىۋەۋە.

’ئاخر ئەمە لە شىفرۆشە!، پىۋىكى دىكە كە لە تۈۋرە بىياندا كىرى گىرتىۋى و دەمۈچاۋى سۈۋر ھەلگە پابۋى، ھاۋارى كىر، ’مەزگەۋتىكى پاك، شۋىنى ئەۋ نىيە’.

دەر كەۋت كە ئەۋ قەسە يە بە سىۋى تا دۈۋبارە خەلكە كە كىر بىر نەۋە، چۈنكە كە سائىكى تىر تىيە لچۈۋىن: ’ئەمە لە شىفرۆشە! زىناكارە! با ئەم لە شىفرۆشە بىكۆزىن’.

لاۋىك بەرەۋىپىش تەكانى دا و مەزەرى ئافىرەتە كەي گىرت و بە تۈندى پىكىش. مەزەرە كەي كەۋت و قىزە دىرەز و زەردە كەي دەر كەۋت كە ۋەك دەرختى گۈلە بەرۋزە شەپۋى دەدا و دەردەۋ شىيەۋە. ھەمۈمان ھەناسە مان قەتىس بۈۋ. لە جۋانىي يە كجار بىۋىنە و جىللى ئافىرەتە كە سەرمان سۈرما.

بىگۈمان شەمس دەر كى بەم ھەستە جۋراۋ جۋرانە كىر دىۋى، چۈنكە بە تۈۋرە بىيەۋە رەخنى لىدە گىرتىن: ’بىراكانم، گەرەكە ئەۋە يە كىلا بىكە نەۋە، ئايا ئىيە بە پىستى رقتان لەم ئافىرەتە يە، يان ھەزتان بۋى دەبىزۋىت؟’.

دەرۋىشە كە دەستى لە شىفرۆشە كەي گىرت و بەرەۋ خۋى پىكىش و لە لاۋەكە و گىرە شىۋىنە كان دۈۋرى خستەۋە. ئافىرەتە كە ۋەك چۈن كىزۋلە يەك لە پىشت بالاپۋشە كەي دىكىيەۋە خۋى بىشارىتەۋە، خۋى دا يە پەناي دەرۋىشە كە.

’تۈ ھەلە يەككى گەرە دەكە يت، سەر دەستەي كۈمەلە كە دەنگى بە سەر غەلبە غەلبى ھە شىمە تەكە دا بەر زىكردەۋە و گۈتى: ’تۈ لەم شارە دا نە ناسىكىت و دابۈنە رىتى ئىمە نازانىت و خۋت لەم شتە ھەلمە قور تىنە’.

ئىنجا كە سىكى تىر ھاتە قەسە: ’تۈ چ دەرۋىشىكىت؟ ئەرئى جگە لە پاراستنى لە شىفرۆشىك، شىكى دىكەت بە دەستەۋە نىيە؟’.

شەمسى تەوريزى وەك ئەوھى بىر لەم پرسىيارانە بىكاتەو، ساتىك بىدەنگ بوو. ھىچ نىشانەيەكى توورەيى پىئوھ دىيارنەبوو و ھىمىنى خۆى پاراستبوو، ئىنجا گوتى: "بەلام توخوداتان چۆن ھەستتان پىكرد؟ ھەرچەندە ئىئوھ ھاتوچۆى مزگەوت دەكەن، لى پتر ھۆشتان دەخەنە سەر ئەوانەى دەوروبەرتان، نەك خودا. خۆ ئەگەر وەك خۆتان دەلئىن، بەپاستى بروادار بوونايە، ئەوا ئەم ئافرەتە پرووتىش بوايە، ھەستتان پىئى نەدەكرد. دەى بەرەو لاي وتارەكە بگەرپىنەوھ و شتىك لەمە باشتر بگەن".

بىدەنگىيەكى قورس ھەموو شەقامەكەى گرتەوھ. گەلاى درەختەكان كە بە درىزايى پىادەپۆكە پەرت بووبوون بۆ ساتەوھختىك تاقە شت بوو دەجوولانەوھ.

"دەى خەلكىنە! دەى بگەرپىنەوھ و گوئى لە وتارەكە بگرن، شەمسى تەوريزى بەدەم قسەوھ بە داردەستەكەى ئاماژەى دەكرد و وەك ئەوھى كەشە لە مېشومەگەز بىكات، كەشەى لە پىاوەكان دەكرد.

ھەموويان وەرسووپان تا برۆن، بەلام چەند ھەنگاوتىك بە لارەلار كەشانەوھ و نەياندەزانى دواى ئەوھ چى بگەن. ژمارەيەكى كەمىيان وەك ئەوھى لە گەپانەوھ دوودل بن، تەماشاي مزگەوتەكەيان دەكرد. لەم كاتەدا لەشفرۆشەكە زاتى خستە بەرخۆى تا لە پشت دەرويشەكە دەربچىت، ئىدى پشت لە خەلكەكە، وەك كەرويشك بە خىرايى تىتەقاند و پرچە درىژەكەى بە ھەموو لايەكدا پەخشان بووبوو و بەرەو نزىكتىن شەقامى لاوھكى ھەپپاي لىكرد.

دوو پىياو ھەوليان دا دواى بگەون، بەلام شەمسى تەوريزى پىگەى لى گرتن و داردەستەكەى دايە بەر پىيان و ساتمەيان كرد و كەوتن. ھەندى خەلكى رەوتەنى ئەوھيان بىنى، پىكەنن، منىش پىكەننم. دوو پىاوەكە بەخۇدا شكانەوھ و بە جۆرە گىژبوونىكەوھ ھەستتانەوھ، بەلام لەشفرۆشەكە ون بووبوو، دەرويشەكەش دواى ئەوھى ئەم ئەركەى ئىرەى بەجى ھىنا، رۆيشت و دووركەوتەوھ.

سليمان سهرخوش

قونيا، ۱۷ تشرینی يه کم ۱۲۴۴

بهر له پروودانی ئه و بگره و بگره ده، پشتم به دیواری مه‌یخانه که وه دابوو و سهرخوم ده‌شکاند، به لام ئه و بگره و بگره ده یه که له دهره وه به‌ریا بووبوو، وای لیکردم خه‌ریکبوو له پیستی خوم بیمه ده‌ری.
"ئه وه لیتره چی پرووده‌دات؟"، له گهل چاوکردنه و هدا هاوارم کرد، "تایا مه‌غوله‌کان هیرشیان کردووه ته سه‌رمان؟".

شه‌پولیک پیکه‌نین به‌رزبووه وه. ئاوړم دایه وه و بینیم چند مه‌عمیلیک شوخیم پنده‌کن. ئای له م بیژیبه چه‌په‌لانه.

"هتی پیری سهرخوش، نیگه‌ران مه‌به"، خریستوسی خاوه‌ن مه‌یخانه که پی و تم "مه‌غول لیتره نین تا راوه‌دوت بنین، به‌لکو ئه وه پرمیبه به‌خوی و که‌ژاوه‌که یه وه تیده‌په‌ریت و به‌ه‌شیمه‌تیک له هه‌واداران و مریده‌کانی دهره‌دراوه".

رووم کرده په‌نجره‌که و ته‌ماشای دهره‌وهم کرد. که‌ژاوه‌یه کم له مریدان و هه‌وادارانی به‌جوشوخرۆش بینی، هاواریان ده‌کرد: "خودا گه‌وره‌یه، خودا گه‌وره‌یه"، له ناوه‌ندیاندا پرمی به‌بالا قیته‌که یه وه، سواری ئه‌سپیکی سپی بووبوو، ده‌موچاوه به‌تین و له‌خو دلنیاکه‌ی دهره‌وشایه وه. په‌نجره‌که م کرده وه و سه‌رم ده‌ر کرده دهره‌وه و دیقه‌تیانم دا. کۆره‌وه‌که که زور له‌سهرخو ده‌جوولا و نزیکبووه وه. له‌ناو کۆره‌وه‌که‌دا هه‌ندی له‌پیاوه‌کان زور له‌منه‌وه نزیک بوون، به‌جوری ده‌متوانی ده‌ستم بگاته سه‌ری هه‌ندیکیان. له‌ناکاو بیرۆکه‌یه‌کی نایابم بق‌هات، ئه‌ویش ئه‌وه‌بوو میزه‌ری سه‌ری هه‌ندیکیان برقیتم.

ئەو داری پشتخوراندنەم بە دەستەوہ گرت کہ ہی خریستۆس بوو. بە دەستیکم پەنجەرەکم کردەوہ، بە دەستەکەئێ ترم داری پشتخوراندنەکم گرت. خۆم بەرەو پیشەوہ چەماندەوہ و توانیم دارەکە بگەینەنمە میزەری یەکیک لە پیاوہکان. ئەوہندەئێ نەمابوو میزەرەکە رابکێشم، بە ریکەوت پیاویکی دی چاوی ھەلبەری و بینیمی.

"سلاوتان لئ بیت، بە زەرەخەنەوہ سلاوم لئێ کرد.
"موسلمان و لە مەیخانە بیت! ئەمە بۆ تۆ شوورەییە، پیاوہکە بەسەرمدانەرانندی، ئەئێ نازانیت شەرابخوراندنەوہ کارێکی نەگریسی شەیتانە؟"
زارم ھەلینا تا وەلام بدەمەوہ، بەلام پیش ئەوہئێ دەنگیکم لێوہ بیت، وژەییکی تیژ بە لای سەرمدان تێپەری. بە ترسیکی زۆرەوہ زانیم کہ ئەوہ بەرد بوو. خۆ ئەگەر لە دواساتدا سەرم لانەبردا، ئەوا کەللەسەرمی وردوخاش دەکرد. ئیدی لە پەنجەرە کراوہکەوہ تێپەری و لە پشتەوہ کەوتە سەر ئەو میزەئێ کہ بازرگانێکی فارس لەسەری دانیشتبوو. بازرگانەکە زۆر سەرخۆش بوو و ئاگای لەوہ نەبوو کہ لە دەوروبەریدا چی روودەدات، بەردەکەئێ ھەلگرت و وەک ئەوہئێ ئاگادارکردنەوہیەکی ئالۆز بیت و لە ئاسمانەوہ بەربوو بیتەوہ، ھەر دیقەتی دەدا.

"سلیمان، ئەو پەنجەرەئێ دابخە و بگەرێوہ لای میزەکەت، خریستۆس بە بۆلەبۆل و بە دەنگیکی بەرز و پەژارەوہ بانگی کردم.
وتم: "ئەئێ بینیت چی رووی دا؟"، بە لەتردان بەرەو میزەکم گەرماوہ، "یەکیکیان بەردی تێگرتم. خۆ خەریکبوو بمکوژیت."

خریستۆس برۆکانی ھەلبەری و گوتی: "بەداخەوہم، بەلام تۆ چاوەرێئێ چیت دەکرد؟ ئەئێ نازانیت خەلکانیک ھەن چاویان بە موسلمانیک ھەلنایات کہ لە مەیخانە بیت؟ ئەوہتا تۆ خۆت ئاشکرا دەکەیت و بۆئێ شەرابت لێدیت و لووتت وەک گری فانۆس سوورھەلگەرەوہ."

"ئاخر ئەمە چ زیانیکی ھەئێ؟، بە ترمەترم گوتم، ئەئێ من مرووف نیم؟".
خریستۆس وەک ئەوہئێ بلت، دەئێ باشە، باشە، دەستی خستە سەرشانم.

گوتم: 'هەر به‌وای ئەمەوه‌یه رقم له ئایینه، چونکه ئایینه‌په‌روه‌ره‌كان پێیان وایه که خودا له‌ته‌کیان وه‌ستاوه و وا ده‌زانن ئەوان له سه‌رووی خه‌لکی دیکه‌وه‌ن'.

خریستۆس هیچ وه‌لامیکی نه‌دایه‌وه. پیاویکی بروادار بوو، هاوکات خاوه‌ن مه‌یخانه‌یه‌کی لیزان بوو، ده‌یزانی چۆن مه‌عمیلیکی توورپه‌هتوربکاته‌وه. قاپێ شه‌رابی سووری دیکه‌ی بۆ هێنام، من هه‌لمده‌قوراند و ئەو ته‌ماشای ده‌کردم. له‌ ده‌روه‌ه‌ بایه‌کی توند هه‌لیکردبوو و په‌نجه‌ره‌کانی هینابوو ته‌قوه‌رپ، گه‌لای وشکی دره‌خته‌کان به‌ چه‌پ و راستدا په‌رت ده‌بوون. وه‌ک ئەوه‌ی گوێ له‌ ئاوازیگ بگرین، ساتیک گویمان هه‌لخست.

وتم: 'من تیناگه‌م بۆچی خودا له‌م دنیا شه‌رابی حه‌رام کردووه، که‌چی له‌ به‌هه‌شتدا وه‌ک به‌لێتیک به‌خه‌لکی داوه. گه‌ر وه‌ک ده‌لێن به‌م راده‌یه‌ خراپه، ئە‌ی بۆچی له‌ به‌هه‌شتدا پێیان ده‌درئ؟'

'پرسیار، پرسیار...،' خریستۆس وره‌وریکێ کرد و هه‌ردوو ده‌ستی به‌رزکرده‌وه، 'تۆ به‌رده‌وام پرسیار تیده‌رژیت. ئایا پێویسته‌ ده‌رباره‌ی هه‌موو شتیک پرسیار بکه‌یت؟'

'بێگومان. ئە‌ی بۆچی ئاوه‌زمان پێ به‌خه‌شراوه؟'

'سلیمان، من ده‌میکه‌ ده‌تناسم. تۆ لای من ته‌نها مه‌عمیلیک نیت. تۆ هاوڕیمیت، من بۆ تۆ نیکه‌رانم.'

'باش ده‌بیت، که‌ وام گوت خریستۆس قسه‌که‌ی پێ بریم و گوتی: 'تۆ پیاویکی باشیت، به‌لام زمانت وه‌ک خه‌نجه‌ر تیزه، هه‌ر ئەمه‌شه‌ په‌ژاره‌ی کردووم. له‌ قونیا خه‌لکی هه‌مه‌جۆر هه‌ن و شاراوه‌ نییه‌ که‌ هه‌ندیکیان ریزی موسلمانیک ناگرن که‌ خووی دا‌بیته‌ مه‌یخواردنه‌وه. گه‌ره‌که‌ فیر بیت چۆن له‌نیو خه‌لکدا ئاگات له‌ خۆت بیت. به‌ نه‌ینی شته‌کانت بکه‌ و ئاگات له‌ هه‌ر وشه‌یه‌ک بیت که‌ ده‌بیت.'

زه‌رده‌یه‌کم هاتی و گوتم: 'ئایا ده‌توانین ئەم قسه‌یه‌مان به‌ چامه‌یه‌کی خه‌یام برازیننه‌وه؟'

خریستوس هه ناسه یه کی هه لکیشا، به لام بازرگانه فارسه که که گوئی لیم
بوو به خو شحالیه وه دهنگی به رز کرده وه، به لسن، ده مانه وی گویمان له
چامه یه کی خه یام بیت.

مه عمیلی تریش هاتنه پالمان و به توندی چه پله یان لی دا. به ته کانیکي پر
له جو شوخرو شه وه به ره و میزه که بازم دا و دهستم به خویندنه وه کرد:

’ئايا پیت وایه که خودا خوئی دارمیوی دروست کرد
دوایی حرامی کرد و شه رابه که یشی کرد به گونا؟‘
بازرگانه فارسه که هاواری کرد، ’بیگومان نه خیر! ئەمه مانایه کی نییه.

’سوپاسی ئەو که سه بکه که ئاوا بۆی فراهام کردین،
بیگومان ئەو ته نانهت ههزی له به یه کدادانی په رداخه کانیشه!‘
گه ره له ماوهی ئەم سالانه دا له خواردنه وه وه شتی فیربوویم، ئەوه یه که
خه لکی له شیوازی خواردنه وه یاندا جیاوازن. من که سانیکم ده ناسی هه موو
شه وی چه ند کاسه شه رایان ده خوارده وه، ئیدی ده بوون به که سانیکي
که یفساز و گورانیان ده چری، ئینجا ده چوونه خه ویکي قووله وه، که چی
که سانیکي تر له چه ند فریک زیاتریان نه ده خوارده وه، ده بوون به درنده. گه
خواردنه وه هه ندی بکاته مه شره بخۆش و قسه شیرین و بریکی دیکه بکاته
خراپه کار و شه پانگیز، که واته بۆ گازانده که نه خهینه سه ر شه رابخۆره که، نه ک
شه رابه که؟

’بخۆره وه! چونکه نازانیت له کوپوه هاتوویت و بۆ هاتوویت

بخۆره وه! چونکه نازانیت بۆچی ده پوویت و بۆ کوچی ده پوویت‘

گر مه ی چه پله لیدان به رزبووه وه، ته نانهت خریستوسیش به شداری
چه پله لیدانه کی کرد. له قونیا، له گه ره کی جووله که کان له مه یخانه یه ک که
خاوه نه که ی کریستیان بوو، ئیمه کۆمه له تیکه له یه کی هه موو ئایینه کان و
عه شقی شه راب، پیکه وه پیکه کانمان به رز کرده وه و به خو شیی یه کتر
خواردمانه وه. هه رچه نده قورسه باوه ر به وه بکری که خودا خو شیی بوئین و
لیمان خو ش بیت.

ئىيلا

نۆرتامبىتون، ۳۱ ئايار ۲۰۰۸

بە سەلامەتى بگەيت لەو بەشتەرە ژىوان بېيتەو، يەككى لە سايدەكانى ئىنتەرنىت باسى ئەمەي كوردبوو، بۇ ئەوەي لە دەوسى پەلەي سووراو دۇنيا بېت، دېقەتى كراسەكانى بدە. ئاگادار بە كە بۇ مال دەگە پىتەو، بزانە ئاخۇ بۇنى عەترىكى نامۆى لىدەت.

ئەو يەكەم جار بوو ئىيلا پۇبلىشتاين لە ئىنتەرنىت بەم ناوئىشانە خۇي تاقى بکاتەو: "چۇن دەتوانىت ئەو بزانىت ئاخۇ شوو كەت غايەنەتت لەگەلدا دەكات يان نا؟"، ھەرچەندە پرسىيارەكەي توورەھات دياربوو، بەلام ئىستا بۇي دەركەوت كە رەنگە خۇدى ژيان بۇخۇي دەربىرىنكى دەمدەمى بېت و ھىچى تر.

لەگەل ئەوەي ئىيلا نەيدەوئىست لە ئەنجامى ئەو تاقىكردنەو ھەي كە ئەنجامى دابوو، پووبەپووى دەيفىد بېيتەو و لىيشى نەدەپرسى ئاخۇ ئەو شەوانەي كە لە دەروەي مال بەسەرى دەبات لە كوئىيە. لەم ماو ھەيدا زۇربەي كاتەكانى بە خويندەنەو ھەي پۇمانى (كفرى شىرىن) بەسەردەبرد و پۇمانەكەي ھەك بىانوويەك بۇ داپۇشىنى بېدەنگىيەكەي بەكار دەھىتا. لەبەر ئەو ھەي ئاوەزى پەرتبوو، بۇيە ماو ھەي كە لە كاتى خواساى زىاترى دەوئىست، بەلام چىژى لە چىرۆكەكە و لە ھەر پىسايەكى نوئى پىساكانى شەمس وەردەگرت كە خەرىك بوو سەراپاي ژيانان دەگۇرى.

ئىيلا كاتى مندالەكانى ئامادەبوونايە بە شىئو ھەي كە خواساى پەفتارى دەكرد، بەلام ئەو دەمەي بە تەنھا لەگەل دەيفىد بوايە، دەيفىد ھەك ئەو ھەي بېرسىت ئەمە چ جۇرە ژنىكە لە مېردەكەي ناپرسىتەو ھەي ئاخۇ شەو ھەي كە لە

کوئ به سه بر دوه، ئیدی به جوړیگی تر ته ماشای ده کرد، به لام ئیلا نهیده ویست ئه و زانیاریانه بیستیت که نه زانیت به رانه ریان چون رهفتار بکات. وا بیرى ده کرده وه تا که متر ناگای له په یوه ندیه ئه فینیبه کانی شووه که ی بیت ئه وه نده که متر بیرى لیده کاته وه. راسته گوتوویانه بیثاگای نیعمه ته.

یه که م جار بوو که له جه ژنی له دایکبونی رابردودا کاتئ له یه کئ له هوتیله ناوخوییه کانه وه فوړمیگی ناگادارکرنه وه که یشته سندووقی پوخته که یان و ناراسته ی ده یفید کرابوو، له قه ی له و خپروخوشییه دا. ئه وه بوو به شی (خزمه تگوزاری مه عمیله کان) ویستی بزانت ئایا له و ئوتیله ی که چهند جاریک لئى نیشه جئ بووه کاتیکى ئاسووده ی تیدا به سه بر دوه یان نا. ئیلا نامه که ی له سهر کومه لئى نامه ی دیکه له سهر میزه که جیه نیش و ئه و ئیواریه دهستی به چاودیریکردنی کرد. ده یفید نامه که ی له زهر فه کراوه که دهره نیا و خویندییه وه.

ئا، فوړمی هه لسه نگانده له لایه ن ئه و که سانه وه که ده بنه میوانی هوتیل! ئه مه دواشته ده مه وئ ببینم، ده یفید به دم قسه وه زهرده خه نه یه کی به پرووی ئیلا دا، پار ئاماده ی کونگره یه کی پزیشکی ددان بووم. بیگومان ئه وان ناوی هه موو به شداربووانیان له لیستی میوانه کانی خویان تو مار کردوه.

ئیلا برپوای پیکرد. به لای که مه وه برپوای به و لایه نه ی کرد که حه زی نه ده کرد گومه که بشله قینیت، به لام لایه نه که ی تر که ره شبینی و گومانی هه لده گرت، ئه وه بوو پوژی دواتر به دواى ژماره ی هوتیله که دا که را تا په یوه ندی پتوه بکات و گوئی له و شتانه بیت که له بنه رته وه نه یده زانین، ئه ویش ئه وه بوو که له هوتیله که یاندا نه ئه مسال و نه پار کونگره ی پزیشکی ددان نه به سترابوو.

ئیلا له ناخوه خوی سهر زه نشت کرد. ئاخر وا خه ریکه به ساله وه ده چیت و له ماوه ی شه ش سالی رابردودا کیشی زیادى کردبوو. له گه ل زیادبوونی هه ر ره تلئیکى تازه ی جه سته یدا، جوشى سینکسی کز ده بوو. وانه ی چیشتلینان خوړزگارکردنی له ره تله زیاده کان لئى قورس کردبوو، که چی ئافره تانی

خۆئاسا له و باشتەر و زیاتر چیشتیان لیدهنا و کیش و قهبارهیان نیوهی کیش و قهبارهی ئەو بوو.

که ژیانی پابردووی خۆی بیرکەوتەوه، زانیی یاخیبوون دادی ئەو نادات، چونکه قەت له پشت دەرگا داخراوه کانهوه له گەل کچاندا تلیاکی نه کیشاوه، له مهیخانه کان وهدەر نه تراوه، دەرمانی دژه دووگیانبوونی به کار نه هیتاوه، نۆره توورەبوونی نه بووه، یان درۆی له گەل دایکیدا نه کردووه و له قوتابخانه هه لئه هاتووه و له تافی هه رزه کاریدا کاری جووتبوونی نه کردووه. له کاتیکدا کچانی هاوته مەنی ئەم مندالیان له بارخۆ دهبرد یان ئەو مندالانە ی که پیش شووکردن دهیانخستنه وه دهیاندا نه کهسانی تر تا هه لیان بگرنه وه. ئیدی وهک ئەوهی دهرباره ی برسیتی له ئەسیویا بهرنامه یهکی تهله فزیۆنی ببینیت، گوئی له چیرۆکه کانیان دهگرت. ئەو شته ی که له دلێ ئیلادا مایه ی، خەم بوو، بلاوبوونه وهی ئەم کاره ساتانه بوو له جیهاندا، به لام پیی وا نه بوو که له هه مان ئەو دنیایه دا دهژی که ئەو کچه بهسته زمان و کلۆلانه تییدا دهژین.

تهنانهت کاتی له ته مەنی هه رزه کاریدا بوو، به شداریی ئەو ئاههنگانه نه ده بوو که لاوه کان سازیان دها، به لکو پیی باش بوو له ماله وه بمینیته وه و له شهوی هه ییندا کتییکی نوێ بخوینیته وه، نهک له ئاههنگی به ره لاییدا به شداری کومه له لاویکی نه ناس بکات.

”بۆچی وهک ئیلا ناکهن؟“ له گه ره که که دا دایکه کان له کچه کانی خۆیان ده پرسی، ”ته ماشا بکن، ئەو خۆی له هه یچ کیشه یهک تیوه ناگلیتیت“.

له کاتیکدا دایکانی کچه کان زۆر پزیزیان له م دهگرت، که چی کچان و کورپان ئەمیان به جیدی و ئالوز و خالی له رۆحی خوشنوودی ده بین. ئیدی سهیر نه بوو له قوتابخانه ی دواناوه ندی کچیکی زۆر خۆشه و یست نه بوو. جاریکیان یهکی له کورپه هاوپۆله کانی پیی گوت: ”ئایا ده زانیت کیشه ی تو چیه؟ تو ژیانت زۆر به قورسی گرتووه. کچیکیت تا بلیت بیزار که ریت“.

به وردی گوئی لیگرت و گوئی که بیریک له شته که ده کاته وه.

ئوینک به درێژیی ئەو سالانه شیوه ی پرچیشی نه گورپیوو – پرچیکی درێژ، په خشان، زهردیکی ههنگوینی، له شیوه ی کیکیکدا هه لیده گه رانده وه – یان ده یکرده په لک و تا خواره وهی پشتی شۆرده بووه وه. خۆی زۆر

نه دهر ازانده وه، به لكو تويزيكي تهنكي له سووراوي قاوهيي مهيله و سووري به كار دههينا، هر وهك كچه كه ي دهگوت سيبه ريكي سهوز نامالي بو چاوي ده كرد و له جياتي نه وه ي دهر يانبخات، پهنگه شين و خوله ميشيبه كه ي دهشارده وه.

له هه موو باريكدا نه يده تواني به باشي دوو هيلي چه ماوه بو سيبه ري چاوه كاني بكيشيت و به زوري هيله كيشراوه كه ي سه ر يه كي له پيلووه كان له رپره وي خوي دهر ده چوو و له هيله كيشراوه كه ي سه ر پيلووه كه ي تر نه ستورتر دهر ده كه وت.

ئيلا واي به خه يالدا ده هات كه خه وشيكي تيدايه. ئاخه نه و يان خوتيه له قور تينه ريكي منجره (وهك خوه له قور تاننده كه ي له شوو كردنه كه ي جانيت)، يان نه رم و ملكه چه (وهك په يوه ندييه سيكسيه كاني ميره ده كه ي). ئيدي له وي ئيلايه كي ده سه لاتخواز و ليتره ئيلايه كي تا نه و په ري نائوميد و به سه زمان. نه يده زاني له م دوو شته كاميان و كه ي دهر ده كه ويت.

ئيلايه كي سيبه ميس هه بوو، ئيلايه ك به هيمني سه رنجي هه موو شتيكي ده دا و چاوه رپي كاتي ته قينه وه ي ده كرد. له بن خودي ئيلاي هيمن و خنكاودا، تووره يي و ياخي بوونيكي توند خويان هه شاردا بوو. ئيلاي سيبه م ناگاداري ده كرد وه كه نه گه ر له سه ر نه م په وته به رده وام بيت، نه وه بيگومان پوژي ك هه ر ديت بته قيته وه، نه مهش به ند بوو به ره خساني كاته وه.

دواي نه وه ي ئيلا له دوا پوژي مانكي ئياردا نه وه ي كردي ده من بوو شتي واي نه كرديبوو. نويزي كرد و له خودا پارايه وه كه خوشه ويستيبه كي واي پي ببه خشيت هه موو بووني پر بكا ته وه، يان واي لي بكات نه وه نده دلره ق و گوينه دهر بيت، بير له وه نه كاته وه و گوئ به وه نه دات كه له زيانيدا خوشه ويستي نيبه.

له م دووه كاميان هه لده بژيريت، تكايه زوو وه لام بده وه، به دهم تكاوه بير ي كه وته وه پهنگه بيرت چوويت كه من گه يشتوومه ته ته مه ني چل سالي. وهك ده بينيت، من سالاني ته مه نم به باشي به كار ناهينم.

گوئی بیابانی له شفرۆش

قونیا، ۱۷ تشرینی یه‌که‌م ۱۲۴۴

ب‌ه هه‌ناسه‌ب‌ر‌ک‌ی‌وه به کۆلانه تهن‌گه‌کاندا هه‌ر پ‌ام‌ده‌کرد و پ‌ام‌ده‌کرد، نه‌مه‌توانی ئاو‌پی دواوه ب‌ده‌مه‌وه. سییه‌کانم ده‌سووتانه‌وه و سین‌گم ده‌هه‌ژی، تا له کۆتاییدا گه‌یشتمه بازاره قه‌ره‌بال‌غه‌که و پشت‌م دایه دیوار‌یکه‌وه که زگی دابوو و خه‌ریکیوو ده‌رووخا، ئه‌وسا زاتم وه‌به‌ر خۆ نا و ته‌ماشای دواوه‌ی خۆم کرد. وای چه‌ند واقم و پ‌رمان و ئاسووده بووم. بینیم تا‌قه که‌س‌یک دوا‌مه‌وتوو، ئه‌ویش کونجیه. به هه‌ناسه‌ب‌ر‌ک‌ی‌وه به تهن‌یشتمه‌وه وه‌ستا و ده‌ستیکی که‌وتبووه ئه‌ملا و ده‌سته‌که‌ی تری ئه‌ولا، سه‌ری سو‌ر‌ما‌بوو و تو‌وره‌ی به ده‌مو‌چا‌وییه‌وه دیار‌بوو. له‌وه تینه‌ده‌گه‌یشتم که بو‌چی له‌پ‌ر وه‌ک شی‌ت به کۆلانه‌کانی قونیا‌دا پ‌ام‌ده‌کرد.

شته‌کان به خ‌یزایی روویان دا. تا نه‌گه‌یشتمه بازاره‌که، راستیه‌که‌م بو‌ پ‌وون نه‌بووه‌وه. کاتێ له مز‌گه‌وته‌که دان‌یشتمبووم و به ق‌وولی گو‌یم له وتاره‌که گرتبوو، به گه‌وه‌ری ح‌یکمه‌تی وته‌کانی پ‌ۆمی مه‌ست بووبووم. له گه‌رمه‌ی ئه‌و مه‌ستییه‌مدا، سه‌رنجی ئه‌وه‌م نه‌دا که ئه‌و لاوه‌ی به تهن‌یشتمه‌وه دان‌یشتمبوو، به‌ب‌ین مه‌به‌ست پ‌ینی خ‌سته سه‌ر ئه‌و مل‌پ‌یچه‌ی که ده‌مو‌چا‌وی خۆم پ‌یدا‌پۆشی بوو. ئیدی به‌ب‌ین ئه‌وه‌ی ئاگام لی بیت مل‌پ‌یچه‌که هاته خواره‌وه و می‌زه‌که‌م لار‌بووه‌وه و ده‌مو‌چا‌وم و به‌ش‌یک له ق‌ژه‌که‌م ده‌ر‌که‌وتن. به په‌له ده‌مام‌که‌که‌م توند‌کرده‌وه و له‌سه‌ر گو‌یگرتن له پ‌ۆمی به‌رده‌وام بووم و د‌ل‌ن‌یا بووم که که‌س سه‌رنجی ش‌تیکی نه‌داوه، به‌لام کاتێ دووباره چاوم هه‌لب‌ری، بینیم گه‌نجیک له پ‌یزی پ‌یشه‌وه چاوی تین‌پ‌یوم. ده‌مو‌چا‌وی شیوه چوار‌گۆشه

بو، چاوی مات بو، لووتیکی دریژ و تیژی هه‌بو، دهمی وا پیشان دها که بیزی دیته‌وه. ئەمیستا زانیم که ئەوه پپرسه.

پپرس یه‌کئی بوو له‌وه‌عمیله بینزارکه‌رانهی که هیچ کچی له سۆزانیخانه‌که ئاره‌زووی نه‌بوو له‌گه‌لیدا بنویت. ئاخر پیاوانیک هه‌ن له‌گه‌ل له‌شفرۆشدا جووت ده‌بن و هاوکات رقیان لیان ده‌بیته‌وه و سووکایه‌تیان پیده‌که‌ن، پپرسیش یه‌کئی بوو له‌وه‌جۆره‌ پیاوانه و له‌قسه‌ی سووک و نوکته‌ی ناشیرینی خۆی نه‌ده‌که‌وت و ته‌بیاتیکی یه‌کجار خراپی هه‌بوو. جاریکیان به‌ شتیه‌یه‌کی کوشنده له‌ کچیکی دا، خاوه‌ن سۆزانیخانه‌که هه‌رچه‌نده به‌ر له‌ هه‌رشته‌ی حه‌زی له‌ پاره‌ بوو، ده‌ریکرد و پیتی گوت که جاریکی تر پین نه‌خاته‌وه ئەم شوینه، به‌لام دوا‌ی چهند مانگیک هاته‌وه. دوا‌ی نه‌مزان‌ی هۆیه‌که‌ی چیه‌ له‌ناکا‌و وازی له‌ هاتوچۆی سۆزانیخانه‌که هیتا و ئیدی ده‌نگوباسیمان نه‌بیسته‌وه. ئەوه‌تا ئیستا مینا پیاوانی خوداپه‌رست ریشتیکی دریژی هیشتووه‌ته‌وه و له‌ ریزی پیشه‌وه دانیشتووه، به‌لام هیشتا بروسکه‌ی توندوتیژی له‌ چاوانیه‌وه سه‌ری ده‌کرد.

ده‌موچاوی خۆم لینی شارده‌وه، به‌لام کار له‌کار ترازابوو. ئیدی منی ناسیبوووه. پپرس شتیکی چپانده‌ بن گویچکه‌ی ئەو پیاوه‌ی له‌ ته‌نیشتییه‌وه دانیشتبوو، ئینجا وه‌رسووران و چاویان تییریم، دوا‌ی ئاماژه‌یان بۆ پیاوانیکی تر کرد، ئیدی هه‌موو پیاوه‌کان له‌و ریزه‌دا یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک ته‌ماشایان ده‌کردم. ده‌موچاوم سووره‌لگه‌را و دلم داخوړپا، به‌لام نه‌متوانی له‌ شوینی خۆم ببزویم، به‌لکو خۆم دایه‌ ده‌ست ئەو ئومیده‌ مندالانه‌یه که ئەگه‌ر هه‌ر وا به‌بئی جووله‌ له‌شوین خۆم دابنیشم و چاوه‌کانم بنوو‌قینم، ئەوا تاریکیه‌که هه‌موومان قووته‌دات و په‌ژاره‌ی ناویت.

که زاتم وه‌به‌رخۆ نا و دووباره‌ چاوم کرده‌وه، بینیم وا پپرس له‌نیو حه‌شیمه‌ته‌که‌ رینگه‌ی خۆی ده‌کاته‌وه و به‌ره‌و لای من دیت. ئیدی پرووه‌ ده‌رگاکه‌ رامکرد، به‌لام هه‌سته‌م بوو بتوانم رابکه‌م، چونکه‌ به‌ ده‌ریایه‌کی هه‌لچووی پیاوان ده‌وره‌ درابووم. پپرس له‌ چاو‌ترووکانیکدا پیم گه‌یشت و ئەوه‌نده‌ لیم نزیک بووبوووه، بۆنی هه‌ناسه‌یم کرد. قۆلی گرتم و له‌نیوان

ددانه به چیره و وچووه کانییه وه گوتی: 'سۆزانییهک لیڤه چی دهکات، ئه وه شهرم ناکهیت؟'

'تکات لیڤه کهم... لیت ده پاریمه وه وازم لی بینه با برۆم، زمانم گیرابوو، به لام پیم وا نه بوو گویی لیم بوو بیت.

هاورپیکانی هاتنه پالی. پیاوانی گیل، ترسناک، لووتبهرز، له خورازی، بۆنی توورپهیی و ترشه لۆکیان لیڤه هات، ئیدی سووکایه تیبارانیان کردم. پیاوه کانی دیکه ئاورپیان دایه وه تا بزنان چی روو ده دات، هه ندیکیان ورته ورتیکی نارهبازیان دهربری، به لام که سیکیان نه هاته بهینه وه. جه ستم مینا پارچه هه ویریکی خاوبوو بووه وه. خۆم شلکرد تا به رهو دهرگا پالم پیوه بنین. که گه یشتینه شه قامه که، ئاواته خواز بووم کونجی راپه ریت و یارمه تیم بدات. به ته ما بووم گهر له مه خراپتر روو بدات، رابکه م، به لام ههر ئه وه نده پیته کانم که و تنه سهر زه ویی شه قامه که، توندوتیژی و شه رانگیزی پیاوه کان زیاتر بوو. ئه وان له ناو مزگه وته که دا به وای وتارییژه که و نوێژکه رانه وه، سلیمان ده کرده وه دهنگ بهرز بکه نه وه، یان پالم پیوه بنین، به لام ئیستا ترسی ئه وه م لی نیشته له شه قامه که دا شتیک نه بوو به ریان پی بگریته.

له ژیاندا گه لی ئاسته نگم دیون، لی باوه رناکه م قهت هه ستیکی خه مینی وهک ئیستام هه بوو بیت. دواي سالانیک له دوو لی، وا ئه مرق ههنگاو یک به رهو خودا نزیکه بمه وه، ده بی ئاوها وه لامي نزیکبوونه وه که م بداته وه؟ به تیه هلدان و دهرکردنم له مالی خوی!

'نه ده بوو بۆ ئه وی بچم، وام به کونجی گوت و دهنگم چون به فریکی ته نک درزی برد، ئه وان راست ده که ن، چونکه له مزگه وت یان که نیسه یان ههر مالیک له ماله کانی خودا سۆزانییهک جی نایته وه.'

'وا مه لی.'

که ئاورم له ئاخیره ره که دایه وه، باوه ریم به چاوه کانی خۆم نه کرد. خۆ ئه وه دهرویشه گه ریده بی ریشه که یه. زه رده خه نه یه کی ئاشکرا له سهر روخساری کونجی نه خش بوو، خۆش حال بوو که جاریکی تر دهرویشه که ی بینیه وه. ته کانم دا ده سته کانی ماچ بکه م، به لام رایگرتم و نه یه نیشته، ئینجا گوتی: 'نا، تکات لیڤه که م.'

به پارانه‌وهه گوتم: ئاخړ چون بتوانم سوپاست بکه‌م؟ من زور قهرزاري
توم.

به گوینه‌دانه‌وه شانہ‌کاني هله‌ته‌کاند و گوتي: تو به هيچ شتي قهرزاري
من نيست. جگه له خودا ئيمه قهرزاري هيچ که سينک نيين.

خوي پينا‌ساندم و گوتي که ناوي شه‌مسي ته‌وريزييه، ئينجا باسي
سه‌يرترين شتي کرد که له ژياندا نه‌ميبستيوو: هه‌ندي خه‌لک ژيانيان به
خه‌رمانه‌يه‌کي گه‌ش ده‌ست پتده‌که‌ن، به‌لام ئه‌وه‌نده نابات ئه‌و گه‌شييه کال
ده‌بيته‌وه. وا دياره توش به‌کتيکت له‌وانه. خه‌رمانه‌ي ژياني توش روژي
له‌روژان پرېوو له‌گوله‌زهنه‌قي سپي و خالخالوي، وه‌لې ورده‌ورده
کالېوونه‌وه و ئه‌ميستا بوون به‌ته‌لختيکي مات. ئه‌ري تو په‌نگه په‌سه‌نه‌کاني
خوت له‌ده‌ست نه‌داوه؟ ئه‌ري هه‌ز ناکه‌يت مه‌يدانخوازي گه‌وه‌ري خوت
بکه‌يت؟

هه‌ستم کرد وا خه‌ريکه تينووي وشه‌کاني ده‌يم.

خه‌رمانه‌که‌ت دره‌وشانه‌وه‌ي نه‌ماوه، چونکه به‌دريزايي ئه‌م سالانه
باوه‌رت به‌خوت هيناوه که تو له ناوه‌وه و له ده‌روهه پيسيت.

من پيس نيم، به‌دهم قسه‌وه ليوه‌کاني خوم گه‌ست، ئاخړ تو ئه‌وه
نازانيت، ئه‌ي بو خوژياندن چي بکه‌م؟

په‌نگه‌م بده با حه‌کايه‌تيکت بو بگيرمه‌وه، شه‌مس واي گوت و ئه‌مه‌ي
گيرپايه‌وه:

روژي له‌شفروشيك به‌لاي سه‌گيکي به‌ره‌لادا تپه‌پري. سه‌گه‌که له‌به‌ر
خوره سووتينه‌ره‌که‌دا له‌تينوي تي و بيچاره‌بيدا هه‌ناسکه‌هه‌ناسکي بوو.
له‌شفروشه‌که ده‌سبه‌جي تاکن له‌پتلاوه‌کاني دا‌که‌ند و له‌بيريکي نزیک پري
کرد له‌ئاو تا‌ئاو به‌سه‌گه‌که بدات. ئينجا به‌پتي خويدا روښت. روژي دواي
تووشي سوڤييه‌کي به‌حیکمه‌ت بوو. که له‌شفروشه‌که‌ي بيني ده‌سته‌کاني ماچ
کرد، ئه‌ميش سه‌ري سوڤما. سوڤييه‌که پتي گوت که ئه‌و به‌پاستگويي به‌زه‌ي
به‌سه‌گه‌که‌دا هاتوه‌ته‌وه، بويه خودا له‌هه‌موو گوناوه‌کاني خوشبووه.

تيگه‌يشتم که شه‌مسي ته‌وريزي ده‌يه‌وي چيم پي بلنت، به‌لام شتي له
ناوه‌وه‌مدا ئه‌وه‌ي په‌تده‌کرده‌وه که باوه‌پي پي بکات، بويه گوتم: با دلنيات

بکه مه وه، گهر من هه موو سه گه کانی قوڤیا تیراو بکه م، بایی ئه وه نییه له گونا هه کانم پاک بیمه وه.

له توانای تودا نییه ئه وه بزانیته، ههر خودا خوی ئه وه ده زانیته. ئه ی چی وات لیده کات پیت وای بیت که یه کئی له و پیاوانه ی له مزگه وته که ده ریان کردیت، له هه موویان له خودا وه نزیکتره؟.

ته نانه ت گهر له خوداش نزیک نه بن، ههر له خو وه وه لامم دایه وه، ئاخو کئی ئه وه ریان پین بلیت؟ تو؟.

ده رویشه که سه ری بادا و گوئی: نه خیر، شته کان ئاوها به رپوه ناچن، گهره که تو خو ت پینان بلیت.

پیت وایه که ئه وان گویم لیده گرن؟ ئاخو ئه و پیاوانه رقیان لیمه.

دی گوئی بگرن، به جه خته وه ئه مه ی گوئی، چونکه شتی نییه ناوی (ئه وان) بیت، هه روه ها شتیکیش نییه ناوی (من) بیت، هه موو ئه وه ی له سه رته بیکه یته ئه وه یه که بزانیته له م گه ردوونه دا هه موو شتیکی و هه موو که سیک پیکه وه به ستراون. ئیمه بریتی نیین له سه دان و هه زاران بوونه وه ری جیاوان، به لکو هه موومان یه ک شتین.

چاوه رپیم کرد تا بۆم پروون بکاته وه، ئه و له سه ری رپویشته و گوئی: ئه مه رپسایه که له چل رپساکه: گهر مرۆف بیه وئی ئه و شیوازه بگوریت که خه لکی له گه لیدا مامه له ی پیده که ن، ئه و پپویشه یه که م جار ئه و شیوازه بگوریت که له گه ل خودی خویدا مامه له ی پیده کات. گهر مرۆف فیری ئه وه نه بوو چون به ته وای و راستگویانه خوی خو ش بوئی، ئیتر هه یج شیوازیکی دی نییه وای لئ بکات که خو شه ویستی له دلیدا بیت. لئ کاتی ده گاته ئه و قوناغه، ئه و سوپاسی هه ر درکیک ده کات که له لایه ن خه لکی دیکه وه پیندا ده چه قینرئ، ئه مه ش نیشانه ی ئه وه یه که ها کا گولباران کرا. که می وه ستا و ئینجا له سه ری رپویشته: گهر مرۆف خوی به شایسته ی ریزگرتن نه زانیته، ئیدی چون ده کری گازانده له خه لکی تر بکات له به ر ئه وه ی ریزی ناگرن؟.

که هه ستم کرد ئه وه ی له نیتو چنگمدایه وای خه ریکه لیم ده چورپه ته وه، بۆیه لیره دا وه ستام و نه متوانی وشه یه ک بدرکینم، چونکه هه موو ئه و پیاوانه م هاته وه یاد که له گه لیاندا نوستبووم، بۆنیان، به رکه وتنی ده ستیان و پپستی

زېريان، ئاخوئوفى ساتى پەھتەبۇونيان... گەنجانى سەلارم بىنى دەبوونە دېرندە، دېرندە دەبوونە گەنجى ناسك و سەلار. جارىكيان مەعمىلىك ھات بۇلام كە بەوۈ پاهاتبوو لە كاتى سەرجىتتىكرىندا تفى لە سۆزانىيەكان دەكرىد و دەيگوت (چەپەل)، تفى لە دەموچاوم كرىد و پىنى وتم (ھەى قەھپەى چەپەل).

كەچى ئەم دەرويشە پىنى وتم كە من لە ئاوى كانى پاكترىم، وام بەخەيالدا ھات كە ئەمە نوكتەيەكى بىتامە، ويستم زۆر لە خۆم بكەم و پىيكەنم، دەنگ لە ئەوكمەوۈ دەرنەچوو، ئىدى ھەناسەى خۆم قەتيس كرىد.

پاڤرودو خولانەوۈيەكى بەردەوامە، گەر خۆتت بۇ شل كرىد، ئەوا بەسەر ساتى ئىستاندا زال دەبىت، ئىتر ھەلتدەمژىت و پاتدەمالىت، شەمس وەك ئەوۈى غايەكانمى خويندبىتەوۈ وای پىنى گوتىم، پۇژگار لە وەھمىك زياتر نىيە، گەرەكە بە تايبەتى بۇ ئەم ساتە بژىت و ئەوۈى گرىنگە ئەمەيە.

كە ئەمەى گوت، دەستەسرىكى ئاورىشمى لە گىرفانى عەباكەى دەرهىتا و گوتى: "لاى خۆت بىپارىزە. لە بەغدا پىاوپاچاكىك پىنى بەخشىم، بەلام تۆ لە من پتر پىويستت پىنى دەبىت. ئەم دەستەسرىە بىرت دەخاتەوۈ كە تۆ دلپاكىت و لە ناوۈۈى خۆتدا خودات ھەلگرتوۈە."

دەرويشەكە داردەستەكەى ھەلگرت و ھەستا و خۆى ئامادەكرىد بىروات، گوتى: "واز لەو سۆزانىخانەيە بىنە."

"بۇ كوى و چۆن بىرۆم؟ ئاخىر شوئىنكى دىكەم نىيە پرووى تىبكەم." ئەمە گىرفت نىيە، دەرويشەكە بەدەم قەسەكرىدەوۈ چاۈەكانى درەوشانەوۈ، "گوى بەوۈ مەدە رىنگە بەرەو كوىت دەبات، بەلكو چاۋت لەھەنگاۋى يەكەم بىت، كە قورسىترىن ھەنگاۋە و گەرەكە بەرپرسىارىتى ھەلگىرىت. ھەر ئەوۈەندە ئەو ھەنگاۋەت ھەلئىنا، ئىدى ھەموو شتەكان بە شىۋەيەكى سىروشتى بۇخۆيان دەپۆن و ئەوۈى دەمىنئىتەوۈ ھەر لەخۆۈە دىت. لەگەل شەپۇلدا مەرۆ، بەلكو خۆت بىبە بە شەپۇل."

سەرم لەقاند. ئىدى ئاتاجى ئەوۈ نەبووم پرسىيار بكەم تا تىبگەم كە ئەمىش يەككىكە لە چل رىساكە.

سليمان سهرخوش

قونيا، ۱۷ تشرینی يه کم ۱۲۴۴

بهر له نيوه شهو، دوا پيكي شهرايم خواردهوه و مهخانه کم جيتهشت. نهوهی پيم وتيت له بيرت بيت. وريای هر وشه يه ک به که له دهمت دهرده چيت، خريستوس وهک ئاگادارکردنه وه يه ک نه مهی پي گوتم و دهستی دوعا خوازیی بق هه ليريم.

سهرم له قاند و ههستم به بهخته وهری کرد، چونکه هاوړتیه کم هه يه و به ته نگمه وه يه. وهلی هر نه وهنده پينه کانم که وتنه سهر شه قامه چول و تاریکه که، ههستم به ماندوو بوونیک کرد که له وه وپيش ههستم پني نه کردبوو. شه للام کرد که قاپی شهرايم له گه ل خوم هینابا، چونکه هيشتا توانای خواردنه وه هه بوو.

له کاتیکدا دهرؤيشتم و له ترم دها، پيلاوه دريژه کانم له سهر شه قامه نارپکه که ته قه ته قيان لئ هه لده ستا. وینهی نه و پياوانه ی که له گه ل که ژاوه که ی روميدا دهرؤيشتن هاته وه بهر چاوم. يادی نيگا رقاوييه کانی چاويان نازاری دام. گهر له دنيا دا شتيک هه بيت رقم لئی بيته وه، سهنگينيه، له م باره وه دهوله مند و هه ژار تانه يان ليداوم، ئیدی هر به یادکردنه وه يان ته زوويه ک به هه موو جهسته ما تیده په ريت.

له کاتیکدا نه م غايلا نه مژوليان کردبووم، لای ليژاييه که پيچم کرده وه و به کولانيکی لاه کيدا ريم گرته بهر. به وای درهخته لقوپوپ به رزه کانه وه کولانه که تاریکتر بوو، سهرباری تاریکيه که له ناکاو مانگيش له پشت په له هه ورپکه وه ون بوو. ئیدی تاریکيه کی نه نگوسته چاو دهوری دام. خو

ئەگەر تارىككە نەبوايە ئەوا ئەو دوو حەسەسەم دەبىنى كە خەرىكبون
نزىك دەبوونەو.

وتم: 'سلاوتان لى بىت، دەنگم خۇشچالى پىنوە دياربوو و ھەولم دا
نىگەرانى پىنوە بشارمەو.

دوو حەسەسەكە سلاوئەكەمىان نەسەندەو، بەلكو لىيان پىسىم كە بەم
درەنگى شەو لەم شەقامە چى دەكەم.

بە بلمە بلم گوتم: 'پىاسە دەكەم'.

پووبەپووى يەكتر وەستائىن، بىدەنگىيەكى قورس بالى كىشا و جگە لە
حەپەي دوورى سەگەل، ھىچى تر نەدەبىسترا. يەكئى لە پىاوەكان ھاتە پىتەو
و بۇنى بە ھەواو كەرد، ئىنجا گوتى: 'بۇنىكى ناخۇش دەكەم'.

'بەلئى، بۇنى شەراب دىت، پاسەوانەكەى تر دلىاي كەردەو.

بىپارم دا كە شتەكە بە ئاسانى چارەسەر بگەم، بۇيە وتم: 'خۇتان عەزىت
مەدەن. ئەم بۇنە ناخۇشە تەنھا بۇنىكى خوازەبىيە. لەبەر ئەوئە ئىمەي
موسلمان جگە لە شەرابى خوازەبىيە پىگەمان پى نادىرئ شەرابى دىكە
بىخوئەو، بىگومان بۇيە بۇنەكەيشى دەبىتە بۇنىكى خوازەبىيە'.

'بۇ خاترى دۇزەخ، ئەم پىاوە چ وپىنەيەك دەكات؟'، پاسەوانى يەكەم
ترمەترمىكى كەرد.

لەو ساتەدا مانگ لە پشت ھەورەكەو دەركەوت و بە تىرفە ناسك و
زەردەكەى كۆيكرىنەو و تەوانىم ئەو پىاوەى بەرانبەرم وەستابوو بىنىم،
دەموچاوى چوارگۆشە بوو، پىشىكى بەردابوو، چاوەكانى شىن و
ساردوسر و لووتىكى تىژى ھەبوو. خۇ ئەگەر چاوە ماتەكانى و دەموچاوە
مۇنەكەى نەبوونايە، پەنگە قۇز بوایە.

'لەم كاتە درەنگەدا لەم شەقامە چى دەكەيت؟'، پىاوەكە پىسىارەكەى
دووبارە كەردەو، 'لە كوئو ھاتووت و بۇ كوئى دەپۇت؟'.

خۇم پى نەگىرا و گوتم: 'پۇلە ئەم پىسىارانە قوولن، گەر وەلامەكانىانم
بزانىايە، ئەوا مەتلى بوونى خۇمانم لەم دىنبايەدا ھەلدەھىتا'.

'ھەي چەپەل، ئەو گالتەم پىدەكەيت؟'، پاسەوانەكە بە مۇنىيەو پىسىارى
كەرد و بەخىزىيە قامچىيەكى دەرھىتا و لە ھەوادا پىاوەشانەد.

له جووله كانيدا زور زیده پوی دی کرد، بویه به نهرمی پیکه نیم، پاشان قامچییه کی له سهر سینگم دا، لیدانه که بۆ من کتوپر بوو، له نگه رم تیکچوو و که وتم.

‘پهنگه ئه مه فیرت بکات که چون به ویله وه رهفتار بکهیت، حه سحه سه که به دم قسه وه قامچییه که ی ئه مدهست و ئه ودهست کرد، ئه ی نازانیت که شه را بخوار دنه وه له گونا هه گه وره کانه؟’

ههستم کرد خوینم هاتووه ته کول، سهرم له ده ریایه کی ئازاردا دهستی به خولانه وه کرد و هیشتا باوه رم نه ده کرد که گه نجی له ته مه نی کوره که ی خۆمدا له ناوجه رگه ی گه ره کدا بهر قامچیم بدات.

‘ده ی سزام بده، به دم قسه کردنه وه هاوارم کرد، گه ره به هشت بۆ که سانی وه ک تو ته رخان کرابیت، ئه وا پیم باشتره له ئاگری دۆزه خدا بسووتیم.’

له نوره تووره ییه کی تونددا حه سحه سه لاهه که تا هیزی تیدا بوو به قامچی لینی دهمام. به دهسته کانم ده موچاوی خۆم دهشارده وه، به لام ئه وه ههچ دادیکی نه دام. له و ساته دا سترانیکی خۆشم بیرکه وته وه، که به زور له نیوان ههردوو لیه خلتان خوینبووه کانه وه ریگه ی خوی کرده وه. سووربووم له سهر ئه وه ی خۆم به زه بوونی پیشان نه دم، له گه ل هه ره زه بریکی قامچییه که دا به دهنگیکی بهرز و بهرزتر دهستم به گورانیگوتن کرد:

‘هق خۆشه ویستم ماچم بکه، هه موو دلم پاره پاره بکه لیه کانت تامی شیرینی شه را بی گیتلاس ده دن، ده ی زورترم بۆ تی بکه.’

ئهم شوخیکردنه م پاسه وانه که ی تووره تر کرد. چه ند به دهنگی بهرز گورانییه که م ده چری، توندتر لینی دهمام. له و باوه ره دا نه بووم که ئهم جوره تووره یی و رقه به م راده یه له ناخی تاقه که سیکدا هه بیت.

‘پیترس راوهسته، ئیتر به سه، گویم لیبوو حه سحه سه که ی تر به ترسه وه هاواری کرد.

له پر چون دهستی به لیدانم کرد، هه ره واش دهستی لئ هه لگرتم. ویستم دوا قسه بکه م و شتیکی له ناکاو و توند بلیم، لئ سیلاوی خوینی ناو دهمم له هه ناومه وه قولی دا و دهنگی خهفه کردم و رشامه وه..

تو پیاویکی نه خوښیت، پتپرس به تانه وه وای پی گوتم، دهرباره ی
ئه وه ی پیم کردیت ته نیا لومه ی خوټ بکه.

پشتیان تیکردم و هه پیا یان لیکرد، ئیتر له ننیو تاریکی شه وه که دا بزربوون.
نه مزانی تا که ی له وی که وتبووم، رهنکه ماوه ی چهند خوله کیک یان به
دریژیای شه وه که بوو بیت، چونکه زه من و هه موو شتیکی تر ره وتی خو ی
له دست دابوو، مانکه که ش له پشت هه وره کانه وه ون بوو، ئیدی نه که هه ر
رووناکیه که ی جیی هیستم، به لکو به جوړی جیی هیستم که نه میس ده زانی
من کیم. زوری نه برد له نیوان دهریایه کی بیرچوونه وه ی نیوان ژیان و مهرگدا
دهستم به گینگلدان کرد، ئیتر گویم به وه نه ددها کوتاییم به چی دیت. ئینجا تا
دههات سړی جهستم نه دهما و جیگه ی هه ر گاز و هه ر لیدانکی به زه بر و
هه ر برینکی جهستم، شیتانه دهستی به ئازار کرد و شه پؤل دوی شه پؤلی
ئازار ده یانکوتامه وه. سه رم له قه له قی بوو، دهست و لاقه کانم ئازاریان لی
هه لدهستا. له و دوخدا مینا گیانداریکی بریندار دهستم به ناله نال کرد.

بیگومان کویراییم داهاتووه. تاوی چاوم کرده وه، میزم به خوټا کردبوو،
دهست و پینه کانم یه کجار ده ئیشان. له خودا پارامه وه که جهستم سړ بکات،
یان شه رابم پی بیه خشیت. له م کاته دا گویم له ترپه ی هه نکا وگه لی بوو نریک
ده بوونه وه. دلّم به توندی که وته خورپه، رهنکه به ره لایه کی شه قامه کان بیت،
یان دزیک، یان پیاوکوژیک بیت، به خوټم گوت له چی بترسیم؟ ئیدی
گه یشتوومه ته راده یه ک هیه ج شتیکی ئەم شه وه نامترسینیت که له گوینه بیته
رینگام.

له پشت سینه ره کانه وه دهرویشیکی بالابه رز و باریکه له و ریشتا شراو
دهرکه وت و له ته نیشتمه وه داچه مایه وه، یارمه تی دام که ههستم. خو ی پی
ناساندم که ناوی شه مسی ته ورزییه، ئینجا له ناوی پرسیم.

سلیمان سه رخوش، خه لکی قونیا م و له خزمه تتدام، به دهم وه لامدانه وه وه
ددانکی له قم له زارم دهره ینا، به بینیت خو شحالم.

تو خوینت له بهر دهروات، شه مس به دهم سړینه وه ی خوینی دهموچاوم،
بلمه بلمیکی کرد، نه که هه ر له دهره وه، به لکو له ناویشه وه.

که ئه وهی گوت، که موله یه کی زیوی له گیرفانی عه باکه ی دهرهینا و گوتی: 'به م مه ره مه برینه کانت چه ور بکه. پیاوچاکتیک له به غدا پیتی به خشم، به لام تو له من زیاتر پیویستیت پیتی ده بیت. وهک ده زانیت برینه کانی ناوه وهت قوولترن و ده بی خه میان بخویت. ئه وه شت بیرده خاته وه که تو له ناخدا خودات هه لگرتووه.'

'سوپاست ده که م'. گویم له خوُم بوو بلمه بلمم ده کرد. دوا ی ئه وه ی نهرمونیا نی و سۆزه که ی کاریان تیکردم، گوتم: 'ئو حه سه سه.. به قامچی لیتی دام و گوتی که گوا یا من شایسته ی ئه وه م'.

کاتی ئه م قسانه م ده کرد، سه رم له کپووزانه وه ی مندالانه ی خوُم و دهنگی پیوستبوونم به یارمه تی سوپما.

شه مسی ته وریزی سه ری بادا و گوتی: 'که س بۆی نییه ئه وه بکات. هه ره که سه و له خودی خویدا له خودا ده گه ریت. له م باره یه وه بنه مایه ک هه یه: خودا هه موومان له سه ره شیوه ی خو ی دروستکردوه، له گه ل ئه وه شدا ئیمه هه موومان ئافه ریده ی جیاواز و دیارین. دوو که سی له یه کترچوو ده ست ناکه ون و دوو دلایش به هه مان پیتم لیتاده ن. گه ره خودا ویستبای هه موومان له یه کتر بچین، ئه وا وهک یه کتر دروستی ده کردین، بۆیه ریزنه گرتی جیاوازییه کان و سه پاندنی بۆچوونی خو ت به سه ره ئه وان ی تردا، ریزنه گرتی ئه و سسته مه پیرۆزه یه که خودا دایناوه.'

'باشه'، سه رم له نیانی دهنگی خوُم سوپما، 'به لام ئایا ئیوه ی سو فی ده رباره ی ئه وه گومانتان نییه؟'

شه مسی ته وریزی زه رده خه نه یه کی ماندووانه ی هاتی و گوتی: 'به لئ، گومان شتیکی باشه. ئه مه ش ئه وه ده گه یه نیت که تو زیندوویت و به رده وام له منه کردن دایت'. ئه مه ی به جو ری وت، وهک ئه وه ی خه ریکی خویندنه وه ی کتیتیک بیت.

'هه روه ها مرؤف له شه و رۆژیکدا ناییت به بروادار، چونکه مرؤف وا بیرده کاته وه که برواداره، ئینجا شتیکی له ژیانیدا رووده ات و ده بیت به بیاوه، ئینجا دووباره ده گه ریته وه و ده بیته وه به بروادار، ئینجا ده بیته خانه گومان. ئیدی به م ئاوه ایه تا ده گاته قوناغیکی دیاریکراو. ئاخه ئیمه

بەردەوام لە دوودلی داین، ئەمەش تاقە پێگەیهکە که وامان لێدەکات بەرەو
 نواوە برۆین. لەگەڵ ھەر ھەنگاویکی نویدا لە حەقیقەت نزیک دەبینەوہ.
 وتم: 'ئەگەر خریستۆس گوئی لیتبیت ئاوا قسە دەکەیت، ئەوا داوا
 لێدەکردیت که ئاگات لە قسەى خۆت بیت. ئاخر ئەو دەلێت ھەموو قسەیهک بۆ
 ھەموو گوئیەک ناگونجیت.'

'قەیدی چییە، ئەویش بۆچوونی خۆی ھەیە، شەمسی تەوریزی بەدەم
 قسەکردنەوہ بە ئاستەم پێکەنى و بەرزە پێ ھەستا، دەى با تا مالەوہ
 یاوەریت بکەم، گەرەکە ئاگامان لیت بیت و دەبێ کەمى بخەویت.
 یارمەتیی دام تا ھەستم و لەسەر پێی خۆم بوەستم، لى توانای پڕۆیشتنم
 نەبوو و بەلادا دەھاتم، بۆیە دەرویشەکە وەک شتیکی سووک لەکۆلی کردم.
 بە شەرمەوہ وەرەوریکم کرد، دەمەوێ ئاگادارت بکەمەوہ که من بۆنیکی
 ناخۆشم لیدیت.'

'سلیمان، خەمت نەبیت و ھەر گوئییشی مەدەرئ.'

بەم جۆرە دەرویشەکە بەبێ ئەوہی گوی بداتە خوین و میزەکەم و بۆنە
 بۆگەنەکەم، بە کۆلانە تەنگەکانی قۆنیادا لە کۆلی کردم. بە بەردەم مالان و
 کوختگەلێکدا تێپەربین لە پرخەى خەودا بوون، لە پشت دیواری باخەکانەوہ
 سەگەل بە دەنگی بەرز و دێندانە دەستیان بە لوورەلوور کرد و پیمان
 دەوہرپن تا ھەموو خەلکیمان لى وەئاگا بیتنەوہ.

گوتم: 'ھەمیشە دەمپرسی لە شیعری سۆفییەکاندا باسی شەراب کراوہ،
 ئایا ئەو شەرابەى که سۆفیەکان پێیدا ھەلەدەن، شەرابی راستەقینەى یان
 شەرابی خوازەییە؟'

'ھاوڕیم، ئەوہ کەى گرینگە؟، شەمسی تەوریزی پێش ئەوہى لە بەردەم
 مالەکەى خۆم دامبیت، لەسەر قسەکەى پۆیشت: 'بۆ لیکدانەوہى ئەمە
 پێسایەک ھەیە: کاتی عاشقیکی راستەقینەى خودا دەچیتە مەیخانەى کەوہ، ئەوا
 مەیخانەکە دەبیتە ژووری نوێژکردنى ئەو، بەلام ئەو دەمەى شەرابخۆریک
 دەچیتە ھەمان ژوورەوہ، ئەوا ژوورەکە دەبیتە مەیخانەى ئەو. ھەر شتی
 بکەین دەوہستیتە سەر دلمان، نەک دیوی دەروەمان. سۆفیەکان بە دیمەنیان
 کەسایەتیی خەلکی ھەلناسەنگینن، کاتی سۆفیەک دیقەتى کەسیک دەدات،

هردوو چاوی دنووقینیت و چاوی سئیم دهکاتهوه - ئه و چاوهی که دنیای
ناوهوه دهیینیت".

دوای ئه و شهوه دورودریژ و تاقهتپر و وکینه، به تهنیا له مالهکهی خۆم
بووم و بیرم له و شتانه دهکردهوه که پروویان دابوو. لهگهله ئهوهی
خه مباربووم، بهلام له ناخهوه ههستم به ئارامیهکی خوش دهکرد. بۆ ساتیکی
رهوتنهیی شه مسم بینی و ئه لهام دهکرد بۆ هه تاهه تابه لهوئ بمینیتتهوه. هه
له و ساته دا زانیم که خودایهک ههیه و خوشی دهویم.
هه رچهنده جهسته م ئازاری هه بوو، بهلام سه یرم پیده هات که ههستم به
ئازار نه دهکرد.

ئىلا

نورتامبتون، ۳ى حوزيران ۲۰۰۸

بەرزبونەوہى پىتمى گۆرانى (لاوانى پۆخەكە) لە پەنجەرەكراوہكانى ئۆتومبىلى قوتايىانى زانكۆو دەبىسترا، يەكەم تىنى گەرمى خۆرى ھاوین بە دەموچاوياندا چزا. ئىلا بى ئەوہى گۆڭ بە شادمانىيان بدات، تەماشای دەكرد و يادگەى بەرەو ئەو چەند پۆژە كەمەى رابردوو گەرايەوہ. ئەوہبوو سەگە (سپىریت)^{*}ى بە تۆپىوى لە ناندینەكەدا بىنى، لەگەل ئەوہى خۆى بۆ ئەم چركەساتە ئامادە كەردبوو، بەلام غەمىكى گەرە داىگرت و ھەستى بە لاوازی و تەنيايى خۆى كەرد. پىنى وا بوو بە لەدەستدانى سەگەكەى لەم دنيايەدا بە تەنيا ماوہتەوہ. دوايى بۆى دەركەوت كە ئۆرلى بەدەست نەخۆشى (پۆلىميا)^{**}وہ موبتەلا بووہ و ھەموو دەستەخوشكەكانىشى لە قوتابخانە ئەوہ دەزانن. شەپۆلىك لە ھەستكردن بە گوناھبارى ئىلاى داگرت و دەربارەى پەيوەندى نىوان خۆى و كچە بچووگەكەى گومانى لە لا پەيدا بوو، ئەمەش واى لىكرد وەك داىكىك بىر لەوہ بكاتەوہ كە بە تۆمارەكەيدا بچىتەوہ. ھەستكردن بە گوناھبارى لە لاى ئىلا شتىكى تازە نەبوو. لى متمانە بەخۆ نەبوون لە پەروەردەكردندا وەك داىكىك، واى لىكرد ھەست بەوہ بكات.

لەو ماوہيەدا ئىلا ھەموو پۆژى لەگەل عەزىز. ز. زاھارادا چەندىن نامەى ئەلىكترۆنىيان بۆ يەكتر دەنووسى. دوو، سى، ھەندى جار پىنج نامەى بۆ

^{*} سپىریت: لە زمانى ئىنگلىزىدا واتا پۆج، بەلام لەم پۆمانەدا وەكو ناوتىك بۆ سەگەكەى ئىلا بەكار ھىنزاوہ.

^{**} پۆلىميا: ئارەزوويەكى بەردەوام و نارىك لە زۆرخۆرىدا، كە لەدواى تىربوون زۆرخۆر ھەولدەدات پەشیتەوہ، يان دەرمانى پەوانى يان رىجىم بەكار دىتت. زۆرخۆر بەزۆرى ھەست بە گوناھ و خەمۆكى دەكات.

دەنوسى و باسى ھەموو شتىكى بۇ دەکرد. لەو سەرى سورمابوو كە يەكسەر وەلامى دەدايەو. ئىتلا لەو تىنەدەگەيشت ئەويك بۇ شوپتە دوورەكان سەفەر بكات، ئىدى كەى كاتى ئەوەى ھەيە، يان چۆن دەپەرژىتە سەر خويندەنەوەى پۇستى ئەليكترونىي ئىنتەرنىت. ئەوەندەى نەبرد ھۆگرى دەربىنەكانى بوو. بەيانىان يان لە ھەر دەرفەتىكى تردا يەكەم شت پۇستە ئەليكترونىيەكەى دەكردەو، ئىنجا دوای قاوەلتى، كە لە پياسەى بەيانىان دەگەرايەو و ژەمى خواردنى ئامادە دەکرد، ھەروەھا بەر لەوەى بۇ پتويستىيەكان لە مال دەربچىت، بەلكو لەو كاتەشدا كە لای قاوەخانەى ئىنتەرنىت ھەلوەستەيەكى دەکرد، ھەروەھا لەو دەمەيدا كە تەماشای بەرنامە دلخوازەكانى خۆى لە تەلەفزیون دەکرد، يان لە يانەى چىشتلتىنان تەماتەى قازقاژ دەکرد، يان ئەو كاتەى بە تەليفون لەگەل دەستەخوشكەكانىدا قسەى دەکرد، يان ئەو كاتانەى كە گوپى لە ھەردوو مندالەكەى دەگرت كە دەربارەى قوتابخانە و ئەرکەكانى قوتابخانەيان گفتوگوپان دەکرد، كۆمپيوتەرەكەى بە كراوہى دەھىشتەو و پۇستە ئەليكترونىيەكەى دەكردەو. كە نامەى تازەى عەزىزى نەدەبىنى، نامە كۆنەكانى دەخويندەو. لە ھەموو جارىكدا كە نامەيەكى نوپى لەو وەو پىدەگەيشت، بەبى دەستى خۆى، زەردەيەكى دەھاتى و لەوەى پووى دەدا، تىدا دەما، چونكە شتى ھەر پووى دەدا.

زۆرى نەبرد ئىتلا لە سۆنگەى نامەكانى نىوان خۆى و عەزىزدا وای لىھات لە ژيانى سەلارى و سەنگىنى دابىرپىت و لە ئافرەتیکەو كە تابلوى ژيانى برىتى بىت لە پەنگى خۆلەمىشيبەكى مات، بگۆرپىت بۇ ئافرەتیکى خاوەن پەنگى نەپنى و سوورى درەوشاوە، چونكە حەزى لىي بوو.

عەزىز پياويكى ھەرزە نەبوو. لەو باوہرەدابوو كە ئەوانەى دلپان ناكەن بە رىنويىنىكى سەرەكى تا لە ژياناندا رابەرييان بكات، ئەوانەى ناتوانن خويان بۇ عەشق والا بكەن و وەك چۆن گولەبەرۆژە روو لە خۆر دەكات، ئاوا پووى تىبەكەن، ئەوانە زىندووى راستەقىنە نىن. (ئىتلا بە خۆى گوت، گەر بكرى ئەمەش بخاتە سەر لىستى ئەو شتانەو كە زىندوويتىيان پتويستە). عەزىز دەربارەى زەپۆش يان دوا فىلمىك كە ديويىتى نەيدەنوسى، بەلكو دەربارەى شنگەلى دەينوسى كە وەك ژيان و مەرگ قوولن، لەوەش گرىنگتر دەربارەى

عەشق دەینووسی. ئیلا رانەھاتبوو رازی خۆی ئاشکرا بکات، بە تاییەتی بۆ
کەسیکی نەناس، بەلام رەنگە ھەر ئەم نەناسە بیت کە وای لە ئافرەتییکی وەک
ئەم کردبیت، ئەوەی لە دلدايە بیدرکینیت.

ئیلا بە خۆی گوت، ھەرچەندە نامەکانی نیوانیان بۆنی جۆرە ئەفینییەکی
لیدیت، بەلام ئەفینییکی پاکی و رەنگە بۆ ھەردووکیان باش بیت، رەنگە
یەکیکیان ھەزی ئەوی تر ببزینیت و خۆیان لە پەناو پاساریکی بیکۆتایی
جیھانیکی گریمانەیی دابنن. ھەر لە سایەیی ئەم نامەگۆرینە و ھەیدا ئومیدی
بەو بوو بەشیک لەو نائومیدیەیی کە لەمیانەیی شووکردنە کە بەو لە دەستی
دابوو، بە دەستی بئینتەو، چونکە عەزیز یەکیک بوو لەو پیاوانەیی کە بەبی
ئەو ھەزی ریزی خۆی لە دەست بدات، بۆی ھەبوو ئافرەتیک بخاتە داوی
خۆشەویستی خۆیەو، رەنگە ھەست بە بەختە و ھەریش بکات، چونکە بوو ھەتە
جینگەیی سەرئنج و بایەخی ئافرەتییکی تەمەن مامناو ھەندی ئەمریکایی. ئیدی لە
دەرەو ھەیی سروشتی تاییەتی خۆی، ئینتەرنیت بوو بە مایەیی کرانەو و نیانی،
بەبی ئەو ھەست بە گوناھباری بکات (ھەزی لێ نەبوو، چونکە تیری لەو
خواردبوو)، سەرکیشی بەبی مل پتوھەنان (خۆیشی ئەمەیی دەویست، چونکە
پیشتر تاقیی نەکردبوو ھە). دیارە ئەمەش وەک خواردنی خۆراکیکی خۆشی
ھەرماکراو و بی ئەو ھەیی گۆی بداتە زیادە کالۆری – ئەنجامیی خرابیی نییە.
رەنگە کاریکی نەشیاو بیت کە ژنیکی میرددار و مندالدار نامەیی
ئەلیکترۆنیی ناوھەن سۆزداری بۆ کەسیکی نەدی و نەناس بنووسیت، بەلام
بە ھۆی سروشتی پەيوەندییە ئەفلاتوونییە کە یانەو، ئیلا گەیشتە ئەو ھەیی بلیت:
ئەمە کفرییکی شیرینە.

ئىلا

نۇرتامبىتون، ۵ى حوزىران ۲۰۰۸

بىاوانم عەزىز

لە يەككى لە نامەكانى پىشوو تدا باسى ئەو بىرۆكە يەت كىر دىبوو كە ئەگەر
هەلبۇزاردنە كانمان ئاۋەزمەندانە بىت، ئەوا دەتوانىن دەست بەسەر رەوتى
ژيانى خۇماندا بگرىن، پىم وايە بىرۆكە يەككى توورەھاتە و لە ماسىيەك دەچىت
هەولبىدات دەست بەسەر ئەو ئۇقيا نووسەدا بگرىت كە مەلەى تىدا دەكات. زۆر
بىرم لەو رىستە يە كىردەو كە دەلەيت: "مىرۆف خودى خۇى دەناسىت، ئەم
بىرۆكە يە نەك ھەر نەبوو بە ماىەى رىوودانى پىشېبىنيەكى ھەلە، بەلكو لەو
شۋىتانەى كە ژيان تىدا لەگەل پىشېبىنيە كانمان ھەماھەنگ نىيە، ماىەى
ناۋمىدەيە".

ئەمىستا كاتى ئەو ھاتوۋە ددانى پىدا بنىم: من خواستى دەست
بەسەرداگرتن و دەسەلاتخووزىم ھەيە. بە لاي كەمەو ھەوانەى بە راستى
دەمناسن ھەر ئەمەت پىدەلەين. تا ئەم ماۋەيە من داىكىكى توند بووم و بنەماى
زۆرم ھەبوو (بىروام پى بىكە، ۋەك رىسا سۇفىگەرىيەكانى تو، رىساگەلىكى
جوان نەبوون)، ھىچ رىگە يەكەم بۇ سازش كىردن بەرانسەر بە خۇم
نەھىشتىبوۋەو. جارىكىان كچە گەورەكەم بەو ھەتومەتبارى كىردم كە من
پەيرەۋى رىبازى پىاۋانى چەتە دەكەم. پىي گوتم كە من دەست لە وردەكارى
ژيانىان ۋەردەدەم و لە سەنگەرى خۇمەو ھەولدەدەم لەسەر ھەر بىرۆكە يەك
يان ئارەزوۋىەكى ھەلەى ئەوان ھەلبىدەم كە رەنگە دەرى بىرن.

گۇرانى ("SERA.QUE SERA" چى دەبىت با بىنەت)م بىر كەوتەو، دەى بە
ھەرحال پىم ۋا نىيە كە ئەمە يەككى بوۋىت لە گۇرانىيە دلخۋازەكانم، چۈنكە

دەستەواژەى (چى دەبىت با بىت) قەت لەگەل مندا نەدەگونجا. ئاخىر من ناتوانم لەگەل شەپۇلدا بىرۆم. دەزانم تۆ پىاويكى ئاينپەرەرىت، بەلام من ئاينپەرەر نىم. ھەرچەندە خىزانەكەى ئىمە ناوبەناو بە بۆنەى رۆزى شەممەوہ ئاھەنگ دەگىرىن، لى من ئەو دواچارەم لە ياد نىيە كە نوپۆم تىدا كىرىت. (ئاف ئىستا بىرم كەوتەوہ، دوو رۆز لەمەوبەر لە ناندىنەكەى خۆم نزام كىد، بەلام ئەمە بە نوپۆم ناشىت، چونكە وەك گلەبىەك بوو بەرەو زاتى بالا).

ئەو دەمەى لە زانكۆ بووم، ماوہىەك خووم دابووہ پۆحگەرايى رۆژھەلاتى، ھەندى شتم دەربارەى بوودايى و تاوى خویندەوہ، تەنانەت لەگەل دەستەخوشكىكى رەوتار سەيرمدا بۆ بەسەربردنى مانگىك لە ئەشراى ھند ھەندى پلانم دانا، لى ئەو قۇناغەى ژيانم زۆرى نەخاياند. لەگەل ئەوہى سرووتە سۆفییەكان جوان و سەرنجراكتىش بوون، بەلام وام بە خەيالدا دەھات كە ئەوانە سرووتى نەرمى و ملكەچىن و لەگەل ژيانى ھاوچەرخدا ناگونجىن. ئىدى لەوساوە بۆچوونى خۆم نەگۆرپوہ.

ئومىدەوارم بەم خۆدوورگرتنەم لەئاین خراپەم لەگەل نەكىرىت. تىكايە ئەمە بە ددانپىدانانىكى دەرەنگوہختەى كەسىك دابنى كە بەتەنگتەوہىە.

لەگەل گەرموگۆپىم

ئىلا

ئىلاى ئازىز، ژنە جەنگاوەرەكەى شەرى پارتىزانى.

ئەو كاتەى نامەكەت پىم گەيشت خۆم ئامادە كىدبوو ئامستردام جى بەپىم و بۆ مەلاوى بىرۆم. راسپىتردرابووم لە گوندىكدا وىنەى خەلكانىك بگرم كە ئايدىزان تىدا بلاووبووتەوہ و ژمارەيكى زۆر مندالى بى دايابى تىدايە.

ئەمىستا گەر ھەموو شتىك وەك پىويستە بەرپوہ بچىت، ئەوہ دواى چوار رۆزى تر دەگەرپىمەوہ. ئايا دەتوانم ئەو ئومىدەم ھەبىت؟ بەلى. ئەى ئاخۆ ئەوہ لەدەستى خۆمدايە؟ نەخىز! ئەوہى دەتوانم بىكەم، كۆمپىوتەرەكەم لەگەل خۆم ھەلبگرم و ھەولى پەيوەندىبەكى باشى ئىنتەرنىت بەدم، ھىوادارم كە رۆزىكى

تریش بژیم. ئیدی ئەوەی دەمیتیتەو لە دەستی مندا نییە. سۆفییەکان بەمە دەلێن توخمی پینجەم - بۆشایی. ئەو توخمە خوداییەکی که ناتوانی لێک بدریتەو و ناتوانی دەستی بەسەردا بگیریت و ئیمەکی مرۆف ناتوانین لێی تینگەین، لەگەڵ ئەوەشدا گەرەکه دەرکی پینکەین. گەر مەبەستت ئەوەیە که تو بەتەواوی هیچ شتی ناکەیت و بە قوولی بایەخ بە ژیان نادەیت، ئەوە من بروام بە (خۆ دواخستن و گوینەدان) نییە، بەلام بروام بە ریزگرتنی رەگەزی پینجەم هەیه.

پیم وایە که هەر یەکی لە ئیمە پەیمانیکێ لەگەڵ خودادا بەستووه. من دەزانم که ئەوەم کردووه. کاتی بووم بە سۆفی، بەلینم بە خودا دا که ئەوەی لەسەر من پێویستە بەگوێزەکی توانای خۆم بیکەم، ئەوەی دەمیتیتەو بۆ ئوی جی بهێلم تەنها بۆ ئەو و بەس، چونکه بەو راستییە قایل بووم که شتگەلێ هەن سنووری من و توانای من تێدەپەڕین. ئیدی جگە لە هەندێ بەش وەک چەند پارچەیهکی سەرئاوکهتووی نیو فیلمیکێ سینەما هیچی تر نابینم، بەلام پلانی گەرەکه لە سەرئووی تینگەیشتی منەو هیه.

ئەمستا تو پیت وایە که من پیاویکی ئایینپەرورم. نەخیر من ئەوە نیم، بەلکو پیاویکی رۆحگەرەم و ئەمەش شتیکی دیکەیه. ئایینپەروری و رۆحگەرای هەمان شت نین. پیم وایە لەپێشدا ئەو بۆشاییەکی نێوان ئەم دوو شتە وەک ئەوەی ئەمرۆ قوول نەبوو. که دەروانمە دنیا دەبینم کێشەکه قوولتر بووه. لە لایەکهو جگە لە برۆابوونمان بە خودا، بروامان بە ئازادی و توانای تاکەکەس، یان حکومەت، یان کۆمەڵ هەیه. لە زۆر پوووه مرۆف خۆپەرستی زیادی کردووه و جیهان تا دیت ماددیتەر دەبیت. لە لایەکی دیکەو مرۆفایەتی بە گشتی دەبیتە رۆحگەرا. دواي ئەوەی ماو هیهکی زۆر پشتمان بە ئاوەز بەست، وا دیارە ئیستا گەیشتووینەتە نوختهیهک که دەبیت ددان بەو هەدا بنێن ئاوەز سنووری هەیه.

ئەمرۆ هەر وەک چاخەکانی ناوهراست رابوونیکێ رۆحگەرایی بەرپا بووه. خەلکیکی زۆری رۆژاوا سەرباری سەرقالیان بە کارکردنەو، هەولدهەن لە رۆحگەرایی نزیك ببهوه، بەلام لەگەڵ نیازی باشیان زۆر جار شینوازهکانیان بای ئەوە نییە. رۆحگەرایی ترشوخییهکی تر نییە بۆ هەمان

خواردنه کۆنه‌که. گەر گۆرانئیکی سهره‌کیی تیدا نه‌که‌ین، ناتوانین شتیک ب‌خه‌ینه
سهر ژیانمان.

من ده‌زانم تو چهز له چیشتلینان ده‌که‌یت. ئایا ده‌زانیت شه‌مسی ته‌وریزی
وتوویه‌تی که دنیا مه‌نجه‌ئیکی گه‌وره‌یه و شتی گه‌وره‌ی تیدا ده‌کولینری؟ به‌لام
تا ئیستا نازانین ئه‌و شته‌ چیه. هه‌موو ئه‌وه‌ی ده‌یکه‌ین، یان به‌رمان ده‌که‌ویت،
یان بیرى لینه‌که‌ینه‌وه، یه‌کیکه‌ له پیکهاته‌کانی ئه‌و تیکه‌له‌یه. ده‌بی له خۆمان
بپرسین چی ده‌که‌ینه‌ ناو مه‌نجه‌له‌که‌وه. ئایا بیزاری یان دوژمنکاری یان
توورپه‌یی یان توندوتیژی تیده‌که‌ین؟ یان عه‌شق و ته‌بابی تیده‌که‌ین؟
ئیلای نازین، ئه‌ی تو چیی تیده‌که‌یت؟ ئه‌و پیکهاتانه‌ چین که پیت وایه
ده‌بیت بیکه‌یته‌ ناو شوربایه‌کی مرۆفینی هاوبه‌شه‌وه؟ کاتئ بیر له تو
ده‌که‌مه‌وه، ئه‌وا ئه‌و پیکهاته‌یه‌ی که تیده‌که‌م، بریتیه‌ له زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی
ته‌واو.

له‌گه‌ل هه‌موو خۆشه‌ویستیم

عه‌زیز

بهشی سئیه م

با

ئهو شتانهی که ده بزوین، گه شه ده کهن،

مه یدانخوازی ده کهن

دهمارگیره که

قونیا، ۱۹ تشرینی به که م ۱۲۴۴

به به نای په نجره کراوه که مه وه سه گه ل ده وه پین، له سه ر جینگه که م راستبو مه وه و گومانی نه وه م کرد که دزیک هاتو وه ته سه ر ماله که م، یان سه رخوشی کی چه پهل به به رده م ماله که م دا تیده په ریت. دوا ی نه وه ی بیزه وشتی و گونا هکاری له هه موو شوینیک بلا و بسو وه وه، ئیدی خه لکی ئابرو و مه مند له زه تیان له خه ویکي هیمن نه ده کرد. دؤخه که له مه و بهر وا نه بوو، چند سالی بوو نه م شاره نارام بوو. پیم وایه گنده لئی ره وشت جیا وازی به کی له گه ل نه و په تا ترسنا که نیبه که له نا کاو دیت و به خیرایی بلا و ده بیته وه و وه ک یه ک تووشی ده وله مه مند و هه ژار، گوره و بچووک ده بیت. نه مرق نه مه دؤخی شاره که مانه. گه ر له بهر نه وه نه بوایه له سوخته خانه کار ده که م، نه وه مال م جی نه ده هیشت .

من سوپاسی خودا ده که م که خه لکانیک هه ن بهرزه وه ندیی کومهل ده خه نه پیش بهرزه وه ندیی خویانه وه و بؤ سه پاندنی یاسا شه و ده دهنه ده م پوژه وه. له نیتو نه وانه ش پیپرسی لاو و برام، که خه لکی خوشیان ده وئ و من و ژنه که میش شانازی پیوه ده که یین. نه وه ی خه می پیده خوم نه وه یه که پیپرس و هاوړئ حه سه سه کانی له م کاته درهنگانه ی شه ودا بؤ پاراستنی ئیمه تا پروپوچه کان و تاوانباره کان و سه رخوشه کان خراپه کاری بلاونه که نه وه، به ده وری شاره که دا ده سووړینه وه.

که برا که م مرد، من خاوه نداریتی پیپرسم له نه ستو گرت. لاویکی ده مارگیر بوو، پیش شه ش مانگیک وه ک پاسه وانی شه وانه (حه سه حه س) ده سته کار بوو. زور بلایکان ده نگوی نه وه بلا و ده که نه وه که گویا بؤیه نه م کاره ی ده سته و تووه، چونکه من ماموستای سوخته خانه م. لی من وه لامیان

دەدەمەوہ کہ ئەوہی ئەوان دەیلین قسەى بێسەرۆبەرە، چونکە پێپرس خۆى گەنجىكى لىھاتوو و بەتوانايە و شايستەى ئەم کارەيە و رەنگە بىتتە سەربازىكى لىھاتووش. ئەو زۆر پەرۆش بوو کە بۆ شەرى خاچپەرستان بۆ قودس بروت، بەلام من و ژنەکەم بپارمان دا کە کاتى ئەوہى ھاتووہ دابمەزىت و خىزان پىکەوہ بنىت.

”پىم گوت: کورم، ئىمە لىرە پىويستمان بە تۆيە، چونکە ھەندى شت ھەن پىويستە بەريان لى بگرين.“

بەراستى لىرە ھەندى شت ھەن گەرەکە بەريان لى بگرى، بە تايبەتى ئەم بەيانىيە بە ھاوسەرەکەمم گوت ئىمە بە کاتىكى پىر تەنگوچە لەمەدا تىدەپەپىن. ئاخىر بە رىکەوت نىيە رۆژانە رۆوداويكى کارەساتبار دەژنەوين. خۆ ئەگەر مەغۆل سەرکەوتن، يان ئەگەر خاچپەرستان توانىيان پەيامەکەيان بلابکەنەوہ، ھەر وەھا ئەگەر بىنيمان دوژمنانى ئىسلام کاولکارى و داگرىکارى دەکەن و شار لەدواى شار و گوند لەدواى گوند تالان دەکەن، ئەمەش تەنھا لەبەر ئەوہى کە خەلکى ھەر بەناو بوون بە موسلمان. کاتى خەلکى وابەستەى ئايىن نابن و پابەندى فەرمانى خودا نابن، ئەوا رىگەى راست ون دەکەن. ھەر لەبەر ئەو گوناھ و تاوانەى کردوومانە، خودا وەک سزايەک مەغۆلى بۆ ناردووين. خۆ ئەگەر مەغۆلىش نەھاتبان، ئەوا زەمىنلەر زەھىک روى دەدا، يان برسيتى دادەکەوت، يان لافاوا ھەلدەستا. ئاخۆ بەواى ئەو گوناھبارانەى کە لەم شارەدا بەدەرەوشتى بلابووەکەنەوہ، دەبى تووشى چەند کارەسات ببين، تا لە پەيامەکە تىبگەن و تۆبە بکەن؟ دەترسم ئەمجارە لە ئاسمانەوہ بەردمان بەسەردا ببارىت و ئەو پۆژە نزيکە ھەموومان لەنىبوچين و وەک نەتەوہى سەدوم و عاموورە دەوسمان نەمىتت. لى ئەم سۆفياانە کارىگەرىيەكى خراپيان ھەيە. ئاخىر چۆن زات دەکەن ناوى خۆيان بنين موسلمان، لە کاتىکدا ھەندى شت دەلین ھىچ پەيوەندىيەكى بە ئىسلامەوہ نىيە، شتگەلى نابىت بە خەيالى موسلمانىکدا بىت، يان ھەر بىرى لى بکاتەوہ، چونکە کاتى دەبىستم ناوى پىغەمبەر (د.خ) دىنن تا بىروبوچوونە توورەھاتەکانيان بلابکەنەوہ، خوینم دىتە کول. ئاخىر ئەوان بانگەشەى ئەوہ دەکەن کە محەمەدى پەيامبەر دواى يەکى لە جەنگەکان وتوويەتى ئىمە لە

خۆبەختکردنى بچووكەو ە بۆ خۆبەختکردنى گەرە گەپراينەو ە -
پرووبەپووبوونەو ەى نەفس- سۆفییەكان پى لەسەر ئەو ە دادەگرن كە گوايا
لەو كاتەو ە (نەفس) بوو بە تاقە دوژمنىك كە موسلمان شەرى دەكات. ئەم
قسەيە لە پوالتەدا جوانە، لى من دەپرسم بۆ بەرەنگاربوونەو ەى دوژمانى
ئىسلام ئەو ە دەبیتە چ يارمەتیدەرىك؟

سۆفییەكان پىداگرى دەكەن و پىيان وایە كە شەرىعەت قۇناغىكى رىگەكەيە.
دەپرسم كام قۇناغ، باسى چى دەكەن؟ وەك ئەو ەى ئەمە هىچ ترس و
پەژارەيەك نەخاتەو ە، دەبىنىت پى لەسەر ئەو ە دادەگرن كە نابت بنبەماكانى
قۇناغى پىشووونەكان كەسى رۇشنگەر كۆتوبەند بكات. بانگەشەى ئەو ە دەكەن
كە ئەوان گەيشتوونەتە پلەيەكى بالا و ئەمەشيان كردووتە بىانوويەك تا
بنەماكانى شەرىعەت پىشتگوئى بخەن و بەپراستى پابەندىان نەبن. وا ديارە ئەوان
شەراب و سەما و شىعر و وینە لە ئەركە ئابىنىيەكان بە گرینگتر دەزانن،
دەشلىن لەبەر ئەو ەى لە ئىسلامدا رىزبەندى نىيە، بۆيە ەەر مرؤفنىك بۆى ەيە
منەى خودا بكات. لە پوالتەدا ئەم وتەيە باشە و زيان و ئازارى نىيە، لى لە
شتەكە وردبیتەو ە، لە ناواخنى قسەكەدا لایەنىكى شەرانگىزىت بۆ دەردەكەو یت،
بەواتا ئىدى پىوىست ناكات گوئى لە دەستەى پىاوانى ئابىنى بگىرىت.

سۆفییەكان پىيان وایە كە قورئانى پىروژ لىوانلىو ە لە ئاماژەى ئالۆز و
هىماگەلى كە لە چەندىن چىنى جوراوجۆر پىكەاتو ە، بۆيە گەرەكە
ەرىەكەيان بە شىوازىكى سۆفییانەى باتىنى لىك بدرىتەو ە، بۆيە لەو ە
دەكۆلنەو ە كە چۆن ەەر وشەيەك بۆ ژمارە دەگۆرن و لەواتاى شاراو ەى
ژمارەكان دەكۆلنەو ە و لە ئاماژە و سەرچاو ە ناديارەكانى ناو دەقەكە
دەگەپىن. ئىدى ەموو توانايان بۆ ئەو ە بەكاردىنن تا خۆيان لە خوىندەنەو ەى
ئاسان و پوونى پەيامى خودا بدزنەو ە.

تەنانەت ەندى لە سۆفییەكان بانگەلاى ئەو ە دەكەن كە مرؤفەكان خۆيان
ەمان قورئانى قسەكەرن. ئى ئەگەر ئەم قسەيە كفرىكى پروت نەبىت، نازانم
دەبى كفر چى بىت؟ ەندى دەروىشى گەپىدە ەن كە كۆمەلى سەرلىشىواوى
ترن و برىتىن لە كەسانىكى نادروست و شتەكانيان لى تىكەل بوو ە، وەك
قەلەندەرى و ەيدەرى و چەندىن ناوى تر كە پى دەناسرىنەو ە. من دەلىم

ئەوانە خراپترین خەلقەندەى خودان. ئاخىر پياويك نەتوانىت لە شوپىنىكدا جىگىر بىت، ئىدى كام شتى بەسوودى لى دەوشىتەو. گەر بنىادەم ھەستى بە پابەندبوون نەکرد، دەبىتە سەرەپۆ و پوو لە ھەموو شوپىنى دەكات و ھەك گەلای وشكى درەخت (با) دەبىت. ئەو قوربانىيەكى نمونەى شەيتانە.

دۆخى فەيلەسووفەكانىش لە سۆفییەكان باشتر نىيە، ئاخىر ھەك ئەوھى بە ئاوەزى سنووردارىانەو ەبتوانن لە ئالۆزى گەردوون تىيگەن، كاویژ دەكەن و بىردەكەنەو. چىرۆكىك ھەيە ئاماژە بۆ (سازش)ى نىوان فەيلەسووفەكان و سۆفییەكان دەكات.

رۆژىكيان فەيلەسووفىك تووشى دەرويشىك دەبىت و زۆرى نەبرد بوون بە ھاوپى. چەندىن رۆژ ھەر قسەيان کرد و ھەريەكەيان قسەى ئوى دىكەى تەواودەکرد. لە كۆتايىدا كە لە يەكتەر جىابوونەو، فەيلەسووفەكە دەربارەى ئەو قسانەى لە نىوانياندا روى دابوو گوتى: (ھەموو ئەوھى من دەيزانم، ئەو دەبىينىت).

لەكۆتايىدا دەرويشەكە وتى: (ھەموو ئەوھى من دەبىينم، ئەو دەيزانىت). بەم جۆرە سۆفى لەو باوەرەدايە كە دەبىينىت، فەيلەسووفىش پىنى وايە كە دەزانىت. من پىم وايە ئەوان نە شتى دەبىين و نە شتى دەزائن. ئاخىر نازانن كە ئىمەى ئادەمىزاد بەو پىيەى بوونەوھرى لەنۆچووین و بەو سادەى و توانا سنووردارەمانەو لە توانای زانىنى خۆمان زياتر نازانن؟ چونكە بنىادەم دەربارەى خودا زۆرىش بزانىت، ئەو ھىشتا شتىكى كەمى دەست دەكەويت. ئەمە ھەموو شتەكەيە. ئەو ئەركى ئىمە نىيە رىنمايىەكانى خودا لىك بدەينەو، بەلكو تەنھا ملكەچى و كارکردنە بە رىنمايىەكانى خودا.

ئەو دەمەى پىپرس بۆ مال دەگەپتەو، باسى ئەم شتتەن دەكەين. ئەو ەبووھتە خوويەك لە خووەكانمان و سرووتە بچووكەكانمان. ھەموو شەويك دواى ئەوھى نۆرە پاسەوانىيەكەى تەواو دەكات، ئەو شۆربا و نانە دەخوات كە ھاوسەرەكەم بۆى ئامادە دەكات، ئىنجا باسى ئەو پووداوانە دەكەين كە لەم شارەدا پوودەدەن. زۆر خۆشچالەم كە دەبىينم ئارەزووى خواردنى باشە، ئاخىر دەبىت بەھىز بىت، چونكە ھەك لاويكى خاوەن بپوا، لەم شارە پىر ئاشووبەدا كارى زۆرى لەپىتە.

شەمس

قونیا، ۳۰ تشرینی یەكەم ۱۲۴۴

بەر لەو شەوێ چاوم بە پۆمی بکەویت، لەسەر سەکۆکە ی خانە
بازرگانانی شەکر دانیشتبوم. دلم بە مەزنی و نایایی گەردوون دایسابوو که
خودا لەسەر شیوێ خۆی دروستی کردوو، بۆیە بەرەو هەر کویێک
وەرسوویین و تەماشای بکەین، دەتوانین لێی بگەڕین و بیدۆزینەو، بەلام
بنیادەم بە کەمی ئەو دەکەن.

ئەو کەسانەم هاتنەوێ یاد که تووشیان بوو بووم: سۆالکەرەکه و
لەشفرۆشەکه و سەرخۆشەکه. خەلکی خۆسای بە دەست نەخۆشییەکی
هاوبەشەوێ موبتەلان، ئەویش جیابوونەوێ لە خودای تاک و تەنیا. ئەو
زانایانە ی که لە شوینی بەرز دانیشتون، ئەم جۆرە کەسانە نابین. لە خۆم
پرسی ئاخۆ دەبێ پۆمی لەم زانایانە جیاییت؟ بە خۆم گوت گەر جیاییت،
ئەو دەبێ بێمی میانگیری نیوان ئەو و بنکە ی کۆمەل.

لە کۆتاییدا شارەکه که و تە خەویکی قوولەوێ. لەو کاتانە ی شەو دا تەنانەت
گیاندارە شەوی بێکانیش نایانەوێ ئەو ئارامییە بشلەقینن که بآلی بەسەر دنیا دا
کیشاوه. گۆیەلخستن بۆ شارێک که لە دۆخی نوستندایە، وام لێدەکات
هاوکات خەمین و شادمان بێ، دەپرسم دەبێ ئەو چیرۆکانە چی بن که لە
پشت دەرگا داخراوه کانهوێ دەگێردرینەوێ. ئەو ئەو چیرۆکانە چین که پەنگە
لە گەلیاندا بژیم لە کاتی کدا گەر سەرپشک بکریم پێگە یەکی تر بگرە بەر. لێ
من سەرپشک نەبووم، بەلکو ئەو پێگە بوو که منی هەلبژارد.

حەکایەتیکم هاتەوێ یاد که دەلیت، دەرویشیکی گەپیدە گەیشته شارێک،
خەلکەکه ی متمانەیان بە کەسانی نەناس و لایدە نەبوو، تییان خوری: 'بیرۆ!
لێرە کەس تۆ نانسیت.'

دهرويشهکه به هيمنى وهلامى دايه وه، "به لى، به لام من خوم دهناسم، بپروام پى بکن"، له گوين بوو گهر مهسه له که شتيكى تر بوايه، زور له وه خراپتر ده بوو.

مادام خوم دهناسم، شتهکان به باشى دهرؤن. هر که سينک خوى بناسيت، خوداي تاک و تهنياش دهناسيت.

مانگه که به تريفه ي رووناک و فينكى ليوانليوى کردم. پرووشه يه کى نهرم به سهر شاره که دا بارى، نهرم هر وهک سهرپوشينكى ئاوريشم. بو ئه م ساته پيرؤزه سوپاسى پهروه ردگارم کرد و خوم راده ستى کرد. بيرم که و ته وه که ژيان فشهل و کورتخايه نه. ههروه ها ريسايه کى دیکه م بيرکه و ته وه: (ژيان له قهرزى کى ئيره تى پتر نييه، ئه م جيهانه له لاساييکردنه وه يه کى لاوازي راستييه کان زياتر نييه. تهنه مندالان دهنوانن گه مه و راسته قينه تیکه ل بکن. له گه ل ئه وه شدا مروف يان دل به ندى گه مه که دهن، يان به لاقرتيوه دهنشکينن و توپرى دهن. له م ژيانه دا خوت له هه موو جوړه کانى زيده پړوى دور بگره، چونکه هاوسه نگی ناوه وت تیکه ده چيت).

سؤفى له په وتاريدا زيده پړوى ناکات، به لکو هر ليبورديه و به رده وام ميان په وه.

سبه ي به يانى پرووده که مه مزگه و ته گه وره که و گوئ له پړومى ده گرم، وهک باسى ده کن رهنکه وتاربيژينكى مه زن بيت، لى گرينگى و جه ماوهردارى هر وتاربيژينک له ژماره ي ئه و که سانه وه دهرده که و يت که پړوى تیده که ن. دهنش و شه کانى پړومى مينا سه وزه لانى دهنشودهر بيت، پر بيت له درهخت و گياوگول و دارى سه روو و کورته درهخت، به لام ميوان هه ميشه بوى هه يه به ئاره زوى خوى شتيک ليکاته وه. که چى خه لکينكى زور بو کردنه وه ي گولينكى جوان يه کسه راده که ن، لى که مينكى که م به لای ئه و درهختانه دا ده چن که دپکاوين و رهنکه دهرمانى باشيشيان لى دروست بکړئ.

ئايا هه مان شت بو باخچه ي عه شقيش ناشيت؟ ئاخړ ئه گهر بنياده م تهنيا شته جوانه کانى هه لبارد و وازى له شته دزيو و قورسه کان هينا، ئيدى چون ده کړئ عه شق شايسته ي ناوه که ي خوى بيت؟ ئاسانه چيژ له شته باشه کان وه ربگيرئ و قيز له شته خراپه کان بکړيته وه. هر که سينک ده کارئ ئه وه

بكات، لى مەيدانخوазىي راستەقىنە ئەو ەيە كە مرؤف شتە باشەكان و شتە خراپەكانى پىكەو ە خوشبوئى، نەك لەبەر ئەو ەي شتەكانى بە شىرىنى و تالىيەو ە قەبوول بىت، بەلكو لەبەر ئەو ەي دەبى ئەم خەسىتانه تىپەرئىت و تىكرائى خوشەويستى قەبوول بكات.

تەنھا رۆژىك ماو ە تا بگەم بە ھاو ەلەكەم. وا خەويشم لى تورا.
هؤ رۆمى! هؤ پاشاى دنىاى پەيىف و واتا! ئاخۇ كاتى دەمىنىت،
دەمناسىت؟

دەى با بەيەك بگەين!

پۆمی

قونیا، ۳۱ تشرینی یەكەم ۱۲۴۴

بەهراستی ئەمڕۆ پۆژیکی پیروۆزه، چونکه چاوم بە شەمسی تەوریزی کەوت. ئەمڕۆ دواین پۆزهکانی مانگی تشرینی یەكەمە و هەوا ساردتر بوو و بایەکی توند هەلیکردوو و کۆتایی پایزی راگەیاند. عەسری ئەمڕۆ وەک هەمیشە مزگەوتەکه له نوێژکەران جمە ی دیت. کاتی بۆ ئەو خەلکە زۆره وەعز دادەدەم، بەر دەوام خەمی ئەو مە که ئەو بروادارانەم بیر نەچیت گوێ له وتارەکانم دەگرن. بۆ بەجێهێنانی ئەو جگە له تاکە پێگەیهک، هیچ شتیکی دیکەم بەدەستەوه نییه، ئەویش وا بیریگە مەوه که جەماوەرەکه بریتییە له یەک تاکە کەس. هەرچەندە هەموو هەفتەیهک سەدان کەس گوێ له وتارەکانم دەگرن، لێ من یەک کەس دەدوینم، ئەویش ئەو کەسەیه که گوێ له دەنگدانەوهی پەیفەکانم دەگریت و بەرەو ناو دلی شۆردەبیتەوه، هەر ئەویش دەمناسیت و کەسیکی تر نانا سیت.

که له وتارەكەم بوومەوه و له مزگەوتەکه دەرچووم، ئەسپەکیان بۆ نامادە کردبووم و چەند زەنگولەیهکی زیو و زێری بچووکیان بە چەند تالەموویەکی یالی ئەسپەکەوه بەستبوو. له گەل هەر هەنگاویکی ئەسپەکەدا، چیژم له زرينگە ی زەنگولەکان وەردەگرت، لێ له بەر ئەو ژمارە زۆرهی خەلکەکه که له پێشمەوه دەرۆیشتن، هەستەم بوو خێراتر بڕۆم. له سەرخۆ به بەردەم دوکان و خانووی پەرشوبلاوی بەهەلەشک سەرگیراودا رۆیشتین. بانگەلای فرۆشیاران و گریانی مندالان و کپووزانەوهی دەرۆزه کەران تیکەل بووبوون و داوای نەختی پارەیان دەکرد. زۆر بەی خەلکەکه داوایان دەکرد که پیروۆزیان بکەم و نزایان بۆ بکەم. بێژی تریان هەر بەوه دادەکەوتن تەنها له

نزیکه وه برۆن، به لām هه ندیکی دیکه یان داواکاری گه وره تریان هه بوو، داویان لئ ده کردم که له نه خۆشیه کی قورس چاکیان بکه مه وه، یان روحی پیسیان لئ دووربخه مه وه. بۆ ئه مانه نیگه ران بووم، ئاخو ئه وانه نه یانده زانی که نه پیغه مبه ر و نه هه کیمیکی دیکه له توانایاندا نه بووه له م باره یه وه په رجوو یه ک به کار به یتن؟

کاتی لای لیزاییه که ی شه قامه که وه پیچمان کرده وه و له خانی بازرگانانی شه کر نزیک بووینه وه، پیاوچاکیکی خواپه رستی گه پیده م که وته به رچاو، له ناو خه لکه که وه پینگه ی خۆی ده کرده وه و راسته وخۆ به ره و لای من ده هات و به دوو چاوی تیژه وه تیی ده پروانیم. جووله کانی لیزانانه و چر بوون، خه رمانه یه کی توانای خودی لئ ده دره وشایه وه. ته راشی کردبوو، نه ریشی هه بوو نه برۆ. هه رچه نده وه ک هه ر پیاویکی ئاسایی ده موچاوی به ده ره وه بوو، به لām سیمایه کی ئالۆزی هه بوو.

به لām ئه وه دیمه نه که ی نه بوو که به دل مه وه نووسا و سه رنجی پاکیشام، چونکه سالانیکی زۆر بوو له هه موو جووره ده رویشیکم دی بوو به قونیادا تیه پیبوون و به دوا ی خودادا ده گه ران، زۆربه ی ئه و ده رویشانه به ره وتاری چه مووشیان و به خاله کوتراوه زه قه کانیا ن و به گواری گوی و هه لقه کانی لووتیان ده ناسرانه وه. ئه وانه یان پرچیان به رده دایه وه، یان به ته واوی ده یانتاشی، به لکو هه ندی ده رویشی سه ر به ریبازی قه له نده ری، زمان و گۆی مه مکیا ن ده سمی و هه لقه یان تیده خست، بۆیه که چاوم به م ده رویشه که وت، تو یکلئ ده ره وه ی نه بوو که سه رنجی پاکیشام، به لکو ده توانم بیژم نیگای بوو به دل مه وه نووسا.

چاوه ره شه کانی که تییان ده پروانیم له خه نجه ر تیژتر بوون. له ناوه راستی شه قامه که وه ستا و هه ردوو بالی به رز کرده وه و تا ئه وه پیری والای کـردنه وه. وه ک ئه وه ی به م کـاره ی بیه وی نه ک هه ر که ژاوه که بوه ستینیت، به لکو ره وتی رۆژگاریش رابگریت. هه ستم کرد شتیکی نه زانراو وه ک ته زوو یه ک به هه موو جه سته مدا تیه پیری. ئه سپه کم شه لژا و به ده نگیکی به رز هیلان دی و به ملا و به ولادا ده ستی به سه رپاوه شاندن کرد. هه ولم دا

ترسه‌که‌ی بره‌وینمه‌وه، به‌لام به‌له‌سه‌ بوو، بۆیه منیش هه‌ستم به‌ شله‌ژانیک کرد.

ده‌رویشه‌که به‌ به‌رچاومه‌وه له‌ ئه‌سه‌په‌ ره‌ویوه‌که‌م نزیک‌بووه‌وه. شتیکی چپانده‌ بن‌ گوچکه‌یدا. ئه‌سه‌په‌که‌م که‌ هه‌ناسه‌برکیتی بوو، به‌ ده‌ستی ئاماژه‌یه‌کی بۆ کرد و ده‌سه‌جی هینوربووه‌وه. چپه‌چپیک له‌نیو‌حه‌شیمه‌ته‌که‌ په‌یدا بوو، گویم لی بوو یه‌کینک به‌ ترمه‌ترم ده‌لایت: 'ئمه‌ جادووه'.

ده‌رویشه‌که‌ بی‌ ئه‌وه‌ی گوی بداته‌ ده‌وروبه‌ری خۆی، نیگایه‌کی سه‌رکیشانه‌ی کردم و گوتی: 'هۆ زانای مه‌زنی پۆژه‌ه‌لات و پۆژاوا، زۆرم له‌ باره‌ی تۆوه‌ بیستوه. من ئه‌مرۆ بۆ ئیره‌ هاتووم، گهر ریگه‌م بده‌یت، پرسیاریت لیده‌که‌م'.

به‌ چپه‌ گوتم: 'فه‌رموو'.
'باشه، یه‌که‌م جار گهره‌که‌ له‌ ئه‌سه‌په‌که‌ت دابیه‌زیت، تا بکه‌وینه‌ یه‌ک ئاسته‌وه'.

به‌م قسه‌یه‌ سه‌رم سوورما، بۆ ساتیک نه‌متوانی هیچ بلیم، خه‌لکه‌که‌ی ده‌وروبه‌رم سه‌ریان سوورما. ئاخ‌ر تا ئیستا که‌سیک زاتی نه‌کردبوو به‌م شیوازه‌ بمدوینیت.

هه‌ستم کرد ده‌موچاوم داده‌گیرسیت و ئازار ده‌که‌ویتته‌ هه‌ناوم، به‌لام بیزاریه‌که‌ی خۆم شارده‌وه و له‌سه‌ر پشتی ئه‌سه‌په‌که‌م دابه‌زیم. ده‌رویشه‌که‌ پشتی تیکردم و رویشت و دوورکه‌وته‌وه.

'هۆو له‌گه‌ل تۆمه، راوه‌سته، بانگم کرد و خۆم پیی گه‌یاند، ده‌مه‌وی گویم له‌ پرسیاره‌که‌ت بیت'.

وه‌ستا و وه‌رسوورایه‌وه، بۆ یه‌که‌م جار زه‌رده‌یه‌کی هاتی و گوتی: 'ده‌ی باشه. تکایه‌ پیم بلی به‌بۆچوونی تۆ محمه‌دی په‌یامبه‌ر و ئه‌بو یه‌زیدی بوستامی سوفی کامیان مه‌زنتره‌؟'.

وتم: 'ئمه‌ چ پرسیاریکه‌؟ چۆن ده‌توانیت پیغه‌مبه‌ری مه‌زمنان دروود و سلاوی خودای لی بیت که‌ دوا پیغه‌مبه‌ر و نیردراوه‌کانه، له‌گه‌ل سووفیه‌کی ناوبانگزاودا به‌راورد بکه‌یت؟'.

خەلکی خۆتېھەلقورتىنەرى نىۋ قەربالغىيەكە لە دەورمان كۆبۈونەو، بەلام
 ۋا دياربوو دەرويشەكە ھەر گوئىشيان پىنادات. ئەو ھىشتا كە دىقەتى دەدام،
 بە سووربوونەو گوتى: 'تكاىه بىرى لى بىكەو. ئەى پىغەمبەر نەى گوتوۋە:
 (ئەى خودايە، لە ناسىنى راستەقىنەى خۆتدا لە بىدەسەلاتىم خۆش بە)، لە
 كاتىكدا بوستامى گوتوۋىەتى: (خۆشى لە خۆم، منىك بتوانم خودا لەنىۋ
 عەباكەم ھەلبىگرم؟)، گەر پىاۋىك ھەبىت ھەست بىكات كە بەچاۋ خوداۋە
 ئەوئەندە بچوۋكە، كەچى پىاۋىكى تر لافى ئەو لىبىدات كە خوداى لە ناۋەوۋەى
 خۆيدا ھەلگرتوۋە، ئىدى كامىان مەزنترە؟'.

دلم بە توندى داخورپا. ئىدى پرسىيارەكە نامۇ نەبوو. لە راستىدا ۋەك
 چۆن پەردەيەك لادىرئىت و لە ژىرىدا مەتەلىكى سەرنجراكىش چاۋەرىم بىكات،
 ئاۋا ھەر كەوت. لەسەر لىۋەكانى دەرويشەكە زەردەخەنەيەكى مەكرائى مىنا
 شەنەيەكى رەوتەنى نەخش بوو. ئەمىستا زانىم كە ئەو شىت نىيە، بەلكو ۋەك
 ھەر پىاۋىك پرسىيار دەكات، پرسىيارىك لەۋەوبەر بىرم لى نەكردبوۋەو.
 'دەبىنم ئەۋەى ھەۋلدەدەيت بىلىت، ۋام گوت و نەموىست ئەو لەرزىنەى
 كە لە دەنگى شلەژاۋمدا پەيداۋبوۋو، بژنەۋىت، كە ھەردوۋ وتەكە بەراۋرد
 دەكەم، دەبىنم وتەكەى بوستامى بەرزتر دىارە، پىتىش دەلىم بۆچى
 پىچەۋانەكەى راستە'.

دەرويشەكە وتى: 'ھەموو گىانم گوئىيەكى سوۋكن'.

'ۋەك دەبىنئىت، خۆشەۋىستى خودا ئۇقياۋوسىكى بىكۆتايىيە، مەرۇف
 ھەۋلدەدەن زۆرتىن بىرى ئاۋى لى ھەلىنجىنن، لى لە كوتايىدا ئەو بىرە ئاۋەى
 كە ھەرىكەى لە ئىمە دەستى دەكەۋىت، دەۋەستىتە سەر قەبارەى ئەو دەفرەى
 بەكارى دەھىتت. لە كاتىكدا ھەندى كەس بەرمىلىان پىتە و ھەندىكى دى
 دۆلكەيان پىتە، كەچى ھەندىكى تىران جامىلكەيان پىتە'.

كە قسەم دەكرد، چاۋم بىرى بوۋە دەرويشەكە كە سىماى لە سوۋكە
 تەۋسىكەۋە دەگۆرا و دەبوۋ بە سوپاسكردنىكى ئاشكرا، ئىنجا دەبوۋە
 زەردەخەنەيەكى ناسكى كەسىك كە بۆچوۋنەكانى خۆى لە قسەى كەسىكى
 تردا بىبىتەۋە.

دەفرەكەى بوستامى نەختى بچوك بو، دواى ئەوھى چۆرىكى لى خواردەوھ، تىنويتى شكا و بەو قۇناغەى پىى گەشتىبوو داكوت، ئەوھش شتىكى مەزن بوو كە لە خودى خۇيدا ھەست بە خودا بكات، بەلام سەربارى ئەوھش نەيتوانى جىاوازى لە نيوان خودا و يەكيتىى خودا بكات، بەلام ھەرچى پىغەمبەرە، خودا ھەلبىزارد و دەفرىكى زۆر گەورەترى ھەبوو تا پرى بكات، بۆيە خودا لە قورئاندا لىى پرسى: ئەى دلى تۆمان بۆ بىروا فراوان نەكرد؟ ئا بەم جۆرە دلى فراوان كرد و دەفرەكەى يەكجار گەورە بوو و تا دەھات تىنووتر دەبوو، بۆيە سەير نىيە كە وتوويەتى: (ئىمە وەك چۆن پىويستە بىتاسىن، ئاوا نەتمانناسىوھ) ، لەگەل ئەوھشدا بىگومان ئەو بە جۆرى دەيناسىت، كەسىكى تر ئاوا نايناسىت.

دەرويشەكە زەردەخەنەيەكى ئاشكرا و دۆستانەى نواند. سەرى لەقاند و سوپاسى كردم. ئىنجا وەك پىزانىنك ماوھەك دەستى خستە سەر دلى. كە دووبارە چاومان ئامبازى يەكتر بوون، سەرنجم دا، جۆرە ناسكىيەك لە نىگايدا دەرکەوت.

بەرەو پىشتەوھى دەرويش ھەلمروانى، دىمەنى سىروشتى خۆلەمىشى ئامالى مروارى رەنگم بىنى كە لەم وەرزەى سالددا شارەكەمانى پى دەناسرىتەوھ. چەند گەلایەكى وشكى دەرەختەكان بەدەور پىماندا خزان. دەرويشەكە بە بايەخىكى تازەوھ دىقەتى دەدام، سوئند دەخۆم كە لەو زەردەى خۆراوايەدا بۆ ساتىك خەرمانەيەكى عەنبەرىن رەنگم بە دەورىدا بىنى.

بە رىزەوھ بۆم داچەمايەوھ و بۆى داچەمامەوھ. نازانم ئاوا چەندى وەستائىن، ئاسمان بە رەنگە وەنەوشەيەكەيەوھ بەسەر سەرمانەوھ شۆرپووبووھوھ. دواى كەمى ئەو خەلكەى كە بە دەورماندا ھەلقەيان بەستىبوو و ئىمەش قسەمان دەكرد، بە سەرسورمانىكى نىمچە رەتكردنەوھ و توورەيەوھ بەنىو يەكدا دەھاتن، چونكە قەت ھىچ كەسى منى نەبىنىبوو بۆ يەكى داچەمىمەوھ، بۆيە ھەندى كەس تەنەنات بە مرىدە نرىكەكانى خۆمىشەوھ كە منيان بىنى بۆ سۆفىيەكى سادە و گەرىدە دادەچەمىمەوھ، تووشى شۆك بوون.

بىگومان دەرويشەكە ھەستى بە توورەيى تىكرای خەلكەكە كردبوو.

"باشتر وایه ئیستا برۆم و له گه‌ل مریده کانتدا جیت بهیلم، به ده‌م
 قسه‌کردنه‌وه ده‌نگی نزم کرده‌وه تا وه‌ک دوا زرینگه‌ی زه‌نگیک بوو به‌چه.
 به‌ناقایلییه‌وه گوتم: "چاوه‌ڕی بکه، مه‌ڕۆ. تکایه‌ بمینه‌وه."
 توێژالی په‌رۆشیم له‌ روخساریدا به‌دی کرد، به‌خه‌مه‌وه لێوه‌کانی
 هه‌لقه‌چاند، وه‌ک ئه‌وه بوو بیهه‌وئ شتی بلیت، ئینجا یان نه‌یده‌توانی، یان
 نه‌یده‌ویست بلیت. له‌و ساته‌ بیده‌نگیه‌ کورته‌دا، ئه‌و په‌رسیاره‌م ژنه‌وت که‌ لێی
 نه‌پرسی بووم.

ئه‌ی وتاریژی مه‌زن، ئه‌ی ده‌رباره‌ی خۆت چی ده‌لێیت؟ پیم بلی قه‌باره‌ی
 ده‌فره‌که‌ی تو چه‌نده‌؟

شتیکم پێ نه‌بوو بیلیم، چونکه‌ وشه‌کانم چکیان کرد. له‌ ده‌رویشه‌که
 نزیکبوومه‌وه به‌ راده‌یه‌ک خه‌ته‌ زیرنه‌کانی نیو چاوه‌ په‌شه‌کانیم بینی. له‌په‌ر
 وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌مه‌وبه‌ر له‌م چرکه‌ساته‌ی ئیستادا ژیايم، هه‌ستیکي سه‌یر
 دایگرتم. نه‌ک جاریک، به‌لکو پتر له‌ ده‌ جار ده‌ستم به‌ بیره‌یتانه‌وه‌ی پارچه‌کان
 کرد. پیاویکی بالابه‌رز و لاواز پووی خۆی داپۆشی بوو، ئه‌نگوسته‌کانی
 داگیرسابوون. ئینجا زانیم که‌ ئه‌م ده‌رویشه‌ی له‌ به‌رانبه‌رم وه‌ستاوه، ده‌بن
 هه‌ر ئه‌و پیاوه‌ بیت که‌ به‌رده‌وام له‌ خه‌ونه‌کاندا ده‌مبینی.

زانیم که‌ من هاوه‌له‌که‌ی خۆم دۆزییه‌وه، به‌لام وه‌ک به‌ خه‌یاڵمدا هات،
 له‌بری ئه‌وه‌ی له‌ خۆشییان بگه‌شتمه‌وه، هه‌ستم به‌ ترسێک کرد.

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۸ى حوزىران ۲۰۰۸

بە كۆمەلە پىرسىياريكى بىي وەلام ئىيلا دەورەدراپوو، تەماشاي كىرد لە نامەكانى نيوان خۆي و عەزىزدا پووبەرووي شتەپەك بووئەتەو، بە تايىبەتى ئەو راستىيەي كە لەگوينە بە كىردەيى پووبدات. لە ھەموو پوويەكەو تەواو لەيەكتر جىابوون. لە خۆي دەپرسى ئەو شتە ھاوبەشانەي نيوانيان چىن تا بىنە ھۆي ئەوھى نامە بۆ يەكتر بنووسن.

عەزىز لە تابلۆيە كى شىئەكارى دەچوو كە لە چەند پارچەيە كى گەورە پىكھاتىت. لە ھەر نامەيە كى ئەلىكترۆنىي تازەدا كە دەينارد، پارچەيە كى دىكە لە شوينى راستەقىنەي ئەو تابلۆيە دادەنرا. ئىيلا دەيەويست ھەموو تابلۆكە بىينىت، بەلام دەربارەي ئەو پىاوەي كە نامەي لەگەلدا دەگۆرپىيەو، چەند شتىكى ئاشكرا كىرد.

لە تۆمارەكەي عەزىزدا لەسەر ئىننەرنىت، ئىيلا زانىي كە ئەو وىنەگرىكى پىشەكارە و ھەموو شوينىكى گۆي زەوي دەگەرپىت و ئەم گەرپانەيشى بەدنيادا ئەوھند لە لا ئاسايى و ئاسانە وەك ئەوھيە لە باخچەي گەرپەكەكەي خۆيدا باي بەلىك بدات. لە ناخدا خىلەكىيە كى سەرسەختە، ھەموو دنيا دەگەرپىت، لە سىبىريا بىت يان لە شەنگەھاي يان لە كەلكەتا، يان لە دارولبەيزا، ئىدى لە ھەر شوينى بارگە بخات، تىيدا ئاسوودەيە. سەفەر دەكات و كۆلەپشتىك و شمشالىكى لە قامىش چىكراو لەگەل خۆي ھەلدەگرىت و لەو شوينانە دۆست بۆخۆي پەيدا دەكات كە ئىيلا ناتوانىت لەسەر نەخشەش شوينيان دىارى بكات. تووشى ئەو پاسەوانە مىشكىپووچانەي سنوور دەبىت كە مامەلە كىردن لەگەلئاندا ھەستەمە، بە زەحمەت قىزاي ئەو ولاتانەي دەست دەكەويت كە

حکومه تەکانیان ئاشتیخواز نین، تووشی ئەو نەخۆشییە درمانە دەبیت کە لە ڕینگە ئاوه و دەگوێزێنەوه، لە ئەنجامی خواردنی پیسە و تووشی تیکچوونی کۆئەندامی هەرس دەبیت، تووشی مەترسیی گیرفانبرین دەبیت و دەکەوێتە نێو بازنە کیشەکانی حکومەت و شۆرشگیرەکانەوه. ئیدی شتی نییە ببیتە ڕیگر لە نێوان ئەو و سەفەرکردن بەرەو پوژەلات و پوژاوا، بەرەو باکوور و بەرەو باشوور.

ئێلا بەخۆی گوت کە عەزیز تافگەیهکی بەخۆرەمه. بە هەموو هیز و توانایەوه بۆ ئەو شویتانە دەروات کە ئەم ناویتریت پیتی بخاتە سەریان. ئاخر ئێلا پێش ئەوهی بۆ کاریک هەنگاو بنیت، پارا و بە گومانە، کەچی لە سەرەتادا بۆی بەپەرۆشە و دوایی دوودایی و پەژارە داڕێژدەگریت. لێ ئەو هیچ دوودایییەکی نییە. کەسیتی عەزیز لێوانلیوه لە چالاکیی، بە جۆری بە کەسیتی نموونەیی و پڕ لە خۆشەویستییهکی و ناسرابوو کە هەستەم بوو لە یەک جەستەدا پێکەوه جینگەیان ببیتەوه. چەندین جۆرە شەپقە لە سەر دەکرد و دەیتوانی هەر یەکەیان بە شێوهیهکی باش لە سەر بکات.

ئێلا خۆی وای دەبینی کە ئاخرهتییکی ئازادە و سەر بە پارتی دیموکراسە و جوولەکەیهکی ناوابەستە ئایینە و پووێکخۆریکی بەتەماحە. لەسەر ئەوه مکوورە کە پوژیک هەموو جۆرە گۆشتیک لە ژەمه خواردنەکانیدا بە لاوه بنیت. وەک چۆن کاروباری مالهەکی ڕیکدەخست، ئاواش شتەکانی بە پوونی بۆ چەند جۆریک پۆلین دەکرد و دنیاکی خۆی بە وردی و ڕیزبەندی ڕیکدەخست. ئیدی ئاوهزی بە دوو لیستی درێژی دژبەیهک کاری دەکرد: ئەو شتانەکی کە خۆشی دەویستن، بەرانبەر ئەو شتانەکی ڕقی لێیان دەبوووه.

هەرچەندە ئێلا ئایینپەرور نەبوو، لێ ناوبەناو چێژی لە جیبەجیکردنی هەندێ سرووتی ئایینی وەردهگرت. پیتی وای بوو کە ئایین کیشەیهکی سەرەکییە و هەر وەک چۆن لە ڕابردوودا دنیاکی مژوول کردبوو، ئەمڕۆش دنیاکی مژوول کردوو. ئاخر ئایینپەرورەکان بەو لووتبەرزیه زۆریان بەو ڕوا خودپەرستییهیانەوه شیواز و کرداری خۆیان لە سەرۆکی هەمانەوه دەبینن، ئەمەش دەماری دەگرت، چونکە ئەو حەوسەلەکی دەمارگیری ئایینی یان

تیره‌گه‌راییی یان هر شتیکی له‌م بابته‌ی نه‌بوو، به‌لام له ناخوه پینی وا بوو که موسلمانان توند‌ره‌وه‌کان له هه‌موویان خراپ‌ترن.

عه‌زیز پیاویکی رۆحانی بوو، ئایین و برۆی به‌راستی وه‌رگرتبوو و له شته‌سیاسیییه سه‌رده‌مییه‌کان خۆی دوور ده‌گرت و (رق‌ی) له هیچ شتی یان که‌سی نه‌ده‌بووه‌وه. گۆشتخۆریکی به‌هه‌له‌په‌ بوو و ده‌یگوت ناتوانیت قاپی که‌بابی به‌له‌زه‌ت رته‌ بکاته‌وه. له ناوه‌راستی هه‌فتاکاندا خودانه‌ناس بوو ئینجا بوو، به‌موسلمان، هر وه‌ک خۆی به‌لاقرتیوه‌ ده‌لیت دۆای که‌ریم عه‌بدولجه‌بار و پیش کاتی ستیفنز. ئیدی له‌وساوه‌ وای لیتهات نانی خۆی له‌گه‌ل سه‌دان سوڤی له ولاتانی جیا و ئایینی جیادا به‌شده‌کرد و ده‌یگوت: (ئه‌وان به‌دریژایی رینگه‌ خوشک و برای ئیمه‌ن).

عه‌زیز پیاویکی موسلمان بوو و توندوتیژی رته‌ ده‌کرده‌وه، بیروبو‌چوونیکی مروڤدۆستی به‌هیزی هه‌بوو، هه‌روه‌ها برۆی وا بوو که هه‌موو جه‌نگه‌ ئایینییه‌کان له‌گه‌وه‌ردا (کیشه‌ی زمانه‌وانی)ن. ده‌لیت زمان له‌جیاتی ئه‌وه‌ی راستی ئاشکرا بکات، ده‌یشاریته‌وه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ خه‌لکی له‌نیو خۆیاندا خراپ له‌یه‌کتر حالی ده‌بن و که‌س ریزی ئه‌وی دیکه‌ ناگریت. ئیدی له‌دنیایه‌کی تژی له‌ وه‌رگیرانی خراپ چاره‌پوانی هیچ سوودیک له‌وه‌که‌سانه‌ش ناگریت که‌ خۆیان بو‌ هر بابته‌یک ته‌رخان ده‌که‌ن، چونکه‌ بو‌ی هه‌یه‌ باشترین قه‌ناعه‌تمان ده‌رهاویشه‌ی به‌حالیوونیکی ساده‌ بیت. به‌گشتی مروڤ نابیت له‌هیچ شتی‌کدا توندوتیژ بیت، چونکه‌ بو‌ ئه‌وه‌ی مروڤ بژی، گه‌ره‌که‌ به‌رده‌وام ره‌نگه‌کان بگۆریت.

عه‌زیز و ئیلا له‌باری پیشه‌یی و خوازه‌یییه‌وه، هه‌ریه‌که‌یان له‌ناوچه‌یه‌ک ده‌ژیان، له‌پووی کاته‌وه‌ جیاوازییان هه‌بوو، کاتیش بو‌ ئه‌و به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌ره‌کی، واتا بانه‌روژ. به‌شیکی زۆری له‌پۆژه‌کانی به‌و ئاره‌زووه‌وه‌ به‌سه‌ر ده‌برد که‌ بو‌ سالی داها‌توو و مانگی داها‌توو و بو‌ سبه‌ینی، به‌لکو‌ بو‌ خوله‌کی داها‌توو پلان دابنیت. ئیلا ته‌نانه‌ت له‌شتی تازه‌ی وه‌ک بازارکردن یان کورسییه‌کی شکاو و بو‌ هر ورده‌ شتی پیشه‌خته‌ پلانی داده‌نا و به‌پینی خشته‌ و چه‌ند لیستیگ ئه‌و ورده‌ شتانه‌ی جینه‌جی ده‌کرد و جانتاکه‌ی له‌مانه‌ پرکردبوو.

بەلام كات لە دیدگای عەزیزدا لە دەوری ساتەوختی ئیستادا
كۆبوو بوو، ئیدی جگە لەم چركەساتە، لە خەیاڵك پتر نەبوو. ھەر بەوای
ئەمەوہ لەو باوہرەدا بوو كە خۆشەویستی پەيوەندی بە (پلانی سبەینی)وہ،
یان بە (یادەوہریبەکانی دوینی عەلئەدین)وہ نییە، خۆشەویستی تەنھا لیرە
و لە ئیستادا نەبیت، ئیتر نییە. ئەوہ بوو لە یەكی لە نامەکانی پیشوویدا بەم
دەستەواژە یە كۆتایی ھینابوو: "من سۆفیم، مندالکی ئەم چركەساتە ی ئیستام".
ئیلا وەلامی دایەوہ: "لام سەیرە باسی ئەوہ بۆ ژنیک دەكەیت كە زۆر بێر
لە پابردوو دەكاتەوہ و زۆرتیش بێر لە بانەپۆژ دەكاتەوہ، لێ بەر
ساتەوختی ئیستا نەكەوتووہ".

عەلائەدین

قۇنيا، ۱۶ كائونى يەكەم ۱۲۴۴

بە رېكەوت كاتى دەرويشەكە رېى لە باوكم گرتبوو، من لەوئى نەبووم.
ئەو بوو لەگەل ھەندى برادەردا بۇ راوہئاسك دەرچووبووم و پوژى دوایى
گەرامەو، ئەمىستا دیدارى باوكم و شەمسى تەوریزی كەوتبوو سەر ھەموو
زارىك. خەلكى دەیانپرسی ئەو دەرويشە كىتە و چۆن دەكرى زانایەكى
سەنگىنى ھەك رۆمى ئاوها بايەخى پىتيدات و كار بگاتە ئەوہى بۆى
دابچەمىتەوہ؟

ھەر لە مندالىمەوہ خەلكىم دەبىنى بەرانبەر باوكم دادەچەمانەوہ، ئەوہم
بە خەيالدا نەدەھات كە پوژى دادىت باوكم دەبىنم جگە لە پاشا يان سەدرى
ئەعزەم، بۇ يەكىكى تر دادەچەمىتەوہ، بۆيە بە نىوہى ئەوہ باوہرەم نەكرد كە
بىستبووم و بىزارىشم دەرنەبرى تا كاتى گەيشتمەوہ مال و كىراى باوہرەم
كە نە درۆدەكات و نە زيادوكەمى پتوہدەنیت، لە ھەموو وارىقاتەكە دلىيائى
كردم. بەلى، راستە كە دەرويشىك بە ناوى شەمسى تەوریزی لە بەردەم
ھەموو خەلكەكە مەيداندارى باوكمى كردوہ، بەلكو ئىستا لە مالى خۆماندا
دەژى.

تۆ بلىيت ئەو نەناسە كى بىت وا ئاسمان ھەك تاشەبەردىكى ناديار
توورپى داوہتە نىو ژيانمانەوہ؟ لە پەرۆشى ئەوہى بە چاوى خۆم ببىنم، لە
كىرام پرسى: "كەواتە ئەو دەرويشە لە كوئىيە؟".

بیدهنگ به، کیرا به چپه و به نهختی شله ژانه وه وهلامی دایه وه، باوکت و دهر ویشه که له کتیبخانه کهن.

له دووره وه دهنگی ههردووکیان دهگه یشته ئیمه، له گه ل ئه وه شدا ههسته م بوو بزانیان چی دهلین. رووم کرده کتیبخانه که، به لام کیرا رینی لیگرتم. جارئ پاره وهسته. داوایان کردووه که کهس بیزاریان نه کات.

به دریزایی پوژه که له کتیبخانه که دهر نه چوون، ئیدی بو سبهینئ و دووسه بیس هه ر دهر نه چوون. ده بی باسی چی بکه ن؟ ئاخو چ شتی که سیکی وهک باوکم و دهر ویشیکی ساده کو بکاته وه؟

ههفته یهک رابرد و ئینجا ههفته یهکی تری به دوا دا هات. هه موو به یانییهک کیرا خواردنی قاوه لئی دروست ده کرد و ده یخسته سه ر سینیهک و له بهر ده رگای ژووره که یان دایه نه نا. هه ر خواردنیکی خوشیان بو ئاماده کرابا ده میان لی نه ده دا، به یانیان به له ته نانیک و ئیواران به کو بی شیر ی بز ن داده که وتن.

له م ماوه یه دا ترس و دوو دلییهک دایگرتم و هه وسه له م نه ما. به دریزایی پوژ کون و درزی ده رگا که م تا قیکرده وه تا به دزییه وه ته ماشای ناو کتیبخانه که بکه م. گویم به وه نه ده دا گه ر له نا کاو ده رگا که بکه نه وه و ببینن وا گویم هه لخشتووه. ماوه یه کی زور خوم کوور ده کرده وه و هه ولم ده دا بزانیان باسی چی ده که ن، به لام هه موو ئه وه ی که ده مبیست، ته نها چپه چپیکی نزم بوو، زوریشم نه ده بینئ، چونکه ژووره که به وای په رده دادراوه کانه وه نیمچه تاریک بوو. که هیچم نه ده بینئ و نه ده بیست، جله وم بو ئاوه زم شل ده کرد تا بیده نگیه که پر بکاته وه و ئه و قسه و باسانه هه لبه ستیت که له گوینه له نیویاندا بکری.

جاریکیان کیرا بینیمی وا گویم خستووه ته سه ر ده رگا که، به لام هیچی نه گوت، که چی له من په رو شتر بوو تا بزانیان چی پرووده دا ت. ئاخو ئافره تان به سه روشت هه ز له خوه له قورتان ده که ن، به لام به پیچه وانه وه، کاتی سولتان وه له دی برام بینیمی وا گوینیان لی راده گرم، نیگایه کی تیژی کردم و له

تو پره بیان ده موچاوی سوور هه لگه را. به تانه وه گوتی: 'مافی ئه وه ت نییه سیخوری به سهر که سانی دیکه وه بکه بیت، به تاییه تی به سهر باو کته وه.'

شانه کانم هه لته کاند و گوتم: 'برام، بروام پی بکه. ئه ی ئه وه نیگه رانت ناکات که باوکمان کاتی خوی له گهل که سیکی نه ناسدا به سهر بیات؟ ئه وه مانگی زیاتریان پیچوووه و هه موو ئه م ماوه یه باوکمان خیزانه که ی خوی فهراموش کردوووه. ئه ی ئه مه ته نگه تاوت ناکات؟'

'باوکمان فهراموشی نه کردووین، براهه م ئه مه ی گوت و له سهری رویشت، چونکه شه مسی ته وریزی پی وایه که هاوه لیک ی باشی دوزیوه ته وه، جا توش وهک فه قتییه کی سوخته خانه له جیاتی ئه وه ی وه رس بیت، گهر به راستی خوشت ده وی، گهره که به باوکمان شادمان بیت.'

براکه م ههر ئه وه نده ی لی ده وه شیتته وه که ئه م شتانه بلئی. جا له بهر ئه وه ی من له گهل بوچوونه کانی راهاتبووم، بویه به قسه ره قه کانی ته نگه تاو نه بووم. ئه وه هه میشه ئه وه گه نجه ناسکه بوو که له دلئی خیزانه که و گهره که که دا خوشه ویست بوو، لای باوکمیش کوره ریزلیگیراوه که بوو.

دوای ئه وه ی چل رۆژ به سهر خه لوه ته که ی باوکم و شه مسی ته وریزی له کتیبخانه که دا تینه پی، شتیکی سهیر پرووی دا. ئه وه بوو له تهک ده رگا که خۆم کوور کردبووه وه و گویم له بیندنگییه کی زور نا ئاسایی ده گرت، گویم لی بوو له پر ده رویشه که دهنگی بهرز کرده وه.

'ئه وا لیره چل رۆژ به سهر خه لوه ته که ماندا تینه پی و هه موو گفتوگۆیه کمان له سهر ههر ریسایه ک له چل ریساکه ی عه شق کرد. ئه میستا دوای ئه وه ی لیووینه وه، به مه زنده ی من باشتر وایه بچینه ده ره وه، رهنگه ئه م دیارنه بوونه ت خیزانه که تی ته نگا و کردبیت.'

باوکم به ناقایلییه وه وتی: 'خه مت نه بیت، هاوسه ره که م و کوره کانم له ئاستیکی باشی پیگه یشتندان و له وه تیده گهن که رهنگه من حه وه جه ی هه ندی کات بم تا ناوبه ناو لیمان دووربم.'

دهی باشه، من دهربارهی هاوسه رکهت هیچ نازانم، به لام ههردوو کورپه کت وهک جیاوازیی شهو و پوژ له به کتر جیان، شه مس وهلامی دایه وه، چونکه کورپه گه وره کت رینچکەیی خۆتی گرتووه، به لام کورپه بچوکه کت، دهترسم به رینگه به کی تهواو جیاوازا بروت، چونکه دلی پره له بق و ئیره یی.

له توورپه بیان دهموچاوم دایسا. ئاخیر ئیمه به کت به کترمان نه بینیبیت، چون دهتوانیت دهربارهی من شتی وا خراب به زاریدا بیت. پیتی وایه که من نایناسم، به لام من باش دهیناسم، دهر ویشه که دوی که می گوتی، ئه و خۆی کوور کردووه تهوه و چنچکانی دانیشتووه و گویی ناوخته دهرگاکه وه و له درزهکانی دهرگاکه وه ته ماشام دهکات و منیش چاودیری ئه و دهکه م.

له پر تهزوویه کی سارد به جهسته مدا گه را و مووی سهر بازووه کانم ره پ بوون. هه ره له خۆوه پالم به دهرگاکه وه ناو چومه ژووره وه. باوکم وهک ئه وهی باوه ره نه کات، چاوهکانی ئه بله ق بوون، به لام زوری نه برد توورپه یی جینگه ی شوکبوونه که ی گرته وه.

عه لئه دین، ئه وه تیکچوویت؟ چون زات دهکه ییت ئاوها بیزارمان بکه ییت، باوکم هاواری به سه رمدا کرد.

خۆم له پرسیاره که ی باوکم نه بان کرد و ئاماژه م بق شه مس کرد، به دهنگیکی بهرز وتم: 'بۆچی به که م جار له و ناپرسیت، چون زات دهکات ئاوها باسی من بکات؟'

باوکم هیچی نهوت، وهک ئه وهی باریکی قورس بم به سه ر شانیه وه، ته ماشایه کی کردم و هه ناسه به کی قوولی هه لکیشا.

'باوکه، تکات لیده که م، کیرا بیرت دهکات، ههروه ها فه قینکانتیش. ئاخیر چون دهتوانیت بق دهر ویشیکی خراپه کار پشت له خۆشه و یستانت بکه ییت؟'

هەر که ئەم قسانەم کرد، یەكسەر ژێوان بوومەوه، بەلام ئیدی کار لەکار ترازابوو. باوکم بە چاویکی یەكجار بێزارییەوه تێپروانیم که لەوهوبەر قەت ئاوها نەمبینی بوو.

"عەلەدین، دەی هەر ئیستا برۆ دەرەوه"، باوکم لەسەری رۆیشت، "برۆ بۆ شوینیکی هێمن و بێر لەوه بکەوه که کردت. تا بە قوولی بیری لێدەکەیتەوه و هەلەکەیی خۆت دەزانیت، قسەم لەگەڵدا مەکە".
"بەلام، باوکە...".

"برۆ دەرەوه"، باوکم دووبارەیی کردەوه و پرووی خۆی لێم وەرگێرا.
بە دلێکی بریندارەوه ژوورەکەم جێهێشت. ناولەپەکانم ئارەقەیان کردبوو و ئەژنۆکانم دەلهرزین.

لەوساتەوه زانیم که ژیانمان ئالۆزکاوه و گۆراوه و ئیدی شتەکان وەك جارێ نەماون. لەوساوه که پێش هەشت سالی دایکم کۆچی دوایی کردبوو، ئەمە دووهم جار بوو هەست بکەم که باوکم وازی لێ هێناوم.

رۆمی

قۇنيا، ۱۸ى كانوونى دووم ۱۲۴۴

بۇ ئەوھى پاستى بېنىم، ئاۋەزم والا بگە ھۇ خودای پوخسار پەنھان -
خودا نادياره.

كاتى شەمسى تەوریزی دەربارەى محەمدى پىغەمبەر و بوستامى
سۆفى پرسىياری لىکردم، ھەستم کرد وەك ئەوھى ھەردووگمان لەسەر زەوى
بە تەنيا مابىنەوھ و ھەر ھوت دۆخەكەى پىگەى راستەقىنە لە بەردەمماندا
والا بووېتت - ھوت پىگە دەبى ھەموو پۆھىك پەنجى بۆ بدات تا دەگاتە
يەكتابى.

دۆخى يەكەم نەفسى فەرماندارى خراپەكاره و لە ھەموو جۆر و
دۆخەكان سەرەتايىتره و لە گەردووندا بەربلاوھ، ئەمەش لە كاتىكدايە كە پۆح
دەكەوېتە داوى ھەولى دنيايىەوھ. زۆرىەى خەلكى لەم دۆخەدا دەمىنەوھ،
پەنجەدەن و ئازاردەكېشن، چونكە سەرقالى خزمەتكردى نەفسى كلۆلى
خۆيانن، بەلام بەرپرسىيارىتتى كلۆلىيە بەردەوامەكەيان دەخەنە ئەستوى
كەسانى دى.

كاتى بىيادەم دەزانىت گەيشتووتە ئەو دۆخى دارپوخانى پۆھىيە، ئىدى
بەرەنگارىي نەفس دەكات تا دەگاتە قۇناغى دواى ئەوھ كە پىچەوانەى دۆخى
يەكەمە. ئىدى ئەو مرقۇفەى كە نەفسى خۆى گەياندوووتە ئەو دۆخە لەبرى
ئەوھى بەردەوام خراپەكارىيەكە بخاتە ئەستوى ئەوانى تر، ھەندى جار دەگاتە
پەلى لەتوبردنى نەفس. لىردەدا نەفس دەبىتە نەفسىكى لۆمەكار و ئاۋھاش
سەفەرەكە بەرەو پاكردەنەوھى ناۋەوھ دەست پىدەكات.

له دۆخی سیتیهدا بنیادهم پتر پیدهگات و نهفس بهرهو قوناغی گواستنهوه ههنگاو دهنیت تا ببیتته نهفسیکی سرووشبهخش. مروّف تهنیا لهم دۆخهدا دهتوانیت له واتای راستهقینهی وشهیی (ملکهچی) تیگات. بهم ئاوهایه له دۆخی زانیارییه خوداییهکاندا دهست به سوورانهوه دهکات. ئهوه کهسهی که دهگاته ئهم قوناغه، دهبیتته خاوهن ئارامی و خوڤاگری و حکمهت و خاکهپایی. دنیای به تازهی و لیوانلیو له سرووش دیتته بهرچاو. ههرچهنده زۆربهی ئهوانهی که دهگانه ئهم سیتیهم پایهیه، دهیانههوی تییدا بمیننهوه، ئازایهتی لهدهست دهدهن و ئهوه ئارهزوهیان نامینیت جیگۆرکی بکهن یان بچنه نیو دۆخهکانی ترهوه، بۆیه ههرچهنده دۆخی سیتیهم جوان و پیروز دیاره، کهچی بۆ ئهوه کهسهی که چاوی لهوهیه بگاته پلهیهکی بهرزتر، وهک هاوبهش پهیداگردنیک وایه.

بهلام ئهوانهی که دهتوانن بهرهو پیشهوه برۆن، ئیدی دهگانه دۆلی حکمهت و ئاشنای نهفسی دنیا دهبن. لیترهده ههستهوهری نهفس لهگهله دۆخی پیندا جیایه، چونکه بهرهو پلهیهکی بهرزتری وشیاری ههلهدهکشیت. ئهوانهی که دهگانه ئهم دۆخه ئهم خهسیتانهیان تیدایه: بهخشندهیی، خوداناسی، ههستی رهزانهندی، ئیدی سهختی و ئاستهنگهکانی ژیان له ههر پادهیهکدا بن ئهوه پینان قایله. ئینجا دۆلی یهکبوون (یهکیتیوون) دیت. ئهوه کهسهی که دهگاته ئهم پایهیه، به ههموو باریکی خودا قایله و گوێ به شته دنیاییهکان نادات، چونکه گهیشتووته نهفسی رهزانهند.

دۆخی دواي ئهوه نهفسی قایلکه ر دیت. لهم دۆخهدا بنیادهم بۆ مروّقایهتی دهبیتته چرا و وزه به ههموو داواکاریک دهبهخشیت، وهک مامۆستایهکی راستهقینه خهلکی فیر دهکات و بیریان پووناک دهکاتهوه. ههندی جار مروّف دهبیتته خاوهن زیده وزهیهکی وا پووبکاته ههر شوینیک دهوسیکی گهوره له ژیانی خهلکدا جیدههیلیت. ههر شتیک بکات له میانهی خزمهتکردنی ئهوانی ترهوه، ئامانجی خزمهتکردنی خودایه.

له کۆتاییدا دۆخی ههوتهم دیت و مروّف دهگاته نهفسی پاکژ و دهبیتته (مروّتیکی کامل و تهواو)، بهلام دهربارهی ئهم دۆخه کهس شتیک ئهوتو نازانیت، تهنانهت ئهوه ههنده کهسهی پینشی دهگن، قسهی لهسهه ناکهن.

کورتکردنه وهی ریگه‌ی گه‌یشتن به دۆخه‌کان ئاسانه، لی برینی زه‌حمه‌ته. ئه‌و ئاسته‌نگانه‌ی که به دریژایی ریگه‌ی راسته‌قینه‌که دهرده‌که‌ون، ئه‌وانه‌ن که ده‌سته‌به‌ریک بۆ چوونه‌ پيشه‌وه و به‌رده‌وامبوون نییه، ریگه‌کەش هەر له دۆخی یه‌که‌مه‌وه تا دوا دۆخ هیلکی راست نییه و به‌رده‌وام ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ی هه‌یه بکه‌ویت و بۆ دۆخه‌کانی سه‌ره‌تا بگه‌ریتته‌وه، بری جار بۆی هه‌یه که‌وتنه‌خواره‌وه‌که له تروپکی دۆخه‌کانه‌وه به‌ره‌و دۆخی یه‌که‌م بیت. جا به دریژایی ریگه‌که به هۆی ته‌له‌ی زۆره‌وه، سه‌یر نییه که ئه‌و که‌سه نه‌گاته دۆخه‌ کوتاییه‌کان، ده‌نا له هەر سه‌ده‌یه‌کدا که‌میکه‌م پئی ده‌گه‌ن.

* * *

شه‌مس که ئه‌م پرسیاره‌ی لیکردم، نیازی به‌راوردکردنی نه‌بوو، به‌لکو ده‌یه‌ویست بزانی‌ت تا چ راده‌یه‌ک ئاماده‌ییم تیدایه به‌ره‌و ئه‌وه بچم که‌سایه‌تی خۆم له خودادا بتوینمه‌وه. له پرسیاره‌ی یه‌که‌میدا پرسیاریکی شاراره هه‌بوو. ئه‌ی وتاربیژی مه‌زن، ئه‌ی ده‌رباره‌ی خۆت چی؟، پرسیاره‌ی لیکردم، له‌نیو هه‌رحه‌وت دۆخه‌که‌دا، ئه‌میستا تو له کام دۆخدایت، ئایا بویری ئه‌وه‌ت هه‌یه تا کوتایی برۆیت؟ پیم بلێ، قه‌باره‌ی ده‌فره‌که‌ت چه‌نده‌؟.

کیرا

قونیا، ۱۸ کانوونی یه که م ۱۲۴۴

بۆ بئ یه غبالیی خۆم، خه مخوردن دادیکم نادات، به لام سه رباری ئه وه
ئاواته خوازبووم شاره زایی زۆرترم ده رباره ی ئه و شتانه هه بیت که
په یوه ندییان به ئابین و میژوو و فه لسه فه وه هه یه، هه روه ها شاره زاییم له سه ر
هه موو ئه و شتانه ی که رۆمی و شه مس به در یژایی شه و و رۆژ باسی
ده که ن. سات له دوای سات ئاره زوی یاخییوون ده که م له بهر ئه وه ی وه ک
ئافره تیک دروستبووم. که وه ک کچیک له دایک ده بییت، گه ره که فیری
چیشتلینان و شتنی جلی کۆن و پینه کردنی گۆره ویی دپاو و دروستکردنی
سه رتویژ و په نیر و شیردانی مندا ل بییت، هه روه ها هه ندی ئافره ت فیری
هونه ری خۆشه ویستی ده کراین که چۆن وا له خویان بکه ن سه رنجی پیاوان
رابکیشن، به لام هه موو شته که ئه وه یه، که سیک کتیب به ئافره تان نادات تا
چاویان نه کریته وه.

له یه که م سالی ژن و میردایه تیماندا، ئه وه نده ی بۆم ریکه وتبا، ده خزامه
نیو کتیبخانه که ی رۆمییه وه و له ناوه راستی ئه و کتیبانه داده نیستم که زۆر
خۆشی ده ویستن، ئه و تۆزه ی که له سه ریان نیشتبوو، ئه و بۆنه که لمه خاوییه ی
که لیمان ده هات، هه لمده مژی و له خۆم ده پرسی ئاخۆ ئه و مه ته لانه چین که له
دووتویناندا هه شاریان داوه. ده مزانی رۆمی چه ند عاشقی ئه و کتیبانه یه که
زۆر به یان له به هادینی باوکی کۆچکردوویه وه بۆی ماونه ته وه. له نیو ئه م
کتیبانه دا عاشقی کتیبی (زانباریه کان - ئینسکلۆپیدیا) بوو. چه ندین شه و تا
به ره به یان به دیار بیانه وه شه و بیداری ده کرد و ده یخویندنه وه. پیم وا بوو که
هه مووی له بهر کردووه.

رۆمى دەيگوت: "كتىبه كانى باوكم به هيچ شتى ناگورمه وه، تەنانەت گەر چەندىن كىسە زىرىشم بەدەنى. ھەر كىتیبك لەم كىتیبانە كولتوروىكى بەنرخە و پىشووئانم بۆيان جىھىشتووم، لە باوكمە وه بۆم ماونەتە وه و منىش بۆ مندالەكانم جىيان دەھيتم."

دەمزانى كە كىتیبەكانى بۆ ئەو چى دەگەيەنن. لەسالى يەكەمى ژن و مێردايەتيماندا، رۆژىكيان بە تەنيا لە ماله وه بووم و بە خەيالمدات ھات كە كىتیبخانەكە پاكبەمە وه. ھەموو كىتیبەكانم لەسەر رەفەكان داگرت و بەرگەكانيانم بە پارچە مەخمەلىكى بەگوللاو تەركراو پاككردە وه. دانىشتوانە خۆجىبىھەكان لەو باوھەردان كە جنۆكەيەكى بچووك ھەيە ناوى (كىپەك) ھ و چىژ لە لەناوبردى كىتب وەر دەگريت. جا بۆ ئەوھى رىگەي ئەو كارەي لى بگيرى، دەستەواژەيەكى ئاگاداركردەنە ويان لەسەر ھەر كىتیبك دەنووسى: "ھىي كىپەك راوھستە، لەم كىتیبە دورە وه كە وه". ئاخىر چۆن بزائم كىپەك تاقە كەس نەبوو كە دەبوو لە كىتیبەكانى شووھەكەم دور بگەويتە وه، بەلكو دەبى منىش دور بگەومە وه.

لە عەسرى ئەو رۆژەدا، تۆزى سەر ھەموو كىتیبەكانى ناو كىتیبخانەكەم تەكاند و پاكم كردنە وه. من خەرىكى ئەو بووم، دەستم بە خويندەنە وهى كىبى (ژياندەنە وهى زانستە ئايىنبىھەكان) ى غەزالى كرد. كاتى لە پشتمە وه دەنگىكى وشكم ژنەوت و زانيم كە ماوھەيەكى زۆرم بە خويندەنە وه بەسەر بردووه. "كىرا، ئەو خەرىكى چىيت؟"

ئەو رۆمى بوو، يان يەكىكى دىكە بوو لە شىئەي ئەو - رىتمى دەنگى زۆر توورە و يەكلاكرە وه بوو. لە ماوھى ھەشت سالى* ژن و مێردايەتيماندا ئەو يەكەم جار بوو بەو شىئەزە قسەم لەگەلدا بكات. (پاكيان دەكەمە وه)، بە دەنگىكى نزم وەلامم دايە وه، (ويستم دلت خۆش بكەم).

* پىچم وايە رۆماننووس لىرەدا لە روى كاتە وه تووشى غافلپوونىك بووه، چونكە كاتى كىرا چووھتە ناو كىتیبخانەكە وه دەلپت (رۆژىكيان لە سالى يەكەمى ژن و مێردايەتيماندا)، كەچى ھىشتا ھەر لەناو كىتیبخانەكەيە و دەلپت (لە ماوھى ھەشت سالى ژن و مێردايەتيماندا). و. كورى.

پۆمی وهلامی دایهوه: لهوه تێدهگه، بهلام تکایه جارێکی تر دهست له کتێبهکانم مهده. له راستیدا پێم باشه به هیچ جورێ نهیهیته ناو ئهم ژورهوه.

لهو پۆژه بهدواوه تهنانهت گهر کهسێش له مال نهبوایه، نهدهچوومه ناو کتێبخانهکهوه. ئیدی تیگهیشتم و بهوه قایل بووم که دنیای کتیب نه بۆ من بووه و نه بۆ منیش دهبیت.

بهلام که شهمسێ تهوریزی بۆ مالمان هات و لهگهڵ مێردهکهمدا ماوهی چل پۆژ له کتێبخانهکهدا کهوته خهلهتهوه، ههستم به رقیق کرد که له دلمدا پهنگی دهخواردوه. برینیک بوو نهمدهزانی ئاوها خوینی لێ دهتکتیهوه.

کیمیا

قونیا، ۲۰ی کانوونی به‌کەم ۱۲۴۴

باوک و دایکی راسته‌قینه‌م له و جۆره‌که‌سانه‌ن که له کارکردندا زۆر خویان ده‌په‌نجین و زوو پیرده‌بن. ئاخ‌ر من له خیزانیکى جوتیارى ساده، له یه‌کى له ده‌شتاییه‌کانى چیاکانى تۆرۆس له‌دایک بووم. له ته‌مه‌نى دوانزه‌ سالی‌مدا رۆمى هه‌لیگرتمه‌وه. له خانوویه‌کى بچوکدا ده‌ژیاين و من و خوشکه‌که‌م پیکه‌وه له‌گه‌ل تارمايى برا مردووه‌کانمان له ژووریکدا بووين. ئه‌و پینچ مندا‌له‌ی که هه‌موویان به‌واي نه‌خۆشیی سووکه‌وه مردن، له ماله‌که‌دا من تاقه‌که‌سیک بووم که ده‌متوانی تارمايیه‌کانیان ببینم. هه‌ر کاتى باسی ئه‌وه‌م کردبا که رۆحه‌کان چى ده‌که‌ن، خوشکه‌که‌م و دایکم ده‌ترسان و ده‌گریان. هه‌ولم ده‌دا وایان لى بکه‌م له هه‌یج نه‌ترسین و خه‌م نه‌خۆن، به‌لام بێ‌سوود بوو. ئاخ‌ر هه‌یج شتى ده‌رنه‌ده‌که‌وت که په‌یوه‌ندى به برامردووه‌کانمه‌وه هه‌بیته‌ و مایه‌ی ترس و په‌ژاره‌ بیته، لى نه‌متوانی برۆا به خیزانه‌که‌م به‌ینم.

رۆژیکیان خودا‌په‌رستیک به‌ دنیه‌که‌ماندا تێپه‌ری، که باوکم بینیبووی ماندووه، فه‌رمووی لى کردبوو تا شه‌و له مالممان بمینیتته‌وه. ئه‌و ئیواره‌یه هه‌موومان به‌ ده‌ورى کوانووه‌که‌دا کۆبوو‌بووینه‌وه و په‌نیری بزمان ده‌برژاند، خودا‌په‌رسته‌که هه‌ندى چیرۆکی شوینانى دووری بۆ گێژاینه‌وه. له و کاته‌دا که چیرۆکه‌کانى بۆ ده‌گێژاینه‌وه، چاوه‌کانم لیک نا و له‌گه‌لیدا به‌ره‌و بیابانى عه‌ره‌بى و هه‌وارى په‌وه‌نده‌کان له باکوورى ئه‌فریقا و بۆ ئه‌و ده‌ریایه‌ی که ئاوه‌که‌ی له هه‌موو ئاوه‌کان شینتره‌ و پى ده‌لین ده‌ریای سپى ناوین، سه‌فه‌رم کرد. له که‌ناره‌که‌یدا گوێچکه‌ماسییه‌کى گه‌وره‌ و درز‌بردووم

دۆزییه‌وه و خستمه گیرفانمه‌وه. خۆم هه‌لده‌نا که ده‌توانم له‌مسهری که‌ناره‌که‌یه‌وه تا ئه‌وسهری که‌ناره‌که‌ی بپۆم، لێ له‌نیوه‌ی پینگه‌ بۆنیکی تیژ و بۆگه‌ن رایگرتم.

که‌ چاوه‌کانم کرده‌وه، خۆم بینی له‌سهر زه‌ویه‌که‌ پراکشاووم و ئه‌وانه‌ی ناو ماله‌که‌ به‌ په‌ژاره‌وه ده‌وریان دا‌بووم. دایکم به‌ ده‌ستیکی سه‌رمی گرتبوو و نیوسه‌لک پیازیش به‌ ده‌سته‌که‌ی دیکه‌یه‌وه بوو تا بۆنی بکه‌م.

'هاته‌وه هۆش خۆی، خوشکه‌که‌م به‌ده‌م قسه‌کردنه‌وه چه‌پله‌ی لیده‌دا. 'سوپاس بۆ خودا، دایکم به‌ده‌م قسه‌وه هه‌ناسه‌ی هه‌لده‌کیتشا، ئینجا ئاو‌پری له‌ خودا‌په‌رسته‌که‌ دایه‌وه و به‌ده‌م پوونکردنه‌وه‌وه وتی: 'کیمیا هه‌ر له‌وساوه‌ که‌ کیزۆله‌یه‌کی بچووک بوو نۆره‌فتیه‌کی له‌گه‌لدا بوو.'

به‌یانی خودا‌په‌رسته‌که‌ بۆ میواندارییه‌که‌مان سوپاسی کردین و دو‌عا‌خو‌ازی لیکردین، به‌لام پیش ئه‌وه‌ی پروات به‌ باوکمی وت: 'کیمیای کچت مندالێکی ئاسایی نییه‌ و کچتیکی به‌هره‌داره‌، جیگه‌ی داخه‌ گه‌ر پێزی ئه‌م به‌هره‌یه‌ی نه‌گیرئ. پێویسته‌ بیخه‌یته‌ به‌ر خویندن.'

'گه‌ر کچ فیری خویندن بیت، چ سوودیکی هه‌یه‌؟'، دایکم هاواری لێ به‌رزبووه‌وه، 'شتی وات له‌ کوئ بیستوه‌؟ گه‌ره‌که‌ تا شهوده‌کات لای خۆم بمینیته‌وه و له‌ فه‌رش‌چیندا یارمه‌تیم بدات. وه‌ک ده‌زانیت فه‌رش‌چینیکی ده‌ست‌ه‌نگینه‌.'

خودا‌په‌رسته‌که‌ به‌بێ دوودلی وه‌لامی دایه‌وه: 'په‌نگه‌ پۆژی بیت بیته‌ زانایه‌کی ناودار. ئاشکرایه‌ خودا پشتی له‌ کچه‌که‌ت نه‌کردوه‌وه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کچه‌، بۆیه‌ چه‌ندین به‌هره‌ی پێ به‌خشیوه‌، ئینجا له‌ دایکمی پرسی: 'تایا تو بۆت هه‌یه‌ له‌ خودا زۆرتر بزانیته‌؟ گه‌ر سوخته‌خانه‌ش لێره‌ نه‌بیت، بینیره‌ لای یه‌کن له‌ زاناکان تا ئه‌و زانیارییه‌ وه‌ر‌بگیریت که‌ شایسته‌یه‌تی.'

دایکم سه‌ری با‌دا، به‌لام بینیم باوکم بۆ‌چوونی جیا‌بوو، چونکه‌ ده‌م‌زانی چه‌ند فیربوون و زانیاریی خوش ده‌وی و پێزی تواناکانی من ده‌گریت، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ پێم سه‌یر نه‌بوو که‌ گویم لێ بوو لێی ده‌پرسیت: 'ئیمه‌ هه‌چ زانایه‌ک ناتاسین. ناخه‌ر چۆن بتوانم یه‌کیکی ئاوا ب‌دۆزمه‌وه‌؟'

خودپا پرسته که ناوی زانایه کی هینا که رهوتی ژیانمی گۆری، وتی: من زانایه کی پایه بهرز له قونیا ده ناسم و ناوی مه ولانا جه لاله دینی پۆمییه، پیم وایه بۆ فیرکردنی کچیکی وهک کیمیا، خوشحال ده بیت. بۆ لای ئه و بیبه و په شیمان نابیته وه.

که خواپه پرسته که پۆیشت، دایکم دهسته کانی بهرز کرده وه و گوتی: من دوو گیانم، هاکا ماله که مان ده میکی دیکه ی بۆ زیاد بوو، تا خواردنی بۆ پهیدا بکری. ئاخر من پۆیستیم به یارمه تییه. کچان پۆیستیان به کتیب نییه، به لکو پۆیستیان به فیربوونی کاروباری مال و سه ره پرشتیکردنی منداله.

حه زم ده کرد ناقایلییه که ی دایکم به وای شتی دیکه وه بوایه. گه ر وتبای بهرگه ی ئه وه ناگریت به ئیره تیش بیت بمبه خشیته خیزانیکه تر و منی له ده ست بچم، له گوین بوو که بمینمه وه، به لام شتیکی ئاوه ای نه گوت، که چی باو کم پنی وا بوو که خواپه پرسته که راست ده کات.

دوای ماوه یه ک من و باو کم بۆ قونیا سه فه رمان کرد. له ده ره وه ی ئه و سوخته خانه یه ی که پۆمی وانه ی تیدا ده وته وه، چاوه پیمان کرد. کاتی هاته ده ره وه، شه رمم کرد سه ره هه لیبم و ته ماشای بکه م، بۆیه چاوم بریبه هه ردوو ده ستی. ئه نگوسته کانی دریژ و خالخالوی بوون و پتر له ئه نگوستی پیشه کاریک ده چوون، نه ک هی زانایه ک. باو کم به ره و لای ئه و پالی نام .

“کچه که م به ره یه کی باشی هیه، به لام خۆم پیاویکی ئاسایم و ژنه که میش هه ر وایه. پیمان وتین که تو له ناوچه که دا زاناترین پیاوی. ئایا ده ته وئ فیری بکه یته؟”

بی ئه وه ی ته ماشای ده موچاوی بکه م، هه ستم کرد که پۆمی به داواکه ی باو کم سه ری سوپنه ما، بیگومان ئه و له گه ل ئه و جو ره داواکاریانه دا راهاتبوو. له کاتیکدا ئه و و باو کم مژوولی قسه کردن بوون، به ره و گۆره پانه که پۆیشتیم. ئه وه بوو ژماره یه ک کورم بینی و هیچ کچیک نه که وته بهرچاوم. کاتی گه پامه وه سه رم سوپما که کچیکی جحیلیم بینی به ته نیا لای لیژاییه که وه ستابوو. ده موچاوه خره که ی مینا به ردی مه رمه ر هیمن و سپی بوو. ده ستم لی هه لته کاند، دیاربوو به بینیم سه ری سوپما، لی دوای که مه کی دوو دلی، ئه ویش ده ستی بۆ هه لته کاند.

لئی پرسیم: 'کچھ گنجهه که سلاو، ئایا ده توانیت بمیینیت؟'.
که سهرم بؤی له قاند، زهردهی هاتی و دهسته کانی پئیکا دا و گوتی: 'ئمه زۆر نایابه، جگه له تو، ئمه له توانای کسی تر دا نییه'.
به رهو لای رۆمی و باوکم رۆیشنتین، پیم وا بوو ئه وان هه ر که ئه و ئافره ته بیینن، واز له قسه کردن دینن، لی ئه و راستی ده کرد، نه یانتوانی بیینن. رۆمی گوتی: 'کیمیا وه ره. باوکت پئی وتم که تو چهزت له خویندنه. پیم بلی، چهز له چ جۆره کتیپیک ده که ییت؟'.
به هه ستم تفه که م بۆ قووت درا و نه متوانی وه لامی بده مه وه. ئاخه ده سه ته وسان بووم، دیار بوو باوکم بیزای دایگرتبوو، گوتی: 'تازیم وه ره'.
ویستم وه لامیکی گونجاو بده مه وه، وه لامیک مایه ی شانازی باوکم بییت. له گه رمه ی په ژاره که مدا ته نیا ده نگیک که له زارمه وه سه ری کرد، هه ناسه یه کی نا ئومیدانه بوو.
گه ر ئه م ئافره ته نه هاتایه ته نیوانه وه، له گوین بوو له گه ل باوکمدا به ده ستی خالییه وه بۆ گونده که مان بگه ریمه وه. ژنه که ده ستی گرتم و گوتی: 'ده ی پئی بلی له وانه کانی ئه ودا چهزت له چیه. دلنیات ده که م هه موو شتی به دلی تو ده بییت'.
که هه ستم کرد له دۆخیکی باشتردام، به رهو رۆمی ئاوپم دایه وه و وتم: 'ئه ی مه ولانا، شانازی ده که م که له بهر ده ستی تودا فیتری قورئان خویندن بيم. ئاماده م له خویندنه که دا هه ولبده م'.
ده موچاوی رۆمی گه شایه وه و گوتی: 'ئمه نایابه، لی وه ک ئه وه ی هه ندی شتی خراپی بیرکه تیبته وه، گوتی: 'به لام تو کچیت، ته نانه ت گه ر خویندت و قوناغیکی باشیشت بری، ئه وه نده نابات شووده که ییت و مندالت ده بییت. ئه وسا هه یج سوودیک له و سالانی خویندنه نایینیت'.
نه مزانی چی بلیم، هه ستم کرد که من کچیکی به دبه ختم، به لکو گونا هیشم. دیار بوو باوکمیش نیگه رانه و خه ریکبوو له پیتلاوه که ی ده گه را. جاریکی تر ژنه جحیله که به هانامه وه هات و گوتی: 'پئی بلی که ژنه که ی چهزی ده کرد کچیکی بییت، ئیستا خو شحال ده بییت بمیینیت وا ئه و خه ریکه کچیکی تر فیتره خویندن ده کات'.

که په یامه که م پتی گه یاند، پړومی پیکه نی و گوتی: 'وا دیاره که تۆ سهردانی مالله که ی منت کردووه و قسه ت له گه ل هاوسه ره که مدا کردووه، به لام با دلنیات بکه مه وه کتیرا ده ست له کاروباری وانه وتنه وه ی من وهرنادات'. وتم: 'من دهر باره ی گه وهر قسه م ده کرد، ناوه که یم به باشی گۆکرد، دایکی هردوو کوپه که ت'.

پوخساری پړومی زهرده لگه را و به وشکی گوتی: 'کیزوله که م، گه وهر مردووه. تۆ دهر باره ی هاوسه ره کۆچ کردووه که م چی ده زانیت؟ ئەمه له گالته یه کی توور په هات زیاتر نییه'.

باوکم هاته نیوانه وه و گوتی: 'ئهی مه ولانا، دلنیام که ئەو مه به ستیکی خراپی نییه. ده توانم دلنیات بکه مه وه کیمیا کچیکی په روش و کارایه و زور پیزی ئەوانه ده گریت که له خۆی گه وره ترن'.

زانیم که ده بیت راستییه که بلیم، بویه وتم: 'هاوسه ره کۆچ کردووه که ت لیره یه. ئەوه تا ده ستی گرتووم و هانم ده دات قسه بکه م. چاوه کانی مه پین، خالی جوان به ده موچاوییه وه یه، عه بایه کی زهردی دریزی له به ره...'

وه ستام و سه رنجم دا وا ئافره ته گه نجه که ئاماژه بۆ نه عله کانی ده کات، وتم: 'ئهو داوام لیده کات که باسی نه عله کانیت بۆ بکه م. جووته نه علیکی ئاوریشمن، په نگیان پرته قالییه کی دره وشاوه یه و به ورده گولی سوور نه خشینراون و یه کجار جوانن'.

پړومی وتی: 'له دیمه شق بۆم هینان، چاوه کانی فرمیسیان تیزا خووشی ده ویستن'.

مه ولانا بیده نگ بوو و پرسی خوراند، سیمای په روشی گرژیوو، به لام که دووباره ده ستی به قسه کرده وه، ده نگی ناسک و دوستانه بوو و هیچ ده وستیکی خه می پیوه دیار نه بوو.

'ئیستا تیگه یستم بۆچی ده لاین کچه که ت به هره داره، پړومی به باوکمی وت، 'با بۆ مالله که ی من بپروین و له باره ی ئاینده یه وه قسه بکه ین و نانی شینوایش بخوین. من دلنیام که ده بیته فه قنییه کی لیها توو و له کوپه کان زور باشتر ده بیت'.

ئىنجا رۆمى ئاۋرى لى دامەۋە و لىتى پرسىم: ئايا ئەمە بە گەۋھەر رادەگە يەنيت؟

وتم: ئەي مەولانا، پىۋىست بەۋە ناكات، چونكە ئەو خۆى گۆنى لىت بوۋ، لەسەرى رۆيشتىم، وا ئەو دەلىت دەبى ئىستا بىرات، ئاخىر ئەو بەردەوام چاۋى خۆشەۋىستى لەسەرتە.

رۆمى زەردەخەنە يەكى گەرم گرتى و باۋكمىش زەردەى هاتى. ئىستا بە پىچەۋانەى پىشتىر ئاسۋودەىى بالى كىشا. لەو ساتەدا زانىم كە ئەم دىدارەم لەگەل رۆمىدا ئەنجامىكى دوورمەۋداى دەبىت.

قەت پەيوەندىيەكى پتەوم لەگەل دايكىمدا نەبوۋ، لىن ۋەك ئەۋەى قەرەبوۋى دوورىى دايكىم بۆ بىكرىتەۋە، خودا دوو باۋكى پىبەخشىم، باۋكى راستەقىنەى خۆم و ئەو باۋكەى كە ھەلىگرتەۋە.

بەم ئاۋھايە بەر لە ھەشت سال گەيشتە مالى رۆمى، كچۆلە يەكى شەرمىن و پەرۆشى زانىارى.

كىرا ئافرەتىك بوۋ لە دايكىم زىاتىر خۆشەۋىستى و سۆزى پىبەخشىم. ھەردوۋ كۆرەكەى رۆمى رۋوخۆش بوۋن، بە تايبەتى كۆرە گەرەكەى دۋاى ماۋەيەك ۋاى لىنھات بوۋ بە براگەۋرەم.

لە ئەنجامدا قسەى خواپەرستەكە ھاتە دى. ھەرچەندە باۋك و خوشك و براكانم لەدەست دابوۋن، لى بۆ چركەساتىك لەۋە ژىۋان و خەمبار نەبوۋم كە بۆ قۇنيا ھاتم و لەنىۋو خىزانەكەى رۆمى گىرسامەۋە. ئىدى رۆژانىكى زۆر خۆشم لەژىر مىچى ئەم مالاەدا بەسەربرد.

تا ھاتنى شەمسى تەۋرىزى دۆخەكە بەم شىۋەيە مايەۋە، ھاتنى ئەو ھەموو شتىكى گۆرى.

ئىيلا

نۆرتامبىتون، ۹ى حوزيران ۲۰۰۸

بەھواي ئەۋەي ئىيلا قەت چىڭزى ۋەرنەدەگرت كە لەگەل خۇيدا بگەۋىتە خەلۋەتەۋە، لە دوايىشدا بۆي دەرگەوت كە خۇي ئەۋەي ۋىستوۋە. خەرىكى دوا پىداچوونەۋەي ئەۋ راپۇرتە بوو كە دەربارەي رۇمانى (كفرى شىرىن) نووسى بووي. ئەۋە بوو داۋاي لە مىشىل كىرد كە ھەفتەيەكى تر لەسەرى بوەستىت، لە كاتىكدا دەيتوانى كارەكەي زووتر تەۋاوبكات، لى نەيدەۋىست ئەۋە بكات. ئەم كارە بيانوۋىيەكى بۆ دروست كىرد تا پرسوراپەك لەگەل ئاۋەزى خۇي بكات و خۇي لە ئەرگەكانى ژن و مىردايەتى و خىزانەكەي بدزىتەۋە كە دەمى بوو چاۋەپنى ئەمەي دەكرد. بۆ يەكەم جار بوو لەم ھەفتەيەدا بۆ يانەي چىشتىلتان نەچو، چونكە ھەستى نەدەكرد لەگەل پانزە ژندا كە ھەموويان دۇخى ژيانىان ۋەك يەكە، ئارەزووي لە چىشتىلتان و چەنەبازىي ھەبىت، ھاوكات دۇنيا نەبوو كە چۆن مامەلە لەگەل ژيانى خۇيدا بكات. ئىدى پەيوەندى پىۋەكردن و ئاگادارىكردنەۋە كە تاى لىيە.

ئىيلا زۆر بە نەينى نامەي لەگەل عەزىزدا دەگۆرپىيەۋە. عەزىز نەيدەزانى كە ئەۋ ھەر رۇمانەكەي ناخوئىتەۋە، بەلكو راپۇرتىشى لەسەر دەنووسىت، پەخشكارە ئەدەبىيەكەش نەيدەزانى ئەۋ دۇدارى لەگەل نووسەرى ئەۋ رۇمانەدا دەكات كە راسپىزراۋە بىخوئىتەۋە و بۆچوونى خۇي لەسەر دەربىرپىت، ھەرۋەھا مندالەكانى و مىردەكەي دەربارەي بابەتى رۇمانەكە و نووسەرى رۇمانەكە و ئەۋ نامانەي كە دەينووسىن، ھىچيان نەدەزانى. ئىيلا لە ماۋەي چەند ھەفتەيەكدا لە ژنىكەۋە كە ژيانى ۋەك مندالىكى تازە لەدايكبوو بىنگەرد بوو، گۆرا و بوو بە ژنىكى پىر لە پىنچوپەنا و لەنىۋ نەينى و درۇدا

گیتنگلی دەدا. ئەو ەوی لەم گۆرانیەدا تووشی سەرسوڕمانتکی زۆری کردبوو، ئەو ەبوو ەستی بە هیچ بێزارییەک نەدەکرد. وەک یەکن پەفتاری دەکرد کە بە دانیایی و ئارامییەو ە چاوەڕێی شتیکی گرینگ بێت. ئەم پێشبینییە نادروستی بەشینک بوو لە ئەفسوونی مگیزە تازەکەیی کە سەرباری ەموو نەینییەکان، بە لایەو ە دلگیر بوو.

شەتەکە ەەر بە گۆڕینەو ەیی نامەیی ئەلیکترۆنیییەو ە نەو ەستا، ەەرچەندە ئیلا لە نامەنووسیندا دەستپێشخەر بوو، لەگەل پێنج سەعات جیاوازی کاتی نیوانیان، ئەمیتسا وایان لێ ەاتبوو پۆژانە بە تەلیفۆن قسەیان لەگەل یەکدا دەکرد. ەزیز پێی گوت کە دەنگی نەرم و ناسکە. کە پێکنیی، پێکنینەکەیی بە جۆری ەاتە بەرگویی لە خوڕەیی ئاوی جۆگەلە دەچوو و وەک ئەو ەیی پێی وا بێت کە دەبێ زۆرتەر پێیکەنیت، نەختی ەناسەبەرکێ دەکوتە نیو پێکنینەکەییو ە. پێکنینی ئافرەتیک بوو کە قەت فیزی ئەو پێسایانە نەبووبوو چون خەلکی تر لە پێکنیندا پەیرەو ە دەکەن.

"خۆت بدە دەم شەپۆلەو ە با لەگەل خۆیدا ببات، وتی: 'وا لە خۆت بکە لەگەل شەپۆلدا ەلبقولیتیت'."

بەلام ەلقولینەکانی دەورووبەری جیگیر نەبوون، چەند شتیکی پێگری بوون و لە مالاکەیی خۆیدا پوویمان دەدا. ئافی خەریک بوو وانەیی تایبەتی وەردەگرت، ئۆرلی سەردانی پاپوژکاریکی پزیشکی دەکرد، تا چارەسەری ئەو ئازارە بکات کە لە دوای خواری تووشی شلەژان دەبوو. ئەم بەیانییە نیو کولێرە بە ەیلکەیی خوارد -چەند مانگیک بوو یەکەم جار بوو ژەمی قورس بخوات- ئەو ەبوو یەکسەر پرسپاری ژمارەیی ئەو کالۆرییی کرد کە تێیدا، سەیر لەو ەدا بوو کە ەستی بە ەلەکەیی خۆی نەکرد و خۆیشی بەو ە سزا نەدا کە ئەو ەیی خواردوو یەتی ەلی بەینیتەو ە. ەەر لەم کاتەدا جانیت رایگەیاندا کە لەگەل سکۆتدا جیابوو ەتەو ە، بەمەش بۆمبیک تەقاندەو ە، لەبەر ئەو ەیی ەریەکەیان پێویستی بە کەشیک تایبەت بە خۆی ەیی، ەیچ شتیکی پوون نەکردەو ە. ئیلا پرسپی ئاخۆ وشەیی (کەش) ەیمایە بۆ ەشقیکی نوێ، لەبەر ئەو ەیی لە بەردەم ەریەکە لە جانیت و سکۆتدا ەیشتا کاتیک زۆر ەیی تا کەسینکی دی بدۆزەو ە.

ئەو پەيوەندىيە مەۋجۇت بولغانىكى كە خىرا دەست پىدەكەن و ھەلدەۋە شىنەۋە، لە ھەموو كاتىك زىاتەر ئىلاى دىن كەردبوو، لەگەل ئەۋەشدا ھەۋلى دەدا بۇچوونى خۇى بەسەر ئەۋانى تردا نەسەپىنىت. ئەۋەى لە نامەكانى نىۋان خۇى و عەزىز فىرى بووبوو، ئەۋە بوو ھىمنى و ھاوسەنگى خۇى بپارىزىت، لى لەگەل مندالەكانىدا كىشەى زىادى كەردبوو. كە وازى لەۋە ھىنا بەدۋاىاندا پابكات، ئىنجا ئەۋان لىى ھەلنەدەھاتن. شتەكان خەرىكبوون بە ئاسانى بە دلى ئەۋ بەرپۆۋە دەچوون، نەك وەك جارن كە ھەۋلى دەدا لىبراۋانە يارمەتدەر بىت.

ۋا دىتە بەرچاۋ كە ئەۋ بۇ گەشىتن بەم ئامانجە ھىشتا شتىكى ئەۋتۆى نەكەردوۋە. لەجىياتى ئەۋەى ۋا بىر بىكەتەۋە پۆلى ئەۋ لە مالەكەدا جۆرىكە لە ماددەى پىۋەلكاندن و بوۋەتە چەقى پىكەۋەژىانىكى نەپىنى ئەۋتۆ ۋا دەزانىت پىكەۋە نووساون، لى ئىستا بوۋەتە تەماشاكەرىكى بىدەنگ. دەستى بە چاۋدىرىكەرنى پوۋداۋەكان كەرد كە تا دەھات پۆژبەرۆژ لە بەردەمىدا ئاشكرا دەبوون، ئەمەشى ۋەك پىۋىستبوونىك يان خوئىساردى و گوئىنەدانىك نەدەكەرد، بەلكو بە بابەتییانە و نەپنى چاۋدىرى دەكەرن. ئىدى گەشىتبوۋە ئەۋ بپرواىەى كە ئەۋىك بەۋە قاىل بىت، ئىدى پىۋىست ناكات ھەست بە شلەژان بىكات و دەرھەق بەۋ شتەنەى دەسەلاتى بەسەرىاندا ناشكىت، فشار بختە سەر خۇى. بەم جۆرە خۇدىكى تر لە ناخىدا سەرى ھەلدا، خۇدىكى ھۆشمەندتر و ھىمىتر و ھەستەۋەرتەر.

"پەگەزى پىنچەم"، لەۋ پۆژەدا چەند جارئ لەبەر خۇۋە ۋرەۋرى كەرد، بە بۇشایى قاىل بە.

زۆرى نەخاىاند مىردەكەى سەرنجى دا كە لە رەۋتارىدا شتىكى نامۇ پەيدا بوۋە، شتىك لە ئىلاى پاستەقىنەدا نەبوو. ئاخۇ ھۆپەكەى ئەۋەبوو كە حەزى دەكەرد كاتىكى زۆرتىرى لەگەلدا بەسەر بىات؟ چونكە لەم پۆژانەدا زوو بۇ مال دەگەراپەۋە، ئەمەش ۋاى لە ئىلا كەرد گومانى ئەۋە بىكات، كە ماۋەپەكە چاۋى بە ژنى دىكە ناكەۋىت.

"خۆشەۋىستم، ئاىا تۇ باشىت؟"، دەپقىد چەندىن جار لى پەرسى.

"ۋەك چۇن باران باشە، منىش ئاۋھا باشم"، ھەموو جارئ بە زەردەخەنەۋە ۋەلامى دەداپەۋە. ۋا دىاربوو ئەۋ پەنابردنەى بۇ كەشىكى ھىمن

و تایبەت بە خۆی ئەو رەفتارە سەنگینەى لى دامالى بوو که سالانیک بوو له پشت ژن و میردایەتییەکیانەوه بە هیمنی خۆی مەلاس دابوو، لى ئەمیتستا دوای ئەو هی بیانگ و لافلیدانەکانیان نەما، ئیدی دەبیینی خەوش و هەلەکانیان رووتبوونەتەوه. ئیتر وازی له نواندن هینا و ئەو هەستەى لا پەیدا بوو که دەیفید وا خەریکە شتیک بکات.

له کاتی قاوالتی و شیودا بە دەنگی دوو کەسى پینگەیشتوو و سەنگین دەربارەى رووداوی رۆژەکه قسەیان دەکرد، هەروەها لەسەر راپۆرتی داهاى سالانەى و بەرهینانەکانیان له بازاری پارەگۆرپینەوه گفتوگویان دەکرد، ئینجا بیدەنگ دەبوون و بە ئاشکرا دەیانزانى که ئیدی شتیکی ئەوتویان پى نییە قسەى لەبارەوه بکەن، چونکه ئیدی شتەکه وهکو جارێ نەمابوو.

هەندى جار دەبیینی میردەکهى بە دیقەتەوه تەماشای دەکات و چاوه‌پێیە که شتى بلێ، هەر شتى. ئیلا هەستى دەکرد گەر له بارەى پەيوەندییە سۆزدارییەکانییەوه پرسىاری لى بکات، ئەوا بە خۆشحالییەوه ددانى پێدا دەنیت.

له رابردودا بۆ ئەو هی راپۆرتی ژن و میردایەتییەکیان نەهەژیت، وهک ئەو هی هەر نەشزانیت ئەو له دەرەوهى مال چى دەکات، خۆی بە بیتاگا پیشان دەدا، لى ئەمیتستا وازی لهو رەفتاری نواندنە هینابوو. ئەوه بوو پیشانى دا که ئەو هەموو شتى دەزانیت، بەلام گویى پى نادات. هەر ئەم خۆکێکردنەى بوو که شووکهى ترساندبوو، هەرچەنده ئیلا دەیتوانى شتەکهى تیبکەیه نیت، بەلام له ناخووه خۆیشى دەترساند.

خۆ ئەگەر مانگی پیش ئیستا، دەیفید هەنگاوێکی بچووکی بۆ ئاساییکردنەوهى نێوانیان هەلینایە، ئەوا هەستى بە پیزانین دەکرد و هەر هەولێک له لایەن ئەووه گەشییەکی دەخستە دلێیەوه، بەلام شتەکه وا نەکهوتەوه و پێى وا بوو که ژیانیکی راستەقینەى نییە. ئەى چون گەیشتە ئەم ئەنجامە؟ ژنیکی خۆبەختکەر بۆ سى منداڵ چون ئاوها خەمۆکی و ناوئمییدی خۆی ئاشکرا کرد؟ له هەموو ئەوانە گرینگتر وهک رۆژیکیان بە جانیتی گوت گەر بەختەوه نەبوايه، وهک چون کەسانى نابەختەوه رەفتار دەکەن، ئەمیش ئاوها رەفتاری نەدەکرد؟ نە گریانى ناو گەرماو، نە هەنسکی بەردەم

دهستشوری ناندین، نه بهدهم خه‌مه‌وه به‌پی پویشتنی دوور له مال، نه به‌دیواردادانی شته‌کان.. نه هیچ شتی.

بیده‌نگیه‌کی سه‌یر بالی به‌سه‌ر ئیلادا کیتشا. وا دیاربوو که دۆخی له هه‌موو کاتیک جینگیرتره، که‌چی زۆر به‌خیرایی به‌ره‌و ژیانیکی دوور له‌و ژیان‌ه‌ی ناسیبووی ده‌خزا. به‌یانی ته‌ماشای ئاوینه‌که‌ی کرد تا بزانتیت ئاخو هیچ گۆرانیکی ئاشکرا له‌ده‌موچاویدا پووی داوه، ئایا وای لیتاتوووه ته‌مه‌نی بچووکت و جوانتر دیار بیت، یان بۆی هه‌یه تژی بیت له‌ژیان؟ به‌لام هیچ جیاوازییه‌کی نه‌دی. هیچ شتی نه‌گۆرابوو، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئیدی شته‌کان وه‌ک خۆیان نه‌بوون.

کیرا

قونیا، هی ئایار ۱۲۴۵

بہ پروکاری ئوودیوی پہنجرہی ژورہکہماندا، گولہکان لہسہر چلی شۆرہوہبووی ژیر قورسای بیفر خہریکبوون دہپشکووتن. شہمسی تہوریزی ہیشتا لہگہلماندا دہژیا. لہم ماوہیہدا دہمینی میردہکہم تا دیت دہبیتہ پیاوئیکی تر، پوژ لہدوای پوژ لہ من و لہ خیزانہکہی دور دہکہوتہوہ. سہرہتا وای بو دہچوم کہ یہکیکیان لہوی تر بیتار دہبیت، بہلام وا دہرنہچوو، بہلکو ئوان پتر پیکہوہ دہلکان. کہ بہیہکہوہ دہبوون، یان بہ شیوہیہکی سہیر بیدہنگ دہبوون، یان بہ شیوہیہکی بہردہوام بہ کپی قسہیان دہکرد، ہندی جار گفتوگوکہیان پیکہنینی تیدہکہوت. دہمپرسی ئوئی جوگہلہی وشہکانیان ہر چکی نہکرد. پومی دواہی ہر گفتوگوہیہک کہ لہگہل شہمسدا دہیکرد، وہک ئوہی بوویت بہ پیاوئیکی تر و بہ ناو ژورہکہدا دہہات و دہچوو، وہک ئوہی بہ سہرکریک سہرکرایت و لہ توانای مندا نہبیت تامی بکہم و بیبیم، دہکہوتہ خہیالہوہ و کہیل دہبوو.

ئو بہندیواریہی کہ کردبوونی بہیہک ہیلانہیہکی دوو کہسی بوو و جیگہی کہسی سنیہمی تیدا نہدہبووہوہ. وایان لی ہاتبوو پیکہوہ زہردہخہنہ دہیگرتن و پیدہکہنن، یان بہ ہمان شیوہ پرویان گرژ دہبوو، لہ ہمان کاتدا لہ نیوان ئو قسانہی کہ دہیانکرد بہ دورودریژی و مہبہستہوہ تہماشای یہکتریان دہکرد، تہنانت حواسی ہریہکیکیان بہ حواس و سہرودلی ئووی تریانہوہ بہندبوو. دہتبینی ہندی پوژ ہیمنن و ہیچ شتی ناخون و ہیچ شتی نالین، کہچی پوژانی تر دہتبینن بہ جورئ بہ خوشحالیہوہ بہ دوری یہکتردا دہخولینہوہ، گہر کہسی دیانای وای بو

دەچوو كە ئەم دوو پیاووە ئاوەزبان لە دەست داو. لە ھەردوو باردا، ئیدی من مێردەكەى خۆم نە دەناسیبیەو، ئەو پیاوھى كە ھەشت ساڵ زیاتر بەسەر ژن و مێردایەتیماندا تێپەرى بوو، ئەو پیاوھى كە منداڵەكانى وەك ئەوھى منداڵى خۆم بن بەختۆم كردن و خۆمیش منداڵێكم لێى بوو، ئەمىستا بوو بە پیاوێكى نامۆ. تەنھا ئەو كاتانە ھەستم بە نزیكى ئەو دەكرد كە خەوى لێدەكەوت. لە ماوھى چەند ھەفتەى رابردوودا چەندین شەو بە دیاریبەو نەنوستم و گویم لە ریتى ھەناسەى دەگرت و ھەستم دەكرد ھەناسە ناسكەكانى بەر پىستم دەكەوتن و لێدانى دلى وەك چەبەك بەر گوێچكەكانم دەكەوت، تا بە یادى خۆمى بىنمەو كە ئەو ھىشتا ئەو پیاوھى كە شووم پى كرد.

بەو ھووە ناوھەستم و بە خۆم دەلێم نەخىر، ئەمە قوناغىكى كاتىبە و بەسەر دەچیت، بىگومان شەمس رۆژى ھەر دەروات، چونكە ئەو دەرویشىكى گەرىدەبە، ئەوسا رۆمى بۆ لام دەگەرىتەو، چونكە سەر بەم شارە و مریدەكانىتى، بەلام جگە لە چاوەروانىبەكى خۆراگرانە، ھىچ شتىكى دىكەم لە دەست نایات، خۆراگرىش بە ئاسانى دەست ناكەوێت و رۆژبەرۆژ شتەكە قورستر دەبیت. كە ھەست بە ناوتمیدی دەكەم، ھەول دەدەم یادى رۆژانى رابردوو بكەمەو، بە تايبەتى ئەو كاتانەى سەربارى ھەموو ئاستەنگەكان رۆمى پشٹیوانم بوو.

"كیرا كرىستیانىبە، خۆ ئەگەر بىیتە موسلمانىش، قەت ناییتە بەكى لە ئیمە". خەلكى كە بىستیان وا خەرىكە شووى پێدەكەم، دەستیان بە زۆربلىبى كرد، "لەبەر ئەوھى زانایەكى ئىسلامى مەزنە گەرەكە ئافرەتێك نەخوازیت كە سەر بە ئایىنەكەى خۆى نبیە".

بەلام رۆمى نە ئەوسا و نە ئىستاش ھىچ گوتى پى نەدان، بۆیە ھەتا ماوم ھەر بۆى وەفادار دەبم.

ئەنادۆل تىكەلەبەكە لە ئایىن و گەلان و خواردن. ئاخىر گەر ئیمە ھەمان خواردن بخۆین و ھەمان سترانى خەمگىن بچرین و بروامان بە ھەمان پڕوپوچ ھەبیت و ھەمان خەون ببینن، ئیدی بۆ نەتوانین پتەكەو بژین؟ من دەمزانى ھەندى منداڵى كرىستیانى ناوى ئىسلامىيان لى نرابوو، منداڵانىكى موسلمان دایكانى كرىستیانى شىرى خۆیانیان دەدانى. دىناكەمان دىناپەكە

نیانه و هه‌موو شتیکی لی هه‌لده‌قولیت و تیکه‌لی به‌کتر ده‌بن. خو ئه‌گه‌ر له
نیوان کریستیانی و موسلماندا سنوورگه‌لی هه‌بن، ئه‌وا ئه‌و سنوورانه‌ له‌وه
نهرمونیا‌ترن وه‌ک پیاوانی ئایینی هه‌ردوو لا‌ بیری لیده‌که‌نه‌وه.

که‌ من هاوسه‌ری زانایه‌کی ناسراو بووم، خه‌لکه‌که‌ پێیان وا‌ بوو که‌ من له
ئاستیکدام قه‌در و پێزی زانایان ده‌زانم، به‌لام له‌ راستیدا له‌و ئاسته‌دا نه‌بووم.
بیگومان زاناکان شتی زۆر ده‌زانن، به‌لام کاتێ شته‌که‌ دیته‌ سه‌ر
وابه‌سته‌بوون به‌ بر‌واوه‌، ئایا ئه‌و شت زۆر‌زانینه‌ بنیاده‌م وابه‌سته‌ ناکات؟

ئاخر ئه‌وان واز له‌ قسه‌ی گه‌وره‌ ناهێنن، بۆیه‌ تینگه‌‌یشتن و هه‌رسکردنی
ئه‌وه‌ی ئه‌وان ده‌لێن هه‌سته‌مه‌. زانا موسلمانه‌کان ره‌خنه‌ له‌ ئایینی مه‌سیحی
ده‌گرن، چونکه‌ بر‌وایان به‌ ستینه‌ی پیروژ هه‌یه‌. قه‌شه‌ی مه‌سیحیه‌کانیش
ره‌خنه‌ له‌ موسلمانه‌کان ده‌گرن، چونکه‌ قورئان به‌ کتیبیکی ته‌واو داده‌نێن و
پێیان وایه‌ هه‌ردوو ئایینه‌که‌ دوو دنیا‌ی جیان، به‌لام به‌ بۆ‌چوونی من، که‌
شته‌که‌ دیته‌ سه‌ر میتۆده‌ سه‌ره‌کیه‌کان، ئه‌وا کریستیانه‌ ئاساییه‌کان و
موسلمانه‌ ئاساییه‌کان له‌ شتگه‌‌لیکدا به‌‌چاو پیاوه‌ ئایینییه‌‌کانه‌وه‌ زۆتر
هاوبه‌شن.

ده‌لێن قورستری شتی بۆ ئه‌و موسلمانه‌ی که‌ بر‌وا به‌ ئایینی مه‌سیحی
بینیت، قه‌بوولکردنی ستینه‌ی پیروژه‌، قورستری شتیکیش بۆ ئه‌و مه‌سیحیه‌ی
که‌ ده‌بیته‌ موسلمان وازه‌تانه‌ له‌ ستینه‌ی پیروژ. له‌ قورئاندا مه‌سیح ده‌لێت:
"من به‌نده‌ی ئه‌و خودایه‌م که‌ کتیبی بۆ ره‌وانه‌کردم و کردم‌ی به‌ پیغه‌مبه‌ر".

به‌لام من هه‌چ لام هه‌سته‌م نییه‌ بر‌وا به‌و بیروکه‌یه‌ بکه‌م که‌ مه‌سیح کۆری
خودا نییه‌، به‌لکو به‌نده‌یه‌تی، به‌لام وه‌ک بۆم ده‌رکه‌وت له‌وه‌ هه‌سته‌متر
وازه‌تانه‌ له‌ مریه‌م. ئه‌وه‌م به‌ که‌س نه‌گوتووه‌، ته‌نانه‌ت به‌ پۆمیش، به‌لام
هه‌ندێ جار ئه‌له‌های بینینی چاوه‌ کال و میهره‌بانه‌کانی مریه‌م ده‌که‌م، چونکه‌
به‌رده‌وام نیگا‌کانی کاریگه‌رییه‌کی هێورکه‌ره‌وه‌یان له‌سه‌رم هه‌یه‌.

له‌وساوه‌ که‌ شه‌مسی ته‌وریزی پێی خسته‌ به‌رده‌رگای ماله‌که‌مان،
خه‌مۆکی و شله‌ژانیک دایگرتووم، هه‌ست ده‌که‌م له‌ هه‌موو کاتێ زیاتر
تامة‌زرووی مریه‌م، وه‌ک ته‌زوویه‌ک به‌ جه‌سته‌مدا ده‌گه‌ریت و وه‌ک چاران
ئاره‌زوو ده‌که‌م نوێژ بۆ مریه‌م بکه‌م، ئاره‌زوویه‌ک خه‌ریکه‌ نه‌توانم کپی

بکه مه وه. ئیدی وهک ئه وهی خایه نه تی له ئایینه نوئییه کهم بکه م، ههستیکی
گونا هباری دهست به هه لکۆلینم دهکات.

که سیک به وه نازانیت، ته نانهت سه فیهی دراوسیمیش که له هه موو
شتیکدا نهینپۆشم بوو نه یده زانی، چونکه لیم تیناگات. زۆر ئاواته خواز بووم
که لای مێرده کهم باسی ئه وه بکه م، به لام نه مده زانی چون ئه و باسه ی له گه لدا
بکه مه وه، چونکه زۆر لیم دوور که وتوو هته وه، ده ترسم گهر ئه وه ی پئ بلیم،
پتر لیم دوور بکه ویته وه. ئاخر پۆمی بۆ من هه موو شتیکه، که چی ئیستا بۆ
من بووه ته نامۆیه ک. ئیدی نازانم ئاخۆ ده توانم له ژیر یه ک میچدا له گه ل
که سیکدا بژیم و له سه ر هه مان جیخه و له گه لیدا بنووم و هه ست بکه م که ئه و
به راستی بوون و هه موو شتیکه منه.

شەمسی تەوریزی

قونیا، ۱۲ حوزیران ۱۲۴۵

بېرواداریکی دەمدەمی! گەر مرقۇئیک ناوی خودای لی هیئا و ھەموو مانگی رەمەزان بەرپۆژوو بوو، ھەموو جەژنەیک بەرخیک یان بزنیکی کردە قوربانی تا خودا لە گوناھەکانی خوش بیت، گەر کەسیک بە دریزایی ژیانی ھەولێ دا لە مەککە ی پیرۆز حەجی مالی خودا بکات، ئەگەر ھەموو پۆژی پینج جار لەسەر بەرمال کړنۆشی برد و شوینن بۆ خوشەویستی لە دلیدا نەبوو، ئیدی ئەم ھەموو ماندووبوونە چ دادیکی دەدات؟ بېروا گەر لە گەوھەردا خوشەویستی تیدا نەبوو و ھەر قسەبوو، ئەوا دەبیتە شتیکی بیبەھا و لە ھەموو جۆرە ژیا نیک بەتال دەبیتەو و دەبیتە، شتیکی ئالۆز و بۆش و ناتوانیت بەراستی ھەستی پینکەیت.

ئایا لەو باوەرەدان کە خودا لە مەککە ی پیرۆز یان لە مەدینە ی منەوەرە نیشتەجییە؟ یان لە ھەر مزگەوتیک لە مزگەوتەکانی دنیا یە؟ ئاخەر چۆن دەتوانن ئەو ویتا بکەن کە خودا لە قالاییەکی سنووردادا قەتیس بوو، لە کاتیکدا ئەو خۆی دەفەرمویت: (ما وسعنی ارضی و لاسمائی، ووسعنی قلب عبدی المؤمن - ئە لە زەویبەکەم جیم بوو و ئە لە ئاسمانەکەم، بەلام لە دلێ بەندەییکی بېروادارمدا جیم بوو و ئە).

من بەزەبیم بەو کالفامەدا دیتەو و کە پیتی وایە سنووری ئاوەزی مرقۇ ھەر سنووری خودای بەرز و بەتوانایە. بەزەبیم بەو نەزانەدا دیتەو و کە پیتی وایە دەتوانیت سازش لەگەل خودادا بکات و ژمیرە و قەرزەکانی خۆی لەگەلدا یەکلا بکاتەو. ئایا ئەمانە پینان وایە کە خودا بەقالیکە و چاکەکانمان و خراپەکانمان لە دوو تەرازووی جیادا پینوانە دەکات؟ ئایا پینان وایە کە ئەو

گوناهه كانمان له دهفتهرى ژمیره كانيدا به وردى تومارده كات، تا پرۆزى خوى
 نه وهى له سه زمانه بيدهينه وه؟ ئايا دهرباره يه كتايى ئاوها بيرده كه نه وه؟
 خوداي من نه به قاله و نه ژميريار، به لكو خودايه كى مه زنه. خودايه كى
 زيندووه! من خوداي مردووم بو چيه؟ نه زيندووه. ناوى زيندوو و
 به ده وامه. ئاخىر بوچى له ترستى كه هه تاهه تايى و په ژاره يه كى بيكتوتاييدا گيتگل
 بدهم و به ده وام به هه رامكراوه كان و به قه كان كوتم بكات؟ نه وينك كه ناوى
 خوشويستراو و په رستراو بيت، ئيدى به زه يى نه و سنوورى بو نييه. من به
 شيوه يه كى سروشتى و ئاسان به هه موو وتن و په هفتارمه وه، وهك چون هه وا
 هه لده مژم، سوپاسى ده كه م.

ناوى سوپاسكراوه، ئيدى چون بتوانم له پاشمله ي كه سانى تر قسه
 بكه م و ناويان بزپريم، له كاتيكدا له قوولاى دلمه وه ده زانم خودا ده بيسيتت و
 ده بينيت؟ ناوى مزگيتيدهره، جوانه و له سه رووى هه موو خهون و
 ئوميدى كه وهيه. جوان، به ده وام، ده هه نده، دلوثان. له كاتى برسيتى و
 لافاوه كاندا، له كاتى بينارانى و تينويتيدا، تا چوكه كانم شل دهن، تا جه ستم
 به لادا ديت، تا دل له ليدان ده كه ويت، گورانى ده چرم و سه ماى بو ده كه م.
 نه فسى خوم ده شكينم و وردوخاشى ده كه م تا له كه رديله يه ك زياتر هيچى تر
 نه يم، تا له بو شاييه كى ته واودا ده بم به په وته نييه ك، له نه ندازياريه مه زن و
 نايابه كه يدا ده بم به بيتموودى كى بيتموود. به پيزانين و خوشحالييه وه ده ست له
 پيدا هه لگوتنى مه زنى و به خشنده يى نه و هه لناگرم. بو هه موو نه و شتانه ي پيى
 به خشيووم و لى قه ده غه كردووم، سوپاسى ده كه م، چونكه هه ر خوى ده زانيت
 چى له قازانجى مندايه.

كاتى له ليسته كه مدا ريسايه كى ترم بيركه وته وه، شه پۆلىك له به خته وهرى
 و ئوميدى نوئ پرى كردم. مروف له نيو ئافه ريده كانى خودادا شوينى كى
 تاقانه ي بهر كه وته وه، چونكه خوداي بهرز و بالا ده فه رمويت (ونفخت فيه من
 روحى له روحى خوم گيانم وه به ردا كرد). هه موومان به بسى جياوازى
 دروست كراوين تا له سه ر زه وى بينه جيگره وهى خودا. له خوت بيرسه چه ند
 جار وهك جيگره وهى نه و په فتارت كردووه، له كاتيكدا گه نه وهت كرد بيت؟

ئەو بېنەوہ یادت، ئەرکی ھەریەکیکمانە کە پۆخی خودایی لە ناخی خۆیدا بدۆزیتەوہ، تا بەپێی ئەوہ بژی.

ئایینپەرورە دەمارگیرەکان لەجیاتی ئەوہی خۆیان لە عەشقی خودادا بتویننەوہ و بەرەنگاری نەفسی خۆیان ببنەوہ، دژایەتی کەسانی تر دەکەن و شەپۆل لەدوای شەپۆل ترس دەخەنەوہ. بە چاویکی تۆقیوہوہ دەپرواننە ھەموو گەردوون، بۆیە ئەوہی ئەوان باسی دەکەن خەلکی لێیان دەترسیت. کاتی زەمینلەرزەیک، یان بیبارانییک، یان کارەساتیک پروودەدات، ئەمە بە نیشانەیی توورەیی خودا دادەنن، وەک ئەوہیە خودا نەیفەرموو بیت (ان رحمتی سبقت غضبی - بەزەبیم پیش تووربیم کەوتوہ). کاتی بەوای ھەر شتیکەوہ بیت توورە دەبن، پێیان وایە کە خودای سوپاسکراو و بالا لەجیاتی ئەوان دیتە نێوانەوہ و تۆلەیان بۆ دەکاتەوہ. ئیدی بەردەوام ژیا نیان پر دەبیت لە دۆخی ناخۆشی و دوژمنکاری و پروو بکەنە ھەر شوینیک، توورەبیبەکی ئەستور وەک ھەوریکی رەش دوايان دەکەویت و رابردوو و بانەپۆژیان تاریک دەکات.

لە برابووندا شتی ھەبە و لە بنیادەم دەکات کە نەتوانیت دارستان ببینیت، چونکە تەنھا درەخت دەبینیت. ئایین بە ھەموو بوونیکییەوہ گەلی لە بەشە بچووکە پیکھینەرەکانی مەزنتەر و قوولترە، گەرەکە ھەر ریسایەک لە چوارچێوہی تیکرای ریساکاندا بخوینریتەوہ. ئیدی ریسا تەواوەکانیش لە گەھەردا ون دەبن.

دەمارگیرەکان لەجیاتی ئەوہی لە گەھەری قورئان بگەرین و وەک گشتیک وەریبگرن، ئایەتیک یان دوان وەک خۆی وەردەگرن و گرینگی بەو فەرمانە خوداییانە دەدەن کە لەگەڵ شیوازی ئەو بیرکردنەوہ و ئاوەزەیان ھەماھەنگە کە ترس ھێلانەیی تیدا کردوہ. واز لەو وەبیرھێنانەوہیەش ناھینن کە لە پۆژی پەسلاندا ھەموو مرۆف ناچار دەکرین تا بەسەر ئەو پردەدا بپەرنەوہ کە لە موو باریکترە و لە شمشیز تیزترە. ئەوسا ئەو گوناھبارانەیی کە ناتوانن لە پردەکە بپەرنەوہ، بەردەبنەوہ و دەکەونە قوولایی دۆزەخوہ و ھەتاهەتایە ئازار دەکیشن، بەلام ئەوانەیی بە خوداپەرستی ژیا نیان بەری کردوہ، دەتوانن تا ئەوسەری پردەکە برۆن، ئیدی بە میوہی بەلەزەت و

ئاوى سازگار و حۆرى خەلات دەكرين. بە كورتى دەربارەى پوژى پەسلان ئەمە بىر كەردنە وەيانە. لە ژياندا ھەموو خەيالان لەسەر ترس و پاداشت و ئاگر و ميوە و فرىشتەكان و شەيتانەكان چەبوو تەو. بىنچان بۆ بانە پوژىك ھەول دەدەن تا بىسەلمىنن كە ئىستا ئەوان كىن، ئاواش خودايان بىرچوو تەو! تۆ بلىت لە چل ريسا كە ئەم ريسايە نەزانن؟ كە دەلىت: وا ئىستا دۆزەخ لىرەيە، ھەروەھا بەھەشتىش ھەر لىرەيە. واز لە بىر كەردنە وەى ترسى دۆزەخ و خەون بىنن بە بەھەشتەو بىنن، چونكە لەم ساتەدا ھەردوو كيان بەتەواوى ھەن. ھەر كاتى خۆشەويستى لە دلماندا بىت، بەرەو ئاسمان ھەلەكەشتىن، ھەر كاتى كىش رەق يان ئىرەيى لە دلماندا بىت، يان دژايەتتى يەك كىك بەكەين، ئەوا يەكسەر دەكەوينە نىو ئاگرى دۆزەخەو. ئەمە ريساي بىستوپىنچەمىنە و ئاوا دەلىت.

ئايا دۆزەخىك لە چىشتى ئەو ئازارە خراپتر ھەيە كە مەروڤ لە قوولاى وىژدانىيەو ھەست بەكات گوناھىكى كەردو، گوناھىكى گەورە؟ لەو كەسە بپرسە، ئەو پىت دەلىت كە دۆزەخ چىيە. ئايا بەھەشتىك لەو خىروفەرە باشتر ھەيە كە لەو چەركەساتە دەگەنەنى كۆمەكانى گەردوون دەكرىنەو و ژيان دەپوژىتە سەر مەروڤ و ھەست بەكات ھەموو نەپىيەكانى نەمىيە پىيە و بەتەواوى لەگەل خودادا يەكى گرتووە؟ لەو كەسە بپرسە ئەو پىت دەلىت بەھەشت چىيە.

ئەم ھەموو نىگەرانىيە بۆ ئەو بانە پوژە خەيال كەردەيە كە دواى ژيان پروودەدات لەپاى چى؟ بە تايبەت كاتى ئەو چەركەساتە دەبىتە تاقە زەمەنىك كە بەراستى و بە شىوہەيەكى تەواو لە ژيانماندا ھەست بە بوون و نەبوونى خودا دەكەين؟ سۆفییەكان لە ترسى سزاي ئاگرى دۆزەخ و ئارەزووى خەلات و پاداشتى بەھەشت خودايان خۆش ناوئ، بەلكو تەنھا لە خۆشەويستىيەكى پاكەو خودايان خۆش دەوئ، خۆشەويستىيەكى بىگەرد و ئاسان و نەلەوتاو و بىبەرژەو ھەندى.

عەشق ھۆيە، عەشق ئەنجامە.

كە عەشقى خودا دەبىت، كاتى ھەموو بوونەو ھەرەكانىت لە پىناو ئەودا خۆشويست، ئىدى لە ساىەى ئەو ھەموو دابەشبوونەكان دەتوینەو و ون

دەبن. ئىدى لىرەو شتىك نامىتت پىي بوترى (من) و ھەموو ئەوھى پىي
 دەگەيت برىتتیه له سەرەتایەکی گەورە و ھەموو بوونت دەگریتەوہ.
 پىش چەند پۆژى من و پۆمى بىرمان لەم شتانە دەکردەوہ، لەپر
 چاوہکانى نوقاند و ئەم دىزانەى بە دەمدا ھات:
 "نە کریستیانم و نە جوولەکە و نە موسلمان، نە بووداییم و نە ھندۆکی،
 نە سۆفیم و نە زەن. نە سەر بە ھیچ ئایینیکم و نە ھیچ سستەمیکى
 پۆشنبیری. نە پۆژەلاتیم و نە پۆژئاوایی. شوینی من ناشوینە،
 شوینەواریکی ناشوینەوارە."
 پۆمى پىي وایە ناکرى ببیتە شاعیر، بەلام لە ناوہویدا شاعیریک ھەیە،
 شاعیریکى نایاب و وا ئیستا دەردەکەویت!
 بەلى پۆمى راست دەکات، ئەو نە سەر بە پۆژەلاتە و نە سەر بە
 پۆژاویە، ئەو سەر بە مەملەکەتى عەشقە، ئەو سەر بە مەعشوقە.

ئىلا

نورتامبتون، ۱۲ى حوزيران ۲۰۰۸

بە كۆتاييھاتنى خويندەنەۋەى رۇمانى (كفرى شيرين)، ئىلا دەستى بە دوا پىداچونەۋەى راپۇرتەكەى كرد. ھەرچەندە پەرۇش بوو لەگەل عەزىزدا باسى وردەكارىي رۇمانەكە بكات، لى ھەستى پىشەيى كارکردن رېگەى ئەۋەى بىن نەدا، چونكە پىش تەۋاۋبوۋنى كارەكە ئەۋە نەشياۋ بوو، تەنانەت بە عەزىزى رانەگەيانىد كە دۋاى ئەۋەى لە خويندەنەۋەى رۇمانەكە بوۋەۋە، دانەيەكى لە چامەكانى رۇمى كرىۋە ۋ ھەموو شەۋىك بەر لەۋەى بنوئىت ھەندىكى لە چامەكان خويندوۋەتەۋە. تۋانىي بە شارەزايىيەۋە مەۋداى نىۋ كارکردنى لەسەر رۇمانەكە ۋ ئەۋ نامانەى بۇ نووسەرەكە دەنىۋوۋسى بگۈنچىنئىت، لى لە دۋانزەى حوزيراندا شتى رۋوى دا، مەۋداى نىۋان ھەردوۋكىانى شلەقاند.

ئىلا تا ئەمىرۋ وئىنەى عەزىزى نەدىبوو، چونكە لە سايدەكەيدا لەسەر تۋى ئىنتەرنىت وئىنەى نەبوو ۋ نەيشى دەتۋانى لە خەيالى خۇيدا وئىنەكەى وئىتابكات. سەرەتا چىزى لەۋ ئالۋزىيە ۋەردەگرت كە نامەى بۇ پياۋىكى بى دەموچاۋ. دەنوۋسى، لى وردەوردە ئەۋ ئارەزوۋەى زىادى دەكرد كە وئىنەى دەموچاۋىك لەگەل نامەكاندا بىنئىت، بەلام ئەۋ داۋاى وئىنەى ئىلاى نەدەكرد، بۇيە ئەمەى زۆر بە لاۋە سەير بوو.

ئىلا وئىنەيەكى خۇى بۇ نارد، لە وئىنەكەدا لەگەل سەگە سىپىرئىدا لە بەلەكۋنەكە ۋەستابوو ۋ جلىكى شىنى كەمى تەنگى لە بەر بوو ۋ شوئىنە

ههستیارهکانی جهستهی درخستبوو. له وینهکهدا زهردهخه‌یه‌کی به‌سه‌ر لیوه‌وه بوو، زهردهخه‌یه‌ک تیکه‌ل له دوودلی و خۆشحالی. وه‌ک ئه‌وه‌ی خۆی به‌سه‌گه‌که‌وه‌ گرتبیت، به‌په‌نجه‌کانی توند قه‌ره‌وینه‌ی سه‌گه‌که‌ی گرتبوو. ئاسمان تیکه‌له‌یه‌ک له‌ په‌نگی زیوی و ئه‌رخه‌وانی له‌سه‌ر خۆی و سه‌گه‌که‌ی دروست کردبوو. ئه‌م وینه‌یه‌ له‌ هه‌موو وینه‌کانی تری جوانتر بوو، به‌لام شتیکی رۆحیی تیدا بوو که‌ له‌ رۆژی په‌سلانه‌وه‌ نزیک بوو، یان خۆی ئاواتیکی وای ده‌خواست. ئیلا بۆی نارد و ده‌ستی به‌ چاوه‌روانی کرد. مه‌به‌ستی ئه‌وه‌ بوو داوای له‌ عه‌زیز ده‌کرد تا وینه‌ی خۆی بۆ بنیریت. ئه‌وه‌بوو وینه‌که‌ی خۆی نارد.

کاتی ئیلا ئه‌و وینه‌یه‌ی بینی که‌ عه‌زیز ناردبووی، به‌ خۆی گوت بیگومان له‌ یه‌کێک له‌ ولاتانی رۆژه‌لاتی دوور گیراوه، ولاتیک که‌ ئه‌و قه‌ت نه‌یبینیوه. عه‌زیز له‌ وینه‌که‌دا به‌ ژماره‌یه‌ک مندالی قز په‌شی ولاته‌که‌ ده‌وره‌ درابوو. کراسیکی په‌ش و پانتۆلیکی په‌شی له‌ به‌ر بوو، بی جورم بوو، لووتی تیژ بوو، پرچه‌ په‌ش و ورینه‌داره‌که‌ی تا سه‌ر شانەکانی هاتبووه‌ خواری. چاوه‌کانی زوموردی بوون و هه‌زیان لێ هه‌لده‌قولا، هه‌ستی کرد شتیکی تریشی وه‌ک جوّره‌ میهره‌بانیه‌کیان تیداوه. حه‌لقه‌یه‌کی بچووکی له‌ یه‌کێ له‌ گوێیه‌کانی کردبوو، له‌گه‌ل ملوانکه‌یه‌که‌دا که‌ شینه‌که‌ی باش دیار نه‌بوو. له‌ قالایی وینه‌که‌دا ده‌ریاچه‌یه‌کی زیوین درێژ بووبوووه‌ و به‌ گزوگیای درێژ ده‌وره‌ درابوو. له‌ یه‌کێ له‌ سووچه‌کانه‌وه‌ سه‌یبه‌ری شتیکی یان که‌سیک له‌ ده‌ره‌وه‌ی چوارچێوه‌ی وینه‌که‌ ده‌بینرا.

ئیلا ده‌ستی به‌ ته‌ماشاکردنی پیاوه‌که‌ی ناو وینه‌که‌ کرد و له‌ هه‌موو ورده‌کاریه‌کانی وردبووه‌وه. هه‌ستی کرد که‌ ده‌یناسیت و له‌ شوێنیک دیویتی. به‌ راده‌یه‌کی سه‌یر ده‌یتوانی سویند بخوات که‌ پیشتر بینویتی. له‌ پر زانیی.

که لیکچوونیکى زور له نيوان شهمسى ته ورىزى و عهزىز. ز. زاهارادا ههيه. تهواو بهو شيوهيه بوو که وهسفى شهمسى ته ورىزى کردبوو پيش ئه وهى بو دیدارى رومی پووبکاته قونیا. ئیلا له خوی پرسى ناخو عهزىز که باسى ئه وه که سیتییهى کردووه، پشتى به سیمای ئه وه بهستووه. رهنگه وهک نووسه رىک ویستیتی وهک خودا چون له سه ر شيوهى خوی بنیاده مى دروست کردووه، ئه مىش که سیتییه ته وه ره بیه کهى له سه ر شيوهى خوی دروست بکات.

له وه دهمه یدا که بیری له وه ده کرده وه، ئه گه رىکى تریشى به خه یالدا هات، ئه ویش ئه وه بوو ئایا رپی تیده چیت که شيوهى راسته قینهى شهمسى ته ورىزى وهک له کتیه که دا وهسفى کردووه، تهواو ئاوها بوو بیت، ئه مهش وا ده گه یه نیت، رهنگه به ریکه وت لیکچوونیک له نیوان دوو پیاودا په یدا بوو بیت که نزیکه ی هه شتسه د سال نیوانیانه؟ ئایا ده کرى ئه م لیکچوونه به مه بهسته وه نه بوو بیت، به لکو رهنگه له سه رووی تیگه یشتنى نووسه ره که وه بوو بیت؟ ئیلا چه ند بیری له م کیشه یه ده کرده وه، گومانى ئه گه رى پیکه وه به ستنى نیوان شهمسى ته ورىزى و عهزىز. ز. زاهارای له لا زیاتر ده بوو و له سه رووی شیوازی ساده ی فیلى ئه ده بییه وه بوو.

ئه م دوزینه وه یه دوو کاریگه رى چاوه رواننه کراویان له سه ر ئیلا هه بوو، یه که میان ئه وه بوو هه ستنى کرد پتویسته بگه رپته وه سه ر رومانى (کفرى شیرین) و به چاویکی جیاوازه وه دووباره بیخوینیتته وه و ئه م جار ه یان نه ک له پای تیگه یشتنى چیرۆکه که، به لکو بو ئه وهى نووسه ره که بدوزیتته وه که له پشت شا که سه که وه خوی هه شاردا وه، مه به ستیشى ئه وه بوو عهزىز له شهمسى ته ورىزى دا ببینیت. دووه میان ئه وه تا ده هات دل به ندی عهزىز ده بوو، بو یه ده یه ویست بزانیته که ئه وه کتیه؟ به سه ره اتى چیه؟ له نامه یه کی ئه لیکترۆنى پيشوودا، پى گوتبوو که ئه وه ئوسکو تله ندیه، لى ناویکی

پۆژھەلاتییانەى ھەيە - عەزیز؟ ئایا ئەمە ناوی راستەقینەى خۆیەتى؟ یان
ناویكى سۆفیانەيە؟ ئەى سۆفیگەرایی بۆ ئەو چی دەگەيەنیت؟
شستىكى تریش مژوولى كردبوو: لە سەرەتادا ھەر ئەو تە ئارەزووی
دەجوولا، كەچی ماوہیەكى زۆرى برد و ھەستىكى وا داینەگرتبوو، بۆیە دواى
چەند چركەيەك، بەھیز و سووربوون و سەرکەشانەوہ توانیى ئەو ھەستە
بناسیتەوہ كە داىگرتبوو. ئیدی زانیى دلى بەو پیاوہوہیە كە لەناو وینەكەدایە.
ھەستىكى ئەوہندە چاوہ پواننەكراو و شەرماوہر بوو، بە رادەيەك وەك
ئەوہى پیاوی ناو وینەكە بەرەو خۆى راي بکیشیت، خیرا لا پتۆپەكەى
كوژاندەوہ.

پېپرسی جهنگاوهر

قونیا، ۱۰ تهمموز ۱۲۴۵

'ب پروا به کس مه که، پوله پېپرس، مامم گوتی، چونکه له دنیا دا خراپه کاری پهره ی سهندووه. وتیشی تاکه پوژگاری باش سهرده می زیپینی محمه دی په یامبه ر (دروودی خوی لی بیت) بوو. دوی کوچی دویسی ئه و، هه موو شتی لیژبووه و ئه و شوینه ی له دوو کهس زیاتری لی بوو، بوو به مهیدانی جهنگ، به لام ئایا له سهرده می پیغه مبه ریشدا جهنگ هه لنه گیرساوه؟ ئاخر جهنگه کان کرؤکی ژیانن.

شیر شوور هه لده لووشیت، باشووکه که لاک لرف دهکات و تنها ئیسکه پروته که ی ده هیلیته وه. سروشت بینه زه ییبه، ئیدی له سهر زه وی بیت یان له ناو ده ریا یان له هه وا، له تاقه ریگه یه ک زیاتر له به رده م هه ر بوونه وه ریگدا نییه تا بتوانیت له ژیاندا بمینیتته وه: ئه ویش ئه وه یه ده بیت له درنده ترین دوژمنت زیره کتر و به هیتر بیت، جا بو ئه وه ی له ژیاندا بمینیتته وه ده بیت بجهنگیت. به ساده یی هه موو شته که ئه مه یه.

گهره که بجهنگین، تهنانه ت ساویله که ترین کهس پیسی وایه له م پوژ و سهرده مه ماندا جگه له وه ریگه یه کی تر نییه. ئه وه پینج ساله شته کان ئاراسته یه کی خراپیان گرتووه. کاتی جهنگیزخان بو گفتوگوی ئاشته وایی سه د نیرده ی خوی نارد، ئه وه بوو هه موویان کوژران، ئیدی جهنگیزخان بوو به توپه لی له ئاگری توورپه یی و جاری شه ری به سهر ئاشتیدا دا. که سیک نه یزانی ئه م نیردانه چون کوژران و له بهر چی. هه ندی کهس گومانی ئه وه ده که ن که جهنگیزخان خوی فهرمانی کوشتنی ئه و نیردانه ی دهرکردووه که ناردوونی، تا بیانوی هه لگیرساندن ی ئه م جهنگه نه فرینه ی بکه وینته ده ست. رهنگه ئه مه

راست بیت، له گهل ئه وه شدا كهس نازانیت، له ئه وهی من دهیزانم ئه وهیه دوی پینج سال مه غول په لاماری تیکرای هریمی خاوه رشاری دا و پئی خراپه کارییان له هر شوینیک دابنایه کولیان ده کرد و مرگیان تیدا ده چاند. پیش دوو سال مه غول هیزه سه لجووقیه کانیان له کوسیداغ به زانده و سولتانیان خسته ژیر ده سه لاتی خویانه وه.

ناچاریان کرد باجیان پی بدات. تاقه هویه ک وای له مه غوله کان کرد که له ناومان نه بن ئه وه بوو ده یانه ویست به زیندوویی بمینینه وه تا ملکه چیان بین.

رهنگه هر له نه زه له وه جهنگ هه بوو بیت، به لای که مه وه له وساوه که قابیل هایلی برای کوشت، له میژوو شتیکی له وینهی سوپای مه غولی به خویه وه نه دیوه. شاره زاییان له به کارهینانی چه ندین چه که هه بوو، که هریه که یان بو مه به ستنکی تاییه تی دروست کرابوو. هه موو سه ریا زانی مه غول چه کردار بوون و ئه م چه کانه یان پین بوو: دارده ست، پاچ، شمشیر، قه مه که جوړه تیریکیان پیوه بوو زریی ده سمی و ده یوانی دییه که به ته وای بسووتینیت و قوربانیه کانی ژه هراوی بکات، یان ره قترین نیسکی جه سته ی مرؤف کون بکات. جوړه تیریکیان هه بوو وژه ی ده هات و له تیپیکه وه بو تیپیکی تر وه ک ئاماژه به کاریان ده هیتا. مه غوله له خودا نه ترسه کان به م شاره زاییه جه نگیه پیشکه وتوانه وه به هر شار و شاروچکه و گوندیکدا تیپه رییان، په لاماریان دها و خه لکه که یان له نیو ده برد، ته نانه ت شاریکی دیرینی وه ک بوخاریان کرده کومه لی داروپه ردوو. ئاخر خو هر مه غوله کان کیشه نین، به لکو قودسیش کیشه یه و گه ره که له خاچه رسته کان وه ری بگرینه وه. ئه مه سه رباری فشاری بیژنتیه کان و ململاتی نیوان شیعه و سوننه. ئاخر کاتی له هه موو لایه که وه به دوژمنی درنده ده وره بدرین، ئیدی چون له مه ترسییان ده خه له ستین؟

له بهر ئه وهی رقم له که سانی وه ک رومییه، ئیدی لام گرینگ نییه که خه لکی چه ند ریژی ده گرن و به مه زنی ده زانن. من پیم وایه ترسنوکه و ته نها ماکی ترسنوکی بلاوده کاته وه، رهنگه له رابردوودا زانایه کی ئایینی باش بوو بیت، به لام ئیستا که وتوو ه ته ژیر کاریگری شه مسه وه، ئه و زورزانه

خراپەكارە. ئاخىر دوژمنانى ئىسلام ئامۇڭگارىيەكانى رۆمى چۈن پيشان دەدەن؟ ئەو داواى ئاشتى و خۇرادەستكردن و ملکہ چى دەكات.

ھۇ براكەم، بەرگەى ئازار بگرە.
خۇت لە ژەھرى ئارەزووہكانت بپاريزه
ئاسمان بەرانبەر جوانيت دادەچەمیتەوہ
گەر ئەوہت کرد... ئەوا دېرک دەبیتە گول و
لەگەل ھەردوو دنيادا دەدرەوشیتەوہ

رۆمى بۇ ئەوہ ئامۇڭگارىمان دەكات تا دەستەپاچە بين، وا لە موسلمانان دەكات لە ميگەلە مەرىك زياتر نەبن و بەستەزمان و شەرمن بن. دەلئیت ھەر پىغەمبەرىك شویتكەوتروانى خۆى ھەيە و ھەر كۆمەلگەيەكيش رۆڭگارى خۆى ھەيە. سەربارى پەيغى (عەشق)، وا ديارە پەيغەلئىكى بەنرخى وەك ئەمانەيشى ھەيە (ئارامگرتن) و (ھاوسەنگى) و (خۇراگرى). گەر شتەكە بە دەستى ئەو بىت، ئەوا ھەموومان چوارمشقى لە مالەكانى خۇماندا لئى دادەنىشىن و چاوەرئ دەكەين تا بە دەستى دوژمنەكانمان سەردەبېردىين، يان تا كارەساتىكى ديكەمان بەسەر دىت. من دلئيام دواى ئەوہ دىت و تەماشايەكى خىراى كاوكارىيەكە دەكات و ناوى لئدەنئیت (فەر)، ئاخى ھەندى بىستوووانە گوتووئەتى: 'كاتى سوختەخانە و مزگەوت و شوئىنى بانگدان بپرووخيترين، ئەوسا دەرويشەكان دەتوانن كۆمەلگەكەيان بنياد بنين. ئەرئ ئەم وتەيە ماناى چيپە؟

كە لە شتەكە ورد دەبیتەوہ، دەبىنئیت تاقە ھۆكارىك رۆمى لەم شارە جىگىر كرد، ئەوہ بوو چەند دەيەيەك لەمەوبەر ژمارەيەك لە زانايمان و دەولەمەندان داوہتنامەيەكى كراوہيان لە سولتانى سەلجوقىيەوہ پىنگەيشت و يەكئ لەوانە باوكى رۆمى بوو، ئىدى خىزانەكەى ئەفغانستانى جىھتشت و پەناى ھىتايە بەر ئەنادۆل. بەم جۆرە خانەوادەكەى رۆمى كە لە سايەى خىر و خۆشى و ئارامى و دەولەمەندى و ناز ھەلگىراويدا بوو، ئەفغانستانى جىھتشت كە ئەو دەمە ئازاوەى تىكەوتبوو، ئىدى بەرەو باخەكانى قونىاي ئارام و ئاشتىخواز ھات. كە مېژووئەكى ئاوەھات لە پشستەوہ بىت، ئاسانە دەربارەى لئبوردەييش وتار بدەيت!

چەند پوژى لە مەوبەر چىروكىكم بىست كە دەلىت گوايا شەمسى تەورىزى لە بازار قسەى بو كۆمەلە كەسىك كىردوو و وتوویەتى كە عەلى خەلىفەى پىغەمبەر و یەكئ لە هاوولانى شەرى لەگەل گاورىكى دىرندەدا كىردوو، شەپەكەى نىوانیان دىرژە دەكىشیت. لە كۆتاییدا پەزای خوای لى بىت بەسەر دوژمنەكەیدا سەردەكەویت و گاورەكە دەكەویتە ژىر پىنى عەلى كورپى ئەبى تالیبەو و برىندار دەبىت. عەلى شمشىزەكەى بەرز كىردبوو و خەرىكبوو دایبوو شىتیت و بىكوژیت، گاورەكە تفىكى لە عەلى كىرد. ئەو بو وازى لى هینا و دەستى لە كوشتنى هەلگرت. كە هوى ئەو بیان لى پىرسى، گوتى: من لە پىناو خودادا لەگەلیدا دەجەنگام، كاتى تفى لە دەموچاوم كىرد، هەستم كىرد كە من دەموئى تولى خۆمى لى بكەمەو، بۆیە وازم لى هینا. بەم جۆرە عەلى پیاووەكەى ئازاد كىرد. ئەمە زۆر كارى لە گاورەكە كىرد، ئىنجا بە ئارەزووى خۆى بوو بە موسلمان و بوو بە یەككە لە شوینكە وتوانى عەلى.

دیاره شەمسى تەورىزى حەزى لەم جۆرە چىروكەى، بەلام لەم چىروكەدا دەپههوى چ پەيامىك بگەپەنیت؟ بەپىت تا كافرەكان تف لە چارەت بكەن! من دەلىم چ كافر یان هەر كەسىكى تر بىت، مەگەر بەسەر لاشەكەمدا بىوات، ئەگىنا كەس ناتوانیت تف لە دەموچاوى پىرسى جەنگاوەر بكات.

ئىلا

تورتامبىتون، ۱۳ى حوزيران ۲۰۰۸

بۇ عەزىزى خۇشەويست

پىم دەلىيت كە من شىتىم، لى شىتىك ھەيە دەمەوى لىتى بېرىسم: ئايا تو
شەمسىت؟

يان پىچەوانەكەي راستە؟ ئايا ئەو شەمسە ھەر خوتىت؟

دلسۇزت

ئىلا

* * *

ئىلاى نازىزم

شەمس بوو بە مايەى ئەوھى كە رۆمى لە پياويكى ئايىنى ناوخويىھە
بگورپىت بۇ شاعىر و سۆفییەكى ناودارى جىھانى.

سەيد سامىد پىى دەوتم: "تەنانەت گەر كەسىكى ھەك شەمسىشمان
دەست بگەوئىت، ئەى كەسىكى ھەك رۆمىمان لە كوى دەست دەكەوئىت؟".

لەگەل رىزىمدا

عەزىز

* * *

عەزىزى قەدرگران

ئەو سەيد سامىدە كىتتە؟

جوانترىن سلاو

ئىلا

* * *

ئىلاى خۇشەويست
ئەوھ چىرۆكىكى درىژە. ئايا بەراستى دەتەوى بزانت؟
سلاوى گەرمم
عەزىز

* * *

عەزىزى بەھادار
ھىشتا كاتىكى زۆرم بەدەستەوہیہ.
لەگەل خۇشەويستىم
ئىلا

رۆمى

قونيا، ۲ى ئابى ۱۲۴۵

بە خەيالىدا دىت كە ژيانت پېر شانازىيە، لىپاولىيە، بى كەموكورييە، تا كەسىك سەرھەلدەدات و وات لىدەكات لەو بەئاگا بىتتەوہ كە لەو ماوہيە چىت ون كىرەبوو. مينا ئاويتتەيەك كە شتىكى نادىارت پىشان بدات، نەك ھەر ئىستا، بەلكو لە رۆختدا بۆشايىيەكت پىشان بدات _ ئەو بۆشايىيە چاوت لە بىنىنى دەپۆشى. رەنگە ئەو كەسە خۆشەويستىك بىت، يان ھاوپتتەك يان مامۇستايەكى رۆحى بىت، رەنگە مندالىك بىت و پىويستە خۆشەويستى و سەرپەرشتى پى بېخشرى. گرىنگ ئەوہيە ئەو رۆحە بدۆزىتتەوہ كە تەواوكەرى رۆحى خۆتە. ھەموو پىغەمبەران ھەمان ئەم ئامۇژگارىيەيان پىشكەش كىردووہ: ئەو كەسە بدۆزەرەوہ كە دەبىتتە ئاويتتە! بەش بە ھالى خۆم ئەو ئاويتتەيەى من شەمسى تەورىزىيە، كاتى ھات وای لىكردم تا لە قوولايى و پىچەكانى رۆحمدا بگەرىم، چونكە من راستىيە بىچىنەيەكەى خۆم نەدۆزىيووہوہ: لەگەل ئەوہى من لەدەرەوہ زانايەكى سەرکەوتوو بووم، لى ھەستم بە تەنھايى دەكرد و لە ناوہوہى خۆمدا ھىچ شتىكم بەدى نەھىتابوو.

وا ديارە مينا چەندىن سالت بە كۆكردنەوہى فەرھەنگىكى تايبەتى بەسەر بردىت، ھەر چەمكىت پى گرىنگ بووىت پىناسەت كىردووہ، وەك (راستى)، يان (بەختەوہرى)، يان (جوانى). ئىدى لە ھەر وەرچەرخانىكى ژيانتدا بۆ ئەم فەرھەنگە گەراويتتەوہ، لى كەم وا بووہ ھەستت بە پىويستبوونى گەران لە پىشەكىيە لۆژىكىيەكان كىردىت. ئىدى كەسىكى نەناس دىت و فەرھەنگە

به نرخه که ت لیده سه نیت و فری دداته لاره و پیت ده لیت: پیوسته هه موو
ئه و پیناسانه ی داتناون، دووباره پیناسه یان بکه یته وه. کاتی ئه وه هاتووه که
هه موو ئه وه ی ده یانزانیته له بیر خوتیان ببه یته وه.

له بهر هویه ک که عه قلت بری ناکات، به لام بۆ دلت پروون و ئاشکرایه.
قابل مهبه به وه ی کردووته، یان به مایه پووچی مه زانه، به لکو به خوشحالییه وه
به دهم ویسته کانیه وه بچۆ، شه مسیش هر ئه مه ی به من کرد.
هاورپیه تییه که مان فیزی زور شتی کردم، لئ له هه مووی گرینگر ئه وه بوو
فیزی کردم هه موو ئه وانه له بیر خۆم ببه مه وه که ده مزانی.

کاتی که سیکت به م راده یه خوش بوئ، پیت وایه هه موو ئه وانه ی
ده وروبه ریتش خوشیان ده وئ و به شداری خوشی و گه شییه که ت ده که ن، لئ
کاتی ئه وه نایه ته دی، تووشی سه رسورمان ده بیت و هه ست ده که یته که ئه وان
سووکایه تی و غه دریان لیکردوویت.

ئاخر چۆن داوا له خیزانه که م و دۆسته کانم بکه م ئه وه ی من ده بیینم
ئه وانیش بیینن؟ چۆن بتوانم وه سفی ئه و شتانه بکه م که هه سته مه بتوانم
وه سفیان بکه م؟ چونکه شه مس ده ریای میهره بانئ و فه ری منه، شه مس
حه قیقه ت و برۆای منه و ناوم ناوه پاشای پاشاکانی رۆج. ئه و کانیاوی ژیاومه
و دره ختی کاژی لقو پۆپداری سه نگین و هه میشه سه وزی منه، هاورپیه تی
ئه و له خویندنه وه ی چواره می قورئان ده چیت - سه فه ریکه ته نها له ناوه وه
هه سته پیدکرئ و قه ت له ده ره وه هه سته پین ناکرئ.

بۆ به دبه ختی زۆربه ی خه لکی خه ریکی واته وات و پروپاگه نده ن، پیتان
وایه که شه مس ته نها ده رویشیکی ره فتار سهیره و گوته و ره فتاره
سهیره کانیشی کفریکی ته واون، هه روه ها به که سیکه ده مده می داده نین و
گوا یا ناییت برۆای پین بکرئ، لئ به لای منه وه نمونه یه که له خوشه ویستی و
له هه موو شوینه جیاکانی گه ردووندا له جووله دایه، هه ندئ جار به ره و دواوه
ده کشیته وه تا پارچه په رتبووه کان کۆبکاته وه و بیانخاته وه سه ره یه ک. برئ

جاری تر دته قیته وه و پارچه پارچه ده بیته. دیداریکی ئاوها تهنه یهک جار، هر سیوه شت سال جاریک له ته مه ندا پرووده دات.

له وساووه که شه مس هاتووه ته نیو ژیانمانه وه، خه لکی لیم ده پرسن ئه وهی له ودا دیوته، ئه و له چیدا له خه لکی تر جیایه، به لام وه لامیک بۆ ئه م پرسیاره یان نادۆزمه وه. له کوتاییدا ئه وانیهی ئه م پرسیاره ده که ن، ئه وه خویانن که لئی تیناگن، لئ ئه وانیهی لئی تیگه یشتوون قهت ئه م پرسیاره ناکه ن.

ئه و کیشه یه ی که خۆمی تیدا ده بینمه وه، چیرۆکه که ی له ییلا و هارون ئه لره شهیدی خه لیفه ی ناسراوی عه باسیم دینیته وه یاد. کاتی بیستی که شاعیریکی خیله کی و ره وه ند تووشی داوی عه شقی له ییلا بووه و له پیتاویدا دین بووه و ناوی (مه جنوون - دین) ی لیتراوه، ئیدی خه لیفه په روشی ناسینی ئه و ئافره ته ده بیته که مه جنوونی گه یاندووه ته ئه م پاده ی کلۆلییه.

به خۆی گوت ده بیته ئه م له ییلایه بوونه وه ریکی زۆر تایبه تی بیته، ئافره تیک بیته له سه رووی هه موو ئافره تانی تره وه، په نگه ئه فسوونیک ی وای تیدا بیته له جوانی و شوخیدا هیه ئافره تیک شان له شانی نه دات. ئه وه بوو هه موو ئه و فیل و شیوازانه ی که له نیو کتیباندا باسکراون تاقیکرده وه تا له ییلا به چاوی خۆی ببینیت.

پۆژیکیان له ییلا یان بۆ کۆشکی هارون ئه لره شهید هینا، که پروپۆشه که ی لادا و ده موچاوی بیینی، ههستی به نا ئومیدییه کی زۆر کرد. له ییلا پیریژنیک یان که مه نده نامیک یان ناشیرینیک نه بوو، به لام هاوکات به و پاده یه سه رنجراکتیش و جوانیش نه بوو، تهنه ئافره تیک ی ئاسایی بوو و خه وش ی خۆی هه بوو، ئافره تیک ی ساده و وهک هه موو ئافره تانی تر بوو.

خه لیفه ههستی زهن به خه ساریی خۆی نه شارده وه و لئی پرسی: 'ئه ری تو ئه و ئافره ته ی که مه جنوون بۆی شیت و شهیدا بووه؟ ئه و شته چیه تۆی کردووه به و ئافره ته ی مه جنوون بۆی دین بیته، له کاتیکدا تۆ ئافره تیک ی خوا ساییت؟'

لیوہکانی لہیلا بہ زہردہخہنہیک کرانہوہ و گوتی: 'بہ لئ، من لہ یلام،
بہ لام تو مہجنون نییت. جا بو ئہوہی ئہم مہتہلہ ہلینیت کہ ناوی عہشقہ،
دہبن بہ چاوہکانی مہجنون تہماشام بکہیت.'
چون بتوانم ہمان مہتہل بو خیزانہکہم، یان برادرہکانم، یان فقیکانم
پافہ بکہم؟ چون وایان لی بکہم تیگہن تا بزائن ئہوہی لہ شہمسی تہوریزیدا
ہہیہ، گہرہکہ ئہوان بہ چاوہکانی مہجنون تہماشای بکہن؟
ٹایا تا نہییت بہ عاشق ریگہیک ہہیہ لہ واتای عہشق تیگہیت؟
عہشق لیکنادریتہوہ، ہرہوہا تا تییدا نہژیت و ئہزموونی نہکہیت،
ہہست بہ ہہبوونی ناکہیت. ہرچہندہ عہشق لیکنادریتہوہ، لی ئہو ہہموو
شتیک لیکنہداتہوہ.

کیمیا

قونیا، ۱۷ی ئاب ۱۲۴۵

بە پەرۆشەوہ چاوەرێم دەکرد رۆمی بانکم بکات تا وانەم پئی بلیتەوہ، بەلام کاتی ئەوہی نەبوو. ھەرچەندە وای لیھات وانەکانم لەدەست دەدا و ھەستم دەکرد پشنگوینی خستووم، بەلام من لینی زویر نەبووم، پەنگە بەوای ئەوہوہ بیت خۆشم دەویست، یان پەنگە لەبەر ئەوہ بوویت من لەوانی تر زیاتر دەمزانی چۆن بێردەکاتەوہ، لئ ئەوہی لە ناوہوہم وەک ئەوانی تر تووشی سەرسورمانی کردبووم، شەمسی تەوریزی بوو.

چۆن درەختی گولەبەرۆژە دوای خۆر دەکەویت، چاوەکانی پۆمیش ئاواھا دوای شەمس کەتبوون. خۆشەویستی نێوانیان ئاشکرا و بەھیز بوو، شتیکێ یەکجار دەگمەن ھەبوو کۆی دەکردنەوہ. ئیدی ھەموو ئەوانەئە لە مالاکەدا بوون ئەو شتەیان بۆ قووت نەدەچوو، بە تاییبەتی عەلانەدین کە چەندین جار بینیبووم بە توورەییوہ تەماشای شەمسی دەکرد. پەژارە کیرایشی گوشتی بوو، بەلام وشەیک لە دەمی دەرئەدەچوو. ئاواھا ھەموومان لەسەر بەرمیلکی پڕ لە بارووت دانیشتبووین، سەیر ئەوہ بوو ئەو ھەموو ئالۆزییەئە بآلی بەسەرماندا کیشابوو شەمس لینی بەرپرسار بوو، کەچی ئاگای لئ نەبوو کە چی پووی داوہ، یان ئاگای لئ بوو و خۆی لئ کێکردبوو.

بەرانبەر بە شەمس لە لایەکەوہ ھەستم بە دەرئەسەرییەک دەکرد، چونکە رۆمی لئ زەوت کردبووین، لە لایەکی ترەوہ پەرۆش بووم زیاتر بیناسم. ماوہیەک بوو ئەم ھەستە دژانە لە دەرئەووندا لە مملانیدا بوون. وا ئەمڕۆ ترسی ئەوہ ھەبە کە ھەندئ لە غایلەکانم ئاشکرا کردبیت.

ئەم ئىوارەيە قورئانە ھەلواسراوھەكەى سەر دىوارەكەم ھىتايە خوارەوھ و بپيارم دا خۆم بە تەنھا بىخوئىنمەوھ. لەمەوبەر پۆمى پەيرەوئى ئەو رىزبەندىيەى دەکرد كە ئايەتەكانى تىدا ھاتبوونە خوارى، لى دواى ئەوھى كە كەسىك نەبوو پىنمايىم بكات و دواى ئەوھى ژيانمان سەرەونخوون بووھوھ، بىنىم ھىچ زىانتيك لە رىزبەندى نەكردنىدا نىيە، بۆيە ھەر وا لەخۆوھ لاپەرەيەكەم كردهوھ و چاوم بە يەكەم سوورەت كەوت، ئەويش سوورەتى (النساء - ئافرەتان) بوو، كە زۆر حەزم لىئى نەدەكرد، چونكە تىگەيشتنى ئەو فەرمانانەى پەيوەندىيى بە ئافرەتەتوھ ھەيە بۆ من زەحمەت و قورس بوو. چەند جارى سوورەتەكەم خوئىندەوھ، بىرم كردهوھ كە داواى لى بىكەم يارمەتىم بدات. ھەرچەندە پۆمى ئىدى وانەى پى نەدەوتمەوھ، بەلام ھۆيەكيش نەبوو پىم لى بگريئ تا پرسىارى لى بىكەم، بۆيە قورئانەكەم ھەلگرت و پرووم كرده ژوورەكەى.

كە پۆمىم لە ژوورەكەدا نەبىنى سەرم سەورما، بەلكو شەمس بىنى لە نزىك پەنجەرەكە دانىشتبوو و تەزىبىحاتى دەکرد و زەردەى خۆراوا ختووكەى دەموچاوى دەدا. زۆر قوز دياربوو و دەموچاوى خۆم لى شاردهوھ. پىم گوت: 'بمبوورە لە مەولانا دەگەپىم، دواى دىمەوھ'. شەمس گوتى: 'پەلەى چىتە؟ راوہستە. ديارە بۆ ئىرە ھاتوويت تا دەربارەى شتى پرسىار بىكەيت. پەنگە بتوانم يارمەتيت بەم'. شتى نەبوو پىم لى بگريئ تا پرسىارى لى نەكەم، بە دوونلىيەوھ وتم: 'باشە، بە زەحمەت لەم سوورەتە تىدەگەم'.

شەمس وەك ئەوھى خۆى بدوئىت، وەرەورىكى كرد و گوتى: 'قورئان وەك بووكىكى شەرمە، ھەتا نەبىنىت كە تەماشاكەرەكەى لە ناخەوھ لەگەلیدا نەرمونيان و بەسۆزە، چارشىوھەكەى لانابات، ئىنجا خۆى راست كردهوھ و پرسىى: 'كام سوورەت؟'.

گوتم: 'سوورەتى ئافرەتان. ھەندى ئايەتى تىدايە دەلئىت پىاوان لە ئافرەتان دەسلەتدارترن، تەننەت دەلئىت پىاوان بۆيان ھەيە لە ھاوسەرەكانى خۆيان بدەن....'.

’ئايا شته كه وايه؟‘، شمس به بايه خيكي زيده روييه وه لتي پرسيم، جا نازانم به راستي بوو يان هه ولي وروژاندني مني ددها، كه مني بيدهنگ بوو، ئينجا زه رده خه نه يه كي ناسك كه وته سهر لتيوي و هر له بهر دهستي به خويندنه وه ي ئايه ته كه كرد:

(الرجال قوامون علي النساء بما فضل الله بعضهم علي بعض وبما انفقوا من اموالهم، فالصالحات قانتات حافظات للغيب بما حفظ الله واللاتي تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن في المضاجع واضربوهن فان اطعنكم فلا تبغوا عليهن سبيلا ان الله كان عليا كبيرا).

كاتي له خويندنه وه ي بووه وه، چاوه كانى نوقاند و بهم شيويه دهستي به ليكدانه وه ي ئايه ته كه كرد:

(پياوان به خيوكه ري ئافره تانن، چونكه خودا بزيويي هه ندي كه سي له هه ندي كه سي ديكه زياتر كردوه، تا له ساماني خويان خه رج بكن و ’ئافره تان به خيو بكن‘. ئافره تاني باش و ملكه چي خودا پاريزه ري ناديارن هر وهك خودا ئه و نادياره ي پاراستوه، به لام ئه و ئافره تانه ي كه لتيان ده ترسن ياخي ببين، ئه و ’بئ ئه وه ي ئازاريان بدهن‘ ئاموژگاريان بكن و سه رجتيان له كه لدا مه كن. ’كه ر خويان ئاره زويان لي بوو‘ سه رجتيان له كه لدا بكن. كه ر لتيان هاتته پيشه وه، له بيانويه ك مه كه رين تا سه ركونه يان بكن. خودا له سه رووي هه موو توانايه كه وه يه).

شمس پرسى: ’ئايا جياوازيه ك ده بينيت؟‘.

وتم: ’به لئ، جياوازيه كي كه و ره هه يه. له كاتيكدان وا دياره كه ئايه ته كه له كه ل ئه وه دايه پياوان له هاوسه ره كانيان بدهن، ليكدانه وه كه ي ئاموژگاري پياوان ده كات لتيان لئووته لابن و لتيان دورر بكه ونه وه. پيم وايه كه جياوازيه كي كه و ره هه يه. ئه وه بق وايه؟‘.

’ئه وه بق وايه؟ ئه وه بق وايه؟‘، شمس وهك ئه وه ي چيژ له پرسياره كه بينيت، چهنه جارئ وتييه وه، ’كيميا، شتيك م پئ بلي. ئايا له مه ويه ر هيج له روبردا مه له ت كردوه؟‘.

كه بيره وه ريبه كانى منداليم له يادكه مدا بروسكه يان دا، سه رم له قاند. ئه و جوگه له ئاوه ساردانه م بيركه وته وه كه له چياكانى تورؤس ده هاتته خواري و

تینویتیان دہشکاند، ھەروەھا بیرەوہرییەکانی کیزۆلەیکە بچکولە کە چەندین ئیوارەى خوشى لەگەل خوشکەکەى و دەستەخوشکەکانیدا لە رۆخى ئەو جۆگەلانە بەسەر دەبەرد، کە ئەمىستا جگە لە ھەندى شتى کەم ھىچى نەماوہ. دەموچاوى خۆم لە شەمس شارەوہ، چونکە نەمويست ئەو پوندگانە بىننىت کە لە چاوەکانمەوہ ھاتنە خواری.

کيميا، کاتى لە دوورەوہ تەماشای روبرايک دەکەيت، رەنگە ھەست بە تەنيا يەک دەراوى ئاو بکەيت، بەلام گەر خۆت لە ئاوەکەدا نوقم بکەيت، ئەوسا تىدەگەيت، کە لە روبرايک زياتر ھەيە، چونکە روبرا چەندین تەوژم ھەشاردەدات کە ھەموويان بە يەک رېتم ھەلدەقولين، بەلام ھاوکات ھەريەکەيان لەوى دیکە جيايە.

شەمس بەدەم قسەکردنەوہ لىم نزيکبووہوہ و بە دوو پەنجە چەناگەى گرتم و ناچارى کردم راستەوخۆ تەماشای چاوە قول و بەسۆزەکانى بکەم. خەريکبوو دلم لە لىدان بکەويت، تەنانەت نەمدەتوانى ھەناسە بەدەم.

ھەروەھا گوتى: "قورئان روبرايکى ھەلقولاولوہ. ئەوانەى لە دوورەوہ تەماشای دەکەن، جگە لە يەک روبرا، ھىچى دیکە نابيين، بەلام ئەوانەى مەلەى تىدا دەکەن، چوار تەوژم دەبينن. مينا ماسىيە جياوازەکان، ھەندىکمان لە نزيک پرووى ئاوەکە مەلە دەکەين و ھەندىکى ترمان لە ئاوى قولتر مەلە دەکەين."

وتم: "تىناگەم"، ھەرچەندە خەريکبوو تىدەگەيشتم.

"ئەوانەى ھەز دەکەن لە نزيک پرووى ئاوەوہ مەلە بکەن، بە واتاى دەرەوہى قورئان قايل دەبن و کەسانىکى زۆر سەر بەم دەستەيەن، ئىدى ئايەتەکان بە شىوہى وشەبەوشە لىکدەدەنەوہ، سەيريش نىيە کاتى سوورەتیکى وەک (النساء) دەخويننەوہ بگەنە ئەو ئەنجامەى کە پياوان لە ئافرەتان پايەبەرزترن، چونکە ئەوان دەيانەوي تەنھا ئەمە بيينن."

لىم پرسى: "ئەى دەربارەى تەوژمەکانى تر چى دەلئيت؟"

شەمس ھەناسەيەکى ناسکى ھەلکيشا، بەدەست خۆم نەبوو تەماشای ناو دەمە ئالۆزەکەيم کرد کە چىزى باخچەيەکى نھىتى دەدا.

"سئ تەوژمى تر ھەن: تەوژمى دووہم لە تەوژمى يەکەم قولترە، بەلام لە سەرەوہ نزيکە. کە رادەى وشياريت فراوان دەبىت، ئاستى تىگەيشتنت بۆ

قورئانیش فراوان ده بیټ، به لام تا ئه وه پینکدیت، گهره که به ره و قوولایی خوت
نوقم بکیت.

که گویم لئی راگرتبوو هاوکات ههستم به بوشایی و به تیگه‌یشتن ده کرد،
ئینجا به وریاییه وه لیم پرسى: "ئه‌ی کاتى خوت نوقم ده‌کیت چى
رووده‌دات؟"

"به لام ته‌وژمى ژیره‌وه‌ی سئیه‌م خویندنه‌وه‌ی نادیاره. ئه‌گه‌ر سووره‌تى
(ئافره‌تان) ت خوینده‌وه و چاوى ناخت کراوه‌بوو، ئه‌وا ده‌بینیت که سووره‌ته‌که
ده‌رباره‌ی ئافره‌تان و پیاوان قسه‌ناکات، به‌لکو ده‌رباره‌ی مئیايه‌تى و نیرایه‌تى
ده‌دوئ. له لای هه‌ریه‌کئ له ئیمه، به من و توشه‌وه، مئیايه‌تى و نیرایه‌تى
هه‌یه، به لام به چهند پله و سئبه‌رى جیا. که فیزبووین چوئن ئه‌م دوو خه‌سئته
له ئامیز بگرین، ده‌توانین په‌کتاییه‌کى هه‌ماهه‌نگ به‌دى بینین."

"ئایا ده‌ته‌وئ پیم بلئیت که له ناوه‌وه‌مدا شتى له نیرایه‌تى هه‌یه؟"

"به‌لئ، بیگومان. له منیشدا لایه‌نئیکى مئیايه‌تى هه‌یه."

سووکه پینکه‌نینئیک گرتمى و لیم پرسى: "ئه‌ی ده‌رباره‌ی رۆمى ده‌لئیت
چى؟"

شه‌مس به زه‌رده‌خه‌نه‌وه گوتى: "له‌ناو هه‌ر پیاویکدا پله‌یه‌ک له مئیايه‌تى
هه‌یه."

"ته‌نانه‌ت ئه‌و پیاوانه‌ش که پیاوه‌تییان زور زاله؟"

"ئازیزم به تاییه‌تى ئه‌مانه، شه‌مس وه‌ک ئه‌وه‌ی نه‌هئیییه‌کم له لا بدرکئیت،
به‌ده‌م قسه‌وه وشه‌کانى به چاوداگرتنه‌وه ده‌پازانده‌وه و ده‌نگیشى تا ده‌هات
ده‌بوو به چپه.

وه‌ک کچئیکى بچکوله پینکه‌نینه‌که‌م خه‌فه‌کرد. زور نزیکبوونه‌وه‌ی شه‌مس
ئه‌و کاره‌ی تیکردبووم، پیاویکى سه‌یر بوو، ده‌نگى ئه‌فسوونئیکى سه‌یرى تیدا
بوو، ده‌سته‌کانى نه‌رم بوون، قوئل و باسکى ره‌گه‌رگاوى بوون، نیگای چوئن
هیلئیک له تیشکى خوئر هه‌ر شتئیک بکه‌وتایه‌ته سه‌رى تیژتر و چالاکترى
ده‌کرد. که شانبه‌شانى وه‌ستا بووم هه‌ستم به توانای جحئلئى خوئم ده‌کرد،
هه‌روه‌ها له ناوه‌وه‌مدا چه‌زئیکى زگماکانه‌ی دایکایه‌تى به ناوه‌وه‌مدا تئپه‌رى و

بۆنى شىرىكى خەستى داىكايەتى لىدەھات. ويستم بىپارىزم، ئىدى چۆن و لەبەرچى، خۇمىش نەمدەزانى.

شەمس دەستى لەسەر شانەكانم دانا، دەموچاوى زۆر لە دەموچاوم نىزىكخستەوہ و ھەناسە گەرمەكانى پىمدا چزان. لە چاوەكانىدا نىكايەكى خەونىينى تازەم بىنى. كە سەرئەنگوستە گەرمەكانى بەرمكەوتن وەك گرىك پىستەكەمى داگىرساند و ختووكەى گۇناكانمى دا. كەمى پەنجەكانى بەرەو لىوى خوارەوہم شۆركردهوہ و سەرم سوپما، ھەستم بە سەرەگىزكە و شلەژانىك كرد. چاوەكانم نوقاند و لە ھەناومدا ھەستم بە شەپۆلىكى وروژاندن كرد كە بارتهقاي تەمەنىكى تەواو بوو، بەلام شەمس زوو دەستى لە لىئوہكانم دوورخستەوہ.

ئازىزم كىمىا، گەرەكە ھەر ئىستا بپۆيت، شەمس بە ورەورىكەوہ ناوہكەمى وەك پەيفىكى خەمىن گۆكرد.

چوومە دەرەوہ و ھەستم بە شلەژانىكى ناو مەژگم كرد، لە گەرمان پوومەتەكانم سوورەلگەپابوون. كە بۆ ژوورەكەم گەرامەوہ، لەسەر ھەسىرى خەوتنەكەم لەسەر پشت پاكشام و چاوم بپىيە بنمىچەكە و لە خۆم پرسى ئەى ئەگەر شەمس ماچى كردبام ھەستم چۆن دەبوو. بىرم كەوتەوہ كە بىرم چوو دەربارەى ژىرىنەى چوارەمى خستەكە لىنى بپرسم - خويندەنەوہى قوولترى قورئان. ئەمە چىيە؟ بنىادەم چۆن دەتوانىت بگاتە ئەو رادەيە ئاواھ قوول بىيتەوہ؟

ئەى دەربارەى ئەوانەى خۇيان نوقم دەكەن چى پروودەدات؟

سولتان وهلهد

قونیا، ۴ی ئیلول ۱۲۴۵

بپاراگه وهی علائهدین بووم و هه میسه دلم له لای بوو، به لام ئیدی په ژاره کهم وهک ئه وهی له مبه به نه بوو. ئه و هه ره له مندالییه وه تونده ته بیات بوو و زوو توو په ده بوو، لی ئیستا چه زی له چه توونی و شه پرانگیزی بوو. به رده وام له سه ره هه ر شتی، ئیدی شته که چه ند توو ره هات و هیچ بویه نامادهی شه پرکردن بوو. بیچه وسه له و چه توون بوو بوو. مندالان که له شه قام ده یانندی لئی ده ترسان. هه رچه نده ته مه نی له چه فده سال تینه په ری بوو، به وای خوگوشین و رقه وه چه ند لۆچیک به ده وری چاوه کانیدا دروست بوو بوون. ئه م به یانییه به تاییه تی سه رنجم دا لۆچیکی تازه که وتبووه لاده مییه وه، چونکه به رده وام ده می کرژده کرده وه.

له سه ر پیستیکی ته نکى مه ر خه ریکی نووسین بووم، کاتی له پشتمه وه گویم له دهنگیکی نزم بوو. ئه وه علائهدین بوو به لیوه هه لقرچاوه کانیه وه. خودا ده زانیت له که یه وه له وئ وه سستابوو و به چاوه مه ری و نیگا شله ژاوه کانیه وه سه یری ده کردم. لئی پرسیم که چی ده کهم.

گوتم: "وانه یه کی کۆنی باوکمان کۆبی ده کهم. باشتر وایه وینه یه کی زیادهی هه موو وانه کانی بپاریزین."

"ئه وه سوودی چیه؟"، علائهدین هه ناسه یه کی توندی هه لکیشا، "ئاخر ئه و وازی له وانه وتنه وه کان و وتاره کانی هیتاوه، مه گه ر تییینی ئه وه ت نه کردوه وازی له وانه وتنه وهی سوخته خانه ش هیتاوه. ئه ی نابینیت دهستی له هه موو به رپرسیاریتییه کانی هه لگرتوه؟".

گوتم: "ئه وه شتیکی کاتییه. به م زووانه ده که پیته وه سه ره وانه وتنه وه."

تو خوت هه لده خه له تینیت. ئه ی نابینیت باوکمان جگه له شه مس کاتی
ئه وه ی نه ماوه بیه رژیتته سه ر شتیک یان که سیتی تر؟ ئایا ئه مه جینگه ی
پیکه نین نییه؟ وا گریمان ئه و ده رویشیکی گه پیده یه، به لام له ماله که ماندا ره گی
داکوتاوه.

عه لئه دین به ته وسه وه پیکه نی و پی یی وا بوو که من له گه ل
بو چوونه که یدام، لی که من وه لامیم نه دایه وه، به ناو ژووره که دا دهستی به
هاتوچو کرد، ته نانه ت بی ئه وه ی ته ماشای بکه م هه ستم به بلیسه ی ئه و
تو وره ییه کرد که له چاوه کانیدا بریسکه ی ده دا.

خه لکی زور قسه ده که ن، عه لئه دین به غه مبارییه وه له سه ری رویشت،
خه لکی هه مان پرسیار ده که ن: خودانه ناسیک چون توانی گه مه به زانایه کی
سه نگین بکات؟ ئاخو ناوبانگی باوکمان خه ریکه وه ک به فری بهر تاو
ده تویتته وه، خو ئه گه ر زوو واز له و نه هیتیت، ره نگه له م شارهدا مریدی دیکه ی
ده ست نه که ویت، چونکه ئیتر که س وه ک ماموستایه ک نایه وه ی، من له و
باره یه وه گله یی له وان ناکه م.

پیسته ته نکه که م خسته لاوه و ته ماشای براکه م کرد. ئه و هه رچه نده
لاویکی تازه پیکه یشتوو بوو، خه ریکبوو سیمای پیاوه تی لیده نیشته. له پاره وه
زور گو رابوو و گومانی ئه وه م ده کرد که ئه و عاشقه، لی نه مده زانی ئه و کچه
کتیه و براده ره کانیشی نه یانده ویست پیم بلین.

برام، من ده زانم که تو شه مست خو ش ناوی، لی میوانیکه و هاتووه ته
ماله که مان و پتویسته ریزی بگرین. گه ر شته که راستیش بیت، گو ی له
واته واتسی خه لکی مه گره. گه ره که ئه م شته ئالوزنه که یین و ژاوه ژاو
نه ورووژینین.

که ئه م قسانه م کرد، ژیان بوومه وه، لی کارله کار ترازابوو. عه لئه دین
مینا داری وشک به خیرایی گری گرت.

ژاوه ژاو؟ عه لئه دین هه ناسه یه کی هه لکیشا، ئه ری ئه و کاره ساته ی
به سه رماندا هاتوو ناوی ده نیتت ژاوه ژاو؟ چون ده کری ئاوها کویر بیت؟
پیسته یه کی ته کی دیکه م هه لگرت و ده ستیکم به پروه ته نکه که یدا هینا.
کو پیکردنی وتاره کانی باوکم چیژیکی گه وره یان پیده به خسیم، بویه به گویره ی

توانا ههولم دهدا له سهري بهردهوام يم، تا خهلكي بتوانن وتارهكاني باوكم بخويتنهوه. و سرووشي لس وهر بگرن. كارهكهم له گهل بچووكيشيدا واي لئدهكردم ههست به شانازی بكم.

علائهدين به تهنيشتمهوه وهستا بوو و لهسه ر بيزاريدهربريني خوي بهدهوام بوو و به دووچاوي خه مين و ئازارزهدهوه تهماشاي كارهكهي مني دهكرد. هه ر زوو له چاوهكانيدا ئهلهايهكم له روخساري لاوهكدا بهدي كرد و زانيم كه ههوهجهي خو شهويستي باوكتي. دلم گوشرا و زانيم كه ئه و له شمس تووره نييه، بهلكو له باوكم توورهيه.

علائهدين له باوكم تووره بوو، چونكه زور خو شي نهدهويست. هه رچهنده باوكم زانايهكي سهنگين و ليها توو بوو، كه چي نهيتواني دايكمان له مردن رزگار بكات كه له سهرهتاي ته مهندا بوو.

ئينجا گوتي: 'دهلين شمس جادووي له باوكممان كردوه، ههروهها دهلين گوايا تلياككيشهكان خويان ئهويان ناردوه.'

تلياكييهكان گرووپيكن بهوه ناسراون به شيوازيكي ورد به ژههر دوژمنهكانيان دهكوژن. كهساني ئهم گرووپه خاوهن دهسهلاتهكان و خاوهن پايهكانيان دهكرده ئامانج و قوربانويهكانيان له شوينه گشتيهكاندا دهكوشت تا ترس و دلهراوكي لهنيو خهلكيدا بلاوبكهنهوه. ئهوهبوو ههندي خهلواي ژههراوييان لهگهل نامهيهكدا له ناو ختوهتهكهي سهلاحهديني ئهيوبي دانا و تييدا نووسيبوو بيان تو له بهردهستماندايت. سهلاحهدين، ئه و سهركرده موسلمان. مهزنهي كه بهرانبه ر خاچهرستهكان جهنگا و قودسي رزگار كرد، زاتي نهكرد شهريان بكات، بهلكو پيني باشتربوو ئاگر بهستيان لهگهلدا مؤر بكات. ئاخر چون دهكري خهلكي وا بيري بكهنهوه كه شمس پهيوهندي بهم گرووپهوه ههبيت كه ترس له دلي خهلكيدا دهچينيت؟

دهستم خسته سه ر شاني علائهدين و ناچارم كرد تهماشاي دهموچاوم بكات.

'سهرباري ئهوه، ئهي نازانيت كه ئيدي گرووپهكه وهك جاران نهماوه؟ ئيستا تهنيا له ناويك زياتر نييه.'

علائه‌دین که منی له قسه‌که وردبووه‌وه و گوتی: 'به‌لی، به‌لام ده‌لین سی له و سه‌ربازانه‌ی که زور ملکه‌چی حه‌سن ئەلسه‌باحن، قه‌لای ئەله‌مووتیات جیه‌یشتوو و سویندیان خواردوو که بگه‌نه هه‌ر شوینی ترسی تیدا بچینن. هه‌ندی پینان وایه که شه‌مس رابه‌ریانه'.

خه‌ریکبوو ئارام نه‌مینیت، بۆیه وتم: 'خودا یارمه‌تی من بدات! ئایا ده‌توانیت پیم بلیت بۆچی ئەو تلیاکیانه ده‌یانه‌وئ باوکمان بکوژن؟'.
'له‌به‌ر ئەوه‌ی رقیان له که‌سانی خاوه‌ن پایه‌یه و حه‌زیان له بلاوکرده‌وه‌ی ئاژاوه‌یه'، علائه‌دین که‌وتبووه ژیر کاریگه‌ری پیلانگیرانه‌وه، بۆیه ئاوها وه‌لامی دایه‌وه، به‌ جوژی هه‌ندی سوورایی که‌وته سه‌ر پرومه‌ته‌کانی.

ده‌بوو زور به‌ پینداگری شته‌که چاره‌سه‌ر بکه‌م، بۆیه گوتم: 'ته‌ماشاکه، خه‌لکی به‌رده‌وام ده‌رباره‌ی هه‌موو شتی قسان ده‌که‌ن، نابیت بر‌وا به‌م پر‌وپاگه‌نده خراپانه بکه‌یت. ئەم بی‌ره پر له کینانه عه‌قلت ژه‌هراوی ده‌که‌ن. له‌سه‌ر خۆت ده‌ریان بکه'.

هه‌رچه‌نده علائه‌دین نرکه‌یه‌کی توور‌ه‌یی لی هه‌ستا، لی له‌سه‌ر قسه‌که‌م به‌رده‌وام بووم و گوتم: 'وا دیاره تو به‌ تاییه‌تی شه‌مست خۆش ناوی، هه‌یچ پی‌ویستیش ناکات خۆشت بوئ، هه‌ر له‌به‌ر ریزی باوکمان گه‌ره‌که خۆت وا پیشان بده‌یت که نه‌ختی ریزی ده‌گریت'.

علائه‌دین به‌ کولوکه‌سه‌ر و رقه‌وه ته‌ماشای کردم. ئیدی تیکه‌یستم که برا گچکه‌که‌م هه‌ر ته‌نها له باوکم نیگه‌ران نییه و له شه‌مس توور‌ه نییه، به‌لکو له منیش یه‌کجار توور‌ه‌یه، چونکه پنی وا بوو که من له‌به‌ر لاوازیم ریزی شه‌مس ده‌گرم، په‌نگه بی‌ری له‌وه‌ش کردیته‌وه که من بۆیه ملکه‌چ و بیده‌سه‌لات دیارم تا په‌زانه‌ندی باوکم به‌ده‌ست بینم. هه‌رچه‌نده ئەوه هه‌ر گومان بوو، به‌لام زور ئازاری ده‌دام.

سه‌رباری ئەوه لینی توور‌ه نه‌بووم و ته‌نانه‌ت گه‌ر لیشی توور‌ه‌بام، توور‌ه‌یه‌که‌م زوری نه‌ده‌خایاند، چونکه برای بچووکمه و بۆ من هه‌ر ئەو هه‌رزه‌کاره‌یه که له شه‌قامه‌کاندا به‌دوای پشیلاندا پایده‌کرد و پتیه‌کانی به‌ گۆماوی باراناو قوراوی ده‌بوون، هه‌روه‌ها به‌م پر‌وژگاره خه‌ریکی نان و

شیرخواردن بوو. وهک لایک له دهموچاودا که من پته و بهچاو ته مهنییه وه کورته بالا دیار بوو. نهو لاهوی کاتن هه والی مردنی دایکی بیست، تاقه دلپیک عه سری نه پشت، هه موو نه وهی که کردی سهری داخست و ته ماشای پیلاره کانی خوی کرد، وهک نه وهی له سونگهی پیلاره قوراوییه کانییه وه تووشی شهرمه زاری بوو بیت به جوری لئوی خوی گهست رهنگی تیدا نه ما. نه وه بوو نه وشه یهک له دهمی دهرچوو و نه هه ناسه یهکی ساردی هه لکیشا، که چی ئاواته خواز بووم که بگریاهه.

لیم پرسى: "نه ری له یادته که له گهل مندالانی گه رهک شهرت کردبوو و به گریانه وه بۆ ماله وه هاتیته وه و خوینی لووتت به ربووبوو، دایکمان چیی پی کوتیت؟"

چاوه کانی عه لانه دین یه که م جار بچوو کبونه وه ئینجا کرانه وه، لی وشه یهک له دهمی دهرنه چوو.

"پیی وتیت کاتن له که سئ تووره ده بیت، پیویسته له جیاتی دهموچاوی نهو که سه، دهموچاوی که سیک بینیت به رچاوت که خوشت دهوئ. ئایا هه ولت داوه له جیاتی روخساری شه مس، روخساری دایکمان بینیت به رچاوت؟ رهنگه شتیکی تیدا بدقزیته وه که خوشت دهوئ."

زه رده خه نه یهکی رهوته نی و خیرا و شهرمن وهک هه ورئکی رهوته نی له سه ر لئوه کانی عه لانه دین نه خش بوو. چند سه رم سورما که نه م زه رده خه نه یه ره که هی دهموچاوی ره وانده وه.

وتی: "رهنگه بمتوانیایه"، نه میستا تووره یی دهنگی ره ویبووه وه.

دلّم توایه وه و براهم له نامیز گرت و نه مزانی دواى نه مه چیی پی بلیم. که باوه شی لیدام هه ستیکی دلنیایی دایگرتم و پیم وا بوو که له گهل شه مسدا په یوه ندیی خوی باش دهکات و نه وهنده نابات ته بایی دهکه ویته وه ماله که مان. نهو شتانه ی دواى نه وه روویان دا، به هه له دا نه چوو بووم.

کیرا

قونیا، ۲۲ی تشرینی به‌کهم ۱۲۴۵

به جۆشه‌وه دهرباره‌ی خودا و ئه‌و شتانه‌ی له خودا زیاتر که‌س نایانزانیته، ئه‌و پۆژه له پشت دهرگا داخراوه‌که‌وه شه‌مس و پۆمی قسه‌یان ده‌کرد. سینییه‌کم هه‌لگرت که قاپی شیرینی له‌سه‌ر بوو، له دهرگام دا و بی ئه‌وه‌ی چاوه‌پێی وه‌لام بکه‌م چوومه ژووره‌وه. شته‌که وا ده‌قی گرتبوو که من له‌وی بوومایه، وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌وای منه‌وه قسه‌ی بۆ نه‌یات و نه‌توانیته له خواردن دروستکردندا ستایشی ده‌ستره‌نگینیم بکات، هیچ قسه‌یه‌کی نه‌ده‌کرد. به‌هه‌رحال ئه‌و زۆر خواردنی نه‌ده‌خوارد و پیم وا بوو که ئه‌و به‌ لایه‌وه گرینگ نییه‌ خواردنی خوشی بده‌می یان نانه ره‌ق. لی ئه‌مجاره کاتی ئه‌و پارچه شیرینییه‌ی خوارد که خۆم دروستم کردبوو، چاوه‌کانی بریسکانه‌وه.

وتی: "کیرا، ئه‌مه زۆر به‌تامه. ئه‌وه چۆن دروستت کردوه؟".

خۆمیش نازانم چیم به‌سه‌ر هات، ئیدی له‌بری ئه‌وه‌ی په‌سنه‌که‌یم بۆ ئه‌و هه‌لوایه‌ی دروستم کردبوو، پی خۆش بیته، گویم له خۆم بوو وا وه‌لامی ده‌ده‌مه‌وه: "بۆچی ده‌پرسیته؟ گهر پیتیش بلیم چۆن دروستم کردوه، خۆ تۆ ناتوانیته دروستی بکه‌یت".

شه‌مس وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌ قسه‌که‌م قایل بیته، ته‌ماشایه‌کی کردم و که‌می سه‌ری له‌قاند. چاوه‌پیم کرد له وه‌لامی ئه‌وه‌دا شتی‌ک بلیت، لی به‌ بیده‌نگی و هیمنی هه‌ر وا له‌وی وه‌ستا‌بوو.

دوای نه‌ختی ژووره‌که‌م جیه‌ه‌شت و بۆ ناندینه‌که‌ گه‌رامه‌وه و بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه که رووی دا. گهر ئه‌وه‌ی ئه‌م به‌یانیه‌ی رووی نه‌دابایه، ره‌نگه‌ هیچ له یاد نه‌مایه.

* * *

له ناندینه که دا به تهنیشت ئاگردانه که وه خه ریکی شیر تیکدان بووم، له
حه وشه که گویم له هه ندئ دهنگه دهنگی سهیر بوو. به په له بۆ دهره وه رۆیشتم
و چاوم به شیتانه ترین دیمهن کهوت که له ژیانمدا نه مدیبوو. کتیبه کان به
هه موو شوینیکدا بلاو بوو بوونه وه، هه ندیکیان له سهیر یه که له که کرابوون و
له قه له قیان بوو، هه ندئ کتیبی دیکه سهیر ئاوی گوومه که که تبوون و به وای
مه ره که بی تواوه وه ئاوه که ی زۆر شین هه لگه رابوو.

له کاتیکدا رۆمی له ولاره وه ستابوو، شه مس له نیو کتیبه به سهیره کدا
که وتوو هه کان کتیبیکی هه لگرت - دیوانی موته نه بی - بوو، به نیگایه کی مۆنه وه
ته ماشای کرد و توورپی دایه نیو ئاوه که وه. که کتیبه که له ئاوه که دا نوقم بوو،
کتیبیکی دیکه ی هه لگرت. نه مه یان کتیبی نه نیهیبه کانی عه تار بوو.

له ترسان زارم به شکرده وه. ئاخر شه مس یه که له دوا یه که کتیبه
به نرخه کانی رۆمی له نیو ده برد! دوا کتیب که توورپی دایه نیو ئاوه که، کتیبی
(زانسته خوداییه کان) بوو که باوکی رۆمی داینا بوو. له بهر ئه وه ی دهمزانی تا
چ راده یه که رۆمی باوکی خو شده ویست و چه ند خووی به م ده ستنووسه
کۆنه وه گرتوو، ته ماشایه کیم کرد و پیم وا بوو که له توورپه یاندا ده ته قیته وه،
به لام رۆمی به رۆخساریکی وه ک مۆم زه رده هه لگه راو و ده ستی له رزۆکه وه
له ولاره وه ستابوو. نه مزانی بۆ هیه چ شتی نالیت. ئاخر ئه و پیاوه ی به وای
ته کاندنی تووزی سهیر کتیبه کانی سهیر کۆنه ی کردم، وا ئیستا بی ئه وه ی
وشه یه که له ده می دهر بچیت، پیاویکی شیت به بهر چاوییه وه هه موو
کتیبخانه که ی له نیو ده بات. که رۆمی نه هاته ده ست تا سنووریک بۆ ئه وه دابنی،
من خۆم هاتمه ده ست، چونکه ئه مه دادپهروه ری نییه.

"ئه وه تو چی ده که یته؟"، له شه مسم پرسی: "ئاخر دانه ی دیکه له م کتیبانه
نییه و زۆر به نرخن. له بهر چی توورپان ده ده یته ناو ئاوه که وه؟ ئه ری تو شیت
بوویت؟".

شه مس وه لامی نه دایه وه، به لکو ئاوری له رۆمی دایه وه و لیتی پرسی:
"ئه مه بۆ چوونی تو شه؟".

رۆمی لیوه کانی هه لقرچاند و سووکه زه رده خه نه یه که گرتی، لی هه ر
بیده نگ بوو.

‘بۆچی شتیک نالیت؟’، به سهر شووه که مدا هاوارم کرد.
رۆمی لیم نزیکبووه و به توندی دهستی گرتم و گوتی: ‘کیرا، تکات
لیده که م هیمنبه ره وه. من بروام به شه مس هیه.’
شه مس به ئاسووده یی و بروابه خۆبوونه وه له شانی وه ستابوو و
ته ماشای ده کردم، قۆله کانی هه لکرد و کتیبه کانی له ئاوه که ده رهیتا. کاتی بۆم
ده رکهوت که هه موو ئه و کتیبه نه یی له ئاوه که دا ده ریان ده هیتیت و شکن، واقم
ورما.

لیم پرسی: ‘ئایا ئه مه جادووه؟ چون ئه مه ت کرد؟’
شه مس گوتی: ‘بۆچی ده پرسیت؟ خو ئه گهر پیتیش بلیم، تو ناتوانیت ئه وه
بکهیت.’

تو وره بووم و فرمیسکه کانم قه تیس کرد، ئینجا به ره و ناندینه که خزام که
له م ماوه یه دا بووبوو به دالدهم. له نێو مه نجه ل و مه قاله و کۆمه لێ گژوکیا و
به هارات دانیشتم و له سه لای گریانم دا.

پۆمى

قۇنيا، كانوونى يەكەم ۱۲۴۵

بېرىارمان دا لەگەل شەمس پىكەوۋە نوپۇزى بەيانى لەدەشتودەر بگەين، ئەوۋە بوو دواى كازيوۋە كەمى بەدواوۋە لە مال دەرچووين. ھەريەكەمان سوارى ئەسپى خۇى بوو و ماوۋەيەك رۇيشتين. دەشتى پر لە گياوگۇل و شيو و جۇگەلەمان بېرى كە ئاوى زۇر ساردیان پىدا دەرپۇيشت. چىژمان لەو شىنەى بەيانیيە ۋەردەگرت كە بەر دەموچاومان دەكەوت، دەنگى ناگادار كەرەوۋەى جۇراوچۇرى سەير لە پەلەگەنمەكانەوۋە سلاويان لىدەكردين، كاتى لەو نىمچە تاريكانەدا بە بەردەم مالا لادىيىيەكدا تىپەپرین، جلوبەرگى تازەشۇردراو و ھەلخراومان بىنى بە خىرايى بە ھەموو لايەكدا دەشەكانەوۋە.

لە گەرانەوۋەماندا شەمس جەلۋى ئەسپەكەى توندكرد و ئاماژەى بۇ داربەپروويەكى زەبەلاخى دەرەوۋەى شارەكە كرد. پىكەوۋە لەژىر دارەكە دانىشتين، ئاسمان بەسەرمانەوۋە لەنىو سىتېرېكى ئەرخەوانىدا ھەلواسرابوو. كە لە مزگەوتە نزىك و دوورەكانەوۋە دەنگى بانگدان بەرزبووۋەوۋە و بۇ نوپۇزكردن بانگى موسلمانانى كرد، شەمس عەباكەى لەسەر زەوييەكە پاخست و پىكەوۋە نوپۇزمان كرد.

كە گەيشتمە قۇنيا، لەژىر ئەم دارە دانىشتىم، شەمس بەدەم قسەوۋە بىرەوۋەرىيەكى دوور لە سەرىدا بروسكەى دا و زردەخەنە گرتى، لىن ئەوۋەندەى نەبرد كەوتە دۇخىكى جدىيەوۋە و گوتى: ئەوۋەبوو جوتيارىك گەياندىيە جى زۇر سەرسامى تۇ بوو و گوتى كە وتارەكانى تۇ خەمپەوۋىنن. وتم: ئاوى ئەفسوونكارى پەيفانىان لى نابووم، لى ئەوۋە ئەمىستا ۋەك ئەوۋەيە لە پۇزگارېكى كۇندا بوويىت. ئارەزووى وتاردانم نەماوۋە و لىبوومەتەوۋە.

تۆ ئەفسونکاری پەیفانیت، شەمس ئەوہی بە جەختەوہ وت، 'بەلام لەجیاتى ئەوہى ببیت بە خاوەنى ئاوەزىكى وتاریژی، بوویت بە خاوەنى دلێكى پیتمدار'.

لە مەبەستى تینەگەیشتم و لیشیم نەپرسى. بەیانى پاشماوەى شەوى رابردووی بەزاند و ئاسمان بوو بە رەنگىكى پرتەقالیئامیز. لە مەودایەكى دوورى پێشمانەوہ شارەكە خەرىكبوو لە خەو رادەبوو. قەلەرەشكە هیزشيان بۆ گیلگەى سەوزاییەكان هینا تا بتوانن شتیکیان دەست بکەوێت. دەنگى جیرەى ئەو دەرگایانەى كە خەرىكبوون دەكرانەوہ دەگەیشتە گوێچكەمان، ھەرەھا زەرەى كەر و گرپەگرپی ناگرى كوئووە دایساوہكان ھەموو پێكەوہ پێشوازیی پۆژیكى نوێیان دەكرد.

'لە ھەموو شوێنێكدا خەلكى، بئى ئەوہى كەسێك ئاراستەیان بكات یان رابەراییەتیان بكات كە دەبئى چى بكن، بۆ خۆسەلماندن سەر بەخۆ ھەر خۆیان خەبات دەكەن، شەمس بە سەربادانەوہ ورەوریكى كرد، 'پەیفەكانى تۆ یارمەتیان دەدات و منیش ئەوہى لە توانامدا بیت یارمەتیت دەدەم. من خزمەتكارى تۆم'.

'وا مەلئ، بە ناقلیبەوہ پیم گوت، تۆ ھاوپیى منیت'.

شەمس بئى ئەوہى گویى بداتە ناقلیبەكەم، لەسەر قسەكانى پۆیشت و گوتى: 'ئەوہى پەژارەى كر دووم ئەوہیە تۆ لە ناوخۆ قەتیسكردندا دەژییت. جا لەبەر ئەوہى وتاریژی و ئامۆزگاریكەریكى ناودارىت، ھەواداران و مریدەكانت دەورت دەدەن، بەلام دەربارەى خەلكە رەشوکییەكە چى دەزانیت؟ وەك سەرخۆشەكان و سۆلكەرەكان و دزەكان و لەشفرۆشەكان و قومار بازەكان - كە دلدەرەوہیەکیان نییە و تووشى سەختترین جۆرەكانى ستم و كلۆلى دەبن. ئایا دەتوانین ھەموو خەلقەندەكانى خودامان خۆش بوئ؟ ئەمە تاقیکردنەوہیەكى قورسە و تەنھا خەلكىكى كەم دەتوانن پێیدا تیپەرن'.

كە درێژەى بە قسەكەى دا، بینیم ناسكى و پەژارەىك لەسەر روخسارى نەخش بوون، شتیكى دیکەشم بەدى كرد كە لە سۆزىكى دایكانە دەچوو.

وتم: 'تۆ راست دەكەیت. من بە خۆشگوزەرانى ژيام، تەنانەت نازانم كە خەلكى ئاسایی چۆن دەژین'.

شەمس چنگى خۆلى ھەلگرت، لە كاتىكدا خۆلەكە لە نىوان
ئەنگوستەكانىيەو دەھاتە خوارى، بە ھىمنى لەسەرى رۆيشت: "گەر بتوانىن
بېوا بە ھەموو شتە جياواز و دژەكانى گەردوون بەيىن، ئەوا ھەموو شتىك
لە يەك بۆدەقەدا دەتويىتەو".

ئەوسا شەمس چلەدارىكى وشكى ھەلگرت و بە دەورى داربەرووھەكەدا
جغزىكى گەورەى كىشا. كە ئەوھى تەواوكرد، ئىنجا ھەردوو بالى بەرەو
ئاسمان بەرزكردەو، وەك ئەوھى بە دەستەكانى پەتتىكى نادىارى گرتبىت،
دەستى كرد بە وتتى ھەر ئەودونۆ ناوھ جوانەكەى خودا و ھاوكات لەنىو
بازنەكەدا دەستى بە خولانەوھە كرد، سەرەتا بە ھىمنى و لەسەرخۆ، ئىنجا مينا
ھەلگردنى شنەى ئىوارە. زۆرى نەبرد چەشنى گەردەلوولتىك بە توندى و
خىرايىيەوھە خولانەوھەكەى زۆرتەر كرد. خولانەوھە بە جۆشوخووشەكەى ئەوھەندە
دلگىر و كارىگەر بوو، خەرىكبوو ھەستم دەكرد وەك ئەوھى تىكرای
گەردوون - زەوى و ئەستىزەكان و مانگ - لەگەيدا بخولتەوھە، دەستم بە
تەماشاكردنى ئەم سەما سەبىرە كرد و ئەو وزەبەم بىرچووھەو كە لىتى
دەدرەوشايەوھە و رۆح و جەستەمى داگىر كردبوو.

شەمس وردەوردە خولانەوھەكەى ھىواش كردەوھە تا بەتەواوى وەستا. كە
ھەناسەى دەدا سىنگى دەھەژى، دەموچاوى سبى ھەلگەرا، لەناكاو وەك
ئەوھى بە قوولى دەنگى لە دوورەوھە بىت، گوتى: "گەردوون يەك خەلقەندەيە.
ھەموو شتىك و ھەموو كەسىك بە تۆرپىكى شاردراوھى كۆمەلە چىرۆكىكەوھە
بەستراونەتەوھە. ئىدى بزانىن يان نا، ھەموومان لە گەفتوگۆيەكى بىدەنگدا
ھاوبەشىن. لەوھەدا ھىچ زەرەر و زىانتىك نىيە. مېھرەبان بە و تەنانەت ئەگەر
قسەكانت بى مەبەست و پاكىش بوون، چەندوچوون مەكە، چونكە پەيقەكان
كە لە زارمانەوھە ھەلدەقولن و ن نابن، بەلكو لە فالايىيەكى بىكۆتايىدا بۆ
ھەتاهەتايە دەمىتنەوھە و لە كاتىكى گونجاودا بۆ لامان دەگەرىنەوھە. ئازارىي
تاقە مرقۇتىك ھەموومان ئازاردەدات، خوشى و گەشىي تاقە مرقۇتىك
ھەموومان دەخاتە زەردەخەنە.

يەكئ لە پىساكانى عەشق وا دەلىت.

ئىنجا نىگايەكى خۇتىھەلقورتانى كىردىم، دەۋسى ئاۋمىدىيەك لە قوۋلايى
چاۋەكانىدا دياربوو، دەۋسى خەمىك كە پىشتىر لەودا نەمدىبوو.
شەمس گوتى: 'رۇژى دىت تۇ لە رۇژھەلات و لە رۇژئاۋا بە دەنگى
خۇشەۋىستى دەناسرىت، ئەو كەسانەى كە قەت دەموچاۋىشتيان نەدى بىت،
سروش لە دەنگت وەر دەگرن.'

بە گومانەۋە لىم پرسى: 'چۇن دەبىت ئەۋە روۋىدات؟'.
شەمس لە ۋەلامدا گوتى: 'لەمىانەى پەيفەكانتەۋە، بەلام من لىرەدا
دەربارەى وانەۋتتەۋە و وتارەكان قسەناكەم، بەلكو دەربارەى شىعر دەدوئىم'.
'شىعر، بە دەنگىكى پچرپچر وتم: 'ئاخر من شىعر دانانىم. من زانايەكى
ئايىنىم'. قسەكەم زەردەخەنەيەكى شاراۋەى لەسەر دەموچاۋى شەمس نەخش
كرد.

'ھاۋرېم، تۇ دەبىتە يەكى لە جۋانتىن ئەۋ شاعىرانەى كە دنيا دەياناسىت'.
خەرىكبوو نارەزايى دەربېرم، لى نىگاي يەكلاكرەۋەى چاۋەكانى شەمس
ژىۋانى كىردمەۋە و نەموست دەحكەى لەگەلدا بكەم، بۇيە گوتى: 'ئەۋەى
پىۋىست بىت پىكەۋە دەيكەين. پىكەۋە لەسەر ئەم رىگەيە دەرۋىن'.
شەمس بە تىفكرىنەۋە سەرى بادا و بە شىۋەيەكى ترسناك بىدەنگ بوو و
چاۋى بېرىپ پەنگە كالەۋەبوۋەكانى ئاسۇ. كە دەستى بە قسە كىردەۋە بەۋ
ۋشە شوۋمانە دەستى پىكرىد كە قەت بەرۋكىيان بەرنەدەدام و بەردەوام
رۇحيان برىندار دەكردىم: 'ھەرچەندە يەكجار حەزەكەم لەگەلندا بم، لى دەبىت
خۇت بە تەنيا ئەۋە بكەيت'.

لىم پرسى: 'مەبەستت چىيە؟ بۇ كۆى دەرۋىت؟'.
شەمس بە خەمبارىيەۋە لىۋەكانى كرژ كىردەۋە و چاۋەكانى ھەلبېرى و
وتى: 'شەكە لەدەست مندا نىيە'.

بايەكى سارد مينا ھەۋالى ئەۋەى پى بىت كە پايز وا لە دەرگامان دەدات،
لەپ بەسەرماندا ھەلىكرد و ھەۋا ساردى كىرد. ئاسمانى شىن و بىگەرد بە
خوناۋى فىنك ۋەك بەركەۋتنى پەپوۋلەيەك ختوۋكەدەر و ناسك، دەستى بە
خوناۋ كىرد. ئەمە يەكەم جار بوو بىرم لەۋە كىردەۋە كە شەمس دەروات. ئىدى
ئەۋە بوو بەۋاى ئازارىكى تىژ لە سىنگىدا.

سولتان وهلهد

قونیا، کانوونی به کهم ۱۲۴۵

به بیستنی ئه واته واته، رهنگه هه ندی که س چیژیان وه رگرتبیت، لی من به بیستنیان ئازارم ده چه شت. ئاخر چون ده کری خه لکانیک ده رباره ی شتگه لی دلتیا نه بن و ئه وه نده داخ له دل و له خو بایی بن؟ خه لکیک ئه وه نده له راستییه وه دوور بن، گهر ترسناک نه بن شتیکی سهیره! ئاخر ئه وان له وه په یوه ندییه قووله تیناگه ن که من به باو کم و شه مسه وه ده به ستیته وه. ئاشکرایه که ئه وانه قورئانیان نه خویند وه ته وه، خو ئه گهر بیان خویندایه ته وه، ئه وه ده یانزانی که چیرۆکگه لیککی هاوشیوه هه ن و باسی خیر و به زه یی پو حیی ده که ن، وه ک چیرۆکی موسا و خدر.

له سووره تی (الکھف - ئه شکه وت) دا، زور به پروونی باسی ئه وه کراوه. موسا پیاویکی پهیره وکراو و مه زن بوو و بوو به پیغه مبه ر، سه رباری ئه وه ش رابه ر و یاسادانه ریکی بیهاوتا بوو. ئه وه بوو که کاتی ئه وه هات هه سستی کرد زور ئاتاجی هاوه لیککی پو حیییه تا چاوی سینییه می بکاته وه، ئه وه هاوه له ش ته نیا خدر بوو، که دله ره وه ی کو سنکه وتوو ان و که سه رداران بوو.

خدر به موسای گوته: "خودا فه رمانی پیکردم که به دنیا دا بگه ریم و ئه وه بکه م که پنیوسته بیکه م. تو ده لیت ده ته وئ له گه لمدا بیت. جا گه ره ده ته وئ له گه لمدا بیت، ئه واه تا خو م بو تی باس نه که م، ده رباره ی هیه شتی پرسیارم لی مه که".

موسا وتی: "ده مبینیت ئارام ده گرم و له هیه شتی کدا بیفه رمانیت ناکه م". هه پیا یان لیکرد و له رپگه دا سه ریان له چه ندین شوین دا، لی موسا سه ری له کرده وه کانی سو رما بوو. به به رچاوییه وه می ردمندا لیککی کوشت و

پاپۆرپیکي کون کرد. موسا خۆی پئی نه گيرا و لیتی پرسى: 'ئەم کاره کاره ساتبارانهت بۆچی کرد؟'

'ئەى پيم نه وتیت که پرسيارم لى نه کهیت؟'

موسا هه موو جارئ پرسيارى لیده کرد و هاوکات ته وازۆى لى ده خواسته وه و به لئى پیده دا که دووباره پرسيارى لى نه کاته وه، لى به لئنه کهى نه ده برده سه ر. له کۆتاییدا خدر هۆى رهفتاره کانی خۆى بۆ پروون کرده وه. موسا ورده ورده تیگه یشت که هه ندئ شت به خراب یان به مایه ی به دبەختى ده رده که ون، لى زۆر جار ده بنه مایه ی خیر و خوشییه کی له شیوه دا به کاره سات داپۆشراو، کاتیکیش شته کان پروون ده بنه وه، رهنگه بۆ ماوه یه کی دوور زیانیان لى بکه ویته وه. ئیدی ئەو ماوه کورته ی که له گه ل خدردا بوو، له ژيانیدا بوو به زۆرترین ئەزموونى سه رسوره یته ر.

وهک له م حه کایه ته هیماداره دا دیاره، له م دنیا یه دا هه ندئ براده رایه تی هه یه بۆ که سانی ئاسایى پروون نیسه، لى راستییه که ی ئەوه یه ئەو براده رایه تییه هه ندئ که نالی تر پیکدیتیت و ده بیته مایه ی فراوان کردنى حکمه ت و دووربینییه کی قوولتر. شه مسیش له ژيانى باوکمدا ئاوا ده بینم.

ده زانم خه لکی تر به و شیوازه شته که نابین که من ده بینم، ئەمه ش نیگه رانم ده کات. شه مس بۆ به دبەختى شته کان وا ئاسان ناکات تا خوشه ویستی و دۆستایه تی خه لکی بۆ خۆى به ده ست بئیت. ئاخه ئەو له به ر ده رگای ته کیکه به شیوه یه کی هه ره شه ئامیزه وه داده نیشت و هه ر که سى بیه وئ بۆ بینى باوکم بچیته ژوره وه، پئی لیده گریت و لیتی ده پرسیت: 'بۆ ده ته وئ مه ولانای مه زن ببینیت؟ ئەو دیارییه چییه که بۆت هیناوه؟'

ئیدی میوانه که زمانى تیکده ئالیت و ده که ویته ترمه ترم، به لکو داواى لیبووردنیش بکات شه مس ریگه ی نادات بچیته ژوره وه. هه ندئ له م سه ردانیکه رانه داواى چه ند پۆژئ دووباره به ده ستو دیاریى وهک میوه ی وشکه وه کراو یان چه ند دراویکی زیو یان به رمالی ئاوریشم یان به رخه کۆرپه، ده هاتنه وه. شه مس به بینى ئەم شتانه ده هری ده بوو و چاوه ره شه کانی ده بریسکانه وه و ده موچاوى سووره لده گه را و دووباره ده ری ده کردنه وه.

پوژیکيان پياويک رقی هستا و به پووی شه مسدا هه لساخا: کئی ئه و
مافهی پنداویت که ده رگای مه ولانا به پووماندا دابخهیت؟ واز له وه بیته که
هه ر که سئی دیت و پرسیا ری لیده که یته که چیی له گهل خویدا هیناوه! ئه ی تو
خوت چیت هیناوه؟

شه مس بۆ ئه وه ی هه موویان گوئیان لئی بیته به ده نگیکی به رز وتی: "من
نه فسی خۆم هیناوه. له پای ئه ودا قوربانیم به سه ری خۆم داوه."
پیاوه که به ترمه ترم و به شله ژاوییه وه که له توورپه ی زیاتر بوو،
دوور که وته وه.

* * *

له هه مان پوژدا له شه مسم پرسی ئاخو کاتی هه موو خه لکی به خراپی
لئی تیده گهن و ریژی ناگرن، هه ست به نیگه رانی ناکات؟ به ترسیشه وه ئه مه م
پینگوت ئاخو له م دواوییه دا دوژمنیکی زوری بوخوی په یدا کردبوو.
شه مس وا دیار بوو که وته بیر کردنه وه وه و وه ک ئه وه ی ئه و شتانه ی
ده رباره ی ئه و ده یانلیم، بیرۆکه یه کی پی نه بیته، گوتی: "به لام من هه یچ
دوژمنیکم نییه"، له سه ری پویشته، "رهنگه عاشقانی خودا ره خنه گر یان
پکابه ریان هه بیته، لی دوژمنیان نییه".

به ناقایلییه وه گوتم: "به لئی، به لام تو له گهل خه لکیدا شه ر ده که یته."
شه مس به ره په رچی دامه وه و گوتی: "من شه ر یان له گهلدا ناکه م، به لکو
شه ر له گهل هه سته ی خو به زلزانیاندا ده که م، ئه مه یان شتیکی جیا یه".

ئینجا به هیمنی گوتی: "ئه مه رینسایه که له چل رینساکه: (ئه م دنیا یه له
چیا یه کی به فرگرتوو ده چیت که دهنگی تو بداته وه، هه موو ئه وه ی ده یلیت،
باش یان خراپ به شیوه یه ک له شیوه کان بۆ لای خوت ده گه رپه ته وه. له بهر
ئه وه گه ر که سیک به خراپه باسی کردیت، توش به هه مان شیواز به خراپه
باسی ئه وت کرد، ئه ودا شته که خراپتر ده بیته. ئه وسا نه فسی خوت ده بیته له
بازنه یه کی به تالدا بووه ته هیزیکی رقبه خش. له بهر ئه وه گه ره که به درێژایی
چل شه و و چل پوژ دهرباره ی ئه و که سه به شیوازیکی ناسک قسه بکه یته و
بیربکه یته وه. له کو تاییدا هه موو شته کان له گهل په کتردا جیا ده بن، چونکه
خوت له ناوه وه جیا ده بیته".

گوتم: 'بهلام خه لکی دهر باره ی تو شتی زور ده لئین، تهنانهت گومان له و په یوه نندییه ی نیوان دوو پیاو ده کهن، که ناکرئ باس بکرئ،' له کوتاییدا خه ریکبوو ده نگم لیم تیکبدا.

که شه مس ئه وه ی بیست، دهستی له سه ر قۆلم خا و کرده وه و وه ک همیشه زه رده خه نه یه کی ئاسووده گرتی و ئه م چیرۆکه ی بۆ گێرنامه وه ' دوو پیاو له ولاتیکه وه بۆ ولاتیکه تر سه فه ریان ده کرد، که یشتنه جۆگه له ئاو یک که به هۆی بارانی زۆره وه ئاوه که ی هه ستابوو. ئه وه نده ی نه مابوو له جۆگه له که به پنه وه، ئافره تیکه جحیل و جوانیان بینی به تهنیا وه ستابوو و ئاتاجی یارمه تی بوو. ده سه به جی یه کئ له پیاوه کان به ره و لای پویشته و به باوه ش هه لگرت و له جۆگه له که په راندییه وه، ئیدی له وه به ره وه داینا و دهستی دو عاخوازیی بۆ هه لپری، ئینجا که وتنه وه ری.

له ماوه ی ئه و مه و دایه ی له سه فه ره که یان مابوو یان، پێیواری دووهم هه ر بیده نگ و گرژ بوو و وه لامی پرسیاره کانی براده ره که ی نه ده دایه وه. دوا ی چه ند سه عاتیکی گرژی، ئیدی بیده نگیه که ی شکاند و گوئی: 'بۆچی ده ستت به ر ئه و ئافره ته که وت؟ بۆی هه بوو له خشته ت بیات! چونکه بۆ پیاو حه رامه دهستی به ر ئافره تیکه ئاوها بکه ویت.'

پیاوی یه که م به هیمنی وه لامی دایه وه: 'هاوریم، من ئه و ئافره ته م هه لگرت و له وه به ری جۆگه له که دامنا و له وئ وازم لئی هینا، لئ تو له وساوه هینتا هه ر هه لگرتوه.'

'هه ندئ که س ئاوه ان، شه مس گوئی، ترس و بیرکردنه وه ی لایه نگرانه یان به شان هه لگرتوه و ئه و باره قورسه ده یان پلایشینیته وه. که ر له ده می یه کینکت بیست گوایا ناتوانیت له و په یوه نندییه ی نیوان من و باوکت تینگات، پئی بلن با مه ژگی خوی بشواته وه.'

ئىلا

نۇرتامبۇتون، ۱۵-ئىيۇن ۲۰۰۸

بىر پىرسىت و بىلىت چۇن بووم به سۇفى؟ منىش پىت دەلىم له نىوان شه و
و پۇژىكدا نه بووم به سۇفى.

ناوى راسته قىنەم كرىگ رىتشارد سۇن-۵، له شارى كىنلۇ تشىپىرقى
له دايك بووم، كه به نده رىكى دوره و ده كه وىته ناوچه به رزايه كانى
ئوسكوتله نداوه. كه رابردووم بىرده كه وىته وه، به ئەلهايەكى زۇره وه به له مى
راو كردن و ئەو گەنجانەم بىرده كه وىته وه كه بارى قورسى ماسىيان
هەلگرتبوو، هەروەها رىشووى گزۇگىيائى دەريايىم بىرده كه وىته وه كه چۇن
مارى سەوز شۇر بوو بوونە وه، ئەو بالندە فىتووكە رانەى كه به درىزايى لمى
كه نارە كه دەفپىن و كرمىان هەلدە گرتە وه، ئەو گزۇگىيائەنى له هەندى شوىتى
دەگمەن و سەخت دەروان، هەروەها بۇنى تىز و سوپىرى دەريام
بىرده كه وىته وه. ئىدى ئەو بۇنە و سەربارى بۇنى چىكان و دەرياچه كان و
ئەو دلىيايە خەماوييەى كه بالى به سەر زىانى ئەورووپايى دواى جەنگدا
كىشابوو، پاشخانى مندالىى منيان پىك هىنابوو.

له كاتىكدا له شەستە كانى سەدەى بىستەم جىهان لىزۇ بوو بوو وه و
بوو بوو به شانۇى خۇپىشاندانى قوتابىيان و فراندنى فرۆكه و هەلگىرساندى
شۇر شەكان، من له هەموو ئەوانە دور بووم و له سووچىكى هىمەن و سەوز
خۇم مت كردبوو. باوكم كىتبخانەيەكى بۇ فرۆشتنى كىتپى به كار هىتراو هەبوو،
دايكمىش ئەو مەرانەى به خىودە كرد كه خورىيەكى زۇر نايابىيان هەبوو. له
مندالىمدا هەستەم به لەزەتى ئەو تەنبايە دەكرد كه شوانەكه تىيدا دەژيا،
هەروەها ئەو هەستەى كه كىتفرووش هەيەتى. پۇژانىكى زۇر به سەر

درهختیکی به تهمندا هه لده زمان و ديقه تی ديمه نی دهورو بهرم دها و پيم وا بوو که من هه موو ژيانم له وئی به سه رده بهم. دلم ئه لهای سه رکيشی ده کرد، به لام کينلو تشپيرقيم زور خو شده ويست و به خته وهر بووم و بروام به شته چاوه پروانکراوه کانی ژيانی خوم هه بوو. ئاخړ چون بزائم که خودا نه خشه يه کی تری داناوه؟

دوای ئه وهی گه يشتمه تهمه نی بيست سال که متر، دوو شتم دوزيه وه که بو هه تاهه تايه ژيانميان گوړی، يه که میان ئاميری وينه گرتنی پيشه يی بوو، ئه وه بوو ناوی خوم له خولیکی فيربوونی وينه ی فو توگرافي تو مارکرد و نهمده زانی که خوو دهمه شتی به دريژايی ژيانم به حه زیکی لاهه کیی داده نيتم. دووه میان خو شه ويستی بوو. ئه وه بوو ئافره تیکی هؤله نديم خو شو يست که ناوی مارگو بوو که له گه ل دهسته خوشکه کانيدا به ئه ورو وپادا گه شتی ده کرد.

مارگو هه شت سال له من گه وره تر بوو، بالابه رز و جوان و لامل بوو. خوئی به بوهمی و نموونه يی و راديکالی داده نا و تيکه لای هه ردوو ره گزه که ی ده کرد، چه پره و ئاژاوه گير و فره رو شنبيری و چالاکي بواری مافی مروف و چالاکي به ره له ستکاری رو شنبيری باو بوو، هه روه ها ميتينه يه کی ژينگه پاريز بوو. ئه مانه زاراوه گه لي بوون گه ر يه کی له باره يانه وه پرسياړی لي کرد بام نهمده زانی پيناسه يان بکه م، به لام هه ر له سه ره تاوه سه رنجم دا که ئه وه شتيکی تر ده گه يه نيت: ئافره تیکی ئه مبه ر و ئه و به رکه ر. مارگو ئافره تیک بوو ده يتوانی له چه ند خوله کيکدا له نيوان دلخوشيه کی زيده رو و خه موكيه کی ته نکدا بيت و بچيت. زور دهمده می بوو و هه ميشه به و شته تووپه ده بوو که خوئی به دووپووی (شيوازی ژيانی بورژوازيانه) ليکی ده دايه وه. هه ولی دها له هه موو ورده کاريه کانی ژيان بگه پريت و دژی کو مه لگه جهنگی به رپا ده کرد. تا روژی ئه مرومان ئه وه م له لا بووه ته مه ته ليک که هيشتا ده سته برداری نه بووم و وازم ليی نه هيتاوه، به لکو خوم داوه ته ده ست گيژاوی که سايه تيه ده مده مييه که يه وه، چونکه له خو شه ويستی ئه ودا نوقم بوو بووم.

مارگۆ پىنەوپەرۋىيەكى بىۋىنەبوو، ھەرچەندە لىۋانلىق بوو لە بۆچوونى شۆرشگىرانە و بوۋىيەكى رەھا و داھىنەرانە، ھاۋكات گولتىكى دەستكردى فەشەل بوو. ئىدى بىر يارم دا پىشتى بگرم و بىپارىزم، نەك ھەر لە دىيائى دەروە، بەلكو لە نەفسى خۇيشى بىپارىزم. ئايا ئەۋەندەى من خۇشم دەۋىست، ئەۋىش منى خۇش دەۋىست؟ پىم وا نىيە، بەلام دەمزانى كە ئەو بە شىۋازە خۇپەرستىيەكەى خۇى كە برىتى بوو لە روخاندنى خود، خۇشى دەۋىستىم.

بەم جۆرە تەمەنم بىست سال بوو لە ئەمستردام گىرسامەۋە، ئىدى لەۋى ھاۋسەرگىرمان كرد. مارگۆ كاتى خۇى بۆ ئەو پەنابەرانە تەرخان كرد كە بە ھۆكارى سىياسى يان مەۋىي پوويان كرده ئەۋروپا. بەۋاى كارەكەيەۋە لە رىكخراۋىك كە سەرپەرشتى پىۋىستى پەنابەرەكانى دەكرد، كۆمەكى ئەو زىانلىكە وتوانەى دەكرد كە لە ھەموو شىۋىنكى دىئاۋە بۆ ھۆلەندا ھاتىبون و ئەمىش بوۋىبوو بە فرىشتەى فرىادەرەسىان و زۆر لەو خىزانانەى لە ئەندونىسىا و سۇمال و ئەرژەنتىن و فەلەستىنەۋە ھاتىبون، ناۋى كچەكانى خۇيان نا مارگۆ.

لى من ئەۋەندە بايەخم بە شتە گرىنگەكان نەدەدا، چونكە سەرقالى ئەۋە بووم پەلم بەرز بىيەتەۋە. دۋاى ئەۋە لە كۆلىزى كارگىرى دەرچووم، لە كۆمپانىيەكى نىۋەۋەلەتى كارم كرد. مارگۆ گوىى بە بارۋدۇخم يان موۋچەكەم نەدەدا، ئەمەش ۋاى لىكردم تەماخم بگەۋىتە سەر ۋەدىھىنەنى دەستكەتى توۋرەھات. زۆر تىنوۋى دەسەلاتخۋازى بووم و دەمەۋىست دەۋسى دەست و پەنجەم بەسەر ھەموو دىيادا جىبەيلىم.

پلانم بۆ ھەموو ژيانمان دانابوو، بىر يارمان دابوو دۋاى دوو سال ئىنجا مندال بىخەينەۋە. دوو كىژۆلە ئەۋ وىنەيەيان تەۋاۋ دەكرد كە لە ھزرى خۇمدا بۆ خىزانىكى نمونەيى وىنەم كىشاپوو. لەۋ بانەرۋژەى لە بەردەممان دىاربوو دلىيا بووم. لە ۋلاتىك دەژىايىن لە ھەموو ۋلاتانى سەر زەۋى ئاسايشى زياتر تىدا بوو، يەككى نەبوو لەۋ ۋلاتانەى كە ئازاۋەيان تىدا بلابوۋبوۋەۋە ۋ خەلكى ۋەك داركاژىكى ئاۋ لىپراۋ بە لىشاۋ پوويان دەكردە ئەۋروپا. لە ھەرپەتى لاۋىتى بوۋىن و تەندروسىيەكى باشمان ھەبوو و يەكترمان خۇشەۋىست.

ئىستا زۆر ھەستەمە بېروابكەم كە من گەشتوومەتە تەمەنى پەنجاوچوار
سالى و مارگو مردوۋە.

مارگو يەكجار لەشساغ بوو، لە سەردەمىكدا ئەو پوۋەكخۆر بوو، ھىشتا
ئەم وشەيە نەناسرابوو. ھەولى دەدا خواردنى تەندروست بخوات و بەردەوام
و ھەرزى دەکرد و ھىچ دەرمانىكى نەدەخوارد. دەموچاۋە پەريئاساكەي
تەندروستى لى دەتكا و بەردەوام جەستەي بارىكەلە و لاواز بوو. بە جۆرى
بايەخى بە خۆي دەدا لەگەل جياوازي نىوان تەمەنمان، من لەو بەتەمەنتەر
دياربووم.

مارگو بە شىۋەيەكى چاۋەپواننەكراو مردنىكى ئاسايى مرد. شەويكىان
لەدواي سەردانىكى بۇ لاي پۇژنامەنووسىكى پووسى كە داواي پەنابەرىتى
كردبوو، لە گەپانەو دەدا لە ناوھەراستى رىگەي خىرا ئۆتۆمبىلەكەي پەكى
دەكەوئىت. ئىدى شتىكى كردبوو لەگەل كەسىتى راستەقىنەي ئەودا نەدەگونجا.
ئاخر ئەو ژنىك بوو بە كەمى وابەستەي ياساكان بوو. ئىدى لەجياتى ئەوھى
چوار لايتى ھەلبكات و چاۋەپى بەھاناھاتنەو بەكات، ئۆتۆمبىلەكەي
جىدەھىلئىت و بەپى بەرەو گوندىكى نزيك دەپوات. چاكەتىكى خۆلەمىشى
تارىك و پانتۆلىكى تۇخى لە بەر بوو و ھىچ ئاژەيەكى ھەك لايت يان ھەر
شتىك واى لى بەكات كە ببىنرئ، پىي نەبوو. ئىدى بارھەلگرىك كە لە
يۇگسلافيۋە دەھات لى دەدات. شوفىرەكە گوتبووى نەيدىۋە، چونكە مارگو
بەتەواوى لەنىو تارىكەشەو كەدا توابووھەو.

پۇژانىك گەنج بووم. خۆشەويستى چاۋەكانمى بۇ ژيانىكى جوانتر
كردەوھە، بەلام دواي ئەوھى ئەو ژنەي كە خۆشم دەويست لەدەستەم دا،
گۇرپانىكى گەورە لە شىۋەمدا پووى دا، ئىدى نە ئەو لاۋە بووم و نە ئەو پياۋە
پىگەيشتوۋە، بەلكو بووم بە ئاژەلىكى سىندمكراو. ئەم قۇناغەي ژيانم ناو دەنىم
پىتى (س) لە وشەي (سۇفى).

ھىوادارم بەم نامە درىژە بارتم گران نەكردىت.
لەگەل خۆشەويستىم.

عەزىز

گوئی بیابانی له شفرۆش

قونیا، کانوونی دووهم ۱۲۴۶

بەه‌وای ئەو شەرمەزارییەیی که له مزگەوتەکه تووشم بوو، ئیدی خاوەن سۆزانیخانەکه رینگەیی نەدەدام بۆ هیچ شوینی دەرچم و بۆ هەتا هەتایە له سۆزانیخانەکه بووم بە بەندکراویک، بەلام ئەو بێزاری نەدەکردم، چونکه ئارەزووم له هیچ شتیک نەما بوو.

ئەو دەموچاوەی که بەیانی هەموو پۆژیک له ئاوتنەدا سلاوی لێدەکردم تا دەهات زەردتر هەلەدەگەرا، قژم شانە نەدەکرد، یان پوومەتەکانم هەلەدەگلۆفی تا رەنگی سووراوکه بگرن. کچهکانی دیکه خەریکبوون له پووخسارم دەرەوینەو له بەر ئەو هی سەرنجراکیش نەبوو، دەیانگوت سەرۆسه‌کوتت وا دەکات مەعمیلەکان بته‌کینه‌وه. رەنگه قسه‌که‌ی ئەوان راست بووینت. پۆژیکیان پێیان گوتم که مەعمیلێک سووره له‌سەر ئەو هی بمیینت، بۆیه هەستم بە دلنیا ییەک کرد.

کاتی بۆم دەرکوت که ئەو پێرسە، ترسم لێنیشت. که له ژووره‌که‌دا به‌ته‌نیا له‌گه‌لیدا بووم، لێم پرسی: 'ه‌سه‌سه‌سیکی وه‌ک تو لێره چی ده‌کات؟'. به‌ده‌نگی قورسی هێماداره‌وه گوتی: 'ده‌ی باشه. خۆ هاتنی من بۆ سۆزانیخانەیه‌ک له‌چوونی له‌شفرۆشیک بۆ مزگه‌وت نامۆتر و سه‌یرتر نییه'. گوتم: 'من دلنیا بووم که له‌و پۆژهدا ده‌ته‌ویست بمکوژیت. من به‌ژیانم قه‌رزاری شه‌مسی ته‌وریزیم'.

وتی: 'جاریکی تر له‌به‌رده‌م مندا ناوی ئەو زه‌ندیق و کافره قیزه‌ونه به‌ده‌متدا نه‌یه‌ت'.

”نهخیر ئه و خوانه ناس نییه، نازانم چیم به سهرهات، لی گویم له خۆم بوو
 ئاوها ده لئیم: ”له و رۆژوه شه مسی ته وریزی چهند جارئ سهردانی کردووم”.
 ”ئاوها! ده رویشیک و له سۆزانیخانه بیت!، پیپرس مشه مشیکی لیوه هات،
 ئه وه م لا سه یر نییه”.

وتم: ”شته که وا نییه. ئه وه ی تو بیری لیده که یته وه قهت وا نییه”.
 له وه پیش باسی ئه وه م بۆ که س نه کردبوو، ئیدی نازانم چی وای لیکردم
 که ئیستا ئه وه به پیپرس بلیم، به لام شه مس له م چهند مانگه ی دوایدا هه موو
 هه فته یه ک سه ری لیده دام. نازانم چون ده یتوانی بن ئه وه ی که سیک بیینییت به
 تایه تی خاوه ن سۆزانیخانه که، دزه بکات و بیته ناو سۆزانیخانه که وه. رهنگه
 که سیک تر مه زهنده ی ئه وه ی بگردایه که جادووی رهش ده کات، به لام
 ده مزانی که ئه مه راست نییه و شه مس پیاویکی باشه - برواداره - و به هره ی
 تایه تی هه یه. جگه له دایکم له کاتی مندالیمدا، شه مس تاکه که سیک بوو که
 به بن به رانه ر به ناسکی و نیانی مامه له ی ده کردم. هه ر ئه و بوو فیری کردم
 گه ر شته که که شته ئه و په ری خراپیش، نا ئومید نه بم. که پیم گوت که سیک
 وه ک من ناتوانییت له رابردووی خۆی رزگار بییت، یه کئ له ریتساکانی
 بیره ینامه وه که ده لئیت: (رابردوو لیکدانه وه یه و ئاینده خه یاله. دنیا وه ک
 ئه وه ی هیلیکی راست بییت له میانه ی رۆژگاره وه ناجوولئیت، تا له رابردووه وه
 به ره و ئاینده بروات، به لکو رۆژگار له میانه ی ئیمه و له ناوه وه ماندا له چهن دین
 لۆله پی بیکوتاییدا ده جوولئیت. هه تاهه تای ی زه مه نی ره ها نا که یه نییت، به لکو
 نه مری ده که یه نییت. گه ر ویستت پووناکی هه تاهه تای ی تا قی بکه یته وه، ئه وا
 ده بییت رابردوو و ئاینده له ئاوه زت ده ربکه یت و له نیو چرکه ساتی ئیستادا
 بژییت).

شه مس له سه ر قسه که ی به رده وام بوو: ”وه ک ده بیینییت، ئه م ساته ی ئیستا
 هه موو ئه وه یه که بووه و هه موو ئه وه شه که ده بییت. کاتی له م راستیه
 تیده گه یت، ئیدی شتی نامینییت لی بترسیت، ئه وسا ده توانییت هه تاهه تایه ئه م
 سۆزانیخانه یه به جی به یلیت”.

* * *

پتیرس سهیری دهموچاوی دهکردم. وهک ئه وهی له ژووره کهدا که سیتیکی دیکه مان له گه لدا بیت، چاوی راسته ی به ره و لاوه خیلکرده وه، که سیک که من نه مده بینی، ئه مهش ترساندمی.

زانیم ئیدی ناییت باسی شه مس بکه م، قاپی بیرهم دای و به په له هه لئوقراند.

که واته شاره زاییت له چی هه یه؟، دوا ی ئه وه ی پتیرس قاپیکی دیکه ی بیره ی خوارده وه، لئی پرسیم: ئه ری ئیوه ی کچان به هره یه کی تایبه تیتان نییه؟ ئایا سه مای پوژه ه لاتی ده زانیت؟.

وتم به هره یه کی له م بابه تانم نییه، ئه و به هره انه یش که له رابردوو دا هه مبوون، دوا ی ئه وه ی تووشی نه خو شیه کی نادیار بووم، له ده ستم دان. ئی ئه گه ر خاوه ن سو زانیا خانه که ش بژنه ویت شتی ئاوها به یه کتیک له مه عمیله کان ده لیم، ئه وا هه ر ده مکوژیت، لی ئیدی گوئی پی نادم. هیوام ده خواست که پتیرس ئه م شه وه ی له گه ل کچیکی تر دا به سه ر بیات، به لام پتیرس هیوا بر اوی کردم، چونکه ده ستی به سه ر بادان کرد و گوئی که ئه و گوئی به وه نادات. ئینجا کیسه یه کی ده ره یئا و ماده ده یه کی قاوه یی سوور ئامالی پوژانده ناو له پی و هاویشتییه ده مییه وه و ده ستی به جوینی کرد، ئینجا لئی پرسیم: ئایا که میکت ناوی؟.

سه ری نه خیرم له قاند. ئاخه ده مزانی ماده ده که چییه.

تو نازانیت چیت له ده ست داوه، که له سه ر ته خته خه وه که راکشا جه سته ی سه ربووی راده سته ی تلیاکه که بوو.

له و ئیواره یه دا، پتیرس دوا ی ئه وه ی به وا ی بیره که و هه شیشه که وه هه سته ی به خاوبوونه وه کرد، به شانازییه وه ده سته ی به باسکردنی ئه و کاره ساتانه کرد که له مه یدانه کانی جه نگدا بینییوونی. وتی هه رچه نده که جه نگیزخان مردووه و لاشه که ی دارزاوه، به لام هیشتا سیبه ر و تارمایی ئه و له گه ل سوپا کانی مه غولدا یه. هه ر تارماییه که ی ئه وه سوپای مه غول هانده دات په لاماری کاروانه کان بدات و دیهاته کان تالان بکات و داگیریان بکات، ئافره تان و پیاوان سه ربهریت. ئینجا دوا ی ئه وه ی سه دان که س ده کوژران و بریندار ده بوون و ده یان که س دوا هه ناسه یان ده دا. باسی ئه و بیده نگیه ی بق کردم

که وهک سیپالیکی تهنک له شهوانی زستانی سارددا بالی به سهر مهیدانی جهنگدا دهکیشا. به دهنگیکی ئالۆز گوتی: "ئهو بیئدهنگیهی که دواى کاره ساتیکی گه وره بال دهکیشیت له هه موو ئهو دهنگه بیستراوانه ی سهر زهوی هیمتره".

به ورته ورت گوتم: "شته که زۆر خه مین دیاره".

له ناکاو قسه کان چکیان کرد، ئیدی شتن نه بوو قسه ی له سهر بکهین. قۆلی گرتم و به رهو سهر جیخه وه که پالی نام و جله کانی له بهر دا که ندم. چاوه کانی بیئشه رمانه تر و دهنگی به رزتر بوو. بوئی تیکه له یه کی له بوگه نی حه شیش و ئاره قه و برسیتی لیده هات. مسته کۆله یه کی توندی لیدام. هه ولّم دا خۆم بخه مه لاه و رانه کانم خاوبکه مه وه تا ئازاره زۆره که م سووک بکه مه وه، به لام به هه ردوو دهستی فشاریکی توندی خسته سهر سینگم و له شوینه که ی خۆم وشکی کردم. ئیدی وهک بوو که له یه کی بزواو که دهستیکی نادیار بیجوولتیتت به بانمه وه دهیهینا و دهیبرد تا رژاندىیه ناوم. دیاربوو که ئهو تووره یه و گیلانه دهجوولایه وه. ترسام که دووباره بکه ویتته وه سهر بارى ره پیوون، به لام له پر هه موو شتن کۆتایی هات. هیشتا له بانم بوو و به رقه وه دیقه تی ده دام، وا دیاربوو ئهو جهسته یه ی که پیش چهند چرکه یه ک وروژاندىبووی، ئه میستا بووبوو به مایه ی قیزهاته وه ی.

"جله کانت له بهر بکه"، فه رمانی پیدام و خۆی خسته لاه.

جله کانم له بهر کرد و به تیل چاو سه یریم ده کرد ئه ویش که من تلیاکی خسته ده مییه وه و گوتی: "ده مه وئ له ئیستا به دواوه بیسته دۆستم"، به دم قسه وه قه پۆزی به ره وه ده ره وه ده ره په راند.

رووی نه دابوو که مه عمیله کان داواى شتیکی وام لئ بکه ن. خۆم ده مزانی ئه م جوړه شته چاره سهر بکه م، ئیدی بیروکه یه کی درۆم هه لده به ست و وام پیشان ده دا که گوایا له و زیاتر خزمه تی که سی تر ناکه م و دۆستی ئه وم، به مه رجی بو رازیکردنی خاوه ن سۆزانیخانه که پاره یه کی زۆرتر بدات، به لام ئه مرۆ نه مویت خۆم ئاوها پیشان بده م.

وتم: "ئاتوانم ببم به دۆستت، چونکه به م زواوه ئه م سۆزانیخانه یه جیده هیلم".

پيپرس وهك ئه وهى سه مه ره ترين شتى له ژيانيدا بيستبىت، له قاقاي پيگه نيني دا، ئينجا به دلنيايييه كى ته واوه وه وتى: "تاتوانيت ئه وه بكه يت".

دهمزانى كه نابيت به ره و پرووى بيمه وه، به لام خوم پى به رزه وت نه كرا و گوتم: "من و تو ئه وه نده جياوازيما ننيه. له مه وه بهر هه ريه كه مان شتگه ليكمان كردوه زور لى ژيانين، به لام تو به واى پيگه و ريوشوينى مامته وه به حه سحس (پاسه وانى شه وانه) دامه زراويت، لى من ماميك نيه پشتم بگريت".

دهموچاوى پيپرس وشك هه لگه را، له توورپه بيان چاوه ساردوسره كانى كرانه وه. به ره و لام ته كانى دا و به پرچ رايكيشام. به گرمه گرم گوتى: "من له گه لندا نه رم بووم، تو خوت به چى ده زانيت؟".

زارم هه لينا تا شتى بلتم، به لام ئازاريكى تيز ببندهنگى كردم. پيپرس مسته كوله يه كى توندى به دهموچاومدا كيشا و به ره و ديواره كه ره تى پيدام. ئه مه يه كه م جار نه بوو ئاوها ليم بدن، مه عميليكى زور لىيان دابووم، به لام نهك بهم دلره قيه.

* * *

پيپرس له سه ر زه وييه كه ته ختى كردم و به جنبودان به توندى به پيله قه كه وته ويژه ي باسكه كانم و لاقه كانم. هه ستم كرد له ژياندا سه مه ره ترين ئه زمونم بينى. له و ساته دا پيچم ده خوارد و ئازارم ده چه شت، جه ستم له بهر زه برى هه ر لىدانى كدا ده پليشايه وه، ئيدى رۆحم - يان وام هه ست ده كرد كه ئه وه رۆحه - له جه ستم جيا ده بيته وه و ده بم به كۆلاره يه كى كاغه زينى ئازاد. دواى كه مه كيك له بۆشاييدا ده ستم به خولانه وه كرد، ئيدى وهك ئه وهى تووردرابىتمه نيو سه ره تاي دروستبوونيكى هيمنه وه و بهر هيج شتىك نه كه ويت و شوپى نيكيش نه بيت په ناى بۆ ببه يت، به ئاسانى ده ستم به خولانه وه كرد و به سه ر په ريزى گه نى تازه دره و كراودا فريم. له وى (با) له چكى سه ر كچانى جوتيارى ده فراند، له شه ويشدا ليره وه وى گوله ئه ستيره كان چه شنى ئاگرى يارى تروسكاييان ده دا. وا دياربوو خه ريكبووم ده كه وتم، به لام من پرووه و هه وه ده كه وتم، به ره و ئاسمانى قوول و بينن.

ئاخۇ من له گيانەلادا بووم؟ ئەگەر ئەمە مردن بېت، ئىدى نامترسىتت. كەمى پەژارەكەم سووك بوو. له شوپىنكى پاك و رەھا سووك كەوتم، ناوچەيەكى ئەفسووناوىي وا بوو له تواناي هيچ شتىكدا نەبوو بەرەو خوار رامبكىشيت. له ناكاو زانيم كه من له سەختترين دۇخى ترسدام، كەچى له نەترسانى خۆم سەرم سووما. ئەى ھەر ترسى ئەو ئازاردانە نەبوو واى ليكردم به دريژايى ئەم ماوہيە نەويتم سۆزانيخانە كە جى بهيتم؟ ئىدى مادام له مردن ناترسم، به خوشحاليہوہ زانيم كه من ئەم كوني جرجانە جىدەهيتم. شەمسى تەوريزى راستى دەوت، تەنھا پيسسيەك ئەو پيسسيەيە كە له ناوہوہى مرؤفدا مؤلى خواردووه. چاوهكانم نوقاند و كەسيتيەكەى ترمم ويتاكرد، پاك، تۆبەكار، گەنج. ئىدى سۆزانيخانەكەم بەجى ھيشت و دەستم بە ژيانىكى نوئ كرى، كە پېبوو له لاويتى و پېروابەخوبوون، ژيانىك ليوانليو له ئاسايش و ئارامى و خوشەويستى. ھەرچەندە خوئتم لەبەر دەپويشت و باسكەكانم تريوہ تريويان دەكرد، بەلام ديدىكى دلبروين و يەكجار راستەقىنە بوو. بىن دەستى خۆم، بزەم كەوتە سەر ليوان.

کیمیا

قونیا، کانوونی دووهم ۱۲۴۶

بہتہ ماہووم دہ بارہی قوولترین ئاستہ کانی خویندنه وہی قورئانی پیروز
لہ گہل شہ مسی تہوریزی قسہ بکہم و پرسپاری لی بکہم، لی چہند ہفتہ یہک
بوو ہلم بؤ ہلنہ دہکوت. ہرچہندہ ئیمہ لہ ژیر یہک میچدا دہ ژیان، بہ لام
قہت چاومان بہ یہ کتر نہ دہکوت. ئہم بہ یانیہ خہریکی حوشہ مالین بووم، لہ
تہ نیشتمہ وہ پیدای بوو و وام بہ خہ یالدا ہات کہ سہرودلی لہ دؤخیکدایہ
دہکری قسہی لہ گہلدا بکری. ئہم جارہ نہک ہر توانیم بؤ ماوہیہ کی زورتر
قسہی لہ گہلدا بکہم، بہ لکو توانیم تہ ماشای چاوہکانیشی بکہم.

کیمیای نازیم، کاروبار چون دہروات؟، بہ خوشییہ وہ پرسپی.

شہ مس وہک ئہ وہی ہر ئیستا لہ خہو رابووبیت یان خہونیکی دیکہی
دیبتت، خاووخلیچک دیاربوو. زانیبووم کہ خہون دہیبتت و ئہمیستا
فیربوو بوو ئامازہ کانی لیکدہ دایہ وہ. ئاخہر ہر جارئ خہونی دیبا رہنگی زہرد
ہلدہ گہرا و چاوہکانی خہوالو دہبوون.

بہم زووانہ زریانیک ہلدہ کات، شہ مس ورتہ ورتیکی کرد و چاوی
بہرہو ئاسمان ہلبری کہ خہریک بوو کریوہیہ کی خؤلہ میثی دہکرد و یہکہم
بہ فربارینی سالہ کہی رادہ گہ یاند.

پیم وا بوو ہلہ کہی لہ بارہ تا ئہو پرسپارہی لی بکہم کہ دہمی بوو لہ
خہ یالدا بوو. بہ وریاییہ وہ وتم: "لہ یادمہ کاتی پیتگوتم کہ ہموومان بہ پینی
قوولی بیرکردنہ وہمان لہ قورئان تیدہ گہین؟ لہ وساوہ دہمہ ویست دہ بارہی
ئاستی چوارہم پرسپارت لی بکہم."

شەمس ئاۋرى لى دامەۋە و خەرىكبوۋ نىگى رۇخسارم بسوۋتېت.
 ھەزەم دەکرد بە بايەخەۋە تەماشام بکات، چونکە تا دەھات قۆزتر دەھاتە
 بەرچاوم، بە تايبەتى ئەۋ دەمەى لىۋەکانى کرژ دەکردەۋە و کەمى تەۋىلى
 تىگدەنا.

گوتى: "ناكرى وەسپى ئاستى چوارەم بكرى، چونكە دواى ئەۋە قۇناغىك
 ھەيە زمان لە ئاستىدا دەستەوسانە. كاتى دەچىتە ھەرىمى عەشقەۋە ئىدى
 ھەۋەجەى زمان نايىت".

وتم: "ئومىدەۋارم رۇژى بىت بچمە نىۋ ھەرىمى عەشقەۋە، دەسبەجى
 شەرم دايگرتم، بەلام لەسەرى رۇيشتم: "مەبەستم ئەۋەيە تا بتوانم قورئان بە
 دىدىكى قوۋلترەۋە بخوینمەۋە".

سوۋكە بزەيەكى سەير لەسەر لىۋەکانى شەمس نەخش بوۋ و گوتى:
 "گەر ئەۋە لە ناۋەۋەتدا خۇى مت كرديت، دەتوانىت ئەۋە بکەيت، ھەروەھا
 دەتوانىت لە شەپۇلى چوارەمدا خۇت نوقم بکەيت تا دەگەيتە جۇگەلەكە".

من ئەم ھەستە تىگەلەيەم بىرچوۋبوۋەۋە كە جگە لە شەمس كەسىكى تر
 نەيدەتوانى بىوروژىت. ئەۋ دەمەى بە تەنىشتىيەۋە دەۋەستم، ھەست دەكەم
 كىژۇلەيەكم و سەرلەنۇى فىرى بنەماكانى ژيان دەبم، يان ئافرەتىكم و ئامادەم
 گرى ئاگرى ژيان لە مندالدىنى خۇم بەربدەم.

لىم پرسى: "مەبەستت لەۋە چىيە ئەگەر لە ناۋەۋەتدا خۇى مت كرديت؟
 مەبەستت چارەنۋوسە؟".

"بەلى ئەمە راستە، شەمس سەرى لەقاند.

"بەلام واتاى چارەنۋوس چىيە؟".

"ئاتوانم پىت بلىم چارەنۋوس چىيە. ھەموو ئەۋەى دەربارەى چارەنۋوس
 بتوانم بۇتى باس بکەم لە يەكى لە چل رېساکەى عەشقىدا بەرجەستە دەيىت:
 (چارەنۋوس ئەۋە ناگەيەنيت كە ژيانت بە چارەنۋوسىكى ھەتمىيەۋە بەندە،
 بۇيە گەر ھەموو شتەكان بۇ چارەنۋوس جى بھىلىت و ھاۋبەشى لە ژەنىنى
 مۇسقىاى گەردوون نەكەيت، بەلگەى نەزانىنى رەھايە. مۇسقىاى گەردوون
 ھەموو شوينىك دەگرىتەۋە و لە چل ئاستى جياۋاز پىكدىت. چارەنۋوسى تۇ

ئەو ئاستەيە كە ئاوازي خۆتى تىدا دەژەنيت، رەنگە ئامىرى مۇسقاكەت
نەگزىت، بەلكو ئەو پلەيە دەگزىت كە لە ژەنيدا دەستپەنگىت).
بە نىگايەكى شلەژاوهە تەماشايىم كرد، چونكە شەمس هەستى كرد
پىويستم بە لىكدانەوهى قسەكەيەتى. دەستى خستە سەر دەستم و بە ناسكى
گوشىي و بە دووچاوى قوول و خومارەوه گوتى: 'با چىرۆكىكت بۆ
بگىرمەوه.'

ئەمە چىرۆكەكەيە كە بۆي گىرامەوه:

رۆژىكيان كچىكى ججىل دەربارەي چارەنوسى خۆي پرسىارى لە
دەرويشىك كرد. دەرويشەكە وتى دەي با پىكەوه برۆين و چاويك بە دنيدا
بگىرين. ئەوهندەي نەبرد تووشى كەژاوهيەك بوون، بكوژىكيان بۆ مەيدانىك
دابوو پيش تا لەسىدارەي بدن. دەرويش پرسىي: 'ئايا ئەم پياوه لەبەر ئەوه
لەسىدارە دەدرى، چونكە يەكىك بۆ كرىنى ئەو چەكەي كە ئەم يەكىكى پى
كوشتووه، پارەي پىداوه؟ يان لە كاتى تاوانەكەدا يەكىك رىي لى نەگرتووه تا
تاوانەكە نەكات؟ يان لەبەر ئەوهي دواچار دەستگىر كراوه؟ ئايا لەم
مەسەلەيدا هۆ و ئەنجام لە كوین؟'

قسەكەم پىي برى و گوتم: 'ئەم پياوه بۆيە لەسىدارە دەدرى، چونكە
ئەوهي كردوويهتى كاريكى قىزەونە و ئەمەش پاداشتى كردەوهكەيەتى. كەواتە
هۆكار هەيە و ئەنجاميش هەيە. شتى باش هەيە و شتى خراپيش هەيە، لە
نىوان هەردووكيانىشدا جياوازي هەيە.'

'هئى كىمىاي جوان، شەمس وەك ئەوهي لەپەر ماندوو بوويىت بە
دەنگىكى نەرم وەلامى دايهوه، 'تۆ حەزت لە جياكردنەوهيە، چونكە پىت وايه
ئەو جياكردنەوهيە ژيان ئاسان دەكات. ئەي ئەگەر شتەكان بە شىوهيەكى
پوون نەبوونايە؟'

'بەلام خودا داوامان لىدەكات كە پوون بين، ئەگىنا چەمكى حەلال و
حەرام نەدەبوون، بەهەشت و دۆزەخيش نەدەبوون. ئەوه بىنە بەرچاوت گەر

نەتوانىت بە ئاگرى دۆزەخ خەلكى بترسىنىت، يان بە چوونە بەھەشت پاداشت نەكرىن و ھان نەدرىن، ئەو ھە لە دنيادا خراپەكارى زۆرتر دەبوو.

بەفرەكە بە دەم باوھ پەرتدەبوو، شەمس داچەمايەوھ تا لەچكەكەم توندبكاتەوھ. كەمەكەك بە پىنوھ وشك وھستام، بۆنىكى خوشى لىدەھات كە تىكەلەيەك بوو لە بۆنى درەختى سەندەل و كارەمان، سووك وھك بۆنى خاكى پاش باران. ھەستەم بە گرېكى گەرمى نىو ھەناوم و شەپۆلىكى ئارەزوو لە نىوان لاقەكانم كرد. شتەكە سەير و تىدامان بوو، بەلام ئەو بە ھىچ جورئ تىدا نەمايوو.

"لە عەشقادا سنوورەكان تىكەل دەبن، شەمس بە دەم قسەوھ بە جورە مېھر و بايەخىكەوھ تىي دەروانىم.

تۆ بلىتت دەربارەى عەشقى خودايى بدوئت يان عەشقى نىوان ئافرەت و پىاو؟ يان ئاماژە بۆ ھەردووكان دەكات؟ ئەى شتىك ھەيە كە ناوى (ئىمە) بىت؟

شەمس بەبى ئەوھى ئاگاي لە غايەكانى من بىت، لەسەر قسەكانى رۆيشت و گوتى: "بە لاي مەنوھ حەلال و ھەرام گرېنگ نىن. من حەزدەكەم ئاگرى دۆزەخ بكوژىنمەوھ و ئاگر لە بەھەشت بەربدەم تا خەلكى لەپاي خوشەويستىيەكى پاك و بىگەرددا، خودايان خوشبوئ." و تەم: "گەرەكە لەنىو خەلكى باسى ئەم شتانە نەكەيت. خەلكى خراپىن، ئەوھى تۆ دەبلىتت ھەموويان تىيناگەن."

لەسەر روخسارى شەمس بزەيەك دەركەوت كە نىشانەى ئازايەتى و بوئىرىي دەگەياند. ئىدى رېگەم پىدا دىلم بكات، ناو لەپە گەرم و قورسەكەى خستە ناو لەپەم.

"رەنگە تۆ راست بكەيت، بەلام پىت وا نىيە كە ئەوھ زاتىكى گەورەترم پىدەدات تا بە ئاشكرا بۆچوونى خۆم دەربىرەم؟ سەربارى ئەوھ، ئەو كەسانەى كە كەچىنن و گوئىشان گرانە. بە ھەرچۆر بەواى گوئىچكە داخراوھەكانيانەوھ، واى دادەنن ھەموو ئەوھى من دەبلىم كفرىكى تەواوھ."

‘هه موو ئه وانەى به منى دەلئيت شيرين و جوانن.’

شەمس نىگايەكى كردم كه نيشانەى باوەرپنەکردن و تا رادەيهك سەرسوڤمان بوو، لى من لەو پتر سەرم سوڤما، ئاخىر چۆن دەكرى شتىكى ئاوها بلیم؟ تو بلئيت جلەوم بۆ هەستى خۆم شل كرديت؟ دياره جنۆكه يهك يان شتىكى لەو جۆره دەستى لى وهشان دووم.

‘بەداخه وهم، باشتر وايه ئىستا بړۆم، بە دەم قسە وه راپه پريم.

له شه ماندا پروومه ته كانم داگير ساڤوون، به وای ئه و شتانهى كه وتبوومان و ئه وانەشى كه نه مانوتبوون دلّم كه وتبووه خورپه خورپ. به په له له حەوشه كه به ره و ماله وه پړویشتم، به لام كاتى رآمده كرد، هه رئه وه تا زانيم كه له دالانه كه تپه پريم. ئيدى له مه ولا ناتوانم ئه و راستيه فەرامۆش بكەم كه پتى گەشتووم: ئه ویش ئه وه يه كه من شه مسى ته ور تيزيم خۆشده وئ.

شەمس

قۇنيا، كانوونى دووھم ۱۲۴۶

بۇ ھەندى كەس دووزمانى و ناوزپاندنى خەلكى و جوين پيدانيان، سروشتى دووھمن. واتە وات و پروپاگەندەى زۆرم دەربارەى خۆم پىگە يىشتوونەتەو. لەوساوە ھاتوومەتە قۇنيا، قسەوباسى ھەلبەستراوى زۆر بلاو بوونەتەو، بەلام بەو سەرم سورنامىنىت. ھەرچەندە قورئان دەلىت كە دووزمانى و ناتۆرەھەلبەستىن بۇ خەلكى گوناھىكى گەرە، لى زۆربەى بەشەر، مەگەر چۆنھا، دەنا ھەولنادەن لەم بارەيەو خۇيان بەرزەوت بگەن. ئەوان واز لە لاقرتتىكردن بە سمىلە تاشراو كەم ناھىتن، يان بەدواى ئەو ئافرەتە زىناكارانەدا دەگەرېن تا بەردبارانيان بگەن، لى كاتى شتەكە دىتە سەر دووزمانى كە لاي خودا گوناھىكى گەرە، نازانن گوناھىكى گەرە دەكەن. ھەموو ئەمانە چىرۆكىكم بىردەخەنەو.

رۆژىك پياويك لە سۆفییەك نزيك دەبىتەو و بە ھەناسەبىركى پىنى دەلىت: 'ھو سۆفى، ئەھا تەماشای ئەوئى بگە، ئەوانە سىنيان پىئە'. سۆفییەكە بە ھىمنى وەلامى داىوہ: 'جا ئەوہ چ پەيوەندىيەكى بە ئىمەوہ ھەيە؟ ئايا شتەكە تايبەتە بە ئىمەوہ؟'.

پياوہكە ھاوارى كرد: 'ئاخر ئەوانە ئەو سىنيانە بۇ مالى ئىوہ دەبەن. ئەى ھىشتا شتەكە پەيوەندىى بە تۆوہ نىيە؟'.

مەخابن! خەلكى بەردەوام چاويان بىوہتە سەر سىنىى ئەوانى تر، جا لەبرى ئەوہى خەرىكى كاروبارى تايبەتى خۇيان بن، بىريار لەسەر ئەوانى دىكە دەدەن. سەرم لەو شتەنە سور دەمىنى كە ھەلیدەبەستىن! ئاخىر كاتى گومان لە يەككىك دەكەن و ناوى دەزرىتن، خەيالى سەركىشىان سنوور

تیده په پښت. له شاره دا هندی پټیان وایه که من سه رکړدیه کی نه پټی
 گروو پیکي تلیاکیه کانم، به لکو هندیکیان له وه دورتر ده پون و بانگه شهی
 نه وه ده کن که گویا من کوریکي دیکه ی ئیمام ئیسماعیلیم له قه لای نه له موت،
 هه روه ها ده لټن که من خه ریکي نه فسوون و جادووی ره شم و نه فرهت له هر
 که سیک بکه م ده سبه جی ده مریت، هه روه ها هندیکی دیکه تومه تیکي قیزه و نیان
 خستووه ته دووم که گویا جادووم له پومی کردووه، جا بق نه وه ی نه م
 جادووه به تال نه بیته وه، ناچارم کردووه که به ره به یانی هه موو پوژی
 شو ربای مار بخوات.

کاتی نه و چه نه چه نه ده ژنه وم، پیده که نم و جیان ده هیلم. ئاخر له وه
 زیاتر چیم له ده ست دیت؟ نه و رقه ی نه وان هه لیان گرتووه چ زیانیک به
 ده رویشیک ده گه یه نیت؟ نه گه ر ده ریا هه موو دنیا قووت بدات، مراوی چ باکی
 هه یه؟

به لام من هه ست ده که م هه ندی که سی ده ور به رم په ژاره دایگرتوون، به
 تاییه تی سو لتان وه له د، که لویکی ژیره و دلنیام به م زوانه ده بیته
 یارمه تیده ری باوکی. ئینجا کیمیا، کیمیا ی جوان.. که نه ویش دوودل دیاره،
 به لام له نیتو هه موو نه م زور بلتیه دا له هه مووی خراپتر نه وه یه که
 تانه و ته شه ریکي زور بهر ناوبانگی پومی ده که ویت. ئاخر نه و وه ک من
 رانه هاتووه قسه ی ناشیرینی خه لکی بژنه ویت. که ده بینم هه ندی کالقام قسه ی
 سووکی له باره وه ده کن، خه مبار ده بیته، زور ئازار ده کیشم. له ناخی
 مه ولانادا جوانیه کی یه کجار زور هه یه، به لام له ناوه وه ی مندا بریکي جوانی
 و بریکي دزیوی هه یه، بویه من له و زیاتر ده توانم مامه له له گه ل کریتی
 خه لکیدا بکه م، به لام زانایه کی سه نگین که له گه ل په روشی و به ره نجامی
 لوژیکی راهاتیت، چوون بتوانیت به ره نگاری قسه ی پروپوچی نه زانان
 بیته وه؟

سهیر نییه که محمه د پیغه مبه ر وتوویه تی: "من به زه ییم به سی جوړه
 که سدا دیته وه: نه و ده وله مهنده ی سامانه که ی له ده ست داوه، نه و به پیزه ی که
 پیزی له ده ست داوه، نه و زانایه ی نه فامان ده وریان داوه."

پهنگه ئه وه له قازانجی پرمیدا بیت. ناوزپاندن په گه زیکی ئازار به خشه،
 به لکو بو گورینی ناوه وهی رومی پتویسته. ئه ویک به دریزایی ژیانی هه موان
 پریزان لیگرتبوو و سه رسامی بوون و لاساییان ده کرده وه و خاوه ن
 ناوبانگیکی بیگه رد بوو، ئیستا نازانیت چون ده بی خه لکی خراب لینی تیگه ن و
 ره خنه ی لیگرن. قهت ههستی به و لاوازی و ته نیاییه نه کرده وه که ناوبه ناو
 خه لکی تر ههستی پی ده که ن، خو که سیش نه فسی به رزی ئه وی
 نه پووشاندوو، به لام ئه و ئاتاجی ئه وه یه. له گه ل ئه وه ی ناوزپاندن و
 قسه بو هه لبه ستن ئازار به خشه، به لام بو سو فیه کی گه ریده سوو دبه خشه،
 ئه مه ی خواره وه پرسیای سییه مینه: سو فیی راسته قینه ئه وه یه، ته نانهت گه ر له
 هیچیش تاوانبار بکری و له هه موو لایه که وه هیرشی بکریته سه ر، ئه و ته نها
 وشه یه کی ناشیرین به ره و پرووی ره خنه گره کانی ناکاته وه و به ئارامیه وه
 به رگه ده گریته. سو فی گازانده له که س ناکات. ئاخو چون ده کری دوژمنیک
 یان پکابه ریک یان ته نانهت (ئه وانی دیکه یه ک) هه بن، له کاتی که له پله ی
 یه که مدا (نه فسیک) نه بیت؟ چون ده کری به کیک هه بیت گله یی لئ بکات، له
 کاتی که له (تاک و یه کتا) که سی تری تیدا نییه؟

ئىيلا

نۇرتامبىتون، ۱۷ى حوزىران ۲۰۰۸

باوانەكەم ئىيلا، ئەوسا بەوپەرى نىسانىيەو داوات لىكردبووم كە دەربارەى خۆم زۆرترت بۇ باس بكەم. لە راستىدا ئاسان نىيە دەربارەى ئەم ماوہىيەى ژيانمت بۇ بنووسم، چونكە ھەندى شتم دىئىتەوہ ياد، نامہەوئى دووبارە بىرى خۆمىان بىتمەوہ. لەگەل ئەوہشدا بۆتىان باس دەكەم:

دواى ئەوہى كە مارگۆ مرد، گۆرانيكى گەورە بەسەر ژيانمدا ھات. دواى ئەوہى ھاونشینی كۆمەلى (مدمن - خووپتوہگر)م كرد، لە ئەمستردام شەوانە ھاتوچۆى يانەكانى سەمام دەكرد كە لەوہ پىش ھاتوچۆم نەدەكردن. ئىدى لە شوپنە ناشايستەكاندا بەدواى رابواردن و دەستگەرمكردنەوہدا دەگەرام. ئاواھا بووم بە بوونەوہرىكى شەوگەر و تووشى كەسانىك بووم كە نەدەبوو تووشيان بىم، لەئىو نوئى كەسانى نەناسدا بىداردەبوومەوہ. بەم ئاواھايە لە ماوہى چەند مانگىكدا كىشتم پتر لە بىستوپىنج رەتل كەمىكرد.

بۇ يەكەم جار لە ژيانمدا ھىرۆيىنم ھەلمژى و رىشامەوہ و نەخۆشكەوتم، نەخۆشى گەياندمىيە دۇخىك بە درىژايى رۆژەكە نەمدەتوانى سەرم ھەلبېرم، چونكە جەستەم ماددەى سىركەرى رەتدەكردەوہ، ئەمەش ئاماژەيەك بوو بەرەو رووم بووبووہوہ، بەلام پەندم لى وەرئەدەگرت. دواى ماوہىيەكى كەم لەجياتى ھەلمژىن، دەرزىم بەكار دەھىتا، وەك ماريوانا و تلياك و كوكايىن - ئىدى ئەوہى بەردەستم كەوتبا تاقىم دەكردەوہ. زۆرى نەبرد تا بە جەستە و ئاوەزەوہ كەوتمە دۇخى سەرلنىشتوان و شلەژانەوہ - ھەموو شتىكم دەكرد تا خۆم بەسەر پىوہ بەھىلمەوہ.

که دهچومه دؤخی سه‌رگه‌رمییه‌وه، پلانی سه‌یرم بۆ خۆکوشتن داده‌نا، ته‌نانه‌ت جارێکیان وه‌ک چۆن سوکرات خۆی ژه‌هرخواردوو کرد، هه‌ولم دا خۆشاوی شه‌وه‌که‌رانی* ژه‌هراوی بخۆمه‌وه، به‌لام دیاربوو کارێگه‌ری ژه‌هره‌که‌ بایی ئه‌وه نه‌بوو کارم تینکات، یان ئه‌و گیایه‌ په‌شه‌ی که به‌ نه‌یتی له‌ چیشته‌خانه‌یه‌کی چینی کریم که خواردنی ئاماده‌یان ده‌فرۆشت، ته‌نها گیایه‌کی ئاسایی بوو، یان په‌نگه‌ فیلێان لیکردبم و جۆره‌ چایه‌کی سه‌وزیان پی‌ فرۆشتبم. چه‌ندین رۆژ که به‌یانی له‌ خه‌و راده‌بووم، خۆم له‌ شوینی نامۆ ده‌بینییه‌وه و که‌سیکی تازهم به‌ ته‌نیشت خۆمه‌وه ده‌بینی. ئافره‌تان ده‌یانلاواندمه‌وه و ئاگادارییان ده‌کردم، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا له‌ ناوه‌وه‌مدا هه‌مان بۆشایی هه‌لیده‌کۆلیم. ئه‌و ئافره‌تانه‌ی ده‌یانلاواندمه‌وه و ئاگایان لیم بوو، هه‌ندیکیان له‌ ته‌مه‌ندا له‌ خۆم مندالتر بوون و برێکیان له‌ خۆم زۆر به‌ته‌مه‌نتر بوون. له‌ ماله‌کانیان ده‌مامه‌وه و له‌سه‌ر جیخه‌وه‌کانیان ده‌نووستم و کۆتایی هه‌فته‌م له‌ کوخته‌کانیان به‌سه‌رده‌برد، خواردنیان بۆ دروست ده‌کردم و جلی خه‌وتنی میرده‌کانیانم له‌ به‌ر ده‌کرد، بۆ کرینی پیوستییه‌کانم له‌ بازار کارتی متمانه‌ی ئه‌وانم به‌کار ده‌هینا، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئاماده‌ نه‌بووم که‌ترین ئه‌و خۆشه‌ویستییه‌یان پی‌ ببه‌خشم که لێیان ده‌ویستم و بیگومان شایسته‌ی بوون.

ئه‌و ژبانیه‌ی که هه‌لم بژاردبوو به‌ خێرای زیانی گه‌وره‌ی لێدام. ئیدی کاره‌که‌م و هاوڕێکانم له‌ده‌ست دا، له‌ کۆتاییدا ئه‌و باله‌خانه‌یه‌شم له‌ده‌ست دا که من و مارگۆ رۆژانێکی زۆر به‌خته‌وه‌ریمان تیدا به‌سه‌ربردبوو. دوا‌ی ئه‌وه‌ی ده‌رکه‌وت که ئیدی من توانای ئه‌م جۆره‌ شیوازی ژبانم نه‌ماوه، له‌ نیوان چه‌ندین مالی هاوبه‌شی ساده‌دا ده‌ستم به‌ گۆزه‌گۆز کرد. له‌ رۆت‌ردام له‌ یه‌کێ له‌م مالانه‌ پانزه‌ مانگ زیاتر مامه‌وه، که نه‌ ده‌رگای حه‌شه‌ی هه‌بوو، نه‌ هی ژووره‌وه، ته‌نانه‌ت گه‌رماوه‌که‌یشی ده‌رگای نه‌بوو. ئه‌وانه‌ی له‌وی نیشته‌جێبووین له‌ هه‌موو شتی‌کدا هاوبه‌شبووین: سترانه‌کانمان، خه‌ونه‌کانمان،

* شه‌وه‌که‌ران: بره‌ختیکی ژه‌هراوییه‌ و گولیکی سپیی هه‌یه و لاسکه‌که‌ی سه‌وزه. له‌ کۆندا یۆنانییه‌کان وه‌ک شیوازیکی کوشتن ده‌رخواردی ئه‌و که‌سانه‌یان ده‌دا که فرمانی له‌سپداره‌دانیان بۆ ده‌رده‌چوو. (وه‌رگیزی کوردی).

خه رجبیه کانمان، ماده هۆشبه ره کانمان، خواردنمان و جی خه وتتمان. ئیدی جگه له بازار، له هه موو شتی کدا هاوبهش بووین، دواى سالانیک له ژيانی نیتو ماده هۆشبه ره کان و به ره لایلی، به ره و خواره وهی خواره وه شوپبوومه وه و بووم به تارما ییه کی ئه و پیاوهی که جاران هه بووم. به یانییه که کاتی دهموچاوم دهشت، ته ماشای ئاوینه کهم کرد، لایکی ئاوها داهیزراو و غه مگینم به و شیوهیه قهت نه بینیبوو. گه رومه وه سه ر جیگه کهم و مینا مندالیک له سه لای گریانم دا. له هه مان پوژدا ناو ئه و سندووقانه م پشکنی که شته کانی مارگۆم وه ک یادگار ییه که یه ک له دواى یه ک تیدا پاراستبوون: کتیبه کانی، جلو به رگه کانی، شریتی گۆرانییه کانی، ته وقه کانی قژی، ده فته ره کانی، وینه کانی. ئه وه بوو هه مووم له نیتو سندووقه کان دانایه وه و به سه ر ئه و منداله ئاوارانه دا دابه شم کردن که خۆی سه ره پرشتی و چاودیری ده کردن، ئه مانه هه مووی له سالی ۱۹۷۷ دا بوون.

له سایه ی خودا وه کاریکی وینه گریم له گوشاریکی گه شتیاری ناوداردا دۆزییه وه. به م جۆره جانتایه ک و مارگۆم له گه ل خۆمدا هه لگرت و سه فه ری باکووری ئه فریقیا م کرد و وازم له و پیاوه هینا که بووبووم به ئه و. له چیاکانی ئه تله س له بیابانی گه و ره تووشی زانایه کی ئه نترۆپۆلۆگیای به ریتانی بووم و بیرۆکه یه کی دامی. لئی پرسیم ئاخۆ دهمه وی بجم به و یه که م وینه گره پوژئاواییه ی به ره و پیروژترین شاره کانی ئیسلام دزه بکه م. نه مده زانی باسی چی ده کات. ئینجا گوتی له سه ویدییه یاسا حه رامی کردوه که جگه له موسلمان که سی دیکه بچیته ناو مه که کی پیروژ و مه دینه ی منه وه ره وه، هه روه ها ریگه به کریستیان و جووله که نادرئ بچنه نیتو ئه و دوو شاره وه، که سیش نه ی توانیوه ریگه یه ک بدۆزیته وه تا بچیته ناو ئه و دوو شاره وه و هه ندئ وینه بگریت، هه روه ها ئه وه شی پی گوتم گه ر ده سنگیرم بکه ن، ئه و له زیندان به ندم ده که ن، یان ره نگه شتیکی له وه خراپترم به سه ر بیت. به بایه خه وه گویم بۆ هه لخستبوو، چونکه رویشتن بۆ خاکیکی قه ده غه کراو و جیبه جیکردنی شتیکی که له وه و پیش که س بۆی نه کرابوو، سه رباری ئه و ناوبانگ و پاره یه ی له کو تاییدا ده ستم ده که وتن، وایان لیکردم

پژینتی ئەدرینالین لە جسته مەدا قۆلپ بەدات. ئیدی بیروکەکه وەک چۆن مەنجه لیک ههنگوین ههنگ راده کیشیت، ئاوها رایکیشام.

زانا ئەتتروپۆلۆگیاکه پینی وا بوو که من به تهنیا ناتوانم ئەوه بکه م و حه وهجه م به میانگیری و په یوهندی ههیه، پیشنیاری کرد په یوهندی به خوشکه سۆفیه کانی ناوچه که وه بکه م، ئینجا وتی: "تۆ چووزانیت. رهنگه قایل بن یارمه تیت بدن".

هیچ شتیکم دهرباره ی سۆفیکه ریتی نه ده زانی و بایه خیشم پی نه ده دا. کاتی ره زامه ندییان پیشان دا که یارمه تیم بدن، شادمان بووم چاوم به و سۆفیانه ده که ویت که تهنیا وەک ئامرازیک بۆ وه دیهینانی ئامانجه که م ته ماشام ده کردن و هیچی تر.

ئێلا، ژیان سهیره. له کۆتایی شته که دا، نه ئەوسا و نه له دواییدا و ته نانه ت نه دوا ی ئەوه ی بووم به موسلمان، نه بۆ مه ککه ی پیروز چووم و نه بۆ مه دینه ی منه وهره. ئەوه بوو چاره نووس به ره و پێگه یه کی ته واو جیاواز بردمی، به ره و گۆرانیکی چاوه پوانته کراوی پووداوه کان، گۆرانیکی ئەوتۆ دوا ی ماوه یه ک ئامانجه راسته قینه که ش بایه خی نه ما. هه رچه نده نیازه کانی من سه ره تا له نیازیکی ماددی رووته وه هه لقولا بوو، له کۆتایی که شته که دا بووم به پیاویکی تر.

به لام سۆفیکه ریتی، له توانای کتدایه بزانتیت که ئەوه ی من بۆ وه دیهینانی مه به سته که م دامنا بوو، خۆی بوو به مه به ست؟ من ئەو به شه ی ژیانم ناوانا وه دیدارم له گه ل پیتی (ۆ) له وشه ی سۆفی.

دلخواز

عهزیز

گوئی بیابانی له شفرۆش

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بەو بەفرە ی باریبوو، شەقامە پینچاوپینچ و تەنگەکان دەدرەوشانەو، هەر ئەو پۆژە سۆزانیخانەکەم جیھیشت کە پۆژیکی ناخۆش و خەمین بوو و ساردترین پۆژەکانی چل سال لەمەوبەر بوو. بە گۆیسوانە ی مالهکان و منارە ی مزگەوتەکاندا چلوورە ی تیژ شۆرپووبووو و جوانییەکی دلرفینی هەبوو. کە ئیوارە داها ت سەرما توندی کرد و لە شەقامەکە چەند پشیلە یەکم دی، مووکانی سمیلیان بووبوو بە تالی تەنک و بەستوو، خیرا دەرپۆیشتن و لەپر دەوستان. چەند خانوویەک لە ژیر قورسای ی بەفردا بەلادا هاتبوون و پووخابوون. لە شاری قونیا دا بینەواکان لەدوای پشیلەکان سەختترین دەردەسەرییان دەچەشت. شەش لاشە ی بەستوو مینی، هەموویان وەک دۆخی مەلۆتکە یی ویکهاتبوونەو و مینا بۆ ژیانیکی باشتەر و گەموگورتر چاوهپوانی سەرلەنوئ لەدایکبوونەو بەکن، زەردەخەنە یەکی خۆشنوودی لەسەر دەموچاویان بوو.

پۆژیکیان دەمەوخۆراوا، ئەو دەمە ی هەموو کچەکان پیش دەست پیکردنی چالاکی شەویان، سەرخەویک دەشکینن، لە ژوورەکە ی خۆم دزەم کرد و جگە لە کەم ی جلۆبەرگی سادە، هیچ لەگەل خۆمدا هەلنەگرت. پۆشاکەکانم و ئەو جلە ئاوریشمانە ی کە بۆ مەعمیلە تاییەتیەکان لە بەرم دەکردن، جیم هیشتن. هەموو ئەو شتانە ی لە سۆزانیخانە کە دەستم کەوتبوون، دەبوو هەر لەوئ بمیتنەو.

لە ناوەرپاستی پەیزەکەدا مانۆلیام دی کە لە لای دەرگاسەرەکییە کە وەستابوو و گەلای دەرختیکی سوورباوی دەجوی کە خووی پینو گرتبوو.

مانۆلیا کۆنتترین کچ بوو له سۆزانیخانهکه، بهم دواویه له ناکاو تایهکی گهرم دایدهگرت. شهوانه گویم لئی بوو لهسهه جینگهکهی ئەمدیو و ئەودیوی دهکرد. ههموان دهیانزانی که تا دیت مییایهتی وشک دهکات. ئەو کچانهی له تهمهندا لهو بچووکتەر بوون به لاقرتیوه دهیانگوت ئیرهیی به مانۆلیا دهبهین، چونکه ئیدی خەمی ئەوهی نییه، مانگانه تووشی بینوژی بییت، یان دووگیان بییت، یان مندال له بارخۆی بیات. ئیدی دهتوانیت به دریزیی مانگهکه ههموو روژی لهگهڵ پیاویکدا جووت بییت، بهلام ئیمه دهمانزانی که له شفرۆشیک له تهمهنی ئەودا بییت، ئیدی ژیانی ئەوهندهی به بهرهوه نامینیت.

کاتی بینیم مانۆلیا لهوئ وهستاوه، زانیم تهنها دوو ههلبژاردنم له بهردهمدایه، ئەوانهش: یان بهرهو ژوورهکهی خۆم بگهڕیمهوه و مهسهلهی ههلاتن له بیر خۆم ببهمهوه، یان لهو دههراگایه خۆم دههرازیکهم و ئەنجامهکهی قهبول بکه، ئەوهبوو دلم ههلبژاردنی دووهمی پهسهند کرد.

"هیی مانۆلیا، ئایا ههست دهکیت باش بویت؟"، ئاواته خوازبووم که بهدم پرسیارهکهمهوه دهنگم ههمن و سروشتی بییت:

رووی مانۆلیا گهشایهوه، لئ که سهرنجی جانتاکی دهستمی دا، یهکسهه چارهی تیکنا. بواری درۆکردنم نهبوو، چونکه دهیزانی که خاوهن سۆزانیخانهکه چوونه دههوهومی له ژوورهکهم لئ قهدهغهکردبووم، چجای سۆزانیخانهکه جیبهیلیم.

"ئایا دهپویت؟"، مانۆلیا وهک ئەوهی بترسیت پرسیار بکات ههناسهیهکی ههلهکیشا.

وهلامیکم بۆ نههات، ئەمیستا شتهکه کهوتبووه دهست ئەو تا سههپشک بییت. ئیدی ئەو دهیتوانی ریگهه لئ بگریت و ههموان له پلانهکهم ئاگاداربکاتهوه، یان وازم لئ بییت و به ئاسانی برۆم. مانۆلیا دیقهتی دام. دهموچاوی گرژ و پر له کهسهه بوو.

وتی: "گولی بیابان، بۆ ژوورهکهت بگهڕیوه، چونکه خاوهنی سۆزانیخانهکه سهههقهه له بهدواتدا دهئیریت. ئەی نازانیت چی به... کرد؟".

بهلام رستهکهی تهواونهکرد. ئەوه له سۆزانیخانهکهدا رینماییهک بوو له رینماییه تۆمارنهکراوهکان: باسی چیرۆکهکانی ئەو کچه کلۆلانه یان ئەوانهی

له ناوهختدا كۆتاييان هاتووه نهكەين كه لىتره كاريان كردوو، ههروهها له و بۆنه دهگمەنانەى كه باسمان دهكردن، ههولمان دەدا ناويان نههتئين، چونكه پيويستى نهدهكرد لهناو گۆرهكانيان بىزاريان بكەين، ئاخىر ئەوان ژيانىكى سهختيان بهسهربردبوو، باشتىر وا بوو وازيان لى بىئين تا له مردنهكهياندا ئاسووده بن.

"تهنانەت گەر توانیت راشبكهیت، ئەى چۆن بژیویى خۆت پەيدا دەكەیت؟"، مانۆلیا به پێداگرییهوه ئەمەى گوت و لهسەرى رویشت: "ئاخىر له برسان دەمریت".

ئەوهى له چاوهكانى مانۆلیادا دەمبىنى ترس بوو - نهك له ترسى ئەوهى كه سهركهوتوو نهيم و سزا بدریم - ، بهلكو له ترسى ئەوهى كه سهركهتوم. گەر بۆى كرابا ئەویش ئەو شتەى دهكرد كه من خهونم پێوه دەدى، بهلام ههچ زاتى نهدهكرد خهونهكهى بىئیتته دى، بۆیه ئیستا بهواى بویرییهكهمهوه ریزی دهگرتم و هاوكات رقیشى لىم دهبووهوه. زوو كهوتمه دوودلى و گومانهوه، خو ئەگەر دهنگى شهمسى تهوریزی له سهرمدا دهنگى نهدايهتهوه، لهگوین بوو بگهپیمهوه.

گوتم: "مانۆلیا، لىمگهپى با برۆم، ئىدى پۆژىكى تر لىتره نامیتمهوه". دواى ئەوهى پێپرس لى دام و مهرگم به چاوى خۆم بىنى، ههستم دهكرد شتىكم تىدا گۆراوه و ئیتر گهپانهوهى بۆ نیه، ههستم دهكرد ترس له ناخمدا پهویوهتهوه. به ههه جۆر ئىدى گویم پى نهدهدا و بریارم دا پاشماوهى ژيانم بۆ خودا تهرخان بكه. ئەوه گرینگ نیه ئەو ماوهیه بهك پۆژ یان چهندین سالى تر دهخایهتیت. ئاخىر شهمسى تهوریزی وتى برۆا و عهشق بنیادهم دهكەن به پالەوان، چونكه ترس و دلەپراوكى له دلیدا بنبر دهكەن. ئاوها خهريك بوو له مهبهستهكهى تىدهگهیشتم.

سهیر لهوهدابوو كه مانۆلیاش لهوه تىگهیشتبوو، به نىگایهكى دوورودریژ و پوون تهماشای كردم و خۆى دایه لاوه و رىگهى پیدام تا درهچم.

ئىتلا

نۇرتامبىتون، ۱۹ى حوزىران ۲۰۰۸

بەرىز ئىتلا،

سوپاس بۇ رېزىنلاندنەكەت. خۇشحالم كە تۇ رۇمانەكەمت بەدلە و زۇر بىرى لىدەكەيتەوہ. ھەرچەندە من رانەھاتووم باسى رابردوو بكام، پىم سەيرە كە باسكردنى رابردوو بۇ تۇ وای لىكردم ھەست بە بارسووكى بكام. ھاوینی ۱۹۷۷م لە مەغرىب لەگەل كۆمەلى سۆفى بەسەر برد. ژوورەكەم سادە و بچووك و سېى بوو، لە كەلوپەلى پىويست زياترى تىدا نەبوو: ھەسىرىك بۇ نوستن، چرايەك، تەسىيىكى عەنبەر، چەند ئىنجانەيەكى گول بە تەنىشت پەنجەرەكەوہ، نوشتەيەكى چاوەزار، مېزىك لە دارى گویز دروستكراو كە ديوانىكى رۇمى لە يەكىك لە چاوەكانىدا بوو. ئىدى نە تەليفون و نە سەعات و نە كارەباى تىدا بوو. ھەر گويشم بەوہ نەدەدا. ئاخىر مېنىك چەندىن سال لە خانووگەلىكى مىللى و ساكاردا ژىابووم، ئىدى لە تەكىتەكى دەرويشەكاندا ژىانم لە لا قورس نەبوو. سەيد سامىد يەكەم ئىوارە لە تەكىتە بۇ ئەوہى لە دۇخم دلنيا بىت ھات بۇ ژوورەكەم و گوتى ئەوان زۇر خۇشحالن لەگەلىاندا بىتمەوہ تا ئەو دەمەى كاتى رۇيشتنم بۇ مەككەى پىرۇز دىت، بەلام بە مەرجى نابىت ھىچ جۆرە ھۆشبەرىك بەكار بەئىت. لە يادمە چون مندالىك دايىبابى بىيىنن وا دەستى خستووتە نىو پاكەتە پىسكويتىكەوہ، دەموچاوم سوورھەلگەرا. چۆن زانىيان؟ ئايا كاتى لە دەرەوہ بووم ناو جانتاكەمىان پىشكنيوہ؟ دواى ئەوہ تا لە ژياندا ماوم ئەوہم بىرناچىت كە سەيد پىنى گوتم: 'كاكە كرىگ، ئىمە پىويستمان بەوہ نىيە ناو كەلوپەلەكانت بېشكنىن تا بزائىن ئاخۇ ماددەھۆشبەرەكان بەكار دىئىت يان نا، بەلكو چاوەكانت گەواھى دەدەن كە تۇ خووپىتوہگرى.'

ئىلا ئەوئە مایە پىكەنینه، ئەوئە مەن تا ئەو رۆژە خۆم بە خووپتوئەگر-
مدمن دانەدەنا، بەلكو دانیيا بووم كە خۆم بەسەر شتەكەدا زال دەبم و
ماددە ھۆشبەرەكان يارمەتیم دەدەن كىشەكانم چارەسەربكەم. ئەوئەبوو سەید
سامید گوتى: "ھىور كەردنەوئە ئازار بە ماددەى ھۆشبەر بنېرناكرى، كاتى
كارىگەرىيەكەى نامىتت، ئازارەكە وەك خۆى دەمىتتەوئە".

دەمزانى ئەو راست دەكات. بە شىوازيكى خۆنەشكاندەوئە ھەرچى
ماددەى ھۆشبەرم پى بوو رادەستم كەردن، تەنانەت ئەو ھەبى
خەوليكەوتنانەشم دانى كە دەمخواردن. زوو بۆم دەركەوت كە پلانەكەم
ئەوئەندە بەھىز نەبووئە تا لەمەولا لەتەنگژە دەرم بەھىتت. لە ماوئەى ئەو چوار
مانگەى كە لەو تەكى بچووكە نىشتەجى بووم، بەلئىنەكەم نەبردەسەر. ئىتر بۆ
كەسىك كە پى باش بىت گىژوور بىت نەك بەئاگا، تەنانەت گەر لايدەش بىت
زەھمەت نىيە ماددەى ھۆشبەر بدۆزىتەوئە. شەويكىان بە سەرخۆشى بۆ
تەكىكە گەرماوئە، بىنیم ھەموو دەرگاكان لە ناوئە داخراون، ئىدى لىيرام لە
باخچەكە بنووم. رۆژى دواى سەید سامید ھىچ شتىكى لى نەپرسىم و منىش
ھىچ تەوازۆيەكەم بۆى نەھىنايەوئە.

سەربارى ئەم رووداوئە شەرماوئەرانە، لەگەل سۆفییەكاندا گونجام و
ئىواران چىژم لەو ھىمىنيە وەردەگرت كە لە تەكىكەدا ھەبوو و ھەستم بە
ئارامىيەكى تايبەتى دەكرد، لى ئارامىيەكە سەير بوو، ھەرچەندە راھاتبووم كە
لەژىر يەك مېچدا لەگەل كەسانى تر بژىم، لەوئى شتىكى ترم دەستكەوتبوو كە
لەوئەوئە نەمبىنيبوو، ئەوئىش ئاشتى ناخ بوو.

لە روالەتدا ھەموومان ژيانىكى ھاوبەش دەژيان، پىكەوئە دەمانخوارد و
دەمانخواردەوئە، ھەموومانىش ھەمان كارمان دەكرد، بەلام چاوەروانى
ئەوئەمان لى دەكرا كە لە ناوئەوئەماندا بە تەنيا بمىتتەوئە و لە ناوئەوئەى خۆمان
رابمىتت، بۆ ئەمەش ھانىان دەداين: لە رىگەى سۆفیکەرىتتەوئە يەكەم شتى كە
دەيدۆزىتەوئە ھونەرىكە كە دەبىت لە ناوجەرگەى ھەموو خەلكىدا بە تەنيا بىت،
ئىنجا دەگەيتە ئەوئەى كە ھەموو خەلكى لەئىو تەنياىى تودا خۆيان ھەشارداوئە
و دەنگىشان لە ناوئەوئەى تودايە.

کاتی له مه غریب چاوه پتی یارمه تیی سؤفیه کان بووم تا به بی کیتشه بؤ مه ککه ی پیروز و مه دینه ی منه وهره برؤم، دهستم به خویندنه وه ی فلسه فه ی سؤفیتی و شیعری سؤفیه کان کرد. سهرتا ئەمه م بؤ په واندنه وه ی بیتاقه تی و بیزاری ده کرد و له وه باشتريشم دهست نه ده که وت بیکه م، دواچار به بایه خیکی زۆرتروه دهستم پیکرد، ئیتر وه ک که سیک تا یه که م قومی ئاو نه خواته وه نازانیت که تینوه، بینیم هه ره نه ونده سؤفیکه ریم ناسی، پتر ئەله ای که وته سه رم. له نیو هه موو ئەو کتیبانه ی که له و هاوینه درێژدا خویندمنه وه، شیعره کانی پۆمی بوون که کاریکی گه وریان لیکردم.

دوای سی مانگ، سه ید سامید له ناکاو وتی که من که سیکی دینمه وه یاد، ده رویشیکی گه پیده که ناوی شه مسی ته وریزییه. هه ندی که س شه مس به دوو پوه کی بیچا وروو دانه نین، به لام گه ر پرسیار له پۆمی بکه یت، ئەو له وه لامدا پیت ده لیت که شه مس مانگ و خۆره. گیرۆده ی بووم، به لام شته که تنها خۆتیه هه لقورتان دینیک بوو. که گویم له سه ید سامید ده گرت و ئەویش باسی شه مسی ده کرد، ته زوویه ک به بربره ی پشتما تیده په ری و ئەو هه سته سه یره م له لا دروست ده بوو که من له وه وپیش ئەوم بینوه.

ئهمیستا، ره نگه بلایت که من دینم، لی سویند به خودا ده خۆم، له و ساته دا له پشته وه گویم له ده نگیکی سووکی ورشه ی ئاوریشمیک بوو، سه ره تا له مه ودا یه کی دووره وه بوو، ئینجا ده نگه که تا ده هات زۆر و زۆرتتر نزیک ده بووه وه، ئینجا له نه بوو سییه ری که سیکم بینی. له وه یه شنه ی ئیواره بووبیت که له نیو چله کانه وه ده بزوا. له ناکاو زانیم که من له مه ولا پئویستم به وه نییه بؤ هیچ شوینیک برؤم. له و ئاره زوو به رده وامه بیتاقه ت و بیزار بووم، که به بی دهستی خۆم و به ته کانی به رده وام بؤ شوینانی تر، بؤ شوینی دوور سه فه رم ده کرد.

هه ر شوینیکم ویستبا له وی بووم، ئەوه ی ئاتاجی بووم مانه وه و رامان بوو له ناوه وه ی خۆم. ناوی ئەم به شه نوئییه ی ژیانم ده نیم دیدارم له گه ل پیتی (ف) له وشه ی سؤفی.

له گه ل خۆشه ویستیم

عه زیز

شەمس

قۇنيا، شوباتى ۱۲۴۶

بەھيانىي ئەو پۇژە لە ھەموو پۇژانى تر خىراتر پۇيشت و ئاسمان نزم و خۆلەمىشى بوو. چاۋە پروان دەكرا رۇژىكى پر رووداو بىت. درەنگە عەسرىكى ئەو پۇژە، پۇمىم لە ژوورەكەى خۆى بىنى، لە نزيك پەنجەرەكە دانىشتىبوو، رامابوو و تەوئلى خاوبوو بوو، بە پەژارەو ئەنگوستەكانى بەسەر دەنكەكانى تەسسىحەكەيدا دەجولانئىد. ژوورەكەى بەواى پەردە مەخمەلى و قورس و نىمچە داخراۋەكانىيەو نىوہ تارىك بوو، لى لەو شوئىنەى كە پۇمى لى دانىشتىبوو گورزە تىشكىكى سەيرى خۆرەكەى دەكەوتە سەر و شتىكى لە شىئوہى خەونى بە دىمەنەكە بەخشىبوو. لە خۆم پرسى ئاخۇ دەبى پۇمى ئەو نىازە راستەقىنەيە بىيىت كە لە پشت ئەو شتەوہيە من داواى لىدەكەم بىكات، يان تووشى شۆك دەبىت و بىزار دەبىت؟ لە كاتىكدا ۋەستابووم و لە بىگەردىيى چركەساتەكە تىدەگەيشتىم و جۆرە شلەژانىكىش داىگرتىبووم. بەرچاوم پرووناكبوو، كەچى پۇمىم لە تەمەنى خۆى گەورەتر و لاوازتر ھاتە بەرچاۋ. عەبايەكى سەوزى تىرى لە بەر بوو و لە ھەمان شوئىن دانىشتىبوو. لە ھەر كاتىكى تر بەسۆزتر و بەخشندەتر دىاربوو، بەلام نىشانەيەكى ھەمىشەيىم لە شىئوہى خۇمدا لە دلېدا بىنى. دەسبەجى لە دوو شت تىگەيشتىم كە ئەمانەن: پۇمى سەردەمى پىرىتى ھەر لەم مالاۋا بەسەر دەبات، دووھىيان ئەو برىنەى داواى من جىدەمىنىت قەت سارىژ نابتەوہ. ئىدى چاۋەكانم فرمىسكىان تىزا.

"ئايا تو باشىت؟ تو پەنگت زەرد ھەلگەپاۋە" پۇمى وتى.

زۆرم له خۆم كرد زەردەم بیتی، بەلام قورسایى ئەوەى نیازم بوو بیلیم بارگرانییەکی خستە سەرم. دەنگم پەژارەئامیز و لەوە کەمپەرۆشتر بوو کە خۆم دەمەویست، هەرچۆنئى بیت و تم: ئەمە راست نییە. من یەكجار تینووم و لەم مالهەدا شتى نییە تینووتیم بشکینیت.

پۆمى پرسى: ئایا دەتەهوى داوا لە کیرا بکەم ئاخۆ دەتوانیت چى بکات تا گری تینووتییەکەت دابمرکیتەوه؟

نەخیز، چونکە ئەوەى من پێویستەم لە ناندین دەست ناکەویت، بەلکو لە مەیخانە هەیه، وەك دەبینیت هەست دەکەم حەزم لێیە سەرخۆش بيم. وام پيشان دا کە من سەرنجى نیشانهکانى ئەو تىگەيشتنەم ئەداوه کە لە دەموچاوى پۆمى نەخش بوون، لەسەر قسەکەم بەردەوام بووم: لەجیاتى ئەوەى بۆ ناندین بچیت تا ئاو بخۆیتەوه، ئایا دەتەوى بۆ مەيخانە بچیت تا شەراب بخۆیتەوه؟

مەبەستت ئەوەیە کە تۆ داوام لێدەکەیت شەرابت بۆ پەيدا بکەم؟ پۆمى بەدەم پرسىارکردنەوه، وشەکەى دواى بە جۆره جەختىكى ئەوتۆ درکاند مینا نەویزیت بیلیت.

راستە. زۆر منەتبارت دەبم گەر تۆزى شەرابمان بۆ پەيدا بکەیت. دوو قاپ بەشمان دەکات، یەكئى بۆ تۆ و یەكئى بۆ من، بەلام تکایە چاکە یەکم لەگەلنا بکە. کاتى بۆ مەيخانە دەچیت، نەکەى تەنیا دوو قاپەکە بێنیت و بگەریتەوه، بەلکو کەمى بێنەوه و بۆ خەلکى قسە بکە. من لێره چاوه‌ریت دەکەم و پێویست ناکات پەله بکەیت.

پۆمى نیگایەکی نیمچە توورە و نیمچە سەرسورمانى کردم. دەموچاوى ئەو فەقینەم لە بەغدا هاتەوه یاد، ئەوەى کە دەیه‌ویست یاوه‌ریم بکات، بەلام لەوه دەترسا گەر شەراب بخواتەوه ئابرووى دەچیت، چونکە ئەوەندە لە قسە و قسەلۆکى خەلکى دەترسا، وای لێهات ئەوه نەکات. ئەمىستا پرسیم: ئایا ناویانگى پۆمىش وای لێدەکات کە ئەوه نەکات؟

بەلام کاتى پۆمى هەستایە سەر پى و سەرى لەقاند، هەستم بە ئاسوودەییەکی گەوره کرد.

قەت سەرم بە مەخانە یە کدا نە کردوو و لە ژيانمدا تامی شەرابم
نە کردوو، پێمیش وا نێیە کە شەرابخواردنەو ئەوەندە شتیکی لەبار بێت کە
دەبێ بیکەم، بەلام من برۆایەکی تەواوم بە تۆ هەیه، چونکە برۆام بەو
خۆشەویستییه هەیه کە پێکەوێ گرییداوین. بێگومان هۆیک هەیه تا ئەو
داوایەم لێ بکەیت. گەرە کە ئەو هۆیه بزائەم. وا دەڕۆم تا شەرابە کە بێنم.

ئینجا دوواخواری لێکردم و ڕۆیشت.

کە ژوورە کە ی جێهێشت، لەسەر زەوییه کە ڕاکشام و کە وتمە دۆخیکی
کە یفسازی قوولەو.

تەسبیحە عەنبرە کە ی ڕۆمێم هەلگرت کە جێی هێشتبوو. سوپاسی خودام
کرد، چونکە هاوێکی ڕاستگۆی پێهەخشییم. لە خودا پارامەو کە ڕۆحە
جوانە کە ی لە سەر خۆشیی عەشقی خودایی بێهەش نە کات.

بهشی چوارهم

ئاگر

ئەو شتانەى كە پووختنەر و

تیکشکینهرن

سلیمان سەرخۆش

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بە کاریگەری مە ی سەرخۆش دەبم و تووشی غایله ی زۆر دەبم، بە لام
رۆمی مەزن و بیته بەر دەرگای مە یفرۆشه که! شتی بوو بپروانه کردەنی بوو.
هەرچەندە خۆم کوور کردەوه، دادی نەدام و ئەوی لئ نەشاردمەوه.
هاوارم کرد: "خریستۆس، هۆ پیاو، ئەوه تۆ چیت داومەتی؟ بیگومان
قاپە که ی دوایی شەرابیکی نایابی تیدا بوو. دلنیام قەت باوەر بە وه ناکەیت که
ئەوه ی ئیستا من دەبیینم."

"بێدەنگ بە هە ی گەژە"، یەکنی لە پشتمەوه بە چپە وای پینگۆتم.
دیقەتی دەوربەری خۆم دا تا بزانی ئەوه کتیە هەولی بێدەنگکردنم
دەدات. که بیینم هەموو پیاوکانی ناو مە یخانە که بە خریستۆسیشەوه چاویان
بپێوه تە دەرگا که، ئاوهز لە مەژگمدا نەما. بێدەنگییەکی بەسام بالی بەسەر
شوینە که دا کیشا، تەنانەت ساکو، سەگی مە یخانە که که وەرکەوتبوو و
گوئیەکانی بەسەر زەوییه که دا شۆر بوو بوونەوه، نیشانە ی سەرسورمانی پێوه
دیار بوو. بازرگانه فارسە فەرفرۆشه کهش لە ئاوازه ناخۆشهکانی وەستا که
سترا نی دەچری، هەستایە سەری و بە ئەتواری سەرخۆشان چەنە ی
بەرز کردەوه و هەولی دا وا دەر بکەوئ که ئەو لەسەر خۆیه.

خریستۆس یە که م کهس بوو که بێدەنگییە که ی شکاند و گوئی: "هۆ
مەولانا، بەخیری بیت بۆ مە یخانە که م، دەنگی بە دەم قەسەوه ریزی لیدەتکا:
"شانازییه کی گەوریه که لە ژیر ئەم میچە دا دەتبینم. نازانم چۆن خزمەت
بکەم؟"

چەند جارئ چاوه‌كانم پرووكاند و له كۆتاييدا دلتيابووم كه ئه‌وه رۆمى خۆيه‌تى له‌وى وه‌ستاوه.

رۆمى گوتى: 'سوپاس، زه‌رده‌خه‌نه‌يه‌كى ئاشكرا، به‌لام ساردوسر كه‌وته سهر لئوه‌كانى و له‌سهرى رۆيشت، نه‌ختى مه‌يم ده‌وى.'

خريستوسى به‌سته‌زمان كه ئه‌وه‌ى بيست سهرى سوپا و ده‌مى به‌شكرده‌وه. كه دووباره جووله‌ى تىگه‌را، رۆمى به‌ره‌و يه‌كه‌م مي‌زى به‌تال برد، ريكه‌وت وا بوو به‌ ته‌نيشت ئه‌و مي‌زه‌وه دانيشت كه من له‌سهرى دانيشتبووم.

'سلاوى خوداتان لئ بيت، رۆمى دانيشت و سلاوى ليكردم.

وه‌لاميم دايه‌وه: سلاو له‌ توش، هه‌ندئ قسه‌ى هه‌له‌قوبه‌له‌قم كرد، لئ دلتيا نه‌بووم كه ئه‌و وشانه‌ى له‌ ده‌مم ده‌رچوون گونجاون يان نا. به‌ سيمائى هيمنى و به‌ عه‌باگرانبه‌هاكه‌ى و كراسه ئاودامانه سوورخه‌ نايابه‌كه‌ى دياربوو كه ئه‌م شوينه‌ قه‌ت بۆ رۆمى شايسته‌ نيبه‌.

به‌ره‌و پيشه‌وه خۆم نوشتانده‌وه و ئه‌وه‌نده ده‌نگم نزم كرده‌وه هه‌ر ئه‌وه‌تا ده‌بيسترا، وتم: 'ئايا بينويلى نيبه‌ بپرسم پياويكى وه‌ك تۆ ليره‌ چى ده‌كات؟'

'من به‌ ئه‌زموونىكى سوڤيانه‌دا تينده‌په‌رم، رۆمى به‌ده‌م قسه‌وه وه‌ك ئه‌وه‌ى دوو هاوړي كۆن بين چاوه‌كانى پرووكاند و له‌سهرى رۆيشت: 'شه‌مس بۆ ئيره‌ ناردمى تا ناوبانگم له‌كه‌دار بيت؟'

لئم پرسى: 'ئايا ئه‌مه‌ شتىكى باشه‌؟'

رۆمى پيگه‌نى و گوتى: ده‌ى باشه‌، ئه‌وه ده‌وه‌ستتته سهر شيوازى تيروانينت بۆ شته‌كه‌. هه‌ندئ جار ده‌بى هه‌موو په‌يوه‌ندييه‌كانت تىك بشكىنيت تا نه‌فسى خۆت سه‌ربخه‌يت. ته‌نانه‌ت گه‌ر په‌يوه‌ندييه‌كانمان به‌خيزانه‌كانمانه‌وه توندوتول بوو و له‌ناو كۆمه‌لدا پيگه‌مان به‌رز بوو، گه‌ر په‌يوه‌نديمان به‌ سوخته‌خانه‌كه‌مان يان مزگه‌وته‌كه‌مانه‌وه ئه‌وه‌نده باش بوو، به‌لام كاتى ده‌بيتته رينگر له‌ به‌رده‌م يه‌كبوونمان له‌گه‌ل خودادا، ئه‌و ده‌مه‌ گه‌ره‌كه‌ ئه‌و په‌يوه‌نديانه تىكبشكىنين.'

دلنیا نه بووم که به باشی لئی تیگه یشتووم، به لام ئەم لیکدانه وهیه تا رادهیهک ئاوهزه شله ژاو و شتواوه که می ئاسووده کرد. ئاخو وام به خه یالدا دهات که ئەم سوڤییانه شیتن، کۆمه لئکی جیاوازن و هه موو شتیکی نامۆیان له دست دیت.

ئەمستا نۆرهی پۆمی هات تا بنوشتیته وه و به هه مان پیتی چپه دوو بپرستیت: "ئایا بیویلی نییه گەر لیت بپرسم هۆی ئەو شوینبرینهی سهر ده موچاوت چیه؟".

گوتم: "ئەمه چیرۆکیکی سهیر نییه، له کاتیکی درهنگی شه ودا به ره و مال دهگه پامه وه، ئەو حه سه سه پئی لینگرتم و تیروپری لئ دام".
"ئاخو له بهر چی؟"، پۆمی به دەم پرسیار کردنه وه نیشانهی نیگه رانی که و ته سهر پوخساری.

"چونکه مهیم خوار دبووه وه"، به دەم وه لامدانه وه وه ئامازهم بۆ ئەو قاپه کرد که ئیستا خریستۆس له به ردهم پۆمی داینا.

پۆمی سهری بادا. سه ره تا ته واو شله ژاو دیار بوو، وهک ئەوهی بروانه کات که رهنگه شتگه لی ئاوها رووده دن، به لام هه زوو به زه رده خه نه یه کی دۆستانه لیوه کانی کشان. ئاوها درێژه مان به قسه کانمان دا. له کاتیکی خه ریکی خوار دنی نان و په نیری بزنی بووین، ده رباره ی بروا و براده رایه تی قسه مان ده کرد، هه روه ها ده رباره ی شتگه لئکی دیکه ی ژیان که پیم وا بوو زۆر له میژبوو بیرم چوو بوونه وه، لئ ئەمستا شادمان بووم که دووباره له دلمه وه ده ستیان به هه لقولین کرد.

که می دوا ی شتوان، پۆمی هه ستاو خۆی ئاماده ی پویشن کرد. هه موو ئەوانه ی له مه یخانه که بوون بۆ به ریخستنی هه ستانه سه رپن. دیمه نیکی کاریگه ر بوو، بۆیه وتم: "تا پیمان نه لیت مه ی بۆچی حه رام کراوه، نابن برۆیت".

خريستوس به پوخساريكي گرژهوه به په له هاته تهنيشتمهوه، خه مې
ئوه مې بوو كه پرسياره كه م معميله به پريزه كه م بيزار دهكات، گوتې: 'سليمان،
بيدهنگ به. بوجې دهر باره م ئه م شتانه پرسيار ده كه م يته؟'

'نه خير به راستيمه، به جهخته وه ئه م م گوت و دهمروانيه پومي، 'خو
ئيمهت بيني، ئيمه خراپه كار نيين، لي به رده وام وامان پيده لين. پيم بلي گه
رهفتارمان باش بيت و نازاري به كتر نه دهن، مه خوار دهنه وه زياني چيه؟'
هر چنده په نجره كه م لاي سووچه كه كرابووه وه، هه واي ناو مه خانه كه
بوگن و پربو له دووكل و قورس بوو بوو به چاوهرواني و هه موان
په روشي بيستني وه لاهه كه بوون. پومي ليم نزيكبووه وه، ناسك و به ناگا،
بيري ده كرده وه و ئه م م خواره وه م گوت:

'گه له مه خوردا

ناسكي و نيانيه كي قول هه بوو،

له كاتي سه رخوشيدا پتیه وه ديار ده بيت

خو نه گه ر كينه و لووتبه رزي له خو حه شارد ابوو

ئه وه يشي هر پتیه ديار ده بيت

له بهر ئه وه م زوربه م خه لكي وا ده كه ن

بويه م م له هه موو خه لكي حه رام كراوه.'

له كاتيكدا بيرمان له م وشانه ده كرده وه بو ماويه كي كه م خاموشيه ك
بالي كيشا.

'براده رانم، خوار دهنه وه م م بيزيان نيه، پومي به دهنگيكي ليتوانليو له
چالاي و فه رماندارانه و سه نگين و توكمه پووي تيكردين، 'چونكه خراپترين
شتمان تيدا دهرده هيتيت، بويه پيم وايه بو هه موومان باشتر وايه واز له
خوار دهنه وه م به نيين. له بهر ئه وه ئه و شته م كه خو مان له كردني بهر پرسين
بو مان نيه گله بيه كه بخه ينه سه ر م م م. له وهش گرينگتر ده بي خو به زلاني و
توره ييمان جله و بكه ين. له كوتاييدا ئه وه م ده يه وي با بخواته وه، ئه وه يشي

نايههوي با نه خواته وه. بۆمان نييه شيوازي خۆمان به سهر ئه واني تردا
بسه پيئين و له ئايينيشدا زۆر ليكردن نييه.

به دواي قسه كانيدا نيشانهي خوشي و گهشي له ههندي له مەعميله كان
پهيدا بوو، به لام پيم باش بوو په رداخه كه م بهرز بكه مه وه، چونكه بپروام وايه
نابيت په ند و ئامۆژگاريه كه تپه پريت بي ئه وهي به خوشيي ئه وه وه
نه خۆمه وه.

گوتم: 'دهربارهي ئه وهي ئه مپۆ كردت خهلكي هه رچيه كه بلين، تو
پياويكي باشيت و خاوهن دلتي مهنيت، چونكه دلنيام خهلكي دهربارهي تو
زۆر ده لين. له بهر ئه وهي وتارييژ بوويت، بي ئه وهي هيچمان به سهردا
بسه پيئين، قسه ت بۆ كردين، هاتنه كه تيش بۆ مه يخانه بۆ خۆي ئازايه تيه كي
كه وريه.'

پۆمي نيگايه كي دۆستانه ي كردم، ئينجا ئه و دوو قاپه شه رابه ي هه لگرت
كه دهستي بۆ نه بر دبوون، ئيدي چووه ده ره وه تا پيشوازي له شنه ي ئيواره
بكات.

عه لائەدین

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بۆ ئەوێ بە باوکم بلیم داخوایی کیمیا بۆ بکات تا شووم پێ بکات، ئەو سێ هەفتە چاوەرنی ئەو ساتە گونجاوە دەکەم. چەندین سەعات لە خەیاڵی خۆمدا دەمدواند و هەمان ئەو پرستانەم چەندین جار دادەپرشتەو و دووبارەم دەکردنەو، بەدوای باشترین شتووزدا دەگەرێم تا نیازی خۆمی پێ دەربێرم. بۆ ئەگەری هەر پەتکەردنەوێک و لەلامیکی ئامادەم پێ بوو. گەر پێی گوتم کە من و کیمیا برا و خوشکین، بیری دەخەمەو کە هیچ پەيوەندییەکی خۆین لە نێوانماندا نییە. لەبەر ئەوێ دەمزانی کە باوکم یەكجار کیمیای خۆش دەوێ، بۆیە بپارم دا ئەویشی پێ بلیم گەر نێمە بووین بە ژن و مێرد، ئەوا بە درێژایی ژبانی لە ماله‌که‌دا لەگەڵماندا دەژی، ئیدی لە خەیاڵی خۆمدا بۆ هەر شتێک رێوشوینیکم دانابوو، بەلام نەتوانی بۆ چرکە یەكیش بە تەنها لەگەڵ باوکمدا قسەبکەم.

ئێوارەئێ مەرۆد باوکم لە خراپترین دۆخدا بینی. خەریکبووم لە مال دەردەچووم و بۆ دیدەنیی هەندێ لە برادەرەکانم خۆم ئامادە دەکرد، کاتی دەرگاکە کرایەو و باوکم هاتە ژوورەو و دوو شووشە (مەئە) بە دەستەو بوو.

بە بێدەنگی و واقورمانەو و هەستام، ئینجا لێم پرسی: "باوکە، ئەوێ بە دەستەوێ چییە؟"

"ئە، ئەمە!"، بەبێ هیچ بەخوداشکانەوێک و لەلامی دایەو و گوتی: "پۆلە، ئەو مەئە."

“به‌راستیته؟” هاوارم کرد، “ئه‌ری مه‌ولانای مه‌زن وای لیتها؟ پیاویکی به‌ساله‌وه‌چوو و مه‌یخواردنه‌وه؟”.

“ناگات له قسه‌ی خۆت بیت”، له پشته‌وه‌م گویم له ده‌نگیکی توو‌په‌ بوو. شه‌مس بی ئه‌وه‌ی چاو پپروو‌کینیت چاوی له ده‌موچاوم ب‌ری و وتی: “تۆ بۆت نییه‌ به‌م شت‌وازه‌ باوکت بدوینیت. ئه‌وه‌ من بووم داوام لیتی کرد بۆ مه‌یخانه‌ بچیت”.

“سه‌یر نییه‌”، ئه‌مه‌م گوت و زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی ده‌ستکردم نواند. گه‌رچی قسه‌کانی من بۆ شه‌مس سووکایه‌تی بوو، به‌لام نه‌یبرده‌ سه‌ر خۆی و گوتی: “عه‌لائه‌دین، گه‌ر هه‌ول‌بده‌یت توو‌په‌یه‌یه‌که‌ت دووربینیت نه‌ش‌یوینیت، ئه‌وه‌ ده‌توانین ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ قسه‌بکه‌ین”.

ئینجا سه‌ری لارکرده‌وه‌ و وتی که ده‌بیت دل‌ی خۆم نه‌رم بکه‌م. پاشان وتی: “ئه‌مه‌ یه‌کیکه‌ له چل ر‌یساکه‌ : ئه‌گه‌ر ویستت ب‌روات به‌ه‌یز بکه‌یت، ده‌بیت له ناوه‌وت نه‌رم بیت. بۆ ئه‌وه‌ی ب‌روات توندو‌تۆل بیت و وه‌ک به‌رد ر‌ه‌ق بیت، ده‌بیت دلت وه‌ک په‌ر سووک بیت. ئه‌گه‌ر تووشی نه‌خۆشیه‌ک بووین، یان کاره‌ساتیکمان به‌سه‌ر هات، یان تووشی زیانیک بووین، یان ترسیک دایگرتین، ئه‌وا هه‌ریه‌که‌مان به‌ شت‌وه‌یه‌ک پ‌وبه‌پ‌ووی ئه‌و پ‌ووداوانه‌ ده‌بینه‌وه‌ و فیریشمان ده‌کات که چۆن که‌متر خۆپه‌رست بین و زۆرت‌ر به‌ حیکمه‌ت بین و به‌سۆزتر و به‌خشنده‌تر بین. هه‌رچه‌نده‌ له‌مه‌دا هه‌ندی‌کمان په‌ند وه‌رده‌گریت و میان‌په‌وتر و ناسک‌تر ده‌بیت، هاوکات هه‌ندیکی تر دل‌په‌قتر ده‌بن. ئه‌و شت‌وازه‌ی که وات ل‌ئده‌کات له‌ راستیه‌وه‌ نزیک‌تر بیت ئه‌وه‌یه‌ که دلت جینگه‌ی مرۆفایه‌تی تیدا ببیته‌وه‌ و شوینیکی زیاتری بۆ خۆشه‌ویستی تیدا به‌مینیته‌وه‌؟”.

گوتم: “ببیره‌وه‌، جگه‌ له‌ باوکم من فه‌رمان له‌ ده‌رویشانی سه‌رخۆش وه‌رناگرم و هه‌موو شته‌که‌ش ئه‌مه‌یه‌”.

باوکم هاته‌ نیوانه‌وه‌ و گوتی: “عه‌لائه‌دین، ئه‌وه‌ی تۆ ده‌یلت شووره‌یه‌یه‌”. هه‌ستم به‌ تاوانیکی گه‌وره‌ کرد، به‌لام هه‌سته‌که‌ دره‌نگ که‌وت، هه‌ستیکی ب‌یزاری و توو‌په‌یه‌ی وا دایگرتم پ‌یم وا بوو ده‌می بوو شتی وام له‌ خۆمدا نه‌بینی بوو.

شەمس وتی: 'بیگومان بەگۆیرەیی ئەوەی دەیلینیت و دەیکەیت تۆ رقت لە منە، بەلام لەو باوەرەدا نیم کە تۆ بۆ ساتیکیش باوکت خۆش نەویی. ئەی بۆ لە ناخووە برینداری دەکەیت؟'

وہلامیم دایەوہ: 'ئەی تۆش نابینیت کە ژیانمانت وێران کردووە؟'.
لەو ساتەدا باوکم داچەمایەوہو زاری نوقاند و دەستی راستەیی بەرەو لای سەری بەرزکردەوہ، وامزانی زللەم لێدەدات، بەلام کە ئەوەی نەکرد، پتر شلەژام.

'تۆ ئابرووم دەبەیت، باوکم بێ ئەوەی تەماشای دەموچاوم بکات وای پیگۆتم.

چاوہکانم فرمیسکیان تیزا. دەموچاوی خۆم لێی شاردەوہ و لەپەر خۆم رووبەرووی کیمیا دیتەوہ. نەمزانی لەکەیەوہ لەوئێ وەستاوہ و بە دووچاوی پەر لە ترس لە سووچتیکی ژوورەکە خۆی لێ داگرتووین؟ ئاخۆ دەبێ چەندی لە دەمەقالبیکەیی نیتوانمان بیستبیت؟

شەرەمەزاریبەکەم لەبەر ئەوہ بوو کە باوکم لە بەردەم ئەو کچەیی دەمەویست بیخووزم سووکایەتی پیکردم، ئەمەش لە ناخمدان ئازاریکی پەیداکرد و تامیکی ناخۆشی لە زارمدا جێهێشت. ئیدی هەستم کرد ژوورەکە بە دەورمدا دەخولیتەوہ و خەریکە دادەپمێم.

ئیدی لە توانامدا نەما چرکەیکە تر لەوئێ بمینمەوہ، چاکەتەکەم هەلگرت و شەمس دایەلاوہ و دوور لە کیمیا و دوور لە هەموویان، لە مال دەرچوومە دەرەوہ.

شه‌مس

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

بۆنی شووشه مه‌یه‌کان که له نیوانماندا قیت دانرابوون، بۆنی خاکی گهرم و گیای کیتی و تووی ره‌شیان لینه‌هات. دواى نه‌وه‌ی عه‌لانه‌دین مالی به‌جی هیشته، پۆمی ماوه‌یه‌ک خه‌میکی زۆر دایگرت و قسه‌یه‌کی نه‌کرد. پیکه‌وه بۆ ناوحه‌شه‌که چووینه ده‌ره‌وه که به‌فر دایپوشیبوو. نه‌وه له ئیواره‌ی پۆژی له پۆژه غه‌مگینه‌کانی شوباتدا بوو، بایه‌کی سارد هه‌لیکردبوو و کپییه‌کی سه‌یر بالی کیشابوو. وه‌ستابووین و چاومان بریبوووه هه‌وره‌کان که ده‌جمان، گویمان بۆ دنیا‌یه‌ک هه‌لخستبوو جگه له بینه‌نگی هیچی دیکه‌ی پی نه‌ده‌به‌خشین. بایه‌که له دارستانه دووره‌کانه‌وه کزه‌یه‌کی بۆ هیناین، که بۆنی که‌لمه‌خاوی ماسیی لینه‌هات. بۆ چرکه‌ساتیک ئاره‌زوومان کرد بۆ هه‌تا‌هه‌تایه ئه‌م شاره جیبه‌یلین.

ئینجا شووشه‌یه‌کم هه‌لگرت و به‌ته‌نیشته گوله‌باختکی پووته‌وه که به‌خۆی و درکه‌کانییه‌وه له‌نیو به‌فره‌که‌دا قیت بووبوووه، داچه‌مامه‌وه و شه‌رابه‌که‌م کرده سه‌ر خۆلی ژیر گوله‌باخه‌که. ده‌موچاوی پۆمی له خۆشیان که‌شایه‌وه، زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک گرتی که تیکه‌ل بوو له جۆشوخرۆش و سه‌نگینی. گوله‌باخه پووته‌که هیدی هیدی ژیانى که‌وته‌وه به‌ر و توینگی قه‌ده‌که‌ی مینا پیستی بنیاده‌م نه‌رم بووه‌وه و به‌به‌رچاومانه‌وه گولینگی گرت. که له‌سه‌ر پڑاندنی شه‌رابه به‌سه‌ر خۆلی ژیر دره‌خته‌که به‌رده‌وام بووم، گوله‌که سیتی‌ری په‌نگینی پرته‌قالیی هین و جوانی لیتیشته.

ئینجا شووشه‌ی دووه‌مم هه‌لگرت و به‌هه‌مان شیوه لیتیم پڑاند، ئیدی په‌نگه پرته‌قالیه‌که‌ی گوله‌که‌گۆرا و بوو به‌سووریکى دره‌وشاوه و ژیانى

لیده چۆرا. که له بنی شووشه که پر پهرداخیک مایه وه، کردمه نیو پهرداخیکه وه و نیوهیم خوارده وه و نیوه که ی دیکه م به رۆمی دا.
به دوو دهستی لهرزۆکه وه، به زهرده خه نه یه کی گه شه وه که نیانی و سهنگینی لیده تگا، ئه و پیاوه ی که له ژیانیدا دهستی بۆ مه ی نه بردبوو، به پیر ئاماژه که مه وه هات.

وتی: 'بیروباوه ر و کۆته ئاینیه کان گرینگن، لی ناییت بۆ حه رامکراوه کان بگۆرین. هه ر به م تیگه یشتنه وه ئه م مه یه دهخۆمه وه که ئه مرۆ پیمی دهدهیت. له هه موو دلمه وه بپروام وایه که دوا ی سه رخۆشی عه شق پاستی و سهنگینی کی عه قل هه یه.'

له و ده مه یدا که رۆمی پیکه که ی له لیوه کانی نزیک دهخسته وه، له دهستیم رارفاند و فریمدایه سه ر زهوییه که، ئیدی شه رابه که مینا دلۆپی خوین پزایه سه ر به فره که.

گوتم: 'مه ی مه خۆره وه. ئه مه گه ر له کاتیکدا خۆت مه به ستت نییه له سه ر ئه م ئه زمونه به رده وام بیت.'

'تۆیه ک که داوام لیده که ییت ئه م مه یه نه خۆمه وه، ئه ی له بنه رهدا بۆچی بۆ مه یخانه که ناردمت؟' رۆمی به ریتمیک ئه وه نده ی به سۆز بوو، لاقرتی نه بوو لئی پرسیم.

به زهرده خه نه وه وتم: 'تۆ خۆت هۆیه که ی ده زانیت، چونکه گه شه کردنی رۆحی له وشیاریماندا یه، نه ک به چاوگیزان له هه ندی شتی دیاریکراو. ئه مه ی خواره وه ریسای سیودوه مینه: پتویسته هه یج شتی نه که ویته نیوان نه فست و خودا، بپروات نه به رابه ریکی ئاینی و نه قه شه یه ک و نه زانایه کی ئاینی باش، نه به هه یج ده مراستیکی دیکه ی سه رکرده ی ئاکاری یان ئاینی، نه که وره پیاوانی رۆحی، نه نانه ت بپروات بپرواکه ی خۆتیش نه بیت، به لام به سه ر خه لکانی دیکه دا مه یانسه پینه. ئه گه ر دلی که سانی تر بشکینیت، ئیدی ئه و پروا ئاینیه ی که بپروات پینه تی، بپروایه کی باش نییه.'

'له هه موو جۆره کانی بته رستی خۆت بپاریزه، چونکه دیدگات ده شیوتینیت. با هه ر خودا، خودا هه ر خۆی به ته نها رتیشانده رت بیت. هۆ

هاورپم، فيري راستى ببه، به لام وريابه لهو حهقيقه تانهى كه له لات دروست دهبن، بت دروست نه كه يت.

هه رچهنده زور به كه سايه تى و سوزى رومي سه رسام بووم، كه چى له ژيانيدا بيده سيلات بوو، بويه تا دهات پتر پنى سه رسام ده بووم. ئەم دنيايه پره لهو كه سانهى چاويان بريوه ته سامان يان ناوبانگ يان ده سيلات، تا زياتريان ده ست بكه ويت، هه ست ده كه ن هيشتا پيوستيان پييه تى. به چاوچنوكى و تهماحكارى سامانى دنيايان كردووه ته پروگه ي خويان و ئيدى جگه لهو ئاراسته يه، به رهو شوينيكى تر ناروانن و هه ست ناكه ن بوون به كويله ي ئه و شتانه ي كه به هه لپه وه بوى تيده كوشن. ئەمه شيوازيكى هاوبه شه و به رده وام رووده ات. به ده گمهن، به قه د ده گمهنى مروارى پياويك ده بينيت به رهو بالايى ريگه ي خوى بريبيت، يان پياويك بريكى زورى له زيږ و ناوبانگ و ده سيلات هه بيت و له پر ده ست له هه مووى هه لبرگريت و ناوبانگى خوى بخاته مه ترسييه وه و به رهو سه فه ريكى ناوه وه ي خوى هه پياى لى بكات و كه س نه زانيت له كوئى يان چون كوتايى ديت. به لى رومي ئه و مروارپيه ده گمهنه يه.

وتم: "خودا داوامان ليده كات ميانرۆ و خاكه را بين".

رومي به ناسكى له سه رى رويشت: "ئه و ده يه وه ي بناسرى. ئه و داوامان ليده كات كه به هه موو گه رديله يه كى بوونمانه وه بيناسين، بويه گه ره كه وريا و به ئاگابين، نايبت سه رخوش بين و ئاوه زمان شه ژاو بيت".

قسه كانى به دلمه وه نووسان. له هه وشه كه دانيشتين، جگه له گوليكى سوور، هه چ شتيكى تر له نيوانماندا نه بوو، تا تاريكى داها ت و سه رماكه توندتر بوو. له ژير ئاسمانى رچيودا، هه ستت به ورده شتيكى ته ر و تازه و جوان ده كرد. ئيدى شه رابى عه شق واى له سه رمان كرد كه به ناسكى بخولپنه وه، به خوشى و پيزانينه وه زانيم كه ئيدى بايه كه به ناوميدى ناسروينيت.

ئىيلا

نورتامبوتون، ۲۴ى حوزيران ۲۰۰۸

”باوانم، چىشتخانەيەكى نوئى تايلاندى لەشارەكەدا كراووتەو، دەيفيد وای گوت، ’دەلین گوایا چىشتخانەيەكى باشە، بۆچى ئەمشەو تەنھا هەردووكمان بۆ ئەو چىشتخانەيە نەچىن؟’

لە پوژى سىشەمەدا ئىيلا دواشتى كە دەيەويست بيكات، ئەوەبوو لەگەل شووہەكەيدا بۆ نانخواردنى شيوان دەربچىت، بەلام دەيفيد پتى داگرت و ئىيلاش دەسەلاتى ئەوہى نەما رەتى بکاتەوہ.

چىشتخانەي (مانگى زيوين)، چىشتخانەيەكى بچووك بوو و بە گلوپى جوان پارابووہوہ، شوئى تايبەتى خىزانى تىدا بوو و بە كورسىي چەرمىن و سەرچەفى رەش پۇشتە كرابوو، چەندىن ئاويئە بە نزمى لەسەر ديوارەكانى هەلواسرابوون تا مەمىلەكان هەست بکەن لەگەل رەنگدانەوہى خەيالەكانياندا لەناو ئاويئەكان و نان دەخۆن. ئىيلا زوو هەستى بە دلئەنگى كرد، ئەم دلئەنگىيە بەوای چىشتخانەكەوہ نەبوو، بەلكو بەوای مىردەكەيەوہ بوو. ئەوہبوو لە چاوانى دەيفيدا درەوشانەوہيەكى نااسايى بەدى كرد كە شتىكى نااساييان تىدا بوو. وا دياربوو بىر لە شتىك دەكاتەوہ، بەلكو تەنانەت پەژارەيشى پتوہ دياربوو. ئەوہى بە راستى بىزاري كرد ئەوہبوو چەند جارئ دەمى تىنگنالا. ئاخىر دەيزانى دەيفيد ئەو كاتەى لە قسەكردندا دەمى تىك دەئاليت كە تووشى خەمىكى قورس دەبيت، ئەمەيشى لە مندالييەوہ لەگەلدا بوو.

كچە خزمەتگوزارىكى جحيل كە جليكى كلاسيكى لە بەر بوو، هات تا داواكارىيەكانيان جيبەجى بکات. دەيفيد داواى قرزالى دەرياي بە رىحانە و

بیبهری تیژوهه کرد، ئیلاش داوای سهوزه و توفوی به زهلاتهی گویزی هندیهوه کرد، چونکه له جهژنی له دایکبوونی چله مینییهوه به لینی به خوی دا بوو واز له خواردنی گوشت بینیت، ههروهها داوای دوو پهرداخ شهرا بیان کرد.

بق ماوهی چند خوله کیک باسی ریکوپیتی دیکوری چیشخانه که یان کرد، ئینجا باسی کاریگه ریی دهسماله ره شهکانیان به رانبهر دهسماله سپیهکان کرد، پاشان بیدهنگیهکی که رولال که وته نیوانیانهوه. بیست سال ژن و میردایهتی، بیست سال نوستن له سهر یهک جیخه و پیکهوه خوشتن له هه مان گه رماو و هه مان خوراک خواردن و پهروه دهکردنی سی مندال... هه موو ئەمانه بیدهنگیان لیکه و تهوه، یان ئیلا له دلی خویدا وای لیکدایهوه. دهیفید گوتی: 'دهبینم تو رومی دهخوینیتهوه.'

ئیلا به هه ندی سهر سوپمانهوه سهری له قاند. نه یزانی که ئەوهی تووشی سهر سوپمانی کرد ئەوهیه که: بیستی دهیفید ده ربارهی رومی شتی دهزانی، یان ئەوهی ئەم دهخوینیتهوه ئەو بایهخی بیده دات.

'خه ریکم چامهکانی دهخوینمهوه، تا له نووسینی ئەو راپورتهی ده ربارهی (کفری شیرین) دهینوسم، یارمه تیم بدات، به لام خه ریکه ئاره زوم دهکه ویته سهر چامهکانی، خه ریکم بوخوم دهیانخوینمهوه، ئیلا بق پاساوهیتانهوه ئەمانه ی گوت.

دهیفید به دەم خه یالهوه چاوی برپیه ئەو په له شه رابهی سهر قوماشی بان میزه که، ئینجا نرکه یهکی لی هه ستا و گوتی: 'ئیلا من دهزانم چی روو ده دات. هه موو شتیک دهزانم.'

'ئوه تو باسی چی دهکهیت؟' ئیلا به دەم پرسیاره که یهوه دلنیا نه بوو که ده بهه وی گوئی لی بگریت.

'ده ربارهی... ده ربارهی په یوه ندیه ئەفینیه کانت...، دهیفید به دەمی تیکئالاهوه ئەمه ی وت، 'من دهزانم.'

ئیلا به واقورمانهوه دیقه تی شووه که ی دا. ده موچاوی دهیفید له بهر رووناکی ئەو مؤمه ی که کچه خزمه تگوزاره که بوی داگیرساندن، له باریکی زور ناؤمیدانه ده رکه وت.

‘په یوه نډیې ئەفینې من؟’، ئیلا به په له و به دهنگیکې له وه بهرتر که خوی نیازی بوو هاته گۆ. سهرنجی ئه و ژن و پیاوهی دا که له دهوری میزه کهی ته نیشتیان دانیشتبوون، ئەوانیش ئاوپیان به لایاندا دایه وه. به خویدا شکایه وه و دهنگی به جوړی کزکرد تا بوو به چپه و پرسیاره کهی دووباره کرده وه: ‘کام په یوه نډیې ئەفینې؟’.

‘من گیل نیم’، دهیقید له سهری رویشت، ‘پۆسته ئەلیکترۆنییه که تم کرده وه و ئه و نامانه تم له گهل ئه و پیاوه دا خوینده وه.’

‘چیت کرد؟’، ئیلا هاواری کرد.

روخساری دهیقید له ژیر قورسایې ئه و شتهی که خه ریکبوو بیلیت گرژ بوو و خوی له پرسیاره که دزییه وه: ‘ئیلا، گلەیی له تو ناکه م. من شایانی ئەوه م. من تو م فه رامۆش کرد و تۆش له شوینیکې تر به دواي سۆزدا دهگه ریتیت.’

ئیلا چاوه کانی داخست و ته ماشای په رداخه کهی کرد. شه رابه که په هنگیکې ئەفسووناویې یا قووتی قوول و تیری هه بوو. بۆ ماوه یه کی که م وای به خه یالدا هات که له سهر پووی شه رابه که چهند خالیک ده بینیت په هنگی کۆلکه زیرینه یه کی دره وشاوه یان هیه و وهک دهوسی ئه و پووناکیانه یه که ئاراسته ی ده که ن. په نگه له وئ دهوسیکیان هه بیت. ئەمانه هه موو به شیوه یه کی سوریالی ده رکه وتن.

ئەمیستا دهیقید له قسه کردن وه ستابوو و بیري له باشترین رینگه چاره ده کرده وه، یان ده بوو ئەوه ی له خه یالیدایه ئاشکرای بکات. له کوتاییدا وتی: ‘من ناماده م بته خشم و ئەوه ی پووی داوه له بیري بکه ین.’

له وساته دا چهن دین شتی توند و ته وساوی و شله ژاو و دراماتیکی له دلی ئیلادا بوون و ده یه ویست بیانلیت، به لام سوو کترینیانی هه لبژارد، به دوو چاوی دره وشاوه وه لئی پرسی: ‘ئهی دره راره ی په یوه نډییه ئەفینیه کانی خۆت چی ده لیت؟ ئایا تۆش له بیریان ده که ییت تا له دواي خۆمانه وه جییان به یلین؟’.

کچه خزمه تگوزاره که خواردنه کهی بۆ هیتان. ئیلا و دهیقید بیده نگ بوون و ته ماشای کچه که یان ده کرد که خه ریکبوو قاپه کانی له سهر میزه که داده نا و به لیزانینیکې زیده پوویانه وه دووباره په رداخه کانی بۆ پرکردنه وه. که جیی

هیشتن، ده یقید ته ماشایه کی ئیلا ی کرد و لیتی پرسى: 'که واته ئاوها؟ ئه مه تۆله سه ندنه وه یه؟'

'نه خیر، ئیلا به دهم قسه وه نائومیدانه سه ری راوه شانده، ئه مه تۆله سه ندنه وه نییه، قه تیش وا نه بووه.'

'ئه ی چییه؟'

ئیلا ده سه کانی تیکه پراند و ههستیکی وا دایگرت مینا هه موو شتیک و هه موو ئه وه ی له ناو چیشخانه که دایه - به مه عمیله کان و کارگوزاره کان و چیشتلینه ره کان و به لکو ته نانه ت به ماسیی ناو حه وزی که مه ری زه وه یشه وه - ئاماده ن گوئ له وه بگرن که ئه م ده یلیت.

'شته که په یوه ندیی به خۆشه ویستییه وه هه یه، ئاخریکه ی به ده میدا هات، من عه زیزم خۆش ده وئ.'

ئیلا پئی وا بوو که میرده که ی پیده که نیت، به لام له کۆتاییدا زاتی وه بهر خۆ نا تا ته ماشای چاوه کانی بکات. له ده موچاویدا جگه له ترسیک، هه یچ شتیکی دیکه ی نه بییی، هه ر زوو گۆرا و بوو به سیمای که سینک هه ولبدات تا کیشه یه ک به که مترین زیان چاره سه ر بکات. له ناکاو ساته وه ختیکی پوون و بی پچوپه نا دایگرت. ئاخه ئافره تیک له مه وه بهر وا راهاتبوو زۆر به خراپی باسی خۆشه ویستی بکات، که چی ئیستا وشه ی خۆشه ویستی بو ئه و بووبوو به شتیکی راسته قینه و بارگاوی نه ک خواسایی.

ده یقید به ده نگیکی له رزۆکه وه گوئی: 'ئاخر سی مندالمان هه یه.'

'به لئى، زۆر خۆشم ده وین، ئیلا به دهم قسه وه شانى هه لته کاند، به لام عه زیزیشم خۆش ده وئ.'

'واز له وتنه وه ی ئه م وشه یه بیته، دیقید قسه که ی پئ بری و پئش ئه وه ی ده ست به قسه کردن بکاته وه، قومینکی گه وره ی له په رداخه که دا، ئینجا وتی: 'هه له یه کی گه وره ت کردوه، به لام ئیلا من ده ست له خۆشه ویستی تۆ هه لئاگرم و له تۆ زیاتر که سینکی دیکه م خۆش ناوی. هه ردوو کمان ده توانین په ند له هه له کانمان وه ربگرین. له لای خۆمه وه په یمانت ده ده منی که ئه م شته دووباره نابیته وه، تۆش ئیستا ئاتاجی ئه وه نییت بچیته ده ره وه و منه ی خۆشه ویستی بکه یت.'

من دهرنه چووم تا منەى خوشەويستى بکەم، ئيلا ورەورئىكى کرد که پتر خۆى دەواند نەک ئەو، رۆمى دەلئيت ئيمە لە دەرەوہى خۆمان حەوہجەى ئەوہ نيين منەى خوشەويستى بکەين، بەلکو ئەوہى لەسەرمان پئويستە بيکەين، ئەوہيە بتوانين ئەو کۆسپانە لابیەين که لە خوشەويستى ناوہوہى خۆمان دوورمان دەخاتەوہ.

دەيفيد گوتى: ئاي خودايە! ئەوہ تو چيت بەسەر هاتوہ؟ ئەمە تو نييت! ئەرى تو دەست لەم رۆمانسيەتە هەلناگریت؟ بگەرئيوہ بۆ جارانى خۆت، ئەمەشى خستەسەرى: تکات ليدەکەم.

ئيلا برۆکانى تىک نا، وەک ئەوہى شتىک پەژارەى کردبيت، تەماشای نينۆکەکانى خۆى کرد. لە رلستيدا چرکەساتىكى ترى رۆژگارى هاتەوہ ياد، ئەو کاتەى که خۆى خۆى بوو هەمان شتى بە کچەکەى دەوت، ئيدى هەستى کرد بازنەکە تەواو بوو. بە هئواشى سەرى بادا و دەسمالەکەى سەرميزەکەى دايە لاوہ.

ئينجا گوتى: بە يارمەتيت، ئايا دەتوانين ئيستا برۆين؟ من برسيم نيە. ئەو شەوہ لەسەر دوو جيگەى جيا نوستن. ئيلا بەيانى زوو بەکەم شتى که کردى، ئەوہ بوو نامەيەكى بۆ عەزیز نووسى.

ده مارگیر

قونیا، شوباتی ۱۲۴۶

"بۆ له وه خراپتر خۆت ئاماده بکه! هۆ شیخ یاسین! هۆ شیخ یاسین! ئایا ئابروو چوونه کهت بیستووه؟". عه بدوللای باوکی یه کئی له فه قیکانم لیم نزیکده بووه وه و بانگی ده کردم: "دوینئ پۆمی له که رهکی جووله که کان له مه یخانه یه ک بینراوه".

گوتم: "به لئ، ئه وه م بیستووه، به لام سه رم سوپنه ما. ئاخر هاوسه ره که ی ئه م پیاوه کریستیانه، نزیکترین براده ریشی خودانه ناسه، ئیدی چاوه پتی چینی لیده که یه ت؟".

عه بدوللا به په رۆشه وه سه ری له قاند و گوتی: "پیم وایه تو راست ده که یه ت. ده بوو پیشینی ئه وه مان کردبا".

ژماره یه ک خه لکی په وته نی له ده ورمان کۆبوونه وه و گوئیان بۆ قسه کانمان هه لخصتوو. یه کئیکیان پیشنیاری کرد، ته نانه ت ئه گه ر پۆمی بۆ کاره که ی ته وازۆی له خه لکه که ش خواسته وه، نابیت ریگی پی بدرئ له مزگه وتی گه وره وتار بخوینیته وه. له بهر ئه وه ی بۆ لای فه قیکانم له سوخته خانه که دواکه وتبووم، بۆیه به په له دوورکه وتمه وه و جیم هیتستن و ئه وان هه ر قسه یان ده کرد.

زۆر جار گومانم ده کرد که لایه کی تاریکی له رۆمیدا هه یه و پۆژی هه ر دیت ئاشکرا ده بیت، به لام قه ت له و باوه رده ا نه بووم که مه ی بخواته وه، چونکه ئه وه کاری نه کرده نییه. خه لکی ده لئین که شه مس هۆی سه ره کیی پوو خانی پۆمییه، ئیستاش هه ر له گه لیدایه، خۆ ئه گه ر وا نه بوایه، ئه وا پۆمی بۆ ژبانی ناسایی خۆی ده گه راپه وه، به لام من بۆ چوونیککی جیام هه یه، ئه ویش ئه وه یه

گومانم نىيە كە شەمس پىياۋىكى خراپەكارە - كە ئاۋھايە - يان گەر كارىگەرىي خراپى لەسەر رۆمى نىيە - كە ھەيەتى - بەلام شتەكە ئەۋەيە بۆچى شەمس زانايانى دىكەي ۋەك من لە رى دەرناكات؟ لە كۆتايى شتەكەدا، ئەم دوو پىياۋە لە زۆر پوۋەۋە لە يەكتر دەچن، بەلام خەلكى ددانى پىندا نانتىن.

ھەندى كەس گوئىيان لى بوۋە شەمس وتوۋيەتى: زاناي ئايىنى لەسەر ئامازەكانى قەلەم دەژى، بەلام سۆفى عاشق دەبىتت و لەسەر دەۋسى شوئىنپىن دەژى. ئاخىر ئەۋە چى دەگەيەنەتت؟ ئاشكرايە شەمس پىيى وايە كە زاناکان لە شوئىنە بەرزەكان خۇيان ھەشارداۋە، كەچى سۆفى نوقمى نىۋو ژيانى راستەقىنەيە، بەلام ئەي رۆمىش زاناي ئايىنى نىيە، يان ئەۋ خۆي بە يەككىك لە ئىتمە دانانەتت؟

ئەگەر شەمس بىتە ناۋ ئەۋ ھۆلەي كە تىيدا وانە بە فەقىكان دەلئىمەۋە، ئەۋا ۋەك مېشىكتەرى دەكەم و رېگەي نادەم لە بەردەم مندا باسى ئەۋ توۋرەھاتانە بكات. ئەي بۆچى رۆمى ھەمان شت ناكات؟ بىگومان بىمەلامەت نىيە. ئەۋ پىياۋە ھەر زوو ئافرەتتىكى كرىستىيانى خواست، ئىدى بە لامەۋە گرېنگ نىيە بوۋە بە موسلمان يان نا، چونكە ئايىنەكەي چوۋەتە ناۋ خويىنى خۆي و خويىنى مندالەكەيشى، بەلام بۆ بەدبەختىي خەلكى شارەكە، ئەۋ ھەرەشەيەي كە كرىستىيانى پىادەي دەكات بە ھەند ۋەرنىگرن و دەلئىن ئىتمە دەتوانىن پىكەۋە بژىن. من بە وساۋىلكانەي كە ئاۋھا بىردەكەنەۋە دەلئىم: ئايا دەكرى ئاۋ و پۆن تىكەل بن؟ ئا ئەمە ئەۋ مەۋدايەيە كە موسلمانەكان و دىيانەكان دەتوانن لەسەرى بپۆن.

لەبەر ئەۋەي رۆمى ئافرەتتىكى دىيانى خواستوۋە، ھەرۋەھا لەبەر ئەۋەي لەگەل كەمىنەكاندا زۆر باش و لىبوردەيە، كەۋاتە بە لاي مەۋە پىياۋىكە نابىتت پىشتى پى بىبەستىرئ، ھەرۋەھا لەۋ كاتەۋە شەمسى تەۋرئىزى لە مالىكەي نىشتەجى بوۋە، بە تەۋاۋى لە رېگەي راست لاي داۋە. ۋەك ھەمو پوژئى بە فەقىكانم دەلئىم دەبىن لە ھەناس فىلەكانى شەيتان چاۋكراۋە بن، چونكە شەمس بۆخۆي شەيتانە. من دلئىام ھەر ئەۋ رۆمىي ھانداۋە تا بۆ مەيخانە بچىت، ئىدى مەگەر ھەر خودا خۆي بزانىتت چۆن فرىۋى داۋە، بەلام ئايا فرىۋدانى

خوداناسان به و رادهیهی وایان لی بکری سووکایه تی به پیروزییه کان بکن، له داهیتانی شهیتان نین؟

هر له سه ره تاوه له خراپه کاری شه مس تیگه یشتم، ئاخو چون زات دهکات پیغه مبه رمان محمه د سلاوی خودای لی بیت له گهل بوستامی، ئه و سو فییه خودانه ناسه به راورد بکات؟ ئه ی هر بوستامی نییه گوتوویه تی: 'ته ماشام بکن! شکوی من چند مه زنه!'، ئه ی هر ئه و نییه وتوویه تی: 'کابهم بیینی به ده ورمدا ده سووراپه وه؟'، به لکو له وهش دوورتر رویشتووه تا ئه و رادهیهی بلیت "من ئافه رینه ری خودی خوم". گهر ئه مه کفر نه بیت، ئه ی ده بین کفر چی بیت؟ ئه مه ئاستی ئه و پیاوویه که شه مس به ریزه وه شتی لی وهرده گریت، هر وهک چون بوستامی زهن دیق، ئه میش (خودانه ناس - زهن دیق) ه.

ئیتا به وهی باشه خه لکی شاره که خه ریکه له حه ناس راستیه ک بیدارده بنه وه و ژماره ی ئه وانه ی ره خنه له شه مس ده گرن پوژ له دوا ی پوژ له زیاد بووندایه. هه ندی جار له و قسه و باسانه ده ترسم که له گه رماوه کان و چایخانه کان و سه ره ریزی گه نم و ناو بیستانه کان ده کرین، که گوایا ده یانه وی پاره پاره ی بکن.

* * *

زور له کاتی ئاسایی خوم درهنگتر گه یشتمه سوخته خانه که و به م بیرکردنه وانه سه رم قورس بو بوو. هر ئه وهنده ده رگای ژووری وانه وتنه وه م کرده وه، له پر هه ستیکم له لا دروستبوو که شتیکی نا ئاسایی پووده دات. ئه وه بوو فه قیکانم به ریزیکی راست دانیشتبوون، وهک ئه وهی مؤته که یه کیان دی بیت به شیوه یه کی سهیر رهنگیان هه لبزکابوو و بیدهنگ بوون.

دوا یی هویه که ی تیگه یشتم، که ئه و پیاوویه له نزیک په نجه ره کراوه که وه دانیشتووه و پشتی داوته دیواره که وه و ده موچاوه بیتووه که که ی به زه رده خه نه یه کی به فیزه وه ده ره وشیته وه، جگه له شه مسی ته وریزی که سی تر نییه.

'شینخ یاسین سلاوتان لی بیت، به دهم قسه وه تیی ده روانیم.

دووڊل بووم، چونڪه نه مده زاني ٿاڻو ڊهبي وه لامي سلاوه ڪهي بدهمه وه
 يان نا، بڙيارم دا وه لامي نه مدهمه وه، به لڪو ٿاورم له فه قينڪان دايه وه و ليم
 پرسين: ٿم پياوه ليزه چي دهڪات؟ بوچي پڙگه تان دا بيته ٿوره وه؟
 فه قينڪان واقيان وڙما بوو و شله ٿابوون، ڪه سيان ذاتي نه ڪرد وه لام
 بداته وه، به لام شمس بيته نكيه ڪهي شڪاند.
 به ريمه بيچا وڙوانه ڪهي و نيگا جيگيره ڪه يه وه وتي: شيخ ياسين،
 سه رڪونه يان مه ڪه. ٿه وه بيروڪه ي من بوو. ٿه وه بوو له م نزڪه وه ٿيده په ريم،
 به خوم وت بوچي لاي سوخته خانه ڪه ه لوه سته يه ڪ نه ڪم و سه ردا نيڪي ٿه و
 ڪه سه نه ڪم ڪه له م شارهدا له هموان زياتر رقي ليمه؟.

فهقی حوسام

قزنیاء، شوباتی ۱۲۴۶

بہ ریز و بہ پال یہ کتره وه و بہ چاوه گه شه کانمانه وه هه موومان له ژووری وانه وتنه وه که له سهر زه و بییه که دانیشتبووین، کاتی شه مسی ته وریزی دهرگا که ی کرده وه و هاته ژوره وه. ئیمه شتی زور خراپ و سه یرمان دهرباره ی بیستبوو، زوربه شیمان له مامؤستا که مانه وه بیستبوو، توشی شوک بووین، کاتی منیش به زریوزیندوو بی له ژووری خویندنه که مان بینیم، گرژبوومه وه، که چی ئه و خاوو خلیچک و دؤستانه دیار بوو. دوا ی ئه وه ی سلای له هه موومان کرد، گوتی هاتوو له گهل شینخ یاسیندا قسه بکات.

”مامؤستا که مان حه زناکات که سانی نه ناس بین و له سوخته خانه که سهری لئیده ن، رهنگه باشتر وا بیت کاتیکی تر بیینیت، به و نیازه وه ئه مه م وت تا له دیداری نیتوانی اندا شتیکی نه ویستراو روونه دات.

”لاوؤ، سوپاس بو به هؤله وه بوونت، به لام دیداره خراپه کان هه ندی جار نه ک هه ر کرده نی نین، به لکو پیوستیشن، شه مس وه ک ئه وه ی بیرکردنه وه کانی منی خویند بیته وه، وه لامی دامه وه، ئینجا وتی: له گهل ئه وه شدا نیگه ران مه به، دیداره که مان ئه وه نده ناخایه نیت.

ئیرشاد که له ته نیشتمه وه دانیشتبوو، له نیتوان ددانه قرمسا وه کان بییه وه ترمه ترمیکی کرد و وتی: ده ته ماشای ئه و حه وسه له یه ی بکه! ئه مه شه یتانیکه بوخوی!

سهرم بادا، له گهل ئه وه ی پیم و نه بوو که شه مش له شه یتان بچیت، زورم له خوم کرد و به قسه له رووییه که ی و بویرییه که ی سهرسام بووم.

دوای چەند خولەکیک، شیخ یاسین بە پوخساریکی گرز و تیزامانەو
هاتە ژوورەو. هەر ئەوەندە چەند هەنگاویکی نا، لە پڕ وەستا و چاوەکانی
بەرەو میوانە خۆتیئەلقورتینەرە کە وەتە پرتە پرت.

ئەم پیاوێ لێرە چی دەکات؟ بۆچی رینگەتان دا بیئە ژوورەو؟

من و هاوڕیکانم بە نیگای پڕ سەرسوڕمان و چەپە ترساوێو، تەماشای
یەکترمان دەکرد، بەلام پێش ئەوێ یەکیکمان زات بکات و شتی بلیت، شەمس
وتی کە ئەو لە نزیک سوختەخانەکەو تێپەریو و ویستوویەتی سەردانی
یەکیک بکات کە لە قۆنیادا لە هەموو کەس زیاتر رقی لێ دەبیئەو.

ژمارەیک لە فەقێکان نەرمەکوکە یەکیان کرد، بینیم ئیرشاد بە قوولی
هەناسەیکە هەلکێشا. گرزێ نیوان دوو پیاوێک بە رادەیک چر بووبوو،
چەقۆ هەوای دەبری.

من نازانم تۆ لێرە چی دەکەیت، بەلام من کارم هەیه و لەوش گرینگترە
تا لەگەڵ تۆدا قسە بکەم، شیخ یاسین بە تەو سەو ئەمە و ت و لەسەری
رۆیشت: ئەمێستا، بۆچی نارۆیت تا لەسەر وانەکانمان بەردەوام بین؟

شەمس وتی: تۆ دەلیت قسە لەگەڵ مندا ناکەیت، بەلام لە پاشملە
دەربارەم قسە دەکەیت. دەربارەمی من و دەربارەمی رۆمی و هەموو
سۆفیەکان و رینبازی سۆفیگەری، لە وەتی خراپ دەمی خۆت ناپارێزیت.

شیخ یاسین لە لووتە ئیسکن و گەورەکە یەو هەناسەیکە دا و وەک
ئەوێ شتیکی تال لەسەر زمانی بیئ، دەمە داچەقاوێکە ی گرد کردەو، وەک
وتم، شتیکم نییە دەربارەمی قسەت لەگەڵدا بکەم، من دەزانم دەمەوئ چی
بزانم، بۆچوونی تاییەتی خۆم هەیه.

شەمس بەرەو لای ئیمە ئاوێ دایەو و نیگایەکی تەوسامیزی خیرای
کردین و وتی: پیاویک بۆچوونی زۆری هەبیئ، بەلام پرسیاری پێ نەبیئ!
لەو دا هەلەیک هەیه.

بەراستیئە؟ شیخ یاسین بە دەم قسەو گورێکی هاتەو بەر، کەواتە
بۆچی لە فەقێکان نەپرسین ئایا لەو دوو کامیان باشترن: ئەو پەندیارەمی کە
وێلامی پنیە، یان ئەو پیاوێ سەرلێشیاوێ جگە لە پرسیارکردن هیچی تری
پێ نییە؟

هموو برادره‌کانم تاي شيخ ياسينيان گرت، به لام هه‌ستم کرد زوربه‌يان له دله‌وه ئه‌وه‌يان نه‌کرد، به‌لکو له‌به‌ر دلي ماموستا‌که‌يان و له‌به‌ر خاتري ئه‌و بوو، بويه من بيده‌نگيم پي باشتر بوو.

”ئه‌و که‌سه‌ي که پي وايه هموو وه‌لاميکي پييه، ئه‌وه له هموو که‌س نه‌زانتريه، شه‌مس به‌دهم قسه‌وه لاي به‌لای ماموستا‌که‌ماندا کرده‌وه، به‌لام مادام تو له وه‌لامدانه‌وه‌دا باشيت، ئايا بوم هه‌يه پرسيارکت لي بکه‌م؟“

ليزه‌دا خه‌مي ئه‌وه‌م لي نيشت که ئه‌م قسه‌و‌باسه به‌ره‌و شوپينيکي خراب سه‌ربکيشيت، به‌لام هيچ ده‌سه‌لاتيکم نه‌بوو که نه‌يه‌لم گرژبييه‌که ته‌شه‌نه بکات. له‌به‌ر ئه‌وه‌ي تو ناتوره‌ي ئه‌وه‌ت خستووه‌ته دووم که گوايا من خزمه‌تکاري شه‌يتانم، که‌واته ده‌فه‌رموويت پيمان بلييت ده‌رباره‌ي شه‌يتان بيروکه‌ي تو چييه؟“، شه‌مس پرسياي ليکرد.

”بينگومان، شيخ ياسين که بو په‌ندادان هه‌لي له‌ده‌ست نه‌ده‌دا، وه‌لامي دايه‌وه، ئايينه‌که‌مان که دواه‌مين ئايينه‌کاني ئيبراهيمه و گرینگرينيانه، پيمان ده‌ليت که به‌واي شه‌يتانه‌وه ئاده‌م و حه‌وا له به‌ه‌شت وه‌ده‌رنران، جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ي ئيمه نه‌وه‌ي دايبايکي ده‌رکراوين، گه‌ره‌که چاوکراوه بين، چونکه شه‌يتان به‌چهندين شيوه‌ خوي ده‌گورپيت، هه‌ندي جار له شيوه‌ي قوماربازيکا ده‌رده‌که‌ويت و داوامان ليده‌کات قوماربه‌کين، بري جاري دي له شيوه‌ي کچيکي جوان و جليل خوي پيشان ده‌دات و هه‌ولده‌دات له‌خسته‌مان ببات، ره‌نگه شه‌يتان به‌جوري خوي پيشان بدات قه‌ت به‌خه‌ياليشماندا نه‌يه‌ت، وه‌ک ده‌رويشينيکي گه‌ريده.“

شه‌مس وه‌ک ئه‌وه‌ي چاوهرپي ئه‌م قسه‌يه‌ي کردبييت، زه‌رده‌يه‌کي زانايانه‌ي هاتي و گوتي: ”مه‌به‌ستت تيده‌گه‌م. ده‌بي ئه‌و بيروکه‌يه‌ي که شه‌يتان له‌پواله‌تماندا خوي مه‌لاس ده‌دات، ئاسووده‌بييه‌کي گه‌وره و رڭگه‌ي رزگاربوونيکي ئاسانمان پي بيه‌خشيت.“

”مه‌به‌ستت چييه؟“، شيخ ياسين پرسياي کرد.

”باشه، وه‌ک تو ده‌لييت گه‌ر شه‌يتان ئاوها خراپه‌کار بيت و ده‌ره‌قه‌ت هاتني هه‌سته‌م بيت، ئيدي پيويست ناکات ئيمه‌ي بنياده‌م سه‌باره‌ت به‌و هه‌لانه‌ي که ده‌يانکه‌ين، خومان سه‌رکونه بکه‌ين، چونکه شته باشه‌کان که

پرووده‌دهن هموویان له دهستی خودادان و هموو شتیکی خراپیش له دهستی شه‌یتاندایه. له هه‌ردوو باره‌که‌دا ئیمه له په‌خنه‌گرتن و پشکنینی نه‌فس به‌ده‌ر نین. له‌وه ئاسانتر هه‌یه؟.

شه‌مس له کاتی قسه‌کردندا به‌نیو ژووره‌که‌دا ده‌هات و ده‌چوو، له‌گه‌ل درکاندنی هه‌ر په‌یفیکدا ده‌نگی به‌رز ده‌بووه‌وه: 'به‌لام با بۆ ته‌نهما چرکه‌یه‌ک وای دابنیتین که شه‌یتان نییه و شه‌یتانگه‌لیکیش له پارێزماندا نین تا له‌نیو مه‌نجه‌لیکی کوله‌کولدا بمانسووتیتن. هه‌موو ئهم وینه ترسناکانه بۆ ئه‌وه دانراون تا شتیگمان پیشان بدن، به‌لام گو‌پران و بوونه‌وار به کلێشه‌گه‌لیکی دووباره‌وه بوو، په‌یامی راسته‌قینه‌ی خویان له‌ده‌ست داوه‌.

'ئهی ئهم په‌یامه ده‌بیت چی بیت؟، شیخ یاسین به‌بیزارییه‌وه پرسى و هه‌ردوو باسکی له‌سه‌ر سینگی‌تیک په‌راند.

شه‌مس وتی: 'که‌واته پرسیا‌رت هه‌یه، ئینجا له‌سه‌ری رۆیشت: 'په‌یامه‌که ئه‌وه‌یه ئه‌و ئازاره‌ی که مرۆف به‌خوی ده‌گه‌یه‌نیت بیتکوتاییه. دۆزه‌خ له‌ناخی خۆماندایه، هه‌روه‌ها به‌هه‌شتیش، چونکه قورئان ده‌لێت مرۆف له‌هه‌موو بوونه‌وه‌ره‌کان پایه‌دارتره، گه‌ر توانیمان به‌باشی له‌مه‌بگه‌ین، ئیدی واز له‌و بیروکه‌یه‌ دینین که شه‌یتان له‌رواله‌تماندا خوی هه‌شارداوه، ددانیشمان به‌وه‌دا ده‌نا که شه‌یتان له‌ناخی خۆماندایه. ئیدی ئه‌وه‌ی پتویستمانه به‌راستگویی له‌نه‌فسی خۆماندا بگه‌رتین، نه‌ک چاو بېرینه‌خه‌وشه‌کانی خه‌لک و راویان بکه‌ین.

'برۆ نه‌فسی خۆت تا‌قی بکه‌وه، گه‌ر خودا بیه‌وی گونا‌هه‌کانت پاک ده‌بنه‌وه، شیخ یاسین با‌گۆی دایه‌وه، 'به‌لام پی‌اوی ئایینی راسته‌قینه‌ ئه‌وه‌یه که کۆمه‌لگه‌که‌ی خوی ده‌پارێزیت.

'که‌واته رێگه‌م بده‌ با چیرۆکیکت بۆ بگێرمه‌وه، شه‌مس هه‌ر به‌و ناسکیه‌وه که نه‌مانتوانی د‌ل‌نیا بین ئاخۆ چیرۆکیکی راسته‌قینه‌ بوو یان هه‌ر بۆ ته‌وس بوو، ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی بۆ گێراینه‌وه:

چوار بازرگان له‌مزگه‌وتیکدا نوێژیان ده‌کرد، بینیان وا بانگده‌ره‌که‌ دیته ژووره‌وه. بازرگانی یه‌که‌م نوێژه‌که‌ی بری و پرسیی: 'هۆ بانگده‌ر، ئایا بانگی داوه؟ یان هیشتا ماویتی؟.

بازرگانی دووهم نوپژهکەى بېرى و ئاوپرى له برادرهکەى دایهوه و وتى: "هۆ پیاو، تۆ له کاتى نوپژکردندا قسهت کرد و نوپژهکەت بهتال بووهوه، دهبى سهرلهنوئى دهست پيیکهپتهوه". که بازرگانی سینهه گوتى لهوه بوو، هاته ناوهوه و گوتى: "ههئى گه مژه بۆچى سه رکۆنهئى دهکەیت؟ دهبى ئاگات له نوپژهکەت بیت. ئەوه نوپژهکەى تۆش بهتال بووهوه". بهلام بازرگانی چوارهم زهردهخه نه گرتى و به دهنگیکى بهرز وتى: "ده تۆ ته ماشایان بکه! ئەوه ههرسیکیان ههلهيان کرد، بهلام من سوپاسى خودا دهکەم که پيگهئى خۆم ون نهکرد".

شه مس دواى ئەوهئى ئەم چيروکەى گنپرايهوه، بهرانبهر فهتیکان وهستا و پرسى: "کهواته پیتان چۆنه به بۆچوونى ئیوه نوپژى کام لهو بازرگانانه دروست نییه؟".

که لهئیو خۆماندا لهسهر وهلامهکه گفتوگومان کرد، ماوهیهکى کهم له هۆلهکهدا غهلبهغەلبیک پهیدا بوو، له کوتاییدا یهکى له دواوه گوتى: "نوپژى بازرگانی دووهم و سینهه و چوارهم دروست نییه، بهلام نوپژى بازرگانی یهکهم دروسته، چونکه ههموو ئەوهئى ویستی بیکات ئەوهیه پرسىارى له بانگهههکه کرد".

"بهئى، بهلام نهدهبوو نوپژهکەى بېریت"، ئیرشاد قسهکەى رهتکردهوه، "ئاشکرايه که ههموو بازرگانهکان ههله بوون، جگه له بازرگانی چوارهم که تهنها نهفسى خۆى دواند".

نیگام کهلاخست و به هیچ یهکى له دوو وهلامهکه قایل نهبووم، بهلام بریارم دابوو که زار ههلههینم، چونکه پینم وا بوو بایهخ به بۆچوونهکهم نادهن، بهلام هاوکات ئەم بیروکەیهه به خهیاڵدا هات، شهمسى تهووریزى ئاوپرى لیدامهوه و پرسى: "ها تۆ لهوئى! چى دهئیت".

بهر لهوهئى گویم له دهنگى خۆم بیت، بههستهه تفهکهه بۆ قووتدرايهوه، ئینجا وتم: "ئهگەر ئەو بازرگانانه ههلهیهکیان کردبیت، ئەوه نییه له کاتى نوپژکردندا قسهیان کردوه، بهلکو لهبرى ئەوهئى نوقمى ئیو نوپژهکه ببن و پهيوهندیان به خواوه ههبت، مژوولى دهووروبهرى خویان بوون، بهلام ئەگەر ئیمه بریاریکیان لهسهر بدهین، ئەوه من دهترسم ههمان ههله بکهین".

“که واته وهلامه که ی تو کامه یه؟”، شیخ یاسین له پپر پرسى و بايه خى به گفتوگو که دا.

“وهلامى من ئه وه يه که هر چوار بازرگانه که هه موویان به وای هوکاري له يه کتر چوو وه هه له یان کردو وه، به لام له گه ل ئه وه شدا ناکرئ بوتري که يه کى له وان هه له ی کردو وه، چونکه ئيمه له کوتاييدا بومان نييه برياريان له سهر بدهين”.

شه مسى ته وريزي هه نگاوئیک به ره و لام هاته پيشه وه و دوستانه و به سوزه وه ته ماشای کردم. هه ستم کرد منى ميردمندال خوشه ويستيه کى باوکانه م پين به خشراوه، له ناوى پرسيم، کاتى ناوى خوم پينى گوت، گوتى: “حوسامى هاويرتتان دليکى سوڤيانه ی هه يه”.

که ئه وه م ژنوت، له شهرمان ده موچاوم سووره له گه را. پيم وا بوو که شیخ یاسین دواى ته وا بوونى وانه که سه رزه نشتم ده کات و هاوپريکانه ميش گالته م پیده که ن، به لام په ژاره که م زوو په وييه وه. شيويه دانيشتنه که م پيکخست و زه رده خه نه يه کم به پرووى شه مسدا پژاند، که هيشتا زه رده ی ده هاتى، چاوى لئ داگرتم و له سهر ليکدانه وه که ی به رده وام بوو.

“سوڤى ده لئيت: له برى ئه وه ی بريار له سهر ئه وانى تر بدهم، گه ره که به قولئ بيرم لای په يوه ندى ناوه وه م له گه ل خودادا بيت، چونکه پياوى ئايينى ده مارگير به رده وام هه له ی ئه وانى تر به درؤ داده نييت، به لام فه قئينه له بيرتان نه چييت ئه و که سه ی که زور جار له وانى تر دردؤنگ ده بيت، ئه و خوى هه له يه”.

“ده ست له شيواندنئ بيرى فه قئیکانم هه لگه ره”، شیخ یاسین ئه مه ی وت و قسه که ی پين برى، “به لام ئيمه ی پياوانى ئايينى، گه ره که بايه خ به وه بدهين که خه لکى ده يکه ن، چونکه خه لکى پرسى اري زورمان ليده که ن و چاوه رپين وه لاميان بدهينه وه تا بتوانن ئه رکه ئايينيه کانى خويان به ته وای و به دروستى جيبه جئ بکه ن. ئاخى ئه وان ليتمان ده پرسن ئايا گه ر خوئنيان به ربوو ده بين دووباره ده ستنوئژ هه لبگرنه وه، يان له کاتى سه فه ردا رؤژوويان

لهسهره یان نا و زور شتی تر. پړوشوینهکانی مه زه بی شافیعی و حنه فی و حنه بی و مالیکی دهر باره ی ئه م شتانه بۆچوونیان جیا په. ئیدی هر مه زه بیگ له م مه زه بانه کومه ئی وه لاسی ورد و تایبیت به خوی داناو که ده بیته لئی بکولرته وه و فیری بین.

”ئه مه باشه، به لام خوت به جیاوازیه پواله تییه کان مه به سته وه. شه مس به هه ناسه هه لکیشانیکه وه ئه مه ی گوت، وشه ی خودا ته واو و بیکه موکووریه، له سهر حیسابی هه مووه کی له ورده کاری مه گه ری.“

”ورده کاری؟“ شیخ یاسین به ریتمیکی تزی له گومان وه لاسی دایه وه و له سهری رۆیشت، ”برواداران ئه م ریسا و میتودانه به پهرۆشه وه وهرده گرن، ئیمه ی زانایانیش له هه وله کانیان ریتمایان ده که یین.“

شه مس وتی: ”واتا مادام بیرت ناچیت که ریتماییه که ت سنوردار بیت، که واته له سهر کاری ریتماییکردن به رده وام به، ئه گینا له سه رووی وشه ی خودا وه وشه ی تر نییه “، ئینجا ئه مه ی خسته سهر، ”به لام هه ول مه ده نامۆژگاری ئه وانه بکه ییت که گه یشتوونه ته قونای رۆشنگه ری، چونکه ئه وان چیژی جیا له ئایه ته کانی قورئان وهرده گرن و پتویستیان به ریتمایییان ریتیشاندانی شیخیک نییه.“

که شیخ یاسین ئه وه ی ژنه وت، به جوړی تووره بوو که هه ردوو پرومه ته داچوراوه که ی به شه پۆلی سوورباو ده ستیان به هه لره زین کرد و سیوه که ی ئاده م —گریی قورقوراگه —ی به توندی دهرکه وت و گوتی: ”ئیمه ریتماییی ئیره تی پیشکش ناکه یین. شه ریه ت ئه وه یه که ئه و ریسا و ریتماییه انه پیشکش ده کات که ده بیته هه موو موسلمانیک له سهر پیشکشه وه تا ناو گوړ په پره وی بکات و وابسته ی بیت.“

”شه ریه ت ته نها پاپۆریکه به ناو ئوقیانوسی حه قیه تدا ده پوات. ئه وه ی به راستی له خودا ده گه ریت، درهنگ یا زوو پاپۆره که جیده هیلیت و خوی نو قمی نیو ده ریا ده کات.“

"بۆ ئەوێ ماسیی قرش بیخۆن، شیخ یاسین بە پیکەنینیکی خنکاو
 وەلامی دایەو، ئەمە لەو کەسانە روودەدات کە پێنمایی رەت دەکەنەو.
 ژمارەیهکی کەم لە فەقیکان بەشداریی پیکەنینهکەیان کرد، ئەوانی ترمان
 بە هێمنی و بیزارییەو دانیشتین. گفتوگۆکە لە تەواو بووندا بوو و نەمدەتوانی
 پیشبینیی ئەو بکەم کە ئەم باسوخواسە چۆن بە باریکی باشدا دەشکیتەو.
 بیگومان شەمسێ تەوریزیش هەمان هەستی خەمینی هەبوو، چونکە
 دیاربوو لە فکرانراچوو بوو، بەلکو نا ئومیدیش دیاربوو. مینا لە پەرماندوو
 بووبیت، چاوەکانی لیک نا و بەئاستەم جوولەیهکی کرد.

"لەمیانهی سەفەرەکانمەو شێخگەلیکی زۆرم ناسی، شەمس ئەمەیشی
 گوت "هەندیکیان پیاوانی دلسۆز بوون و بریکی دیکەیان لووت بەرز بوون و
 هیچیان دەربارەو ئیسلام نەدەزانی. من ئامادە نیم گەردی سەر پیلایوکی
 کۆنی عاشقیکی راستەقینەو خودا بە سەری شێخەکانی ئەمڕۆ بگۆرمەو. ئەو
 خەیاڵبازە سێبەرانی کە لە پشت پەردەو و پینەدەکەن لەوان باشترن، چونکە
 لانی کەم ددان بەویدا دەنێن کە ئەوێ ئەوان پیشکەشی دەکەن تەنها
 خەیاڵپلاو.

شیخ یاسین وتی: "ئیدی بەسە! پێم وایە بە زیادەو گۆیمان لە
 زماندریزییەکەت گرت. دەو ئیستا برۆ دەرەو.

"نیگەرەن مەبە، من خۆم خەریکبووم برۆم، شەمس بە مەکرەو ئەمەو
 گوت، ئینجا لای بە لای ئیمەدا کردەو و گوتی: "ئەوێ ئەمڕۆ لێرە بینیتان
 گفتوگۆیهکی کۆنە و دەگەریتەو بۆ سەردەمی محەمەدی پەيامبەر دروودی
 خودای لێ بیت، بەلام ئەم دەحکەیه پەيوەندیی بە میژووی ئیسلامەو نییە،
 بەلکو لە دلی هەموو ئایینە ئیبراهیمیەکاندا خۆی حەشارداو. ئەمە مەملانیی
 نیوان پیاوی ئایینی و سۆفییه، مەملانیی نیوان ئاوەز و دلە.

شەمس کەمەکیک بێدەنگ بوو تا بوارمان بدات بەتەواوی هەست بە
 کاریگەریی پەیفەکانی بکەن. هەستم کرد نیگای کەوتوو تە سەر من، ئەوێش

ئالوگۆرپىكى شار راوه بوو، بۆ چوونە نىۋو برايه تىيەكى ئاشكرانه كراو و تۆمارنە كراوه وه.

ئىنجا لەسەرى پۇيشت: "لە كۆتاييدا، نە مامۆستا كەتان دەتوانىت و نە من دەتوانم لەو زياتر بزائىن كە خودا بۆى داناوين بىزائىن. ھەريەكى لە ئىمە پۆلى خۆى دەگىرپىت، بەلام گرینگ ئەو يە ئەو مروفەى كە نايەھوى بىيىنىت تىشكى خۆر چاوى نادىدە و كۆيرو كەچىين نەكات".

بەم ئاواھايە، شەمسى تەورىزى دەستى راستەى خستە سەر دلى و دوعاخوازىي لە ھەموومان و تەنانت لە شىخ ياسىنىش كرد، كە خۆى دابووه لاوه و دەموچاوى گرژكردبوو و وەلامسى دوعاخوازىيەكەى نەدايە وه. دەرويشەكە چووه دەرەوه و دەرگا كەى لە پشت خۆيەوه داخست و لە بىدەنگىيەكى قولدا جىي ھىشتىن و بۆ ماوہيەكى زۆر نەمانتوانى قسەيەك يان جوولەيەك بكەين.

ئىرشاد بوو كە لەو سەرەگىژكەيە دەريھىتام، ئەو بوو سەرنجم دا بە جۆرى تەماشاي دەكردم كە نىشانەى ئەو بوو خەوشىكم ھەيە. ئەوسا زانىم كە دەستى راستەم لەسەر دلم وەك سلاويك بۆ ئەو راستىيەى دۆزىبوومە وه، خاوبووتە وه.

پېرسى جهنگاوهر

قونیا، ئایاری ۱۲۴۶

باوه‌پرم به گوییه‌کانم نه‌کرد که بیستم شمس زاتی کردوه و له به‌ردهم فه‌قینکان به‌ره‌نگاری مامم بووه‌ته‌وه. ئه‌ری ئه‌م پیاوه نرخ بۆ هیچ که‌سیک دانانیت؟ ئای چهند چه‌زم ده‌کرد کاتئ چووه بۆ لای مامم، من له سوخته‌خانه‌که بوایه‌م پیش ئه‌وه‌ی بتوانیت زاره نه‌فرینه‌که‌ی بکاته‌وه، ده‌رم بکردایه، به‌لام ئه‌فسوس له‌وئ نه‌بووم. دیاره باسوخواسیکی زۆر له‌نیوان ئه‌و و مامدا پرووی داوه، ئیدی فه‌قینکان له‌وساوه هر باسی ده‌کن، پیم وایه به‌ دروستی قسه‌کان ناگیرنه‌وه، چونکه به‌ ئاوه‌ژوو باسی ده‌کن و راستییه‌کی زۆر ده‌ده‌نه پال ئه‌و ده‌رویشه‌گه‌نده‌له.

وا دیاره ئه‌مشه‌و به‌وای ئه‌و له‌شفرۆشه‌وه، که ناوی گولی بیابانه زۆر شله‌ژاوم و له‌و زیاتر ناتوانم بیر له‌هیچی تر بکه‌مه‌وه. ئه‌و سندووقه‌لیکی خشل و مرواریم بیرده‌خاته‌وه که شتی نه‌ینی تیدا شاردرایته‌وه و وات به‌خه‌یالدا بیت که هی تۆن، به‌لام گهر کلیله‌کانیت پین نه‌بیت، ئه‌وا ته‌نانه‌ت گهر له‌باوه‌شیتیش بن هه‌روا به‌ داخراوی و دووره‌ده‌ستی ده‌میتنه‌وه.

ئه‌وه‌ی زۆرتتر ده‌هریم ده‌کات خۆ راده‌ستکردنه‌که‌یه‌تی، ئیستاش له‌خۆم ده‌پرسم بۆچی به‌ره‌نگاری نۆره شیتایه‌تییه‌کانم نه‌بووه‌وه، چۆن له‌ژیر پیتیه‌کانمدا به‌خامۆشی و به‌بی جووله‌ له‌سه‌ر رایه‌خیکی کۆن و پیس له‌سه‌ر زه‌وییه‌که پالکه‌وت؟ خۆزگه له‌تۆله‌ی ئه‌و لیدانه‌ی من لیتیم دا، لیتی دابامه‌وه، یان کاشکی هاواری کردبا و داوای فریاکه‌وتنی کردبا، ئیدی ده‌ستم له‌ لیدانی هه‌لده‌گرت، به‌لام به‌ کپی پالکه‌وتبوو و هیچ جووله‌یه‌کی نه‌ده‌کرد، چاوه‌کانی هه‌لاوس بوون و به‌قوولدا چووبوون. وه‌ک ئه‌وه‌ی بیهه‌وی شته‌که به‌

شيوه يه كى ناله بار قه بوول بكات، ده مى نوقانديو، به هر حال هر چيه به بيت. ئه رى به راستى به لايه وه گرنگ نه بوو بمكوشتايه يان نه مكوشتايه؟
هموو هه وليكم دا كه جاريكى تر سهر به سوزانيخانه كه دا نه كه م، وه لى
ئهمرو ئاره زوويه كى توند بو بينى زورى بو هينام، به دم رويشتنه وه بو
سوزانيخانه كه پرسى يارم له خوم كرد ئاخو كه چاوى پيم ده كه ويت
كاردانه وهى چون ده يت، ئه ي ئه گه ر شكاتى لى كرد بووم و شته كه خراپ
شكابو وه، ئه وسا ده مى خاوه نه قه له وه كه ي سوزانيخانه كه چه ور ده كه م،
يان هه ره شه ي ليده كه م. له مه زكى خومدا پلانم بو هه موو شتيك دانا، جگه له
ئه گه رى ئه وه ي ره نگه هه لاتى يت. ئيدى بو هه موو ئه گه ريك خوم ناماده
كرد بوو.

ته قيمه وه و گوتم: 'مه ستت چيه، گولى بيابان ليره نييه؟ ئه ي له كوئيه؟'
'ئو له شفرؤشه له بير خوت بيه وه،' خاوه نى سوزانيخانه كه به دم قسه وه
لوقمى كى خسته ده مييه وه و ده ستى به لسته وه ي شيله ي شيرى سهر
به نجه كانى كرد. كه بينى زور توورهم، به ده نكيكى نه رمتر وتى: 'پتيرس،
بوچى چاويك به كچه كانى ديكه دا ناگيريت؟'

'هه ي پيره زنى قه له و و خه رفاو. له شفرؤشه هه رزانه كاتم ناوئ. گولى
بيابانم ده وئ، ده مه وئ هه ر ئىستا بيينم.'

كه ئه وه م به نيره موو كه كه وت، بى ئه وه ي زات بكات ده حكه م له گه لدا
بكات، هه ردوو برو تيز و ره شه كه ي هه لبرى، وه ك ئه وه ي پى شه رم بيت
قسه كه بكات، ده نكي زمكرده وه و به چه وتى: 'ئيدى ئه و رويشتوو. دياره
كاتى هه موان له پرخه ي خه ودا بوون ئه و هه لاتوو.'

شته كه تووره هات دياربوو، به لكو پيكنه نيناوئيش بوو. ليم پرسى: 'ئمه
له كه يه وه له شفرؤشه كان له سوزانيخانه كه ده رده چن؟ گه ره كه هه ر ئىستا
بيدؤزيتوه.'

خاوه ن سوزانيخانه كه وه ك ئه وه ي به كه م جارى بيت بمبينت، چاوى
تيرپيم و به وژه وژيک گوتى: 'تو كئيت تا فه رمانم به سه ردا بكه يت؟'، چاوه
نه ترسه كانى و بچووكه كانى به پيچه وانه ي چاوه كانى گولى بيابان بروسكه يان
دا و به تيزى تى روانيم.

من حەسەسم و مامم پایەیهکی گرینگی هەیه، دەتوانم ئەم حەشارگەیه
دابخەم و هەمووتان توور دەمه سەر شەقام، بە دەم قسەوه دەستم بو ئەو
قاپە فەخفورییه درێژکرد که لە باوەشی داینابوو، لوقمیکم هەلگرت، لوقمەکه
تەپ و نەرم بوو.

پەنجە لقاویبوو هەکانم بە ملپنچە ئاوریشمەکهی سەریهوه. لە توورپیان
دەموچاوی سوور هەلگەرا، بەلام نەیویرا رووبەرووم ببیتەوه.
وتی: 'بۆچی سەرکۆنەم دەکهیت؟ پێویستە ئەو دەرویشە سەرکۆنە بکهیت
که گولی بیابانی قایل کرد سۆزانیخانەکه جیبهیلت و لە خودا بگەریت.'
' ساتەوهختیک تێنەگەیشتم دەربارەیی کێ قسە دەکات، بەلام زوو زانیم که
مەبهستی شەمسی تەوریزییه.

یه کهم جار لە بەردەم فەقێکان گالتهی بە مامم کرد، ئێستاش ئەمەیی
کردوو. بیگومان ئەم خودانەناس و زەندیقە سنووری خۆی نازانیت.

ئىيلا

تورتامبىتون، ۲۶ى حوزيران ۲۰۰۸

بەريز عەزىز

لەم كاتەدا بېرىارم دا، بە شىوازيكى كۆن، بە قەلەمىكى پانسان و كاغەزىكى بۇندار زەرفىكى ھاوشىوھ بۇندار و پوولىكى پۇست، نامەيەكت بۇ بنوسم. دواى نيوھ پۇى ئەمىرۇ بۇ ئەمستردام دەينىرم. دەمەوى دەسبەجى ئەوھ بكم، خۇ ئەگەر لەناردنى دواىكەوم، پەنگە دواى ئەوھ نەتوانم بىنىرم.

سەرھتا چاوت بە كەسىك دەكەويت - كەسىك لە ھەموو ئەو كەسانەى دەوروبەرت جىايە. كەسىك ھەموو شتىك لە دىدىكى جىاوھ دەبىنىت و وات لىدەكات دىدكات بگۇرپىت و سەرلەنوى سەرنجى ھەموو شتى لە ناوھوھ و لەدەرھوھ بەدەيت، وات بە خەيالدا دىت كە دەتوانىت ئەو مەودا ئارامەى نىوان خۇت و ئەو بپارىزىت، ھەرھەا بە خەيالدا دىت كە دەتوانىت ملبىنىت و لە گەرمەى ئەم گەرداوه جوانەدا رىگەى خۇت بېرىت، تا لەناكاو تىدەگەيت فېدراوۋىتە دەشتىكى چۆل و ناتوانىت بېرىار لەسەر ئەوھ بەدەيت.

تەواو نازانم لەكەيەوھ پەيغەكانت دىليان كىرووم، بەلكو ھەموو ئەوھى دەيزانم، ئەوھىە ئەو نامانەى نىوانمان ھەر لە سەرھتاوھ دەستيان بە گۇرپىم كىرد، پەنگە لەوھى دەيلىم ژىوان بىمەوھ، لى ھەموو ژيانم لەسەر ئەو شتانەى كە نەمتوانى بىيانكەم بە پەشىمانى برەسەر، بۇيە ئىستا بە خراپى نازانم بە مەبەستى گۇران شتى بكم.

لهوساوه كه لهميانه ی رۆمانهكەت و نامه ئەلیكترۆنیهكانتهوه (به تۆ گەیشتم)، دەسلالتت بهسەر بیرکردنهوهامدا كیشاوه. هەر كه نامهیهکی ئەلیكترۆنیت بۆ دەناردم و دەمخویندهوه، له ناوهوهامدا ههستم به شتی دهکرد و وای لیدهکردم كه له ناكۆتاییدا بخولیمهوه و ههستم دهکرد زۆر دهمیکه ههستم به شتی وا نهکردوه. ئیدی به درێژایی پۆژ ئه بیرکردنهوانه بهرۆکیان بهرنهدهدام. بهب یدهنگی قسهت بۆ دهكەم، له خۆم دهپرسم دهبن چون بیته نیو ژیانی پۆژانهوه. كه پوو دهكهیته خواردنگهیهکی باش، دهههوی لهگهلتدا بم، کاتی شتی دهبینم و به دلّمهوه دهنوسیت، خهمیک دامدهگریت، چونكه ناتوانم پیشانی تۆی بدهم. چەند پۆژی لهمهوبەر كچه بچوو كهكەم لێی پرسیم ئاخۆ چیم له پرچم کردوه، چونكه قەت دهقی پرچم ناگۆرم! چونكه وا دیاره بووم به ئافرهتییکی دیکه ی جیا و خهریکه ههست دهكەم كه من جیام.

ئینجا دهگه پیمهوه و بیرى خۆمی دینمهوه كه ئیمه هیشتا یهكترمان نهبینیوه، ئەمەش دەمگێریتهوه سەر دۆخی راستهقینه. له راستیدا نازانم بهرانبهر به تۆ چی بکەم. له خویندنهوهی رۆمانهكەت بوومهوه و راپۆرتهكەم ئامادهکردوه. (ئا، بهلێ، كه راپۆرتم لهسەری دهنوسی، تا دههات كاتهكه دهپۆیشت و دهههویست بۆچوونی خۆمت پێ بلیم، یان لانی كهم ئەو راپۆرتەت بۆ بنیرم كه بۆ پهخشكاره ئەدهبییهكەم ناردوه، بهلام به خۆم وت ئەمه شیواو نییه، هەرچەنده من ناتوانم وردهکاریی راپۆرتەكەم پێ بلیم. دهبن ئەوه بزانیت من زۆر كتیبهكەتم بهدلدا چوه، سوپاست دهكەم كه ئەو چیژەت بۆ رهخساندم. پهیقهكانت بهردهوام لهگهلمدا دهمیئنهوه).

له ههموو باریكدا رۆمانی (كفری شیرین) پهیوهندیی بهوهوه نییه تا بریار بدهم ئەم نامهیهت بۆ بنوسم، یان پهنگه پهیوهندیی به ههموو شتیكهوه ههبیست. هەر ئەو بوو به مایه ی گهشهکردنی نۆوانمان و دهسلالاتی کاریگهرییهكە ی لهسەرم وام لیدهكات خۆم پێ بهرزهوت نهكری، وای لیهاتوهوه

کاریگه ریبه که ی له وه زیاتر بیت که من بهرگه ی بگرم. سه ره تا خه یاله کانت و چیرۆکه کانت به دلمه وه نووسان، ئینجا هه ستم کرد من ئه و پیاوهم خوش دهوئ که له پشت ئه و چیرۆکه وه خوی هه شارداوه.

وهک وتم، گهره که ده سبه جئ ئه م نامه یه بنیرم، ئه گینا ده یدرینم و وردوردی ده که م. ئاخر به شیوه یه ک پهفتار ده که م وهک ئه وه ی هیچ شتیکی نوئ له ژیانمدا پرووی نه دابیت، شتیکی نا ئاسایی.

به لئ، ده کړئ ئه وه بکه م که هه میسه ده یکه م، خۆمیش وا نیشان بده م که هه موو شتی خوا سایی و سرو شتییه.

ده توانم لافی ئه وه لیبده م گهر ئه وه له پای ئه م تازاره شیرینه ی دل م نه بیت، ئه ی ده بی له پای چی بیت.

له گه ل خوشه ویستیم

ئێلا

کیرا

قونیا، ئایاری ۱۲۴۶

بەرایی مهینه‌تییه‌که. نازانم چۆن بتوانم ئەم شته چاره‌سەر بکەم. ئەم بەیانیه، ئافره‌تیک بی ئەوهی بزانی له کوپوه هاتوو، هات و پرساری شه‌مسی ته‌وریزی کرد. داوام لێی کرد کاتیکی تر بینه‌وه، چونکه له مال نییه. وتی شوینیکی نییه رووی تیبکات، هه‌ز ده‌کات له هه‌وشه‌که چاوه‌ڕێی بکات. ئیدی چه‌ندین گومانم لا په‌یدا بوون و له خۆم پرسى ئەم ئافره‌ته‌ کتیه و له کوپوه هاتوو. چۆکی دادا و په‌چه‌که‌ی لادا و ده‌موچاویکی هه‌لا هه‌لابووی برینداری ده‌رخست که له ئەنجامی لیدانیکی توند ئاوسابوو. له‌گه‌ڵ شینه‌ه‌لگه‌ران و برینه‌کانی په‌کجار جوان و باریکه‌له‌ بوو. ئەو که به‌کول ده‌گرا و فرمیسکی ده‌رشت، به‌ شیوازیکی په‌کجار شاره‌زایانه‌ له‌ و گومانانه‌ دُنیا بووم که هه‌مبوون. ده‌رکه‌وت سۆزانییه‌که و له سۆزانیخانه‌وه هاتوو. گوتی: "به‌لام من ئەو شوینه‌ ئابرووبه‌رهم به‌جی هه‌شتوو و بۆ گه‌رماوی گشتی چووم و چل جار و سلّم کرد و چل نوێژم کرد، سویندم خوارد که ئیدی توخنی پیاوان نه‌که‌وم. له ئیستا به‌دواوه ژیانی خۆم بۆ خودا ته‌رخان ده‌که‌م."

نه‌زانی چیی پێ بلێم، ته‌ماشای چاوه‌ برینداره‌کانیم کرد و پرسیم ئەو تیک که جحیل و کالفامه‌ چۆن ئەو بویرییه‌ی هه‌بووه تا واز له‌ و تاقه‌ شته‌ بینه‌ت که له ژیاندا هه‌ر ئەوه ده‌زانیت. نه‌مه‌ده‌ویست ئافره‌تیک ببینم که له نزیک ماله‌که‌م بکه‌ویت، لێ شتیکی تیدا بوو به‌ندی دلی پساندم، که جوړی بوو له ساکاری و هه‌ندی له بیتاوانی، که له‌وه‌و پینش له هه‌چ که‌سیکدا نه‌مدیبوو. چاوه‌ کاله‌کانی چاوانی دایکه‌ مارییان بیرخسته‌وه، بۆیه نه‌فسم ڕیگه‌ی نه‌دام ده‌ری بکەم.

ئیدی وازم لئی هینا تا له حهوشه که چاوه پئی بکات. ئه وهش هه موو شتی بوو که له دهستم هات. جیم هیشته و ئه ویش له وئی دانیشته و پشتی به دیواره که وه دا و وهک په یکه ری له بهردی گرانبه ها دروستکراو به بی جووله ته ماشای قالایی ده کرد.

دوای نزیکه ی سه عاتی، شه مس و رومی له گه شته که یان گه رانه وه، رام اکرد تا هه والی میوانیکی چاوه پروان انه کراویان پئی رابگه یه نم. "ئه ری و تته له شفرۆشیک له حهوشه که مانه؟"، رومی به دهم پرسیار کردنه وه سه رسورمانیک له دهنگیدا ده رکه وت. "به لئی، ئه و ده لیت بۆیه وازی له سۆزانیخانه که هینا وه تا به دوای خودادا بگه ریت".

شه مس هاته دهنگ: "ناه، بیگومان ئه وه گولی بیابانه". له دهنگیدا ریتمیکی شادمانی دیار بوو، نهک سه رسورمان، ئینجا گوتی: "بۆ هیشته له ده ره وه بیت؟ با بیته ژوره وه".

"ئاخر دراوسیکانمان گه ر بزانه کچیکی به دپه وشته له ژیرمیچی ماله که مانه چی ده لئین؟"، به ناقایلییه وه وام گوت و دهنگم شله ژانیکی تیکه وت. "ئهی له هه موو باریکدا هه موومان له ژیر یهک میچدا ی؟"، شه مس به دهم قسه وه ئامازه ی بۆ به رزایی ئاسمان کرد، "پاشاکان و سوالکه ره کان و پاکیزه کان و له شفرۆشه کان، هه موویان له ژیر یهک ئاسماندا ده ژین". چون بتوانم له گه ل شه مسدا ده حکه بکه م، ئاخر به رده وام بۆ هه موو شتی، وه لامی ئاماده ی پیته.

بانگی گولی بیابانم کرد تا بیته ژوره وه، پارامه وه که چاوی دراوسی خۆتیته له قورتینه ره کان نه مانینن. هه ر که هاته ژوره وه په لاماری دهستی شه مسی دا و ماچی کرد و دهستی به هه نسکدان کرد.

"به هاتنت شادمانم"، شه مس وهک ئه وه ی له گه ل هاو ریتیه کی کۆنیدا قسه بکات، به زه رده خه نه وه ده دوا، "ئیدی به ره و ئه و شوینه ناگه ریتیه وه و ئه و قوناغه له ژیانندا به ته واوی کۆتایی هات، خودا سه فه ره که ت به ره و حه قیقه ت به ره مدار بکات".

گولی بیابان له کولی گریانی دا و وتی: 'بهلام خاوهنی سۆزانیخانه که لیم ناگه پیت به ئاسوودهیی بژیم، چونکه سه رچه قهله به دوامدا ده نیریت. ئاخو تو نازانیت چون...'

شهمس قسه که ی پی بری و گوتی: 'کیژۆله کهم، ئاوهزی خوت پاک رابگره، ئینجا له سه ری پویش، 'پرسیایه کی دیکه له بیر نیت: (له گه له ئه وه ی له م دنیا یه دا بنیاده م هه ولده دات شتیک وه ده ست بینیت و بیته که سیتی گرینگ، که چی دوا ی مردنی هه موو شتیک جیده هیلیت. تو که له عه ده مدا ئامانج ئه وه یه بگه یته قوناغه بالا که، له م ژیا نه دا وه ک ژماره سفر به سووکی و به تالی بژی. ئیمه له مرکانه یه کی گول جیا نیین. جوانی له ده ره وه نییه، به لکو له و بژشاییه ی ناوه وه ماندایه که وامان لیده کات راست له سه رپین بوه ستین. هه ستردن به عه ده م ته واو وه ک ئه وه یه، نه ک ئه وه ی هه ولی به ده سته پتانی ده ده یین، هه ر ئه مه شه بۆ به رده وامی ژیا ن ده مانه پیته وه)'.
* * *

ئێواره درهنگ، ئه و جیخه وه م پیشانی گولی بیابان دا که له سه ری ده نوست، کاتی ده سه بجی خه وی لیکه وت، بۆ ژوره سه ره کییه که گه رامه وه که له وئ پۆمی و شهمس قسه یان ده کرد.

'پتویسته ئاماده ی ئه و سه مایه بیت که پیشکه شی ده که یین، شهمس که بینیمی وا دیم وای پتگوتم.

لیم پرسی: 'کام سه ما؟'

'کیرا، سه مایه کی پوچییه و له مه وپیش وینه یته نه دیوه.'

به دوو چاوی ئه بله قه وه ته ماشای شووه که مم کرد. ئه وه چی پووده دات، ده رباره ی کام سه ما قسه ده که ن؟

'مه ولانا، تو زانایه کی پایه داریت و که سیتی خواناسیت. خه لکی چیت پیده لیت؟' به ده م پرسیا ره که وه هه ستم به گه رمییه ک کرد که ده موچاومی داگیرساند.

'نیگه ران مه به، پۆمی پتی وتم، من و شهمس ماوه یه که ده رباره ی ئه م شته قسه مان کردووه. ده مانه وئ سه مای ده رویشان پیشکه ش بکه یین، هه ر

پتی دهوتری (سه‌ما) و ئیمه‌ش پیتشوازیی ئه‌وانه ده‌که‌ین که دینه ناومانه‌وه و
ئه‌له‌های عه‌شقی خودایین.

سه‌رم به توندی هاته ژان، وه‌لی ژانه‌که‌ی به‌چاو ژانی ناو دلم سووک
بوو.

"ئه‌ی ئه‌گه‌ر خه‌لکی چه‌زیان لیتی نه‌بوو؟ خو هه‌موو خه‌لکی ریزی
سه‌ماکردن ناگرن، به‌و ئومیده‌ی ئه‌وه‌ی وتم کاریگه‌ریی له‌سه‌ر قسه‌کانی له
مه‌ولانا هه‌بیته، به‌ شه‌مسم وت، به‌ لای که‌مه‌وه ئه‌م سه‌ماکردنه‌ بو ماوه‌یه‌ک
دوابخری."

"ئاخر هه‌موو خه‌لکی وه‌ک پتیویست ریزی خودا ناگرن، شه‌مس وتی، ئایا
له‌به‌ر ئه‌وه‌ واز له‌ بروای خو‌مان به‌ینین؟"

ئه‌م ده‌ربهرینه‌ کۆتایی گفتوگۆکه‌ بوو. ئیدی هیچ وشه‌یه‌کی تر نه‌ما و
ماله‌که‌ پرپوو له‌ (با) که‌ له‌میانه‌ی درزی دیواره‌کانه‌وه‌ دزه‌ی ده‌کرد و له
گویماندا وژه‌ی ده‌هات.

سولتان وهلهد

قونیا، حوزیرانی ۱۲۴۶

ب'یگومان جوانی له چاوی بینره که یدایه، شمس له سه ر وته که ی
رؤیشت، چونکه هه موان هه مان سه ما ده بینن، لی هه ر که سی به شیوازی جیا
ده بیینیت، که واته نیگه رانیی بو چییه؟ هه ندیک هه زی لیده که ن و هه ندیکی تر
هه زی لینا که ن.

له گه ل ئه وه شدا له ئیواره ی (سه ما کردنه که) دا به شه مسم وت من ده ترسم
که س ئاماده ی سه ما که نه بیت.

به جه خسته وه وه لامی دایه وه: نیگه ران مه به، په نگه خه لکی شاره که
خوشیان نه ویم، ته نانه ت ئیتر باوکتیشیان خوش ناوی، لی ناتوانن پشتگویمان
بخه ن، چونکه هه سستی خو هه لقورتانیا ن هانیا ن ده دات ئاماده بن.

به م ئاوه ایه، ئه و ئیواره یه ی که سه ما که ی تیدا به ریوه ده چوو، هه له که
په ربوو له خه لکی هه مه جو ر و هه مه کاره، ئیدی له بازرگانان و ئاسنگه ران و
دارتاشان و جوتیاران و سه نگتاشان و بو یا خچییا ن و گژوگیای پزیشکی
فرۆشان و سه رو کانی تایه فه پیشه ییه کان و نووسه ره کان و نانه واکان و
سه ردولکه داده ره کان و لیزانه کان و پاوکه ری رسقان و ورده و الهه فرۆشه کان و
ته نانه ت تا ده گاته شیخ یاسین که به خو ی و ژماره یه ک له فه قیکانی هاتبوو -
و ئافره تانیش له ریزی پشته وه دانیشتبوون.

کاتی بینیم شا که یخه سه ره و له گه ل راویژکاره کانیدا له ریزی پیشه وه
دانیشتووه، هه ستم به ئاسووده یی کرد. ئیدی پیاویک به م پایه به رزه ییه وه
پشتی باو کم بگریت، ئه وا هه موو زمانه کان لال ده کات.

ئامادەبوون بېرى كاتيان ويست تا جىگەى خۇيان بگرن، تەنانت تا دواى ئەوۋەى جىگەى خۇيان گرت، ژاۋەژاۋى نىۋو ھۆلەكە نەنىشتىبوۋەو ھەشتا منجەمنجى گفتوگۆى ئاگرين دەبيسترا. لەبەر ئەوۋەى دەمەويست بە تەنىشت كەسىكەوۋە دانىشم جىۋو بە شەمس نەدا و بە خراپە باسى نەكات، ئەوۋەبوو لەتەك سلىمان سەرخۆشەوۋە دانىشم، كە بۆنى (مەى)ى لىدەھات، بەلام گويم بە نۆنەكەى نەدا.

ھەردوۋ لاقم دەلەرزىن و ناو ھەردوۋ لەپم ئارەقەيان لى دەچۆراپەوۋە. ھەرچەندە ھەواكەى خۆش بوو و دەماتتوانى عەباكانمان داكەنين، چەقەى ددانەكانم دەستى پىكرد. ئاخىر ئەم سەماكرندە بۇ ناوبانگى باوكم يەكجار گرینگ بوو كە خەرىكبوو لىژدەبوۋەوۋە. لە خودا پارامەوۋە، بەلام لەبەر ئەوۋەى بەتەواۋى نەمدەزانى داۋاى چىى لى بىكەم، جگە لەوۋەى شتەكە بە خۆشى تىپەرىت، بۆيە پارانەوۋەكانم لاواز دياربوون.

ئەوۋەندەى نەبىرد دەنگىك بەر گويم كەوت، سەرەتا دوور و ئىنجا تا دەھات نىزىك دەبوۋەوۋە. دەنگىكى دلگىر و كارىگەر بوو، بۆيە ھەموان ھەناسەيان لەبەرخۆ بېرى و گوپيان ھەلخست.

'جۆرى ئەم ئامىزە مۇسقىايە چىيە؟'، سلىمان بە شىۋەيەك تىكەل لە پىز و خۆشەويستى بە چپە گوتى.

'ئەوۋە پىى دەلەن ناي' بە دەم وتنەوۋە، قسەيەكى باوكم و شەمس ھاتەوۋە ياد دەنگى لە ھەناسەھەلكىشانى دلدار بەرانبەر دولبەرەكەى دەچىت.

كە دەنگى نايەكە خامۆش بوو، باوكم بە ھەنگاۋى سەنگىن و لەسەرخۆ و ناسكەوۋە بەرەو سەكۆكە پۆيشت، كە نىزىكبووۋەوۋە سالاۋى لە ئامادەبووان كرد. ئىنجا شەش دەرويش دوايكەوتن كە ھەموويان مريدى باوكم بوون و جلى ئاودامان سېى و دامىن فراوانيان لە بەر بوو، دەستيان لەسەر سىنگيان تىكپەراندبوو. ئىنجا بۇ پىرۆزى و فەرۋەرگرتن بەرانبەر باوكم دانوشتانەوۋە. دواتر موزىك لىدرا و دەرويشەكان دەستيان پىكرد. يەك لەدواى يەك سەرەتا لەسەرخۆ بە دەورى خۇياندا دەستيان بە خولانەوۋە كرد، ئىنجا خىراتر و دامىنى كراسە ئاودامانەكانيان مىنا گولە لوتس كرانەوۋە.

دیمه نینکی نایاب بوو، ئیدی خۆم پښ نه گيړا و به شانازی و خوشحالییه وه زه رده خه نه م هاتی. به تیل چاو چاودیری به پیره وه هاتی ناماده بووانم ده کرد، ته نانه ته وانه ی له هموان چه نه دریزتر بوون، بینیم به سه رسامییه کی ناشکراوه ته ماشای سه ماکه یان ده کرد.

ده رویشه کان بؤ پیشاندانی نه مری هر به دهوری خویاندا سورانه وه و سورانه وه، ئینجا دهنگی مؤسیقا به رزبووه وه، دهنگی ره بابیه که له پشت په رده وه هاوشانی دهنگی نای و ده، پاشان شه مسی ته وریزی وه که رده لولوی بیابان سه رکه وه سه سه ککه. عه بایه کی له وهی ته وانی له بهر بوو، به لام رهنگی تیرتر بوو و له هموان بالابه رزتر دیار بوو و له وان خیرتر ده خولایه وه. هر دوو ناوله پی رووه و ناسمان کرابوونه وه، ده موچاویشی وه که درهختی گوله به پوژه له خور ده گه پرا.

گویم لیبو وه ندی له ناماده بووان به ریزه وه هه ناسه برکتیان بوو، ته نانه ته وانه ی که رقیان له شه مسی ته وریزی بوو، وا دیار بوو که وتوونه ته ژیر ته فسوونی سه ما و مؤسیقا که وه. ته ماشای باو کم ده کرد، له و ساته دا شه مس زور به خیرایی ده خولایه وه، مریده کانی هه ریه که و له خولگی خویدا ده ستیان به خولانه وه یه کی زور هیواشتر کرد، که چی باو کم مینا پیره دار به روویه که له جینگه ی خوی مایه وه، په ندیار و هیمن، لیبو کانی له جووله ی نزا و پارانه وه دا بوون.

مؤسیقا خاوبووه وه و له ناکاو ده رویشه کان له خولانه وه که وتن و هه ریه کی له گوله لوتسه کان به سه ر خویدا داخرا. باو کم له سه ر سه ککه به سلاویتی ناسک هه موو سه ماکه ره کان و هه موو ناماده بووانی پیروز کرد. بؤ ساتیک هه ستم کرد که هه موومان له دؤخیکی ته بایی ته واودا پیکه وه گریدراین، بیده نگییه کی چر و کتوپر به دوا ی ته وده هات. که سیک له و خه لکه نه یزانی چون رهفتار بکات، چونکه که س له وه پیش شتی وای نه دیبوو.

دهنگی باو کم کپییه که ی سمی و کوتی: 'هاورپیانم، نه مه پنی ده وتری سه ما، واتا سه مای ده رویشان. ئیدی له ئیستا به دواوه ده رویشه کان له هه موو پوژگاریکدا نه م زیکر و سه مایه ده کن. ده ستیک به ره و ناسمان و ده سته که ی

تر پووو خووار و بهرهو زهوی، هەر خالیکی خۆشهویستی که له خوداوو دهستمان دهکهویت، بهلین دهدهین بهسەر ههموو خه لکیدا دابهشی بکهین".

زه دهخه نه کهوته سەر لیوی ئامادهبووان و به قایلبوونهوه دهستیان به وره ور کرد. شلهژانیکی دۆستانه و فینک هۆله کهی گرتوه. بینیم ئه م به دهنگه وههاتنه باشه کاری تیکردم و چاوه کانم فرمیسکیان تیزا. له کۆتاییدا سلاوی خۆشهویستی و ریز له باوکم و شه مس کرا که شایانی بوون.

دهکرا ئه و ئیواریه به و گهرموگوریه کۆتایی بیت، ههروه ها دهکرا به سه رودلیکی خۆشه وه به ره و مال بگه پیمه وه و دلنیابم که شته کان خه ریکه باش ده بن، گهر ئه و شته پرووی نه دابا که له وه ولا پرووی دا، ئه وه ی که هه موو شتیکی ویران کرد.

سليمان سەرخۆش

قۇنيا، حوزيرانى ۱۲۴۶

بېروسكە و خوڭين! ئاي لەو ئىوارەيەي كە بىرناچىتەو! ھىشتا
كاريگەرييەكەي بەرى نەداوم، لەنتو ھەموو ئەو شتانەي كە ئەمشەو بىنمين،
كۆتاييەكەي لە ھەمووي كاريگەرتەر بوو.

دوای تەواوبووني سەماكە، كەيخەسرەوي دووھەمي مەزن ھەستايە
سەرپىن و بە لەخۇپازىبوون و شانازىي بەخۆکردنەو چاوى بە ھەموو
ھۆلەكەدا گىر. بە فيزىكى زۆرەو دوای ئەوھي لە قاقاي پىكەننىكى بەرزى
دا، وتى: دەرۆيشىنە، پىرۆزبايىتان لى دەكەم! سەماكەتان زۆر سەرسامى
كردم.

پۆمى زۆر بە ناسكى سوپاسى كرد، ھەرۈھەا دەرۆيشە ۋەستاۋەكانى
سەر سەكۆكەش بە ھەمان جۆر، ئىنجا كۆزىكۆرەنەكان ھەستان و دوا
ئىكلاميان بۆ پاشا كىتشا، ئىنجا كەيخەسرەو كە ئاسوودەيى لە دەموچاوى
دەتكا، ئاماژەي بۆ يەككىك لە پاسەوانەكانى كرد كە كىسەيەكى مەخمەلى دايە
دەستى. كەيخەسرەو لەناو لەپىدا دەستى بە راۋەشاندىنى كىسەكە كرد تا
بزانىت چەند قورس و پېرە لە پارەي زىر، پاشان بەرەو سەكۆكە فېرى دا. ئەو
كەسانەي لە دەوروبەرم بوون ھەناسەيەكيان ھەلكىتشا و چەپلەيان لىدا. ئەو
بوو بەخشندەيى دەسەلاتدارەكەمان كارى لە ھەموومان كرد.

كەيخەسرەو كە لىوانلىو بوو لە رەزەمەندى و دلىيى، ۋەرسوپايەو ۋە
بېرات، بەلام ھەر كە بەرەو دەرگا ھەنگاوى نا، ئەو كىسەيەي تىسرەويترا كە
فېرى دابوۋە سەر سەكۆكە، ئىدى پارەكان لەژىر پىيەكانىدا پەرت بوون و
ۋەك زېرەي بازنگى نۆبووكىك زرىنگەيان لى ھەستا، شتەكان زۆر بە خىرايى

پرویان دا، به جۆری بۆ چەند ساتی به ته‌واوی له شوین خۆمان وشک بووین و واقمان و پرما و نه‌مانتوانی له‌وه تیسبگه‌ین که له ده‌ورو به‌رمان چی پروده‌دات. بیگومان ئەو که‌سه‌ی بووه هۆی ئە‌وه‌ی پروی دا، که‌یخه‌سره‌و خۆی بوو که به‌راستی گری گرت. ئاخ‌ر سووکایه‌تیکردنه‌که له هه‌موانه‌وه دیاربوو و گومانی تیدا نه‌بوو ئاراسته‌ی ئەو کرا، ئە‌مه‌ش شتیک بوو لیخۆشبوونی بۆ نه‌بوو. به دوو چاوی باوه‌ر نه‌کرده‌نییه‌وه ته‌ماشای دوا‌وه‌ی کرد تا بزانی‌ت ئە‌وه کیه‌ی زاتی کردووه ئە‌م په‌فتاره نابه‌جییه‌ بکات.

ئە‌وه شه‌مسی ته‌وریزی بوو. هه‌موو سه‌ره‌کان پرووه‌و ئە‌و وه‌رسوپان. له کاتی‌کدا له ناوه‌ندی سه‌کۆکه وه‌ستابوو، هه‌ردوو ده‌ستی له‌سه‌ر که‌مه‌ری دانابوو و چاوه‌ سووره‌ه‌لگه‌راوه‌کانی زه‌ق زه‌قه‌دیانه‌روانی.

به‌ ده‌نگیکی قوول وتی: "ئێمه له‌پینا‌و پارهدا سه‌ما ناکه‌ین، سه‌ما زیکریکی رۆحییه و له‌پای خۆشه‌ویستیدا ده‌یکه‌ین، ته‌نها خۆشه‌ویستی. ئە‌ی خاوه‌نشکو، له‌به‌ر ئە‌وه زی‌په‌کانت وه‌ریگره‌وه! پاره‌کانت لی‌ره دادیک ناده‌ن."

بی‌ده‌نگییه‌کی سامناک بالی به‌سه‌ر هۆله‌که‌دا کیشا. کورپه‌که‌ی رۆمی وه‌ک ئە‌وه‌ی خوی‌ن له ده‌موچاوه‌ بچووکه‌که‌ی وشک بوو‌یت هه‌لده‌له‌رزى، که‌سیک زاتی نه‌کرد ده‌نگیک ده‌ربکات، هه‌موومان هه‌ناسه‌ی خۆمان قه‌تیس کردبوو. وه‌ک ئە‌وه‌ی ئاسمان چاوه‌رپێی ئە‌م ئاماژه‌یه‌ی کرد‌یت، باران به‌ لی‌زمه‌ تیی کرد، ئیدی دلۆپه‌کانی بارانه‌که هه‌موو شتیک و هه‌موو که‌سیکی نو‌قم کرد. "ده‌ی با برۆین، به‌ده‌م قسه‌وه ده‌ی له‌ پیاوه‌کانی کرد.

پاشا پروی کرده‌ ده‌رگا‌که و به‌و سووکایه‌تی پیکردنه‌ پرومه‌ته‌کانی ده‌له‌رانه‌وه و لی‌وه‌کانی ده‌له‌رزین و شانە‌کانی دا‌که‌وتبوون.

پاسه‌وانه‌کانی و خوبزه‌کانی یه‌ک له‌دوای یه‌ک به‌دوایدا هه‌پیا‌یان لی‌کرد، به‌ پیلاره قورسه‌کانیان پینان له‌ پارە کانزاییه‌ په‌رتبووه‌کانی سه‌ر زه‌وییه‌که‌ ده‌نا، ئیدی خه‌لکه‌که بۆ هه‌لگرته‌وه‌یان ده‌ستیان به‌ پاله‌په‌ستۆ کرد.

هه‌ر که‌ پاشا رۆیشت، بۆله‌بۆلی ناره‌زایی و نائومی‌دی له‌ پی‌زی ئاماده‌بووان به‌رزبووه‌وه.

"ئە‌وه خۆی به‌ کێ ده‌زانی‌ت، ئە‌مه بۆله‌بۆلی هه‌ندی بوو.

”چۆن دەوێریت سووکایەتی بە پاشاکەمان بکات، هەندێکی تر هاواریان کرد، ئاخەر بۆچی وا لە کەیخەسرەو دەکات کە ئێستا هەموو شارەکە باجەکە ی بدەنەوه؟”

هەندێ کەس وەستابوون و سەری باوەرپنەکردەنیان بادهدا، ئینجا بەرەو دەرگا پۆیشتن و نیشانەی نارەزایی لەسەر دەموچاویان نەخش بووبوو. لە سەرروی نارازییەکانەوه شیخ یاسین و مریدەکانی بوون. ئەوهی تووشی سەرسۆرمانی کردم، ئەوه بوو لەنیو نارازییەکاندا دوو مریدی پۆمی و عەلئەدینی کوریم دی.

عەلا ئەدین

قۇنیئا، حوزیرانی ۱۲۴۶

بەخودا سویند دەخۆم لە ژیاندا قەت وەک ئیستا هەستم بە شوورەیی و تیدامان نەکردوو. ئاخر دیمەنی باوکم و برادەرە زەندیقەکەیی ئابرووبەرانی بوو، کاتی بینیم ئەم سەمایە دەکات، هەستم بە سووکایەتی کرد. ئاخر چون توانیی بەرانبەر بە خەلکی شارەکە بەم شیوایە ئابرووی خۆی بیات؟ ئەو هی لە هەموو شتێ زیاتر دایچلەکاندم ئەو بوو بیستم کە لە شفرۆشیکی سۆزانیخانەکە لەنیو ئامادەبوواندایە. ئەو کاتەیی لەوئ دانیشتبووم لە خۆم پرسیی کە خۆشەویستی باوکم بۆ شەمسی تەوریزی ئەو شیتایەتی و کاولکارییەمان بەسەردا دینیت. بۆیە کەم جار لە ژیاندا ئاواتەخوازبووم، کە کوپی پیاویکی تر بوایەم.

من سەماکردن بە پیسکردنی پیروزییەکان دەزانم، بەلام ئەو شتەیی دواي ئەو پرووی دا لە عەقل بەدەر بوو. ئاخر ئەو پیاوێ بیچاوو پروو چون زاتی کرد گالته بە فرمانرەواکەمان بکات؟ ئەو بەختی یار بوو، چونکە کەیخەسرەو دەستگیری نەکرد و دەسبەجێ لەسیدارەیی نەدا.

ئەو دەمەیی بینیم شیخ یاسین بەدواي کەیخەسرەو دا دەرچوو، زانیم دەبی منیش وەک ئەو بکەم. دوا شتێ کە مەبەستمە ئەو هی خەلکی شارەکە وا تینەگەن. من پشتی خوانەناسیک دەگرم، جگە لە براکەم، گەرەکە هەموان ئەو بینن کە من گەمەیک نیم بە دەستی باوکمەو.

لەو شەو دا بۆ مالهەو نەپۆیشتم، بەلکو لەگەل ژمارەیک لە برادەرەکان لە مالی ئیرشاد مامەو و بە جۆشەو باسی پووداوەکانی ئەو پۆژەمان کرد و بەدریژی گفتوگۆمان لەسەر ئەو کرد کە دەبی چی بکەین.

"ئەم پىساوھ كارىگەرىيەكى گەورەى لەسەر باوكت ھەيە، ئىرشاد بە جەختەوھ پىنى وتم، ئەوھتا لەشفرۆشنىكىشى ھىناوھتە مالمەكەتان. عەلانىدەين گەرەكە ناوى خانەوادەكەت پاك بکەيتەوھ."

لە دۆخىكدا وھستابووم و گويم بۆ قسەكانيان گرتبوو، لە شەرمان دەموچاوم دايسابوو، تەنھا يەك شت لای من پروون بوو، ئەويش ئەوھ بوو كە شەمس جگە لە بەدبەختى، ھىچى دىكەى بۆ نەھىتاوين.

ھەموومان گەيشتىنە ئەو بېروايەى پىويستە شەمس ئەم شارە جى بەھىلت، گەر بە خوايشتى خۆى نەپرات گەرەكە بەزۆر بېرات.

* * *

پۆزى دواتر بۆ مالمەوھ گەرامەوھ و بېيارم دا دووبەدوو لەگەل شەمسى تەوريزى قسە بکەم. بە تەنيا لە ھەوشەى مالمەوھ بوو و ناى دەژەنى. سەرى لارکردبووھوھ و چاوھکانى نوقاندبوون و پشتى لە من بوو. لەبەر ئەوھى نوقمى نىو ئاوازەكەى بووبوو، ئاگای لە من نەبوو. وەك مشك بە ھىمنى نىكبوومەوھ و چاوھپىنى ھەلىك بووم تا چاودىزى بکەم و دوزمەكەم باشتر بناسم.

دواى چەند خولەكىك شەمس لە ژەنين وھستا و كەمى سەرى ھەلبېرى. بى ئەوھى تەماشای لای من بکات، مينا خۆى بدوئىت، وھورىكى كرد و گوتى: "عەلانىدەين، سلاوت لى بيت. ئەوھ منەى من دەكەيت؟"

ھىچم نەوت. شارەزای تواناى بووم، ئەويك لەمىانەى دەرگاداخراوھكانەوھ شت ببىت، ئىدى سەرم سورنەما كە لە پشتى سەرىيەوھ چاوى ھەيە.

"چىژت لە ببىنى دىمەنى سەماكەى دوئىن وھرگرت؟"، شەمس بەدەم پرسىارەوھ دەموچاوى بەرەو لای من وھرسووران.

دەسبەجى وھلامىم داىوھ "پىم واىە ئەوھ شەرمەزارى بوو. با بە ئاشكرا قسە بکەين. من تۆم خۆش ناوى و قەتىش خۆشم نەويستوويت، رىگەت پى نادەم لەوھ زياتر ناوبانگ و ئابرووى باوكم وىران بکەيت."

گرېک له چاوه‌کانی شه‌مسدا بریسکه‌یان دا. نایه‌که‌ی له لاره‌ دانا و وتی:
 'که‌واته‌ ئاوها؟ نه‌گه‌ر من به‌م جوړه‌ ئابرووی پومیم ویران کردیت، ئیدی
 خه‌لکی وه‌ک پیاویکی سه‌نگین ته‌ماشای توش ناکه‌ن. ئایا له‌مه‌ ده‌ترسیت؟'.
 بریارم دا بواری نه‌ده‌م سوژم بورووژنییت، بویه‌ سه‌رنجه
 بریندارکه‌ره‌کانیم پشتگوئ خست. پیش ئه‌وه‌ی بتوانم شتیک بلیم، زوری
 نه‌خایاند و وه‌لامیم دایه‌وه‌: 'بوچی نارویت و به‌ ئاسووده‌یی جیمان به‌لیت؟
 ئاخ‌ر پیش هاتنی تو به‌ ئارامی ده‌ژیاين و له‌ باشترین دوخدا بووین. باوکم
 زانایه‌کی به‌پرز و سه‌روک خیزانیکي نایاب بوو. هیچ شتی له‌ نیوان ئیوه‌دا
 نییه‌ تا کوټانباته‌وه‌'.

شه‌مس به‌ره‌و پیشه‌وه‌ ملی دريژ کرد و به‌ توندی بروکانی تیک نا،
 هه‌ناسه‌یه‌کی قولی هه‌لکیتشا و له‌پر وه‌ک پیره‌میردیکي لاوز ده‌رکه‌وت. وام
 به‌ خه‌یالدا هات که‌ ده‌توانم لی‌ی بده‌م، ئیدی پیش ئه‌وه‌ی یه‌کی فریای
 پرگارکردنی بکه‌ویت، تیروپری لیده‌ده‌م. بیروکه‌که‌ ترسناک و قیزه‌ون بوو،
 به‌لام به‌ شیوه‌یه‌کی ترسناک هه‌زبزوین بوو، بویه‌ ده‌بوو پووی خو‌می لی
 بشارمه‌وه‌.

کاتی دووباره‌ ده‌ستم به‌ ته‌ماشاکردنی کرده‌وه‌، بینیم به‌ وردی تیم
 ده‌پوانیت و لیم وردده‌بیته‌وه‌. نیگای کونکه‌ر و به‌هه‌له‌په‌ بوو. ئایا پتی تیده‌چیت
 بیرکردنه‌وه‌کانم بخوینیته‌وه‌؟ هه‌ستیکی ترسناک دایگرتم و وه‌ک ئه‌وه‌ی هه‌زار
 ده‌رزم پیدا بچه‌قینری له‌ ده‌سته‌کانمه‌وه‌ تا پنیه‌کانم ته‌زوی پیدا هات، هه‌ستم
 کرد ئه‌ژنوکانم به‌ جوړی شل بوون، توانای هه‌لگرتنمیان نییه‌. بیگومان ئه‌و
 جادووی ره‌ش ده‌کات، بچووکتیرین گومانم نه‌مابوو که‌ شه‌مس له‌ به‌هیزترین
 و تاریکترین شیوه‌کانی جادوودا داهینه‌ره‌.

دوای که‌می شه‌مس وتی: 'عه‌لائه‌دین، تو له‌ من ده‌ترسیت. ده‌زانیت تو
 کیم دینیته‌وه‌ یاد؟ شاگرده‌ خپله‌که‌'.

لیم پرسى: 'ده‌باره‌ی کئ قسه‌ ده‌که‌یت؟'.

'نه‌وه‌ چیروکیکه‌. ئایا هه‌زت له‌ بیستنی چیروک هه‌یه‌؟'.

شانم هه‌لته‌کاند و گوتم: 'کاتی بیستیم نییه‌'.

لیوه‌کانی شه‌مس له‌رزین، ئینجا گوتی: 'ئه‌و پیاوه‌ی که کاتی بیستی چیرۆکی نه‌بیته‌ له‌پیتا‌و خوداشدا هه‌ر کاتی نییه‌. ئینجا له‌سه‌ری پۆیشت: 'ئایا ده‌زانیت که خودا باشت‌ترین گێره‌وه‌یه‌؟'

بێ ئه‌وه‌ی چاوه‌ڕێی وه‌لامی من بکات، ئه‌م چیرۆکه‌ی گێرايه‌وه‌: پيشه‌گه‌ریک شاگردیکی هه‌بوو به‌رده‌ستی بۆ ده‌کرد، شاگرده‌که زۆر خێل بوو، به‌رده‌وام شته‌کانی به‌ دوان ده‌بینی. پۆژیکیان پيشه‌گه‌ره‌که داوای له‌ شاگرده‌که کرد که گۆزه‌یه‌ک هه‌نگوینی له‌ کۆگا‌که بۆ بینیت. شاگرده‌که به‌ ده‌ستی به‌تاله‌وه‌ گه‌رايه‌وه‌ و به‌ بیزاریه‌وه‌ وتی: 'به‌لام گه‌وره‌م، دوو گۆزه‌ هه‌نگوینی لیه‌، ئینجا وتی، 'ده‌ته‌وئ کام گۆزه‌یانت بۆ بینم؟'. جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پيشه‌گه‌ره‌که باش شاره‌زای شاگرده‌که‌ی بوو، وتی: 'بۆچی یه‌کێ له‌ گۆزه‌کان ناشکینیت و گۆزه‌که‌ی دیکه‌م بۆ بینیت؟'

ئه‌فسووس، شاگرده‌که له‌ په‌ندی پشت ئه‌م وشانه‌ نه‌گه‌یشت، ئیدی وه‌ک پێی وترا‌بوو ئه‌وه‌ی کرد و یه‌کێ له‌ دوو گۆزه‌که‌ی شکاند. کاتی بینی گۆزه‌که‌ی تریش وا ده‌شکیت، سه‌ری سوپما.

'ده‌ته‌وئ چیم پێ بلینیت؟'، ئه‌م پرسیاره‌م لێی کرد، تا وا ده‌ریکه‌وم که به‌رانبه‌ر شه‌مس سه‌رودلم ته‌واو نییه‌، به‌لام ئه‌وه‌م بۆ نه‌کرا. 'نه‌فره‌ت له‌ خۆت و له‌ چیرۆکه‌کانت. ئه‌رێ ناتوانیت ئه‌وه‌ی ده‌ته‌وئ راسته‌وخۆ بلینیت؟'

'به‌لام عه‌لائه‌دین، ئه‌وه‌ زۆر پوونه‌. من ده‌مه‌وئ پیت بیژم که تۆ وه‌ک شاگرده‌ خێله‌که‌یت، چونکه له‌ هه‌موو شوینێ شته‌کان به‌ دوان ده‌بینیت، شه‌مس ئه‌مه‌ی وت و له‌سه‌ری پۆیشت، 'من و باوکت یه‌کیکین. گه‌ر منت شکاند، ئه‌ویش شکاندووه‌.'

به‌رپه‌رچیم دايه‌وه‌: 'هیچ شتیکی هاوبه‌ش له‌ نێوان تۆ و باوکمدا نییه‌. ئه‌گه‌ر گۆزه‌ی دووه‌م شکاند، ئه‌وا گۆزه‌ی یه‌که‌م ئازاد ده‌که‌م.'

له‌ راده‌ به‌ده‌ر توورپه‌ بووم و بیزاریه‌کی زۆر دا‌یگرتم و ئیدی بیرم له‌ ئه‌نجامی قسه‌کانم نه‌ده‌کرده‌وه‌، نه‌ ئه‌و کاته و نه‌ دواتریش. هه‌تشنا کاته‌که به‌ به‌رییه‌وه‌ ما‌بوو.

شەمس

قۇنيا، حوزىرانى ۱۲۴۶

پاچەوسەلە و توندېرەق و كەچىپىنەكان دەلېن سەما حەرامە.

كە خوداى (بەرز و مەزن) مۇسقىاى پى بەخشىوين - نەك تەنھا ئەو
مۇزىكەى بە دەنگى خۇمان و ئامىزەكانمان دروستى دەكەين، بەلكو ئەو
مۇزىكەش كە ھەموو شىۋەكانى ژيان دەگرېتەو، پىم وا نىيە بىستىمان لى
حەرام بكات. ئەى نابىنن تىكراى سروشست ستران دەچرېت؟ ھەموو شتىك لەم
گەردوونەدا بە رېتم دەجوولېت: ترپەى دل، ورشەى بالەكانى پەلەوەر،
ھەلگردنى با لە شەوى زىياندا، زرىنگەزرىنگى ئاسنگەر كە ئاسن دەكوتىت،
يان ئەو دەنگانەى لەناو مندالدا كە دەورى كۆرپەلەيان داوہ.. ھەموو شتىك
بە جۆشوخروشەو و لەخۇرا، بە يەك رېتمى ناياب لە ھەلقولېندا بەشدارن.
سەماى دەرويشانىش ھەر ھەلقەپەكە لەو زنجىرە بەدەوامە. ھەرۋەك چۆن
دەريا لە ناوہوہى خۇيدا تىكراى ئاوى ئوقيانووس ھەلدەگرېت، سەماكەى
ئىمەش نەپتىيەكانى گەردوون دەگرېتەو و پىشانى دەدات.

پىش دەست پىگردنى سەماكە بە چەند سەعاتى، من و رۆمى بۇ رامان
چووينە ژوورېكى ھىمنەو، ئىنجا ئەو شەش دەرويشەى كە ئەم ئىوارەپە
سەماكەيان دەكرد ھاقتە پالمان. ھەموومان دەستتوژمان شت و نوژمان
كرد، ئىنجا چلەكانمان لە بەر كرد. بە وردى باسى ئەوہمان كرد كە دەبىت
درېژىى كراسەكە چەند بىت، جۆرە قوماشىكى سادەمان ھەلبژارد كە
رەنگەكانى زەوى لەخۇ بگرېت. ئەوہ تاس كلاوہ رەنگ ھەنگوېنىيەكە نىشانەى
كىلى گۆر و كراسە ئاودامانە سېى و درېژەكە لەجىاتى كفن و عەبارەشەكەش

له جیاتی گۆر، سه ماكه مانیش هیمایه كه بۆ ئه وهی كه چۆن سۆفیه كان وهك
چۆن پیسته یه کی كۆن له خۆ دامالن، به ته واوی نه فرهت له نه فس ده كه ن.
به ر له وهی هۆله كه جی به یلین و روو بکهینه سه ر سه كۆكه، رۆمی
چامه یه کی خوینده وه كه ئه مه یه:

سۆفی هه ر پینچ هه سته كه و
هه ر شه ش ئاراسته كه ی تیپه راندووه و
وای لیها توه

هه ست به شته متبووه كانی پشته وه یان بكات.

ئیمه به م هه ستانه وه خۆمان ئاماده كردبوو. سه ره تا دهنگی نایه كه
به رزیووه وه، ئینجا رۆمی وهك سه رده سته ی سه ماكه ره كان له سه ر ته خته ی
سه ماكه هاته پیشه وه، دوای ده رویشه كان یه ك له دوای یه ك دوایه كتن و به
خاكه راییه وه سه ریان به ردابووه وه، شیخیش دواكه س بوو ده ركه وت.
هه رچه نده هه ولیکی زۆرم دا، به لام رۆمی پیی داگرت كه ده بی له و
شه وه دا سه ما بکه م.

قورئان خوینه كه سووره تی قورئانی خوینده وه: (وفی الارض ایات للموقنین
وفی انفسكم افلا تبصرون - له سه ر زهوی و له ده روونی خۆتاندا نیشانه گه لی
بۆ به رواداران هه ن، ئه ی ئیوه نایانینن).

ئینجا دهنگی دهف له گه ل دهنگی تیژی نای و ره باب به رزیووه وه.

گوئ بۆ قامیش و ئه و هه كایه ته هه لبخه كه ده یگێرپته وه

كه چۆن له تاو لیکدا به ران ده نالیتیت:

له وساو هه كه له قامیشه لان هه لبروم

ئه میستاش زیهره م پیاوان و ئافره تان ده گرییتن

ده رویشی یه كه م به موسلمانیتی خۆی راده سته خۆدا كرد و ده سته به
خولانه وه كرد، دامینی كراسه كه ی وهك ژیانگی جیاواز و تاییه ت به خۆی
ده سته به خشه خشیکی ناسك كرد، ئینجا هه موومان چووینه پال ئه و و به
ده وری خۆماندا ده ستمان به خولانه وه كرد تا جگه له (تاك و ته نیایی خۆی)
هیچ شتیکی دیكه به ده ورمانه وه نه ما. ئیدی ئه وهی له خودا وه له ئاسمانه وه
پیمان ده گه یشت، بۆ خه لکی بۆ سه ر زهوی ده مانگواسته وه. ئاوا هه ریه كه مان

بوو به حهلقه يه كى په يوه ندى نيوان دلخواز و دولبهر. كه مؤسيقا كاه له
ژهنين كهوت، خو مان بو هيزه پيكهينه ره كانى گهردوون نوشتانده وه: ناگر و با
و خاك و ناو و توخمى پينجه مى قالا.

* * *

بوچى خه مى نه وه م بيت كه له دواى ته و ابوونى سه ماكه له نيوان من و
كه يخه سره و پروى دا، لى داخى نه وه م بوو كه روميم خسته هه لو يستيكي
ناخوشه وه. ئاخىر پياويكى خاوه ن پايه بوو و بهرده وام ده پاريزرا. هه موو
واليبه كان و فه رمانره و اكان خو شيان ده ويست و گله بيان لى نه بوو، به لام
نه ميستا و اى ليها تووه ده رباره ي ژيانى خه لكى خوا سايى شتيكى كه م ده زانيت
- نه و بو شاييه هه راوه ي نيوان فه رمانره و اى ده سته بژير و خه لكى ره مه ك-
وام به خه يالدا ديت كه روزه گارى من له قونيا خه ريكه به ره و كو تايى
ده پروات.

هه موو خو شه ويستى و دو ستايه تيبه كى راسته قينه چيروكى وه رچه رخانه
چاوه پروان نه كراوه كانن. گه ر ئيمه هه مان نه و كه سه ي پيش و دواى
عاشق بوونه كه مان بين، وا ده گه يه نيت كه عه شقه كه مان نه و تو نه بووه.
له سايه ي شيعر و مؤسيقا و سه ماوه، رومى له وه رچه رخانه كه يدا برى كى
زور پينگه يشتووه، ئاخىر نه و له وه و بهر زانايه كى توند بوو و شيعرى خوش
نه ده ويست، و تاريبژ بوو و له و كاته ي و تارى بو خه لكى ده خو ينده وه، چيرى
له دهنگى خو ي وه رده گرت، وه لى نها گو رپاوه و خه ريكه ده بيته هوزانقان و
دهنگى قالا يبه كى بيگه رد، به لام پيم وا نيبه هيشتا نه وه ي به ته واوى هينا يبه
دى. منيش بوخوم گو رپاوم و هيشتا هه ر له گو راندام، خه ريكه له
بوونه وه ريكه وه ده گو رپيم بو عه دم، له وه رزيكه وه بو وه رزيكى تر، له
قوناغيكه وه بو قوناغيكى تر، له ژيانه وه بو مردن.

هاوه ليتيبه كه مان به بيت و فه ر بوو، ده سته و تيك بوو خودا پنى به خشين.
كه شه مان كرد، گه شايه وه و په رمان سه ند و له هاو ريبه تى به كتر چيرمان
وه رگرت، له زه تمان له پر بوون و خوشيى په ها وه رگرت.

ئەو گوتەيەي باوەزەمانم کەوتەوہ یاد کە پوژتیکیان پێی گوتم، بۆ ئەوہی ئاوریشمان دەست بکەویت، گەرەکە کرمی ئاوریشمە کە بمریت. کاتێ لە هۆلی سەماکردنی دەرویشەکان بە تەنیا دادەنیشتم، دوای ئەوہی ھەموان دەپویشتن، کپیەک بآلی دەکیشا، زانیم کە ئەو ماوەیەي لەگەل پۆمیدا ماومە خەریکە بەرەو کۆتایی دەروات. لەو ماوەیەي کە پیکەوہ بووین، من و پۆمی چەندین جوانی بیۆینەمان بینی، فیری ئەوہ بووم کە مرقۆف ببینیت چی دەگەینیت، مینا ریکەوتیکی بیکۆتایی، لەمیانەي دوو ئاوینەوہ کە شتیکی بیکۆتایی پیشان بەدەن، لێ پەندە دیرینە کە ھیشتا لە کاردايە: لە کوچ عەشق ھەبیت، خەمیش ھەيە.

ئىيلا

تورتامبوتون، ۲۹ى حوزيران ۲۰۰۸

بۇ پىشوازىي شتە ئاسايى و چاوه پرواننە كراوه كان مرؤف ئاماده نەبىت وەك عەزىز گوتى، ئەوا لە پشت جوانترىن خەونەو، شتەي نامۇ خۇ حەشاردەدەن. لە جەستەي ئىلاشدا هېچ ئامادەگىيەك نەبوو تا ئەو شتە سەيرە قەبوول بكات كە ئەم هەفتەيە ووى دا: ئەو بوو عەزىز . ز . زاھارا بۇ بۆستن ھات تا چاوى پى بگەوئىت.

لە ئىوارەي ئەو يەكشەممەيە دواي ئەوئەي ئەندامانى خىزانەكەي رۆبىشتاين بە دەورى مېزەكەدا جىي خۇيان گرت، ئىلا سەرنجى دا نامەيەك لەسەر مۇبايلەكەيەتى، پىيى وابوو كە رەنگە يەككى لە خانمان لە يانەي خۇراكدروسكردنەو بۇي ناردىت. بۇ خويىندنەوئەي پەلەي نەكرد، بەلكو خواردنىكى تايبەتى پىشكەشى خىزانەكەي كرد كە ئەم ئىوارەيە بۇي ئامادە كردبوون: مراوييەكى برژاو بە ھەنگوئىنەو لەگەل پەتاتە و پىيازى پىشاوى سەر برنجى بە رەھەنار لىتراو. كە مراوييەكەي لەسەر مېزەكە دانا، ھەموويان جۆرە شادمانىيەكەيان لى دەركەوت، تەناتە جانىتېش كە ھەستى بە خەمۇكى دەكرد، چونكە سكۆتى لەگەل كچىكى تردا بىنيبوو و زانىي كە ھىشتا خۇشى دەوئ، ھەستى بە برسېتى كرد.

ئىوارەيەكى دوورودرېژ بوو، شەرايىكى باشيان خواردەو و باسوخواسى ئاسايان لە نىو خۇياندا كرد. ئىلا لە ھەموو ئەو قسەوباسانەي كە لەسەر مېزەكە كران بەشدارىي كرد.

ئەوئەبوو لەگەل شووئەكەيدا باسى ئەوئەيان كرد دووبارە بالكۆنەكەيان بە بۆيەي شىنى درەوشاوه بۆيە بگەنەو. لەگەل جانىتېشدا باسى بەرنامەكانى لە

زانکودا کرد، ههروههها له گهل ههردوو منداله جمکه کهیدا باسی چهند فیلمیکی
فیدیویی کرد، به کئی لهوانه بهناوی (دزانی ده‌ریای کاریبی) بوو. دواى ئه‌وهى
قاپه پيسه‌کانى خسته ناو پاکه‌ره‌وهى قاپ و کاتوى به شکولاتهى سپییه‌وه
پیشکەش کرد، به خه‌یالیدا هات که نامه تومارکراوه‌کهى سه‌ر مۆبايله‌کهى
بخوینتیه‌وه:

ئێلا سلوو. به کاریکی گۆفاری سمیتۆنیانه‌وه بۆ بوستن هاتووم. هه‌ر
ئێستا فرۆکه‌که نیشته‌وه. ئایا چه‌زده‌که‌یت به‌کتر ببینن؟ له هۆتیلی ئۆنیکس
دابه‌زیوم و چه‌زده‌که‌م بتبینم.
عه‌زیز

ئێلا مۆبايله‌کهى له لاوه دانا و له‌سه‌ر میزه‌که له جیى خۆى دانیشت تا
شیرینی بخوات، هه‌ستى به سه‌رگێژکه کرد.

"ئایا نامه‌ت بۆ هاتووه؟" ده‌یفید دواى ئه‌وهى سه‌رى له‌سه‌ر قاپه‌که
هه‌لبێرى، پرسىارى لێى کرد.

"به‌لێ، له میثیله‌وه‌یه، به‌بێ هیچ دوودلییه‌ک وه‌لامى دایه‌وه.

ده‌یفید ده‌موچاوه خه‌مباره‌کهى شارده‌وه و به ده‌سته‌سه‌ره‌کهى ده‌مى
سه‌رپییه‌وه، ئینجا ده‌سته‌سه‌ره‌کهى له شیوه‌ى چوارگۆشه‌یه‌کدا، به هیواشى و
ورده‌کارپییه‌کی سه‌یره‌وه لوول کرد. که لێبووه‌وه وتی: "باشه".

ئێلا هه‌ستى کرد شووه‌کهى باوه‌رى پێ ناکات، لێ له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا
هه‌ستى کرد گه‌ره‌که له‌سه‌ر قسه‌هه‌لبه‌سته‌کهى خۆى سوور بێت، ئه‌مه‌ش نه‌ک
بۆ قایلکردنى شووه‌کهى یان خه‌له‌تاندى منداله‌کانى، به‌لکو له‌به‌ر خۆى تا
بتوانیت رێوشووتن بۆ ئه‌و هه‌نگاوه دابنێ که له ماله‌کهى خۆیه‌وه ده‌بیات بۆ
ئه‌و هۆتیلهى عه‌زیز لێى دابه‌زیوه، بۆیه له‌سه‌ر قسه‌کهى به‌رده‌وام بوو و له
هه‌موو وشه‌یه‌ک ورد ده‌بووه‌وه، ئینجا گوتی: "په‌یوه‌ندى پێوه‌کردم تا پێم
بلیت که سه‌به‌ی به‌یانی له‌گه‌ل په‌خشکاره ئه‌ده‌بییه‌که کۆبوونه‌وه‌یه‌ک
سازده‌دری بۆ گفتوگۆکردن ده‌رباره‌ى به‌رنامه‌کانى سالى ئاینده، ده‌یه‌وی له
کۆبوونه‌وه‌که‌دا به‌شدارییان بکه‌م".

‘دهی باشه، که واته ده بی برۆیت’، ده یقید به دم قسه وه چاوه کانی پروو کاند، ئەمەش ئاماژەیک بوو که بە شداری گەمەکه ده کات، گوتی: ‘بۆچی به یانی به ئۆتۆمبیل نه تگه یه نم، ئەوسا ده توانین پیکه وه بۆ ئەوئ بچین؟ ده توانم هه ندئ دیدار دوا بخرم’.

ئێلا به واقورمانه وه له مێرده که ی روانی. ده یهه وئ چی بکات؟ ئایا ده یه وئ له به رده م منداله کاندا به شه ر بێن؟

‘ئوه با شتریشه’، به دم قسه وه زۆری له خۆی کرد تا زه رده خه نه بیگرئ، ئینجا له سه ری رۆیشت: ‘به لام گه ره که پێش هه وتی به یانی له مال ده ربچین، چونکه میتشیل گوتی که ده یه وئ پێش کۆبوونه وه که به ته نا قسه م له گه لدا بکات’.

‘که واته با به ته که له بیر خۆت ببه وه’، ئۆرلی که ده یزانی باوکی رقی له زوو هه ستانه، هاته نیوانه وه و گوتی: ‘باوکه ناتوانیت زوو له خه و رابیت’.

ئێلا و ده یقید ته ماشای یه کتریان کرد. ته ماشا کردنه که یان به به رچاوی منداله کانیانه وه بوو، هه ره که یان چاوه رپی ئەوی دیکه ی ده کرد که یه که م جووله بکات.

‘راسته’، له کۆتاییدا ده یقید ددانی پێدا نا.

ئێلا به ئاسوده یی سه ری له قاند و ده موچاوی سووراییه کی ته نک و شه رمیون دا پۆشی، چونکه هه ر له و ساته دا بیرۆکه یه کی بویرانه تری به خه یالدا هات.

‘ئه وه بوو وتی: ‘به لئ، ئەوه کاتیکی زۆر زوو. ئەئ بۆچی ئیستا نه پۆم؟’، بیرۆکه ی رۆیشتنی سه به ی به یانی بۆ بۆستن و له گه ل عه زیزدا قاوه ل تیکردن وای لیکرد دلئ به خیرایی لئ بدات. هه ستی کرد ده یه وئ هه ر ئیستا عه زیز ببینیت و ئیدی نه یده توانی تا سه به یئ چاوه رپی بکات، چونکه له پڕ کاته که له به رچاوی بوو به ماوه یه کی زۆر، رۆیشتنیش له ماله که ی خۆیه وه بۆ بۆستن نزیکه ی دوو سه عاتیک ده خایه نیت، به لام گوئی به وه نه دا. ئاخه ر ئەو هه موو

ئەم رېڭەيەي لە ئەمستردامەوہ لەپیناۋ ئەمدا بېرۋە، بېگومان ئەمیش دەتوانیت
بۇ ماوہی دوو سەعات ئۆتۈمبیلەكەي بەاژویت.

دەتوانم ئەمشەو پېش سەعات دە بگەمە بۆستەن، بۇ ئەوہی بگەمە
كۆمپانیاكە و پېش كۆبوونەوہكە مېشیل بېنم.

توئزە ئازاریك كەوتە سەر دەموچاوی دەیفید. وا دەردەكەت كە پېش
ئەوہی شتېك بلیت، كاتەكە سالیك بەردەوام بووہ. لەو چركەساتە
دوورودرئزەدا، چاوەكانی ئەوہیان دەگەیاند كە ئیتر هیز و توانای ئەوہی تیدا
نەماوہ تا رېڭە لە رۆیشتی ژنەكەي بگریت بۇ بېنینی پیاویكی دیکە.

دەتوانم بۇ بۆستەن ئۆتۈمبیل لېخورم و ئەمشەو لە شوقەكەي خۆمان
دەمېنمەوہ، ئیلا بە روالەت ئەمەي بە مندالەكانی گوت، لە راستیدا پرووی
قسەكەي لە دەیفید بوو. ئەو شیۋازەي بۇ ئەوہ بوو كە مېردەكەي دلنیا
بكاتەوہ وەك ئەو پنی وایە ئەم هیچ پەيوەندیكەي جەستەي لە نئوان خوی و
هیچ كەسئكی تر لەئارادا نییە.

دەیفید لەسەر كورسیكەي هەستا و پەرداخی شەرابی بە دەستەوہ بوو.
تەماشای دەرگاكەي كرد و زەردەخەنەكەي دلنیاي بە پرووی ئیلادا پژاند، بە
كەمى پەرۆشییەوہ وتی: 'باشە خۆشەویستم، گەر خۆت ئاوەسات دەوی،
گەرەكە ئیستا برۆیت.'

ئافی گوتی: 'بەلام دایكە، پیم وا بوو كە ئەم ئیۋارەيە لەوانەي بېركاریدا
یارمەتیم دەدەیت.'

ئیلا هەستی كرد دەموچاوی دایساوہ، وتی: 'ئازیزم دەزانم. بۆچی ئەوہ
نەخەینە سبەینى؟' ئۆرلی ئاوپرى لە براكەي دایەوہ تا پەستی بكات، وتی: 'ئاه،
دە لئیکەرئ با بروت. خۆ نابیت هەموو كاتى دایكە بەدیارتەوہ بیت. ئەوہ تۆ
كەي گەرە دەبیت؟' ئافی چارەي تېك نا، بەلام وەلامىكى نەدایەوہ. ئۆرلی
جیددی بوو، كەچی جانیت گۆینەدەرە بوو. بەم ئاوەهایە ئیلا مۆبایلەكەي
هەلگرت و بەرەو نھۆمی سەرەوہ سەرکەوت. هەر ئەوہندە دەرگای ژووری

نوستنه‌که‌ی داخست، خۆی به‌سه‌ر جی‌خه‌وه‌که‌یدا دا و نامه‌یه‌کی تۆمار‌کراوی
بۆ عه‌زیز نارد.

ناتوانم برۆابکه‌م که تۆ لی‌ره‌یت. دوا‌ی دوو سه‌عات له ئۆنیکس ده‌بم.
به‌ ترسیکی زۆره‌وه‌ چاوی بریبه‌ مۆبایله‌که‌ی و بینیی وا نامه‌که‌ی
ده‌پوات. چی بکات؟ به‌لام کات ئه‌وه‌نده‌ی به‌ده‌مه‌وه‌ نییه‌ بۆ بیر‌کردنه‌وه‌، خۆ
ئه‌گه‌ر ئه‌م ئی‌واره‌یه‌ تووشی په‌شیمانی بییت، ئه‌وا په‌نگه‌ له‌مه‌ولاش هه‌ر له
په‌شیمانیدا بییت. ده‌بێ ئیستا په‌له‌ بکات. تا خۆی شت، بیست خوله‌کی بێ چوو،
قژی وشکرده‌وه‌ و ددانه‌کانی پاک‌کرده‌وه‌ و کراسیکی عه‌زینی هه‌لبژارد و له
به‌ری کرد و دوا‌یی دایکه‌نده‌وه‌، ئینجا عه‌زینی تری تاقیکرده‌وه‌، ئینجا به‌کیکی
تر و سه‌ری شانه‌کرد و که‌می ئارایشی کرد، ئینجا له‌ گواره‌ بچوکه‌کانی گه‌را،
که‌ (پۆت)ی داپیره‌ی له‌ هه‌ژده‌مین جه‌ژنی له‌ دایکبوونیدا پیتشکه‌شی کردبوو.
دوو‌باره‌ عه‌زیکه‌ی گۆپری.

هه‌ناسه‌یه‌کی قوولی هه‌لکیشا و که‌می عه‌تری (ئیتیرنتی)ی کۆمپانیای
کالفین کلاینی له‌ خۆی دا. عه‌تره‌که‌ زۆر ده‌می بوو له‌ گه‌رماوه‌که‌ هه‌ر له‌ناو
قاوغه‌که‌ی خۆیدا بوو. ده‌یفید زۆر چه‌زی له‌ عه‌تر نه‌ده‌کرد و ده‌یگوت ده‌بێ
بۆنی ئافره‌ت هه‌مان بۆن و به‌رامی ئافره‌ت خۆی بییت، نه‌ک هه‌ندی بۆنی وه‌ک
فانیلا، یان توێکله‌هه‌ناری بۆگه‌نی لی بییت، به‌لام ئیلا به‌ خۆی گوت، په‌نگه
بۆچوونی پیاوی ئه‌ورووی له‌م شته‌دا جیا بییت، ئینجا پرسیی، ئایا له‌ئه‌وروپا
عه‌تر شتیکی گرینگ نییه‌؟

که‌ لی‌بووه‌وه‌، دیقه‌تی ئه‌و ئافره‌ته‌ی دا که‌ له‌ناو ئاویته‌که‌دا لی‌وه‌ی
دیاربوو. بۆچی زووتر پیتی رانه‌گه‌یاند که‌ ئه‌و دیت؟ گه‌ر پیتش ماوه‌یه‌ک
زانیبای ئه‌وا ده‌چوو کێ پرچرێکخه‌ر و نینۆکه‌کانی بۆیه‌ ده‌کرد و ده‌موچاوی
ئارایشت ده‌کرد و په‌نگه‌ لوولکردنیکه‌ی نوێی پرچی تاقی بکردایه‌ته‌وه‌. ئه‌ی
ئه‌گه‌ر به‌ دلی عه‌زیز نه‌بوو؟ ئه‌ی ئه‌گه‌هیچ سه‌رنج‌راکتشانیک له‌ نیوانیاندا
پووی نه‌دا و له‌وه‌ ژێوانبووه‌وه‌ که‌ هه‌موو ئه‌م مه‌ودایه‌ی بۆ بوستن بریوه‌؟

له ناکاو وه ناگاهاته وه. ئه ری بۆچی دهیه ویست دیمه نی خۆی بگۆریت؟ جیاوازی چیه گه ر دلراکتشان له نیوانیاندا پووبدات یان نا؟ بیگومان هه ر سه رکیشیه ک له گه ل ئه م پیاوه دا په وته نی ده بیت. ئه میک خیزانداره و خاوه ن ژیا نی تایبه تی خۆیه تی. پابردوو و بانه پوژیشی هه ر لیره یه. له خۆی بیزار بوو، چونکه خه ریکبوو بیری له م سیناریویانه ده کرده وه که له گوین نه بوون، ئیدی ئاوه زی خۆی کلۆم کرد، ته نیا بیری له و شته ده کرده وه که بۆی سه لمابوو ئاسانه ترین شتی که بیگات.

له سه عات هه شت چاره ک که مدا، ئیلا مندا له کانی ماچ کرد و ئاواتی شه ویکی خۆشی بۆ خواستن و له مال ده رچوو، به لام ده یقیدی نه بینی. که به ره و لای ئۆتۆمیله که ی رویشته، به کلله کانی شوقه که ی بوستنیان که له ناو ده ستیدا بوون، زرینگه زرینگی ده کرد. هیشتا ئاوه زی توانای بیرکردنه وه ی نه بوو، دلی به توندی و به خیرایی لتی ده دا.

بهشی پیتجهم

عهدهم

ئهو شتانهی له میانهی

نادیارییانهوه ههن

سولتان وهلهد

قونیا، تهمموزی ۱۲۴۶

باوکم که بۆ ژووره کهم هات، بههسته م هه ناسه ی بۆ دهدرا و هه ر
ئه وه تا دهیتوانی له سه ر پتیه کانی بووه ستیت. وهک ئه وه ی تارمایی ئه و پیاوه
بیت که من دهمناسی. وهک ئه وه ی به دریزایی شه و شه ونخوونی کردبیت،
ژیر چاوه کانی هه لاوساوییه کی تاریکی پتیه دیاربوو، وهلی ئه وه ی تووشی
سه رسورمانی کردم پتیه ی زۆرتر سپی بووبوو.
"رۆله یارمه تیم بده"، به دهنگیک که له دهنگی خۆی نه دهچوو، ئه مه ی
گوت.

به په له به ره و لای چووم و قۆلیم گرت و وتم: "باوکه چیت دهوی،
هه رچییه کت دهوی داوا بکه". وهک ئه وه ی له ژیر قورسایه ی ئه وه ی دهیلت
پلشایبته وه، ماوه یه ک بیده نگ بوو، ئینجا وتی: "ئه وه شه مس رۆیشت و جتی
هیشتم".

چرکه ساتیک شله ژام و هه ستم به ئاسووده ییه کی سه یر کرد، به لام هه چم
نه گوت. سه رباری خه م و شوکه که م، وای بۆچووم که رهنگه ئه وه به چاک
بگه ریت. ئه ی ئاوها ژیان ئاسانتر و ئاسووده تر و هه منتر نابیت؟ ئاخه به وای
شه مسه وه دوژمنیکی زۆر بۆ باوکم په یدا بوون. ئای هه زم ده کرد که شته کان
بۆ دۆخی پتیه هاتنی شه مس بگه رینه وه. تو بلتیت عه لانه دین له سه ر هه ق
بیت؟ ئه ی پتیه هاتنی شه مس هه موومان له دۆخیکی باشتردا نه بووین؟
"بیرت نه چیت شه مس بۆ من چی دهگه یه نیت"، باوکم وهک ئه وه ی
غایله کانی خویندبیته وه ئه مه ی وت، "ئاخه من و ئه و یه ک که سین. یه ک مانگ

دوو تهنیشتی ههیه، لایهکی پرووناک و لایهکی تاریک. شهس لایه دره وشاوه که مه.

سهرم بادا و شهرم دایگرتم. دلّم له نیتو سینگدا نوقم بوو. باوکم وشهیه کی له دهم دهرنه چوو. له ژیاندا نازاریکی بهو جورهم له چاوانی هیچ پیاویکدا نه دیبوو. ههستم کرد زمانم له نیتو زارمدا قورسه. بۆ ماوهیه ک نه متوانی دهم هه لیتنم.

دهمه وئ له شهس بگه پیتیت -تهگه ر خۆی مه بهستی بوو- بۆمی بگه پینه وه، پیتی بلن که به کجار دلّم بۆی خه مینه، دهنگی باوکم به رادهیه ک نزم بووه وه تا بوو به چپه: پیتی بلن رۆیشتتی نه و دهمکوژیت.

به لیتنم پیتی دا که شهسسی بۆ بگه پینه وه. دهستی گرتم و به خۆشه ویستی و پیزانینه وه گوشیی، چاره کانم لی که لا خست، چونکه نه مده ویست شله ژانه که م بینیت.

* * *

به و ئومیده ی شوینیتی شهس هه لبرگم، هه موو هه فته که م له شه قامه کانی قونیا دا به سوورانه وه به سه ربرد. هه موو خه لکی شاره که هه والی ونبوونی شه مسیان ژنه وتبوو. واته واته که دهر باره ی نه وه ی بۆ کوئ چوو که وتبووه سه ر هه موو زاریک. پیاویکی گه ر بووم بینی که زۆر شه سسی خۆش ده ویست، ناو نیشانی ژماره یه ک له که سانی به دبه خت و نه فره تلئیکراوی دامی که دهر ویتشه گه ریده که یارمه تی دابوون. نه مده زانی که سانئیکی ئاوها زۆر هه ن که خۆشیان ده وئ، به لام له و دهسته خه لکه بوون که من نه مده بینن.

ئیاره یه ک به ماندوویتی و شله ژاوییه وه بۆ مال گه رامه وه. کیرا پری قاپله مه یه ک برنج به شیر ی بۆندار به ئاوی گولی بۆ هیتام و به تهنیشتمه وه دانیشت و منیش خه ریکی خواردن بووم و نه و ته ماشای ده کردم، زه رده خه نه یه کی خه مین گرتی. سه رنجم دا که نه مسال ته واوئ به سالدا چوو. لئی پرسیم: بیستومه که ده ته وه ئ له شهس بگه پیتیت. ئایا ده زانیت بۆ کوئ چوو ه؟

هەندى دەلێن گوايا بۆ ديمەشق پۆيشتوو، بەلام لە هەندى كەسم
بيستوو دەلێن گوايا بۆ ئەسفەهان يان بۆ قاهيرە پۆيشتوو، بەلكو تەنانەت
باسى تەوريزى شويى لەدايكبوونيشى دەكەن. گەرەكە لە هەموو ئەم شاران
بگەرێين. من بۆ ديمەشق دەپۆم و هەندى لە مريدهكانى باوكم بۆ سى
شارەكەى ديكە دەپۆن.

دەموچاوى كيرا سيمای بەهۆلەوهبوونى لەخۆ گرت و مينا بە دەنگى بەرز
بيركاتەوه هەمەمەيهكى كرد: "مەولانا هۆزانى جوان دەنوسيت، پۆيشتى
شەمس كردوويهتى بە هۆزانقان".

ئینجا سەرى بەردايەوه و تەماشای فەرشە فارسىيهكەى كرد. گۆناكانى
تەپبوون و دەمى كرژ كردبووهوه و هەناسەيهكى هەلكيشا، ئینجا دەستى بە
خويندەنەوهى ئەم كۆپلەيه كرد:

"پاشام بە دەموچاوه پر شكۆكەيهوه بينى

ئەوه چاوى ئاسمان و خۆرهكەى بو".

ئىستنا شتى پەيداوو كە پيش چەند چركەيهك نەبوو. كيرام بينى لە
ناخهوه پسابوو، كە تەماشای دەموچاويت دەكرد، هەستت دەكرد ئازارىكى
توند بۆ ميتردهكەى دەكيشيت، ئامادەبوو هەرچى لە توانايداىه بيكات تا
زەرەدەخەنە بۆ سەر لێوهكانى ميتردهكەى بگيرێتەوه، بەلام ئاسوودەش بو،
بەلكو هەستى بە شادمانى دەكرد، چونكە لە ئەنجامدا لە شەمس
پزگاربووبوو.

"ئەى ئەگەر بەدوايدا نەگەرێم، گويم لە خۆم بوو پرسيارم لێى كرد.

"ئەوسا شتىكى ئەوتۆ نامينيت كە بكرى، ئەوكاتە دەتوانين وهك جارى
جاران دريژە بە ژيانى خۆمان بدەين"، واى گوت و چاوهكانى بە جۆره
ئوميدىك گەشايەوه.

لەو ساتەدا بە روونى و بەبى هيج گومانىك تيگەيشتم كە مەبەستى چييه،
ئەويش ئەويه ناييت لە شەمسى تەوريزى بگەرێم و ناييت بۆ ديمەشق پۆم.
دەمتوانى سەبينى قونيا جى بهيلىم و بۆ ماوهيهك بە ناوچەكەدا بسورپيمەوه
و لەسەر رېگە خانىكى باش بدۆزمەوه و تتييدا بمينمەوه، ئینجا دواى چەند
هەفتەيهك بە رپى خۆمدا بگەرپيمەوه و بليم لە هەموو شويى بۆ شەمس

گه پرام. جا له بهر ئه وهی باوكم بپروا به قسه كانم دهكات، ئیدی به یه كجاری شسته كهی بیرده چیتته وه. ئه وه نهك هه ر بۆ كیرا و عه لانه دین كه تنه ها گوماننیکیان هه ر له شه مس بوو، به لكو بۆ فه قینکانی باوكم و مریده كانی و بۆ منیش په نگه باشتترین شت بیت.

گوتم: "کیرا، چی بکه م؟"

کیرا به نیکایه کی ئازار اوییه وه ته ماشای کردم و ده می هه لنه هینا. ئاخه ئه م ئافره ته بوو به موسلمان تا شوو به باوكم بکات، ئافره تیکه تا بلیت بۆ من و بۆ براكه م باشه و شووه كهی ئه وه نده خو ش ده وئ، تا ئه و راده یه ئه و شیعرا نهی له بهر کردبوو كه بۆ كه سینکی تر نووسی بوونی نهك بۆ ئه و، ئیدی له پیر قسه كانی چکیان کرد.

ده بی خو م وه لامه كه بدۆزمه وه.

پۇمى

قۇنيا، ئابى ۱۲۴۶

بە پۇيشتىنى شەمسى تەورىزى، دىنيا وشكوبرىنگ و پروتەن ديارە و ئىدى خۇرى تىدا ھەلئايات. شارەكە بوو بە شوپنىكى خەمگىن و ساردوسىر و پۇم بەتال بوو تەوہ. شەوانە خەو ناچىتە چاوم و بە پەرۇشەوہ بە شەقامەكانى شارددا دەسووپىمەوہ و ھىچى تر ناکەم. من لىزەم و لىزەش نىم - من تارمايىھىكى نىو خەلكم. من لە ھەموان توورەم. ئاخىر وەك ئەوہى ھىچ شتى نەگۇرايىت، چۇن دەتوانن لە ژيان بەردەوام بن؟ ئاخىر بەبى شەمسى تەورىزى چۇن دەكرى ژيان وەكو خۇى بمىئىتەوہ؟

وام لىھاتووہ ھەموو پۇژى ھەر لە خۇراو ابوونەوہ تا پۇژ ھەلدىت بە تەنيا لە نىو كىتبخانەكەم دادەنىشم و جگە لە شەمس بىر لە ھىچ شتىكى تر ناکەمەوہ. ئەوہم بىردەكە وىتەوہ كە پۇژىكىان بە دەنگىكى ھەندى نووساوەوہ پىتى وتم: 'پۇژىك دادىت دەبىتە دەنگى عەشق.'

دەربارەى ئەوہ شتىك نازانم، بەلام خەرىكە لە نىو بىدەنگىدا تروسكايىھك دەدۇزمەوہ، پەيفەكانىش تارىكىكى ناو دلم دەسمن. ئەى ھەر لەم رىگەيەوہ نەبوو كە شەمس دەيەويست بمكات بە شاعىر؟

ژيان واتا بەركەمالى، ھەر پووداويك كە پوودەدات، گەورە بىت يان بچووك، ھەر دەردەسەرىيەك پووبەپووى دەبىنەوہ، لايەنىكە لە پلاننىكى خودايى و تا كۇتايى پوودەدات. بەرخۇدان لە دەروونى بىيادەمەوہ ھەلىتجرارە، لەبەر ئەوہىە خودا لە كىتبه خۇشەويستەكەيدا دەلدىت: (سەنرىھم اياتنا فى الافاق وفي انفسهم حتى يتبين لهم انه الحق: 'لە ئاسمانەكان و لەسەر زەوى و لە نەفس و خودى خۇياندا نىشانەكانمانيان پىشان دەدەين تا بۇيان پوون بىتەوہ و بگەنە ئەو راستىيەى كە خودا ھەق و پەوايە'). لە ويستى خودادا ھىچ شتى نىيە پىتى بوترى رىكەوت، بۇيە رىكەوت نەبوو كە پىش

نزیکه‌ی دوو سال و پوژیک له پوژه‌کانی تشرینی یه‌که‌م شه‌مسی ته‌وریزی
پیم لی بگریت.

“من به‌دهم باوه بو لای تو نه‌هاتووم، شه‌مس ئەمه‌ی گوت و ئەم
حه‌کایه‌ته‌ی بو گێرامه‌وه:

پوژیک سوڤیه‌کی گه‌وره و له زانستدا مه‌له‌وان تا ئەوپه‌ری هه‌ناسه‌ی
مه‌سیحی تیندا بوو، به‌لام جگه له تاقه مریدیک، هیچی تری نه‌بوو و به‌وه‌ی
پیتی به‌خشرابوو خو‌شحال بوو، به‌لام مریده‌که‌ی بو‌چوونیکی جیای هه‌بوو،
چونکه ده‌یه‌ویست خه‌لکی تر به تواناکانی گه‌وره‌که‌ی سه‌رسام بن. ئیدی
زۆری لیکرد تا ژماره‌یه‌کی زۆرتر له مرید له خۆی گرد بکاته‌وه.

“باشه، گه‌وره‌که‌ی قایل بوو و گوتی: گهر ئەمه خو‌شحالت ده‌کات،
ئوه‌ی داوای ده‌که‌یت جییه‌جینی ده‌که‌م.”

هه‌ر ئەو پوژه، روویان کرده بازار و له دوکانیکی شیرینی‌فرۆشدا پارچه
شیرینییه‌کیان بینی له شیوه‌ی بالنده دروست کرابوو. هه‌ر که گه‌وره‌که‌ی
فووی پینداکرد، ئیدی گیانی که‌وته‌به‌ر و به‌دهم باوه فری. خه‌لکی شاره‌که
ده‌سه‌بجی ده‌وریان لینی دا و سه‌ریان سوڤما و به‌وه‌ی کردی سه‌رسام بوون.
ئیدی له‌و پوژه‌وه خه‌لکی شاره‌که ده‌ستیان به پیندا هه‌لگوتنی سوڤیه‌که کرد و
ئوه‌نده‌ی نه‌برد خه‌لکیکی زۆر له مرید و هه‌وادارانی بو پیندا بوون و ئیتر
مریده کۆنه‌که‌ی ئوه‌نده نه‌یده‌بینی.

“ناه، گه‌وره‌م، من هه‌له بووم. جاران دۆخه‌که زۆر باشتر بوو، فه‌قیکه
به‌نک نا‌ئومیدی ئەمه‌ی گوت، شتی بکه. تکات لینه‌که‌م ده‌ریان بکه.”
ده‌ی باشه، گهر ئەوه خو‌شحالت ده‌کات، ئەوا ده‌ریان ده‌که‌م.”

پوژی دواتر، له‌و ده‌مه‌دا که گه‌وره‌که‌ی وتاری ده‌خوینده‌وه، بایه‌کی لی
به‌ربووه‌وه، ئیدی فه‌قیکانی یه‌ک له‌دوای یه‌ک ئاو‌ریان دایه‌وه و بی‌زارییان
ده‌ربری و هه‌موویان جیانه‌یشت و جگه له فه‌قی کۆنه‌که‌ی که‌س نه‌مایه‌وه.

گه‌وره‌که‌ی لینی پرسی: “بوچی له‌گه‌ل ئەوانی تردا نه‌پویشتیته؟”
فه‌قیکه وه‌لامی دایه‌وه: “به‌وای یه‌که‌م تره‌وه نه‌هاتم وانته له لا بخوینم،
به‌وای دوا تریشه‌وه جیت نا‌هێلم.”

* * *

شەمس ئەوہی لە دەستی هات کردی تا بگەمە پلە ی بەرکە مالی، بەلام خەلکی شار قەت لەوہ نہ گە یشتن. شەمس بەئەنقەست ئاگری زۆربلایی خۆش دەکرد و دەماری هەستەوہری دەورووژاند و هەندئ پەیقی لە دەم دەردەچوو کہ بۆ گوێچکە ی ئاسایی کفریکی تەواو بوو، تەنانەت ئەوانە ی خۆشیان دەویست بەگزیاندا دەچوو و پقی هەلەدەستاندن. ئەوہبوو کتیبەکانمی تووپردایە ناو ئاوہوہ و ناچاری کردم هەموو ئەوانە ی دەمزانین لەبیر خۆم بردنەوہ. هەموان گوئیان لئی بوو پەخنە ی لە پیاوچاکان و زانیان دەگرت، جگە لە کہسانیکی کہم، کہس نہیدەزانی کہ ئەو پیاویکە لە زانستەکانی لیکدانەوہ ی قورئاندا مەلەوانە. شەمس لە کیمیا و ئەستیرەناسی و ئاسمانناسی و لاهووت و فەلسەفە و لۆژیکدا مەلەوان بوو، وەلئ زانیاری خۆی لە چاوہنەزانەکان دەشاردەوہ. لەگەل ئەوہ ی زانا بوو، کہچی وەک دەرویشیکی دەست لە دنیا هەلگرتوو پەفتاری دەکرد.

دەرگای مالەکہمانی لە پرووی لەشفرۆشیک والاگرد و وای لیکرد بەشداری نان و خوانمان بکات. داوای لیکردم بۆ مەخانە بچم وھانی دام لەگەل سەرخۆشەکاندا تیکەل بچم. جاریکیان ئەو دەمە ی کہ وتاریبۆبوم، وای لیکردم لە بەردەم مزگەوتەکە سوال بکەم و زۆری لیکردم لە جینگە ی سوالکەریکی گەپبوو دانیشم. سەرەتا لەو کہسانە دووری خستەوہ کہ پیم سەرسام بوون، ئینجا لە دەسەلاتدارانی دەستەبۆئیر دایبیریم و وای لیکردم تیکەلی خەلکی عەوام بچم. لە سایە ی ئەوہوہ خەلکانیکم ناسی گەر ئەو نہبوا یە چاوم پێیان نہدەکەوت. بپروای وا بوو کہ دەبیت هەموو ئەو بتانە، تەنانەت بەناوبانگ و سامان و پایەشەوہ، بەلکو بە ئایینیشەوہ، تیک بشکێنرین کہ دەبنە کۆسپ لە نیوان خودا و بەندەدا. شەمس هەموو ئەو کۆتوبەندانە ی لئ دامالیم کہ بە ژیانەوہ بەندیان کردبووم. هەر کہ کۆسپیکی ہزری یان بەلاداتاشینیک یان دەمارگیرییەکی دیبا، رادەپەری و بە توندی پرووہ پرووی دەبووہوہ.

بەگوێرە ی بپروای ئەو کہ گوایا من بە قوناغی تاقیکردنەوہ و هەلە و بە چەندین قوناغ و دۆخدا تیندەپەرم و ئەمانەش وام لیدەکەن کہ لە بەرچاوی شوینکەوتووہ دلسۆزەکانم بکەوم. ناخر منیک ژمارە یەکی زۆر لە خەلکی پیم سەرسام بوون، لئ ئەمیتستا ئەو هەستەم نہماوہ کہ ئاتاجی سەرسامبوونی

دهوروبه یرم بم و له وه پرزگار بووم. شه مس ورده ورده ناوبانگمی تیکشکاند و له سایه ی ئه وه وه نرخى شیتیم زانی، تامی ته نیایی و بیده سه لاتی و نه رمی و گوشه گیریم چه شت، له کوتاییشدا تامی حه سره تم چه شت.

له هه موو ئه و شتانه دووربکه وه وه که وا ده زانی سوودبه خشن

ژه هر و زولاترین ئاوی ژیان بنۆشه

ده ست له ئارامی هه لېگره و له شوینه ترسناکه کان بمینه وه

ده ست له ناوبانگ هه لېگره و ده ست له ملی ئابروو چوون و

نه فره تلېکراوی بکه

ئه ی له دواقوناغدا هه موومان دادگایی ناکرین؟ هه موو پوژیک و هه موو خوله کیک خودا لیمان ده پرسیت که له و پوژهدا چیمان کردوه. زور جار بو وه لامدانه وه ی ئه م پرسیاره ترسناکانه ئاماده نیین، به لام خودا به سه بره و له دووباره کردنه وه ی ئه م پرسیاره وه رس نابیت. گه ر ئه م خه مه ش به شیک بیت له تاقیکردنه وه، ئه وا تاقه ئاواتم ئه وه یه که شه مس بدۆزمه وه. من ئاماده م ده ست له کتیه کانم و وتاره کانم و خیزانه که م و سامانه که م هه لېگرم، ته نانه ت ده ست له ناوی خو میش هه لېگرم. من ئاماده م تا جاریکى تر روخساری شه مس بینه وه، واز له هه ر شتیک و له هه موو شتیک به ینم.

چه ند پوژئ له مه و به ر کیرا وتی که من به بی ده ستی خو م بووم به شاعیر. هه رچه نده من زور ریزی شاعیره کانم نه ده گرت، بۆیه بیستنی ئه و قسه یه بو من کتوپر نه بوو. گه ر ئه وه له رابردوودا بوايه، به و قسه یه قایل نه ده بووم، به لام ئیستا لاریم لئی نییه.

شعیر خه ریک بوو هه ر له خو وه به رده وام له زارم سه ری ده کرد، شاعیرگه لی گه ر یه کئ بیژنه و تنایه بۆی ده رده که وت که به راستی من بووم به شاعیر. سولتانی پوژگار! لئ له راستیدا ده توانم بلیم که ئه م چامانه هه یچ په یوه ندییه کیان به منه وه نییه. من بو گواسته نه وه ی ئه و پیتانه ی که له سه ر زارمن له میانگیریک پتر نیم، من وه ک ئه و خامه یه م که په یقان تو مارده کات، چونکه فه رمانی پندراوه تا بیاننووسیت، یان ئه و نایه ی که به نوته ی مؤسیقا ده ژهنری، منیش ئه وه ده که م که پتویسته له سه رم بیکه م.

هۆ شه مسی ته وریزی بیوینه تو له کویت؟

شەمس

دیمەشق، نیسانی ۱۲۴۷

بەهار لە دیمەشق سەرلەنوی خۆی ئارایشت کرد، دوای ئەوەی دە مانگ بوو قۆنیام بەجێهێشتبوو، سولتان وەلەد دۆزیمیەو. ئەوەبوو لەگەڵ رەبەنیکێ کرێستانییدا که ناوی فرانسیس بوو لەژێر ئاسمانی شین و بیگەرددا شەترەنج دەکرد. رەبەنەکه پیاویک بوو زوو توورە نەدەبوو، بەلکو واتای خۆبەدەستەوهدانی دەزانی. لەبەر ئەوەی ئیسلام ئارامی ناوێرە دەگەیهنیت و وشەکش لە پەیفی خۆراوەستکردنەو داریژراوه، بۆیه بە بۆچوونی من فرانسیس گەلی لەوانە موسلمانترە که لافی موسلمانیتی لێدەدەن، چونکه یەکی لە چل ریساکە دەلیت: خۆراوەستکردن ئەو ناکەیهنیت که بنیادەم لاواز یان خراب بیت، هەرۆها نابیتە مایە بپرواکردن بە قەزاوقەدەر یان خۆ بەدەستەوهدان، بەلکو تەواو بە پێچەوانەوێ، چونکه هیزی راستەقینە لە خۆراوەستکردنایە ئەو هیزی لە ناخووە هەلەدەقولیت— جا ئەوانە لە ژياندا خۆراوەستی گەوهەری خودایی دەکن، تەنانەت گەر هەموو دنیا ژێرەوژوور بیت، بە دلنیایی و ئارامییەو دەژین.

وەزیرەکه بزواند، تا فرانسیس ناچاربکەم شا بگوزیتەو، بە بریاریکی بەلەز و بویرانە قەلاکەیی گواستەو، ئیدی گومانی ئەوێم لا پەیدا بوو که من ئەم یارییە دەدۆرێتم. که سەرم هەلبێری چاوی سولتان وەلەد ئامبازی چاوم بوو. پێم وت: "بە بینیت شادمانم، کهواتە بریارت دا ئاوا بە دوامدا بگەریت." زەرەخەنەیهکی خەمینی بە پرومدا نواند، ئینجا دەموچاوی کرژ بوو. سەری سورما کاتی بیستی که من ئاگام لەو کیشمەکیشمەیی ناخیتی. لەبەر ئەوەی پیاویکی راستگۆ بوو، نکوویی لە راستییەکه نەکرد.

پیش ئه وهی منهی تۆ بکه م ماوهیه کم به سوورانه وه به سهر برد، به لام
دوای ماوهیه ک ئیتر تاقه تم له وه چوو، نه مده توانی درۆ له گه ل باوکمدا بکه م،
بۆیه بۆ گه ران به دوای تۆدا بۆ دیمه شق هاتم و بۆ دۆزینه وهی تۆ ئاستهنگی
زۆرم دی.

پیم وت: "تۆ پیاویکی راستگۆ و کورپکی باشیت و ده بیته هاوه لیک
مه زنی باوکت".

سولتان وه له د به خه مبارییه وه سه ری بادا و گوتی: "تۆ تاقه هاوه لیکیت
که باوکم ئاتاجی هاوه لیتییه تی، بۆیه ده مه وی له گه لمدا بۆ قونیا بگه ریته وه.
باوکم ئاتاجی تویه".

کاتی ئەم داواکارییه م ژنه وت، بییری جوراوجۆر به خه یالمدا هاتن، سه ره تا
هیچ شتیکم لیوه دیار نه بوو، به لام نه فسم ده ستی له گه رانه وه م بۆ ئەو شوینه
هه لگرتبوو که ئیدی تییدا ئەوه نده ویستراو نه بووم.

گوی لئ مه گره. ئیدی ئه رکی تۆ کوتایی هات و نابن بۆ قونیا بگه ریته وه.
ئو وته یی باوه زه مان بیته وه یادت، وته یه که له وه په ری تر سنه کیدایه، ئەگه ر
بگه ریته وه بۆ ئەو شاره، ئەوا جاریکی تر لئ ده رناچیته وه.

ده مه وه وی له سه فه ره کاندما به رده وام بم و به هه موو دنیادا بگه ریم و
چاوم به خه لکانی تر بکه ویت و شارانی دیکه بیینم. دیمه شقم لی خوش
هاتوو و ده توانم تا زستانی ئاینده تییدا بمینمه وه. به زۆری جیگۆرکی و
شوینی تازه هه ستی ترس و ته نیایی و خه م له رۆحی بنیاده مدا دروست
ده کات، به لام له بهر ئه وهی خودام له گه لدایه له خه لوه تی خۆمدا هه ست به
ره زامه ندی و به خته وه ری ده که م.

به لام باش ده زانم که دلم ئیستاش هه ر له قونیا یه و یه کجار ئەلهای رۆمی
ده که م، به جۆری هه ر به ناوه یسانی زۆر ئازار ده کیشم. له دواقوناغدا، مادام
رۆمیم به ته نیشته وه نه بیته، ئیدی له کام شار بم چ جیاوازییه کی هه یه؟ ئاخه ر
ئو له هه ر کوئییه ک بیته روه گی من ئه وینه.

شام له سه ر ته خته ی شه تره نجه که بزواند. فرانسیس که بۆی ده رکه وت
دۆراوه، چاوه کانی ئەبله ق بوون، به لام له شه تره نجدا هه ر وه کو له ژیانیشدا

وايه، بۆ ئهوهى سهرکهوتن به دهست بېتیت، هه ندى جووله ههيه دهکهیت، چونکه جووله گه لیکن که گه ره که هر بیانکهیت.

"تکات لیده کهم له گه لمددا وهره وه، سولتان وه له د به پارانه وه وه وای گوت، ئیدی زنجیره ی بیرکردنه وه می پساند و له سه ری پویشت: "ئه وانه ی دهر باره ی تو پروپاگه نده یان بلاوده کرده وه، ئه وانه ش که خراپه یان دهره هقت کرد، په شیمانن. ئه م جاره شته که باشتر ده بیت، من به لینی ئه وه ت دهمه ی."

ویستم پیتی بیژم کورکه م له توانای تودا نییه ئه م به لینه به دهیت، که سیش ئه وه ی بۆ ناکرئ! به لام سه رم له قاند و گوتم: "ده مه وه ی جاریکی دی له دیمه شق خورئاو بوون ببینم. ده توانین سبه ی به یانی به ره و قونیا به ری بکه وین."

"به راستیته؟ سو پاس، سولتان وه له د به دهم قسه وه زهرده یه کی خوشنوودی هاتی، تو نازانیت باو کم به مه چه ند شادمان ده بیت."

ئینجا لام به لای فرانسیسدا کرده وه که بۆ درێزه پیدانی یارییه که به بئثارامی چاوه ری ده کردم. که بیرى خۆم کو کرده وه، زهرده خه نه یه کی خوش له سه ر ده موچاوی نه خش بوو.

به دهنگیک که نیشانه وه ی بردنه وه بوو، وتی: "هاوریم، وریابه. کش مه لیک."

کیمیا

قونیا، ئایاری ۱۲۴۷

پینیم نیگایه کی ئالۆز له چاوه کانیدا و دوریهه ک له رهفتاریدایه که له وه وه بهر نه مبینی بوو. شه مسی ته وریزی گه رایه وه ناو ژیانم و وا دیار بوو گۆرانیکی گه وه ره ی به سه ردا هاتبوو. پرچی دریزکردبوو و به سه ر چاوه کانیدا هاتبوو خوارئ، به خۆره تاوی دیمه شق پیستی ئه سمه ر بووبوو و گه نچتر و قۆزتر دیار بوو، به لام شتیکی دیکه ی تیدا گۆرا بوو که نه متوانی به وردی ده ستیشانی بکه م. له گه ل ئه و دره وشانه وه و سه رکیشیه ی له چاوه ره شه کانیه وه ده بریسکانه وه، دره وشانه وه و بریسکانه وه که یان زیاتر بووبوو. ئیدی زانیم که دوو چاری پیاویکی هه یه، هه موو شتیکی بینیه و تا قیی کردووه ته وه.

پیم وایه گۆرانیکی قوولتر به سه ر پۆمیدا هاتوو. وام بیرده کرده وه دوای گه رانه وه ی شه مس په ژاره و ترسه کانی سووک ده بن، به لام شته که وا ده رنه چوو. له پۆزی گه رانه وه که یدا، پۆمی له ده ره وه ی شوورا کانی شار به گول پیشوازی لیکرد، به لام هه ره وه نده خۆشیه کانی پۆزانی به که م که من هیتور بووه وه، ئیدی په ژاره ی پۆمی زیاد ی کرد و زۆر له فکران پۆده چوو. پیم وایه من هۆیه که ی ده زانم. ئاخه دوای ئه وه ی جاریک شه مسی له ده ست چوو، ئیدی ده ترسا که جاریکی تر له ده ستی بچیته وه. ده توانم له وه تیبگه م که که سی دیکه ناتوانیت لئی تیبگات، چونکه منیش ده ترسم له ده ستی بده م. گه وه ره، ژنه مردووه که ی پۆمی تاکه که سینک بوو هه ستی خۆم له لای ده رده بپری. ده ی باشه، خۆ ئه و که سیکی راسته قینه نییه، به لام ناوی تارماییشی لئ نانیم، چونکه

ئافره تېكە له هه موو ئه و تارماييانه ي كه ديومن كه متر خهوبين و خه يال
رؤيشتووه، ئاخړ له وه ته ي هاتوومه ته ئه م ماله، وهك ده راوي ئاو له سه رخقو به
دهورمدا هه لده قوليت و به ئاساني ده بزويت. هه رچه نده ده باره ي هه موو
شتي قسه مان ده كرد، كه چي قسه كردنه كه ي نيوانمان به ده وري يه ك باب ته دا
ده خولايه وه، ئه و يش شه مس بوو.

ئه مرقو به گه وه رم وت: 'رؤمي به دؤخكي خه موكي توندا تيده په ريت.
ئوميده وارم بتوانم يارمه تبي بدهم.'

گه وه ر به جوړه ئالؤزيبه ك وتي: 'پهنگه ئه وه ت بو بكرئ، له م پؤژاندا
شتيكي گرينگ بيري كردنه وه ي مژوول كردووه و به هيچ كه سيكي نه وتووه.'
ئيم پرسى: 'ئه و شته چييه؟'

'رؤمي پتي وايه ئه گه ر شه مس ژن به يئيت و خيزان پيكه وه بنيت، ئه وا
خه لكى شار دوژمنايه تبي ناكه ن و قسه و قسه لؤكه كانيان له سه ري سووك
ده بيت، ئيدي جاريكي تر ناروات.'

دلم به توندي كه وته خورپه. شه مس و ژنه يئان؟! به لام كي ديتيت؟
گه وه ر تيل نيگايه كي كردم و وتي: 'رؤمي ده پرسيت ئاخو تو
حه زده كه يت شوو به شه مس بكه يت؟'

سه رم به گيژه وه هات. ئاخړ ئه وه يه كه م جار نه بوو بير له شوو كردن
بكه مه وه، به لام ئيستا، دواي ئه وه ي ته مه نم گه يشتووه ته پانزه سالي، زانيم كه
كاتي شوو كردنم هاتووه، هه رچه نده ئه وه ش ده زانم كه ئه و كچانه ي
شووده كه ن هه تاهه تايه ده گوړين، چونكه به چاويكي تازه وه ده پروانن و
ئه تواريان شيوازيكي ديكه وه رده گريت و خه لكيش به جوړيكي تر مامه له يان
له گه لدا ده كه ن، ته نانته مندالاني بچووكيش ده توانن ئافره تي ميژدار و كچي
پاكيژه له يه كتر جيا بكه نه وه.

گه وه ر زه رده خه نه يه كي ناسك گرتي و ده ستي گرتم. ئيدي سه رنجم دا
ئه و شوو كردنه ي په ژاره ي كردووم، شوو كردنه به شه مس.

* * *

دواینیوه پړوی پوژنی دواتر، چووم پړومی بیبیم. سهیرم کرد نوقمی نیو
خویندنه وهی کتیبیک بووه به ناو نیشانی (تهافت التهافت)*.

"کیمیا، پیم بلئ، به سوزه وه پنی وتم، چیم له توانادایه تا بۆت بکه م؟".
"کاتی باو کم بۆ لای توئی هینام، تو پیت وت کچ وهک کور به که لکی
زانباری نایات، چونکه چاره نووسی کچ شووکردن و مندالخستنه وه و
په روه رده کردنی منداله، من نه وه م باش له یاده".

"بیگومان منیش له یادمه، به دهم وه لامدانه وه وه چاوه باده مییه کانی تژی
بوون له خو تیه له فور تاندن.

"له و پوژنه وه به لاینم به خوم دا که قهت شوو نه که م، بۆ نه وهی هه تاهه تایه
هره فقیی تو بم، نه وه م گوت و له ژیر زه بری نه وهی نیازم بوو بیلیم دهنکم
کزیوو: "به لام ده کړی شوو بکه م، نه گینا نه م ماله جیده هیلیم. مه به ستم نه وه یه،
که شوو به که سیک بکه م هر لیره ده ژی...".

پړومی لیبی پرسیم: "ایا ده ته هوئ بلیت که چه زده که ییت شوو به
عه لانه دین بکه ییت؟".

"عه لانه دین؟"، به سه رسورمانه وه به په رچیم دایه وه، به لام چی وای
لیکړدوه که وا بزانتیت من چه زده که م شوو به عه لانه دین بکه م؟ ئاخر من به
برای خومی داده نیم.

بیگومان پړومی سه رسورمانه که می بۆ ده رکه وتووه، بویه گوتی: "ماوه یه ک
له مه و به ر عه لانه دین هات و داخوایی توئی لیکردم".

ده م داچه قاند، ئاخر ده مزانی له کچیک ناوه شیتته وه که ده رباره یی نه م
شنانه پرسباری زور بکات، به لام من نه لهای زانینی زورتر بووم، "که وره م،
نه ی چیت پنی گوت؟".

پړومی وتی: "پیم وت ده بئ یه که م جار پرس به تو بکه م".
"که وره م...، به دهم وه لامدانه وه وه دهنکم یه کجار کزیوو بوو، ئیستا بۆ
نه وه هاتووم تا پیت بلیم که من ده مه هوئ شوو به شه مسی ته وریزی بکه م".

*تهافت التهافت: له منجددا به واتای به سه ریه کدا که وتوو، یان زوریلنی، یان بابردوو هاتووه. (و.ک)

رۆمى به نىگايه كى باوه رنه كرده نى سه يرى كردم و وتى: "ئايا تۆ له وه
دلئايات؟".

وتم: "رهنگه ئه وه له زۆر پوووه باش بيت"، هه رچه نده ده مه ويست
زۆر تر بزاتم، كه چى هه ستم كرد زۆرم وتوو، ئينجا ئه مه شم گوت: "شه مس
ده بيته به شىك له خيزانه كه مان و پئويسته جاريكى تر جيمان نه هيليت".

رۆمى لى پرسیم: "كه واته بۆچى ده ته وى شووى بى بكه يت؟ تا يارمه تى
به يت كه له گه لماندا بمى نى ته وه؟".

وتم: "نه خير، مه به ستم ئه وه به بلیم به لى، به لام ئه مه هه موو شتىك نيه...
پيم وايه كه ئه وه كه سهى له چاره م نووسراوه، شه مسه".

هه ر ئه وه نده م له ده ست هات ددانم به وه دا نا كه من شه مسم خوش ده وى.

* * *

كىرا يه كه م كه س بوو هه والى هاوسه رگيرى به كهى ژنه وت و به
زه رده خه نه يه كى نابه دلئيه وه و به سه رسو رمانه وه به پىرى هه واله كه وه هات،
به لام هه ر ئه وه نده به ته نيا له ماله وه ماینه وه، ئىدى ده ستى به پرسىار كردن
كرد و گوتى: "ئايا تۆ دلئايات له وهى كه به راستى ئه وه ت ده وى؟ تۆ بۆ
يارمه تى دانى رۆمى ئه وه ناكه يت، وا نيه؟ تۆ كچىكى جىلئيت! ئايا پىت وا نيه
كه ده بى شوو به يه كىك بكه يت له ته مه نى خۆ ته وه نزيك بيت؟".

پيم وت: "ئاخر شه مس ده لئيت هه موو سنووره كان له نيو عه شقدا تىكه ل
ده بن".

كىرا هه ناسه يه كى درى ژى هه لكيشا و گوتى: "كىژۆله كه م، هيوادارم
شته كان ئاوها ئاسان بن"، ئينجا ته لى له قزه خۆله مئيشيه كهى خسته ژىر
سه رپۆشه كه يه وه و له سه رى رۆيشت: "ئاخر شه مس ده روئيشىكى گه رپده يه،
پياوئىكى سه ركيشه، پياوانى وهك ئه وه له سه ر ژيانى ناو مال رانه هاتوون و
نابنه ميردىكى باش".

"قه يناكات، رهنگه بگورپيت"، گرده بر ئاوهام وت، "خۆشه ويستى به كهى زۆرى
پنده به خشم و به خته وه رى ده كه م، بۆيه هه ر ده بى بگورپيت. فير ده بيت چۆن
بتوانيت بيته ميردىكى باش و باوكىكى باش".

قسه‌کانمان لیره کوتایان هات، ئیدی ئه و شته‌ی که کیرا له ده‌موچاومدا
خویندییه‌وه هه‌رچییه‌ک بووبیت، هیچ ناقایلییه‌کی پتوه دیارنه‌بوو که ده‌کرا
بیورووژینیت.

له و شه‌وه‌دا خه‌وینکی هینم کرد و هه‌ستینکی خوشی و به‌پلان دایگرتم.
نهمده‌زانی من هه‌مان ئه و هه‌لانه ده‌که‌م که ئافره‌تان به دریزایی سه‌رده‌مه‌کان
کردووینانه: له و بروا ساویلکانه‌یان‌ه‌وه که گویا به خوشه‌ویسی خویان
ده‌توانن ئه و پیاوانه بگۆرن که خوشیان ده‌وین.

کیرا

قونیا، ئایاری ۱۲۴۷

بآبه تیکی قول و ههستیاری وهک خوشه ویستی و قسه کردن له سه ری وهک ئه وهیه هه ولبدیهت گفتوگو له سه ر گرتنی گه رده لوول بکهیت. رهنگه بهوای بایه که وه ئازارت پین بگات، به لام هیچ ریگه چاره یهک بق هیورکردنه وهی خیراییه که ی نییه. له وه ولا ئیدی پرسپاری زیاترم له کیمیا نه کرد، نهک له بهر ئه وهی به وه لامه کانی قایل بووم، به لکو له چاوه کانیدا ئافره تیکی عاشقم بینی. ئیدی دهرباره ی ئه م هاوسه رگرییه پرسپارم لیتی نه کرده وه و شته که م وا وه رگرت که ئه میش یه کیکه له و شته سهیرانه ی ژیان که دهسه لاتم به سه ریاندا ناشکیت. مانگی ره مه زان خیرا رۆیشت، له بهر ئه وهی به کارکردنه وه مژوول بووم، کاتی ئه وه م نه بوو دووباره بیر له م شته بکه مه وه. رۆژی یه کشه ممه جه ژنی ره مه زان هات و دوا ی چوار رۆژ کیمیامان له شه مس ماره کرد.

شهوی پیش زه ماوه نده که، شتن روهی دا سه رودلمی تیک دا. ئه وه بوو به ته نیا له ناندینه که بووم و به رانه ر دهرخۆنه یه کی دارین دانیشتبووم که هه ویری له سه ر بوو و نانم بق میوانه کان ئاماده ده کرد، له پر به بی ئه وهی ئاگام له وه بیت چی ده که م، خه ریک بووم له گونکه هه ویره که وینه یه کی دایکه مریه ممانم دروست ده کرد، دایکم مریه م، ئینجا به چه قو عبا دریزه که یم دروست کرد، ئینجا ده موچاوه هیمن و میهره بانه که ی. له بهر ئه وهی سه رقالی ئه وه بووم، ئاگام لئ نه بوو که یه کئ له پشتمه وه وه ستاوه.

“کیرا، ئه وه چی ده که یته؟”

دلَم له نیتو سینگمدا رآچه نی. که ئاورم دایه وه بینیم شه مس به ته نیشته دهرگاکه وه وه ستاوه و به دووچاوی خو خه لقورتانده وه ته ماشام ده کات. بیرم

کردهوه که ههویره که بشارمهوه، بهلام کاتی ئهوه نهمابوو. شهس له دهرخونه که نزیکبووهوه و تهماشای وینهکهی کرد که دروستم کردبوو. لیتی پرسیم: "ئایا ئههه مریهه؟"، که وهلامیم نه دایهوه، به پوخساریکی درهوشاوه و زهردهخه نهوه ناوړی لیدامهوه و وتی: "ئههه جوانه، ئایا ئهلههای مریهه دهکهیت؟".

"زۆر ده میکه بووم به موسلمان. من ئافره تیکی موسلمانم"، به پچرپچری وهلام دایهوه.

شهس وهک ئهوهی گویی له من نه بوویت، له سهه قسه کهی رۆیشت و وتی: "رهنگه بپرسیت بۆچی له ئیسلامدا هیمایه کی مینیهی وهک مریهه نییه. بیگومان ئایشه مان ههیه، بیگومان فاتیمهش ههیه، بهلام رهنگه پیت وا بیت که ئه مانه شتیکی ترن".

ههستم به شلهژان کرد و نه مزانی چی بلیم.

شهس لیتی پرسیم: "ئایا بۆم ههیه چی رۆکیکت بۆ بگێرمهوه؟".

ئههه ئهه چی رۆکهیه که بۆی گێرامهوه:

چوار رۆیواری یۆنانی و عه ره بی و فارسی و تورکی که گه شتته شاروچکهیهک، بریاریان دا که شتی بخۆن. له بهر ئهوهی پارهی کهی زۆریان پین نه بوو، بۆیه ته نهها یهک رۆکه یان به دهسته وه بوو. ئیدی هه ریه که یان گوتی ئهه خوارده نی ئهه دهیخوات له هه موو خوارده نی دنیا نایا بتره و له وه زیاتر هه چی تر ناخوات. که پرسیری ئهه خوارده نیان لیکردن، هه ریه که یان به زمانی خۆی وهلامی دایه وه. فارسه که وتی (ترئ)، یۆنانیه که وتی: (ترئ)، عه ره به که وتی: (ترئ)، تورکه که ش گوتی: (ترئ). هه چیان نه یه توانی له زمانی ئهوی دیکه تینگات، ئیدی له نێو خۆیاندا لینیان بوو به دهحکه.

هه ره ده ماقالییان بوو و تا دههات بیزارتر ده بوون، تا سۆفیه که به لایاندا تینه پری و قسه کهی پین برین. بهه پارهی کهی له نێو خۆیاندا کۆیان کرده وه، سۆفیه که هه شووه تریه کی کری، ئینجا دهنگه تریکانی کرده ناو ده فریکه وه و گوشی، ئینجا داوای لیکردن خوشاوه کهی بخۆنه وه و تلپه کهی فرییده ن، چونکه ده بن بایه خ به ناوه خنی میوه که بدن نهک تلپه وتویکله کهی.

“کریستیانه کان و جووله که کان و موسلمانانه کان له م ریپوارانه ده چن. له کاتیکدا ئه وان له سهر شیوهی دهره وه دهمه قالییان بوو، که چی سو فییه که له گه وه هر و کرۆک ده گه را، شه مس به دهم قسه وه زه رده خه نه یه کی خو شی هاتی.

“ئه وهی دهمه وهی بیلیم ئه وه یه که هۆیه ک نییه وات لی بکات ئه لهای دایکه مریه م بکه یه، گه ره که به پله ی یه که م ده ست له وه لئه گریه. هه رچه نده تو ئافره تیکی موسلمانیه، بو تیش هه یه هه ر به وابه سته یی ئه و بمینیته وه.”
“نه خیره.. پی م وا نییه که ئه م شته گونجاو بیته”، به زمانیکی گیرا وه وه ئه مه م وت.

“بو نا، ئاخه ئایینه کان وه ک روبا رن: هه موویان ده رژینه نیو هه مان ده ریا وه، چونکه دایکه مریه م هیمایه بو سو ز و میهره بان ی و خو شه ویستیه کی بیته رج. ئاخه ئه و هیمایه که بو هه مان. تو ش وه ک ئافره تیکی موسلمان ده توانیه به رده وام خو شت بو ی، به لکو ته نانه ت ده توانیه ناوی که چه کیش به ناوی مریه مه وه بنیته.”

وتم: “ئاخر من کچم نییه.”

“کچیکت ده بیته.”

“ئایا بیته وایه؟”

“من ئه وه ده زانم.”

که ئه م قسانه م بیست، ختو وکه م هات، لی ئه وه نده ی نه بر د ختو وکه که ره وییه وه و هه سته یکی دیکه جیی گرت ه وه: هاو کاری. ئه وه بوو ساتیکی نا ئاساییمان له پاکی و گونجان پیکه وه به سه ربرد و پیکه وه دیقه تی شیوه که ی دایکه مریه ممان دا. دل م له حه ناس شه مس نه رم بوو. ئاخه له وسا وه هات بو وه ماله که مان یه که م جار بوو ئه و شته م تیدا ده بینی که رومی تییدا ده بینی: پیاو یکه خا وه نی دل یکی گه وره یه.

به لام هیشتا گومانم هه یه که ئه و بو کیمیا بیته میزدیکی باش.

ئىيلا

بۆستىن، ۲۹ى حوزىران ۲۰۰۸

بە بىئارامى و شلە ژاويىيەو ئىيلا گەيشتە ئوتىلەكە. كۆمەلى گەشتىياري ژاپۆنى لە ھۆلى پىنشوازيى ھۆتىلەكە بوون كە ھەموويان لە تەمەنى ھەفتاكاندا بوون، تراشى قژيان ئەوئەندە لە يەكتر دەچوو، بە رادەيەك دەتوت يەك كەسن. ئىيلا بە شوئىنى پىنشوازيىيەكەدا تىپەپرى و چاويكى بە تابلۇ ھەلواسراوھەكانى قەد ديوارەكاندا گىرا تا تەماشاي چاوى خەلكەكەى دەوروبەرى نەكات، بەلام ئەوئەندەى نەبرد ھەلپەكەى بەسەر شەرمەكەيدا زال بوو. ئىدى ھەر كە نىگاي بەرەو ھۆلى كۆبوونەوھەكان ئاراستەكرد، بىنىي وا تەماشاي دەكات.

كراسىكى رەنگ خاكى و پانتۆلىكى كورتى تاريكى لە بەر بوو. وا ھاتە بەرچاوى كە دوو رۆژە ريشى نەتاشىيو، ئەمەش واى كوردبوو كە سەرنجراكىش بىت. قژە قاوھىيى سوورباوھ لوولەكەى بەسەر چاوھ سەوزەكانىدا ھاتبووھ خوارى و برى باوھپەخۆبوون و ھاوكات جۆرە مەكرىكى پى بەخشىبوو. لاواز و بالابەرز بوو، پۆحسووك و ناسك، بەتەواوى لە دەيفىد جىبابوو كە بەردەوام جلى گرانبەھى لەبەردەكرد كە بە تايىبەتى بۆى دەدروورا. بە زارى ئوسكۆتلەندى دەدوا كە ئەفسوونىكى تىدا بىنى. بە ناسكى و ئاسانى زەردەخەنەى دەھاتى، دياربوو بە بىنىي شادمان بوو. ئىيلا بە خۆى گوت چى تىدايە قاوھىيەكى لەگەلدا بخواتەوھ.

دوايى بىرى چوو كە چۆن كوپىك قاوھ بوو بە چەندىن كوپ، يان چۆن قسەوباسى نىوانيان دەستى پىكرد و رىتمىكى خۆبىيانەى وەرگرت، يان چۆن لە ساتەوھختىكدا ماچىكى سەر پەنجەى كرد و نەيزانى بۆچى ھىچى نەكرد تا

نەيەلەيت ئەو بەكات. مادام ئەو قەسەدەكات، ئىدى ئەو گويى بە ھىچ شتى نەدەدا، مادام چاۋەكانى دەتوانن ئەو لۇچە بچووكەى كە لە لالئوى مت بوو، بىين، لە خۇى پۇرسى ئاخۇ دەبى ھەستى چۇن بىت گەر ماچىكى ئەو لۇچە بەكات. سەعات دەونىوى شەو بوو. لەگەل پياۋيكدە لە ھۆتلىكە و جگە لە ھەندى نامەى ئەلىكترونى و ئالوگۇركدنى قەسى نىو تەلىفون و ئەو پۇمانەى نووسىۋىتى ھىچ شتى لەبارەيەو نازانىت و ھىچ شتى كۇيان ناكاتەو.

ئىلا لىي پۇرسى: 'كەواتە لەبەر گۇقارى سمىتونيان ھاتووت؟'

عەزىز وەلامى دايەو: 'لە راستىدا لەبەر خاترى تۇ ھاتم. دواى ئەوەى نامەكەتم خويئندەو، ويستم بىم تا بتىنم.'

چەندىن شىۋازى كردهى بۇ دەربازبوون لەم رىگە پەلەيە ھەبوون كە خىرا دەجوولا، تەنانەت تا ساتىكى ديارىكراو دەكرا وا پىشان بدرى كە ھەموو شتى بە شىۋەيەكى دۇستانە بەرئو دەچىت، نامە ئەلىكترونىيەكان، قەسەكدن بە تەلىفون، بەلكو تەنانەت چاۋبىركىش، پەنگە پۇچىكى ئەقىنى و جۇرە رابواردنىك لە خەيالدا بووبىت، لى لەو زياتر نەبوو. خۇ دەيتوانى سنوورىك دابنىت، ئىدى ئەو بوو لىي پۇرسى: 'ئىلا، ئايا دەتەوى بۇ ژوورەكەى من بىت؟'

گەر ئەو گەمەيەك بووبىت كە ھەردووكيان دەيانكرد، ئەوئەندەى نەبرد شتەكە بوو بە راستى. ئاخىر ئەم پۇرسىارەى كارىكى واى كرد كە ھەموو شتىك بە شىۋە راستەقىنەكەى دەربكەوتىت. ئىدى وەك ئەوەى پەردەيەك بىت و لادرابىت و راستىيەكە دەركەوتىت، راستىيەكى پوون و ئاشكرا و ئەمىستا تەماشى چاۋى ھەردووكيانى دەكرد. ئىلا ھەستى كرد شتى لە ھەناويدا دەجولەيت، ھەستىك لە شىۋە تەنگەتاۋى و ترسئاسا، بەلام داواكەى رەت نەكردەو. ئەم بىرپارەى لە ھەموو ئەو بىرپارانەى كە لە ژيانىدا دابوونى ھەلەشانەتر بوو، لەگەل ئەوئەشدا ھەستى كرد وەك ئەوەيە كە لەجىياتى ئەو بىرپارەكە درابىت. ئىدى ئەوەى لەسەر ئەو بوو پىي قايل بىت.

* * *

ژووره که ژماره ۶۰۸ بوو، به شیوه‌یه‌کی جوان و به پهنگی رهش و سوور و بیجی رازابووه‌وه. گهرموگور و فراوان بوو. ئیلا ویستی نه و دواجاره بینیته‌وه یادی خوی که له هۆتلیک دابه‌زی بوو، نه و سه‌فه‌ره‌ی هاته‌وه یاد که ماوه‌یه‌کی زور له‌مه‌وپیش له‌گه‌ل می‌رده‌که‌ی و منداله‌کانیدا بو مۆنتریال چووبوو. پاشماوه‌ی پشووه‌که‌یان له ماله‌که‌ی خویان له رۆدئایلاند به‌سه‌ر برد، چونکه هیچ پاساویکی وای نه‌ده‌بینی تا له شوینیک بمینیته‌وه، خه‌لکانی تر سه‌رچه‌فه‌کان بگورن و رۆژانه قاوه‌لتی ئاماده‌ بکن، چونکه گهر له ژووری هۆتلیکدا بیت وهک نه‌وه‌یه له ولاتیکی دیکه بیت، په‌نگه شته‌که وا بووبیت. خه‌ریکبوو وهک که‌سیک کاتی ده‌چینه شاریک، ته‌واو تیندا نامویه و چیژ وهرده‌گریت، هه‌ستی به‌و په‌هاییه ده‌کرد.

ههر که چوونه ناو ژووره‌که‌وه، دووباره شله‌ژا. هه‌رچه‌نده دیکوری ژووره‌که جوان و فراوانیش بوو، له ناوه‌راستیدا جیخه‌ویکی فراوان دانرابوو، به‌لام که به‌ته‌نیشت جیخه‌وه‌که‌وه وهستا و هه‌ستی به‌ته‌نگه‌تاوی و گوناوه کرد، کۆمه‌له پرسیاریک له ناخیدا که‌وته‌نه شه‌ره‌شان، لی نه‌گه‌یشته وه‌لامیکی تیروته‌سه‌ل. ئایا ئیستا له‌گه‌ل په‌کتردا جووت ده‌بن؟ ئایا ههر ده‌بی نه‌وه بکن؟ ئه‌ی نه‌گه‌ر نه‌وه‌یان کرد دوا‌یی چون بتوانیت ته‌ماشای چاوانی می‌رده‌که‌ی بکات؟ به‌لام ده‌یفید سه‌رباری په‌یوه‌ندییه سیکسییه زوره‌کانی، به لایه‌وه قورس نه‌بوو ته‌ماشای چاوه‌کانی ئه‌م بکات، ئی وا نییه؟ ئه‌ی ده‌بی به لای عه‌زیزه‌وه جه‌سته‌ی چون بیت؟ ئه‌ی نه‌گه‌ر به‌دلی نه‌بوو؟ ئه‌ی پیویست نییه ئیستا بیر له منداله‌کانی بکاته‌وه؟ ئاخۆ له‌م کاته‌دا نوستوون یان بیدارن و ته‌ماشای ته‌له‌فزیون ده‌کن؟ ئه‌ی نه‌گه‌ر زانیان ئیستا خه‌ریکی چیه، ئایا لی خۆش ده‌بن؟

عه‌زیز هه‌ستی به‌په‌ژاره‌که‌ی کرد، بویه ده‌ستی گرت و به‌ره‌وه نه‌وه کورسییه قۆلداره بردی که دوور له جیخه‌وه‌که له سووچیکی ژووره‌که دانرابوو.

به‌چه‌گوتی: "بیده‌نگ به. ئاوه‌زت له بیرکردنه‌وه جمه‌ی دیت و ده‌نگیکی زۆری تیندا به‌رزده‌بیته‌وه."

"خۆزگه زووتر به‌یه‌ک گه‌یشتباین، ئیلا گویی له خوی بوو وای ده‌گوت.

عەزیز وتی: "لە ژياندا شتێ نیه پیتی بوتری زوو یان درەنگ، هەموو شتێ لە کاتی خۆیدا روودەدات".
"ئایا بەراستی پیت وایه؟"

عەزیز زەرەدەخەنە گرتی و تالی لە قژەکەیی لەسەر چاوی دوور خستەوه، ئینجا جانتاکەیی کردەوه و پرایەختیکی لێ دەرھینا که لە گواتیمالا کربووی، هەروەها قوتووێهکی بچکۆلەیی دەرھینا که ملوانکەیهکی زیوی تیدا بوو و میرووی پیروزی و مەرجانی سووری پیوه لکیتراوو و وینەیی دەرۆشینی لەسەر نەخش کرابوو که بە دەوری خۆیدا دەخولایهوه.

ئایلا ریگی پێدا که ملوانکە که بکاتە گەردنی، هەستی کرد ئەو شوینەیی پەنجەکانی بەری کهوتن، گەرمییەکی تیگەر، لێی پرسی: "ئایا وەک چاوەریت دەکرد ئاوا دیارم؟"

عەزیز بە زەرەدەخەنەوه وتی: "خۆشم ویستیت".

"بەلام هیشتا نامناسیت".

"پێویست بەوه ناکات که دەبی یەکی بناسم ئینجا خۆشم بوئ".

ئایلا پشووێهکی خواردەوه و وتی: "ئەمە شیتایهتییە".

عەزیز دەستی درێژکرد و ئەو تەوقەیهی لایرد که پرچەکەیی لە شیوهی کینکیدا گرتوو، پرچی کرایهوه و هەردوو شانی داپۆشی. ئینجا بە سۆزەوه بەرهو جیخهوه که بردی. بەکاوهخۆ و بەناسکی بەسەر هەردوو پێیهوه تا هەردوو گۆزینی، لە نیوچهوانییەوه تا سینگی بە بازنەیی بەردەوام و یەک لەدوای یەک هەردوو ناولەپی جوولاند، لێوهکانیشی بە پەیفگەلێ که بو ئایلا لە کۆدییکی کۆن و نەینی دەچوو لە چپە نەدەکهوتن. لەناکاو تیگەیشت ئەوهی دەیکات چیه. ئاخر ئەو نزای دەکرد و دەستەکانی هەموو شوینتیکی جەستەیان تەیی دەکرد و چاوهکانی نووقابوون و لێوهکانی لەپای ئەودا بە ورهەر دروودیان دەخویند. ئەوه مەزنترین تاقیکردنەوهی پۆحی بوو که لە ژیانیدا دەبیست. هەرچەندە هیشتا جلهکانی لە بەر بوو، هەروەها ئەویش، لەگەڵ ئەوهی هیچ شتیکی جەستەیی لە نیوانیاندا رووی نەدابوو، کهچی ئەوه بەجۆشترین هەستی جووتبوونیک بوو لە ژیانیدا.

کتوپر هستی کرد ختووکه یهک به ناوله په کانی و شاننه کانیدا تیده په ریت،
ئینجا هه موو جهسته ی گرته وه و وزه یه کی سهیری پین به خشی. ئاره زوویه کی
خوش دایگرت و هستی کرد که وتووته سهر ئاویکی شه پؤلوی فینک و
ئیدی ئه وهی له توانایدا بوو بیگات خۆبه دهسته وه دان و زهرده خنه بوو، وهک
ئه وهی شه پؤلی پرووناکیه ک به سه ریاندا پرژابیت و نو قمیان بکات، له دهوری
ئه و له دهوری خۆی هستی به شتیکی زیندوو کرد.

ئیلا چاوه کانی لیک نا و بئ ئه وهی دهست به شتیکه وه بگریت، خۆی دایه
دهست شه پؤله کانی پروباریکی تیژه وه. ئیدی په رنگه له کۆتاییدا تافگه یهک
هه بییت، به لام ته نانهت گهر توانیشی خۆی بگریته وه، ئه و دلنیا نه بوو که
به راستی خۆی ئه وهی ویستوو.

کاتی دهسته کانی گه یشتنه سهر زگی و بازنه یه کیان له سهر دروست کرد،
ئیلا هستی کرد گرپک له نیوان لاقه کانیه وه ده ئایسیت. متمانه ی به جهسته ی
خۆی نه بوو، ئاخو دوا ی تیپه ربوونی ئه م هه موو ساله، دوا ی خسته وه ی سن
مندال، هه ردوو که فه لی و رانه کانی و مه مکه کانی ئه و جوانی و ته رو پرپیه یان
نه ما بوو، بۆیه په ژاره که ی ده من سووک ده بوو وه من توند ده بوو. هستی به
پاریزراوی خۆی کرد و خوشیه کی تیگه را، ئینجا دۆخیک له به خته وه ری
رایمالی. ئه وسا زانیی که په رنگه ئه م پیاوه ی خوش بوئ و بۆی هه یه
شه یدایشی بیت.

به م ههسته وه هه ردوو باسکی له عه زیز وه رینا و به ره و خۆی رایکیتشا و
ههستی کرد که ئاماده یه له وه دوورتر بروات، به لام ئه و چاوه کانی کرده وه و
ماچیکی په ره که ی لووتی کرد و لئی دوورکه وته وه.

دیاره تو منت به دل نییه؟، ئیلا به ده م پرسیاره وه له کزیی دهنگی خۆی
سه ری سوپما.

نامه وی شتی بکه م وات لئ بکات له دوا ییدا پئی خه مبار بیت.

نیوه ی جهسته ی خه من بوو و نیوه که ی تری شادمان. هستی به
بارسو وکیه کی سهیر کرد. زور شله ژا بوو، به لام له ناکاو هستی به
ئاسووده یی کرد.

سه‌عات یه‌ک و نیوی به‌یانی، ئیلا له بوستن ده‌رگای شوقه‌که‌ی کرده‌وه. له‌سه‌ر قه‌نه‌فه‌یه‌کی به‌چهرم پۆشراو پراکشیا، چونکه‌حه‌زی لی نه‌بوو له‌سه‌ر سیسه‌مه‌که‌ بنویت، نه‌ک له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ ده‌یزانی می‌رده‌که‌ی له‌گه‌ل ئافره‌تانی دیکه‌دا له‌سه‌ری نوستوو، به‌لکو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌ستی کرد باشت‌ر وایه‌ وای دابنیت که‌ ئه‌م ماله‌ هی ئه‌و نییه‌ و له‌ ژووری هۆتیلینک زیات‌ر نییه‌ و لیتره‌ وه‌ک میوانیکه‌. له‌ کاتینکا نه‌فسی راسته‌قینه‌ی له‌ شوینتیک‌ی تر چاوه‌پرسی ده‌کرد.

شەمس

قۇنيا، ئايارى ۱۲۴۷

بۈۈكە جوانەكەم مەگرى
مالئاۋايى لە دايك و باوكت بكة
سبەينى گویت لە خویندنى بالندهكان دەبیت
لەگەل ئەوهدا ئەو خۇى، خۇى نايیت

لە شەۋى پەردەماندا، دزەم كرد و بۇ ناو حەوشەكە دەرچووم و كەمى
لەۋى دانىشتم و گویم بۇ گۇرانىيەكى ئەنادۆل ھەلخست كە لە نىۋ چەندىن
دەنگى ترى نىۋ مالەكە بەرز دەبوو ھە، دەنگى قاقاي پىكەنن و مۇزىك و
زۆربلىيى. ئافرەتە ژەنيارەكان لە بەشى حەرەمسەرا مۇزىكيان دەژەنى. لەۋى
ۋەستام و بىرم دەكردەۋە و سرودم دەچرى، ھەستم بە سربوونى جەستەم
كرد. ھەستم لە پەيغەكانى سترانەكە راگرت. بۇچى ئافرەتان ھەمىشە لە
شەۋى پەردەدا گۇرانىيە خەمناك دەچرن؟ چونكە سۇفییەكان مردن بە
ئاهەنگەكانى بووگواستتەۋە دەبەستتەۋە و ئاهەنگ بۇ ئەو پۇژە دەگىرن كە
تىیدا دەمرن و ئەو پۇژە بەۋە دادەننن كە لەگەل خودادا يەك دەگرن،
ھەرۋەھا ئافرەتانىش شەۋى پەردە بە مردنەۋە گرى دەدەن، بەلام بە چەندىن
ھۆكارى جياۋە، تەنانت كاتى مارەبىرنيان كە شادمان دەبن، جۆرە خەمىك
داياندەگریت. لە ھەموو ئاهەنگى بووگواستتەۋە يەكدا خەمىك بەسەر ئەو
كچەدا بال دەكیشیت كە ئەۋەندە نابات دەبیتە ھاوسەر و دايك.

دۋاى ئەۋەى ھەموو داۋەتكراۋەكان پۇشستتەۋە، بۇ مالەۋە گەرامەۋە و لە
سوۋچىكى ھىمەن دانىشتم و دەستم بە پامان كرد، ئىنجا رووم كرده ئەو

ژورره‌ی که له وی کیمیا چاوه‌پێ ده‌کردم. له‌سه‌ر جینگه‌که دانیشتبوو و عه‌بایه‌کی سپیی له به‌ر بوو که به سوورمه‌ی زیرین نه‌خشینرابوو. پرچی کردبوو به‌چهند په‌لکیکه‌وه و هه‌ر په‌لکه‌ی به‌چهند میروویه‌ک پازابوو‌وه. نه‌متوانی شیوه‌ی ده‌موچاوی ببینم، چونکه به‌تاریه‌کی ئاو‌ریشمی سوور و ئه‌ستوور داپۆش‌رابوو. مۆمیک به‌ته‌نیشته‌په‌نجهره‌که‌وه دانرابوو که ژورره‌که‌ی پووناک ده‌کرده‌وه. ئه‌و ئاوینه‌یه‌ی که به‌قه‌د دیواره‌که‌وه هه‌لواسرابوو و به‌قوماشیکی مه‌خمه‌لی رووه‌که‌ی داپۆش‌رابوو، چونکه برۆیه‌ک هه‌یه که ده‌لیته‌ گه‌ر تازه‌بووک له ئاوینه‌دا خۆی ببینیت به‌دویمه. به‌ته‌نیشته‌ جیخه‌وه‌که‌مانه‌وه هه‌ناریک و چه‌قۆیه‌ک دانرابوون تا هه‌ناره‌که بخۆین و به‌قه‌د ژماره‌ی ده‌نکه هه‌ناره‌کان منداڵ بخه‌ینه‌وه. کیرا باسی هه‌موو دابونه‌ریته ناوخۆیه‌کانی بۆ کردبووم و بیرى هه‌ننامه‌وه که کاتێ تاراکه له‌سه‌ر رووی لاده‌بم، گه‌ردانه‌یه‌ک له‌پاره‌ی زیر پێشکه‌ش به‌بووکه‌ بکه‌م، به‌لام منیک که له‌ژياندا پاره‌ی زیر نه‌بووه و نه‌شم ده‌ویست ئه‌و دراوه زیره‌ پێشکه‌شی بووکه‌که‌م بکه‌م که له‌که‌سیکی تر قه‌رزى ده‌که‌م، بۆیه‌ کاتێ تاراکه‌م له‌ رووی کیمیا لادا، هه‌موو ئه‌وه‌ی که کردم شانیه‌یه‌کم پێشکه‌شی کرد که له‌قه‌پیلکی کیسه‌ل دروست کرابوو و به‌ئاسته‌م ماچیکی لێوه‌کانیم کرد. به‌زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک لێوه‌کانی کشان و بۆ چرکه‌یه‌ک مینا لاویکی هه‌رزه‌کار و سه‌رده‌رنه‌کردوو شه‌رمیک دایگرتم.

پیم گوت: "تۆ جوانیت."

له‌شه‌رمان ده‌موچاوی سووره‌لگه‌را، ئینجا شانیه‌کانی خاوه‌کرده‌وه و تا له‌توانایدا بوو هه‌ولی دا هه‌منتر و پێگه‌یشته‌وتر ده‌ربکه‌ویت.

وتی: "ئه‌مێستا من هاوسه‌ری تۆم."

پاشان ئاماژه‌ی بۆ ئه‌و فه‌رشه‌ جوان و پاخراوه‌ی سه‌ر زه‌وه‌یه‌که‌ کرد که وه‌ک به‌شیک له‌ماره‌یه‌که‌ی به‌وردی دروستی کردبوو. په‌نگه‌کانی هه‌ریه‌که‌و به‌جۆری ده‌دره‌وشایه‌وه. هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ چاوم پیتی که‌وت زانیم که هه‌ر شیوه و وینه‌یه‌کی سه‌ر قالیه‌که‌ ئاماژه‌یه‌ بۆ من. کیمیا خه‌ونه‌کانی خۆی ده‌چنی.

دوو‌باره‌ ماچم کرده‌وه. گه‌رمیی لێوه‌کانی شه‌پۆلیک له‌ئاره‌زووی له‌هه‌موو جه‌سته‌مدا ورووژاند، بۆنی یاسه‌مین و گولی کتییی لیده‌هات. که به‌

ته نیشتییه وه ږاکشام بۆنه که یم هه لمژی و دهستم به سهر مه مکه بچوک و تونده کانیدا هینا. ده مه ویست بیوروژینم. وهک گولیکی تازه پشکتوو پیشوازی دلۆپه باران بکات، خۆی ږادهستم کرد.

خۆم لئی دوورخسته وه و وتم: "کیمیا، به داخه وهم ناتوانم ئه وه بکه م". به وږی و کاسییه وه ته ماشای کردم و وا دیار بوو که هه ناسه دانی بیروچه ته وه. نا ئومیدی له چاوه کانیدا ئه وه نده به ئاشکرا دیار بوو، نه متوانی بهرگهی بگرم. هه ستامه سهر پین و گوتم: "ده بئ من بږوم".

"ناکرئ ئیستا بږویت"، کیمیا به دهنگیک که بۆخویشی نامۆ بوو وای گوت، "تاخر ئه گهر ئیستا ژووره که جئ به ئیلت خه لکی چی ده لئین؟ وا ده زانن که ئه م هاوسه رگیرییه هه لوه شاوه ته وه و وا زهن ده کهن که من هۆکاره که یم". "مه به ستت چییه؟"، و ره وریکم کرد، چونکه له مه به ستی تیگه یشتم.

نیگای خۆی که لا خست و ورته ورتیکی کرد که تیی نه گه یشتم، ئینجا به هیمنی وتی: "مه زنده ی ئه وه ده کهن که من کچینیم له ده ست داوه، ئیدی ده بئ ژیانم به ئابروو چوویی و چاوشوږی به سهر ببه م".

ئهو بیروکه یه ی که کۆمه لگه ئه م یاسا تووره اتانه به سهر ږوله کانی خویدا ده سه پینیت، وای لیکردم خوینتم بینه کول، چونکه ئه و یاسا ئابروومه ندیییه که خودا سه پاندوویه تی له گه ل ئه و یاسایانه دا یه ک ناگریته وه که مروڤ به سهر خویندا سه پاندوویانه.

"ئه مه ژاوه ژاوه. گه ره که خه لکی خه ریکی کاری خوینان بن"، به ناقابلییه وه ئه مه م وت، به لام ده مزانی که کیمیا ږاست ده کات.

به جووله یه کی خیرا، ئه و چه قویه م هه لگرت که به ته نیشته هه ناره که وه دانرابوو. جوړه ترسیکم له ده موچاوی کیمیادا به دی کرد، دواپی ورده ورده سیمای که سیک جینی ترسه که ی گرته وه که هه ست به شتیکی خه مین بکات و پیی قابل بیت، به بئ دوودلی ناوله پی ده ستی چه په ی خۆم زامدارکرد، چه ند دلۆپیک له خوینه که م که وتنه سهر په ږوی ږووسووری سهر جینگه که و چه ند په له یه کی سووری تیریان دروست کرد.

تہم پہرۆی پوسووریبہیان پیشان بدہ - تہمہ دەمیان لیک دەنیت و ئیدی ناوت بہ بئگہردی و پاکی دەمینتتہوہ، وەک چۆن لە راستیشدا ہەر وایہ.

تکات لئدہکەم چاوەرێ بکە! لیت دەپاریمہوہ مەرۆ، کیمیا بہ پارانہوہوہ تہمہی گوت و ہستایہ سەرپێ و نہیدەزانی کہ تہو ہنگاوہی دواتر دەنیت بہرہو کوئی دەبات، دووبارہی کردہوہ و وتی: "ناخر ئیستا بووم بہ ہاوسہری تو".

لہوساتہدا زانیم بہو ہاوسہرگیریبہی لہگەلیدا کردم چ ہلہیہکی گہورہم کردوہ. سہرم بہ توندی ہاتەژان، ئیدی لہ ژوورہکە دەرچووم و ملم نایہ تاریکەشہوہکەوہ. ناخر نہدەبوو پیاویکی وەک من ژن بہنیت، من بۆ تہوہ نہخولقاوم تا ژیانیکی جئگیر بژیم. خو من تہوہم زۆر بہ پوونی دەبینی، بہلام تہوہی زۆر خەمباری دەکردم باجی تہو زانینہم بوو.

ویستیکی بیقہوام دایگرتم کہ لہ ہموو شتی ہلیم، نہک تہنہا ہەر لہم مائلہ و لہم ہاوسہرگیریبہی و لہم شارہ، بەلکو لہم جہستہیہش کہ پیم بہخشاوہ بہلام بہیانہی رۆژی دوای تہوہ کہ پۆمیم بینہی وای لیکردم بمینمہوہ، چونکہ نہمدەتوانی جاریکی تر جئی بہیلمہوہ. ئیدی بہ تۆری تہلکەوہ بووم.

عەلانیەدین

قونیا، ئایاری ۱۲۴۷

بەریاری لیبەرانیەم دا و سوور دەزمانی که لیبی ژیتوان دەبمەوه. بیدەنگ بووم و بە ئاشکرا بەرانبەر بەم هاوسەرگیریە نارەزاییم دەرنەبەری، بەلام لەو رۆژەوهی که کیمیا لە شەمس مارە بێدرا، بە جۆری سەرم دەئیشا لەوهپیش شتی وام تووش نەبووبوو. لەسەر جینگەکم دانیشتم و وەک ئەوهی بخنکیم بەهەستەم هەناسەم بۆ دەدرا. پرومەتەکانی خۆم دەرنیسهوه و خۆم دەلاواندەوه. هەناسەیهکی خنکاو لە نیتوان لیتوکانمەوه دزەمی کرد. هەر ئەو دەنگە بوو وای لیکردم هەست بەکم که ئیدی من کۆری باوکم نیم.

ئیدی من نە دایکم هەیه نە باوک و نە برا و تەنانەت نە کیمیاش. لەم دنیایدا بە تەنیا مامەوه، لە نیتوان شەو و پۆژیکدا هەموو ئەو ریزەهی که مابوووه و لە باکم دەگرت، توایهوه. ئاخر کیمیا لەپایهی کچی ئەو بوو، پیم وا بوو تا ئەوپەری پارێزگاری دەکات و بایهخی پیدەدات، بەلام وا دیارە تاکە کەسێک که بایهخی پیدەدات هەر شەمسی تەوریزیە. ئاخر چۆن دلی هات کیمیا لە پیاویک مارە بکات که لە تەمەنی خۆیدا؟ ئاخر هەر کەسێک بگریت دەزانیت که شەمس بۆ ژن و میردایهتی ناشیت. هەرچەندە بیرم لە شتەکه دەکردەوه، بۆم دەردەکەوت که باوکم قوربانیی بە بەختەوهری کیمیا و بە بەختەوهری منیش دا، تا وا لە شەمس بکات هەست بە ئارامی بکات. هەموو رۆژەکم بە مەلانیی لەگەڵ ئەم بیرکردنەوانە بەسەربرد و بە ناچارێ تەماشای ئەو ئامادەکارییانەم دەکرد که بە بەرچاومەوه بەرپۆهچوون. ماله که بە جۆری پاککرایهوه، دەدرهوشایهوه، ئەو ژووری نوستنەهی که بووک و زاوا

تییدا دهنوستن گولاورشین کرا، تا رۆحه شه رانگیزه کان دووربکه ونه وه، به لام شهیتانه گه وره که یان له بیرچوو! ئاخر چۆن بتوانن شه مس دهر بکه ن؟
دواینیوه رۆ، ئیدی نه متوانی بهرگهی ئه وه بگرم، بۆیه بریارم دا نه بمه به شیک له م ئاههنگه که بۆ من ئازاریکی راسته قینه یه. ئه وه بوو به ره و دهرگا رۆیشتم.

"عه لئه دین راوهسته! ئه وه بۆ کوئ دهرۆیت؟"، له پشتمه وه دهنگی بهرز و تیژی براکه م بهرگویم که وت.

"ئه مشه و له مالی ئیرشاد ده مینمه وه"، به دم قسه وه رووی خۆم لینی وهرگیرا.

"ئایا شیت بوویت؟ ئهی نامینته وه تا له ئاههنگی بوو کواستنه وه که دا ئاماده بیت؟ گهر باوکت ئه وه بژنه ویت دلی پاره پاره ده بیت."

ههستم کرد تووریه یه کی بیقه وام له هه ناومدا گرده گریت، وتم: "ئهی چی له و دلانه دهکات که خوی پاره پاره یان دهکات؟".

"ئه وه توو باسی چی دهکیت؟".

"بۆچی نازانیت؟ ئاخر باوکمان بۆ دلراگرتنی شه مس ئه م هاوسه رگیریه ی ریکخست تا دووباره رانهکات! بۆیه کیمیای له سه ر قاپیکی زیو پیشکesh کرد. براکه م لیوه کانی هه لقرچاند و دیار بوو ئه وه ههستی بریندار کردوه، گوتی: "دهزاتم بیر له چی دهکیته وه، به لام توو هه له ییت. توو پیت وایه که ئه م هاوسه رگیریه به زۆر کراوه، که چی له راستیدا ئه وه کیمیا خوی بوو ده یه ویست شوو به شه مس بکات."

به تووریه یه وه وتم: "وهک ئه وه یه شته که به دهست کیمیا بیت."

"ئهی خودایه! ئه وه بۆ تیناگه ییت؟"، براکه م وهک ئه وه ی داوای کۆمهک له خودا بکات، هاواری کرد و له په کانی به ره و ئاسمان بهرز کرده وه، ئینجا وتی: "ئاخر ئه وه شه مسی خۆش دهوئ."

"جاریکی تر وا مه لئ، چونکه ئه مه راست نییه، دهنگم وهک به فری هه ره سبردوو دارما.

ئینجا سولتان وه له د وتی: "براکه م، نکات لینه که م با ههسته کانت له حه ناس راستیه کان کویرت نه که ن. توو ئیره بیت پی دیت، ده توانین ئیره یی به

شیوازیکی بنیاتنه رانه بو ئامانجیکی پیروژ به کار بینین. ده شش هندی جار باوه رنه کردن باش بیت. ئەمه یه کیکه له پرسیساکان، ئه ویش پرسیسی سیوپینجه مینه: له م دنیا به دا شته له یه کچوو هکان یان پیکخواوه کان وامان لئ ناکن ههنگاویک به رهو پیتشه وه بپۆین، ئەوه دژبه یه که کائن پیتشمان دهخن. له ناوه وهی هه ریه کی کماندا هه موو دژبه یه که کانی ئەم گهردوونه هه یه، بۆیه له سه ره هه ر بپواداریک پتویسته ته ماشای ئەو که سه بپپروا متبوهی ناوه وهی خوی بکات، ههروه ها له سه ره ئەو بیتاوه ره پتویسته ئەو بپواداره بناسیت که له ناوه وهی خۆیدا یه. جا بق ئەوهی بگهینه ئەو پوژهی که مرقف تیتیدا دهگاته قوناغی بهرکه مال، قوناغی مرقفی نمونه یی، ئەوا بپروا له کرده یه کی ریزبه ندیی یه که له دوای یه که پتر نییه و هه بوونی هاوشیوه که ی پتویسته: بپپروایی.

"سه یرکه، له م وته سو فیکه ریه لووسانه بیتار بووم. جگه له وهش چی وام لیده کات تا گوئ له تو بگرم؟ ئەوه هه له ی تو یه! ده بوو شه مس له دیمه شق جی بهیلت و وازی لئ بینیت. ئاخه بۆچی هیناته وه؟ گه ر شته کان به ره و خرابی بپۆن، که من دلنیام خرابتر ده بن، ئەوه تو به رپرسیاریت." براهه م هه ناسه یه کی هه لکتشا و به ترسه وه ته ماشای کردم. له و ساته دا له ژیاندا بو یه که م جار بوو زانیم که ئەو لیم ده ترسیت و له و شتانه ش ده ترسیت که لیم ده وه شیته وه بیانکه م. هه ستیکی نامۆ بوو، به لام به شیوه یه کی سه یر خۆشیش بوو.

به ره و مالی ئیرشاد پویشتم و تا که س نه مبینیت وا ده گریم، ئەو کۆلانه لاوه کی یانه م گرت به ر که بۆنی ناخۆشیان لیده هات. تاقه شتیک که له مه ژگمدا ده خولایه وه، ئەوه بوو که شه مس و کیمیا له سه ره یه که جیگه نوستوون. بیرم له وه ده کرده وه که وا خه ریکه کراسه که ی له به ر داده که نیت و ده سته زبیر و ناشیرینه کانی به سه ره پیتسه شیریه که یدا دینیت، به م غایلانه رقم هه ستا و دلم گوشرا.

ده مزانی که هیل و سنووریک به زینراوه و ده بی یه کی که شتی بکات.

کیمیا

قونیا، کانوونی یه که م ۱۲۴۷

ببوک و زاوا - دهبوو ئیمه ببوک و زاوا بین. حهوت مانگ بهسه ر
هاوسه رگیریبه که ماندا تپه ری و تاقه جاریک وه کو میزدیک له که لمدنا نه نوست.
هرچه نده هه ولم دهدا که راستیبه که له وانی دیکه بشارمه وه، به لام پیم وا بوو
که نه وان شته که ده زانن. بری جار وهک نه وهی هه ست بکه م که
شهرمه زاریبه که م له نیوچه وانم نووسرابیت، دهرسام به دهموچاومه وه دیار
بیت، چونکه بیگومان که مروف ته ماشات دهکات، یه که م جار سه رنجی نه وه
دهدات. که له گهل دراوسیگاندا قسم ده کرد، یان له ناو باخه که دا کارم ده کرد،
یان له بازار له گهل فروشیاره کاندای کالام ئالوگور ده کرد، خه لکانی دیکه،
ته نانهت به نه ناسه کانیسه وه به تاقه نیگایه ک ده یانزانی که من ئافره تیکی
میرددارم، به لام من هیتستا هه ر کچ بووم.

راست نیبه که بلیم شه مس له ژووره که مدا سه ری لن نه دهدام. ئاخر
هه موو جاریک گهر ئیواران ویستبای سه رم لیتدات، داوای مؤله تی لیده کردم
تا بزانتیت ئاخو لاریم هه یه یان نا، منیش هه موو جارچ هه مان وه لامیم
دهدایه وه، 'بیگومان ده توانیت، تو میزدی منیت'.

به دریزی پی پوژه که به وپه ری بیئارامیبه وه چاوه ریم ده کرد و له خودا
ده پارامه وه که له م سه ردانه یدا ژن و میزدایه تیبه که مان بیته راستی، به لام که
له دهرگای ژووره که می دهدا، بوم دهرده که وت هه موو نه وهی ده یهه وئ بیکات،
نه وه یه قسم بو بکات. که پیکه وه ده مانخوینده وه چیژیکی زوری وهرده گرت.
پیکه وه قه یس و له یلا، شیرین و فهرهاد، یوسف و زولخا، گول و بولبولمان
خوینده وه که عه شقی یه کتر بوون و ئاسته نگی زوریان بینیه. هه رچه نده هیز

و توانای شاکه سه کانی ئەم چیرۆکانە وای لێدەکردم خەمبار بێم، ڕەنگە هەر لەبەر ئەوەش بووبیت لە ناخەوێ دەمزانێ وەک ئەوان قەت تامی عەشق ناکەم. ئەو کاتانە ی چیرۆکمان نەدەخویندەو، شەمس دەربارە ی چل ڕێساکی سۆفییە گەڕیدە موسلمانەکان قسە ی دەکرد - میتۆدە بنچینەییەکانی ئایینی عەشق.

جاری لەو جارانه سەری خسته باوهشمهوه و یهکێ لهو بنه‌مایانه‌ی بۆ لێکده‌داده‌وه. له‌سه‌رخۆ چاوه‌کانی خسته سەر یهک و ده‌نگی ئەوه‌نده کپ بووه‌وه، تا بوو به‌ چپه و خه‌وی لێکه‌وت. په‌نجه‌کانم به‌نیۆ قژه‌ درێژه‌که‌یدا ده‌هینا و لێوه‌کانم خسته سەر ته‌ویلی و ماچم کرد. وا دیار بوو پێش ئەوه‌ی چاوه‌کانی هه‌لینیت ڕۆژگاریک به‌سه‌رچووه، ئیدی به‌ره‌و خۆی ڕایکێشام و به‌ ناسکی ماچی کردم. ئەوه‌ نایابترین و خۆشترین سات بوو که‌ پێکه‌وه به‌سه‌رمان برد، به‌لام ئەمه‌ هه‌موو شته‌که‌ بوو و تا ڕۆژی ئەمرۆمان هه‌شتا جه‌سته‌ی ئەو بۆ من کیشوه‌ریکی نەدۆزراوه‌یه، هه‌روه‌ها جه‌سته‌ی منیش بۆ ئەو به‌ هه‌مان شیوه‌یه.

له‌ ماوه‌ی ئەو هه‌وت مانگه‌دا، منیش چه‌ند جاری بۆ ژووره‌که‌ی چووم و هه‌موو جاری له‌ ناخاڤلی سه‌ردانیم ده‌کرد و دل‌م له‌ په‌ژاره‌دا ده‌گوشرا، له‌بەر ئەوه‌ی نەمده‌زانی چۆن پێشوازییم ده‌کات، چونکه‌ مه‌حاله‌ ته‌بیاتی ده‌مده‌می شەمس پێشینی بکری. وا ده‌بوو هه‌ندێ جار گه‌رموگۆر و خۆشه‌ش‌ره‌ب بوو و هه‌موو خه‌مه‌کانم بێرده‌چوونه‌وه، هه‌ندێ جاریش گه‌رمۆن بوو. جاری له‌و جارانه‌ ده‌رگای ژووره‌که‌ی به‌ ڕوومدا داخست و هاواری کرد که‌ ده‌یه‌ه‌وی به‌ ته‌نیا بیت. ئیدی منیش ڕاهاتم که‌ هه‌ست به‌ سووکایه‌تی نه‌که‌م، هه‌روه‌ها فێر بووم کاتی نۆمی نیۆ بێرکردنه‌وه‌ ده‌بیت، ته‌نگه‌تاوی نه‌که‌م.

دوای تێپه‌ربوونی چه‌ند مانگیک به‌سه‌ر زه‌ماوه‌نده‌که‌ماندا، خه‌ریک بووم وا خۆم پێشان ده‌دا که‌ من به‌ دۆخی خۆم قایلیم، ڕه‌نگه‌ ئەمه‌م به‌رانبه‌ر به‌ خۆم زیاتر پێشان دا‌بیت وەک له‌گه‌ڵ که‌سانی تردا. ئیدی خۆم ناچارکرد که‌ شەمس به‌ میتردیك دانەنیم، به‌لکو به‌ هاوڕێیه‌ک، دۆستیك، گه‌وره‌یه‌ک، هاوهرێك، به‌لکو ته‌نانه‌ت به‌ کورێکی خۆمی دا‌بنیم. دیدگای من بۆ شەمس به‌

جۆرى سهرودلى و به دۆخى ئەو رۆژەو بەند بوو كه تىيدا يەكترمان دەبىنى، بۆيه بەردەوام لە خەيالى خۆمدا جليكى جيام لە بەر دەکرد.

بۆ ماوەيەك لەم شتەدا سەرکەوتم و بەبى ئەوەى چاوەرپى شتى زۆر بکەم، لەو قسانەى كه لە نىوانماندا دەکران ورد دەبوومهو. كه بىرکردنەو هەکانمى بە هەند وەردەگرت و هانى دەدام بىرکردنەوهم فراوان بکەم، هەستم بە بەختەوهرى دەکرد. زۆر شتى لىوہ فىربووم و وردەورده تىگەيشتم كه من دەتوانم شتى دىكەى فىر بکەم، وەك لەزەتى ژيانى ناو خىزان كه لەوہ و پىش و تا رۆژى ئەمرومان نەچەشتبوو. دەمتوانى بىهينمە پىكەنين لە كاتىدا كەس نەيدەتوانى ئەوہ بكات.

بەلام ئەوہ بەس نەبوو، چەند هەولم دا نەمتوانى لەو بىرکردنەوہىە رىزگاريم كه ئەو خۆشى ناویم. لەگەل ئەوہى دلنيا بووم كه ئەو خۆشى ناویم و مەبەستىشى نىيە خراپەم لەگەلدا بكات، بەلام ئەوہ شتىك نەبوو لە خۆشەويستىيەوہ نىزىك بىت. ئەو بىرکردنەوہىە ئەوہندە ترسناك بوو تا ئەو رادەيەى خەرىك بوو لە ناوہوہ هەلى دەكوایم و لە جەستە و رۆحمى دەخواردەوہ. ئىدى لە هەموو ئەوانەى دەوروبەرم دووركەوتمەوہ، دەستەخوشكەكانم و ژنە دراوسىكان. حەزم دەکرد لە ژوورەكەمدا بىنمەوہ و لەگەل مردووهكاندا قسە بکەم، چونكە مردووهكان بە پىچەوانەى زىندووہكان، بىرپارت بەسەردا ناسەپىتن.

جگە لە مردووهكان، گولى بىابان تاكە دەستەخوشكم بوو. تاقە وىستىك يەكى خستبووين ئەویش ئەوہ بوو كه لە چاوى خەلكى دوور دوور بکەوينەوہ. ئەوہبوو دواى ئەوہى بوو بە سوڤى و ژيانى گوشەگىرى هەلبژارد، دواى ئەوہى سۆزانىخانەكەى بەجى هىشت، بووين بە دوو دەستەخوشكى گيانى بەگيانى. رۆژىكيان پىم وت كه من ئىرەيى بە بوىرپىيەكەى و بەو پلانەى دەبەم كه ئاوها ژيانىكى نوى دەست پىكردووہتەوہ.

سەرى بادا و گوتى: 'بەلام من ژيانىكى نويم دەست پى نەکردووہ. تاكە شتىك كه كەردووہ ئەوہىە پىش ئەوہى مردن يەخەم بگرىت، من مردووم.'

* * *

ئەمرو بە بۆنەيەكى تەواو جياوازەوہ بۆ سەردانى گولى بيايان چووم.
 ئەوہ بوو بريايم دا خۆم بەرزەوت بکەم و بە ھىمنى قسەى لەگەلدا بکەم،
 بەلام ھەرئەوہندە چوومە ژورەکەيەوہ، لە سەلاى گريانم دا.
 لى پرسیم: 'کيميا، خۆ ھىچ نەبووہ؟'.
 گوتم: 'ھەست بە جۆرە شەکەتییەک دەکەم، پىم وایە کە من پىويستم بە
 يارمەتیی تۆيە'.

گوٹی: 'دەليابە. لە چ روويەکەوہ دەتوانم يارمەتیت بدەم؟'.
 'شەتەکە پەيوەندى بە شەمسەوہيە، ئاخەر ئەو توخمن ناکەویت، مەبەستم
 ئەوہيە بەو شىوہيە نييە، قسەکانم بە پچرپچرى کرد، بەلام بەمە کوتاييم پى
 ھيئا: 'دەمەوئى خۆم بۆى سەرنجراکيش بکەم، دەمەوئى فيرم بکەيت کە چۆن
 ئەوہ بکەم'.

گولى بيايان ھەناسەيەكى ھەلکيشا و وتى: 'کيميا، سویندم خواردووە، لە
 دەنگيدا ريتمىكى ماندوويى دياربوو، 'بەلینم بە خودا داوہ کە بە پاکی
 بمینمەوہ و بىر لەو رینگەيانە نەکەمەوہ کە ئافەرەت تىيدا لەزەت بە پياو
 دەبەخشیت'.

'بەلام سویندەکەت ناشکیت، چونکە تۆ تەنھا يارمەتیم دەدەيت، بە
 پارانەوہوہ پىم وت، 'دەبى فیزی ئەوہ بىم چۆن دلى شەمس خۆش بکەم'.
 گولى بيايان وتى: 'ئاخەر شەمس پياويكى رۆشنفکرە، وەک ئەوہى
 بترسیت کە يەکیک گوئی لى بیت، دەنگى کپ کردەوہ و لەسەرى رۆشیت: 'پىم
 وا نييە بۆ خۆ نزيکخستەوہ ئەمە شىوازيكى دروست بیت'.

پىم وت: 'ئاخەر ئەو پياوہ، وا نييە؟ ئەى ھەموو پياوانيش کورانى ئادەم
 نين و پمۆدەى جەستە نين؟ ئیدی رۆشنفکرين يان نا، بە ھەموانيش جەستە
 بەخشاوہ، تەنانەت شەمسيش جەستەى ھەيە، ئى وا نييە؟'.

'بەلن، بەلام...، گولى بيايان بەدەم قسەوہ تەسبيحەکەى بە دەستەوہ گرت
 و دەنگ دەنگ تەسبيحاتی پىدەکرد و سەرى بەردايەوہ و کەوتە
 بىرکردنەوہوہ.

'تکات لیدەکەم، بە پارانەوہوہ پىم وت، 'تۆ تاقە کەسيکيت کە دەتوانم
 نەيتیى خۆمت لە لا بدرکينم و دەردى دلى خۆمت بۆ ھەلبەريژم. ئەوہ ھەوت

مانگ به سەر هاوسه رگيريه كه ماندا تته پيوه، هه موو به يانبيه ك كه له خه و راده بيم هه ست به هه مان قورسي سهر سينگم ده كه م و هه موو شه ويكيش به ده م گريان هه وه خه وم لیده كه ویت. ئاخړ ناكړئ شته كان ئاوها به رده وام بن، گه ره كه فیری ئه وه بيم كه چون بتوانم مي رده كه م له خسته بيم".

گولی بيابان هيج شتيكي نه وت. په چه كه م لادا و سه ريم گرت و ناچارم كرد ته ماشام بكات، پيموت: "به راستی پيم بلئ، ئايا من به و راده يه ناشيرينم؟

"كيميا، بينگومان نه خير، تو كچيكي جوانيت".

"كه واته يارمه تيم بده. فيرم بكه چون بتوانم دلي شووه كه م بهينمه جوش"، به جه خته وه ئه مه م وت.

"نازيم، ريگه ي به ره و دلي پياو رهنگه هه ندي جار ئافره ت به ره و دوور له خودي خوي رابمالييت"، گولی بيابان به نائوميدييه وه ئه مه ي وت.

وتم: "به لامه وه گرینگ نيه، من ئاماده م تا ئه وپه ري دوور بروم".

گوئی بیابان

قۇنيا، كانونى يەكەم ۱۲۴۷

بەدەم گریانەۋە ھەر لىم دەپاراپەۋە تا يارمەتى بىدەم. دەموچاۋى ھەلاوسابوو و بە توندى سىنگى دەھەزى، تا لە كۇتايىدا قايل بووم يارمەتى بىدەم. ھەرچەندە تۈننىم ھىۋىرى بىكەمەۋە، بەلام لە ناخەۋە دەمزانى كە ھەموو ئەۋانە دادىك نادەن و دەشمزانى دەبىت خۇم رادەستى ئارەزۋى ئەو بىكەم. لە خۇم پىرسى چۆن پىشېنى ئەم كارەساتانەم نەكردىبوو؟ ھەستىكرن بە گوناھەلاھەلاى دەكردم و پىرسىم چەند ساۋىلكە بووم و ئەۋەم لە بەرچاۋ نەبوو كە شتەكان ئەم رىچكە پىچاۋپىچە ترسناكە دەگرن؟ بەلام كاتى بۆلام ھات و داۋاى كۆمەكى لىكردم، نەمتوانى داۋاكەى رەت بىكەمەۋە.

'قىرم بىكە، لىت دەپارپىمەۋە، بەدەم قسەۋە دەپاراپەۋە، ۋەك كچىكى ئابروومەند بە سەلارى و سەنگىنى دەستەكانى لە كۆشىدا تىك پەراندىبوو، رىتمى دەنگى ئەۋەى دەگەياند كە ئىدى ھىچ ئومىدىكى نەماۋە.

قەيدى چىيە؟ لە خۇم پىرسى و ئەۋەندە بەزەبىم پىتدا ھاتەۋە دلم پىنى سووتا، چونكە دەپەۋىست لە بەرچاۋى مىزدەكەى خۆى شىرىن بىكات، نەك لە بەرچاۋى پىۋاى نەناس! تاقە بىانۋىشى خۇشەۋىستى بوو، بۆيە لەو كارەدا نەنگىيەك نىيە، رەنگە سۆزەكەى بەجۆش بىت، بەلام بە ھەلالى نەك بە ھەرامى، ئى وا نىيە؟ ھەستى خۇشەۋىستى بەھەلالى.

شتىك لە ناۋەۋەمدا لە تەلەيەك ئاگادارى كىردمەۋە، بەلام لەبەر ئەۋەى كە خودا ھەر خۆى ئەم سۆزەى تىدا دروست كىردۋىن، ئىدى بە خراپم نەزانى

يارمه تى كيميا بدهم، ئەم كچه لادىيە ساكاره كه خه يالى هەر لاي خۇرازانده وه و دەست له خه نه گرتته.

فېرم كرد چۆن وا له خۆى بكات سه رنجرا كيش و جوان بيت. شاگردىكى گويرايه ل بوو و په رۆشى فيربوون بوو. پيشانم دا چۆن گه رماويكى بۆندار و دوورودريژ بكات و چۆن ده توانيت به رۆن و مه ره مى بۆندار پىستى خۆى ته روبر بكات، چۆن به شير و ههنگوين ماسكيت دروست بكات. چه ند ده نكيت قه نه فلم پيدا تا له په لكه كانى پرچى بدات بۆ ئە وهى به رده وام بۆنىكى خۆشى لى بيت: لووته وان، بۆنخۆشكه، چه پكه گولى چيا، زه نه جفيل، گوله زه نه بق و گوله ياسه مين و رۆنى زه يتوون - فېرم كرد كه چۆن هەر يه كى له مانه به كار بينيت و ده بى له شه ودا كام جۆره بخورر بسوتينيت، ئينجا پيشانيم دا چۆن ددانه كانى سى بكات و نينۆكه كانى هه ردوو ده ستى و هه ردوو پى به خه نه رهنگ بكات، چۆن چاوه كانى به كل بريژيت و بروكانى هه لبريت، چۆن ليوه كانى و گۆناكانى سووراو بكات، چۆن وا له پرچى بكات جوان و وهك ئاوريشم دياربيت، چۆن وا له مه كه كانى بكات گه وره تر و خرتر ده ربه كون. ئيدى پىكه وه بۆ بازار بۆ دوكانىك رۆيشتين كه له وه و پيش هاتوچۆيم ده كرد. چه ند جليكى ئاوريشمان بۆى كرى، هه روه ها جلى ئاوريشمى ژيره وشمان بۆى كرى، شته ايهك كه له ژيانيدا نه بينى بووى و نه ده ستى به ريان كه وتبوو.

ئينجا فېرم كرد كه چۆن له به رده م مي رده كهيدا سه ما بكات و چۆن ئەم جه ستيه به كار بيتيت كه خودا له لاي خۆشه ويستى كردوو. دواى دوو هه فته فيركردن، ئيدى ئاماده بوو.

له عه سرى ئەو رۆژده، وهك چۆن شوان به رختىك بۆ سه ره برين ئاماده ده كات، ئاوها كيميا م بۆ شه مسى ته وريزى ئاماده كرد. سه ره تا له گه رماو خۆى شت و به پارچه قوماشيك به سابوون پىستى خۆى هه لگۆفى و پرچى به رۆن چه ور كرد، ئينجا يارمه تيم دا جليك له بهر بكات كه ئافرهت ته نها بۆ مي ردى خۆى له بهرى ده كات. دوايى ملوانكه يه كم له رهنگى گيلاس

بۆی ههلبژارد له گهڵ عهبايه کي گولگولێ که به گولێ ياقووت زيرک هفت کرابوو، له وجۆرهی که مه مکه کانی به خړی و قوتی ده رده خات. له کۆتاييدا دهموچاوی به تووژیک بۆيه جوان کرد، سه رباری ئه وهش وهک دوا رازاننده وه رستیک مرواری به دهووری ته وئليدا دانا. ئیدی ئه وهنده جوان ده هاته به رچا، ته نانهت من بۆخۆم نه متوانی چاوی له سه ره هه لېگرم.

که ته و او بووین، ئیدی کيميا ئه و کچه شه رمن و بيته زموونه نه بوو، به لکو ئافره تیک بوو له عه شق و ئه لهادا گړی گرتبوو، ئافره تیک بوو ئاماده بوو بۆ ئه و پياوهی که خو شى ده ويست هه رچی کاریکى بویرانه يه بيکات و گه ر پتويستی کرد باجه که يشى بدات. وه ستابووم و ديقه تيم دها، ئه و سووره ته م هاته وه ياد که له قورئانی پيرو زدا باسی يوسف و زولخا ده کات.

هه رهک کيميا، زولخاش ئاره زوويه کي سه رکيشانه ی بۆ ئه و پياوه هه بوو که به پير عه شقه که يه وه نه ده چوو. (وقال نسوة فى المدينة امرات العزيز تراود فتها عن نفسه قد شغفها حبا انا لنرهبها فى ضلل مبين* قلما سمعت بمكرهن ارسلت اليهن واعتدت لهن متكئا واتت كل واحدة منهن سكينًا وقالت اخرج عليهن فلما راينه اكبرنه وقطعن ايديهن وقلن حاش لله ما هذا الا ملك كريم)**.

کي گازانده له زولخا ده کات که به و راده يه عاشقى يوسف بووه؟ "چۆن ده رده که وم؟"، کيميا پيش ئه وهی په چه که ی بپوشيت و پيش ئه وهی بروات، به په ژاره وه ئی پرسيم.

وتم: "نازداريت. ئیدی ته نها هه ر ئه مشه و نايه ته لات، به لکو سبه نيش ئه وه ده کات و داواى زياترت لیده کات."

* ژنانی شار قاویان داخست: ژنه کي عزيز حه ز له خزمه تکاره کي خۆی ده کات، له دلداريدا سووتاو، وا دياره ته واو له پچ ده رچوو.

** دواى ئه وهی تانه ته شه ری ئه وانى بيست، له دووی ناردين، بالگه و خوارده مه نی لا دانان و هه ريکه يان چه قويه کي پيدان. وتی: بۆيان وه ره ده رئ. که ديتيان چه په سان و ده ستی خويان بری و وتیان: ئه ی نامه خوا! ئه مه بنيادم نيه و بيگومان فريشته يه کي خوشه ويسته.

له ليکدانه وهی ئه م سووره ته دا سوووم له وه رگيرانه کي هه ژاری موکريانی وه رگرتوو. (و. ک).

دهموچاوی کیمیا له شهرمان سوور هه لگه پرا و گوناکانی گه شانیه وه. پیکه نیم و ئه ویش له گه لمدای پیکه نی و وهک خۆریکی تازه هه لاتوو گه رمی کردمه وه.

ئه وهی ده موت به راستیم بوو، چونکه دنیای بووم وهک چون گولیکی پر له هه لاله ههنگ راده کیشیت، ئاوها شه مس بوخوی په لکیش دهکات. پیش ئه وهی ده رگاکه بکاته وه، چاوه کانمان نامبازی په کتر بوون و گومانیکم له نیگایدا به دی کرد، له ناکاو هه ستم کرد دلم هه لده شیویت، په ننگه مه زهندهی روودانی شتیکی ناله بار بوو بیت.

به لام پام نه گرت. ئاخیر ده بوو بزانی چی رووده دات. ده بوو چاوه پیتی روودانی ئه وه بم. ئیدی به دریزی زانی له خۆم خۆش نابم.

کیمیا

قونیا، کانونی یه که م ۱۲۴۷

بوییر و زیره کیککی وهک شه مسی ته وریزی لیوانلیتوبوو له چالاککی،
دهرباره ی خۆشه ویستی زۆری ده زانی، به لام ئه و شته ی که نه یده زانی:
ئازاری خۆشه ویستی یه کلایه نه بوو. له ئیواره ی ئه و رۆژه ی که گولی بیابان
پازاندمییه وه، له و باوه رده نه بووم که ئاوها تژی بم له وروژاندن و بوییری،
ئاخر ورشه ی جله ئاوریشم و نهرمه که ی بهرم و به و بۆنی عه تره ی که لیم
دههات و به و تامی په ره ی گوله ی سه ر زمانم، وهک ئافره تیککی گیل
دهرده که وتم، به لام وایشیان لی کردبووم هه ست به ئازایه تییه کی نائاسایی
بکه م. که بۆ ماله وه گه رامه وه وینه ی خۆم له پارچه شووشه که دا بینی.
جه سته م نه کوور بوو و نه شیریی، مه مکه کانمیش وهک خۆم چه زم ده کرد پی
نه گه یشتبوون، به لام له گه ل ئه وه شدا جوان دیار بووم.

چاوه رپیم کرد تا دلنیا بووم که هه موو ئه وانه ی له ماله که دان خه ویان
لیکه وتوو، ئینجا شالیکی دریژ و ئه ستوورم به سه ر شانمدا دا و له سه ر
نووکی په نجه کانم به ره و ژووره که ی شه مس رۆیشتم.

کیمیا چاوه رپی هانتتم نه ده کرد، شه مس ئه وه ی به ده م ده رگا کردنه وه وه
گوت.

ده مه وه ی بتیینم، پیش ئه وه ی فه رمووی هاتنه ژووره وه م لی بکات،
چوومه ژووره وه، له سه ری رۆیشتم، به یارمه تیت ده رگا که دابخه.

شله ژانیک که وته سه ر ده موچاوی شه مس، به لام داواکه می جیبه جی کرد.

که له ژورره که دا ههردوو کمان به تهنیا بووین، ئاتاجی چهند چرکه یه ک بووم تا زات وه به رخۆ بنیم. پشتم تیکرد و هه ناسه یه کی قوولم هه لکیشا، به جووله یه کی خیرا شاله که م و ملوانکه که م دا که ند. له سه ر پشتم هه ر له ملمه وه تا پاژنه ی پینه کانم هه ستم به قورسای چاوه ئه بله قبوه کانی شووه که م کرد. هه ستم کرد گه رمیه ک به و شوینانه دا تیده په پیت که ئه و ته ماشای ده کردن، به لام ئه وه نده ی نه برد له جیگه ی ئه و هه ست به گه رمیکردنه، ئیدی به راستی بوو یان خه یال کرده بیده نگیه کی ساردوسر بالی به سه ر ژورره که دا کیشا. له پرکاتیکدا له چاوه پروانیدا سینگم ده هه ژی، به روو توقووتی وه ک ئه و په رییانه ی به هه شت که باسیان ده که ن، به رانه ر شه مس وه ستم. له سینه ری ئه و بیده نگیه دا، وه ستاین و گویمان بو لووره و گفه ی بایه که هه لخت که له ناو شاره که وه هه لده ستا.

ئوه تو خه ریکی چی بکه ییت؟، به ساردیه که وه لئی پرسیم.

هه ولئیکی زۆرم دا تا دهنگی ونبووی خووم بدوژمه وه، لئ له کوتاییدا توانیم بلیم: "من تووم دهوی".

شه مس به شیوه ی نیوه بازنه به ده ورمدا سوورایه وه، ئینجا رووبه روو به رانه رم وه ستا و وای لیکردم راسته وخۆ ته ماشای چاوه کانی بکه م. هه ستم کرد چۆکه کانم شل بوون، به لام دانه رامام، به لکو به ره و لای هه نگاهم نا و فشاری جه ستم سه ر جه سته ی و ههروه ک گولی بیابان فیری کرد بووم که مه کیک پیچم خوارد، تا گه رمی جه سته می بی بیه خشم. ده ستم به سینگیدا هینا و چهند په ییقی عاشقانه ی ناسکم به گویتدا چپاند و په نجه کانم به سه روخواری پشته به هیزه که یدا هینا و برد و بونی عه ترئاسایم هه لمژی. ئیدی شه مس وه ک ئه وه ی گری ئاگری کوانوویه کی بهرکه وتبیت، له پر کشایه وه و گوئی: "وا تیده گه م که تو ئاره زووت له منه، به لام ئه وه ی ده ته وی رازیکردنی له خو بایبوونته".

هەردوو باسکەم لە گەردنی وەرینا و ماچئیکی گەرموگوپم کرد. هەر وەک گولی بیابان پیتی وتبووم، زمانم خستە ناو دەمی و جار لەدوای جار پالم پێوه دەنا: 'کیمیا، پیاوان حەز دەکەن زمانی ژنەکانیان بمژن، هەموو پیاوان ئەوه دەکەن'.

لێوهکانی تامی توویان لێدەهات، مزر بوون، بەلام هەرئێوه نەندە هەستم کرد که گێژەلووکهی چیژ خەریکه له یه کتر توندمان دهکات، شه مس وهستاندمی و خستمییه لاوه، ئینجا وتی: 'کیمیا، لیت نائومیدبووم'، ئینجا لهسەری رویشت: 'تکات لێدەکەم هەر ئیستا به تەنیا جیم بهیله'.

هەرچەن دە قسەکانی رەق بوون، بەلام هیچ توورەبوونیک بە دەموچاوییهوه دەر نەکەت. جا نەمزانی کامیان زۆرتر هەستمی بریندار کرد: قسە ناخۆشەکانی، یان نەبوونی هیچ جۆرە دەر برینیک لە دەموچاویدا.

ئەوه له ژيانمدا ناخۆشترین سووکایه تیبیهک بوو که تووشی بووم. داچەمامەوه تا ملوانکەم هەلبگرم، لێ دەستەکانم دەلهرزین و نەمتوانی دەستم لێی گیربیت، شالەکەم هەلگرت و خۆم پیتی داپۆشی. له کاتیکیدا هیشتا هەنسک دەدا و هەناسە برکیم پینکەوتبوو و هیشتا نیمچه پووت بووم، بەرەو دەرەوهی ژوورەکه پامکرد و لەو عەشقه دوورکەوتمەوه که ئیستا زانیم له خەیاڵی خۆم زیاتر هیچ بوونیکى نییه.

* * *

دوای ئەوهی هەرگیزاوه رگیز شه مسم نەدیتەوه، ئیدی لەو پۆژە بەدواوه له ژوورەکەم نەچوومه دەرەوه و هەموو کاتی خۆم بە پراکشایی لەسەر جینگەکەم بەسەر دەبرد. ناخر توانا و ویستیکی دەویست تا له ژوورەکەم بێمه دەرەوه. هەفتهیهک رابرد، ئینجا هەفتهیهکی تر و دوای ئەوه وازم له ژماردنی پۆژەکان هینا. هەموو هیژ و توانایهکم له بەر بربوو و وردە وردە گلۆردەبوومهوه، جگه له ناولهپی دەستەکانم که هیشتا یادی بەرکەوتنی دەست و پیستی گەرمی شه مسیان تیدا ماوو، ژیان هیچ بوونیکى نەماوو.

نەمدەزانی مردن بۆنی هەیه، بۆنیکى توند وەک بۆنی زەنجەفیلی سوێرکراو و بۆنی دارسەروویهکی شکاو، بۆنی تیزوتالە، بەلام ئەوه نەندەش

خراپ نيبه. تا ئه و دهمه ی له ناو ژووره که مدا بونی دهرنه چوو و وهک ته میکی چروشیندار دای انه پۆشیم، نه مده ناسی. تایه کی گهرم دایگرتم و خه ریکبوو به ره و هه لدیری و پینه کردن ده خزام، خه لکی ده هاتن سه ریان لیده دام، دراوسینکان و دهسته خوشکه کانم. کیرا له لایه کی جینگه که م ده وهستا و چاوه کانی هه لاوسابوون و پهنگی زهره هه لگه رابوو، گه وهه ره له لایه که ی تره وه وهستا بوو و وهک جارن به لۆچه جوانه که ی لایوویه وه زهرده ی ده هاتی.

سه فیه گوتی: "نه فرهت له و خوانه ناسه. ئاخه ئه م کچه بهسته زمانه له حه سرهت و داخدا له دلی دا و نه خۆش که وت. هه مووی به وای ئه وه وهیه". هه ولم ده دا زۆر له خۆم بکه م تا قسه بکه م، به لام ده نگم هه ره ئه وه تا له گه رووم دهرده چوو.

"چۆن ده توانیت وا بلیت؟ بۆچی ئه و خودایه؟"، کیرا وای پتگوت، "ئاخه چۆن ده توانیت ئه م توانایه بدهیته پال مرۆفیک که خۆی له ناوده چیت؟".

ئافره ته کان گوینیان له کیرا نه ده گرت و منیش له دۆخیکدا نه بووم بتوانم وه لامی هه موو شتیکی ئه وان بده مه وه. ئه وه نده ی نه برد ئیدی زانیم من قسه بکه م یان نه یکه م، هه یچ شتی ناگۆریت، چونکه ئه و که سانه ی که خۆشیان به شه مسدا نایات هۆکاریکی تر بۆ نه خۆشییه که م ده دۆزنه وه تا رقی خۆیان پتی دهر بکه ن، به لام من گه ره ئه و شته شم بو، ناتوانم رقم لینی ببیته وه.

ئه وه نده ی نه برد به ره و عه ده م پامالرام، به جۆری هه موو پهنگه کان ون بوون و سه ی هه لگه ران، هه موو دهنگه کان کپ بوون و بوون به دهنگیکی ویزه ویزاسای به رده وام، ئیتر ده موچاوی خه لکه که م بۆ جیا نه ده کرایه وه و ئه و دهنگانه م نه ده ژنه وت که دهوتران، ته نه ا ورته ورتیک بوون و له دووره وه ده هاتن.

نازانم ئاخۆ شه مس بۆ ژووره که م هات تا سه رم لی بدات یان نا، پهنگه قهت بۆ سه ردانم نه هات بیت. پهنگه ویستیتی بمبینیت، به لام ئافره ته کانی نیو ژووره که ریگه یان نه داوه بیته ژووره وه تا بمبینیت، پهنگه هات بیت و به

ته‌نیشٚت جیگه‌که‌مه‌وه دانیشٚتیٚت و چه‌ندین سه‌عات نای بۆ ژه‌نیبم و ده‌ستی گرتبم و دروودی بۆ رۆحم خویندییٚت. ده‌مه‌هوی بپروا به‌وه بکه‌م، به‌لام ئیدی هیچ شتی گرینگ نییه، ئیدی نه لینی توورهم و نه رقم لیتیٚتی. ئاخر منیک له جۆگه‌له‌یه‌کی به‌ئاگایی ته‌واودا هه‌لبقولیم، چۆن ده‌توانم ئاوها بم؟

خودا ده‌هه‌نده و دلۆقانه، بۆ هر شتی لیکدانه‌وه‌یه‌ک هه‌یه، له پشت هه‌موو ئه‌وانه‌وه سیسته‌میکی نمونه‌یی هه‌یه. دوا‌ی ده‌ رۆژ له‌و سه‌ردانه‌ی که بۆ ژووره‌که‌ی شه‌مس کردم و ملوانکه‌یه‌کی ئاوریشمی بۆن عه‌ترم له‌ مل بوو، نه‌خۆشکه‌وتم و له‌نیو روبراری عه‌ده‌م و نه‌بوویه‌کی ته‌واودا نوقم بووم و به‌ ئاره‌زووی خۆم مه‌له‌م ده‌کرد. له‌ کۆتایی‌دا زانیم که ئه‌م هه‌سته له‌ قوولی خویندنه‌وه‌ی قورئاندا بنیاده‌م داده‌گریٚت – نوقمبوون له‌ ناکۆتایی‌دا.

ئاخر ئاوه هه‌لقولاوه‌کان بوون که منیان له‌ ژیانه‌وه به‌ره‌و مردن گواسته‌وه.

ئىيلا

بۆستىن، ۳ى تەمموز ۲۰۰۸

بۆستىن وەك ئىيلا بە خۇي گوت جاران وەك ئەمرو بە پەنگوپو و نەبوو و ژيانى لى ھەلنەدە قوللا. ئايا ئەم ھەموو ماو ھەيە من كويز بووم كە جوانىي شارەكەم نەدەبىنى؟ عەزىز پىنج رۆژى لە بۆستىن بەسەربرد. ئىيلا ھەموو رۆژى لە نۆرتامبۆنەو ھە بۆ بىنىنى بۆ بۆستىن دەپۆيشت. نيو پۆژەھەكى سادە و بەلەزەتيان لە گەرەكى (ئىتاليانى بچووك) دەكرد و سەردانى مۆزەخانەى ھونەرە جوانەكانيان دەكرد، ئىنجا لە باخى گشتىي بۆستىن لە كەنارى پوبارەكە پياسەيان دەكرد و تەماشاي نەھەنگى نيو ھەوزى ماسىيان دەكرد و لە قاوھخانە بچووكەكان لە گۆرەپانى ھارفرد كە لە خەلكى جمەى دەھات كوپ لەدوای كوپ قاوھەيان دەخواردەو ھە دەربارەى بابەتى ھەمەجۆر قسەيان دەكرد، وەك خواردنە ناوخورىيەكان و شىوازە جياكانى رامان و ھونەرەكان لاي تيرەكانى ھندۆكە سوورەكان و ھەكايەتەكانى قوتىيەكان و تەماشاكردنى بالندە و باخدارى و چاندنى تەماتە و لىكدانەو ھەي خەونەكان.

ئىدى ھەريەكەيان قسەى ئەوى تىرى دەبىرى و ئەوى تر لەكوئو ھەستى پىكردبوو، ئەم بۆى تەواودەكرد. ئىيلا لە يادى نىيە بە درىژايى ژيانى لەگەل ھىچ كەسنىگدا ئەو ھەندە قسەى كرىيىت.

كاتى بەرەو شەقامەكە دەردەچوون، ئاگايان لەو ھەو بوو كە يەككىيان بەر ئەوى تر نەكەوئىت، بەلام بۆ ھەردووكيان دەركەوت كە ئەو ھەريەكە زياد لە پىويست قورس دەبىيىت و ئەو كەلەبەرە بچووكانەش ورووژىنەر بوون. ئەو ھەبوو ئىيلا ئەلھەي ئەو ھەي دەكرد كە دەستيان بەريەك بەكەوئىت. بوئىيەكى سەيرى پەيدا كرىدبوو و نەيدەزانى بۆ گرتنى دەستى عەزىز و ماچكردنى

لیوہکانی ئو زاتہی ھہیہ، جا له چیشخانہ بوونایہ یان لہسەر شهقام، گویی بهوہ نهدهدا که یهکن بیینیت، بگره خهریک بوو ههست بکات ههندی حهزیشی دهکرد که بیینری. چهندين جار پیکهوه بو هۆتیل دهگهپانهوه و له ههموو جاریکدا لهوه نزیک دهبوونهوه که کاری سینکسی بکن، بهلام قهت ئهوهیان نهکرد.

بهیاننی ئو رۆژهی که عهزیز به فرۆکه بو ئهمستردام سهفهری دهکرد، ههردووکیان له ژورهکهی عهزیز بوون و جانتاکهی له نیوان ههردووکیان دانابوو و وهک نوقلانهیهکی شووم که نزیکبوونهوهی لیکدابرانیان بیربخاتهوه، قیت بووبوووه.

ئیلا پینی وت: "دهموی شتیکت پی بلیم که ماوهیهکی زوره بییری لیدهکهمهوه."

عهزیز دواي ئهوهی زانیی گۆرانیکی کتوپر له دهنگی ئیلا دهرکهوت، یهکن له برۆکانی ههلبری و به هۆلهوهبوونهوه وتی: "منیش دهموی شتیکت پی بیژم."

"دهی باشه یهکه م جار تو بیلن."

"نهخیر، تو یهکه م جار بیلن."

ئیلا به بیدههنگی سهری بهردایهوه و هیشتا نیمچه زهردهخهنهیهک به لا لیوییهوه بوو، بییری لهوه دهکردهوه که چی بلیت و چون بلیت، له کۆتاییدا دهستی به قسهکه کرد: "پیش هاتنهکهت بو بوستن، ئیوارهیهکیان من و دهیقید پیکهوه دهچووین وبه دووردریژی قسهمان کرد. ئهوه بوو پرساری توی لیکردم، چونکه دیاربوو بی ئهوهی ئاگام لی بیت نامهکانمانی خویندبووهوه، بهوای ئهوه کارهیهوه زور لینی تووره بووم، لی من نکوولیم له راستیهکه نهکرد، مهبهستم دهبارهی خۆمانه."

ئهمیستا ئیلا چاوهکانی ههلبری تا کاردانهوهی عهزیز سهبارهت بهوهی بۆی درکاند بیینیت، وتی: "بهکورتی، به میردهکه م وت که من پیاویکی دیکه م خوش دهوی."

له دهروهوه شووتی چهندين ئۆتۆمبیلی ئاگرکوژینهوه له ههموو لایهکی شارهکهوه دهقی بیدههنگیهکهیان شکاند. ئیلا کهمی خهیاڵ بریدییهوه، بهلام

ئەوھى كە بە تەمابوو بىلەيت تەواوى كرد: 'دەزانم رەنگە شتەكە شىتانه بىتە بەرچاۋ، لى بە وردى بىرم لە شتەكە كەردەوھ. دەمھەوى بۆ ئەمستردام لەگەلتدا بىم.'

عەزىز بەرھو پەنجەرھەكە ھەنگاوى نا و دەستى بە تەماشاكردنى ئەو جوولە بزۆز و خىرايەى سەر شەقامەكە كرد. دووكەلىكى بىنى كە لە يەكە لە تەلارە دوورەكانەوھ ھەلدەستا - ھەورىكى رەش و چر لە ھەوادا چى بووبوو، ئىدى خەرىك بوو بە بىدەنگى نزاى بۆ دانىشتوانى ئەو تەلارە دەكرد. كە ھاتەوھ قسە وەك ئەوھوو تىكرای شارھەكە بدوئىت.

'دەمھەوى بۆ ئەمستردام لەگەلتدابم، لى ناتوانم بەلىنى بانەپۆزى ئەوئىت پى بەم.'

'مەبەستت چىيە؟، ئىلا بە دەمارگرژىيەوھ پرسى.

ئەوسا عەزىز گەرايەوھ شوئىنەكەى خۆى و بە تەنىشتىيەوھ دانىشت و بە خاوى دەستى خستە سەردەستى. لەو ساتەدا ختووكەى دەدا و بىرى پۆىشتبوو، وتى: 'سەرھتا كە بۆت دەنوسىم، يەكەم جار بوو لە ژياندا بە ھەندى كاتى سەيردا تىدەپەرىم.'

'ئايا مەبەستت ئەوھى كە كەسىكى تر لە ژياندا ھەيە...؟'

'نەخىر خۆشەويىستم، نەخىر، كەمى زەردەخەنە گرتى، ئىنجا زەردەخەنەكە رەويىيەوھ و لەسەرى پۆىشت: 'ھىچ شتىك لەو بابەتە نىيە. ئەوھوو پۆىكىان دەربارەى ھەرسى قۇناغەكەى ژيانم بۆم نوسىت، لە يادتە؟ ئەوھش ھەرسى پىتى يەكەمى پەيى (سۆفى) بوو و دەربارەى قۇناغى چوارەم لىت نەپرسىم، ھەرچەند ھەولەش بەدى، ھەر پىت نالىم. كەيشتمە پىتى(ى). ئايا دەتەوى ئىستا گوئى لى بىت؟'

'بەلى، ئىلا وەلامى دايەوھ، لەگەل ئەوھشدا لە ھەر شتى دەترسا كە لەگوئىن بوو خۆشىى ئەم ساتە تىك بەدات. بەلى، دەمھەوى.'

* * *

له ژووریکي به کښ له هۆتيله کان له رۆژیکي مانگي ته ممووزدا، عهزیز چه ند سعاتي پيش ئه وهی به فرۆکه بۆ ئه مستردام بگه رپيته وه، بۆ ئیلاي گيرايه وه که چون له سالی ۱۹۷۷دا بووه به سوڤي و ناویکی تازهی له خوی ناوه و وهک خوی ئاواتی بووه چاره نووسیکی تازهی بۆ خوی دیاری کردووه. ئیدی له وساوه وهک وینه گریکی پيشه کار و له ناخدا دهرویشیکی گه پریده به دريژایی و پانایی ولاته که دا گه راوه. له شهس کيشوه ردا براده رایه تیی گیانی به گیانی له گه ل که سانیکدا گرتووه که به ئه ندامیک له ئه ندامانی خیزانه کانی خویانیان داناووه. له گه ل ئه وهی دووباره ژنی نه هیتاوه ته وه، به لام دوو مندالی بی دایک و باوکی له ئه وروپای رۆژه لات هه لگرتووه ته وه. عهزیز بۆ ئه وهی هه میشه شه مسی ته وریزی له یاد بیت، له ژيانیدا ئه و ملوانکه یه ی له ملی دانه که نیوه که وینه ی خوری له سه ر هه لکه نراوه، ژيانیکی پر له سه فهر و خویندنه وهی به سه ر بردووه و په یره وی ریبازی دهرویشه سوڤیه کانی کردووه تا بگاته ئه و ئاماژه و نیشانانه ی که له هه موو شوینیک و له هه موو شتیکدا ئاماژه به خودا ده دن.

ئه وه دووساله به نه خۆشییه که ی خوی زانیوه. ئه وه بوو نه خۆشییه که به لویهک له بنه نگلی ده رکه وت، دیاره درهنگ هه سستی پیکردبوو، دواپی پشکنینه کان ده ریانخست که لوه که میلانوما ی پیسه و شیوه یه کی کوشنده یه له شیرپه نجه ی پیست. پزیشکه کان وتیان پیناچیت دۆخه که ی باش بیت، به لام به رله وهی له ده ستنیشانکردنی کوتایی ئاگاداری بکه نه وه، ده بی پشکنینی زیاتری بۆ بکری. دوا ی هه فته یه ک هه والی ناخۆشیان پی راگه یاند: په نگه نه خۆشییه که به ئه ندامه کانی هه ناویدا بلاوبوو بیته وه و سییه کانی گرتیته وه.

که ته مه نی گه یشته په نجاودوو سال، پینان راگه یاند که ناگاته ته مه نی په نجاوپینج سالی.

ئیلا لیوه کانی بزواند تا شتی بلیت، به لام وشه کان له زاریدا قه تیس بوون و هه سستی کرد ده می وشکه. دوو دلۆپه عه سر که وخته سه ر گۆناکانی و خیرا سرپینییه وه.

عهزیز به ریتمیکی به هیز و باوه ربه خۆبوونه وه له سه ر قسه کانی رۆیشت و وتی که ده سستی به قوناغیکی نوی ژيانی کردووه و هه رچۆنیک بیت

بەرھەمدارترە. ھیشتا ھەندئ شوین ھەن کە دەبھەوئ بیانینیت و لە ڕێگەیک دەگەپت کە سەر لە ھەموویان بدات. دەزگایەکی سۆفیگەری لە ئەمستردام دامەزراند کە لق و پەپوھندی نیو دەولەتی ھەیە. جا لەبەر ئەو ھەمی ھەزی لە ژەنینی نایە، ئەو ھەبوو لەگەڵ مۆزیکژەنە سۆفیەکاندا چەندین ئاھەنگی مۆسیقای لە ئەندونسیا و پاکستان و میسر ساز دا و ئەلبوومیکی بۆ کۆمەڵێ سۆفی جوولەکە و موسلمانێ لە قورتوبە لە ئیسپانیا ئامادەکرد.

ئینجا عەزیز بۆ مەغریب گەرایەو و سەردانی ئەو تەکتییە کرد کە لە ژیانیدا بۆ یەکەم جار چاوی بە ژمارەیک لە سۆفیە راستەقینەکان کەوت. ئەو کاتە ماوھەیک زۆر بەسەر مردنی سەید سامیددا تێپەری بوو، بە تەنیشت گۆرەیکەو نوێژی کرد و سرووتی رامانی جێبەجێ کرد و لەو ڕەوتەئێ سەید سامید وردبوو ھەو کە لە ژیانیدا پەپرھەوی کردبوو.

"بۆ نووسینی ڕۆمانەکە کە خەونم بە نووسنییەو دەبینی، خۆم پەناگیر کرد، کە بەزۆری بەوای تەمەلی یان زاتنەکردن نووسینیم داو دەخست، عەزیز بە چاوداگرتنەو گوتی: "وێک دەزانیت زۆر دەمێ بوو ئەو یەکیک بوو لەو شتانەئێ کە دەمەویست بیکەم. ئیدی ناو نیشانی (کفری شیرین)م بۆ ڕۆمانەکە دانا و لە ئەمریکا بۆ پەخشکاریکی ئەدەبیم نارد. چاوەڕینی زۆرم نەدەکرد و خۆمیش بۆ ھەموو ئەگەرێک ئامادە کردبوو. دوای ھەفتەیک، لە بۆستەنەو بە پۆست نامەیکەئێ لیکترونیکی کاریگەرم لە ئافەرەتیکەو پێگەیشت کە نەمدەناسی."

ئێلا سووکە زەرەخەنەیکە ھاتی کە نیشانەئێ سۆز و ڕیزگرتن و ناسکی و ئازاریش بوو.

عەزیز وتی لەو چرکەساتەو ھەموو شتەکان گۆران. ئیدی ئەو لە پیاویکەو کە خۆی بۆ مردن ئامادەکردبوو، بۆ پیاویک گۆرا کە لە کاتیکی چاوەڕواننەکرادا نوومی نیو عەشق بوو. لەناکاو وای لیتھات کە دەبوو ھەموو ئەو پارچانە بجوولینیت کە وای دەزانی زۆر دەمیکە ھەریەکیانی لە شوینی گونجاوی خۆیان داناو: ڕەوانگەراییی و ژیان و خیزان و خۆلەنیو بردن و ڕوا و عەشق. پێی وا بوو کە دەبێ سەرلەنوێ بیر لە واتاکانیان بکاتەو. ئیدی بەم جۆرە ویستی مردنی لە لا نەما.

ئەم قۇناغە نوخ و كۆتاييەى ناو ناوہ گەيشتن بە پیتی (ى)ى لە پەيفى (سۆفى) و گوتى ئەم قۇناغەى لە ھەموو قۇناغەکانى پيشوو بە سەختەر زانيوہ، چونکہ لە کاتیکدا ھاتووہ، پیتی وا بووہ گەر بەسەر ھەمووياندا زال نەبوو، بەسەر زۆربەياندا زال بووہ، ئەمەش وەک مەملانتي ناوہوہ وای بۆ دەچوو کہ گەيشتووہتە قۇناغى پيگەيشتنى رۆحى.

لە سۆفيگەریدا فيرى ئەوہ دەبیت چۆن پيش مردن بمریت. ئاخەر من ھەنگاوبەھەنگاوە ئەو قۇناغانەم تاقیکردوہ. کاتى خەريکبووم بمر لەوہ دەکردوہ کہ من توانيومە بە شارەزاييەوہ ھەموو شتن چارەسەر بکەم، لە ناخافلدا ئەم ئافرەتەم لى پەيدا بوو. ئەوہ بوو بۆى دەنووسيم و وەلاميم دەدايوہ. دواى ھەر نامەيەک بە پەرۆشەوہ چاوەرپى وەلاميم دەکرد، پەيفەکان تا دەھات سەنگيتەر دەبوون. ئیدی ھەموو دنيا بوو بە شاشەيەكى سپی و بەتال و چاوەرپى بوو لەسەرى بنووسرى. وام لىھات ئارەزووى ناسينى ئەم ئافرەتە بکەم و کاتیکى زۆرتى لەگەلدا بەسەرببەم. لەپر ئیدی ژيانم بەشى نەدەکردم و ھەستم کرد کہ من لە مردن دەترسم، بەشیکم ئامادەبوو لەو خودايە ياخى بىت کہ بە گەرەم دەزانى و خۆم رادەستى کردبوو.

کاتمان بەدەستەوہ دەبیت...، ئیلا بەدەم قسەکردنەوہ دەنگى خۆى دۆزيبەوہ.

پزیشکەکان پييان راگەياندم گوايا شانزە مانگ ماوہ، عەزیز بە دەنگیکى کپ، بەلام بە برەوہ ئەمەى وت، رەنگە بەھەلەدا چووبن، يان رەنگە راستيان وتبیت. ناتوانم ئەوہ بزەنم، ھۆ ئیلا وەک دەببیت ھەموو ئەوہى پيم دەکرى پیتی ببەخشم ئەم چرکەساتەى ئیستايە، لە راستيدا کەس لەوہ زیاتر شک نابات. خۆ ھەزەدەکەين لافى ئەوہ لى بدەين کہ ئیمە لەوہى بەراستى ھەمانە زیاترمان ھەيە.

ئیلا تەماشای پتيەکانى خۆى کرد و وەک ئەوہى ھاکا لايەكى ھەرەس بىتیت و لايەكى دیکەى خۆى رابگریت، بەلادا لاربووہ و لە سەلای گريانى دا.

"نا، تکات لیده کهم. دهمههوی بۆ ئەمستردام له گه‌لمدا بییت، دهمههوی پیکه‌وه به هه‌موو دنیا‌دا سه‌فه‌ریکه‌ین تا ولاتانی دوور ببینین و گهلانی دیکه بناسین و ڕیزی خه‌لقه‌نده‌کانی خودا بگرین".

"ئه‌وه دێ نایاب بییت، ئیلا مینا کیژۆله‌یه‌ک بووکه‌له‌ی ڕه‌نگا‌وره‌نگی پی درایی، به‌ده‌م قسه‌وه ده‌ستی به‌ گریان کرد.

ده‌موچاوی عه‌زیز گرزبوو و چاوه‌کانی لێ که‌لاخست و به‌ره‌و په‌نجه‌ره‌که هه‌لیروانی.

"به‌لام من ده‌ترسام ئه‌و داوایه‌ت لێ بکه‌م، ته‌نانه‌ت ده‌ترسام ده‌ستیشم به‌رت بکه‌ویت، چجای ئه‌وه‌ی ده‌ستبازیت له‌گه‌لدا بکه‌م. ئاخ‌ر چۆن بتوانم داوات لێ بکه‌م له‌گه‌لمدا بییت و خیزانه‌که‌ت به‌جی به‌ییت، له‌ کاتیکدا من بانه‌ڕۆژیکی وام نه‌بییت که پیشکه‌شتی بکه‌م؟".

ئیلا به‌ره‌په‌رچی په‌رسیاره‌که‌ی دایه‌وه و گوتی: "ئه‌م ره‌شینییه‌ له‌پای چی؟ تۆیه‌ک بتوانیت به‌ره‌نگاری نه‌خۆشی بیته‌وه، ده‌شتوانی له‌پیناو مندا دژی بجه‌نگیت".

"بۆچی له‌سه‌رمان پنیوست بییت که دژی هه‌موو شتی بجه‌نگین؟"، عه‌زیز په‌رسی، "چونکه به‌رده‌وام باسی به‌ره‌نگابوونه‌وه‌ی هه‌لاوسان و له‌ناوبردنی ئایدز و له‌ناوبردنی شیزپه‌نجه و له‌ناوبردنی گه‌نده‌لی و تیرۆر ده‌که‌ین، ته‌نانه‌ت باسی له‌نیوبردنی کیشی زیاده‌ش ده‌که‌ین.. ئه‌رئ ڕیگه‌یه‌کی دیکه‌مان بۆ تاوتویکردنی شته‌کان به‌ده‌سته‌وه نییه‌؟".

"من سو‌فی نیم، ئیلا به‌ده‌م قسه‌کردنه‌وه سه‌بری سووا. ده‌نگی له‌ ده‌نگی که‌سینکی تر ده‌چوو، ده‌نگی که‌سینک له‌ خۆی به‌ته‌مه‌نتر.

له‌وساته‌دا چهند یاده‌وه‌رییه‌ک له‌سه‌ری بلاچه‌یان دا: مردنی باوکی، له‌ده‌ستدانی خۆشه‌ویستیکی خۆکوژ، بۆ چه‌ندین سال خۆخواردنه‌وه و ژێوانی به‌دوای ئه‌مانه‌دا هات. له‌ هه‌موو پاژینکی یادگه‌یدا به‌ وردی له‌ هه‌ر یه‌کێ له‌ که‌سه‌ مردووه‌کان راما و په‌رسی ئه‌گه‌ر له‌ شوینیکا به‌ شیوه‌ی جیا ورده‌کاریه‌کان تیکه‌ل بکرین، ئایا شته‌کان جیاواز ده‌بن؟

عەزیز زەرەدەخەنە گرتی و وتی: "دەزانم تۆ سۆفی نیت، پێویستیش ناکات ببیت بە سۆفی. تەنھا ببە بەهەواداری پۆمی، ئەمە هەموو داواوەکی منە لیتی دەکەم".

لێی پرسى: "مەبەستت چیه؟".

"ماوەیهک لەمەوبەر پێت گوایا من لە شەمسی تەوریزی دەچم، ئایا لەبیرتە؟ وتت کە من ئەوت دینمەووە یاد، بەقەد ئەوەی بیستم خۆشحال بووم، چونکە من ناتوانم بێم بە شەمس، لەبەر ئەوەی پێم وایە یەكجار لەسەرۆوی منەووە، بەلام تۆ دەتوانیت ببیت بە پۆمیزم، بە مەرجی بەتایبەت لەنێو خۆشەویستی نوقم ببیت و بگۆڕیت، ئەمەش سەرەتا لەمیانەى بوونی ئەو و ئینجا لەمیانەى ناديارى ئەودا بەدەست دیت".

ئێلا وتی: "بەلام من شاعیر نیم".

"پۆمیش شاعیر نەبوو، بەلام بوو بە شاعیر".

"ئەرى تۆ تێناگەیت؟ ئاخىر من لە کابانى مالىک زياتر نیم، بۆ خاترى خودا، دایكى سى منداڵم، ئێلا هاواری کرد و هەناسەیهکی قوولى هەلکێشا.

"ئێمە هەموومان ئەوەین کە هەین"، عەزیز ورتەوورتیکی کرد، "هەرۆهە هەموومان بۆمان هەیه بگۆڕین. ئەو سەفەرێکە لێرەووە بۆ ئەوێ و دەتوانیت ئەم سەفەرە بکەیت، بە مەرجی تەواو بوێر بیت و تەواو بوێر بێم و لە کۆتاییدا پێکەووە بۆ قونیا دەڕۆین، چونکە دەمەهەوێ لەوێ بمرم".

ئێلا وتی: "وا مەلێ".

عەزیز بۆ ساتیک تێی روانی، ئینجا چاوەکانی داخست. ئەمبەستا وەک گەلایەکی وشک کە بە خێرایى با بیبات، دەربرینیکی نوێ لە دەموچاویدا زەق بوووە و لە پێتمی دەنگیدا رەهەندیک دەرکەوت.

لەسەرخۆ وتی: "ئێلا، ئەگینا بۆ مالهەکی خۆت بگەرێووە. بۆ لای منداڵەکان و بۆ مالهەکی خۆت بگەرێووە. ئازیزم بریار بدە. هەلبژاردنەکەت هەرچیهک بیت، من ریز لە بریارەکەت دەگرم".

سليمان سهرخوش

قونيا، ئادارى ۱۲۴۸

بادەى مەى و خوین و فرمیسک. لایدهکان وا دوزانن ئەوانەى مەى دەخۆنەوه کەسانیکى تەمەل و دەستبەتال و بیکارن، بەلام نازانن پوژانە خواردنەوهى مەى ماندوو بوونیکى زۆرى گەرەکە. ئیمەومانان قورسایى دنیامان لەسەر شانى خومان هەلگرتوو.

ماندوو بووم و سەرم خستە سەر مێزەکە و چاویکم گەرم کرد و خەونیکى ناخۆشم دى. لە خەونەکەدا گایەکی رەش و گەورەم بینى، مینا دۆزەخ هار و دین بووبوو، بە چەندین شەقامى نامۇدا راوهدووى دەنام. لەدەست گایەکە هەلدەهاتم و بى ئەوهى بزەنم چ هەلەیهکم کردوو تا ئاوا بەریتە گیانم و دوکانەکان تیکوپیک بدات و هەموو شتیک بپلێشینیتەوه، کە بوو بەواى توورەبى هەموو فرۆشیارى بازارەکە. هەر رامدەکرد، ئینجا بەرەو کۆلانیک پیچم کردوو و بۆم دەرکەوت کە کۆلانیکى داخراوه، ئەوهبوو بەسەر هیلکەیهکى زەبەللاحدە کە وتم کە قەوارەکەى لە قەوارەى خانوویەک گەرەتر بوو. لەناکاو هیلکەکە تروکاو پەلەوهریکى زۆر بچووک و یەكجار ناشیرینى لى هاتەدەرەوه. ژاوه ژاویکی شەپانگیزانەى لى بەرزەبووهوه. کە هەولم دا لە کۆلانەکە دەر بچم، بالەندە دایکانەکە لە حەوادا دەرکەوت. وەک ئەوهى من لە ناشیرینى بەچکەکەى بەرپرسیاربم، پوووهو خواریهوه تى دەپوانیم. کاتى لە حەواوه داکشا، دەنووکە تیز و چرنۆکە تیزهکانى پوو لە من بوون و بەئاگاهاتمەوه.

چاوم کردوووهو زانیم لەسەر مێزى نزیک پەنجەرەکە خەوم لیکەوتوووه. لەگەل ئەوهى تامى دەمم لە تامى بزمارى ژەنگن دەچوو، هەستم کرد زۆر

ئاتاجى خواردنەۋەى شىتىكم. يەكجار ماندووبووم و تواناي جوولەم نەبوو، بۆيە سەرى قورسەم لەسەر مېزەكە خاۋكردهۋە و نوقمى نىو سېبوونىك بووم و چىژم لەو دەنگانە وەردهگرت كە لەگەلياندا راھاتبووم. ئىنجا دەنگەدەنگ و دەحكەيەك بەرگويم كەوت كە چەشنى ويزەۋىزى كوورەھەنگ بەرزونزم دەبوو. دەنگەكە لاي ئەو پياۋانەۋە دەھات كە لە دەورى ئەو مېزەى تەنىشت مېزەكەى من دانىشتبوون. ھەرچەندە بۆ ساتىك بە خەيالمدا ھات كەمى ئاورپىدەمەۋە تا بزانم ئەم پياۋانە كىن، بەلام دوايى گويم لەو وشە شوومە بوو، ئىنجا جوولامەۋە: تاوانى كوشتن.

سەرھتا خۆم لە قسەكانيان نەبان كرد و بە وپىنەى سەرخوشانم دانا، ئاخىر بىيادەم لە مەيخانەدا زۆر شت دەژنەۋىت و لەگەل پوژگاردا فېزىدەبىت كە ھەر شىتىك وترا بەھەندى وەرئەگرىت، بەلام رېتىمى قسەكانيان بۆنى ھەرھەشەى لىدەھات، ئىدى لە توانامدا نەما خۆمى لى نەبان بكام، بۆيە گويم سووك كرد و بە وردى گويم ھەلخست. كە بۆم دەر كەوت ئەۋەى دەيلىن بەپاستىيانە، مەلاشووم خاۋبوو، بەلام ئەۋەى زۆر تووشى شوكى كردم، زانىم كە ئەو كەسەى دەيانەۋى بىكوژن، شەمسى تەورىزىيە.

ھەر كە رۆيشتن، وازم لەۋە ھىئا كە خۆم بە نوستوو پىشان بەدم، ئىدى ھەستامە سەرىن، "خرىستۆس، خىزا ۋەرە"، بە ترسەۋە ھاوارم كرد. "ئەمجارە چى روى داۋە؟"، خرىستۆس بەدم قسەۋە بە راكردن بۆ لام ھات، "ئەۋە بۆ ئاۋھا خەمبارىت؟".

بەلام نەمتوانى شتەكە بە كەس بلىم، تەنانەت بە خرىستۆسىش. لەپەر ھەموان كەۋتتە گومانەۋە. ئەى ئەگەر خەلكىكى زۆرتر لەم پىلانەى بۆ شمس دانراۋە بەشدارىن؟ بۆيە دەبوو بىدەنگ بم و وريابم.

گوتم: "ھىچ نىيە! تەنھا ئەۋەيە كە برسېمە، تكايە شوڤرام بۆ بىنە و بېرىكى زۆر سىرى تىپكە، گەرەكە بەئاگاۋە بىمىنمەۋە".

خرىستۆس بە سەرسورمانەۋە تەماشاي كردم، بەلام پرسىياري ترى لى نەكردم، چونكە لەگەل سەرودىلى دەمدەمىمدا راھاتبوو. دواي چەند چركەيەك پەر قاپى فەخفوورى گوشتاۋى رىخۆلەى بزنى بۆ ھىتام كە بەھاراتى تىزى

تیکرابوو. به پهله خواردم و زمانمی سووتاندهوه. دواى ئهوهى بايى ئهوه هاتمهوه سهرخۆم، بهرهو شهقامهکه تهکانم دا تا شمس ئاگادار بکه مهوه.

سهرهتا پروم کرده مالى پۆمى و لهوئ شه مسم نه بىنى، ئىنجا له مزگه وتهکه منهيم کرد، ئىنجا له سوخته خانه که و قاوه خانه که و نانه واخانه که و گه رماوه که لى گه پام... له هه موو کوگاکان و ژىرزه مینه کانى شه قامى پيشه وه رهکان بۆى گه پام، ته نانه ت له خيهوه تى پيره ژنه قهره جه کهى نيو که لاهه کانىش منهيم کرد، به لکو ئى بۆ هه لکيشانى کاکيله يه کى ئيشاو بۆ ئه وئ چوو بىت تا له ئازارى ناخوشى رزگار بىت. له هه موو شوينىک بۆى گه پام، خولهک دواى خولهک پتر په ژاره ده بووم. خه رىک بوو ترسم لى ده نىشت. نه کا کار له کار ترزايىت؟ ئه ئى ئه گه ر کوشتييتيان؟

دواى چهند سه عاتى، ئىدى نه مده زانى له کوئ بۆى بگه پريم، به خه مبارى و شه که تيه وه بۆ مه يخانه که گه رامه وه، لى وهک ئه فسوونىک، بىنيم به دوورى چهند ههنگاوئىک له بهرده رگای مه يخانه که وه ستاوه.

"سليمان سلوو. تو خه يالت مژوله"، شه مس به زه رده خه نه وه واى پيوتم. "ئه ئى خودايه! تو هيشتا له ژياندا ماويت"، هاوارم کرد و پام کرد تا له ئاميزى بگرم.

که باوه شم له شه مس دا، ته ماشاى کردم و خزشحال دياربوو، ئىنجا وتى: "يىگومان من زيندووم! ئايا له بهرچاوت وهک شه بهنگ ديارم؟". زه ردهم هاتى، به لام زۆر نا. سه رم زۆر ژانى ده کرد و به خواردنه وهى چهند قاپىک هيووم کرده وه تا خيرا سه رخۆش بم و خه وم لى بکه وىت. "هاوپريم، چى بووه؟ ئايا هه موو شتى له شوينى خويدايه؟"، شه مس به گومانه وه پرسى.

به زهحمه ت تفه کهم بۆ قووت درايه وه. ئه ئى ئه گه ر باسى پيلانه کهى بۆ بکه م و باوه رنه کات؟ ئه ئى ئه گه ر واى بۆچوو که من به واى مه يه که وه هه لده بزپکينم؟ پهنگه هه ر واش بووم، ناتوانم له وه دلنابم.

پيم وت: "ئه وان ده يانه وئى بتکوژن. نازانم کين. نه متوانى ده موچاويان بىنيم. ئاخىر من خه وتبووم، به لام خه ونم نه ده بىنى. مه به ستم ئه وه يه بلىم

خه ونم ده بینی، به لام نهک خه ونیکی ئاوها. زورم نه خوار دبووه وه. به هر حال،
چهند په رداختیکم خوار دبووه وه، به لام سه رخوش نه بووم.
شهمس دهستی خسته سه رشانم و گوتی: 'هاورپیم خوت هیتور بکه وه.
تیگه یشتم.'

'به راستیته؟'

'به لئی. ئیستا بۆ مه یخانه که بگه پریوه و بۆ من نیگه ران مه به.'

'نا، نا! بۆ هیچ شوینن نارۆم، ههروهها توش، به ناقایلییه وه وتم، 'ئهو
که سانه ئه وه ده که ن و به راستیانه. ده بی وریابیت، ناییت بۆ مالی پومی
بگه پریته وه، چونکه به که م شوین له وئ لیت ده گه پین.'
شهمس بیده نگ بوو و گویی به ترسه که م نه دا.

'ده رویش، گوی بگره، ماله که ی من هه رچه نده بچووکه، لی شتی زوری
تیدایه. خۆ ئه گه ر ئه وه ت به لاره گرینگ نه بیت، ئه وه ده توانیت به ئاره زوی
خوت له ماله که مدا بمینیته وه.'

'سو پاست ده که م که بۆ من په رۆشیت، شهمس وره وریکی کرد، 'به لام
ئه وه ی خودا له چاره مانی نه نووسی بیت تووشمان ناییت، ئه مه ش پرسیایه کی
دیکه یه: 'ئه م دنیا یه له سه ر میتودی ئالوگور دروست بووه، هه ر مرقئیک
به رانبه ر هه ر گه ر یله یه کی ئه و چاکه یه ی که ده یکات پاداشتی ده دریتی،
به رانبه ر هه ر گه ر دیله یه کی خراپه ش که ده یکات سزاده درئ. له و پیلان و مه کر
و ته لانه مه ترسه که که سانی تر ده ییننه وه، له یادت بیت گه ر په کیک ته له ی بۆ
نایته وه، په نگه ئه وه ویستی خودا بیت. ئاخه ر ئه و خۆی پلاندانه ری
هه ره گه وره یه، چونکه به بی ئاگاداری ئه و گه لای دره ختیک نابزویت. به
ساده یی و به شیوه یه کی ته واو بره و به وه به یته. ئاخه ر هه ر شتی خودا بیکات
به شیوه یه کی جوان ده یکات.'

شهمس که ئه مه ی وت، زه رده خه نه یه کی به پوومدا دا و دو عاخوازی
لیکردم. هه رچه نده ئاگادارم کردبووه وه، چاوم لئی بوو به په له به کۆلانه
قوراوییه کاندایه ره و مالی پومی پئی گرت به ر.

بکوژه که

قونیا، ئاداری ۱۲۴۸

بیمیشکینه! گیلینه! ئاخیر داوام لیکردن له گه لمدانیهن. بۆم روونکردنه وه که من بهردهوام خۆم به تهنیا کارده کهم و رقم له چاره ی ئه و به کریگیراوانه یه که دهست دهخه نه کاره کانمه وه، به لام پیتیان داگرت، چونکه پیتیان وا بوو که دهرویشه که هیزیکی له راده به دهری ههیه و دهبی به چاوی خۆیان به مردویی بیینن.

به هه حال، له کۆتاییدا بۆ داواکه یان ملم دا، به لام تا هه موو شتی کۆتایی دیت، لیم نزیك مه که ونه وه.

قایل بوون. ئیستا سێ پیاو هاتیوون. ئه و دوو پیاوه ی که پیشتر بینیبوو من، پیاویکی تریشیان له گه لدا بوو وا ده رده که وت وه ک دوانه که ی تر لاویکی شله ژاویت، وه ک ئه وه ی من به راستی گوێ بده مه ئه وه ی بزانه که ئه وان کین، هه موویان ده موچاوی خۆیان به په رۆیه کی ره ش هه لپیتچابوو.

دوای نیوه شه و، من له ده ره وه ی مالی رۆمی وه ستابووم. به سه ر دیواره وشکه که له که که دا بۆ ناو هه وشه که بازمان دا و له پشت بیریکه وه خۆم شارده وه، ئه وه بوو کریگرته کان دنیایان کردبوومه وه که شه مسی ته وریزی هه موو شه ویک پیش یان دوای ده ستنویژه لگرتن ماوه یه ک له هه وشه که به سه ر ده بات و راده مینیت. ئیتر هه موو ئه وه ی له سه ر من بوو چاوه ریکردن بوو.

شه ویکی تۆف و زریان بوو، به چا و ئه م کاته ی ساله وه به شیوه یه کی نائاسایی دنیا ساردبوو. شمشیره که له ناو له پمدا قورس و سارد بوو، له ژیر په نجه کانمدا هه ستم به دوو میرووه مه رجانییه که ی کرد که ده سه که

قورسه که یان پازاند بووه وه. خۆزگه ی ئه وه م خواست که خه نجه ریکی بچووکم به کێلانه وه له گه ل خۆمدا هینابا.

خه رمانه یه کی شینی زه ردباو ده وری مانگی دابوو، له دوور گویم له لووره یه کی زۆری گیاندارانی شه و بوو، هه ناسه یه کی خۆشی بۆنی گول به سه رمدا هات که بایه که له نێو دره خته کانه وه ده یهینا. بۆنه که به شیوه یه کی سه یر وای لیکردم هه ست به شله ژان بکه م، پێش ئه وه ی بگه مه ئه م شوینه ش سه رودلم خۆش نه بوو، به لام ئیستا خراپتر بووم. که له وئ وه ستابووم و ئه و بۆنه خۆشه پری کردبووم، ویستیکی به هینز هانی دام ده ست له پیلانه که هه لبگرم و ده سه بجئ ئه م شوینه ترسناکه جئ به یلم.

به لام ئه و به لینه ی دابووم لینی پاشگه ز نه بوومه وه. نه مزانی کات چه ند تیه پریوه، هه ستم ده کرد پیلووه کانم قورسن و به بی ده ستی خۆم باویشکم ده دا. که تووره یی بایه که تاوی سه ند، به وای شتیکه وه که نه مزانی چییه، ده رباره ی ئه و که سانه ی که کوشتبوومن خه یالم بیروه وری ته لخ و پووکتینه ری زیندوو ده کرده وه. سه رم سوورما که ده ترسیم. ئاخه هر جارئ رابردووم ده هاته وه یاد، ده شله ژام. ره نگه له بیرکردنه وه دا زۆر پوچوویم و دۆشدامبم، به لکو ناوبه ناو ئالۆزیش ده بووم، به لام نه ده له رزیم.

بۆ به رزکردنه وه ی وره م، له سه ر پیتمی چه ند سترانیک ده ستم به فیکه فیک کرد. که ئه وه ش دادی نه دام، چاو م برییه ده رگای پشته وه ی ماله که و به چپه وتم، ده ی شه مس، وام لئ مه که زۆر چاوهرئ بکه م، ده ی بۆ چه وشه که وه ره ده ره وه.

نه ده نگیک، نه جووله یه ک، نه هیچ شتیکی.

له ناکاو باران تیی کرد، له و شوینه ی که لئی وه ستابووم، ده متوانی له سه ر دیواره لاره وه بووه که ی چه وشه که وه شت بیینم. زۆری نه برد بوو به شه سته باران و له شه قامه کان لافاو هه ستا و تا سه ر ئیسقان ته ری بووم.

گوتم: نه فره تی خودای لئ بیت. نه فره ت! نه فره ت!

خه ریک بووم بیرم له وه ده کرده وه که ئه مشه و واز له پیلانه که به یتم. ئه وه بوو گویم له ده نگیکی تیژبوو، بارانیش به سه ر سه ربانه کان و کولانه کاندای هه ر ده باری. یه کئ له ناو چه وشه که بوو.

ئەو شەمسى تەوریزی بوو. فانوسیکی بە دەستەوہ بوو و بەرەو لای
من دەهات، لە دووری چەند ھەنگاویک لەولای ئەو بارستە خۆلەوہ کہ من لە
پشتەوہی خۆم ھەشاردابوو، وەستا.

”شەویکی لەبارە، وا نییە؟“، پرسیی.

نەتوانی شلەژانەکەم بەرزەوت بکەم و دەستم بە ھەناسەپرکی کرد. ئایا
کەسی دیکە لەگەڵدا، یان لەبەرخۆوہ قسان دەکات؟ ئایا دەزانیت کہ من
لێرەم؟ تۆ بلتیت ھەستی پیکردبم؟ سەرم لە پرسیار جمەى دەهات.

بیرۆکەیکە دیکەم بە خەیاڵدا ھات، چۆن دەکرئ بەم پەشەبا و
شەستەبارانە فانۆسەکە ھەر وا بە دایساوی بە دەستیوہە بمینیتەوہ؟ ھەر کہ
ئەم پرسیارەم بە خەیاڵدا ھات تەزوویەکی سارد بە جەستەمدا ھات.

ئەو قسەوہ باسانەم ھاتنەوہ یاد کہ دەربارەى شەمس بڵاوبووونەوہ.
دەلێن گوايا جادووی رەش دەکات، تەنانەت دەتوانیت ھەر کەسێک بکات بە
نێرەکرێک و بزەرپیت، یان بیکات بە شەمشەمەکوێرەیک، ھەر وەھا
لەتوانایدا بە دەم خۆتندنەوہى دوعاى چاوەزارەوہ دەزوویەک بە جلو بەرگی
ھەر کەسێکەوہ ببەستیت. ھەرچەندە بڕوام بەم شتە توورەھاتانە نەبوو و
ئێستاش نامەوئ بڕوای پێ بکەم، کەچی وەستا بووم و چاوم لە فانۆسەکەى
دەستی شەمس بوو کہ لەبەر ئەو شەستەبارانەدا گرەکەى پرتەپرتى بوو،
موچرکێکم پێدا ھات.

”چەند سالی لەمەبەر لە تەوریز مامۆستایەکم ھەبوو، شەمس بە دەم
قسەوہ فانۆسەکەى لەسەر زەویەکە دانا، ئیدی ئەوم نەدەبینی، فێرى کردم
کہ ھەموو شتی کاتی خۆى ھەبە. ئەمە بنەمایەکە لە بنەماکان.“

باسی کام بنەما دەکات؟ ئەم قسە ئالۆزە چیبە؟ گەر پتویستە ھەر ئێستا
لە پشت ئەم بارستە خۆلەوہ دەربچم، گەرەکە بپاریکی بە لەز بە دەم، یان
چاوەرپێ بکەم تا پشتم تێدەکات، بەلام ئەوہى ھەر نەکرد. ئەگەر زانیبیتی من
لێرەم، ئیتر پتویست بە خۆشاردنەوہ ناکات، خۆ ئەگەر نەیشی زانیبیت، ئەوہ
کاتی دەردەچم دەبێ زات وەبەرخۆ بنیم.

پاشان وهك ئه وهى پتر شله ژابم، ته ماشاي سى پياوه كه م كرد كه له پشت ديوارى حه وشه كه خويان مت كردبوو. بىگومان ده پرسن بۆچى بۆ كوشتنى ده رويشه كه ناجووليم.

ئىنجا شه مس له سهر قسه كهى رۆيشت: "رئساي سىو حه وته مين ده لئيت: خودا كاتگره وه په كى ورده. به راده يهك ورده كه ريزبه ندى و ريكخته كهى له سهر زهويدا وا له هه موو شتىك ده كن كه له كاتى خويدا پروبدات، ئىدى نه خوله كىك پيش ده كه وىت و نه خوله كىك دوا ده كه وىت. سه عاته كه بۆ هه مان به بى جياوازى په كجار به وردى ده پروات. هه ر كه سىك كاتىكى بۆ عه شق هه به و كاتىكىش بۆ مردن."

له وساته دا تيگه يشتم كه له گه ل مندا قسه ده كات. ئاخىر ده يزانى كه من لئىرهم، ته نانه ت به رله وهى بۆ ناو حه وشه كه ده ربجيت، ئه وهى زانى بوو. دلم خه رىكبوو به توندى لئى دى، هه ستم كرد كه هه وا له ده ورو به رمدا نه ما، ئىدى خو حه شاردان دادى نه ده دام، هه ستم و له پشت بارسته خو لى چاله كه ده رچووم. له پر بارانه كه وهك چۆن تئى كردبوو، لئى كرده وه و بئده نكيه كى لال بالى كيشا. روو به رووى په كتر وه ستاين، بكوژ و قوربانى. سه ربارى دوخه سه يره كه، هه موو شتى ئاسايى دياربوو، بگره هئمنيش بوو.

شمشيره كه م هه لكيشا و بۆيم داوه شاندا. ده رويش زۆر به خىرايى خو لى لى لادا، له و باوه رده نا بووم پياوئىكى وا ئه مه لى بوه شئته وه. له وه دا بوو بۆ جارى دووم بۆى داوه شئتمه وه، له پر له نئو تاريكيه كه وه جو له يه كى خيرا پهيدا بوو و شهش پياو ده ركه وتن و به دار و رمه وه هئرشيان كرده سهر ده رويش. دياربوو سى پياوه كه براده ره كانى خويان هئنا بوو. شه ره كه گه رم بوو و هه موو پياوه كان كه وتنه سهر زهوى. گلۆرده بوونه وه و هه لده ستانه وه و دووباره ده كه وتنه وه، ئىدى رىم له دواى رىم ده شكان و پارچه پارچه ده بوون. وه ستم و به سهر سورمان و تووره بيه وه ته ماشاي شه ره كه م ده كرد. ئاخىر قهت رووى نه دا بوو كه بۆ تاوانئىكى كوشتن راسپىزدرابىتم و ته نيا ته ماشا كه ر بىم. له بىچاو و رووى سى لاوه كه ده هرى بووم، ته نانه ت وىستم واز له ده رويشه كه به ئىتم و به گز ئه واندا بچم.

به لّام ئه وهندهی نه برد، یه کئی له پیاوه کان شیتانه دهستی به هاوارکردن کرد، هّوو سه رچه قل، هاواره فریامان بکه وه! خه ریکه ده مانکوژیت*.

وهک بروسکه، شمشیره کهم فری دا و خه نجه ره کهی* به رپشتینه کهم هه لکیشا و به ره و پیشه وه ته کانم دا. ئیدی به هه رچه وتمان ده رویشه که مان به زه ویدا دا و به جووله یه کی خیرا له سه ر دلیم دا. هاواریکی گر له ده مییه وه ده رچوو. ئیدی له جووله کهوت و هه ناسهی له بهر برا.

لاشه که یمان هه لگرت که به شیوه یه کی سهیر سووک بوو، ئه وه بوو فریمان دایه نیو بیره که وه. هه موومان هه ناسه برکیمان بوو و خواخوای هه وای زیاترمان بوو. کشاینه دواوه و چاوه ریمان کرد تا شلپهی لاشه کهی له ناو ئاوه که بیستین.

به لّام گویمان له شلپهی که وتنه کهی نه بوو.

"تویی دۆزهخ، ئه وه لیره چی رووده دات؟!، یه کئی له پیاوه کان ئه مهی وت، ئایا هیشتا نه که وتووته خواره وه؟".

"بیگومان که وتووته خواره وه، یه کئیکی تریان وه لامی دایه وه، چۆن ناکه ویته خواره وه؟".

ترسیک له وان و له منیش نیشته.

"رهنگه له سنگیکی قه د دیواری بیره که گیربوو بیت"، سیتیم پیاو وای وت و بۆچوونیکی له گوین بوو.

ئیدی له چه ندوچوون و ده حکه هه ساندینییه وه و باوه رمان پیتی کرد، هه رچه نده ده مانیشزانی له سه ر دیواری بیر سنگ نییه.

نازانم له وئ چه ندئ چاوه ریمان کرد، هه ریه که مان خۆی له نیگای ئه وی تر لاده دا. له هه وشه که دا شنه یه کی فینک هه لیکرد و هه ندئ گه لای زه ردباوی دارقه له متۆزه که به ده ور به ری پیماندا په رت بوون، به لّام له ئاسۆوه به یانیی شین و تاریک خه ریکبوو سوور هه لده گه را. خۆ ئه گه ر ده رگای پشته وهی

* هه ر له م به شه دا بکوژه که پیتی ده لین (سه رچه قل) له وکاته دا بۆ کوشتنی شه مسی ته وریزی له بۆسه دایه و شمشیری پییه و ئاواته خواز بووه که خه نجه ریکی بچووکیشی پی بوایه، که چی لیره دا ده لیت: (خه نجه ره کهی بهر پشنتینه کهم هه لکیشا). هه ست ده کهم غافلبوونیک دروست بووه، چونکه سه رته خه نجه ری پی نییه و له کاتی کوشتنه کدا پینه تی، بۆیه لیره دا غافلبوونیک دروست بووه. (و. کوردی)

ماله که نه کرایه ته وه و پیاویک نه هاتایه ته دهره وه، پهنگه زورتر بماینايه ته وه. دسه به جی ناسیمه وه. ئه وه مه ولانایه.

تو له کویت؟، به دهنگیکی بارگاوی به په ژاره هاواری کرد، شه مس، ئه ری تو لیره ییت؟.

هه رئه وه نده ناوی هینا، هه رحه وتمان پشتمان تیی کرد. شه ش پیاوه که به سه ر دیواری هه وشه که دا هه لگژان و له نیو تاریکی شه وه که دا ون بوون. هه روا وه ستابووم و له خه نجه ره که م ده که پام که له دوا ییدا دوزیمه وه و قورپاوی بوو بوو. ده مزانی ده بی چرکه به کیش لیره نه مینمه وه، به لام نه متوانی هه زی ئاورپانه وه به رزهوت بکه م و بو دواوهم ئاورپنه ده مه وه، که ئاورپم دایه وه، پومیم بینی به لاره لار به ره وه هه وشه که ده هات، ئینجا وه ک ئه وه ی پی و ترا بیت به ره وه چه پ رووه و بیره که به لاره لار رویشته.

به ره وه پیشه وه نوشته یه وه و سه یری خواره وه ی کرد و ئاوها ساتیک وه ستا تا بهر چاوی له نیمچه تاریکی ناو بیره که پوون بیته وه. ئینجا که رایه وه و چوکی دادا و سینگى خو ی کوتا و هاواریکی ترسناکی کرد. "کوشتیان! شه مسیان کوشته".

به قه له مباریک به سه ر دیواره که دا سه رکه وتم، خه نجه ره که م جیهیشت که به خوینی ده رویشه که خویناوی بوو بوو، به جو ری پامکرد، له وه پیش قهت ئاوها پام نه کرد بوو.

ئىيلا

نۆرتامبىتون، ۱۲ ئاينى ۲۰۰۸

بەھيەنى زوو ئىيلا لە خەو ھەستا و قاوھلتىيى بۇ شووھكەي و مندالەكانى ئامادەكرد. رۆژىك بوو ھەك ھەموو پۆژەكانى تر. ئىيلا بەھيەنى زوو لە خەو ھەستا و قاوھلتىيى بۇ شووھكەي و مندالەكانى ئامادە كرد، چاوى لى بوو بۇ كار و يانەي يارىي تەنس و شەترەنج دەرويشتن، ئىنجا بەرەو ناندىنەكەي گەپرايەوھ و كىتتىي ئامادەكردنى خواردنى كردهوھ و بۇ ئەمپوق خواردنىكى ھەلبىزارد:

شۆرباي سىپىناخ بە قارچكى ھەنجراوھوھ.
گوپچكە ماسى لەگەل پەشكە و مايۇنىز.
گوپچكە ماسى برژاو لەگەل تەرخوون.
زەلاتە بە تووى كىتويىوھ.
شلەي كولهكە لەگەل برنج.
كولتيرە بە كرئىمى قانىلا.

دواینیوھ پۆكەي بە تەواوى بۇ ئامادەكردنى ئەم خواردنانه تەرخان كرد. كە كارەكەي تەواوكرد، باشترین قايى فەخفوورىي دەرهینا و خوانەكەي پىنكخست و سەرکۆشەكانى لوول كرد و گولەكانى لە شوپتى خویان دانا، ئىنجا فەرنەكەي بۇ ماوھى چل خولەك نایەوھ، تا شلەي كولهكەكە بۇ سەعات ھەوت بە گەرمى بىنئیتتەوھ، ھەروھەا چەند پارچە نانكى ئامادەكرد و گىراوھى تەماتە و بەھاراتى بە تىروتەسەلى بەسەر زەلاتەكەدا كرد، چونكە ئافى ھەزى لىدەكرد. بە خەيالیدا ھات مۆمەكان دابگىرسىتتیت، لى

بۆچۈنەكەي گۆرى. پىنى باش بوو خوانەكە وەك وئىنەيەكى بىگەرد و بىن ھىچ
زىادە دەستكارىيەك وەك خۆى جىن بهيلىت.

ئىنجا ئەو جانتايەي ھەلگرت كە پىشتر ئامادەي كىردبوو، ئاوها مالاكەي
جىھىشت. كە چووه دەرەوہ رىسايەك لە رىساكانى شەمسى لەبەر خۆيەوہ
گوتەوہ: ھىچ دەرەنگ نىيە تا لە خۆت بېرسىت، ئايا من ئامادەم ژيانى ئىستام
بگۆرم؟ ئايا من ئامادەم لە ناوہوہ خۆم بگۆرم؟

'تەنانت كەر تاقە رۆژىك لە ژيانندا مايت ھەر وەك دوئىيە و ماىەي
شىنگىرانە. لە ھەر چركەيەكدا و لەگەل ھەر ھەناسەيەكى تازەدا گەرەكە نوئ
بىتەوہ و دووبارە نوئ بىتەوہ. لەوہ زياتر ھىچ رىگەيەك نىيە بۆ ئەوہي
مرؤف لە ژيانىكى تازەدا لەدايك بىتەوہ، ئەويش ئەوہيە كە پىش مردن
بمرىت.'

عه لائەدین

قونیا، نیسانی ۱۲۴۸

بەسەر مردنی شەمسدا سێ هەفتە تێپەری بوو، تا دەهات نەمدەزانی چۆن لەگەڵ کەسانی تردا رەفتار بکەم، ئینجا زاتم وەبەر خۆم نا تا لەگەڵ باوکمدا قسە بکەم، کە بە تەنیا و وەک پەیکەریکی بەردین لە ژووری کتێبخانەدا لە شوێنەکە ی خۆی وشک دانیشتیوو و سێپەریک بەسەر دەموچاویدا بازرەقی دەدا.

لێم پرسی: "باوکە، ئایا دەتوانم قسەت لەگەڵدا بکەم؟"

وەک ئەوەی لە دەریای زیندەخەوندا بە مەلە بەرەو کەنار گەرایتەو، لەسەر خۆ و بە ئالۆزی تەماشای کردم و ورتە ی لێو نەهات.

"باوکە، دەزانم تۆ پیت وایە کە من لە کوشتنی شەمسدا تێوگلاوم، بەلام رینگەم بدە با دلنیات بکەمەو."

لەپر باوکم پەنجە ی بەرزکردەو و قسەکە ی پێ بریم و گوتی: "کۆرەکەم، لە نێوان من و تۆدا وشە چکی کرد، بۆیە نامەهوی هیچ شتیکت لێ بژنەوم، بۆ وەلامی ئەوەش هیچم پێ نییە پیتی بلێم."

"تکات لێدەکەم وا مەلێ. رینگەم بدە با بۆت پوون بکەمەو، بە پارانەو، پێم وت و دەنگم دەلەرزێ، سویند بە خودا. من نەبووم. دەزانم کێ ئەوە ی کرد، بەلام من نیم."

"کۆرەم، دووبارە قسەکە ی پێ بریم و خەمی لێ دەچۆرایەو، ئینجا بە هێمنییەکی ترسناکی کەسێک کە لە کۆتاییدا راستییە تالەکە قەبوول بکات، ئارامییەکی لێ دەرکەوت، تۆ دەلێیت کە ئەوەت نەکردوو، کەچی پەلە ی خوی بە دامینی کراسەکەتەو، هێ."

بی‌دهنگ بووم و یه‌کسه‌ر ته‌ماشای دامینی کراسه‌که‌م کرد و لینی وردبوومه‌وه. تو بلینیت ئەمه راست بیت؟ ئایا هیتشتا خوینی ئەو ئیواره‌یه‌ی پیوه ماوه؟ به وردی ته‌ماشای داوینی کراسه‌که‌م کرد، ئینجا سه‌رقولی کراسه‌که‌م پشکنی، ئینجا ده‌سته‌کانم و نینۆکه‌کانم. هه‌مووی پاک بوون. دوی ئەوه‌ی دووباره سه‌رم هه‌لبری، چاوه‌کانم له‌گه‌ل چاوانی باوکمدا یه‌کانگیر بوون، ئیدی تینگه‌یشتم چی ته‌له‌یه‌کی بو ناومه‌ته‌وه.

کاتی داوینی کراسه‌که‌م ده‌پشکنی، ددانم به تاوانه‌که‌مدا نابوو.

* * *

به‌لێ، ئەو ئیواره‌یه له مه‌یخانه‌که ده‌ستم له‌گه‌لیاندا تیکه‌ل کرد، ئەوه من بووم به بکوژه‌که‌م وت که شه‌مس هه‌موو شه‌ویک له‌حه‌وشه‌که داده‌نیشیت و راده‌مینیت. هر له‌وه‌دا کاتی شه‌مس له‌به‌ر ریژنه‌ی بارانه‌که له‌گه‌ل بکوژه‌که‌ی قسه‌ی ده‌کرد، من یه‌کیک بووم له‌وه‌شه‌ش پیاره‌ی که له‌بن دیواری باخه‌که گویمان بۆی هه‌لخستبوو. که بکوژه کریگرته‌که له‌جیبه‌جیکردنی ئەوه‌ی له‌سه‌ری ریککه‌وتبووین، ده‌ستی به‌خاوه‌خاو کرد، بپارمان دا هیرش بکه‌ینه سه‌ری، چونکه ئیدی نه‌ده‌کرا پاشه‌کشه بکه‌ین. ئەوه بوو ریگه‌ی حه‌وشه‌ی ماله‌که‌مانم پیشان دان، به‌لام هه‌موو شته‌که ئەوه بوو من له‌وئ وه‌ستام و به‌شداری شه‌ره‌که‌یان نه‌بووم. پیترس په‌لاماری دا و ئیرشاد و ئەوانی دیکه یارمه‌تیان دا، کاتیکیش ترسیان لێ نیشته، سه‌رچه‌قه‌ل پاشماوه‌ی ئه‌رکه‌که‌ی جیبه‌جی کرد.

له‌و ساته‌دا چه‌ندین جار له‌گه‌ل خۆمدا راویژم کرد و نه‌مه‌دزانی کامه‌ راستیه‌ی و کامه‌ خه‌یاله. جارێ یان دوو جار دیمه‌نی شه‌مس هیتایه به‌رچاوم که له‌بن ده‌ستماندا هه‌لده‌پلکا، ئینجا هه‌لده‌هات تا له‌نیۆ تاریکه‌شه‌وه‌که‌دا خۆی ون بکات. دیمه‌نه‌که به‌جۆری روون بوو، هر ئەوه‌تا باوه‌رم پیده‌کرد.

هه‌رچه‌نده‌ خۆی نه‌ماوه، به‌لام ده‌وسی له‌هه‌موو شوینی به‌ئاشکرا دیاره. ئەوه‌تا سه‌ما و شیعیر و مؤسیقا و هه‌موو ئەو شتانه‌ی که پیم وا بوو به‌نه‌مانی ئەو ده‌توینه‌وه، که‌چی هه‌ره‌موویان به‌مه‌حکه‌می له‌ژیانماندا

ماونته‌توره و باوكميش بوو به شاعير. شهمس راستى ده‌كرد، هه‌ركاتى يه‌كئ
له دوو گۆزه‌كه شكا، ئەوا گۆزه‌كه‌ى ديكه‌ش ده‌شكيت.

باوكم پياويك بوو ليوانليو له خوشه‌ويستى، له هه‌موو مه‌زه‌ب و
ئايينه‌كان خه‌لكى له‌خۆ ده‌گرت. خۆ هه‌ر به‌رانبه‌ر موسلمانان دلنه‌رم نه‌بوو،
به‌لكو به‌رانبه‌ر كرېستيانه‌كان و جووله‌كه‌كان و بگره به‌رانبه‌ر بته‌رسته‌كانيش
هه‌ر وا بوو. دواى ئەوه‌ى شهمس هاته نيو ژيانيه‌وه، بازنه‌ى خوشه‌ويستى
لاى ئەو فراوانتر بووه‌وه و ئەو كه‌سانه‌يشى گرته‌وه كه سووك و پيسواترين
كه‌سانى نيو كۆمه‌ل بوون، له‌شفرۆشان و مه‌يخۆران و سوالكه‌ران، و اتا
خلته‌ى خلته‌كان.

وام به‌ خه‌يالدا ديت كه له‌گوينه ئەو كه‌سانه‌يشى خوش بوئ كه
شهمسيان كوشت، به‌لام ئەو كه‌سه‌ى كه ناشى خوشى بوئ: ئەوه كوپه‌كه‌ى
خويه‌تى.

سولتان وهلهد

قونیا، ئەیلوولی ۱۲۴۸

باوکم هەرچی زیروزیوی ههیه بهسەر تاوانبارهکاندا دابهشی دهکات، دهروزهکه رهکان و سهرخۆشهکان و بی دایک و باوکهکان و دزهکان و.. لهو شهوه شوومهوه ئیدی باوکم وهک جاران نهما. ههموو خهلکی دهلێن که خهم بالی بهسهردا کیشاوه. که یهکی لئی دهپرسیت خهریکی چیه، ئهویش چیرۆکی ئیمروئولقهیسی پاشای عهرهبی بو دهگێرپتهوه، که پیاویکی خۆشهویست و دهولهمنههه و قوز بووه، بهلام رۆژیکیان کتوپر و به شیوهیهکی چاوهروانهکراو دهستی لهو ژیانه نموونهیهی خوی ههگرت و جلی دهرویشی پۆشی و دهستی له ههموو سامانهکی ههگرت و لهم شوینهوه بو ئه و شوین دهستی به گهپیدهیی کرد.

لهدهستدانی خۆشهویست ئهوهت بهسەر دینیت، باوکم وا دهلێت، ئاخ تویهک مینا پاشایهک نهفسی خۆت بخهیه ژیر پیوه تا ببیهه خۆل و خاشاک و خۆت وهک دهرویشیک پیشان بدهیت، بهلام دواي ئهوهی شهمس بو ههتا ههتایه کۆچی کرد، منیش کۆچم کرد، ئیدی نه زانام و نه وتاریبێژ. من به نرخێ نهبووم . ئیره نهمانمه.. ئیره مانه وهمه.

چهند رۆژی لهمهوبهر، بازرگانیکێ قژسور لهدهرگای مالهکهمانی دا، دیابوو درۆزنترین کهسی سهه زهمین بوو. ئهوه بوو گوتی گوايا سالانیک لهمهوبهر له بهغدا شهمسی تهوڕیزی ناسیوه، ئینجا دهنگی نزم کردهوه تا بوو به چیهکی پازئاسا و سویندی خوارد که شهمسی دیوه و تهندروستی باشه، ههروهها وتی له شوینیک دوور له چاوی خهلک له ئهشرهه له هندستان نیشههه جی بووه و چاوهپێی کاتیکێ گونجاوه تا دهربهکهوێتهوه.

که ئه‌وه‌ی وت هیچ نیشانه‌یه‌کی راستگویی به روخسارییه‌وه دیار نه‌بوو، به‌لام باوکم دهستی به ورینه کرد و له پیاوه‌که‌ی پرسى به‌رانبه‌ر ئه‌م هه‌واله مه‌زنه چیی ده‌وئ. بازرگانه‌که بی هیچ شه‌رمکردنیک وتی گویا که مندال بووه ویستوو‌یه‌تی ببیته ده‌رویش، لی له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ژیان به‌ره‌و ئاراسته‌یه‌کی دیکه بردی، بۆیه به‌لانی که‌مه‌وه ده‌یه‌ه‌وئ کراسیکی ئاودامانی پیاویکی ئاینیی به‌ناوبانگی وه‌ک رۆمیی ده‌ست بکه‌وئیت. ئیدی رۆمی کراسه ئاودامانه مه‌خمه‌لییه‌که‌ی له به‌ر خۆی دا‌که‌ند و پیشکه‌شی کرد.

“به‌لام باوکه، بۆچی کراسه به‌نرخه‌که‌ی خۆت به‌و پیاوه دا، که‌چی ده‌تزانى درۆده‌کات؟، که پیاوه‌ک رۆیشت ئه‌مه‌م لئی پرسى.

باوکم وتی: “پیت وایه که نرخی کراسه‌که یه‌کسانه به نرخی درۆکه‌ی؟ به‌لام رۆله‌ی ئازیزم، ئه‌وه بیتنه به‌رچاوت، گه‌ر ئه‌و راست بکات که شه‌مس هیتشتا زیندووه، ئاماده‌بووم له‌پای ئه‌ودا ژیانى خۆمى پیشکه‌ش بکه‌م.”

پۆمى

قۇنيا، ۲۱ ئىشلىنى يەكەم ۱۲۶۰

بە تىپەپىنى پۇژگار ئازار بۇ خەم دەگۈپىت و خەم دەپىتە بىدەنگى و بىدەنگىش دەگۈپىت و دەپىتە يەكەيەكى گەورە و فراوانى وەك ئۇقىانوسە تارىكەكان. ئەمپۇ رىكەوتى شانزەھەمىن بىرەوهرى دىدارمە لەگەل شەمسدا لە بەردەم خانى بازىرگانانى شەكر. وام لىھاتووہ لەگەل نەفسى خۇمدا دەكەومە خەلوہتەوہ كە پۇژبەپۇژ قورستىر دەپىت، لە دواھەمىن پۇژەكانى مانكى تىشلىنى يەكەمى ھەموو سالىكدا بۇ ماوہى چل پۇژ لەگەلىدا خەلوہت دەگرم و لە ھەر چل رىساكە ورد دەبمەوہ. ھەرىكەن لە رىساكان بىر خۇم دەخەمەوہ و پىندا دەچمەوہ، بەلام لە ھىچ لىوارىكى دوورى ئاوەزىدا جگە لە درەوشانەوہى شەمسى تەورىزى، ھىچ شىتىكى دىكە نىيە.

وات بە خەيالىدا دىت كە ئىدى لە تواناتدا نىيە لە ژياندا بەردەوام بىت، بە خەيالىدا دىت كە ئىدى پووناكى رۇحت كوزاوەتەوہ و ھەتاھەتايە لە تارىكىدا دەژىت، بەلام كاتى ئەم تارىكىيە ئەنگوستەچاوە قووتت دەدات، كاتى چاوەكانت بەسەر دىنادا دادەخەيت، لە دلتدا چاوى سىيەم دەپشكوتىت. ئەوسا تىدەگەيت كە بىنىن لەگەل زانىارىى ناوہوہ دژىكە، ئاخىر لەتواناي ھىچ چاوىكدا نىيە وەك چاوى عەشق بە پوونى و بە تىژى بىيىت. لە دواى خەم وەرزىكى تر و دۆلىكى تر و تۆيەكى تر دىن. دەست بە بىنىنى ئەو خۇشەويستە دەكەيت كە مەحالە لە ھىچ شوئىنك بىدۆزىتەوہ، لى لە ھەموو شوئىنك دەبىيىت.

ئىدى لەو دلۆپە ئاوەدا دەبىيىت كە دەكەويتە ناو ئۇقىانوسەوہ، لە ھەلچوونى ئاوى دەريا دەبىيىت كە دواى دەرکەتنى مانگ روودەدات، يان لە

شهنای به یانیدا دهییینیت که بۆنه بیگهرد و تازه که ی بلارده کاته وه، له وه هیتما و شیوانه دا دهییینیت که له سه ر لم دروست ده بن، له گه ردیله بچووکه کانی تاشه به ردیکدا دهییینیت که له ژیر تیشکی رۆژدا دهره وشینه وه، له زهرده خه نه ی شیره خۆره یه کی تازه له دایکیوو، یان له یه کی له ده ماره خوینبه ره کانتدا دهییینیت. ئاخیر چۆن ده کرئ بوتری که شه مس رۆیشتوو وه نه ماوه، له کاتیکدا له هه موو شوینیک و له هه موو شتیکدا هه یه.

له هه موو رۆژیک و هه موو خوله کیکدا له گه ل شه مسدام. سینگم ئه شکه وتیکه و شه مس له ناویدا به ئاسووده یی خۆی حه شارداوه. هه روه ک چۆن چیاکان له ناو خویاندا ده نگدانه وه ده پاریزن، دهنگی شه مسیش له ناوه وه ی مندا پاریزراوه. ئه و زانا و وتاریبژه ی جارن له مندا نه ماون، ته نانه ت بچووکه ترین خالیخ نه ماوه. ئیدی عه شق هه موو هه لسه که وت و رهفتاره کانی رامالی و له بری ئه وه لیوانلیوی کردم له شیعر. له گه ل ئه وه ی هه یچ په یفیک نییه تا ئه و گه شته ی ناوه وه م ده ربهرن، لی من بروام به په یقان هه یه و من برواداری په یقانم.

له رۆژه سه خته کاندا دوو که س کۆمه کیان کرم: کوره نۆبه ره که م و کارسازه که م که ناوی سه لاهه دینه و زیرنگه ره. کاتی له دوکانه بچووکه که ی کاری ده کرد و گویم لیده گرت، پارچه زیری ده کوتایه وه و ده یگه یانده پله ی به رکه مالی، له دواپروقه ی سه مای ده رویشه کاندایابترین سرووشی پی به خشیم، چونکه ئه و ریتمه ی که له دوکانه که ی سه لاهه دینه وه هه لده قوللا له لیدانی دلی گه ردوون ده چوو، ئه و ریتمه خوداییه ی که شه مس باسی ده کرد و زۆر بایه خم پیی ده دا.

دوای ماوه یه ک، کوره گه وره که م فاته مه ی کچی سه لاهه دینی خواست، که له زیره کی و زانیاری و دۆستایه تیدا کیمیای بیرده خسته مه وه. فیری خویندنه وه ی قورئانم کرد، ئه وه نده له لام ئازیز بوو به چاوی راسته ی خۆم داده نا و هه دیه ی خوشکیشی به چاوی چه په م، ئه مه ش کیمیای زیده به هادارم سه لماندبووی: که کچان گه ر باشتر نه بن مینا کورن ده بنه فه قتی سه نگین، بۆ ئافره تان ده ستم به ریکخسته تی سه مای سو فییانه کرد و ئامۆژگاری خوشکه سو فیه کانم ده کرد له په یره وکردنیدا به رده وام بن.

پیش چوار سال دەستم بە دانانی (مەسنەوی) کرد. ئەوەبوو لە بەرەبەیانێ روژیکدا لە هیچەوہ دیری یەکەمی بە خەیاڵمدا هات. لە کاتیکیدا چاوم بریبووہ رووناکیی خۆر کە تاریکی لەتلەت دەکرد. ئیدی لەوساوہ چامەکان لە نێوان لێوہکانمەوہ لەخۆرا هەلەدەقولان. نەم دەنیوسینەوہ، سەلاحەدین ھەر زوو ئەرکی نووسینەوہی ئەو چامانە ی گرتە ئەستۆی خۆی و کورەکەم ھەموویانی کۆبی دەکرد. لەسایە ی ئەوہوہ ئەم چامانە ژیان، چونکە ئەمرو گەر داوام لی بکرایە ھەر چامە یەکیانم بێر بیتەوہ، نەمدەتوانی بیری خۆمیان بینمەوہ. ئیدی پەیفەکان بە پەخشان یان بە شیعر بوونایە، بە پۆل بەسەرمدا کە پرۆکەیان دەکرد، ئینجا وەک بالندە ی کۆچەری بە ھەمان ئەو خیراییە ی کە بۆم دەھاتن، ئاواش جییان دەھیشتم. من لەو بەرەبەستە ئاوہ پتر نیم کە لە رینگە ی رەوتی بەرەو ناوچە ھەرەگەر مەکان ئاوہکە رادەگریت و پشوویەک دەدات.

کاتی دەستم بە چامە یەک دەکرد، پیشتر نەمدەزانی چی دەلیم، پلانی ئەوہشم دانەدەنا ئایا چامەکە درێژ دەبیت یان کورت. کە چامەکە تەواو دەبوو، جاریکی دی ھێمنی بالی بەسەرمدا دەکیشا و ئیدی لەگەل بیدەنگیدا دەژام. وشە ی بیدەنگ، یان (خاموش)، یەکی لەو دوو واژۆیە بوون کە لەسەر غەزەلەکانم واژۆم دەکردن، بەلام واژۆی دووہم ناوی شەمس ی تەوریزی بوو.

دنیا بە خیراییەک دەبزویت و دەگوریت، ئیمە ی بنیادەم ناتوانین دەسەلاتمان بەسەریدا ھەبیت، یان لینی تیبگەین. ئەوەبوو سالی ۱۲۵۸ مەغۆلەکان بەغدا یان داگیرکرد. ئیدی ئەو شارە ی شانازی بە خۆراگری و ئازایەتی و جوانی و نایابی خۆیەوہ دەکرد، تووشی تیکشکان بوو. ھەر لەو سالەدا سەلاحەدین مرد و من و دەرویشەکانم ئاھەنگیکی مەزنان بۆ گپرا، بە دەفلیدان و دووزەلەژەنینەوہ بە شەقامەکاندا گەراین و بە خوشییەوہ سەمامان دەکرد و گورانیمان دەچری تا پیشانی بەدین کە پیاوچاکان ئاوا دەنێژرین.

سالی ۱۲۶۰ مەغۆلەکان بەدەستی مەمالیکە میسرییەکان تیکشکان و سەرکەوتوانی دوینی بوون بە تیکشکاوی ئەمرو، ئیدی ھەموو

سه‌رکه‌وتوویه‌ک پی‌ی وایه که هه‌تاهه‌تایه هه‌ر سه‌رکه‌وتوو ده‌بیت و هه‌موو تیک‌شکاوینکیش پی‌ی وایه که هه‌تاهه‌تایه هه‌ر تیک‌شکاو ده‌بیت، به‌لام هه‌ردووکیان له‌به‌ر هه‌مان هۆ هه‌له‌ن: هه‌موو شتیک ده‌گۆریت ته‌نها خودا ناگۆریت.

دوای مردنی سه‌لاحه‌دین، حوسامه‌دین یارمه‌تی ده‌دام، ئه‌و مریده‌ی به‌خیرایی و له‌سه‌ر ریچکه‌ی رۆحی پیگه‌یشت، که هه‌موان له‌تۆمارکردنی شیعره‌کاندا به‌حوسام چه‌له‌بی ناویان ده‌برد، ئه‌و بوو که هه‌موو کتیبی (مه‌سنه‌وی)م بۆ خوینده‌وه. خاکه‌را و به‌خشنده‌ بوو، گه‌ر پرسپاری لی بکرایه که ئه‌و کتیه‌ یان چ کاره‌یه، به‌بی دوودلی وه‌لامی ده‌دایه‌وه: "من مریدیکم له‌ مریده‌خاکه‌راکانی شه‌مسی ته‌وریزی. من ته‌نها ئه‌مه‌م".

ورده‌ورده‌ ته‌مه‌نی مرۆف ده‌گاته‌ چل، ئینجا په‌نجا، ئینجا شه‌ست سالی، له‌گه‌ل تێپه‌ربوونی هه‌ر ده‌یه‌یه‌کدا، وا درده‌که‌ویت که زیاتر کامل بووه و گه‌ره‌که له‌ په‌وته‌که به‌رده‌وام بیت. هه‌رچه‌نده‌ خالیکی دیاریکراو نییه‌ که بتوانیت پی‌ی بگه‌یت. گه‌ردوون به‌جیگیری و به‌رده‌وامی ده‌سووریته‌وه، هه‌روه‌ها زه‌وی و مانگیش به‌هه‌مان جۆر، وه‌لی ئه‌وه‌ی وای لێده‌کات که بجوولیت، ئه‌و نه‌ینیه‌یه‌ که له‌ ناوه‌وه‌ی ئیمه‌ی بنیاده‌مدایه. به‌م تیکه‌یشتنه‌وه ئیمه‌ی ده‌رویش به‌ شتوازی خۆمان له‌میان‌ه‌ی خۆشه‌ویستی و خه‌مه‌وه سه‌ماده‌که‌ین، جا با که‌سیش تینه‌گات که ئیمه‌ چی ده‌که‌ین. له‌ گه‌رمه‌ی کێشه‌کاندا یان له‌ ناوجه‌رگه‌ی جه‌نگدا به‌ته‌نیا و پیکه‌وه، به‌هیواشی و خیراییه‌وه، وه‌ک هه‌لقولینی ئاو به‌خۆشی و شادییه‌وه به‌سه‌ر برینه‌کانمان و خه‌مه‌کانماندا سه‌ماده‌که‌ین، به‌سه‌ر خوینماندا سه‌ماده‌که‌ین. هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی له‌ گه‌ردووندا هه‌ن و هه‌موو ئه‌وه‌ی تێدایه، گونجانیکی ته‌واو و هاوسه‌نگیه‌کی ورد هه‌یه. خاله‌کان به‌رده‌وام ده‌گۆرین و یه‌کیکیان جینگه‌ی ئه‌وی تر ده‌گریته‌وه، به‌لام بازنه‌که هه‌ر وه‌ک خۆی ده‌مێنیته‌وه، ئه‌مه‌ش ریسای سیونۆه‌مینه: له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی پاژه‌کان ده‌گۆرین، لی گشته‌که هه‌ر وه‌ک خۆی ده‌مێنیته‌وه، چونکه‌ کاتی دزیک ئه‌م دنیا به‌جیده‌میلیت، دزیکی تازه له‌دایک ده‌بیت، کاتی که‌سیکی ئابروومه‌ند ده‌مریت، که‌سیکی ئابروومه‌ندی

دیکه جیتی دهگرتته وه. بهم ناوهایه هیج شتیک به بن گوران نامینتته وه، به لکو
تهنها شتیک هه یه قهت ناگورتت.

نایینه که مان نایینی عه شقه، تیکرای مرووف به زنجیره دلنیک پیکه وه
به ستراون. نه گه ره لقه یه کی لی ترازا، حه لقه یه کی دیکه له شویتنیک دیکه
جیکه ی دهگرتته وه، له گه ل مهرگی هه ره شه مسی ته ورزییه کدا، شه مسیکی نوئ
له سه رده میکی جیا و به ناویکی جیا وه ده رده که ویت.

ناوه کان دهگورین، دین و دهرون، به لام گه وه ره وهک خوی ده میتته وه.

ئىيلا

قۇنيا، ۷ ئىيولۇ ۲۰۰۹

بە تەنىشت جىخەۋەكە يەۋە لەسەر كوربىسىيەكى نايلىون ئىيلا نوستىبوو. كاتى لەناكاۋ چاۋەكانى كوردەۋە دەنگىكى چاۋەرواننە كراۋى ژنەوت. يەككىك وشەگەلىكى لە تارىكىدا دەوت پىشتەر لە تارىكىدا نەببىستىبوو، ئىنجا زانىي كە ئەۋە دەنگى بانگە و لە دەرەۋە دىت و بۆ نوپۇزى بەيىنى بانگى خەلك دەكات. خەرىك بوو رۇژىكى نوپۇ دەست پىيكات، ۋەلى ھەستىكى واش داىگرت كە كۆتايى شتىكە.

لە ھەر كەسىك بېرسىت كە بۆ يەكەم جار گوپى لە دەنگى بانگ بووبىت كە داۋاي نوپۇزى بەيىنى دەكات، ھەر ھەمان شتت پىندەلىت: ئاي لە ۋە ھەستە ئالۇز و دەۋلەمەند و جوانە، ھاۋكات ھەستىكى سەىرت لا دروست دەبىت كە لە ترسەۋە نىكە. ئەۋە تەۋاۋ ۋەك عەشقە.

لە كىپى شەۋەكەدا، ئىيلا بەۋ دەنگە ۋەئاگاھات. لەۋ تارىكىيەدا چەند جارئ چاۋەكانى ھەلگۇفى تا تۋانى ھەست بەۋ دەنگە نىرىنە يە بكات كە لە پەنجەرە كراۋەكانەۋە ژوورەكەى پركرد. خولەكىكى تەۋاۋى خاياند تا بىرى ھاتەۋە كە ئەۋ لە ماساشۇستس نىيە، ئىرەش ئەۋ مالا فراۋانە نىيە كە لەگەل شوۋەكەى و سى مندالەكەيدا تىيدا دەژى. ھەموۋ ئەۋانە ھى رۇژگارنىكى تر بوون – رۇژگارنىكى دوور و زۆر ئالۇز، تا ئەۋ رادەيەى ھەستى كرد كە لەنىۋ يەكى لە چىرۆكەكانى جىنۇكاندا دەژى كە لە رابردوۋى خۇى ناچىت.

نەخىر، ئەۋ لە ماساشۇستس نىيە، بەلكو لە شوپىنىكى ترى شوپىنەكانى دىنبايە، لە نەخۇشخانەيەكە لە شارى قۇنيا لە توركىيا، ئەۋ پىاۋەش كە ئىستا گوپى لىنى بوو بە نەفەسىكى رىك و قوول، بە دەنگىكى نزم و ناسك بانگى

به یانیی ددها، میرده کهی خوی نییه که بیست سال له مه و بهر شوی پی کردوه، به لکو دوسته که یه تی که له پیناویدا له پوژیک خوره تاوی هاوینی رابردوو وازی له میرده کهی خوی هیتا.

“تایا له پیناو پیاویکی بی بانه پوژ دهست له میرده کهت هله ده گریت؟، هاوړیکانی و دراوسیکانی به رده وام ئه م پرسیاره یان لیده کرد، ئه ی منداله کانت؟ تو پیت وایه لیت خوش دهن؟”

ئیلوا و تیکه یشتبوو که له گوشه نیگای کومه له وه گهر ئافره تیک له پیناو پیاویکی تردا شتیکی له وه خراپتر هه بیته وازهینه له میرده کهی خوی و له پای ئیستایدا واز له بانه پوژ بهیته.

گلویی سهر میزه کهی هه لکرد و دیقه تی تیشکه عه نه ریه هیمنه کهی دا و وهک ئه وهی بیه وی دلنیا بیت که له و چند سعه اته که مه ی خوی لیکه و تبوو هیچ شتی نه گوراوه. هه رچه نده له ژیانیدا زور نه خوشخانه ی نه دی بوو، به لام له ژیانیدا ئه وه بچوو کترین ژووری نه خوشخانه بوو که بینیبوو. قهره ویله که پووبه ریکی زوری ژووره کهی داگیر کردبوو، ئیدی هه موو شته کانی تر به گویره ی شوینی قهره ویله که دانرابوون، دۆلابیکی دار، میزیککی چوارگوشه ی بچووک، کورسیه کی زیاد، گولدانیکی به تال، سینیه ک که جوره ها حبه ی رهنگ جیاوازی تیدا بوو، به ته نیشتییه وه کتیبی (من و پومی) بوو، که عه زیز له سهره تای ئه م گه شته وه ده یخوینده وه.

حهوت پوژ بوو گه یشتبوونه قونیا، سهره تا وهک هه موو ئه و گه شتیارانه ی که سهردانی شاره که ده کن، چند پوژیکیان به سهردانی - شوینه وارکان و مؤزه خانه کان و ئه و شوینه انه ی شوینه واریان تیدایه - به سه ربرد و خواردنی خومالییان خوارد و هه ر شتیکی نوینیان به رچاو که و تبا وینه یان ده گرت، جا شته که ئاسایی بوایه یان تووره ات. هه موو شتی به ریکی ده پرویشته، تا دوینی که له یه کی له چیشته خانه کان فراوینیان ده خوارد، عه زیز به لادا هات و که و ته سه ر زه وی، ئه وه بوو بۆ نزیکترین نه خوشخانه بردرا. ئیدی له وساره به ته نیشته قهره ویله که یه وه چاوه ری ده کات و نازانیت چی رووده ات. سهیری کرد ئه مه پیچه وانه ی ئاواته که یه تی و له هه مان کاتا

به بیدهنگی له گهل خودادا به شهر دیت، چونکه زوو ئه و دوسته ی لئ سهنده وه که له کاتیکي درهنگی ژیانیدا پئی به خشی بوو.

"نازیزم، ئایا تو نوستوویت"، ئیلا لئی پرسی. خو نهیده ویست بیزاری بکات، به لام دهیه ویست به ئاگا بیت.

جگه له گافوکه یه کی رهوته نی و هینمی ریتی هه ناسه ی، که بریتی بوو له زنجیره یه ک ریتی ونبوو، هیچی تری نه بیست.

"ئایا تو به ئاگایت؟"، به چه پرسی، ئینجا دهنگی هه لبری، "ده ی ئیستا بیدار به ره وه".

عه زیز به هیواشی وتی: "چی بووه، ئه وه نه نوستوویت؟".

"نوژی به یانی..."، وهک ئه وه ی ئه مه هه موو شتیک شی بکاته وه، ئیلا وای وت و وهستا: تیگچوونی باری ته ندروستی، زیده ترسی له وه ی که له دهستی بدات، ئه و گه مژه یه له راده به ده ره ی که عه شق له خو ی ده گریت - هه موو شتیک ئه م سی په یفه ده پینچیته وه.

عه زیز خو ی راستکرده وه و دانیشته، بی ئه وه ی چاوه سه وزه کانی بپروو کینیت، له بهر تیشکی گلۆپه که به سه رچه فی سبی ده وره درابوو، به شیوه یه کی خه مین ده موچاوه جوانه که ی زهره هه لگه رابوو، به لام شتیکي به هیزیشی تیدا بوو که بریتی بوو له نه مری.

"نوژی به یانی تایبه تمه ندی خو ی هه یه"، وره وریکی کرد و وتی، "ئایا ده زانیت له نیو هه ر پینچ نوژه که دا که هه موو رۆژی له سه ر موسلمانان بووه به ئه رک، ده وتری نوژی به یانی پیرۆزتره، به لام له هه موویان زیاتر بو تاقیردنه وه یه".

"بۆچی وایه؟".

"پیم وایه له بهر ئه وه یه که له خه ونه کانمان بیدارمان ده کاته وه، ئیمه ش هه زمان له وه نییه، به لکو پیمان خوشه هه ر بنوین، بۆیه له بانگی به یانیدا رسته یه ک هه یه که له بانگی نوژه کانی تره نییه که ئه مه یه: نوژیکردن له نوستن باشتره".

ئیلا به خو ی وت، به لام ره نگه نوستن بو هه ردوو کمان باشتر بوو بیت. ئای چه ند هه زم ده کرد پینکه وه بنوین. تامه زرو ی خه ویکی هینم و ئاسان بوو

که له ئەفسوونی خەوی جوانیکی نوستوو که متر نه بیت، خەویکی هیمنی سەد
ساله تا تاوی ئەم ئازاره سووک بکات.

دوای که مینک بانگه که ته واو بوو و دەنگدانه وه که مینا شه پۆل
دوورکه و ته وه. که دوادهنگ توایه وه، به شتیویه کی سەیر دنیا کپ بوو، به لام
تاقه تپروو کین بوو. سالیگ به سەر به یه کگه یشتنه که یاندا رابردبوو، سالیگ له
عەشق و وشیاربوونه وه. زۆربهی ئەو کاتانه ته ندروستی باشی عەزیز
یارمه تیدەر بوو تا له گەل ئیلادا درێژه به سەفه ره که بدات، به لام له دوو
هەفتهی رابردوودا، ته ندروستی تا دەهات تیکده چوو.

که دووباره نوستوه، ئیلا چاوی به سەریه وه بوو. دەموچاوی هیمن و
ئازیز بوو. ئاوهزی لیوانلیو بوو له غایله، به قوولی هەناسه یه کی هەلکیشا و له
ژووره که دەرچوو. به راره وه کاندایه رۆیشت که دیواره کانی به رهنگی سهوزی
سیتیهرئاسا بۆیه کرابوون، سەری له چەند به شیک دا که نهخۆشی ژن و
پیاوی به سالداجوو و گەنجیان تیدا بوو، هەندیکیان له چاکبوونه و هەدا بوون و
هەندیکی دیکه یان نهخۆشی پرزه ی لئ بری بوون. هەولی دا گوئی به
ته ماشاکردنی که سانی خۆتیته له قورتینەر نه دات، به لام قژه زه رده که ی و چاوه
شینه کانی به ئاشکرا لایه بی ئه وه یان دەرده خست، ئیدی هەستی نه کرد که له
شوینیکی نه گونجاوه، چونکه ئیلا ئەوه نده گەشت و سەفه ری نه کردبوو.

دوای چەند چرکه یه ک بینیی وا له نزیک حەوزیک له ناو باخچه بچووک و
قنجه که ی نهخۆشخانه که دانیشتوو. له ناوه راستی حەوزه که دا په یکه ری
فریشته یه کی بچووک قیت کرابوو وه و له بنی حەوزه که ش چەند پارچه
دراویکی زیو دەرده وشانه وه و هەریه که یان رازی که سینی هەلگرتبوو. له
گیرفانه کانی دهستی گپرا و له پارچه دراویکی کائزا گه راء، به لام جگه له چەند
پارچه کاغەزیک که هەندئ وشه و هەندئ هیللی خوار و خپچی له سەر بوو،
هیچ شتیکی تری نه دۆزیه وه، هەرئه وه نده چاوه کانی که وتنه سەر باخچه که،
هەندئ ورده به ردی رهش و دره وشاوه ی بینیی. دانه یه کی هەلگرت و
چاوه کانی نوقاند و فریسی دایه نیو حەوزه که وه، له نیوان لیوه کانییه وه
ورته ورتیکی نیازمه ندانه ی کرد و دهیزانی نایه ته دی. به رده که بهر دیواری

حهوزه که کهوت و ههلبهزایه وه، ئینجا کهوته ئامیزی فریشته له بهرد دروستکراوه که وه.

ئیتلا به خۆی گوت، گهر عهزیز لیتره بوايه، نيشانه يه که تیدا ده بینه. دواي نزيکه ي نیوسه عات گهرايه وه، له ژووره که دا پزیشکيک و که چه په رستاریکی گهنجی بینه که کاپيکی له سهر بوو، به سه رچه فی قه ره ویلکه ده موچاوی عهزیز دا پو شرابوو. مرد.

* * *

عهزیز وه که شوینکه وتوو یه که رۆمی خۆشه ویستی، له قونیا نیژرا. ئیتلا هه موو ئاماده کارییه که کرد و هه ولای دا هه موو ورده کارییه کان جیه جی بکات، به لام بره وایشی به وه هه بوو که ئه و شتانه ی ناتوانیت بیانکات، خودا یارمه تیی ده دات. سه ره تا پارچه یه که زه وی له ژیر دره ختیکی ماتولیای گه وره له گۆرستانیکی کۆنی موسلمانان ئاماده کرد، ئینجا دوو ژه نیاری سو فیی په یدا کرد و قایل بوون که له ماوه ی رپوره سمی ناشتته که دا نای بژهن، هه روه ها نامه ی ئه لیکترۆنی بو هه موو شوینیک بو هاوړتیانی عهزیز نارد و داوا ی لیکردن تا له ناشتته که یدا ئاماده بن. زۆر شادمان بوو، چونکه ژماره یه که زۆریان له شویتانی دووره وه هاتن، له کیپ تاون، له سان پترسبۆرگه وه، له مورشیدنا باده وه، له ساوباولۆوه. له نیویاندا وینه گرانی وه که خۆی و زانایان و پۆژنامه نووسان و نووسهران و سه ما که ران و په یکه رتاش و پیاوانی کارگوزار و جوتیار و کابانی مالیان تیدا بوو، هه روه ها ئه و مندالانه ش که عهزیز هه لیگرتبوونه وه.

رپوره سمی ناشتته که به گه رموگوری به رپۆه چوو و خه لکانی سه ر به هه موو بیروباوه رپه کان ئاماده ی بوون و وه که خۆی ده ویست بو مردنه که ی ئاهه نگیان گیزا، مندالان به شادمانییه وه وازیان کرد و شاعیریکی مه کسیکی (نانی مردووان) ی دابه ش کرد. یه کئ له براده ره دیرینه کانی عهزیز که که سیکی ئوسکوتله ندی بوو، ته له گولی دریزی به سه ر هه مواندا په خش کرد و

به سهر همواندا بلاوبوونه وه، هر ته له گولیک له رهنګیک و گه واهیدهری نه وه بوون که مردن شتیکه ده بیت مرؤف لئی نه ترسیت. یه کئی له دانیشتوانی قونیا، که پیره میردیکى موسلمانى پشتچه ماوه بوو، به زهرده خنه و دوو چاوى تیزه وه ديقه تی ديمنه که ی دها، وتی له میژووی قونیا دا ریوره سمی ناشتنی مه ولانای پیش چند سده یه کی لى بترازى، ریوره سمی ناشتنی وه که نه مه به ریوره نه چووه.

دواى دوو روژ له ریوره سمی ناشتنه که، دواى نه وه ی له کوتاییدا نیلا گه راپه وه سهر ته نهايه که ی خوی، به هه موو شاره که دا دهستی به سوورپانه وه کرد، ديقه تی نه و خیزانانہ ی دها که به لايدا تیده په پین، سهیری بازارگانه کانی ده کرد که له ناو دوکانه کانیان بوون، سهیری نه و فرؤشیاره ده ستگیرانه ی ده کرد که زوریان لیده کرد تا شتیکیان لى بکړیت. خه لکه که ته ماشای نه م ئافره ته نه مریکایه یان ده کرد که به دوو چاوى گریانوای و ئاوساوه وه به ناویاندا تیده په پری. لیره ته واو نامؤبوو، بگره له هه موو شوینیک نامؤبوو.

نیلا به ره و هؤتیل گه راپه وه، پیش نه وه ی پارہ ی ئوتیله که بدات و به ره و فرؤکه خانه بروات، چاکه ته که ی داکه ند و بلووزیکى رهنګ قؤخى خوربی نه نقه ره ی له بهر کرد. به خوی گوت بو ئافره تیک هه ولبدات ئاوا نه بیت، نه مه رهنګیکى سه لارانه و ناسکه، ئینجا په یوه ندی به جائتته وه کرد، ئاخر که نه و بریاری دا دواى ئاره زووی دلی بکه ویت، له نیو هه رسن منداله که یدا ته نها جائت پشٹی گرت، ئورلی و ئافی سووربوون له سهر نه وه ی که قسه له گه ل دایکیاندا نه کن.

’دایکه! چؤنیت؟‘، جائتت به دهنګه گه موگوره که ی لئی پرسى.

نیلا زهرده خنه ی هاتى و وه که نه وه ی کچه که ی به رانبه ره ی وه ستابیت، خوی به ره و پیش لارکرده وه، ئینجا به دهنګیک هر نه وه تا ده بیسترا وتی، ’عه زیز مرد‘.

’واى دایکه! ته مه نی دريژ بو تو بمینتته وه‘.

کاتی بیریان کردهوه که دواى ئهوه چى بلین، چند ساتى خاموشى بالی کیشا. به کهم جار جانیت بیدهنگیه کهى شله قاند و وتی: 'دایکه، ئایا ئیستا به ره و مال دهگه پریته وه؟'

ئیلا سه ری بهردایه وه و دهستی به بیرکردنه وه کرد. له پرسىاری کچه کهیدا پرسىاریکی دیکه ی بیست که به خه یالیدا نه هاتبوو. ئایا بۆ نورتامبتون بۆ لای شووه کهى بگه پریته وه و مه سه له ی له یه کتر جیابوونه وه که یان رابگریت که ناخوشی نیوانیان و به کتر تومه تبارکردنه که یان گه یشتبووه بنبه ست؟ ئه ی ئیستا چى بکات؟ ئاخو ئه و نه پارهی هه یه و نه کاریکیشی به دهسته وه یه، به لام ده توانیت وانه ی تاییه تی زمانى ئینگلیزى بلیته وه، یان له یه کیک له گو فاره کان کار بکات، یان کى ده زانیت، په نگه رۆژیک بیت بیته نووسه ریکی باشی کاروباری ئه ده بیی گرینگ.

ئیلا بۆ چند چرکه یه ک چاوه کانی لیکن و به له خو رادیتن و شادمانییه وه بۆ خو ی پیشینی ئه و شتانه ی ده کرد که رۆژانى داهاتوو ده یانه ینایه ریگه ی. هه رچهنده جارن به م جو ره ی ئیستای ته نها نه بوو، له راستیشدا هه ستی به ته نیایى نه ده کرد.

وتی: 'خۆشه ویستم بیرت ده که م، بیرى برا و خوشکه که تیش ده که م. ئایا دین سه رم لى بدن؟'

'دایکه بیگومان - دین - به لام ئیستا چى ده که یته؟ ئایا تۆ دلنیایته که ناگه پریته وه؟'

ئیلا گوتی: 'بۆ ئه مستردام ده رۆم، له وى شوقه ی بچوک و جوان هه ن و به سه ر جو گه له کاند ده روان. خۆشه ویستم.. نازانم، پلانم دانه ناوه. هه ولده دم بژیم و بزانه م رۆژیک دلیم چیم پیده لیت، ئه مه ریسه یه که له ریساکان، ئى وا نییه؟'

'دایکه، کام ریسا؟ تۆ باسی چى ده که یته؟'

ئىلا چووه نزیک په نجه ره که و به هه موو لایه کی ئاسمانى شیندا هه لپروانى و هه ر له خو وه وه ک ده رویشیک به ده وری خویدا بخولیته وه، به

خترایی خولایه وه و پروبه پرووی گریمانیه کی زور بوو و له عده مددا ون بوو
و توایه وه.

ئینجا له سه رخو گوته: "پرسیای چله مین ده لیت: به بین عه شق ژیان نرخیکی
نییه. له خوت مه پرسه چ جوره عه شقیکت ده وی، پوچی یان ماددی، خودایی
یان دنیایی، پروژناوایی یان پروژه لاتی، چونکه دابه شبوونه کان چکه له
دابه شبوونی زیاتر چ نه جامیکیان نابیت. عه شق نه ناویکی هیه و نه نیشانه
و نه پیناسه یه ک. نه و هر نه وه یه که هیه، بیگه رد و ساده یه."

"عه شق ناوی ژیان. دولبه ریش رو حیکه له ناگر!

کاتی ناگر عه شقی ناو ده بیت، گه ردوونیش ده بیته گه ردوونیتی تر.

وه رگیزانی ئەم رۆمانه:

له ۶-۵-۲۰۱۴هوه

تا یه کهم رۆژی پایزی ۲۰۱۴ی خایاندوو.

ئەلىف شەفەق

نووسەرى ئەم رۇمانە "ئەلىف شەفەق" بە رەگەز تورکە و سالى ۱۹۷۱ لە ستراسبۇرگ لە فەرەنسا لەدايک بوو. چەندىن خەلاتى ئەدەبى وەرگرتوو و بە يەکیک لەو رۇماننووسانە دادەنرى کە لە تورکیا زۇرترىن خوینەرى هەیه. يەکی لە رەخنەگرەکان ناوی ناوہ (يەکیکە لە دەنگە هەرەجیاوازەکانى ئەدەبى تورکی و ئەدەبى هاوچەرخى جیھانى). بەرھەمەکانى بۇ زیاتر لە سى زمان وەرگىرداوان، نیشانەى فەخرى شۆرەسواری هەلکەتووی هونەر و ئەدەبىياتى پى بەخشاوہ.

ئەلىف شەفەق یانزە کتیبى داناوہ و هەشتیان رۇمانن. رۇمانى بە هەردوو زمانى تورکی و ئینگلیزى نووسیوہ و دابونەرىتە رۇزاواى و رۇژھەلاتیەکان تیکەل دەکات، باسى ئافرەت و کەمىنەکان و ئاوارەکان دەکات، هەرەها باسى رۇشنىبرى و کولتورە لاوہکیەکان و لاوان و رۇحە جیھانىیەکان دەکات. لە رۇمانەکانیدا سوود لە رۇشنىبرى و دابە ئەدەبىیە جیاوازەکان وەردەگریت. بە ئارەزوویەکی قوولەوہ دەروانىتە مېژوو و فەلسەفە و سۆفیگەرى و رۇشنىبرى مىللى و سیاسەتى رۇشنىبرى. شەفەق بەوہش بەناویانگە بە چاویکی تیژەوہ دەروانىتە کۆمىدیای رەش.

رۇمانى (چل رېساکەى عەشق) باسى عەشق و خۇشەویستی نىوان رۇزاوا و رۇژھەلات و رابردوو و ئیستا و عەشقى رۇحى و دنیایى دەکات. هەموو ئەمانەش لە میانەى چىرۆکی نىوان جەلالەدینى رۇمى و شەمسى تەوریزى دەگىریتەوہ. ئەم رۇمانە زیاتر لە ۶۰۰۰۰۰ دانەى لى فرۇشراوہ. خالىد الجبیلی ئەم رۇمانەى لە ئینگلیزییەوہ بۇ عەرەبى وەرگىراوہ.

زنجیره‌ی کتنبه چاپکراوه‌کانی ده‌زگای چاپ و په‌خشی سهردهم ۲۰۱۵

وهرگنژپانی	نوسینی	ناوی کتنب	
جه‌لیل کاکه‌وه‌یس	ئه‌لیف شه‌فه‌ق	چل رنساکه‌ی عه‌شق	۲۳۲
	کاوه‌ محمد	نوسینه‌ره‌ی ناسمان	۲۳۲

Elif Şafak
THE FORTY
RULES OF
LOVE

T: Jalil Kakaways

ئەم رۆمانە...

پنکە و ەگریدانی کولتورە جیاوازه‌کانە، بە تایبەت کولتوری رۆژئاوایی و رۆژه‌لاتی، بەلام هەریەکەو لە دیدگا و کەشی خۆیەوه دەگەریتەوه سەر بڤه‌وانی رۆجی مرۆف و پاکبوونه‌وهی له‌و خلتە‌ی مەتریالییە‌ی که له‌ هەموو سەر‌ده‌مه‌کاندا مرۆفی شەکت و ماندوو کردوو. خە‌یالی دا‌هینە‌راتە‌ی (ئەلیف شەفەق) رۆوداو‌ه‌کانی دوو سە‌ده‌ی له‌یه‌کتر دوورمان بۆ هاوشان دەکات، سە‌ده‌ی دوانزەهەم و سە‌ده‌ی بیستویە‌که‌می ئیستامان که به‌ دوو سە‌ده‌ی مەملانی ئایینی و توندوتیژی مە‌زه‌به‌گە‌رایی دە‌ناسرین، ئە‌میش له‌ میان‌ی رۆمانیکە‌وه دە‌ربارە‌ی پە‌یوه‌ندی رۆجی ئیوان دوو سۆفی و ه‌ک (چە‌لالە‌دینی رۆمی و شە‌مسی تە‌وریزی) که کاریگە‌رییان دوا‌ی نزیکە‌ی هە‌شتە‌ه‌ه‌د سال که‌وتوو‌ه‌ته‌ سەر رۆماننوسیکی رۆژئاوایی به‌ ناوی عە‌زیز. ز. زا‌ه‌ارا...

دەزگای چاپ و پەخشی سە‌رده‌م

Sardam Printing & Publishing House

2015